GLOBÁLNÍ SHODA

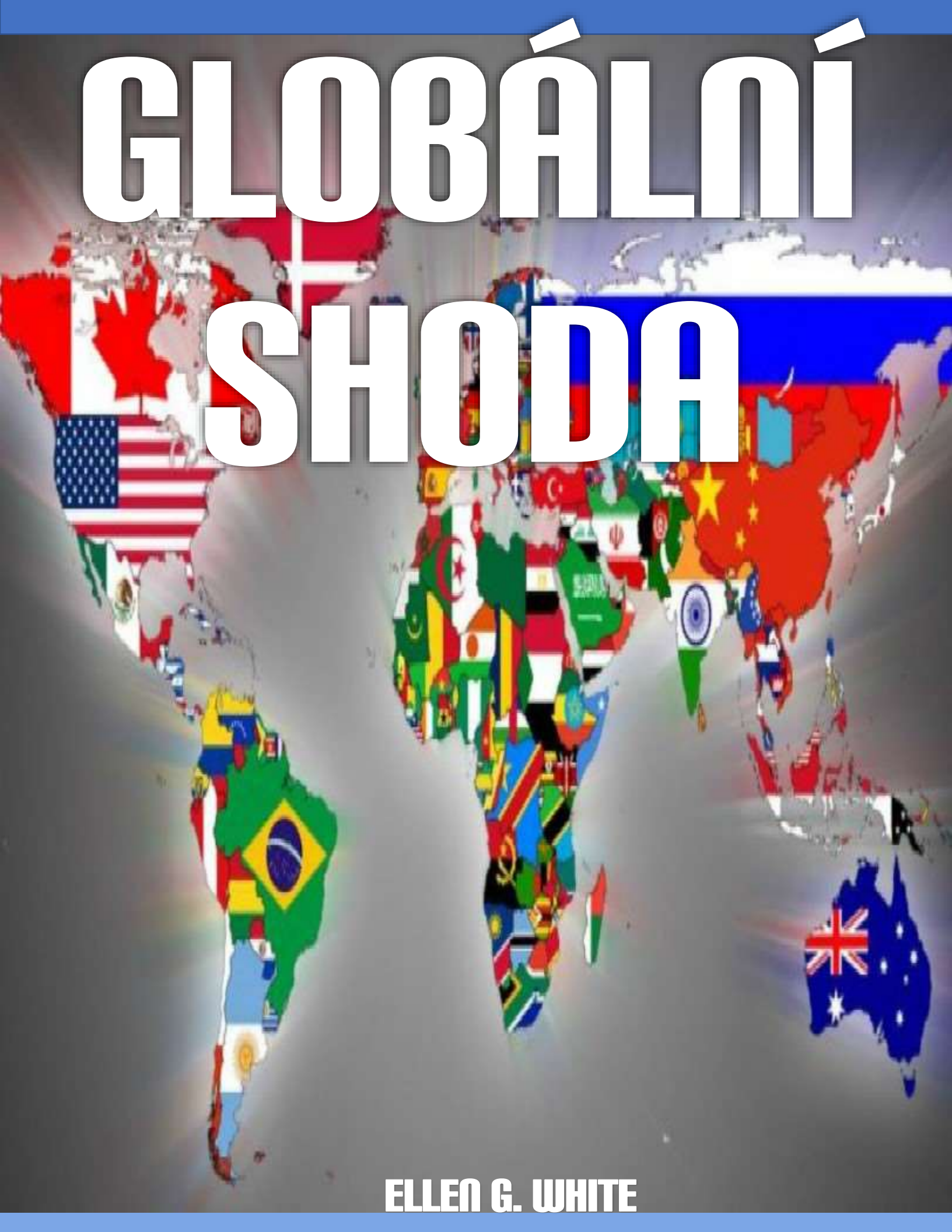

ELLEN G. WHITE

New Covenant Publications International Ltd. Croatian

Autorska prava © 2020. Međunarodne Publikacije Novog Saveza

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati ili prenositi u bilo kojem obliku ili bilo kojim sredstvima bez izričitog pisanog dopuštenja autora, osim u slučaju kratkih citata u ključnim osvrtima i člancima. Molimo vas da sva relevantna pitanja uputite izdavaču.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati ili koristiti na bilo koji način, bilo mehanički ili elektronički, uključujući preslikavanje, snim anje ili bilo koji sustav pohrane i čitanja podataka, bez pism enog dopuštenja izdavača.

ISBN: 359-2-85933-609-1

ISBN: 359-2-85933-609-1

Katalogiziranje u podacima o publikaciji

Uredio i dizajnirao: Međunarodne Publikacije Novog Saveza

Tiskana u Velikoj Britaniji.

Prvo tiskanje 26. svibnja 2020

Objavio : Međunarodne Publikacije Novog Saveza

New Covenant Publications International Ltd.,

Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Posjetite web stranicu: www.newcovenant.co.uk

Globální Shoda

Ellen White

Stoga ne dolazi u obzir da postoji zajednička kršćanska vlast nad cijelim svijetom, ili doista nad jednom zemljom ili bilo kojim značajnim skupom ljudi; jer zlih uvijek ima više od dobrih. Dakle, čovjek koji bi se usudio upravljati cijelom zemljom ili svijetom s evanđeljem sličan je pastiru koji bi trebao skupiti u jedno stado - vukove, lavove, orlove i ovce, puštajući ih da se slobodno miješaju jedni s drugima, govoreći: „Služite sami sebi i budite dobri i mirni jedni prema drugima. Preklop je otvoren, ima dosta hrane. Ne trebate se bojati pasa i klubova." Bez sumnje, ovce bi održavale mir i dopuštale da ih se mirno hrani i upravlja, ali ne bi dugo živjele. Jedna zvijer ne može preživjeti drugu.

Dio IV

O Svjetovnoj vlasti i Granicama Poslušnosti, 1523

Martin Luther.

Ova stranica namjerno ostaje prazna

New Covenant Publications

International Ltd.

Reformirani Knjige, Transformirani Umovi

New Covenant Publications International Ltd.,
Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Email: newcovenantpublicationsintl@gmail.com

Priznanja

Posvećeno Bogu.

Predgovor

Publikacije New Covenant International ponovno povezuju čitatelja s božanskim planom vežući raj i zemlju i ojačavajući vječni zakona ljubavi. Logo, Kovčeg Saveza, predstavlja prisnost između Krista Isusa, Njegovih ljudi i središnjice Božjeg zakona. Kao što je zapisano, „Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – kad ću s domom Izraelovim i s domom Judinim sklopiti Novi savez. – riječ je Jahvina: Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj.“ (Jeremija 31:31-33; Hebrejima 8:8-10). Doista, novi savez svjedoči o iskupljenju, rođenom iz trajnog sukoba i zapečaćenom krvlju.

Nebrojenim stoljećima, mnogu su trpjeli ponižavajuću bol i neshvatljivu opresiju, sračunatu da uništi istinu. Naročito u Mračno doba ovo je svjetlo bilo snažno napadnuto i pomračeno ljudskim tradicijama i narodnim neznanjem, jer su stanovnici svijeta prezirali mudrost i prekršili savez. Uništenje kompromisa s proliferacijom zla izazvalo je takvu kaznu neobuzdane degeneracije i dijaboličke nehumanosti, da su mnogi životi bili nepravedno žrtvovani, odbijajući predati slobodu svijesti. Ipak, izgubljeno znanje je oživjelo, osobito u vrijeme Reformacije.

Doba reformacije šesnaestog stoljeća zaiskrilo je moment istine, temeljne promjene i posljedične turbulencije, što se odražavalo u protureformaciji. Međutim, kroz ovaj svezak, iznova se otkriva nedvojbeni značaj ove jedinstvene revolucije iz perspektive Reformatora i drugih hrabrih pionira. Iz njihovog izvještaja, mogu se razumjeti razorne bitke, temeljni razlozi ovog izvanrednog otpora i natprirodnih intervencija.

Naš moto: „Reformirani Knjige, Transformirani Umovi“, naglašava poseban žanr književnosti, sastavljen u kritičnom dobu i njegovom utjecaju. Također, odjekuje hitnost osobne reformacije, ponovnog rođenja i transformacije. Kako je tiskara u Gutenbergu, zajedno s prevoditeljskom agencijom, širila principe reformirane vjere, prije otprilike 500 godina, tako će digitalizirani tisak i internetski mediji komunicirati na svakom jeziku svjetlo istine u ova nova vremena.

SADRŽAJ

Poglavlje 1.— Kraj svijeta predviđen 6
Poglavlje 2.— Požari progona 19
Poglavlje 3.—Doba tame 25
Poglavlje 4.— Sjajno Svjetlo 33
Poglavlje 5.— Prvaci istine 44
Poglavlje 6.—Dva heroja 55
Poglavlje 7.— Izbija Revolucija 69
Poglavlje 8.—Pred Sudom 84
Poglavlje 9.— Reformacije u Švicarskoj 100
Poglavlje 10.—Napredak reformacije u Njemačkoj 108
Poglavlje 11.—Protest knezova 116
Poglavlje 12.—Reformacija u Francuskoj 125
Poglavlje 13.—Nizozemska i Skandinavske zemlje 141
Poglavlje 14.—Kasniji engleski reformatori 146
Poglavlje 15.—Francuska revolucija 158
Poglavlje 16.— Zemlja slobode 172
Poglavlje 17.—Preteče jutra 178
Poglavlje 18.— Reformacije u Americi 189
Poglavlje 19.—Svjetlost u tami 206
Poglavlje 20.—Jedno veliko vjersko probudjenje 213
Poglavlje 21.—Odbačena opomena 225
Poglavlje 22.—Ispunjena proročanstva 235
Poglavlje 23.—Šta je svetinja? 248
Poglavlje 24.—U svetinji nad svetinjama 257
Poglavlje 25.—Božji zakon je nepromjenljiv 263
Poglavlje 26.—Potreba reforme 274
Poglavlje 27.—Buđenja u novije doba 280
Poglavlje 28.—Istražni sud 291
Poglavlje 29.—Porijeklo zla 299
Poglavlje 30.—Neprijateljstvo između čovjeka i sotone 307

Poglavlje 31.—Djelovanje zlih duhova 311
Poglavlje 32.—Sotonine zamke 315
Poglavlje 33.—Prva velika prijevara 323
Poglavlje 34.—Mogu li Mrtvi Razgovarati s Nama? 335
Poglavlje 35.—Slobodu savjesti 342
Poglavlje 36.—Sukob koji je pred nama 354
Poglavlje 37.—Biblija naša zaštita 361
Poglavlje 38.—Posljednja opomena 367
Poglavlje 39.—Vrijeme velike nevolje 373
Poglavlje 40.— Veliko izbavljenje 386
Poglavlje 41.—Zemlja Opustošena 397
Poglavlje 42.—Borba je završena 402

POGLAVLJE 1.— KRAJ SVIJETA PREDVIĐEN

„O kad bi i ti znao u ovaj tvoj dan što je za mir tvoj! Ali je sada sakrivena od očiju tvojih. Jer će doći dani na tebe, i okru,žit će te neprijatelji tvoj i opkopima, i opkolit će te i potisnut će te sa svih strana; i razbit će tebe i djecu tvoj u u tebi, i neće ostaviti u tebi kamena na kamenu, zato što nisi poznao vremena u kome si pohođen.” Luka 19, 42-44. {VB 13.1}

Sa vrha Maslinske gore Isus je posmatrao Jeruzalem. Pred njime se pružao prizor koji je odisao ljepotom i mirom. Bilo je vrijeme Pashe. Sa svih strana su se sakupila Jakovljeva djeca da proslave veliki narodni praznik. Usred vrtova, vinograda i zelenih obronaka, posutih šatorima hodočasnika, uzdizali su se terasasti brežuljci, krasne palače i masivna utvrđenja izraelske prijestonice. Izgledalo je kao da kći Sionska govori u svojoj gorđosti: „Sjedim kao carica i neću vidjeti žalosti”; bila je tako lijepa i sigurna u nebesku naklonost kao u vrijeme kada je pjevao pjevač: „Prekrasna je visina, utjeha svoj zemlji, gora Sion, ... grad velikoga cara.” Psalam 48, 2. Pred očima su se dizale veličanstvene zgrade hrama. Zraci sunca na zalasku osvjetljavali su snježno bijele mramorne zidove i odbijali su se od zlatnih vrata, kula i tornjeva. „U savršenoj ljepoti” stajao je hram — ponos jevrejskog naroda. Koji bi Izraelac mogao gledati ovaj prizor a da ne osjeti duboku radost i ushićenje! Ali Isusa su obuzimale sasvim druge misli. „I kad se približi, ugleda grad i zaplaka nad njim.” Luka 19, 41. Usred sveopće radosti koju je izazvao njegov trijumfalni ulazak, kad su svi oko njega mahali palmovim grančicama, kad je veselo hosana odjekivalo sa brežuljaka, i kad je tisuće glasova proglašavalo Isusa za cara, Spasitelj svijeta bio je iznenada obuzet tajanstvenom tugom. On, Sin Božji, nada Izraelova, čija je sila pobjeđivala smrt i izvodila njene zarobi jenike iz grobova, plakao je, ali ne od obične žalosti, već od velike neiskazane duševne patnje. {VB 13.2}

On nije prolijevao suze zbog sebe, iako je dobro znao kuda vodi njegov put. Pred njime se prostirala Getsemanija, mjesto njegovog bliskog stradanja. Vidjela su se i Ovčja vrata, kroz koja su se vjekovima dovodile žrtve za klanje, a koja su se imala otvoriti za njega, kada bude „vođen kao jagnje na zaklanje”. Izaija 53, 7. Nedaleko bila je Golgota, mjesto raspeća. Užasan gusti mrak trebalo je da se spusti na put kojim je Krist morao uskoro proći da bi dao dušu svoju kao žrtvu za grijeh. Ali ovoga časa sveopće radosti nije ga rastužilo razmišljanje o ovim prizorima, niti su predosjećanja o njegovoj nadčovječanskoj muci ražalostila njegov nesebični duh. On je plakao nad tisućama Jeruzalemljana, nad sljepoćom i nepokajanošću onih koje je došao da blagoslovi i spasi. {VB 14.1}

Pred Isusovim očima prolazili su prizori historije od preko tisuću godina Božje naročite milosti i očinske brige prema izabranome narodu. Tu je bilo brdo Morija na kome je mladi Izak, sin obećanja, dragovoljna žrtva, bio vezan na oltaru, — simbol žrtve Božjeg Sina. Tu je takođe slavno obećanje o dolasku Mesije bilo potvrđeno ocu vjernih (1. Mojs. 22, 16-18.) Tu je dim žrtve, koju je prinio David sa Ornanovog gumna, odvratio mač anđela koji je

ubijao (1. Dnev. 21) — simbol Kristove žrtve i posredništva za grešne ljude. Bog je cijenio Jeruzalem više od cijele zemlje. Gospod je „izabrao Sion", i „omilje mu živjeti na njemu". Psalam 132, 13. Tu su sveti proroci tokom vjekova objavljivali svoje opomene. Tu su svećenici mahali svojim kadionicama, i oblak dima s molitvama vjernih dizao se Bogu. Tu se svakog dana prinosila krv jaganjaca koji su predstavljali Jagnje Božje. Tu je Jehova otkrivao svoju prisutnost u oblaku slave iznad svetinje nad svetinjama. Tu je, napokon, bilo podnožje tajanstvenih ljestava, koje su spajale zemlju sa nebom — onih ljestava po kojima su Božji anđeli silazili i penjali se, i koje su pokazivale ljudima put u nebesku svetinju nad svetinjama. Da je Izrael ostao vjeran svome Bogu, Jeruzalem, kao Božji izabranik, ostao bi zauvijek. (Jeremija 17, 21-25.) Ali historija ovoga povlaštenog naroda je izvještaj o neprekidnom odmetanju i pobunama. Oni su se odupirali Božjoj milosti, zloupotebljavali su sve svoje povlastice i prezirali svoja preimućstva. {VB 14.2}

Lako se Izrael rugao Božjim vjesnicima, prezirao njegove riječi i ismijavao njegove proroke (2. Dnevnika 36, 16), bog se i dalje otkrivao njima kao „Gospod Bog, milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrđem i istinom". 2. Mojsijeva 34, 6. Usprkos njihovom uzastopnom odbijanju, milost Božja ih je i dalje pozivala. Pun ljubavi, nježnije od one koju otac pokazuje prema sinu koga voli, Bog je zarana slao njima vjesnike sa opomenama, jer je želio da poštedi svoj narod i svoje prebivalište. (2. Dnevnika 36, 15.) Kad nisu pomogli pozivi, molbe i ukori, poslao im je najskupocjeniji dar neba! U tom jedinom daru poklonio im je cijelo nebo! {VB 15.1}

Sam Božji Sin došao je da se zauzme za nepokajani grad. Krist je onaj koji je presadio izraelski narod kao dobru lozu iz Egipta u Hanansku zemlju. (Psalam 80, 8.) Njegova je ruka istjerala neznabošce pred njime. On je taj vinograd posadio na plodnome brežuljku. (Izaija 5, 1-4). Ogradio ga je ogradom. Poslao je svoje sluge da ga njeguju. „Što je još trebalo učiniti mome vinogradu", uzviknuo je on, „što mu nisam učinio?" Kada je trebalo da rodi grožđem, rodio je vianjagom. U nadi da će ipak jednom donijeti roda, on je lično došao u svoj vinograd, ne bi li ga spaasao od uništenja. Okopao je svoj vinograd, obrezao ga i njegovao. Neumorno se trudio da spasi vinograd koji je sam posadio. {VB 15.2}

Tri godine Bog svjetlosti i slave živio je usred svoga naroda. „Prolazio je čineći dobro i iscjeljujući sve koje đavo bijaše nadvladao", liječio je one koji su bili skrušena srca, oslobađao zarobljene, davao vid slijepima, zdravlje hromima i sluh gluhima; čistio gubave, uskrsavao mrtve i siromašnima propovijedao evanđelje. (Djela 10, 38; Luka 4, 18; Matej 11, 5.) Svima bez razlike upućivao je milostivi poziv: „Dođite k meni svi koji ste umorni i natovareni, i ja ću vas odmoriti". Matej 11, 28. {VB 15.3}

Lako su mu uzvraćali zlo za dobro, mržnju za ljubav, ipak je On nepokolebljivo nastavljao svoju službu milosti. (Psalam 109, 5.) Nikad nije odbijao one koji su tražili njegovu milost. Iako je sam bio putnik, bez doma, i svakodnevno trpio prezir i oskudicu, on je živio da čini dobro, da olakša bijedu nevoljnima, moleći ljude da prime dar njegovog

života. Valovi milosti koji su se odbijali od upornih srdaca, vraćali su se u obliku jače, saosjećajnije i još veće lj ubavi. Ali Izrael se odvratio od svoga najooljeg Prijatelja i jedinog Pomoćnika. Prezirao je pozive njegove ljubavi, odbijao njegove savjete i ismijavao njegove opomene. {VB 15.4}

Cas milosti i oproštaja bio je na izmaku; čaša Božjeg gnjeva, tako dugo zadržavana, bila je skoro puna. Mračni oblaci koje su vjekovi otpada i pobuna nagomilali, sada su jezivo prijetili i svaki čas su mogli da se provale nad jednim neposlušnim narodom; a Onoga koji ih je mogao izbaviti od predstojeće nesreće, oni su prezirali, naružili, odbacili i spremali su se da ga razapnu. Kad Isus bude razapet na križ na Golgoti, onda će isteći dani ovog naroda koji je uživao Božju naklonost i njegove blagoslove. Gubitak čak i samo jedne duše je nesreća koja nadmašuje dobitke i blaga cijeloga svijeta. Ali ovog trenutka kada je Isus gledao Jeruzalem, nesreća jednog cijelog grada, cijelog jednog naroda bila je pred njegovim očima, — tog grada, tog naroda koji je nekad bio Božji izabranik, njegovo naročito blago. {VB 16.1}

Proroci su plakali nad otpadom Izraela i nad užasnim pustošenjima koja su došla na njih zbog njihovih grijeha. Jeremija je želio da njegove oči budu izvor suza da bi mogao plakati dan i noć za pobijenim kćerima svoga naroda, za Božjim stadom koje je bilo otjerano u ropstvo. (Jeremija 9, 1; 13, 17.) Kolika je onda bila žalost Onoga čiji je proročki pogled obuhvatao ne samo godine već vjekove! On je gledao anđela smrti sa podignutim mačem nad gradom koji je tako dugo bio prebivalište Jehove. Sa vrha Maslinske gore, sa onog mjesta koje je kasnije zauzeo Tit i njegova vojska, gledao je preko ravnice sveti hram i predvorje sa stubovima, i, očima punim suza, posmatrao je užasnu sliku: gradske zidove opkoljene neprijateljskom vojskom. Čuo je hod vojske koja je nastupala; čuo je glasove majki i vapaj djece za kruhom u opsjednutom gradu. Vidio je u plamenu sveti i divni hram, njegove palače i kule, a potom ih je vidio pretvorene u ruševine koje se puše. {VB 16.2}

Gledajući unaprijed vjekovima, vidio je narod zavjeta rasijan u sve zemlje kao ostatke broda na pustoj obali. U ovoj kazni koja je trebala uskoro da se izlije nad djecom Izraelovom, Isus je vidio prve kapi čaše gnjeva koja će se u posljednjem sudu izliti do dna. Božansko saučaešće došlo je do izražaja u riječima punim bola: „Jeruzaleme, Jeruzaleme, koji ubijaš proroke i zasipaš kamenjem poslane k tebi! Koliko puta htjedoh da skupim čeda tvoja, kao što kokoš skuplja piliće svoje pod krila, i ne htjeste.” Matej 23, 37; Luka 19, 41-44. O da si ti, narode, koji si uživao preimućstva više od svih drugih, poznao vrijeme svoga pohođen ja i ono što je za mir tvoj! Ja sam zadržavao anđela osvete; ja sam te pozivao na pokajanje, ali uzalud. Ti si odbio i odbacio ne samo sluge, poslanike i proroke nego čak i Sveca Izraelova, tvoga Spasitelja. Ako budeš razoren, sam si tome uzrok. „I nećete da dođete k meni da imate život vječni!” Ivan 5, 40. {VB 16.3}

Isus je u Jeruzalemu gledao simbol svijeta, okorjelog u nevjerstvu i pobuni, koji se naglo približava Božjim sudovima. Bijeda otpalog roda tištila je jnegovu dušu i otela mu iz ustiju

ovaj neizmjerno gorak uzvik. Gledao je historiju grijeha i ljudskog stradanja napisanu suzama i krvlju. Njegovo srce kidalo se od žalosti nad nesrećama i patnjama ljudi. On je želio da im svima pomogne, ali bilo je malo onih koji su u njemu tražili jedini izvor pomoći. Bio je gotov da da dušu svoju na smrt da bi im dao spasenje, no malo ih je došlo k njemu da bi imali život vječni. {VB 17.1}

Veličanstvo neba u suzama! Sin vječnoga Boga ožalošćen duhom, potišten od duševnog bola! Ovaj prizor, koji je ispunio cijelo nebo čuđenjem, otkriva nam beskrajni užas grijeha; on nam pokazuje koliko je težak, čak i za božansku svemoć, zadatak da spasi grešnika od posljedica prestupanja Božjeg zakona. Posmatrajući pred sobom vjekove sve do posljednjega naraštaja, Isus je vidio svijet obuzet obmanom sličnom onoj koja je bila uzrok razoren ja Jeruzalema. Veliki grijeh Jevreja bio je odbacivanje Krista; veliki grijeh kršćanskog svijeta bit će odbacivanje Božjeg zakona, koji je temelj Božje vladavine na nebu i na zemlji. Božje zapovijesti bit će prezrene i odbačene. Milioni robova grijeha i sotone, osuđeni da pretrpe drugu smrt, neće htjeti da slušaju riječ istine u dan svoga pohođenja. Užasna zaslijepljenost! Užasno bezumlje! {VB 17.2}

Dva dana prije Pashe, pošto je otkrio licemjerstvo farizeja, Isus izlazeći iz hrama posljednji put, uputio se sa svojim učenicima na vrh Maslinske gore. Sjeo je sa njima na obronak obrastao travom, koji se izdizao nad gradom, i još je jednom stao posmatra ti njegove zidove, kule i palače. Još jednom je posmatrao hram u njegovom divnom sjaju, krunu ljepote, kojom je sveto brdo bilo krunisano. {VB 17.3}

Prije hiljadu godina psalmista je veličao Božju milost prema Izraelu, što je njegov sveti dom izabrao da mu bude prebivalište. „U Salemu je stan njegov i naselje njegovo na Sionu." Psalam 76, 2. On je „izabrao koljeno Judino, Goru Sion, koja mu omilje. I sagradi svetinju svoju kao gornje stanove svoje." Psalam 78, 69. Prvi hram bio je sagrađen u najslavnije doba izraelske historije. David, je za tu svrhu sabrao ogromno blago. Nacrt za njegovu gradnju načinjen je, božanskim nadahnućem. (1. Dnevnika 28, 12. 19.) Salamun, najmudriji car Izraelov, dovršio je to djelo. Ovaj hram bio je najveličanstvenija zgrada koju je svijet ikada vidio. Ali govoreći o drugome hramu, Bog je preko proroka Age ja dao slijedeću izjavu: „Slava će ovoga doma posljednjega biti veća nego onoga prvoga, veli Gospod nad vojskama." „I potrest ću sve narode, i doći će Željeni svih naroda, i napunit će ovaj dom slavom, veli Gospod nad vojskama." Agej 2, 9. 7. {VB 17.4}

Razoren pod Nabuhodonosorom, Salamunov hram bio je ponovo sazidan oko pet stotina godina prije Krista; to je učinio narod koji se vratio u opljačkanu i opustošenu zemlju iz ropstva koje je trajalo oko jedan ljudski vijek. Među njima bilo je i staraca koji su vidjeli slavu Salamunovog hrama i koji su plakali posmatrajući postavljanje temelja novome hramu, koji je bio mnogo manji od prvoga. Prorok je ovako opisao osjećanje koje je tada vladalo: „Tko je među vama ostao, koji je vidio ovaj hram u prvoj njegovoj slavi? A kakav

vi sada vidite? Nije li prema onome kao ništa u vašim očima?" Agej 2, 3; Ezdra 3, 12. Tada je dato obećanje da će slava drugoga hrama biti veća od slave prvoga. {VB 18.1}

Drugi hram nije se mogao usporediti po ljepoti sa prvim; niti je bio posvećen istim vidljivim znacima Božje prisutnosti kao prvi; nije se otkrila natprirodna sila da označi njegovo posvećenje. Nikakav oblak slave nije se vidio da ispunjava novosagrađenu svetinju. Nikakav oganj nije pao sa neba da zapali žrtvu na oltaru. Slava Božja nije više počivala između herubima u svetinji nad svetinjama; kovčeg zavjeta, prijesto milosti i ploče svjedočanstva nisu se nalazili u njemu. Nikakav glas 9 neba nije odgovorio da bi na svećenikovo pitanje objavio volju Jehove. {VB 18.2}

Tokom vjekova Jevreji su se uzalud trudili da pokažu kako se ispunilo Božje obećanje dano preko proroka Ageja. Oholost i nevjerstvo potamnili su njihov um u pogledu razumijevanja pravoga značenja proročkih riječi. Drugi hram nije bio počašćen oblakom Gospodnje slave već živom prisutnošću Onoga u kome je tjelesno prebivala punina Božanstva — koji je sam bio Bog, otkriven u tijelu. „Željeni svih naroda" došao je zaista u svoj hram kada je Čovjek iz Nazareta učio i liječio u svetom predvorju hrama. Kristovom prisutnošću, i samo zbog njegove prisutnosti nadmašio je drugi hram slavu prvoga. Ali Izrael je odbacio dar koji mu je nebo dalo. Kad je ponizni Učitelj, izlazeći tog dana iz hrama, prekoračio prag zlatnih vrata, slava Božja napustila je hram zauvijek. Ispunile su se Spasiteljeve riječi: „Eto će vam se ostaviti vaša kuća pusta." Matej 23, 38. {VB 18.3}

Učenici su bili začuđeni i zadivljeni Kristovim proricanjem. Željeli su da bolje razumiju značenje njegovih riječi, koje su se odnosile na razorenje hrama. Novac, radovi i građevinarska vještina u toku četrdeset godina — ništa se nije štedjelo da poveća njegov sjaj. Herod Veliki potrošio je na nj rimsko i jevrejsko bogatstvo, a svjetski imperator obogatio ga je svojim poklonima. Ogromni blokovi bijeloga mramora, skoro basnoslovnih razmjera, bili su donijeti iz Rima i sačinjavali su dio njegove građevine, i učenici su na njih skrenuli pažnju Isusu govoreći: „Učitelju, gle kakvo je kamenje i kakva građevina!" Marko 13, 1. {VB 19.1}

Poslije ovih riječi Isus je dao' svečani i porazni odgovor: „Zaista vam kažem: neće ostati ovdje ni kamen na kamenu, koji se neće razmetnuti." Matej 24, 2. {VB 19.2}

Učenici su razorenje Jeruzalema povezali sa osnivanjem Mesijanskog carstva. Tada će on kazniti nepokajane Jevreje i oslobodit će narod od rimskog jarma. Isus im je rekao da će doći po drugi put; zato su, pri spominjanju propasti Jeruzalema, pomislili na njegov dolazak; i kada su se na Maslinskoj gori okupili oko Spasitelja, upitali su ga: „Kaži nam kad će to biti, i kakav je znak tvojega dolaska i posljetka vijeka?" Matej 24, 3. {VB 19.3}

Budućnost je bila učenicima milostivo sakrivena. Da su u to vrijeme potpuno razumjeli dvije užasne činjenice — stradanje i smrt Otkupitelja, kao i razorenje svog hrama i grada, — oni bi se prenerazili od užasa. Isus im je iznio samo u glavnim potezima važne događaje koji

će se desiti prije svršetka. Tako oni nisu mogli potpuno razumjeti njegove riječi; ali njihovo značenje trebalo im se otkriti tada kada im budu bila potrebna uputstva koja je dao u njima. Proročanstvo koje je izrekao imalo je dvostruko značenje: ono se odnosilo na razorenje Jeruzalema i na strahote posljednjeg velikog dana. {VB 19.4}

Isus je otkrio učenicima koji su ga pažljivo slušali kakvi će sudovi stići otpadnički Izrael, i naročito kakva kazna će doći na njih zbog odbacivanja i razapinjanja Mesije. Nepogrešivi znaci prethodit će kraju. Cas užasa će doći iznenada i brzo. Spasitelj je upozorio svoje sljedbenike: „Kad dakle ugledate na mjestu svetome mrzost opustošenja, o kojoj govori prorok Danijel — koji čita, da razumije: tada koji budu u Judeji neka bježe u gore." Matej 24, 1. 15. 16; Luka 21, 20. 21. Kada idolopokloničke zastave Rimljana budu uzdignute na svetom zemljištu koje se prostire nekoliko stotina metara izvan zidina Jeruzalema, tada Kristovi sljedbenici treba da napuste grad. Kada budu primijetili znak opomene, onda oni koji žele da se spasu ne smiju više oklijevati. U cijeloj Judeji, kao i u Jeruzalemu, morali su da iskoriste znak za bjegstvo. Onaj koji bi se našao na krovu, nije smio silaziti u kuću da bi spasio svoje najdragocijenije blago. Oni koji bi radili u polju ili u vinogradu, nisu se smjeli zadržavati i vraćati da uzmu gornju haljinu koju su ostavili na strani dok su radili po vrućini dana.. Nisu smjeli oklijevati ni jedan trenutak da ne bi stradali u sveopćem uništenju. {VB 20.1}

Za vrijeme Herodove vlade, Jeruzalem se ne samo mnogo proljepšao već je podizanjem kula, zidova i tvrđava, uz njegov prirodni položaj, postao na izgled neosvojiv. Onaj koji bi u ono vrijeme prorekao njegovo razorenje bio bi smatran nerazumnim narušavateljem mira, kao Noje u svoje vrijeme. No Isus je rekao: „Nebo i zemlja će proći, ali moje riječi neće proći." Matej 24, 35. Grijesi sinova Izraelovih navukli su na Jeruzalem Božji gnjev, i njihovo tvrdoglavo nevjerstvo zapečatilo je njihovu sudbinu. {VB 20.2}

Gospod je objavio preko proroka Miheja: „Čujte ovo poglavari doma Jakovljeva i knezovi doma Izraelova, koji se gadite na pravdu, i sve što je pravo izvrćete, koji gradite Sion krvlju i Jeruzalem bezakonjem. Poglavari njegovi sude po mitu, i svećenici njegovi uče za platu, i proroci njegovi gata ju za,novce, a na Gospoda se oslanjaju govoreći: Nije li Gospod usred nas? neće doći zlo na nas." Mihej 3, 9-11. {VB 20.3}

Ove riječi dobro opisuju podmitljivost i lažnu pravdu stanovnika Jeruzalema. Iako su tvrdili da strogo drže propise Božijeg zakona, prestupali su sva njegova načela. Mrzili su Krista, čija je svetost i čistota otkrivala njihova bezakonja; i oni su ga optuživali da je on uzrok svih zala koja su došla na njih zbog njihovih grijeha. Iako su priznavali njegovu bezgrešnost, izjavili su da je njegova smrt potrebna radi sigurnosti nacije. „Ako ga ostavimo tako", rekli su jevrejski poglavari, „svi će ga vjerovati, pa će doći Rimljani i uzeti nam zemlju i narod". Ivan 11, 48. Ako pogube Krista, mislili su oni, postat će još jednom jak i ujedinjen narod. Tako su dijelili mišljenje poglavara svećeničkog koji je tvrdio da je bolje da jedan čovjek umre nego da propadne cijeli narod. {VB 20.4}

Na ovaj način su vođe jevrejskog naroda „gradile Sion krvlju i Jeruzalem bezakonjem". Mihej 3, 10. Mada su razapeli Spasitelja koji ih je karao zbog njihovih grijeha, još uvijek su se zavaravali svojom pravdom smatrajući se Božjim povlaštenim, narodom i očekivali su da će ih Gospod, osloboditi od njihovih neprijatelja. „Zato", nastavlja prorok, „sav Sion će se preorati kao njiva, i Jeruzalem će postati gomila, i gora od doma kao visoka šuma." Mihej 3, 12. {VB 21.1}

Bog je odgađao svoj sud nad gradom i narodom skoro četrdeset godina od časa kada je Isus objavio propast Jeruzalema. Čudnovato je bilo Božje strpljenje prema onima koji su odbacili njegovo evanđelje i ubili njegovog Sina. Priča o nerodnoj smokvi pokazala je Božje postupanje sa jevrejskim narodom. Zapovijest je glasila: „Odsjeci je, zašto da zemlji smeta?" Luka 13, 7. Ali božanska milost poštedjela ju je još za neko vrijeme. Među Jevrejima bilo je mnogo onih koji nisu imali pravi pojam o Spasiteljevom karakteru i njegovom djelu. Djeca nisu imala priliku da prime svjetlost koju su njihovi roditelji prezirali. I Spasitelj je želio da i njima da svoju svjetlost. Htio je da im pruži priliku da vide ispunjenje proročanstva ne samo o njegovom rođenju nego i o njegovoj smrti i uskrsnuću. Djeca nisu bila osuđena zbog grijeha roditelja; već, pošto su upoznala svjetlost koja je bila dana njihovim roditeljima i odbacila je, kao što su odbacila i svjetlost danu lično njima, postala su! dioničari grijeha svojih roditelja i dopunila su mjeru njihovih bezakonja. {VB 21.2}

Božje strpljenje prema Jeruzalemu još je više utvrdilo Jevreje u njihovom upornom nepokajanju. U svojoj mržnji i okrutnosti prema Isusovim učenicima odbacili su posljednji dar milosti. Na to je Bog povukao od njih svoju zaštitu, prestao je da zadržava sotoninu moć, i tako je narod ostao u rukama vođe koga je izabrao. Jevreji su prezreli Kristovu milost koja ih je mogla osposobiti da savladaju svoje grešne nagone, te su sada ovi pobijedili njih. Sotona je probudio u njima najužasnije i najniže strasti. Nisu više rasuđivali, postali su bezumni; njima je upravljao nagon i slijepi gnjev. Postali su sotonski okrutni. U obitelji kao i u narodi:; u! višim slojevima kao i u! nižim svuda je vladalo nepovjerenje, zloba, zavist, nesloga, pobune i ubistva. Nigdje nije bilo sigurnosti. Prijatelji i rodbina izdavali su jedni druge. Roditelji su ubijali svoju djecu, a djeca svoje roditelje. Narodni upravljači nisu imali snagu da vladaju sobom. Njihove strasti su ih činile tiranima. Jevreji su primili lažna svjedočanstva da bi osudili Božjeg nevinog Sina. Sada su lažne optužbe učinile njihov život nesigurnim. Svojim djelima su već odavno govorili: „Neka nestane ispred nas Sveca Izraelova." Izaija 30, 11. Njihova se želja ispunila. Božji strah nije ih više uznemiravao. Na čelu naroda bio je sotona i najviše građanske i vjerske vlasti bile su pod njegovom upravom. {VB 21.3}

Vođe neprijateljskih stranaka bi se ponekad ujedinile da bi opljačkale svoje nesretne žrtve, a poslije bi se bacile jedni na druge i nemilosrdno bi se istrebljivale. Čak ni svetost hrama nije mogla zadržati njihovu okrutnost. Vjerni su bili ubijani pred žrtvenikom, i svetinja se oskvrnjivala tjelesima ubijenih. U svojoj sljepoći i bogohulnoj nadutosti

podstrekači tih paklenih djela oholo su izjavljivali da se ne boje da će Jeruzalem biti razoren, jer je on Božji grad. Da bi još više utvrdili svoju moć, potkupili su lažne proroke koji su objavljivali, u isto vrijeme kada su već rimske legije opsjedale grad, da će spasenje od Boga sigurno doći. Do posljednjega trenutka narod je čvrsto vjerovao da će se Svevišnji umiješati i uništiti neprijatelje. Ali Izrael je odbacio božansku zaštitu, i sada nije imaonikakvu odbranu. Nesretni Jeruzalem bio je razjedinjen unutrašnjim razdorima; njegove ulice bile su poprskane krvlju njegove djece koja su se međusobno ubijala dok je neprijateljska vojska razarala utvrđenja i ubijala njegove vojnike! {VB 22.1}

Sva Kristova proricanja o razorenju Jeruzalema ispunila su se doslovno. Jevreji su iskusili istinitost riječi opomene: „Kakvom mjerom mjerite, onakvom će vam se mjeriti.” Matej 7, 2. {VB 22.2}

Kao vjesnici nesreće i suda pojavili su se znaci i čudesa. U noći pojavila se neprirodna svjetlost nad hramom i oltarom. Zalasku sunca, u oblacima su se pokazala ratna kola i vojnici gotovi za boj. Svećenici koji su noću služili u hramu bili su preplašeni tajanstvenom bukom. Zemlja se tresla, i mnoštvo glasova čulo se gdje govore: „Bježimo odavde!” Velika istočna vrata, toliko teška da su ih dvadeset ljudi jedva mogli zatvoriti, osigurana ogromnim gvozdenim polugama, zabijenim duboko u čvrstu, kamenu podlogu, otvorila su se sama u ponoći.1 {VB 22.3}

U toku sedam godina jedan čovjek objavljivao! je ulicama Jeruzalema nesreće koje će zadesiti grad. Dan i noć on je pjevao čudnu tužaljku: „Glas sa istoka! Glas sa zapada! Glas sa četiri kraja! Glas protiv Jeruzalema i protiv hrama! Glas ženika i nevjeste! Glas protiv cijeloga naroda!”2 Ovo čudno biće bacili su u zatvor i bičevali ga, ali nisu izvukli iz njegovih ustiju nikakav glas. Na pogrde i mučenja, on je samo odgovarao: „Teško, teško Jeruzalemu; teško njegovim stanovnicima!” Nije prestao sa svojim opomenama dok ga nisu ubili za vrijeme opsade koju je prorekao. {VB 23.1}

Nijedan kršćanin nije poginuo prilikom opsade Jeruzalema. Isus je opomenuo svoje učenike, i svi koji su vjerovali pazili su na obećani znak. „A kad vidite da Jeruzalem opkoli vojska”, rekao je Isus „onda znajte da se približi vrijeme da opusti. Tada [koji budu u Judleji, neka bježe u gore, i koji budu u gradu, neka izlaze napolje; i koji su napolju, neka ne ulaze u njega.” Luka 21, 20. 21. {VB 23.2}

Rimljani pod Cestijem opkolili su grad. Iznenada, kada je sve izgledalo pogodno za jedan brzi napad, oni su povukli opsadu. Opsjednuti, koji su izgubili nadu u uspješnu odbranu, bili su već gotovi da se predaju, kad je rimski vojskovođa povukao vojsku bez ikakvog vidljivog uzroka. Bog je u svojoj milosti upravljao događajima u korist svoga naroda. Obećani znak se pokazao kršćanima koji su čekali, i sada se pružila prilika svima koji su htjeli da poslušaju Spasiteljevu opomenu. Događaji su tako tekli da ni Jevreji ni Rimljani nisu kršćane ometali u bjekstvu. Videći da Cestije odstupa, Jevreji su pojurili iz Jeruzalema i počeli su da gone njegovu vojsku. Sada su kršćani imali priliku da napuste grad. U to

vrijeme i okolina je bila očišćena od neprijatelja koji bi mogli da ih zadrže. U vrijeme opsade, Jevreji su bili sakupljeni u Jeruzalemu dal proslave Praznik sjenica, i tako su kršćani u cijelom kraju imali mogućnost da nesmetano bježe. Oni su pobjegli u jedno sigurno mjesto — u grad Pelu, u pokrajini Pereji, s one strane Jordana. {VB 23.3}

Jevrejska vojska, goneći Cestija i njegovu vojsku, bacila se takvom žestinom na njegovu zaštitnicu da je izgledalo da će je potpuno uništiti. Rimljani su sa velikom mukom uspjeli da se povuku. Jievreji, čiji su gubici bili neznatni, vratili su se trijumfalno u Jeruzalem, natovareni plijenom. Ali ovaj prividan uspjeh đonio im je samo zlo. On ih je podstrekao da se uporno odupru Rimljanima, što je donijelo gradu osuđenom na propast neizrecivu patnju. {VB 24.1}

Strašna nevolja zadesila je Jeruzalem kada ga je Tit ponovo opsjeo. Grad je bio opsjednut za vrijeme Pashe, kad se veliko mnoštvo Jevreja sakupilo unutar njegovih zidova. Životne namirnice koje bi stanovnicima služile godinama da su ih brižljivo čuvali, bile su uništene osvetom zavađenih stranaka koje su se borile za prevlast, i uskoro su se stanovnici našli pred užasnom gladi. Jedna mjera žita prodavala se za jedan talanat. Nastala je tako velika glad da su ljudi jeli svoje kožne opasače, sandale i kožne prevlake na štitovima. Mnogi su se spuštali noću preko zida da bi nakupili divlje biljke koje su rasle izvan gradskih zidova. Nieki su bili uhvaćeni i ubijeni uz strašne muke; a onima koji su uspjeli da se vrate bilo je često oteto ono što su sakupili uz tako veliku opasnost. Vođe su činile najužasnija nasilja da bi oduzele hranu onima za koje su mislili da je imaju. Ova nasilja činili su često ljudi koij su imali dosta hrane, ali su željeli da nagomilaju zalihe za budućnost. {VB 24.2}

Hiljade njih je umrlo od gladi i kuge. Najintimnije veze izgledalo je da su uništene. Muževi su potkradali svoje žene, i žene svoje muževe. Moglo se vidjeti kako djeca oduzimaju hranu iz usta svojih starih roditelja. Pitanje proroka: „Može li žena zaboraviti porod svoj?” (Izaija 49, 15.) dobilo je odgovor unutar zidova ovog grada osuđenog na propast. „Svojim rukama žene žalostive kuhaše djecu svoju; i to im bješe hrana u pogibli! kćeri naroda mojega.” Plač Jeremijin 4, 10. Ponovo se ispunilo proročanstvo dato prije četrnaest vjekova: „Žena koja je bila vrlo meka i vrlo nježna među vama, koja od mekoće i nježnosti nije bila navikla stajati nogama svojim na zemlju, prozlit će se prema milome mužu svom i prema sinu svom i prema kćeri svojoj i prema djeci svojoj koju rodi; jer će ih jesti krišom u oskudici svakoj od nevolje i od tjeskobe, kojom će ti pritužiti neprijatelj tvoj po svim mjestima tvoj im.” 5. Mojsijeva 28, 56. 57. {VB 24.3}

Rimljani su htjeli da izazovu paniku među Jevrejima da bi ih tako prisilili na predaju. Jevreji koji su se odupirali kada su ih zarobljavali, bičevima su tučeni i razapinjani pod gradskim zidovima;. Svaki dan su na taj način ubijali stotine njih,, i to užasno djelo nastavljalo se sve dotle dok u Jozafatovoj dolini i na Golgoti nije bilo podignuto toliko križeva da se čovjek jedva mogao kretati između njih. Tako se ispunila strašna kletva koju

su Jevreji izgovorili pred Pilatovom sudskom stolicom: „Njegova krv na nas i na našu djecu.” Matej 27, 25. {VB 25.1}

Tit je želio da učini kraj strašnome prizoru i da sačuva Jeruzalem od potpunog uništenja. Bio je ispunjen užasom kada je vidio gomile mrtvih tjelesa u dolinama. Oduševljen pogledom na hram koji je posmatrao s vrha Maslinske gore, izdao je zapovijest da se ne dira ni u jedan njegov kamen. Prije nego što je odlučio da izvrši napad na ovo utvrđenje, uputio je poziv jevrejskim vođama da ga ne prisiljavaju da krvlju oskvrni sveto mjesto. Obećao im je da nijedan rimski vojnik neće oskvrmiti hram ako ga oni napuste i prenesu borbu na neko drugo mjesto. Josip Flaavije, njihov sunarodnik, uputio im je najrječitiji poziv na predaju da bi spasili sebe, grad i sveto mjesto. Ali na ove riječi odgovorili su gorkim kletvama. Strijelama su obasauli posljednjeg ljudskog posrednika koji je došao pred njih da pregovara. Jevreji su odbacili pozive Sina Božjeg; i sada, svi pozivi i molbe učinili su ih još upornijima. Odlučili su da se usprotive do kraja. Titova nastojanja da očuva hram bila su uzaludna. Netko veći od njega objavio je da tamo neće ostati kamen na kamenu. {VB 25.2}

Slijepa tvrdoglavost jevrejskih vođa i odvratni zločini koji su se dešavali u opsjednutome gradu izazvali su kod Rimljana užas i gnjev. Napokon je Tit odlučio da zauzme hram na juriš. Zapovjedio je, ako je moguće, da ga ne unište. Ali njegove naredbe nisu uvažene. Jedne večeri, čim se povukao u svoj šator, Jevreji su provalili iz hrama i napali Rimljane. U toku borbe jedan od vojnika bacio je kroz jedan otvor zapaljenu baklju u predvorje, i uskoro su kedrove dvorane, koje su okružavale hram, buknule u plamenu. Tit je pojurio na to mje,sto i zapovjedio legionarima da ugase požar. Ali na njegove riječi nisu obraćali pažnju. U svome bijesu vojnici su bacali upaljene baklje u hram i mačevima poubijali mnoštvo koje je tamo našlo sklonište. Krv kao rijeka tekla je niz stepenice hrama. Tisuće i tisuće Jevreja je poginulo. Ubojnu viku nadjačali su glasovi: „Išabod!” što znači: ode slava... {VB 25.3}

„Tit je vidio da je nemoguće zaustaviti gnjev vojnika. Ušao je sa svojim oficirima u unutraašnjost svete zgrade. Njena ljepota ih je zapanjila; i dok još plamen nije zahvatio svetinju, učinio je posljednji napor da je spasi. Izlazeći napolje, ponovo je naredio vojnicima da zaustave širenje požara. Kapetan Liberalis pokušao je da svojom zapovjedničkom palicom naredi poslušnost. Ali, čak ni sam autoritet zapovjednika nije mogao suzbiti užasno neprijateljstvo prema Jevrejima, divlje uzbuđenje izazvano borbom i nezasitu pohlepnost za pljačkom. Vojnici su vidjeli kako se sve oko njih blista u zlatu, koje je u divljem plamenu blješteći odsjajivalo; predpostavljali su da se neprocjenjivo blago nalazi u svetinji. Jedan od vojnika je neprimjetno bacio zapaljenju baklju u unutrašnjost i za trenutak je cijela zgrada bila u plamenu. Zasljepljeni dimom i vatrom, oficiri su se morali povući; slavna zgrada bila je prepuštena svojoj sudbini. {VB 26.1}

To je za Rimljane bio užasan prizor, a još više za Jevreje! Cio vrh brežuljka koji je dominirao gradom plamsao je kao vulkan. Jedna za drugom zgrade su se rušile i nestajale u ognjenom bezdanu. Krovovi od kedrovine bili su slični vatrenom moru; pozlaćeni tornjevi

svijetlili su kao ognjeni jezici; a sa kula nad vratima dizali su se visoki stupovi plamena i dima. Susjedni brežuljci su bili osvijetljeni; u mraku grupe ljudi por smatrale su sa užasom i strahom širenje pustošenja. Na zidovima i uzvišenim mjestima gornjega grada tiskala se masa svijeta: neki blijedi od strašnoga očajanja, a drugi mrki od nemoćne osvete. Poklici rimskih vojnika koji su jurili amo tamo, i zapomaganje pobunjenika koji su umirali u plamenu miješali su se sa hukom požara i treštanjem greda koje su se rušile. Jeka sa planina ponavljala je krikove naroda koji se nalazio na uzvisinama. Ljudi koji su umirali od gladi prikupljali su posljednju snagu da izuste krik straha i očajanja. {VB 26.2}

U unutrašnjosti odvijao se još strasniji prizor. Ljudi i žene, mlado i staro, pobunjenici i svećenici, oni koji su se borili i oni koji su tražili milost bili su bez razlike poklani. Broj ubijenih nadmašio je broj ubica. Legionari su se morali penjati preko gomile mrtvih da bi nastavili djelo uništavanja."3 {VB 26.3}

Poslije razorenja hrama cio je grad pao u ruke Rimljana. Vođe Jevreja napustile su neosvojive kule, i Tit ih je našao puste. Pošuo ih je sa čuđenjem posmatrao, izjavio je da mu ih. je sam Bog predao u ruke jer nikakva ratna oruđa, ma kako bila jaka, ne bi mogla osvojiti te tvrđave. Grad i hram bili su razoreni do temelja, i zemlja, na kojoj je stajala sveta kuća* bila je „izorana kao njiva". Jeremija 26, 18. Za vrijeme opsade i pokolja poginulo je preko milion ljudi. Oni koji su preostali u životu bili su odvedeni u ropstvo, prodavani kao roblje, dovedeni u Rim, da ukrase trijumf pobjednika, bacani pred divlje zvijeri u amfiteatru ili su bili rasijani kao beskućnici po cijeloj zemlji. {VB 26.4}

Jevreji su sami sebi iskovali okove; sami su napunili čašu osvete. U svom uništenju kao nacije i u svim nevoljama koje su ih snašle poslije rasijavanja, žnjeli su ono što su sami posijali. Prorok kaže: „O Izraelu, ti si sam sebe uništio", „jer si pao zbog svoga bezakonja..." Ozej 13, 9; 14, 1. Njihovo se stradanje često spominje kao kazna koja ih je stigla po Božjem naređenju. Na taj način veliki varalica pokušava da/ sakrije svoje djelo. U stvari upornim odbacivanjem božanske milosti Jevreji su prouzrokovali da ih je napustila Božja zaštita, tako da je sotona mogao da vlada nad njima po svojoj' volji. Nečuvene okrutnosti koje su se dešavale prilikom razorenja Jeruzalema dokaz su osvetničke sotonine sile nad onima, koji se podvrgavaju njegovom vodstvu. {VB 28.1}

Ne možemo dovoljno razumjeti koliko dugujemo Kristu za mir i zaštitu koju uživamo. Božja sila sprečava da čovječanstvo potpuno padne pod sotoninu vlast. Neposlušni i nezahvalni učinili bi dobro kad bi zahvalili za Božju milost i strpljenje koji zadržavaju okrutnu i zlu sotoninu silu. Ali kada ljudi pređu granicu Božjeg strpljenja, onda se njegova zaštita povlači. Bog ne stoji prema grešniku kao izvršitelj presude zbog grijeha. On ostavlja same one koji su odbacili njegovu milost da požnju ono što su posijali. Svaki odbačeni zračak svjetlosti, svaka prezrena ili zanemarena opomena, svaka grešna strast koju gajimo, jednom riječju, svako gaženje Božjeg zakona je sjeme koje sesije i koje će donijeti sigurnu žetvu. Ako se čovjek odupire Božjem Duhu, on ga napokon napušta, i tada čovjek ostaje bez

sile kojom bi mogao da nadvlada svoje zle strasti i bez zaštite od sotonine zlobe i neprijateljstva. Razorenje Jeruzalema je svečana opomena svima onima koji ne mare za opomene Božje blagodati i koji se odupiru pozivu Božje milosti. Nikad nije bila dato odlučnije svjedočanstvo o Božjoj mržnji prema grijehu i o neminovnosti kazne koja će jednog dana stići grešnike. {VB 28.2}

Spasitelj evo proročanstvo o razorenju Jeruzalema treba da ima i jedno drugo ispunjenje, prema kome je ovaj događaj samo slaba sjenka. U sudbini izabranog grada možemo vidjeti sudbinu jednoga svijeta koji je odbacio milost i pogazio njegov zakon. Grozni su izvještaji o ljudskoj bijedi čiji je svjedok bila zemlja kroz duge vjekove zločina. Srce se stegne i duh klone pri razmišljanju o ovim stvarima. Užasne su bile posljedice odbacivanja Božjeg autoriteta. Ali još grozniji prizor krije budućnost. Izvještaji prošlosti — dugi niz pobuna, sukoba i revolucija, „ratna graja i odijelo u krv uvaljeno" (Izaija 9, 5), — nisu ništa u upoređenju sa užasima onoga dana kada će se Duh Božji povući od grešnika i neće više zadržavati ni eksploziju ljudskih strasti ni Sotonin gnjev. Tada će svijet vidjeti, kao nikada ranije, posljedice sotonske vladavine. {VB 29.1}

Ali toga dana, kao i u vrijeme razorenja Jeruzalema, Božji će se narod izbaviti, „svaki koji bude zapisan za život". (Izaija 4, 3) Isus je obećao da će doći po drugi put da skupi svoje vjerne. „Tada će proplakati sva plemena na zemlji; i ugledat će Sina čovječjega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom. I poslat će anđele svoje s velikim glasom trubnim; i sabrat će izabrane njegove od četiri vjetra, od kraja do kraja nebesa." Matej 24, 30. 31. Tada će svi oni koji su bili neposlušni evanđelju „biti uništeni duhom usta njegovih i iskorijenjeni svjetlošću dolaska njegova". 2. Solunjanima 2, 8. Kao i stari Izrael, grešnici će sami sebe uništiti; oni će biti žrtva svo/je nepravde. Njihov grešni život toliko ih je udaljio od Boga i oni su se toliko pokvarili da će pojava Božje slave biti za njih oganj koji proždire. {VB 29.2}

O kad bi ljudi pazili da ne zanemare pouku koju nam je Isus dao svojim riječima! Kao što je upozorio svoje učenike u pogledu razorenja Jeruzalema i dao im znakove propasti koja se približavala da bi se mogli izbaviti, tako je upozorio i svijet o njegovoj propasti i dao znakove o približavanju tog velikog dana da bi svi koji to žele mogli izbjeći budućem gnjevu. Isus nas uvjerava: „Bit će znaci na suncu, mjesecu i zvijezdama, a na zemlji muka među narodima." Luka 21, 25; Matej 24, 29; Marko 13, 24-26; Otkrivenje 6, 12-17. {VB 29.3}

Ljudi koji budu vid jeli ove znake, preteče njegovog dolaska, treba da znaju „da je blizu kod vrata". Matej 24, 33. „Stražite dakle", glase njegove riječi opomene. Marko 13, 35. Oni koji budu poslušali opomene neće biti ostavljeni u tami da ih dan zatekne nespremne; ali za sve one koji ne budu stražili, „dan Gospodnji će doći kao lupež po noći". 1. Solunjanima 5, 2. {VB 29.4}

Svijet ni danas nije spreman da primi vi jest za naše vrijeme kao što ni Jevreji nisu bili spremni da prime Spasiteljevu opomenu u pogledu Jeruzalema. Ma kada došao, dan Gospodnji će za bezbožne doći neočekivano. Život će teći svojim običnim tokom; ljudi će biti zauzeti uživanjima, poslom, trgovinom, sticanjem zemaljskog blaga; religiozne vode uzvisivat će napredak i prosvjetu, i narod će se zavaravati lažnom sigurnošću — tada, kao što se kradljivac prikrada noću nezaštićenoj kući, tako će iznenada pogibao naići na bezbrižne i zle, „i neće utećі”. 1. Solunjanima 5, 3. {VB 30.1}

POGLAVLJE 2.— POŽARI PROGONA

Kada je Isus otkrio svojim učenicima sudbinu Jeruzalema i prizore svog drugog dolaska, prorekao je također teškoće kroz koje će njegov narod prolaziti od časa kada se on bude uzneo od njih do svog povratka u sili i slavi, kad će im donijeti izbavljenje. Sa vrha Maslinske gore Spasitelj je gledao oluju koja će doći na apostolsku crkvu. Gledajući u budućnost, vidio je žestoku buru pustošenja koja će se oboriti na njegove sljedbenike u budućim vjekovima mraka i progonstva. S nekoliko kratkih rečenica, punih strašnoga značenja, prorekao je kakav će stav upravitelji ovoga svijeta zauzeti prema Božjoj crkvi. (Matej 24, 9. 21. 22.) Kristovi sljedbenici treba da pođu istim putem poniženja sramote i stradanja kojim je prošao njihov Učitelj. Neprijateljstvo koje je izbilo protiv Spasitelja svijeta doći će do izražaja i protiv svih onih koji budu uz vjerovali u njegovo ime. {VB 31.1}

Historija prve kršćanske crkve potvrđuje ispunjenje Spasiteljevih riječi. Zemaljske i paklene sile digle su se protiv Krista progoneći njegove sljedbenike. Neznaboštvo je predvidjelo da će pobjedom evanđelja njegovi hramovi i oltari biti sravnjeni sa zemljom, zato je prikupilo sve svoje sile da bi uništilo kršćanstvo. Oganj progonstva se zapalio. Kršćani su bili lišeni svojih imanja i izagnani iz svojih domova. „Podnijeli su mnogu borbu stradanja!.” Jevrejima 10, 32. „Podnijeli su udarce i pogrde, pa još i okove i tamnice.” Jevrejima 11, 36. Veliki broj njih je zapečatio svoje svjedočanstvo svojom krvlju. Plemići i robovi, bogati i siromašni, učeni i neobrazovani bili su nemilosrdno ubijani. {VB 31.2}

Ova progonstva, koja su otpočela u vrijeme Nerona, otprilike onda kada je Pavao stradao mučeničkom smrću, nastavljena su većom ili manjom žestinom kroz vjekove. Kršćani su lažno optuživani za najstrašnije zločine i predstavljani kao uzročnici velikih nedaća: gladi, kuge i zemljotresa. Pošto su postali predmet opće mržnje i sumnjičenja, lako su se našli i podkazivači koji su, dobitka radi, izdavali nevine. Osuđivani su kao buntovnici protiv carstva, kao neprijatelji religije, kao kuga za narod. Mnogi su bacani pred divlje zvijeri ili spaljivani živi u amfite-atrima. Neke su razapinjali, druge su ogrtali u kože divljih životinja i bacali ih u arenu da ih psi razderu. Ova mučenja su često bila glavni predmet zabave prilikom narodnih praznika. Veliko mnoštvo svijeta se sakupljalo da uživa u tim prizorima pozdravljajući njihove samrtne muke smijehom i pljeskanjem ruku. {VB 31.3}

Gdje god bi potražili utočište, sljedbenici Kristovi bili’ su gonjeni kao divlje zvijeri. Morali su tražiti sklonište u pustinji i usamljenim mjestima. Bili su „u oskudici, u nevolji i sramoti; kojih nije bio dostojan svjet; potucali su se po pustinjama, po gorama, po pećinama i po rupama zemaljskim”. Jevrejima 11, 37-38. Hiljade njih našli su zaklon u katakombama. Ispod brežuljaka, izvan Rima, bili su prokopani dugi hodnici pod zemljom i stijenama; tamna i zamršena mreža hodnika prostirala se na kilometre izvan grada. U tim su podzemnim skrovištima Kristovi sljedbenici sahranjivali svoje mrtve. Ovdje su također nalazili utočište kada su bili sumnjičeni i gonjeni. Kada bude Darodavac života probudio

one koji su se borili u dobroj borbi vjere, onda će mnogi mučenici zbog Krista izaći iz ovih mračnih pećina. {VB 33.1}

Ovi Kristovi svjedoci sačuvali su svoju vjeru neokaljanu i u vrijeme najstrašnijih progonstava. Iako lišeni svake udobnosti, daleko od sunčane svjetlosti, nalazeći dom u tamnom ali prijateljskom okrilju zemlje, ipak a® nisu tužili. Riječima vjere, strpljenja i nade hrabrili su jedan drugoga da podnesu oskudicu i nevolje. Gubitak ma kakvog zemaljskog blaga nije ih mogao nagnati da se odreknu vjere u Krista. Kušani a i pro-gonstva bile su samo stepenice kojima su se približavali svome miru i nagradi. {VB 33.2}

Kao i Božje sluge u prošlosti, mnogi su bili „pobijeni ne primivši izbavljenja, da dobiju bolje uskrsenje". Jevrejima 11, 35. Sjećali su se Isusovih riječi da treba da se raduju kada ih budu progonili Njega radi, jer će biti velika plata njihova na nebesima; jer su i proroke prije njih gonili isto tako. Toliko su se radovali što su bili dostojni da stradaju za Krista da su pjesme pobjede odjekivale^ usred praskanja plamena lomača. Gledajući u vjeri gore, vidjeli su Krista i anđele kako se saginju k njima i gledaju ih s najiskrenijim saosjećanjima, odobrava-jući njihovu vjernost. Jedan glas s Božjega prijestolja govorio im je: „Budi vjeran do same smrti, i dat ću ti vijenac života!" Otkrivenje 2, 10. {VB 33.3}

Uzalud je sotona pokušavao da nasiljem uništi Božju crkvu. Velika borba, u kojoj su učenici dali svoje živote, nije prestala kada su ovi vjerni nosioci zastave pali na svome položaju. Svojim porazom oni su pobjeđivali. Božji suradnici bili su pobijeni, ali je njihovo djelo išlo naprijed. Evanđelje se dalje širilo, i broj njegovih pristalica se stalno povećavao. Ono je prodrlo u krajeve koji su bili nepristupačni čak i za rimske orlove. Jedan kršćanin, raspravljajući s neznabožačkim vladar rima koji su raspirivali progonstvo, rekao je: „Vi nas možete ubijati, mučiti, osuditi... Vaša nepravednost je dokaz da smo nevini... Vaša okrutnost ne koristi ništa. Ona je samo moćan poziv da se našoj vjeri pridruže i drugi. Mi bivamo sve brojniji ukoliko više nas ubijate".4 {VB 34.1}

Hiljade i hiljade su bili bacani u zatvor i ubijani, ali su drugi prilazili i zauzimali njihova mjesta. Oni koji su kao mučenici umirali za svoju vjeru, sigurni su u Kristu, i on ih smatra pobjednicima. Oni su se borili u dobroj borbi vjere, i primit će vijenac slave kad Krist bude došao*. Stradanja kroz (koja su kršćani prolazili sjedinila su ih još više međusobno i s: Kristom. Primjer njihovog života i svjedočanstvo njihove smrti bili su moćni svjedoci u prilog istine; i tama gdje se najmanje očekivalo, podanici sotone napustili su njegovu službu i stupali pod Kristovu zastavu. {VB 34.2}

Sotona je stoga planirao kako da uspješnije ratuje protiv Božje vladavine: odlučio je da svoju zastavu podigne u samoj kršćanskoj crkvi. Ako bude uspio da Kristove sljedbenike prevari i na taj način prouzrokuje da izgube Božju naklonost, onda će nestati njihove sile, hrabrosti i nepokolebljivosti, i tako će lako postati njegov plijen. {VB 34.3}

Sada se veliki protivnik trudio da lukavstvom postigne ono što nije mogao postići silom. Progonstvo je prestalo, a na njegovo mjesto pojavile su se opasne privlačnosti zemaljskog blagostanja i svjetskih časti. Idolopoklonici su primili dio kršćanske vjere, a odbacili su druge glavne istine. Pristali sir da priznaju Božjeg Sina, da vjeruju u njegovu smrt i uskrsnuće* ali nisu uviđali svoje grijehe, nisu osjećali potrebu za pokajanjem i promjenom srca. Spremni da učine neke ustupke sa svoje strane, predlagali su i kršćanima da i oni učine to isto sa svoje strane, i da se svi sjedine u Kristovoj vjeri. {VB 34.4}

Tada je crkvi zaprijetila strašna opasnost. Zatvor, muke, vatra i mač bili su blagoslov u poređenju sa ovom opasnošću. Neki kršćani ostali su čvrsti i izjavili su da ne mogu pristati ni na kakav kompromis. Drugi, pak, bili su gotovi da čine ustupke ili da izmijene neke tačke svoje vjere da bi se sjedinili s ovim polovičnim kršćanima u nadi da će ih na taj način dovesti do potpunog obraćenja. To je bio čas velikog strahovanja za Kristove sljedbenike. Pod plaštem prividnog kršćanstva sam sotona se uvukao u crkvu da bi pokvario njihovu vjeru i skrenuo njihove misli sa riječi istine. {VB 36.1}

Napokon je većina kršćana pristala da u izvjesnoj mjeri odstupi od načela vjere, i tako je došlo do sjedinjenja između kršćanstva i neznaboštva. Iako su idolopoklonici tvrdili da su se obratili i formalno se priključili crkvi, ipak su se još uvijek držali idolopoklonstva, samo što su zamijenili predmete svoga obožavanja slikama Isusa, pa čak Marije i svetaca. Nečista kvasac idolopoklonstva, unijet tako u crkvu, nastavio je svoje zlokobno djelo. Lažne nauke, praznovjerni obredi i neznabožačke ceremonije ušle su u nj{enu vjeru i bogosluženje. Kada su se Kristovi sljedbenici sjedinili s idolopoklonicima, pokvarila se kršćanska vjera, i crkva je izgubila svoju čisto tu i silu. Ipak, bilo je kršćana koji se nisu dali zavesti ovim obmanama. Oni su i dalje ostali vjerni Autoru istine i klanjali su se samo Gospodu. {VB 36.2}

Među kršćanima su uvijek bile dvije grupe ljudi. Jedni su pažljivo proučavali Spasiteljev život i činili ozbiljne napore da poprave svoje nedostatke i da žive u skladu s pravim Idealom; drugi su izbjegavali jasne, jednostavne istine koje su otkrivale njihove zablude. Čak i u svojem najboljem stanju crkva se nije sastojala samo od vjernih, čistih i iskrenih članova. Spasitelj je učio da oni koji sviesno čine grijeh ne smiju da budu primljeni u crkvu; a ipak je povezao sa sobom ljude nesavršenog karaktera i dao im preimućstva da slušaju njegovu nauku i gledaju njegov primjer da bi imali priliku da uvide svoje pogreške i da se poprave. Između dvanaest apostola bio je i jedan izdajnik, Juda, koji je bio primljen, ne zbog mana svo'g karaktera, već i pored njih. On je bio združen sa učenicima da bi poukama i Kristovim primjerom naučio u čemu se sastoji kršćanski karakter i da bi tako uvidio svoje požeške, pokajao se i pomoću božanske milosti očistio svoju dušu „pokoravajući se istini". Ali Juda nije hodio u svjetlosti koja je milostivo obasjavala njegov put. Popuštajući grijehu, dopustio je da ga sotona kuša. Rđave crte njegovog karaktera su nadvladale. Dozvolio je da njegovim duhom upravljaju sile tame, ljutio se kada su korili njegove grijehe, i tako je došao dotle da učini strašan zločin: da izda svoga Učitelja. Isto tako svi oni koji se pokazuju

pobožni a vole zlo, mrze na one koji narušavaju njihov mir osuđujući njihove grijehe, čim im se pruži zgodna prilika, kao Judi, oni će izdati one koji su ih korili za njihovo dobro. {VB 36.3}

Apostoli su u crkvi nailazili na članove koji su se pokazivali pobožnima, dok su potajno gajili grijehe. Ananija i Safira bili su varalice, jer su tvrdili da prinose cijelu žrtvu za Krista, iako su lakomo zadržali jedan dio za sebe. Duh istine otkrio je apostolima karakter svih lažnih kršćana, i Božji sud oslobodio je crkvu od ove nečiste mrlje, koja je kvarila njenu čistotu. Ovaj vidni dokaz prisutnosti Kristovog duha u crkvi, koji primjećuje svaki grijeh, bio je užas za licemjere i prestupnike. Oni nisu mogli dugo ostati u zajednici s onima koji su bili vjerni Kristovi predstavnici u navikama i u duhu. Kada su na Kristove sljedbenike došla iskušenja i progonstva, onda su samo oni željeli da postanu njegovi učenici koji su bili gotovi da ostave sve zbog istine. Tako, dok je trajalo progonstvo, crkva je ostala uglavnom čista. Ali, čim je ono prestalo, došli su novoobraćeni koji nisu bili potpuno iskreni i posvećeni, i tako je sotoni bio otvoren put da u crkvi dođe do cilja. {VB 37.1}

Između Kneza svjetlosti i kneza tame nema nikakve veze, pa ne može biti veze ni između njihovih sljedbenika. Kada su kršćani pristali da se sjedine s onima koji su se samo djelimično obratili iz neznaboštva, koji su bili samo napola pokajani, stupili su na put koji ih je sve više odvajao od istine. Sotona je trijumfirao što je uspio da prevari tako veliki broj Kristovih sljedbenika. Onda je on upro svoje sile da još više utječe na prevarene i da ih podstakne da progone one koji su ostali vjerni Bogu. Nitko nije mogao bolje razumjeti kako se valja suprotstaviti pravoj kršćanskoj religiji od onih koji su nekad bili njeni branitelji. Ovi otpali kršćani, sjedinivši se sa svojim poluneznabožačkim drugovima, upravili su svoje napade protiv najvažnijih tačaka Kristove nauke. {VB 37.2}

Oni koji su htjeli da ostanu vjerni morali su podnijeti očajnu borbu, da bi odoljeli prijevarama i porocima koji su se, prerušeni u svećeničke halje, uvukli u crkvu. Biblija nije više važila kao pravilo vjere. Nauka o vjerskoj slobodi žigosana je kao jeres, a njeni branitelji bili su omrznuti i progonjeni. {VB 38.1}

Poslije duge i žestoke borbe, malen broj vjernih odlučio je da prekine svaku vezu s otpalom crkvom, ako ona i dalje bude odbijala da se oslobodi laži i idolopoklonstva. Uvidjeli su da se moraju odvojiti ako žele da slušaju volju Božju. Nisu smjeli dati primjer koji je mogao dovesti u opasnost vjeru njihove djece i unučadi. Da bi sačuvali mir i jedinstvo, bili su gotovi da učine sve ustupke koji se ne kose sa vjernošću prema Bogu, ali su osjećali da bi mir bio skupo plaćen ako bi ga morali kupili po cijenu žrtvovanja načela. Ako bi radi očuvanja jedinstva morali žrtvovati istinu i pravdu, onda radije neka dođe do raskida i borbe. {VB 38.2}

Dobro bi bilo za crkvu i za svijet kad bi načela koja su oduševljavala te vjerne duše opet oživjela u srcima onih koji tvrde da su Božji narod. Prema naukama koji su stubovi kršćanske vjere opaža se ravnodušnost koja zabrinjuje. Postoji mišljenje da one ipak nisu od

tako velike važnosti. Ovo izopačavanje daje maha sotonskim oruđima. Danas hiljade njih, koji tvrde da su Kristovi sljedbenici, gledaju sa naklonošću na lažne teo-rije i opasne obmane, dok su vjerni prošlih vjekova žrtvovali svoje živote da bi ih otkrili i suzbili. {VB 38.3}

Prvi kršćani bili su zaista jedan osobit narod. Njihovo besprijekorno vladnje i nepokolebljiva vjera bili su stalni ukor, koji je narušavao mir grešnika. Iako malobrojni, bez bogatstva, položaja i počasnih titula, oni su ipak bili svuda strah i trepet za zle ljude, gdje god su njihov karakter i njihova vjera bili poznati. Za,o su ih grešnici mrzili, kao što' je bezbožni Kain mrzio Abela. Oni koji su željeli da se oslobode ograničavanja od strane Svetog Duha, ubijali su Božju djecu iz istog razloga zbog kojeg je Kain ubio Abela. Iz istog razloga su Jevreji odbacili i razapeli Spasitelja — jer su čistota i svetost njegovog karaktera bili stalni ukor njihovoj sebičnosti i pokvarenosti, Od Kristovih dana pa sve do danas, njegovi vjerni učenici uvijek su izazivali mržnju i protivljenje onih koji vole put grijeha i idu njime. {VB 38.4}

Kako se, dakle, evanđelje može nazvati viješću mira? Kada je Izaija prorekao rođenje Mesije, dao mu je ime Knez mira. Kada su anđeli objavili pastirima Isusovo rođenje, pjevali su nad ravnicom betlehemskom: „Slava na visini Bogu, a na zemlji mir, među ljudima dobra volja!" Luka 2, 14. Postoji prividna protivrječnost između ovih proročkih izjava i Kristovih riječi: „Ja nisam došao da donesem mir nego mač." Matej 10, 34. Ali, ispravno shvaćena, oba ova izraza su u savršenom skladu. Evanđelje je vijest mira. Kršćanstvo je nauka koja, ako se primi i posluša, širi mir, sklad i sreću po cijelom svijetu. Kristova religija sjedinjuje u intimno bratstvo sve one koji prime njeno učenje. Isusova je misija bila da pomiri ljude s Bogom i međusobno. Ali, veći dio ljudi je pod kontrolom sotone, najvećeg Kristovog neprijatelja. Evanđelje upozorava ljude na načela života koja su u protivrječnosti s njihovim navikama i željama; zato oni ustaju protiv njega. Oni mrze čistotu koja otkriva i osuđuje njihove grijehe, zato progone i uništavaju sve one koji propovijedaju njegova pravedna i sveta načela. U tom smislu — što uzvišene istine koje ono donosi izazivaju mržnju i borbu — evanđelje se naziva mačem. {VB 38.5}

Tajanstveno proviđenje koje dopušta da ruka zlih progoni pravedne bilo je uzrok velike zbunjenosti za mnoge slabe u vjeri. Neki su čak spremni da odbace povjerenje u Boga zato što On dozvoljava da zli napreduju a da najbolji i najčestitiji budu mučeni i tlačeni od njihove okrutne sile. Kako to, pitaju se neki, da Onaj koji je pravedan, milostiv i neograničen u moći, može trpjeti takvu nepravdu i nasilje? To je pitanje koje se ne tiče nas. Bog nam je dao dovoljno dokaza o svojoj ljubavi, i ako mi ne razumijemo njegove puteave, to ne treba da bude uzrok da sumnjamo u njegovu dobrotu. Nije li Spasitelj rekao svojim učenicima, vidjevši unaprijed sumnje koje će uznemiriti njihove duše u dane kušanja i tame: „Opominjite se riječi koje vam rekoh: nije sluga veći od gospodara svojega. Ako su mene progonili i vas će progoniti." Ivan 15, 20. Isus je više stradao za nas nego što bi itko od

njegovih sljedbenika mogao postradati od zlih ljudi. Oni koji su pozvani da podnesu muke i mučeničku smrt idu samo stopama Božjeg dragog Sina. {VB 39.1}

„Ne docni Gospod sa obećanjem.” 2. Petrova 3, 9. On ne zaboravlja i ne zanemaruje svoju djecu, ali on dozvoljava zlima da otkriju svoj pravi karakter, da ne bi nitko koji želi da ispunjava njegovu volju bio u zabludi u pogledu njihovog karaktera. Pravedni dolaze u peć nevolja da bi se očistili, da bi svojim primjerom uvjerili i druge u stvarnost vjere i pobožnosti; i da bi njihovo postojano držanje osudilo nevjerne i bezbožne. {VB 39.2}

Bog pušta da zli napreduju i pokažu svoju mržnju prema njemu da bi, kad budu napunili mjeru svoje zloće, uvidjeli nj!egovu pravednost i milost u svom potpunom uništenju. Dan njegove osvete se približava, kad će svi koji su gazili njegov zakon i tlačili njegov narod primiti pravednu platu za svoja djela. Tada će svaka okrutnost i nepravda prema Božjim vjernim slugama biti kažnjena kao da je učinjena protiv samog Krista. {VB 40.1}

Ali postoji još jedno pitanje koje danas treba da privuče pažnju crkava. Apostol Pavao je izjavio da će svi „koji žele pobožno da žive u Isusu Kristu biti gonjeni”. 2. Timoteju 3, 12. Zašto onda izgleda da je progonstvo skoro prestalo? Jedini razlog je taj što se crkva prilagodila svijetu, te ne izaziva nikakvo protivljenje. Vjera naših dana nema više onaj čisti i sveti karakter koji je obilježavao kršćansku vjeru u vrijeme Isusa Krista i apostola. Kršćanstvo izgleda tako popularno u svijetu samo zbog svog kompromisa s grijehom, zbog toga što se na velike istine Božje Riječi gleda tako ravnodušno, i što ima tako malo prave pobožnosti u crkvi. Čim se vjerni vrate vjeri i sili apostolske crkve, opet će oživjeti duh progonstva i oganj gonjena će se ponovo raspaliti. {VB 40.2}

POGLAVLJE 3.—DOBA TAME

U svojoj drugoj poslanici Solunjanima apostol Pavao je prorekao veliki otpad od vjere koji će dovesti do uspostavljanja papske vlasti. On je rekao da „Krist neće doći dok ne dođe najprije otpad, i ne pokaže se čovjek bezakonja, sin pogibli, koji se protivi i podiže više svega što se zove Bog ili se poštuje tako da će on sjesti u crkvi Božjoj kao Bog, pokazujući sebe da je Bog." Dalje apostol opominje svoju braću „da se već radi tajna bezakonja". 2. Solunjanima 2, 4. 7. Već u ono rano vrijeme apostol je vidio kako se u crkvu uvlače zablude koje će pripremiti put razvitku papstva. {VB 41.1}

Tajna bezakonja razvijala se malo po malo, najprije kradom i tiho, a kad je ojačala i zadobila vlast nad ljudskim umovima, pokazivala je sve otvorenije svoje lažno i bogohulno djelo. Neznabožački običaji su se skoro neosjetno uvukli u crkvu. Velika gonjenja, koja je crkva podnosila od strane neznaboštva, suzbijala su za neko vrijeme duh kompromisa i približavanja svijetu. Ali kada je gonjenje prestalo, i kršćanstvo ušlo u carske dvorove i palate, onda je ono zamijenilo skromnu jednostavnost Krista i apostola sa sjajem i gordošću neznabožačkih svećenika i vladara. Ono je na mjesto Božjih zahtjeva uvelo ljudske teorije i tradicije. Prividno Konstantinovo obraćenje, u početku 4. vijeka, izazvalo je veliku radost; i tako je svijet ušao u crkvu prikriven plastom pravde. Pokvarenost je brzo napredovala. Neznaboštvo, na izgled pobijeđeno, u stvari je postalo pobjednik'. Njegov duh je zavladao crkvom. Njegova nauka, ceremonije i sujevjerje uvukli su se u vjeru i bogosluženje onih koji su se smatrali Kristovim sljedbenicima. {VB 41.2}

Ovaj kompromis između neznaboštva i kršćanstva imao je za posljedicu pojavljivanje „čovjeka bezakonja", koji % u proročanstvu predskazan kao onaj koji će se protiviti i uzdizati nad Bogom. Ovaj ogromni sistem lažne religije je remek-djelo sotonske sile, — spomenik njegovih nastojanja da sjedne na prijesto i da upravlja zemljom po svojoj voli i. {VB 41.3}

Sotona je jednom pokušao da načini kompromis s Kristom. Pristupio je Božjem Sinu u pustinji kušanja i, pokazujući mu sva svjetska carstva i njihovu slavu, predložio je da će mu sve to dati ako bude htio da prizna vrhovnu vlast kneza tame. Krist je ukorio drskog kušača i primorao ga da se udalji. Ali, sotona je imao veći uspjeh kada je sa istim kusanjima prišao čovjeku. Da bi osigurala sebi svjetska blaga i počasti, crkva je počela da traži naklonost i podršku velikaša ove zemlje; i, odbacivši tako Krista, došla je dotle da je obećala vjernost predstavniku sotone, rimskom pontifeksu. {VB 42.1}

Jedna od glavnih nauka rimske crkve jeste da je papa vidljiva glava opće Kristove crkve i da on ima vrhovnu vlast nad biskupima i svećenicima svih dijelova svijeta. Papi se čak daju prave titule božanstva. Nazvan je „Gospod Bog Papa", proglašen nepogrešivim, traži da ga svi poštuju.(Hidi Hist. dodatak.) Isti zahtjev koji je sotona iznio u pustinji kušanja, on

ponovo iznosi preko rimske crkve; i veliki broj ljudi bio je spreman da mu se pokloni. {VB 42.2}

Ali, oni koji se boje Boga i poštuju ga odbit će ovaj drski prijedlog riječima kojima je Krist odbio pokušaj podmuklog neprijatelja: „Pokloni se Gospodu Bogu svojemu i njemu jedinome služi." Luka 4, 8. Bog nigdje u svojoj Riječi nije napomenuo da će kojeg čovjeka postaviti za glavu svoje crkve. Nauka o papskoj prevlasti je suprotna nauci Svetog pisma. Papa ne može imati u Kristovoj crkvi vlast, osim ako je protivzakonito prisvoji. {VB 42.3}

Rimska crkva uporno optužuje protestante zbog „krivovjerja" i predbacuje im da su se hotimice odvojili od prave crkve. No ova optužba može se primijeniti najprije na samu rimsku crkvu. Ona je obeščastila Kristovu zastavu i odstupila od prave vjere „koja je jednom bila predana svetima". Juda 3. {VB 42.4}

Sotona je dobro znao da će Sveto pismo omogućiti ljudima da upoznaju njegove prijevare i da se cdupru njegovoj sili. Sam Spasitelj svijeta odupro se sotonskim napadajima pomoću Svetog pisma. Svaki napadaj Krist je dočekao štitom vječne istine, rekavši: „Pisano je!" Svakom nagovaranju neprijatelja suprostavio j:e mudrost i silu Božje riječi. Jedini način za sotonu da uspostavi svoju vlast nad ljudima i da učvrsti papsku vlast je da održi svijet u neznanju u pogledu Svetog pisma. Biblija uzvisuje Boga i čovjeku određuje njegovo pravo mjesto; stoga je trebalo da njene svete istine ostanu sakrivene i zabranjenje. Tu taktiku prihvatila je rimska crkva. Stotine .godina bilo je širenje Biblije zabranjeno. Narodu nije bilo dozvoljeno da je čita ili da j!e ima u svojoj kući; nesavjesni svećenici i biskupi tumačili su je tako da podupru svoje učenje. Tako je došlo do toga da papa bude opće priznat kao namjesnik Božji na zemlji, koji ima vlast nad crkvom i državom. {VB 42.5}

Pošto je odstranjena knjiga koja otkriva zablude, sotona je mogao po volji da radi. Proročanstvo je objavilo da će papstvo nastojati da " promijeni vremena i zakone" (Danijel 7, 25). -Ono nije oklijevalo da otpočne to djelo. Da se obraćenima iz neznaboštva pruži zamjena za obožavanje idola i da ih se lakše privede kršćanstvu, u crkvu se postepeno uvodio kult slika i relikvija. Jedan opći crkveni sabor j|e uzakonio to novo idolopoklonstvo. (Vidi Hist. dodatak). Da bi dovršio bogohulno -djelo, Rim se -usudio da iz Božjeg zakona izbriše drugu zapovijest, koja zabranjuje obožavanje slika, a da bi broj zapovijesti ostao nepromijenjen, podijelio je desetu zapovijest, načinivši od nje dvije. {VB 43.1}

Duh kompromisa s neznaboštvom otvorio je put daljem preziranju nebeske vlasti. Posluživši se neposvećenim vođama crkve, sotona je uperio svoju strijelu protiv četvrte zapovijesti; pokušao je da odstrani staru subotu, dan koji je Bog blagoslovio i posvetio (1. Mojsijeva 2, 2. 3.), i da na njeno mjesto uzdigne praznik koji su neznabošci svetkovali kao „časni dan sunca". Ta se promjena u početku pokušala izvesti tajno. U prvim vjekovima svi kršćani svetkovali su pravu subotu. Revnovali su za Božju čast, jer su bili uvjereni u nepromjenljivost njegovog zakona, i ljubomorno su pazili na njegova sveta načela. Ali da bi postigao svoj cilj, sotona je lukavo radio preko svojih oruđa. Da bi pažnja naroda bila

skrenuta na nedjelju, ona je bila proglašena praznikom u čast Kristovog uskrsnuća. Tog dana se održavala vjerska služba, ili pak se on smatrao samo danom razonode, a subota se još uvijek. smatrala -svetom. {VB 43.2}

Da bi pripravio put za djelo koje je namjeravao da izvrši, sotona je naveo Jevreje, još prije Krista, da subotu opterete veoma strogim propisima, tako da je njeno svetkovanje postalo teret. Koristeći se lažnom svjetlošću u kojoj je sada prikazivao subotu, učinio je da se na nju gleda sa prezirom kao na jevrejsku uredbu. Dok su kršćani nastavili da slave nedjelju kao dan radosti, sotona ih je naveo da od subote načine dan. posta, tuge i žalosti. {VB 43.3}

U početku četvrtog vijeka car Konstantin je izdao dekret kojim je nedjelju proglasio općim praznikom cijelog rimskog carstva. (Vidi Hist. dodatak). Dan sunca poštovali su neznabožački podanici, a slavili su ga i kršćani; careva je politika bila da na taj način sjedini suprotne interese neznaboštva i kršćanstva. Na to su ga nagovorili biskupi crkve koji su, prožeti ambicijom i željom za vlašću, uvidjeli da će, ako kršćani i neznabošci svetkuju isti dan, to navesti neznabošce da formalno prime kršćanstvo, što će povećati silu i slavu crkve. Iako su mnogi pobožni kršćani počeli postepeno poštovati nedjelju kao dan donekle svet, ipak su još svetkovali pravu subotu kao svetu Gospodu i slavili je prema četvrtoj zapovijesti. {VB 44.1}

Veliki varalica nije dovršio svoje djelo. Odlučio je da sakupi kršćanski svijet pod svoju zastavu, i da svoju vlast ostvari preko svoga predstavnika, oholog pontifeksa, koji je tvrdio da je Kristov namjesnik. On je ovu svoju namjeru sproveo preko poluobraćenih neznabožaca, častoljubljivih biskupa i svećenika, koji su voljeli svijet. S vremena na vrijeme održavali su se veliki sabori kojima su prisustvovali crkveni velikodostojnici iz cijelog svijeta. Skoro na svakom od ovih sabora je subota, koju je Bog uspostavio, bila sve više potiskivana, dok je nedjelja bivala toliko više uzdizana. Tako se napokon neznabožački praznik počeo poštovati kao božanska ustanova, dok j,e biblijska subota proglašena jevrejskim ostatkom, a njeni poštovaoci prokletima. {VB 44.2}

Veliki otpadnik uspio je da se podigne ” više svega što se zove Bog, ili se poštuje”. 2. Solunjanina 2, 4. Usudio se promijeniti baš onu zapovijest Božjeg zakona koja jasno obraća pažnju cijelog čovječanstva na pravoga i živoga Boga. U četvrtoj zapovijesti Bog se otkriva kao Stvoritelj neba i zemlje, čime se razlikuje od svih lažnih bogova. Kao uspomena na stvaranje, sedmi dan posvećen je kao dan odmora za cijelo čovječanstvo. On je bio određen da stalno podsjeća ljude na Bogat kao na izvor života, kome smo jedino dužni da se molimo f da ga obožavamo. Sotona se bori da učini ljude nevjernima Bogu i neposlušnima njegovom zakonu; stoga je svoje napore upravio osobito protiv one zapovijesti koja ističe Boga kao Stvoritelja. {VB 44.3}

Protestanti danas tvrde da je Kristovo uskrsnuće u nedjelju učinilo taj dan kršćanskom subotom. Ali za to tvrđenje nema dokaza u Svetom pismu. Ni Isus ni njegovi apostoli nisu

tome danu davali takvu čast. .Svetkovanje nedjelje kao kršćanske uredbe ima svoje porijeklo u onoj „tajni bezakonja”, koja je počela svoje djelo već u Pavlovim danima. (2. Solunjanima 2, 7.) Gdje i kada je Gospod posinio ovo dijete papstva? Kakav valjan dokaz se može naći za jednu promjenu koju Sveto pismo ne odobrava? {VB 45.1}

U šestom vijeku se papstvo već jako učvrstilo. Prijesto njegove moći bio je postavljen u carskome gradu, i rimski biskup bio je proglašen glavom cijele crkve. Neznaboštvo je ustupilo mjesto papstvu. Aždaha je dala zvijeri „svoju silu, prijesto i veliku vlast” (Otkrivenje 13, 2.) Sada je počelo 1260 godina papskog nasilja, predskazanog u Danijelovom proročanstvu i Otkrivenju. (Danijel 7, 25; Otkrivenje 13, 5-7.) Kršćani su bili prinuđeni da biraju hoće li napustiti svoja načela i prihvatiti papske ceremonije i papsko bogosluženje, ili će svoj život završiti u tamnicama, na spravi za rastezanje, na lomači ili da im bude odrubljena glava. Sada su se ispunile Kristove riječi; „I predat će vas i roditelji, i braća, i rođaci i prijatelji; i pobit će neke od vas. I svi će omrznuti na vas imena mojega radi.” Luka 21, 16. 17. Otpočelo je veliko progonstvo vjernih, strasnije nego ikada ranije, i svijet je postao ogromno bojno polje. Tokom stotine godina Kristova crkva je nalazila utočište u samoći i u tami. Prorok kaže o tome: „A žena uteče u pastir nju, gdje imaše mjesto pripravljeno od Boga, da se onamo hrani hiljadu i dvjesta i šezdeset dana.” Otkrivenje 12, 6. {VB 45.2}

Dolazak rimske crkve na vlast označava početak mračnog srednjeg vijeka. Sto je njena moć više rasla, to je i tama postajala sve gušća. Vjera je sa Krista, koji je pravi temelj, prenijeta na rimskog papu. Umjesto da se za oproštenje grijeha i vječno spasenje obraćaju Božjem Sinu, ljudi su gledali u papu i na njegove opunomoćene svećenike i biskupe. Svećenstvo je učilo narod da je papa njihov zemaljski zastupnik, i da se samo preko njega mogu približiti Bogu; da je on Božji namjesnik, i zato su dužni da mu se bezuslovno pokoravaju. Odstupanje od njegovih naređenja je dovoljan razlog da krivac bude kažnien najstrašnijom duševnom i tjelesnom kaznom. Tako su ljudske misli odvraćene od Boga i upućene na ljude podložne grijehu, zabludama i gnjevu, to jest na samoga kneza tame, koji preko nijh vrši svoju vlast. Grijeh je bio pokriven plaštom svetosti. Kad se Sveto pismo gazi, i kad čovjek počne sebe da smatra vrhovnim bićem, onda možemo kao posljedicu toga očekivati samo prijevaru, laž i bezakonje. Sa uzdizanjem ljudskih zakona i ljudskih predanja pojavila se Pokvarenost koja je uvijek posljedica odbacivanja Božjeg zakona. {VB 45.3}

Ovo su bili dani opasnosti za Kristovu crkvu. Vjernih Kristovih sljedbenika bilo je zaista malo. Iako istina nije ostala bez svjedoka, ipak je ponekad izgledalo da će zabluda i sujevjerje potpuno prevladati, i da će prave religije nestati sa zemlje. Evanđelje je zanemareno, vjerski obredi su se umnožili, a ljudi su bili opterećeni strogim izvršavnajem vanjskih propisa pobožnosti. {VB 46.1}

Svećenici su učili ljude da ne gledaju samo na papu kao na svog posrednika već da se uzdaju i u svoja djela kao u sredstvo za očišćenje grijeha. Duga hodočašća, djela kajanja,

obožavanje relikvija, zidanje crkava, hramova i oltara, davanje velikih svota crkvi — takva i slična djela su se tražila kao sredstva koja mogu utišati Božji gnjev i osigurati njegovu naklonst; kao da je Bog sličan čovjeku koji se razgnjevi zbog sitnica, a može da se umilostivi darovima i djelima pokajanja! {VB 46.2}

Iako je porok zavladao čak i među vođama rimske crkve, ipak je njen utjecaj sve više rastao. Pri kraju osmog vijeka papine pristalice su tvrdile da su rimski biskupi u prvim vjekovima imali istu duhovnu vlast koju su pape sada sebi prisvo-jile. Da bi ovom tvrđenju dali izgled istine, morali su naći sredstva kojima će to postići; otac laži postarao se za to. Monasi su izmislili lažne stare rukopise. Otkriveni su do tada nepoznati dekreti crkvenih sabora, koji su dokazivali svjetsku vrhovnu vlast pape od najranijih vremena. A crkva koja je odbacila istinu željno je prihvatila ovu laž. (Vidi Hist. dodatak). {VB 46.3}

Mali broj vjernih, koji su zidali svoju vjeru na pravome temelju, bili su zbunjeni i smeteni, jer je smeće lažnoga učenja ometalo njihovo djelo. Slično graditeljima jeruzalemskih zidova u vrijeme Nehemije, neki su bili gotovi da kažu: „Klonula je snaga nosiocima, a ruševina ima mnogo, ne možemo zidati zida." Nehemija 4, 10. Umorni od neprekidne borbe protiv gonjenja, prijevara, nepravdi i svih drugih smetnji koje je sotona izmislio da bi zaustavio njihov napredak, neki od vjernih graditelja su se obeshrabrili; za ljubav mira i sigurnosti svoga života i imanja napuštali su pravi temelj. Drugi pak, neustrašivi, pred navalama neprijatelja, hrabro su govorili: „Ne bojte se.. Pomenite Gospoda velikoga i strašnoga", i nastavljali su posao* svaki opasan svojim mačem. Nehemija 4, 14; Efežanima 6, 17. {VB 46.4}

Isti duh mrzne i protivljenja istini inspirisao je u svako doba Božje neprijatelje, a od njegovih sljedbenika tražila sieista budnost i vjernost. Kristove riječi, upućene apostolima, važe i za njegove sljedbenike u posljednje vrijeme: „A što vam kažem, svima kažem: Stražite!" Marko 13, 37. {VB 47.1}

Izgledalo je da tama postaje sve gušća. Obožavanje slika postalo je nešto obično. Pred slikama su se palile svijeće i njima su se upućivale molitve. Prevladali su najnerazumniji i najsujevjermiji običaji. Ljudske misli su bile toliko prožete sujevjerjem da je i sam razum izgubio svoju moć. Pošto su sami svećenici i biskupi voljeli uživanja i bili tjelesni i pokvareni, da. li se moglo očekivati što drugo nego da i sam narod, koji su oni vodili, padne duboko u neznanje i porok? {VB 47.2}

Drugi korak u papskom častoljublju učinjen je kada je u jedanaestom vijeku papa Grgur VII proglasio da je rimska crkva savršena. Između ostaloga je izjavio da, prema Svetom pismu, crkva nije nikad pogrešila niti će pogrešiti, ali ovo tvrđenje nije bilo potkrijepljeno dokazima iz Svetog pisma. Oholi pontifeks tvrdio je također da ima vlast obarati i dizati careve, i da nitko ne može promijeniti njegovu odluku, dok on ima pravo da mijenja odluke drugih. (Vidi Hist. dodatak). {VB 48.1}

Upadljiv primjer tiranskog karaktera ovog zastupnika nepogrešivosti je njegov postupak s njemačkim carem Henrikom IV. Pošto se usudio da ne poštuje papski autoritet, ovaj vladar je bio isključen iz crkve i lišen prijestola. Uplašen držanjem i prijetnjama svojih knezova, koje je papa ohrabrio da se pobune protiv svoga gospodara, car je uvidio da se mora pomiriti s Rimom. Usred zime prešao je Alpe u pratnji svoje žene i jednog vjernog sluge da bi se ponizio pred papom. Kad je došao do dvorca u kome se papa nalazio, uveli su ga, bez njegove pratnje, u jedno vanjsko dvorište, i tamo, izložen jakoj hladnoći, nepokrivene glave, bosih nogu, obučen u bijedno odijelo, očekivao je dozvolu pape da smije izaći pred nje^a. Tek poslije tri dana posta i kajanja papa je pristao da mu oprosti. Čak i to je učinio pod uvjetom da car čeka naročito papsko odobrenje prije nego što se bude ukrasio znacima carskog dostojanstva i počeo vršiti kraljevsku vlast, Grgur, naduven svojim uspjehom, hvalio se da jie njegova dužnost da ponižava gordost careva. {VB 48.2}

Kolike li upadljive razlike između drske oholosti ovog naduvenog pontifeksa i krotkog i blagog Krista, koji je prikazao sebe kako stoji pred vratima srca i moli da uđe, da donese oproštenje i mir, i koji je učio svoje učenike: „Koji hoće među vama da bude prvi, da vam bude sluga.” Matej 21, 27. {VB 48.3}

Slijedeći vjekovi svjedočili su o neprekidnom povećavanju zabluda koje je širio Rim. Još prije uzdizanja papstva nauka neznabožačkih filozola bila je cijenjena i imala je utjecaj na crkvu Mnogi, prividno obraćeni, još uvijek su se držali neznabožačke filozofije i ne samo da su nastavili da je proučavaju nego su je i nametali drugima kao sredstvo za širenje njenog utjecaja među neznabošcima. U kršćansku vjeru uvukle su se velike zablude. Jedna od glavnih je vjera u čovjekovu urođenu besmrtnost i o svjesnom stanju mrtvih. Ovo učenje je temelj na kome je Rim uzdigao kult svetaca i obožavanje Djevice Marije Otuda je proizašlo lažno učenje o vječnoj muci nepokajanih, koje se rano uvuklo u papsko vjerovanje. {VB 48.4}

Ovim je bio pripremljen put za uvođenje još jedne neznabožačke izmišljotine, koju je Rim nazvao čistilištem i upotrebljavao da zastrašuje lakovjerno i sujevjerno mnoštvo. Ovo lažno učenje tvrdi da postoji jedno mjesto muka u kome se muče duše onih koji nisu zaslužili vječnu propast, i iz koga one idu na nebo pošto se prethodno očiste od grijeha. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 49.1}

Još je jedna izmišljotina bila potrebna Rimu da bi se koristio strahom i grijesima svojih sljedbenika. To je bila nauka o oprošten ju grijehova pomoću oproštajnica. Potpuno oproštenje prošlih, sadašnjih i budućih grijeha i oslobođenje od svih muka i zasluženih kazni obećano je onima koji budu sudjelovali u ratovima vrhovnog svećenika u cilju proširenja njegove vlasti, u kažnjavanju njegovih neprijatelja i istrebljavanju svih onih koji bi se usudili poricati njegovu duhovnu prevlast. Ljudi su također bili poučavani da se mogu osloboditi grijeha davanjem novca crkvi, a isto tako se mogu osloboditi duše umrlih prijatelja, koje se muče u vatri čistilišta. Na taj način Rim je punio svoje kase i potpomagao

raskoš, sjaj i poroke takozvanih predstavnika Onoga koji nije imao gdje glavu skloniti. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 49.2}

Biblijska uredba o večeri Gospodnjoj zamijenjena je idolopokloničkom žrtvom mise. Papski svećenici izjavili su da svojim nerazumljivim mrmljanjem pretvaraju običan kruh i vino u pravo „tijelo i krv Kristovu". Bogohulnom naduvenošću su tvrdili da mogu „stvoriti" Boga, Stvoritelja svijeta. Od kršćana se tražilo, pod smrtnom kaznom, da vjeruju u ovo strašno krivovjerje, koje je hula na Boga. Mnogi koji su to odbili bili su osuđeni na smrt na lomači. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 49.3}

U trinaestom vijeku uvedena je inkvizicija, jedno od najužasnijih papskih oruđa. Tu je knez tame radio zajedno sa vođama papske hijerarhije. Na njihovim tajnim sjednicama sotona i njegovi anđeli upravljali su umovima ovih zlih ljudi, dok j>? usred njih stajao neviđen Božji anđeo, koji je bilježio užasne zaključke njihovih bezbožnih odluka i pisao historiju djela koja su bila i suviše strašna da bi se mogla iznijeti pred ljudske oči. „Babilon veliki opijao se od krvi svetih." Iznakažena tjelesa i krv miliona mučenika vapili su Bogu za osvetom nad ovom otpadničkom silom. {VB 49.4}

Papstvo je postalo svjetski tiranin. Kraljevi i carevi klanjali su se odlukama rimskog biskupa. Izgledalo je kao da je sadašnja i vječna sudbina ljudi u njegovoj vlasti. Stotinama godina učenje Rima bilo je bezuslovno i općenito prihvaćeno, njegovi obredi su se sa poštovanjem vršili, a praznici svuda svetkovali. Njegovo svećenstvo poštovalo se i velikodušno podupirat. Nikada kasnije nije rimska crkva dostigla veću čast, sjaj i moć. {VB 50.1}

Ali „podne papstva bilo je ponoć za svijet"5. Sveto nismo bilo je nepoznato ne samo narodu već i svećenicima. Slično nekadašnjim farizejima, papske vođe su mrzile svjetlost koja je otkrivala njihove grijehe. Pošto su uklonili Božji zakon, mje-rilo pravde, prisvajali su neograničenu moć i odavali su se neobuzdanom razvratu. Prijevara, lakomstvo i porok svuda su prevladavali. Ljudi nisu prezali ni od kakvog zločina samo ako bi pomoću njega mogli doći do bogatstva i položaja. Palače papa i biskupa bile su mjesta najgorih razvrata. Neke pape odale su se tako niskim zločinama da su svjetski vladari pokušavali da obore ove crkvene velikodostojnike kao strašna čudovišta koja se ne mogu trpjeti. Vjekovima Evropa nije postigla nikakav napredak u nauci, umjetnosti i civilizaciji. Kršćanstvo je bilo pogođeno moralnom i intelektualnom paralizom. {VB 50.2}

Položaj u svijetu, pod rimskom vlašću, predstavljao je strašno i porazno ispunjavanje riječi proroka Ozeja: „Izgibe moj narod, jer je bez znanja; kad si ti odbacio znanje, i ja ću tebe odbaciti da mi ne vršiš službe svećeničke; kad si zaboravio Boga svojega, i ja ću zaboraviti sinove tvoje." „Nema istine, ni milosti, ni znanja za Boga u zemlji Zaklinju se krivo, i lažu, i ubijaju, i kradu, i čine preljubu, zastaraniše, i jedna krv stiže drugu." Ozej 4, 6. 1. 2. Takve su bile posljedice odbacivanja Božje Riječi. {VB 50.3}

POGLAVLJE 4.— SJAJNO SVJETLO

Usred tame koja je pokrivala zemlju kroz dugi period papske prevlasti, vidjelo istine nije se moglo potpuno ugasiti. U svakom vijeku imao je Bog svojih vjernih svjedoka. To su bili ljudi koji su vjerovali u Krista ,kao jedinoga posrednika između Boga i čovjeka, koji su Bibliju smatrali jedinim pravilom života i koji su svetkovali pravu subotu. Koliko svijet duguje ovim ljudima, budući naraštaji neće nikada saznati. Oni su bili žigosani kao krivovjerci, njihove pobude lažno predstavljene, njihov karakter rđavo prikazan, njihovi spisi uništavani izvrtani ili sakaćeni. Ali, ipak, oni su ostali nepokolebljivi, i od naraštaja do naraštaia čuvali su svoju vjeru u njenoj čistoti kao sveto nasljeđe za buduća pokoljenja. {VB 51.1}

Historija Božjeg naroda za vrijeme vjekova mraka, pod rimskom vlašću, zapisana je na nebu. Ona ima malo mjesta u ljudskim zapisima. O postojanju Božjeg naroda nalazimomalo traga, osim u optužbama njihovih gonitelja. Politika Rima išla je za tim da izbriše svaki trag neslaganja s njegovom vjerom i odlukama. Ona je nastojala da uništi sve što je smatrala krivovjerstvom, bilo lica ili spise. Izraz sumnje ili jedno pitanje u pogledu autoriteta rimskih dogmi bio je dovoljan razlog da se oduzme život bogatima ili siromašnima, uglednima ili neuglednima. Rim je nastojao da uništi svaki izvještaj o svojoj okrutnosti prema onima koji su drukčije vjerovali. Na papskim saborima bilo je odlučeno da se spale knjige i spisi koji sadrže takve izvještaje. Prije izuma štampe bilo je malo knjiga, i one su po svom obliku bile nezgodne za čuvanje; zato pristalicama Rima nije bilo teško da izvrše papsku odluku. {VB 51.2}

Ni jedna crkva koja se nalazila u granicama rimske vlasti nije ostavljena da dugo uživa slobodu savjesti. Čim je papstvo zadobilo prevlast odmah je pružilo ruku da uništi svakoga koji ne bi htio da prizna njegovu vlast. Jedna za drugom crkve su se podvrgavale njegovoj vlasti. {VB 51.3}

U Velikoj Britaniji se kršćanstvo ukorijenilo vrlo rano. Evanđelje koje su Britanci primili u prvom vijeku još je bilo nepokvareno rimskim otpadom. Progonstva od strane neznabožačkih careva, koja su doprla čak do ovih udaljenih obala, bila su jedini poklon koji su prve britanske crkve primile od Rima. Mnogi kršćani, bježeći od progonstva u Engleskoj, našli su utočište u Škotskoj; otuda je istina prenijeta u Irsku, i u svim ovim zemljama je sa radošću prihvatana. {VB 52.1}

Kada su Sasi zauzeli Englesku, neznaboštvo je dobilo prevlast. Osvajači su odbili da prime nauku o spasenju od svojih robova, i kršćani su bili primorani da potraže skloništa u brdima i pustim močvarnim mjestima. Ipak, iako za neko’ vrijeme prikriveno, vidjelo istine je dalje svijetlilo. Poslije jednog vijeka ono je zasvijetlilo jakom svjetlošću u Škotskoj, i njegovi zraci doprli su do najudaljenijih zemalja. Iz Irske je došao pobožni Kolumba sa svojim suradnicima. Oni su okupili oko sebe vjerne, rasijane po pustom otoku Ioni, i načinili

su taj otok središtem svoje misionarske djelatnosti. Među ovim evandjelistima nalazio se i jedan poštovalac biblijske subote, koji je s njome upoznao i druge oko sebe:. Na otoku Ioni bila! je osnovana škola iz koje su izlazili misionari ne samo za Škotsku i Englesku nego i za Njemačku, Švicarsku i čak za Italiju. {VB 52.2}

Ali Rim je bacio pogled na Britaniju i odlučio da je pokori pod svoju vlast. U šestom vijeku su rimslki misionari preuzeli akciju da obrate neznabožaačke Sase. Oholi barbari su ljubazno primili rimske poslanike, a ovi su hiljade njih pridobili da prime rimsku vjeru. Kako se njihovo djelo širilo, papini poslanici i njihovi obraćenici došli su u dodir sa sljedbenicima prvih kršćana. Između ovih i njih bila je velika razlika. Ovi potomci prvih kršćana bili su jednostavni, krotki i biblijski odgojeni u karakteru, nauci i vladanju, dok su drugi na svakom koraku pokazivali sujevjerje, sjaj i obijest papstva. Rimski poslanik zahtijevao je da kršćanske crkve priznaju vlast papstva. Britanci su ponizno odgovorili da vole sve ljude, ali da papa nema prava na vrhovnu vlast u crkvi, i oni mu mogu priznati samo takvu podčinjenost koja se mora priznati svakom Kristovom sljedbeniku. Učinjeni su ponovni pokušaji da se postigne njihova pokornost Rimu, ali ti ponizni kršćani, začuđeni ohološću rimskih poslanika, odgovorili su odlučno da ne priznaju drugog gospodara osim Krista. Tada se otkrio pravi karakter papstva. — Rimski predstavnik je rekao: „Ako ne primite braću koja vam donose mir, primit ćete neprijatelje koji će vam donijeti rat. Ako nećete da se s nama sjedinite da Šasima pokažemo put životu, to ćete od njih primiti smrtni udarac.”6 Ovo nisu bile prazne prijetnje. Protiv ovih svjedoka biblijske vjere upotrebljeni su rat, intrige i prijevare, dok crkve Britanije nisu bile uništene ili prinuđene da priznaju papski autoritet. {VB 52.3}

U zemljama izvan vlasti Rima postojale su za vrijeme mnogo vjekova grupe kršćana koje su bile gotovo sasvim zaštićene od rimske pokvarenosti. Okruženi neznabošcima, oni su u toku vjekova prihvatili neke od njihovih zabluda, ali su i dalje smatrali Bibliju jedinim pravilom vjere i zadržali mnoge njene istine. Ovi kršćani su vjerovali u vječnost Božjeg zakona i svetkovali subotu koju propisuje četvrta Božja zapovijest. Crkve koje su držale ovu vjeru i običaje postojale su u centralnoj Africi i među Armenima u Aziji. {VB 53.1}

Među onima koji su se opirali papskoj vlasti, na prvom mjestu su bili Valdenžani. Upravo u zemlji gdje je papstvo postavilo svoju stolicu, ondje je njegova laž i Pokvarenost naišla na najčvršći otpor. Vjekovima su crkve Pijemonta održavale svoju nezavisnost; ali napokon je došlo vrijeme kad je Rim zatražio da se i one pokore. Poslije bezuspješnih borbi protiv njegove tiranije, vođe ovih crkava su protiv svoje volje priznale vlast pape koju je, kako je izgledalo, priznavao cio svijet. Bilo je ipak nekih koji su odbili da priznaju vlast pape i prelata;. Oni su odlučili da ostanu vjerni Bogu i da sačuvaju čistotu i jednostavnost svoje vjere. Došlo je do odvajanja. Oni koji su se držali svoje stare vjere, morali su se povući; neki, napustivši svoje zavičajne Alpe, podigli su zastavu istine u stranim zemljama; drugi su se povukli u usamljena doline i gorske pećine, gdje su sačuvali slobodu da služe Bogu. {VB 53.2}

Vjera koju su vjekovima ispovijedali i po kojoj su živjeli valdežanski kršćani bila je u oštroj suprotnosti sa lažnom naukom Rima. Njihova se vjera temeljila na Božjoj riječi, koja je pravi izvor kršćanstva. Ali ovi ponizni seljaci, koji su živjeli u svojim skloništima daleko od svijeta, zauzeti poslom oko svog stada i svojih vinograda, nisu sami od sebe došli do istine koja je bila u tolikoj suprotnosti s dogmama i krivovjerjem otpale crkve. Njihova vjera nije bila neka nova tvorevina. Oni su je naslijedili od svojih otaca. Oni su se borili za vjeru apostolske crkve, za „vjeru koja je jednom data svetima". Juda st. 3. „Crkva pustinje", a ne ohola hijerarhija sa prijestolom u velikom svjetskom gradu, bila je prava Kristova crkva, čuvar blaga istine, koju je Bog povjerio svome narodu da je propovijeda svijetu. {VB 53.3}

Jedan od glavnih uzroka koji je doveo do odvajanja prave crkve od Rima bila je mržnja Rima prema biblijskoj suboti. Kao što je proročanstvo proreklo, papska sila je pogazila istinu. Božji zakon se gazio, a ljudske tradicije i običaji su uzvišivani. Crkve koje su bile pod vlašću papstva bile su rano prisiljene da svetkuju nedjelju kao sveti dan. Usred zabluda i praznovjerja koja su preovladavala, mnogi, čak i od vjernog Božjeg naroda, bili su toliko zbunjeni da, iako su svetkovali subotu, u isto vrijeme uzdržavali su se od rada i u nedjelju. Ali, to nije bilo dovoljno papskim vođama. Oni nisu tražili samo da se svetkuje nedjelja nego i da se i subota oskvrnjuje; najoštrijim riječima napadali su one koji su se usuđivali da je poštuju. Samo onaj koji bi pobjegao s područja rimske sile mogao je mirno držati Božji zakon. {VB 54.1}

Valdenžani su prvi među evropskim narodima dobili prijevod Svetoga pisma. (Vidi Hist. dodatak.) Stotine godina prije reformacije imali su Bibliju u rukopisu na svom jeziku. Tako su imali nepatvorenu istinu, i to ih je činilo osobitim predmetod mržnje i gonjenja. Objavili su „da je rimska crkva pali Babilon iz Otkrivenja" i, uz opasnost po život, ustajali su da se odupru njenim zabludama. Dok su neki, pod pritiskom dugotrajnih gonjenja, popustili u svojoj vjeri i malo po malo odstupili od svojih određenih načela, dotle su drugi čvrsto držali istinu. Za vrijeme najtamnijih vjekova otpada bilo je Valdenžana koji su odbacivali vrhovnu vlast Rima, odbijali klanjanje pred slikama smatrajući da je to idolopoklonstvo, i držali pravu subotu. U najtežim olujama neprijateljstva održali su svoju vjeru. Iako su bili probadani savojskim kopljima i spaljivani na rimskim lomačama, nepokolebljivo su branili Božju Riječ i njenu čast. {VB 54.2}

Iza visokih gorskih utvrđenja — utočišta gonjenih i ugnjetavanih u svim vjekovima, — Valdenžani su našli dobra skloništa. Tu je gorjela svjetlost istine usred mraka srednjega vijeka. Ovdje su u toku hiljade godina svjedoci istine čuvali svoju staru vjeru. {VB 54.3}

Bog je svome narodu pripremio veličanstvenu svetinju — onu koja je odgovarala velikim istinama koje mu je povjerio. Onim vjernim prognanicima brda su bila simbol nepokolebljive pravde Božje. Valdenžani su pokazivali svojoj djeci visine koje su se uzdizale iznad njih u nepromjenljivom veličanstvu i govorili su im o Onome u koga nema ni trunke promjene, i čija je Riječ čvrsto utemeljena kao vječna brda. Gospod je utvrdio

planine i opasao ih silom. Ni jedina ruka, osim beskrajne sile, ne može ih pomaći sa njihovih mjesta;.. Na isti način On je utvrdio i svoj zakon, temelj svoje vladavine na nebu i na zemlji. Ljudska ruka može dohvatiti ljude i uništiti njihov život, ali ne može pomaći planine sa njihovih mjesta i baciti ih u more, kao što ne može promijeniti ni jednu zapovijest Božjeg zakona ni izbrisati ni jedno njegovo obećanje onima koji vrše njegovu volju. U svojoj vjernosti njegovom zakonu, Božje sluge treba da su isto tako čvrste kao nepomična brda. {VB 55.1}

Gore koje su okružavale njihove mirne doline, bile su stalni svjedoci Božje stvaralačke sile i pouzdano jamstvo njegove po-kroviteljske brige. Ovi putnici zavoljeli su niji&me simbole Božje prisutnosti. Nikada se oni nisu tužili zbog teškoća svoga položaja; nikad se nisu osjećali usamljeni usred planinske samoće. Zahvaljivali su Bogu što im je pripravio utočište od gnjeva i ljudske okrutnosti. Radovali su se što mogu u svojoj slobodi da mu se mole. Često dok su ih neprijatelji gonili, silna brda pružala su im sigurnu zaštitu. Sa vrhova nepristupačnih stijena pjevali su slavopoje Bogu, i rimske vojske nisu mogle ušutkati njihovu pjesmu. {VB 55.2}

Čista, jednostavna i srdačna bila je pobožnost ovih kršćana. Načela istine bila su im dragocjenija od kuće, zemlje, prijatelja, rodbine, pa čak i od samog života. Brižno su nastojali da ova načela usade u srca omladine. Od najranijeg djetinjstva svoju djecu su poučavali iz Svetog pisma, učili ih da zahtjeve Božjeg zakona smatraju svetima. Prijepisi Svetoga pisma bili su rijetki, i zato su učili napamet njegove skupocjene riječi. Mnogi su naučili napamet duge odlomke Staroga i Novoga zavjeta. Misli o Bogu sjedinjavale su se s veličanstvenim prizorima prirode i skromnim blagoslovima svakodnevnog života. Malu djecu učili su da sa zahvalnošću gledaju na Boga, darodavca svakog blagoslova i utjehe. {VB 55.3}

Roditelji, iako nježni i puni ljubavi, ipak su mudro pazili da ne priviknu svoju djecu da ugađaju sebi. Pred njima je bio život put iskušenja i teškoća, a možda i mučenička smrt. Od djetinjstva su bili odgajani da snose teškoće, da se pokoravaju naredbama, a ipak da misle i rade samostalno. Još od rana bili su naučeni da nose odgovornosti, da budu pažljivi u svom govoru i da shvate mudrost šutanja. Jedna nepromišljena riječ koju bi čulo uho neprijatelja mogla je dovesti u opasnost ne samo život onoga koji ju je izgovorio već i živote stotine njegove braće; jer kao što vuci progone svoj plijen, tako su neprijatelji istine progonili one koji su se usudili da traže vjersku slobodu. {VB 55.4}

Valdenžani su žrtvovali svoje svjetsko blagostanje za ljubav istine, i upornim strpljenjem borili su se za svoj svakodnevni kruh. Svaki dio obradive zemlje između planina bio je brižljivo obrađen; doline i slabo plodni obronci načinjeni su plodnim. Štednja i strogo samosavlađivanje bili su sastavni dio odgoja koji su djeca primala kao jedino nasljeđe. Poučavana su da je Bog odredio da život bude škola, i da svoje potrebe mogu podmiriti samo ličnim radom, oštroumnošću, brižljivošću i vjerom. Ovaj način odgoja bio je težak i

mučan, ali zato zdrav; bio je upravo ono što je čovjeku potrebno u njegovom grešnom stanju, škola koju je Bog odredio za njegovo obrazovanje i odgoj. Dok se omladina tako privikavala na rad i trud, nije se zapostavljalo ni razvijanje uma. Poučavana je da sve njene sposobnosti pripadaju Bogu i da se moraju usavršavati i razvijati za njegovu službu. {VB 56.1}

Valdenžanske crkve po svojoj čistoti i jednostavnosti bile su slične apostolskoj crkvi. Odbacivši vrhovnu vlast pape i biskupa, smatrale su Sveto pismo kao najviši i jedini nepogrešivi autoritet. Njihovi propovjednici, suprotno gospodskim svećenicima Rima, ugledali su se na primjer svoga Učitelja koij je došao „ne da mu služe, nego da služi". Pasli su Božje stado, vodeći ga na zelene pašnjake i žive izvore Božje svete Riječi. Daleko od spomenika ljudskog sjaja i oholosti, ljudi su se skupljali ne u ogromnim crkvama i velikim katedralama, već u sjenci brda, u dolinama Alpa, ili, u vrijeme opasnosti, u stje-novitim tvrđavama, da slušaju riječ Kristovih slugu. Propovjednici nisu samo propovijedali evanđelje već su posjećivali bolesne, poučavali djecu, opominjali zalutale, nastojali da izglade sporove i da unaprede slogu i bratsku ljubav. U vrijeme mira izdržavali su se od dobrovoljnih priloga, ali, kao i Pavao koji je izrađivao ćilime, svaki od njih imao je neki zanat ili zanimanje, čime se u slučaju potrebe mogao izdržavati. {VB 56.2}

Propovjednici su poučavali omladinu. Sveto pismo je bilo glavni predmet proučavanja, ali uz to nisu zanemarili ni različite grane opće nauke. Evanđelja po Maateju i Ivanu učili su napamet, a i mnoge poslanice. Omladina je također prepisivala Sveto pismo. Neki prijepisi sadržavali su cijelo Sveto pismo, a drugi samo kratke odlomke, s kratkim objašnjenjima stihova od strane onih koji su bili sposobni da tumače Sveto pismo. Na ovaj način je iznošeno na vidjelo blago istine, koje je tako dugo bilo sakriveno od strane onih koji su nastojali da se uzdignu iznad Boga. {VB 57.1}

Strpljivim i neumornim trudom, ponekad u dubokim tamnim podzemnim pećinama, pri svjetlosti baklji, prepisivani su sveti spisi stih za stihom, glava za glavom. Tako je djelo napredovalo, a otkrivena Božja istina sijala je kao zlato; koliko je tek ovo djelo bilo slavno i veliko za one koji su stradali zbog njega i učestvovali u njemu! Nebeski anđeli okružavale su ove vjerne radnike. {VB 57.2}

Sotona je podstreknuo papske svećenike i biskupe da zakopaju riječ istine pod ruševine zabluda, lažnog učenja i praznovjerja; ali ona je na najčudniji način bila sačuvana, nepokvarena kroz sve vjekove mraka. Ona nije nosila pečat čovjeka, već pečat Boga. Ljudi su se neumorno trudili da zamrače jasno i jednostavno značenje Pisma, i da ga prikažu kao da ono protivrječi samo sebi. Ali slično čamcu na uzburkanom moru, Riječ Božja odoljevala je svim olujama koje su prisjetile da je unište. Kao što rudnik sadrži bogate žile zlata i srebra ispod zemljine površine, i svi koji žele da otkriju njegovo skupocjeno blago moraju kopati, tako i Sveto pismo sadrži blago istine, koje mogu otkriti samo oni koij ga traže ozbiljno, ponizno i s molitvom. Bog je odredio da Sveto pismo bude udžbenik za cijelo čovječanstvo;

udžbenik u djetinjstvu, u mladosti i u zrtelim godinama, koji će se uvijek proučavati. On je ljudima dao svoju Riječ kao otkrivenje samoga sebe. Svaka nova istina koju smo upoznali je novo otkriće karaktera njegovog Pisca. Proučavanje Svetog pisma je od Boga određeno sredstvo koje ima za cilj da ljude dovede u užu vezu sa njihovim Stvoriteljem i dade im jasnije poznavanje njegove volje. To je sredstvo veze između Boga i čovjeka. {VB 57.3}

Valdenžani su smatrali strah Gospodnji početkom mudrosti, ali su bili svijesni i važnosti održavanja veze sa svijetom, poznavanja ljudi i realnog života za razvijanje svojih intelektualnih sposobnosti. Iz škola u planinama slali su izabrane mladiće na univerzitete u Francusku i Italiju, gdje su imali šire polje za studije, razmišljanje i posmatranje nego u krilu svojih rodnih Alpi. Ovi mladići su bili izloženi raznim iskušenjima, bili su svjedoci razvrata i susretali su se sa vještim sotonskim oruđima, koja su željela da ih uvuku u najfinije zablude i najopasnije obmane. Ali njihov odgoj u djetinjstvu pripremio ih je da su mogli da se odupru svim ovim opasnostima. {VB 58.1}

U školama gdje su odlazili nisu smjeli ni sa kime biti povjerljivi. Njihova su odijela bila tako skrojena da su u njima mogli sakriti svoje najveće blago — dragocjene rukopise Svetoga pisma. Ove rukopise, plod višemjesečnog i višegodišnjeg truda, nosili su sa sobom, i gdje god im je to bilo moguće, pazeći da ne izazovu sumnju, oprezno su stavljali dio ovih rukopisa u ruke onima čija su im srca izgledala otvorena za pri-manje istine. Još od majčinog krila se valdenžanska omladina odgajala sa ovim pogledom na svoj životni zadatak. Oni su razumjeli svoje djelo i vjerno su ga izvršavali. U ovim naučnim centrima mnogi su se obratili pravoj vjeri, i često su njihova načela prožimala cijelu školu. Papske vođe nisu mogle ući u trag ovoj takozvanoj jeresi, iako su vršili najstrožu istragu. {VB 58.2}

Kristov duh je misionarski duh. Prva težnja preporođenog srca je da i druge dovede Spasitelju. Ovaj duh imali su valdenžani. Oni su osjećali da Gospod očekuje od njih nešto više negoli da samo sačuvaju čistu istinu u svojoj crkvi. Na njima je počivala ozbiljna odgovornost da svjetlost istine zasija i među onima koji su bili u tami. Moćnom silom Božje Riječi nastojali su da raskinu lance koje je Rim svima nametnuo. Valdenžanski propovjednici spremali su se za misionarsku službu. Svaki koji je namjeravao da stupi u propovjedničku službu morao je najprije da stekne iskustvo kao evanđelist. Svaki je morao da služi tri godine u nekom misionarskom polju prije nego što je mogao da primi službu u nekoj crkvi u domovini. Ova služba, koja je već u samom početku zahtijevala samoodricanje i žrtve, bila je podesna priprema za propovjednički poziv u onim teškim vremenima iskušenja. Mladići koji su se posvetili ovoj svetoj službi, nisu imali pred sobom izgled na zemaljsko blago i čast, već život rada i opasnosti a možda i mučeničku smrt. Misionari .su odlazili dva po dva, kao što je Isus slao svoje učenike. Sa svakim mladim obično je išao jedan stariji i iskusniji pratilac, koji je služio kao vođa mlađemu, koji je bio odgovoran za njegov odgoj i kome se mlađi morao pokoravati. Ovi suradnici nisu uvijek bili

zajedno, ali su se često sastajali na molitvu i savjetovanje, i tako su se međusobno jačali u vjeri. {VB 58.3}

Otkriti cilj svoje misije značilo bi prouzrokovati vlastiti poraz. Stoga su oni pažljivo prikrivali svoj pravi zadatak. Svaki propovjednik je znao neki zanat i imao neko zanimanje; ovi misionari su obavljali svoj rad pod plaštem nekog svjetskog poziva. Obično su dolazili kao trgovci ili pokućari. „Prodavali su svilu, nakit i druge predmete koji su se mogli nabaviti samo u najudaljenijim centrima, i kao trgovci bili su dobro primljeni i tamo gdje bi kao misionari bili otjerani.7 Bez prestanka su podizali srca Bogu, tražeći potrebnu mudrost da bi mogli otkriti blago skupocjenije od zlata i bisera. Tajno su nosili sa sobom prijepis Biblije u cjelini ili u djelovima, i gdje god bi se pružila prilika, obraćali su pažnju svojih kupaca na ove rukopise. Cesto su na taj način probudili interesiranje za čitanje Božje riječi i rado su ostavljali poneki dio Biblije onima koji su to željeli. {VB 59.1}

Djelatnost ovih misionara počinjala je u ravicama i dolinama, na podnožju njihovih planina, ali se širila daleko iza tih granica. Bosih nogu, obučeni u grube haljine, prašnjavi od putovanja, nalik na svog Učitelja, prolazili su ovi putnici kroz velike gradove i stizali u udaljene zemlje. Svuda su sijali skupocjeno sjeme. Crkve su nicale na njihovim stazama, i krv mučenika bila je svjedočanstvo. u prilog istine. Dan Gospodnji otkrit će bogatu žetvu duša kao plod truda ovih vjernih ljudi. Skriveno i tiho putovala je Riječ Božja kroz kršćanstvo, nailazeći na radostan prijem u mnogim domovima i u mnogim srcima. {VB 59.2}

Valdenžanima Božja Riječ nije bila samo izvještaj o Božjim postupcima sa. ljudima u prošlosti i otkrivenje o sadašnjim dužnostima i odgovornostima; ona im je otkrivala opasnosti i slavu budućnosti. Oni su vjerovali da se približuje kraj svih stvari. Proučavajući Bibliju sa molitvom i suzama, bili su još više dirnuti njenim dragocjenim mislima i još su jasnije vidjeli svoju dužnost da i drugima objave njene spasonosne istine. Na svetim stranicama Pisma su vidjeli jasno otkriven plan spasenj a, i u vjeri u Isusa nalazili su utjehu, nadu i mir. Sto je više svjetlost istine obasjavala njihov razum i donosila radost u njihova srca, to su više težili da njene zrake prošire i na one koji su bili u tami papskih zabluda. {VB 59.3}

Oni su vidjeli da se pod vodstvom pape i svećenika narod uzalud trudi da dobije oproštenje grijeha mučeći svoja tijela. Naučeni da traže spasenje u svojim dobrim djelima, ljudi su stalno gledali na sebe; uviđajući svoje grešno stanje, smatrali su da su izloženi Božjem gnjevu, te su mučili svoje tijela i dušu, ali nisu nalazili nikakvo olakšanje. Tako su savjesne duše bile vezane naukom Rima. Hiljade su napuštali svoje prijatelje i rodbinu, te su provodili svoje dane u ćelijama samostana. Stalnim postovima, bičevanjima, dugim noćnim bdjenjem, dugim klečanjem na hladnim i vlažnim pločama svojih bijednih ćelija, dugim hodočašćima, ponižavajućim ispašta nj ima i strašnim mučenjem, hiljade njih su uzalud tražili da umire svoju savjest. Pod pritiskom osjećanja svojih grijeha, držćući pred pomišlju

na Božji gnjev, mnogi su patili sve dok nisu sišli u grob sasvim iznemogli i bez i jednog zraka svjetlosti i nade. {VB 60.1}

Valdenžani su težili da tim gladnim dušama dadu kruh života, da im otkriju vijest mira koju sadrže Božja obećanja, da ih vode Kristu, njihovoj jedinoj nadi spasenja. Smatrali su zabludom nauku da se dobrim djelima može okajati i prijestup Božjeg zakona. Pouzdanje u ljudske zasluge sprečava pogled n£t beskrajnu Kristovu ljubav. Isus je umro kao žrtva za ljude, jer palo čovječanstvo nije moglo učiniti ništa čime bi se moglo opravdati pred Bogom. Zasluge razapetog i uskrslog Spasitelja su temelj kršćanske vjere. Zavisnost duše od Krista je tako stvarna, i veza sa njime mora da bude tako tijesna, kao što je veza između pojedinih udova tijela, ili između loze i čokota. {VB 60.2}

Nauke papa i svećenika navele su ljude da smatraju da je Božji i čak Kristov karakter strog, mračan i nemilostiv. Spasitelj je prikazivan kao da je u tolikoj mjeri bez osjećanja prema palo me čovjeku da se moraju Prizivati u pomoć sveće-nici i sveci kao posrednici. Oni čija su srca bila rasvijetljena Božjom riječi, težili su da upute takve duše k Isusu koji ih ljubi, i saosjeća sa njima, i koji raširenih ruku poziva sve da dođu k Njemu sa svojim teretom grijeha, sa svojim brigama i teškoćama. Težili su da otklone prepreke koje je sotona nagomilao da ljudi ne bi vidjeli obećanja i došli direktno k Bogu da mu ispovijede svoje grijehe i prime oproštenje i mir. {VB 60.3}

Valdenžanski misionar rado je otkrivao zainteresovanim dušama skupocjene istine evanđelja. Oprezno je iznosio pažljivo prepisane dijelove Svetoga pisma. Njegova je najveća radost bila da probudi nadu u savjesnoj i grijehom ranjenoj duši, koja je dotle poznavala samo Boga osvete, koji čeka da izvrši svoju pravdu. Drhtavim usnama, suznih očiju, često na koljenima, otkrivao je svojoj braći skupocjena obećanja, koja su jedina nada grešnika. Tako je svjetlost istine prodirala u mnoga mračna srca, razgonila tamne oblake, dok se u srcu rađalo Sunce pravde sa svojim zracima koji iscjeljuju. Često se dešavalo da se pojedini dio Svetoga pisma čitao više puta, jer je slušalac htio da mu se ponovi, kao da se želio uvjeriti da je dobro čuo. Naročito željno su tražili da se ponove ove riječi: „Krv Isusa Krista, Sina njegova, očišćava nas od svakoga grijeha.” 1. Ivanova 1, 7. „Kao’ što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako treba Sin čovječiji da se podigne; da nijedan Ikoji ga vjeruje ne pogine, nego da ima život vječni.” Ivan 3, 14. 15. {VB 61.1}

Mnogima su na ovaj način postali jasni zahtjevi Rima. Uvidjeli su koliko je uzaludno uzdati se u posredovanje ljudi ili anđela u korist grešnika. Kad je prava svjetlost rasvijetlila njihov um, radosno su uzviknuli: „Krist je moj svećenik; njegova krv je moja žrtva; njegov oltar je moja ispovjedaonica!” Potpuno su se oslonili na Kristove zasluge, ponavljajući riječi: „Bez vjere je nemoguće ugoditi Bogu.” Jevrejima 11, 6. „Nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima kojim bismo se mogli spasiti.” Djela 4, 12. {VB 61.2}

Mnoge od ovih jadnih, slomljenih duša nisu mogle da shvate toliku Spasiteljevu ljubav. Tako im je veliko olakšanje donijelo to saznanje, tako se veliki snop svjetlosti prosuo na

njih da su se osjećali kao da su na nebu. S povjerenjem su stavili svoju ruku u Kristovu, i svojim nogama su čvrsto stali na Stijenu vjekova. Nestao je svaki strah od smrti. Sada su bili gotovi na zatvor i lomaču, samo ako bi time proslavili svoga Spasitelja. Riječ Božja se ponekad čitala na tajnim mjestima pred jednom dušom, katkad pred malom grupom, koja je čeznula za svjetlošću i istinom, često su na taj način provedene cijele noći. Oduševljenje i divljenje slušalaca bilo je tako veliko da je vjesnik evanđelja bio prinuđen da često prekine sa čitanjem da bi slušaoci shvatili vijest spasenja. Često su se čule riječi: „Hoće li Bog zaista primiti moju žrtvu? Hoće li me milostivo pogledati? Hoće li mi oprostti?" Tada je čitao odgovor: „Dođite k meni svi koji ste umorni i natovareni, i ja ću vas odmoriti" Matej 11, 28. {VB 61.3}

Vjerom je slušalac prihvatio obećanje, i zatim se čuo radostan odgovor: „Nema više dugih hodočašća, nema više mur čnih putovanja do svetih mjesta; ja mogu da dođem Isusu takav kakav sam: grešan, neposvećen; i On neće odbaciti moju pokajničku molitvu. ‚Opraštaju t' se grijesi!' I moji, i moji mogu biti također oprošteni!" {VB 62.1}

Talas svete radosti ispunio je srce, a Isusovo ime slavilo se uz pjesmu slave i zahvaljivanje. Ove sretne duše vraćale su se svojim domovima da raširе svjetlost, da ispričaju drugima, koliko su mogli, svoja nova iskustva; da im kažu da su našli pravi put života. Čudna i veličanstvena sila krila se u riječima Svetoga pisma, koje su direktno govorile srcima onih koji su čeznuli za istinom. Božji glas je bio onaj koji je osvjedočavao one koji su slušali. {VB 62.2}

Vjesnik istine nastavljao je svoj put; a njegova poniznost, revnost i iskrenost bili su predmet mnogih razgovora. U mnogo slučajeva slušaoci ga nisu pitali otkuda dolazi i kuda ide. Bili su toliko obuzeti najprije čuđenjem, a potom zahvalnošću i radošću, da nisu ni pomislili da ga to pitaju. Kada bi ga zamolili da pođe s njima u njihovu kuću, on bi im odgovorio da mora posjetiti izgubljene ovce stada. Tada su se mnogi pitali: „Nije li to anđeo s neba?" {VB 62.3}

U mnogo slučajeva oni nisu nikada više vidjeli vjesnika istine. On je otišao u drugu zemlju, ili je provodio život u nekom nepoznatom zatvoru; ili su možda njegove kosti trunule na nekom mjestu gdje je svjedočio za istinu. Ali riječi koje je ostavio nije mogao nitko da uništi. One su vršile svoje djelo u ljudskim srcima. Samo na dan suda otkrit će se potpuno! njihove blagoslovene posljedice. {VB 62.4}

Valdenžanski misionari prodrli su u carstvo sotonine, i time su pods'rekli vlasti tame na veću opreznost. Knez zla posmatrao je svaki napor širenja istine, i podsticao je svoja oruđa da se toga plaše. U radu ovih skromnih putnika papske vođe su vidjele znak opasnosti za svoju stvar. Ako bi dozvolili da svjetlost istine slobodno svijetli, ona bi rastjerala teške oblake zabluda u kojima je narod živio; uputila bi misli ljudi samome Bogu i na kraju bi uništila vrhovnu vlast Rima. {VB 62.5}

Već samo postojanje ovoga naroda, koji je čuvao vjeru. apostolske crkve, bilo je stalni prijekor otpadničkom Rimu, i zato je izazivalo najogorčeniju mržnju i progonstvo. Njihov® odbijanje da predaju Sveta pisma bilo je također uvreda koju Rim nije mogao trpjeti. On je odlučio da ih istrijebi sa zemlje. Tada su otpočeli najužasniji krstaški ratovi protiv Božjeg naroda u njihovim planinskim domovima. Inkvizitori su tragali za njima, i često se ponavljao nekadašnji prizor — kada je nevini Abel pao od ruke ubice Kaina. {VB 63.1}

Više puta su njihova plodna polja bila opustošena, njihovi domovi i kapele sravnjeni sa zemljom, i mjesto koje je nekad bilo plodno polje ovog marljivog naroda, bilo je pretvoreno u pustinju. Kao što krvoločna zvijer biva bješnja kad Okusi krv, tako su pristalice Rima postajale sve okrutnije Videći muke svojih žrtava. Mnogi od ovih svjedoka čiste vjere bili su gonjeni kao zvijeri po planinama i tjerani u doline, gdje su nalazili utočište, ograđeni velikim šumama i stjenovitim vrhovima {VB 63.2}

Nikakva krivica nije se mogla naći protiv ovog naroda visokog morala, osuđenog na smrt. Čak i njihovi neprijatelji potvrđivali su da je to miroljubiv, tih i pobožan narod. Njihova velika krivica bila je to što nisu htjeli da služe Bogu po papskoj volji,, Za ovu krivicu morali su podnositi poniženje, pogrde i muke, koje samo ljudi i đavoli mogu da izmisle. {VB 63.3}

Kada je Rim odlučio da istrijebi omrznutu sektu, izdao je edikt kojim ih je osudio kao krivovjerce i predao da se pobiju. (Vidi Hist. dodatak.) Oni nisu okrivljeni kao ljenjivci, nepošteni i nemoralni, ali je izjavljeno da imaju takvu crtu pobožnosti i svetosti koja zavodi „ovce pravoga stada". Zato je papa naredio: „Ako ova zla i gnusna sekta odbije da se odrekne svoje vjere, ima da se smrvi kao otrovna zmija."8 Da li je ovaj oholi vlastodržac mislio da će jednom polagati račun o ovim riječima? Da li je znao da su one zapisane u nebeskim knjigama i da će ih čuti na dan suda? „Sto učiniste jednome od ove mojenajmanje braće", kaže Isus, „meni učiniste." Matej 25, 40. {VB 63.4}

Ovaj papski edikt pozivao j:e sve članove crkve da se sjedine u krstaškom ratu protiv „krivovjeraca". Da bi ih oduševio da. uzmu učešća u ovom strašnom djelu, on ih je „oslobodio od svih crkvenih pokora i kazni, općih i pojedinačnih, razriješio je one koji se pridruže ovom krštaškom pohodu svake date zakletve; priznao je pravovažnim sve ono što su stekli na nezakonit način i obećao oproštaj svih grijeha onima koji ubiju nekog heretika. Proglasio je kao nevažeće sve ugovore u korist valdenžana, naređivao je njihovim slugama da ih napuste, zabranjivao svima da im pruže bilo kakvu pomoć i opunomoćavao je svakoga da može uzimati njihova imanja."9 Ovaj dokumenat jasno otkriva čijim je duhom bilo nadahnuto ovo djelo. To je rikanje aždahe, a ne glas Kristov. {VB 63.5}

Papske vođe nisu htjele prilagoditi svoj karakter načelima Božjeg zakona, već su postavile mjerilo koje se njima sviđalo i odlučile su da primoraju svakoga da se prilagodi njemu, jer se tako svidjelo Rimu. Odigravale su se najužasnije tragedije. Pokvareni i bogohulni svećenici i pape igrali su ulogu koju im je sotona odredio. U njihovim srcima nije

bilo milosti. Isti duh koji je razapeo Krista i pogubio apostole, koji je podstrekavao Nerona protiv vjernih kršćana onog vremena, radio je i sada na tome da iskorijeni sa zemlje djecu koju je Bog volio. {VB 64.1}

Ove pobožne ljude pratila su progonstva kroz mnoge vjekove, ali oni su ih snosili strpljivo i istrajno u težnji da proslave svoga Spasitelja. Nastavljali su da šire dragocjenu istinu usprkos krstaških ratova koji su podizani protiv njih, i nečovječnog ubijanja, na koje su bili osuđivani. Bili su progonjeni do smrti, ali njihova krv natapala je posijano sjeme, koje nije ostalo bez ploda. Tako su Valdenžani svjedočili o Bogu vje-kovima prije Luterovog rođenja. Rasijani u raznim zemljama, oni su sijali sjeme reformacije, koja je otpočela u vrijeme Viklifa, raširila se i učvrstila u danima Lutera, i koju treba u posljednje vrijeme da nastave oni koji su gotovi da pretrpe sve za „riječ Božju i za svjedočanstvo Isusa Krista”. {VB 64.2}

POGLAVLJE 5.— PRVACI ISTINE

U vrijeme prije reformacije bilo je vrlo malo primjeraka Svetoga pisma, ali Bog nije dopustio da njegova Riječ bude potpuno uništena. Njene istine nisu smjele ostati sakrivene za uvijek. On je mogao isto tako lako da oslobodi Riječ kao što je mogao da otvori tamnička vrata i da skine prijevornice da bi oslobodio svoje sluge. U raznim evropskim zemljama Sveti Duh je probudio ljude da traže istinu kao sakriveno blago. Proviđenje ih je dovelo Svetome pismu, i oni su sa živim interesovanjem proučavali njegove svete stranice. Bili su gotovi da prime svjetlost, pa ma šta ih to stajalo. Iako nisu mogli jasno vidjeti sve tačke istine, ipak su vidjeli mnoge istine koje su bile odavno sakrivene. Kao nebeski poslanici, oni su pošli da slome lance zabluda i praznovjerja i da pozovu one koji su tako dugo bili zarobljeni da ustanu i učvrste svoju slobodu. {VB 65.1}

Osim kod valdenžana, Riječ Božja je bila vjekovima zaključana, jer je postojala na jezicima koji su bili poznati samo učenima. Ali sada je došlo vrijeme da se Sveto pismo prevede i da raznim narodima na njihovom maternjem jeziku. Svijet je prebrodio vrijeme svoje ponoći. Časovi tame su isticali, i u mnogim zemljama pojavili su se predznaci jutra koje je svitalo. U četrnaestom vijeku u Engleskoj se pojavila „jutarnja zvijezda reformacije". Džon Viklif bio je glasnik reformacije ne samo za Englesku nego i za cijelo kršćanstvo. Veliki protest koji je on podigao protiv Rima nije više nikad ušutkan. Ovaj protest izazvao je borbu koja je donijela slobodu ličnosti, slobodu crkava i naroda. {VB 65.2}

Viklif je stekao dobar odgoj i visoko obrazovanje. Strah Gospodnji bio je za njega početak mudrosti. Već u školi isticao se svojom usrdnom pobožnošću, izvanrednim sposobnostima i velikom učenošću. U svojoj želji za znanjem nastojaoje da se upozna sa svakom granom nauke. Dobro je proučio skolastičku filozofiju, crkveno i građansko pravo, a naročito zakone svoje zemlje. U njegovom kasnijem radu došla je do izražaja vrijednost njegovog ranijeg obrazovanja. Temeljito poznavanje filozofije njegovog vremena omogućilo mu je da otkrije njene pogreške, a poznavanje državnih i crkvenih zakona pripremilo ga je da uzme učešća u velikoj borbi za građansku i religioznu slobodu. Služio se ne samo oružjem Božje Riječi nego i intelektualnom spremom kojom se naoružao u školama, a što mu je pomoglo da je razumio taktiku učenih. Njegova genijalnost i njegovo široko, temeljito obrazovanje osigurali su mu poštovanje kako prijatelja tako i neprijatelja. Viklif ove pristalice gledale su sa zadovoljstvom što njihov junak stoji na prvom mjestu među vodećim umovima svog naroda, i njegovi neprijatelji nisu mogli ozloglasiti djelo reformacije ukazujući na neznanje ili slabost njenog vođe. {VB 66.1}

Još u školi Viklif se posvetio proučavanju Svetoga pisma. U ono vrijeme kada je Sveto pismo postojalo samo* na stranim jezicima, samo obrazovani ljudi mogli su naći put izvoru istine, dok je neobrazovanima ona ostala sakrivena. Tako je bio pripravljen put budućem reformatorskom djelu Viklif ovom. Obrazovani ljudi proučavali su Božju Riječ i našli su u

njoj Božju milost, koja je tamo otkrivena. U svojim predavanjima širili su znanje o toj istini i tako su i druge pođsticali da se vrate živoj Božjoj Riječi. {VB 66.2}

Kada je Viklif obratio pažnju na Sveto pismo, počeo ga je proučavati isto tako temeljito kao što je proučavao školske predmete. Do tada je osjećao veliku prazninu, koju nije mogla popuniti ni nauka skolastičara ni nauka crkve. U Božjoj Riječi našao je ono što je ranije uzalud tražio. Tu se upoznao sa planom spasenja i sa Kristom kao jedinim posrednikom za čovjeka. Posvetio se Kristovoj službi i odlučio je da objavi istine koje je otkrio. {VB 66.3}

Kao i kasniji reformatori, Viklif nije u početku svoga djela predvidio kuda će ga ono odvesti. On se nije usprotivio Rima

s predomišljajem. No odanost istini morala ga je dovesti u sukob sa zabludom. U koliko je jasnije uviđao zablude papstva, u toliko je revnije objašnjavao učenje Svetog pisma. Vidio je da je Rim ostavio Božju Riječ za ljubav ljudske tradicije. Bez straha je korio svećenike što su prognali Sveto pismo i želio je da se ono ponovo da narodu i da se njegov autoritet ponovo uzdigne u crkvi. Bio je sposoban i vatren učitelj i rječit propovjednik; njegov svakodnevni život bio je svjedočanstvo u prilog istine koju je propovijedao. Njegovo poznavanje Svetoga pisma, moć njegovog rasuđivanja, čistota njegovog života, njegova nepokolebljiva hrabrost i pravednost osigurali su mu opće poštovanje i povjerenje. Mnogi iz naroda bili su nezadovoljni svojom pređašnjom vjerom kada su vidjeli bezakonje koje vlada u rimskoj crkvi, te su sa otvorenom radošću primali istine, koje im je Viklif otkrivao; ali papske vođe drhtale su od gnjeva kad su vidjele da ovaj reformator ima veći utjecaj od njih. {VB 67.4}

Viklif je bio vješt u otkrivanju zabluda i neustrašivo je napadao mnoge zloupotrebe koje je Rim odobravao. Kao kraljevski kapelan, ustao je smjelo protiv plaćanja poreza koji je papa tražio od engleskog kralja, i dokazao je da se papsko prisvajanje autoriteta nad svjetskim vladarima su proti ne samo razumu nego i otkrivenju. Papski zahtjevi izazvali su u Engleskoj veliko ogorčenje, a Viklifovo učenje imalo je jak utjecaj na vodeće ljude i nacije. Kralj i plemići sjedinili su se ti odricanju papske vrhovne vlasti i odbili su da plaćaju papi porez. Tako je u Engleskoj bio nanijet udarac papskoj prevlasti. {VB 67.1}

Drugo zlo protiv kojeg je reformator vodio dugu i odlučnu borbu bio je red monaha prosjaka. Ovi redovnici poplavili su Englesku i bili su velika smetnja veličini i napretku naroda. Proizvodnja, odgoj, moral — sve to osjetilo je njihov štetni utjecaj. Monaški život lijenosti i prosjačenja bio je ne samo težak teret za narodne prihode već je izazivao i prezir prema korisnome radu. Omladina se demoralizirala i iskvarila. Utjecaj em redovnika mnogi su odlazili u samostane i posvećivali se monaškom životu, i to su činili bez odobrenja roditelja, čak i bez njihova znanja i protiv njihove volje. Jedan od ranijih otaca rimske crkve, uzvisujući monaški život iznad dužnosti djetinje ljubavi i poslušnosti, izjavio je: „Ako bi tvoj otac ležao pred tvoj im vratima plačući i naričući, i ako bi tvoja majka pokazivala tijelo koje te je nosilo i grudi koje su te dojile, ne oklijevaj da ih odgurneš i da pođeš pravo

Kristu.” „Ovom strašnom nečovječnošću”, kako ju je kasnije nazvao Luter, „koja više priliči vuku i tiraninu nego kršćaninu i čovjeku, dječja srca su otvrdnula prema svojim roditeljima.”10 Tako su papske vođe, kao nekadašnji farizeji, gazile Božje zapovijesti radi svojih tradicija. Tako su domovi ostajali pusti, i roditelji bez svojih sinova i kćeri. {VB 67.2}

Čak i studenti univerziteta su bili zavedeni lažnim predstavama i nagovoreni da stupe u monaške redove. Mnogi, Videći da su izgubili ličnu sreću i nanijeli žalost roditeljima, kasnije su se pokajali; ali kad su jednom bili uhvaćeni u mrežu, bilo im je nemoguće da ponovo dobiju svoju slobodu. Mnogi roditelji, bojeći se utjecaja monaha, nisu slali svoje sinove na univerzitet. Posljedica toga bila je smanjivanje broja studenata koji su posjećivali velike centre nauke. Škole su opadale, i neznanje prevladavalo. {VB 68.1}

Papa je dao monasima pravo da ispovijedaju grijehe i daju oproštaj. To je postalo izvorom velikog zla. Želeći da povećaju svoje prihode, redovnici-prosjaci davali su oproštaje tako lako da su k njima jurili zlikovci svih vrsta da dobiju oproštenje, a posljedica toga bila je da su se brzo počeli množiti najstrašniji poroci i zločini. Bolesni i siromašni ostavljani su da stradaju, a darovi kaj i bi zadovoljili njihove potrebe odlazili su u ruke redovnika, koji su zastrašivanjem iznuđivali od naroda milostinju, proglašavajući za bezbožne sve one koji su odbili da daruju njihov red. Uprkos njihovom tobožnjem siromaštvu, bogatstvo ovih prosjačkih redova se povećavalo. Njihove veličanstvene palate i raskošne gozbe još više su isticale siromaštvo naroda, koje se iz dana u dan povećavalo. I dok su oni provodili svoje vrijeme u raskoši i zadovoljstvima, slali su umjesto sebe u svijet neuke ljude, koji su zabavljali narod lijenim pričama, legendama i šalama, i zavaravali ih da još više vjeruju monasima. Pored toga prosjački redovi su utjecali na sujevjernu gomilu da vjeruje da se sva njihova religiozna dužnost sastoji u priznavaju vrhovne vlasti papstva, u poštovanju svetaca i davanju milostinje monasima, i da je to do|voljno da sebi osiguraju mjesto na nebu. {VB 68.2}

Učeni i pobožni ljudi su uzalud nastojali da reformiraju ovaj monaški red, ali Viklif, zahvaljujući svojoj izvanrednoj pronicljivosti, prozreo je korijen zla i izjavio da ie sam sistem pogrešan i da ga treba ukinuti. Nastalo je raspravljanje i iskrsla su mnoga pitanja. Mnogi, Videći kako monasi obilaze zemlju i prodaju papine oproštajnice, počeli su sumnjati u to da se oproštaj može kupiti za novac i pitali su se ne bi li trebalo radije da traže oproštaj od Boga umjesto od rimskog biskupa. Drugi su se zgražali nad lakomstvom monaha, koje se nije moglo zasititi. Oni su govorili: „Monasi i svećenici Rima izjest će nas kao rak. Neka nas Bog oslobodi, inače će narod morati da propadn’e.”11 Da bi opravdali svoje lakomstvo, ovi monasiprosjaci izjavili su da oni idu za primjerom Spasitelja, jer su i On i njegovi učenici živjeli od darežljivosti naroda. Ovo tvrđenje je bilo na njihovu štetu, jer je podstaklo mnoge da proučavaju Sveto pismo i da sami. doznaju istinu, što Rimu nije bilo po volji. Ljudi su bili upućeni na Izvor istine, koji je Rim htio sakriti. {VB 68.3}

Viklif je počeo da piše i objavljuje rasprave protiv monaha ne toliko s namjerom da bi se s njima prepirao, već da bi skrenuo pažnju ljudima na učenje Svetoga pisma i njegovog Autora. Izjavio je da papa nema veću vlast u pogledu davanja oproštaja ili isključivanja iz crkve nego svećenici, i da nitko ne može biti punovažno isključen osim ako je sam navukao na sebe Božje negodovanje. Nijedan drugi način ne bi mogao biti uspješniji od ovog kojim je Viklif poduzeo akciju, da obori ogromnu građevinu duhovne i svjetovne vlasti koju je papa podigao, i koja je držala u ropstvu milione ljudi. Viklif je bio ponovo pozvan da brani prava engleske krune protiv uplitanja Rima. Kao kraljevski poslanik, proveo je dvije godine u Holandiji, gdje je pregovarao sa predstavnicima Rima. Tu je došao u vezu sa svećenstvom Francuske, Italije i Španije; mogao je vidjeti što se zbiva iza zavjese i upoznati mnoge stvari, koje bi mu u Engleskoj ostale sakrivene. Naučio je mnogo šta, što mu je pomoglo u njegovom kasnijem radu. Preko tih predstavnika papskog dvora mogao je upoznati pravu prirodu i cilj hijerarhije. Vrativši se u Englesku, počeo je da propovijeda otvorenije i sa većim žarom; izjavio je da su lakomstvo, ponos i laž bogovi Rima. {VB 69.1}

U jednoj svojoj raspravi on se ovako izražava o papi i njegovom sakupljanju poreza: „Oni odvlače iz naše zemlje sredstva namijenjena siromasima, godišnje odlazi na hiljade maraka kraljevskog novca za sakramente i duhovne stvari, a to nije ništa drugo nego prokleto krivoverje-simonija, na koju oni navode cijelo kršćanstvo. I doista, kad bi naša zemlja imala veliko brdo zlata, i nitko od njega ne bi uzimao osim ubirača oholog i svjetskog pontifeksa, tokom vremena bi nestalo tog brda; jer oni uzimaju iz naše zemlje svaki novac, a ne daju nam ništa drugo osim Božjeg proklestva zbog simonije.”12 {VB 69.2}

Uskoro poslije svog povratka u Englesku, kralj je imenovao Viklifa župnikom u Latervortu. To je bio dokaz da kralj nije bio nezadovoljan s njegovim govorom. Viklifov utjecaj osjećao se u donošenju odluka dvora i u formiranju vjere naroda. {VB 70.1}

Rim je uskoro počeo sipati na njega gromove. U Englesku su bile poslate tri papske poslanice: univerzitetu, kralju i višim svećenicima; sve tri poslanice su naređivale da se odmah poduzmu odlučne mjere i da se zatvore usta učitelju krivovjerja-13 Prije dolaska tih poslanica, biskupi su u svojoj revnosti pozvali Viklifa da se pojavi pred njih radi saslušanja. Ali dva najmoćnija kneza u kraljevstvu pratila su Viklifa na sud; narod koji je okružavao zgradu, provalio je u sudnicu i toliko je preplašio sudije da je istraga bila obustavljena, i Viklif ie mozgao mimo otići. Malo kasnije umro je Edvard III, koga su biskupi u njegovoj starosti pođsticali protiv reformatora, a kraljevskim regentom postao je raniji Viklifov zaštitnik. {VB 70.2}

Papska poslanica pozivala je Englesku da uhapsi i zatvori jeretika. (Vidi Hist. dodatak.) Te mjere vodile su direktno na lomaču. Izgledalo je da će on pasti kao osveta Rima. Ali Onaj koji je nekad izjavio: „Ne boj ste: ja sam tvoj štit”, opet je pružio svoju ruku da zaštiti svoga slugu. (1. Mojsijeva 15, 1.) Došla je smrt, ali ne reformatoru, nego papi, koji je

naredio da se Viklif pogubi. Grgur XI je umro, a svećenici koji su se sakupili da osude Viklifa, razišli su se. {VB 70.3}

Božje proviđenje i dalje je štitilo reformaciju koja se rađala. Poslije Grgurove smrti bila su izabrana dvojica protivpapa. Dvije protivničke sile. koje su se obje nazivale nepogrešivima, zahtijevale su poslušnost. Svaki papa pozivao je vjerne da mu pomognu u borbi protiv svoga protivnika, pojačavajući svoje zahtjeve strašnim anatemama protiv svoga protivnika, i obećanjima nebeske nagrade svima svojim pomagačima. Ovi događaji su mnogo oslabili papsku vlast. Protivničke strane bile su zauzete međusobnom borbom, i Viklif je neko vrijeme bio ostavljen na miru. Anateme i međusobne optužbe letjele su od pape na papu, i potoci krvi bili su proliveni u borbi za pobjedu njihovih suprotnih interesa. Zločini i skandali poplavili su crkvu. Međutim, reformator je u tišini svoje crkvene općine u Latervortu marljivo radio da bi pažnju ljudi skrenuo sa papa koje su međusobno ratovale i da bi je uputio na Isusa Kneza mira. {VB 70.4}

Razdor u crkvi sa svojim svađama i pokvarenošću pripremao je put reformaciji omogućivši narodu da upozna pravu prirodu papstva. U jednoj raspravi „O razdoru papa", Viklif je pozvao svoje čitaoce da ozbiljno promisle ne govore li obje pape istinu kad jedan drugoga nazivaju antikristom. „Bog", govorio je on, „nije htio duže trpjeti da neprijatelj vlada samo preko jednog takvog svećenika... nego je podijelio vlast među njih dvojicu, da bi vjerni, u Kristovo ime, mogli lakše pobijediti obojicu." {VB 71.1}

Viklif, kao i njegov Učitelj, propovijedao je evanđelje siromasima. Nije bio zadovoljan da se svjetlost istine širi samo u skromnim domovima njegove crkvene općine u Latervortu, i zato je odlučio da istinu odnese u sve dijelove Engleske. Da bi to postigao, organizirao je grupu propovjednika, ljude jednostavne i pobožne, koji su ljubili istinu i nisu ništa toliko željeli koliko da je prošire. Ovi ljudi išli su na sve strane, propovijedali su istinu na trgovima, na ulicama velikih gradova i po selima. Posjećivali su stare, siromašne i bolesne, i objavljivali im radosnu vijest Božje milosti. {VB 71.2}

Kao profesor teologije u Oksfordu, Viklif je propovijedao Božju riječ u dvoranama univerziteta. On je tako vjerno iznosio istinu svojim studentima da su ga nazivali „evanđeoskim učiteljem". Ali, najveće djelo njegovog života bio je prijevod Svetog pisma na engleski jezik. U svom djelu „O istini i zna-čenju Svetoga pisma" izjavio je da ima namjeru da prevede Sve^o pismo da bi svaki Englez na svom jeziku mogao da čita o divnim Božjim djelima. {VB 71.3}

Ali iznenada je njegov rad bio prekinut. Mada još nije imao 60 godina, mnogo učenje, neprekidni rad i napadi njegovih neprijatelja oslabili su njegovu snagu, i on je ori je vremena ostario. On se razbolio od jedne opasne bolesti. Vijest o tome obradovala je monahe. Mislili su da će se on gorko pokajati za zlo koje je učinio crkvi i požurili su se u njegovu sobu da čuju njegovu ispovijest. Četiri vjerska reda poslala su svoje poslanike koji su, zajedno sa četiri svjetovna činovnika, okružili ovoga čovjeka za koga su smatrali da je

na samrti. Govorili su mu: „Smrt vam je na usnama, pokajte se za svoje grijehe u našoj prisutnosti i porecite ono što ste govorili protiv nas.” Reformator je mimo slušao, a zatim je zamolio svoga slugu da ga podigne u postelji i, uperivši odlučan pogled u one koji su čekali na njegovo odricanje, rekao im je jakim i čvrstim glasom, koji ih je često nagonio da drhte: „Ja neću umrijeti, nego ću još živjeti i dalje ću žigosati zla djela monaha.” Zbunjeni i zaprepašćeni ovakvim odgovorom, monasi su pojurili iz sobe. {VB 71.4}

Viklifove riječi su se ispunile. On je živio i dalje da bi pružio svojim sugrađanima najmoćnije od svih sredstava protiv Rima — Sveto pismo, to određeno sredstvo s neba za oslobođenje, prosvjetljenje i obraćenje naroda. Da bi se to djelo obavilo, potrebno je bilo savladati velike prepreke. Viklif je fizički jako oslabio. Znao je da mu za rad preostaje samo još nekoliko godina. Vidio je otpor sa kojim će se sukobiti, ali, ohrabren obećanjima Božje riječi, išao je neustrašivo naprijed. Osobito Božje proviđenje sačuvalo mu je neoslabljenu intelektualnu moć i bogato iskustvo i tako ga pripremilo baš za ovo najveće njegovo djelo. Dok je u cijelom kršćanstvu vladao nemir, reformator se u svojoj crkvenoj općini u Latervortu, ne obraćajući pažnju na oluju koja je napolju bijesnila, posvetio svom izabranom djelu. {VB 72.1}

Napokon je rad bio gotov — prvi prijevod Biblije na engleski jezik bio je dovršen. Reformator se sada nije plašio ni zatvora ni lomače. Predao je u ruke engleskog naroda vidjelo koje se nikada nije smjelo ugasiti. Davši svojim zemljacima Sveto pismo učinio je više da se raskinu lanci neznanja i poroka, i da svoj narod oslobodi i podigne nego što su to učinile najslavnije pobjede na bojnome polju. {VB 72.2}

Pošto je štamparska vještina bila još nepoznata, to su se novi prijepisi Biblije mogli dobiti samo polakim i napornim radom. Interesovanje za tu knjigu bilo je tako veliko da su se mnogi dragovoljno posvetili njenom prepisivanju, ali ipak nisu mogli zadovoljiti sve koji su je tražili. Neki bogatiji kupci htjeli su da imaju cio prijepis Svetoga pisma. Drugi su kupovali samo pojedine dijelove Božje riječi. Često se složilo po nekoliko obitelji da nabave zajednički primjerak. Tako je Viklifov prijevod Biblije brzo našao put u domove engleskog naroda. {VB 72.3}

Obraćajući se zdravom ljudskom razumu, Viklif je probudio narod iz njegove pasivne potčinjenosti papskim dogmama. On je propovijedao nauku kojom se kasnije odlikovao protestantizam: spasenje vjerom u Krista i nepogrešivost Svetoga pisma. Propovjednici koje je on slao širili su Sveto pismo i reformatorske spise sa takvim uspjehom da je novu vjeru prihvatila gotovo polovina engleskog naroda. {VB 72.4}

Pojava Svetoga pisma uplašila je crkvene vođe. Sada su se sreli s jednim moćnijim protivnikom od Viklifa, sa protivnikom protiv koga njihovo oruđe nije mnogo koristilo. U to vrijeme u Engleskoj nije postojao zakon koji bi zabranjivao Sveto pismo, jer ono nikada ranije nije bilo objavljeno na narodnom jeziku. Takvi zakoni izdati su kasnije i bili su strogo primjenjivani. Ipak, uprkos otporu svećenika, Božja riječ se širila. {VB 73.1}

Ponovo su papske vođe planirale kako da ušutkaju reformatorov glas. Tri puta su ga zvali na sud, ali uzalud. Prvo je jedan biskupski sinod proglasio njegove spise krivovjerskim i, pridobivši za sebe mladog kralja Ričarda II, isposlovao je da bude izdat kraljevski ukaz prema kome se moraju pozatvarati svi oni koji se drže zabranjenog učenja. {VB 73.2}

Poslije ove odluke Sinoda, Viklif se obratio parlamentu. Neustrašivo je pred narodnim skupom optužio hijerarhiju i tražio reformu mnogih zloupotreba koje je crkva odobravala. Uvjerljivom snagom opisao je nasilje i Pokvarenost papske stolice. Neprijatelji su se zbunili. Kako su Viklifovi prijatelji i pomagači bili primorani da se povuku, to se sa sigurnošću očekivalo da će se i sam reformator, u svojoj visokoj starosti, kad ostane sam i bez prijatelja, pokloniti udruženom autoritetu kraljevske krune i papskog prijestola. Ali mjesto toga pristalice Rima bile su pobijeđene. Parlamenat, uzbuđen Viklif bvim' govorom, povukao je edikt o njegovom gonjenju, i tako je reformator ponovo bio na slobodi. {VB 73.3}

I treći put je bio pozvan na saslušanje, i to pred najviši crkveni sud u zemlji. Tu neće biti nikakve milosti za „krivo-vjerje". Napokon je izgledalo da će Rim trijumfirati, i djelo reformatora će morati da stane. Tako su mislile papine pristalice. Ako oni budu postigli svoj cilj, Viklif će biti primoran da se odrekne svoga učenja ili da napusti sudsku dvoranu i da bude predan plamenu lomače. {VB 73.4}

Ali Viklif se nije odrekao svog učenja; nije htio da bude licemjer. Neustrašivo je branio svoje učenje i pobijao klevete svojih progonitelja. Zaboravljajući na sebe i svoj položaj, pozivao je svoje slušaoce pred Božji sud mjereći njihova lukavstva i prijevare na osnovi vječne istine. U sudskoj dvorani osjećala se sila Svetoga Duha. Prisutni kao da su bili prikovani za svoja mjesta Božjom silom. Izgledalo je da su nemoćni da napuste to mjesto. Riječi reformatorove probijale su njihova srca kao strijele iz Božjeg luka. Klevete o krivovjerstvu, koje su neprijatelji podigli protiv njega, on je snažnom uvjerljivošću bacio na njih. Pitao je prisutne iz kojih razloga su se osmjelili da šire svoje prijevare? Zbog zarade, da bi trgovali Božjom milošću. {VB 73.5}

„Šta mislite, s kime se borite", zapitao ih je najposlije, „zar s jednim starcem koji (je jednom nogom već u grobu? Ne! Vi se borite protiv istine koja je jača od svih vas i koja će vas pobijediti!" S ovim riječima povukao se iz sudske dvorane, i nitko od njegovih neprijatelja nije se usudio da ga zaustavi. {VB 74.1}

Viklifovo djelo bilo je skoro dovršeno. Zastava istine, koju je on tako dugo nosio, uskoro će pasti iz njegovih ruku. Ali I još jednom morao je da posvjedoči za evanđelje. Istina se morala propovijedati u samoj tvrđavi zablude. Viklif je bio pozvan pred papski sud u Rim, koji je tako često prolijevao krv svetih. Reformator je znao kakva mu opasnost prijeti i, usprkos tome, on bi se odazvao pozivu da paraliza nije učinila nemogućim njegovo putovanje. Ali ako se njegov glas nije mogao čuti u Rimu, on je mogao govoriti putem pisma, i odmah je odlučio da tako i čini. Iz svoje župe u Latervortu uputio je jedno pismo

papi, koje je iako sastavljeno u učtivom tonu i kršćanskom duhu, ipak bilo oštar prijekor protiv taštine i oholosti papskog prijestola. {VB 74.2}

Viklif je pisao: „Zaista se radujem što mogu otkriti i objaviti svakome čovjeku, a osobito rimskom biskupu svoju vjeru, koju smatram zdravom i istinitom, i vjerujem da će on biti gotov da potvrdi vjeru koju iznosim, ili pak da je popravi ako je pogrešna. {VB 74.3}

Prvo, ja vjerujem da Kristovo evanđelje obuhvaća sav Božji zakon. Smatram da je rimski biskup, ukoliko se smatra Kristovim zamjenikom na zemlji, više od svih ljudi vezan za ovaj zakon evanđelja. Jer se veličina Kristovih učenika nije sastojala u svjetskom dostojanstvu i časti, nego u tome da se potpuno i tačno ugledaju na Kristov život i njegova djela... Za vrijeme svog boravka na zemlji, Isus je bio vrlo siromašan, i odbacio je i odbio svaku svjetsku vlast i čast... {VB 74.4}

Nijedan vjernik ne treba da se ugleda na papu ili kojeg sveca, osim u onome u čemu se oni ugledaju na Gospoda Isusa Krista. Petar i Zebedejevi sinovi pogrešili su težeći za svjetskom čašću, jer nisu išli Kristovim tragom; a tu pogrešku ne treba da i mi činimo. {VB 75.1}

Papa treba da svjetskoj vlasti prepusti svako zemaljsko ,bogatstvo i vlast, i cijelo svoje svećenstvo da upućuje na to, jer tako je činio Isus, a naročito preko svojih apostola. Ako sam u zabludi u nekoj od ovih tačaka, smjerno ću primiti ukor, pa čak i smrt ako je to potrebno. Kad bih mogao učiniti po svojoj volji i želji, sigurno bih lično došao pred rimskog biskupa: ali Bog me je posjetio na drugi način i naučio me da se više pokoravam njemu nego ljudima.” {VB 75.2}

Završavajući, rekao je: „Molimo se Bogu da utječe na našeg papu Urbana VI, da bi se on, zajedno sa svojim svećenstvom, ugledao na Gospoda Isusa Krista u životu i karakteru; da bi dali narodu zdravu nauku i da bi svi zajedno vjerno išli njegovim stopama.”14 {VB 75.3}

Tako je Viklif pokazao papi i njegovim kardinalima Kristovu blagost i poniznost, čime nije samo njima nego i cijelom kršćanstvu pokazao razliku između njih i Učitelja, čijim se predstavnicima oni smatraju. {VB 75.4}

Reformator je bio siguran da će svoju vjernost platiti svojim životom. Kralj, papa i biskupi složili su se da ga unište, i izgledalo je sigurno da će najdalje za nekoliko mjeseci završiti svoj život na lomači. Ali njegova hrabrost bila je nepokolebljiva. „Nije potrebno da čovjek ide daleko da traži krunu mučenika”, govorio je on. „Propovijedaj Kristovo evanđelje oholim biskupima, i mučeništvo te neće mimoići. Da živim i da šutim?... Nipošto! Neka udarac padne! ja ga čekam!”15 {VB 75.5}

Ali Božje proviđenje još uvijek je štitilo svoga slugu. Čovjek koji je cijeloga svog života stajao hrabro braneći istinu, čiji je život bio stalno u opasnosti, nije smio pasti kao žrtva mržnje svojih neprijatelja. Viklif nije nikada pokušavao da zaštiti sebe, ali Bog je bio njegov

zaštitnik. U času kada su njegovi neprijatelji osjećali da im žrtva neće izmaći, Božja ga je ruke uklonila izvan njihovog domašaja. Upravo kada se Viklif spremao da dijeli večeru Gospodnju crkvi u Latervortu, pao je iznenada pogođen od kapi, i uskoro je umro. {VB 75.6}

Bog je odredio Viklifu njegovo djelo. On je stavio riječ istine u njegova usta, i postavio je stražu oko njega da bi ta riječ mogla doći u narod" Bog je štitio njegov život i produžavao njegov rad, dok nije bio postavljen temelj velikog djela — reformacije. {VB 75.7}

Viklif je došao iz mraka srednjeg vijeka. Prije njega nije bilo nikoga, čiji bi rad podstaknuo na reformatorsko djelo. On je ustao kao Ivan Krstitelj: da izvrši naročitu misiju, da bude vjesnik novog vijeka. Sistem istine koji je on iznosio bio je jedinstven i potpun, tako da ga ni kasniji reformatori nisu nadmašili; a mnogi od onih koji su se javili oko sto godina kasnije nisu ga ni dostigli. On je položio tako širok i dubok temelj, podigao je tako čvrstu i sigurnu skelu da je njegovi nasljednici nisu više morali ponovo podizati. {VB 76.1}

Veliki pokret koji je Viklif otpočeo u cilju oslobođenja uma i savjesti kao i u cilju oslobođenja naroda koji je tako dugo bio upregnut u trijumfalna kola Rima, imao je svoj korijen u Bibliji. U njoj je bio izvor ove blagoslovene rijeke koja je, kao rijeka života, od četrnaestog vijeka tekla kroz sva kasnija stoleća. Viklif je prigrlio Sveto pismo kao nadahnuto otkrivenje Božje volje, kao pouzdano pravilo vjere i života. On je bio odgojen da poštuje rimsku crkvu kao božansku ustanovu i njen autoritet kao nepogrešiv, i da u slijepom povjerenju prima utvrđenu hiljadugodišnju nauku i običaje. Ali, sve je to napustio da bi slušao samo Božju Riječ. Upućivao je narod da prima Sveto pismo kao vrhovni autoritet. Umjesto da sluša glas crkve koji govori kroz papu, izjavio je da je jedini autoritet glas Božji koji nam govori kroz njegovu Riječ. Učioje da je Biblija savršeno otkrivenje Božje volje, a Duh Sveti njen jedini tumač, i da ličnim proučavanjem njene nauke svako treba da upozna svoje dužnosti. Tako je odvraćao srca ljudi od paoe i crkve i upućivao ih na Božju Riječ. {VB 76.2}

Viklif je bio jedan od najvećih reformatora. Malo je onih koji su ga dostigli u intelektualnoj sposobnosti, u jasnoći misli, u čvrstini kojem je držao istinu i u hrabrosti kojom ju je branio. Čistota života, neumorna marljivost u proučavanju i radu, neokaljano poštenje, ljubav slična Kristovoj i vjernost u službi — to su bile odlike ovog prvog reformatora. Ova svojstva je on razvio usprkos duhovnoj tami i moralnoj pokvarenosti vijeka u kome je živio. {VB 76.3}

Viklifov karakter dokaz je odgojne i preobražava^uće sile Svetoga pisma. Sveto pismo je načinilo od njega ono što je on postao. Nastojanje da se shvate velike istine božanskog otkrivenja daje svim sposobnostima svježinu i snagu. Ono razvija razum, izoštrava duh i daje zrelost rasuđivanju. Proučavanje Svetoga pisma oplemenjuje svaku misao, svako osjećanje i svaku težnju više nego ikoje drugo proučavanje. Ono daje čvrstinu odlukama, strpljenje, hrabrost i duhovnu silu; ono ople-menjuje karakter i posvećuje dušu. Ozbiljno i

smjerno proučavanje Svetoga pisma dovodi istraživača u neposrednu vezu s beskrajnim Umom. Takvo proučavanje dalo bi svijetu ljude jačeg i aktivnijeg razuma i plemenitijih načela nego što je ikada dalo najbolje obrazovanje koje pruža ljudska filozofija. „Riječi tvoje kad se jave", kaže David, „prosvjetljuju i urazumljuju". Psalam 119, 130. {VB 76.4}

Istine koje je Viklif iznosio nastavile su da se šire. Njegovi sljedbenici, poznati pod imenom viklifovci ili lolardi, proputovali su ne samo Englesku, već i druge zemlje, propovijedajući vijest evanđelja. Poslije smrti svoga vođe, propovjednici su radili sa još većom revnošću nego ranije, i mnoštvo svijeta dolazilo je da sluša njihovu nauku. Među obraćenima bio je i priličan broj plemića, pa čak i kraljeva supruga. Na mnogim mjestima primjećivala se reforma u običajima, a idolopokloničkі simboli rimske crkve uklonjeni su iz crkava. Ali uskoro se nemilosrdna oluja progonstva digla protiv onih koji su se usudili da prime Bibliju kao svog vođu. Engleski kraljevi, želeći da učvrste svoj prijesto podrškom Rima, nisu oklijevali da žrtvuju reformatore. Prvi put u historiji Engleske bila je određena smrt na lomači za učenike evanđelja. Mučenik za mučenikom je ginuo. Branioci istine, gonjeni i mučeni, mogli su podići svoj glas samo Gospodu nad vojskama. Progonjeni kao neprijatelji crkve i izdajnici kraljevstva, oni su nastavili da propovijedaju evanđelje potajno, krijući se u skromnim stanovima siromašnih, a često i u rupama i pećinama. {VB 77.1}

Usprkos bijesu progonstva, još je vjekovima nastavljen miran, predan, ozbiljan i strpljiv otpor protiv pokvarenosti u vjeri. Kršćani onog ranog vremena nisu potpuno poznavali istinu, ali su naučili da vole Božju Riječ, da žive po njoj i da strpljivo stradaju za nju. Mnogi su žrtvovali za Kristovo djelo svoje zemaljsko blago, kao što su to činili učenici apostolskih dana., Oni koji nisu bili prognani iz svojih domova radosno su pomagali svoju braću u izgnanstvu; a kada su i sami bili progonjeni, radosno su dijelili sudbinu izagnanih. Istina, hiljade njih zastrašeni bijesom progonitelja iskupili su svoju slobodu žrtvovanjem vjere, i napuštali su zatvor obučeni u pokajnička odijela, da tako pokažu svoje odricanje od vjera Ali nije bilo mali broj onih — među kojima je bilo ljudi kako plemićkog tako i skromnog porijekla — koji su neustrašivo svjedočili o, istini u tamničkim ćelijama, u „lolardskim kulama", usred, muka i plamena, radujući se što su dostojni da poznaju „zajednicu Kristovih muka". Filipljanima 3, 10. {VB 77.2}

Pristalice Rima nisu imale priliku da ostvare svoje namjere protiv Viklifa dok je on bio živ, i njihova mržnja nije se mogla stišati sve dok je Viklifovo tijelo ležalo mirno u grobu. Prema odluci crkvenog sabora u Konstanci, četrdeset godina poslije Viklifove smrti spalili su njegove kosti i pepeo bacili u obližnji potok. Jedan stari pisac kaže: „Potok je odnio njegov prah u Avon, Avon u Severn, Sevem u Bristolski zaljev, a ovaj u Ocean" Tako je Viklifov pepeo postao simbol njegovog učenja, koje!se raširilo po cijelome svijetu."16 {VB 78.1}

Zahvaljujući Viklifovim spisima, Jan Hus, iz Češke, odrekao se mnogih zabluda rimske crkve i započeo djelo reformacije. Tako je posijano sjeme istine u ovim dvjema

međusobnoudaljenim zemljama. Iz Češke djelo se raširila u druge zemlje i pažnja ljudi bila je upućena na Božju Riječ, koja je bila dugo zaboravljena. Božanska ruka pripravljala je put velikoj reformaciji. {VB 78.2}

POGLAVLJE 6.—DVA HEROJA

Evanđelje je doprlo u Češku već u devetom vijeku. Sveto pismo je bilo prevedeno, i bogosluženje se održavalo! na nar rodnom jeziku. Ali što je papska vlast više rasla, to je Božja Riječ sve više padala u zasjenak. Grgur VII, koji je imao za cilj da sruši oholost kraljeva, ništa manje nije nastojao da podjarmi i narod. U tu svrhu izdao je dekret kojim je zabranio obavljanje službe na narodnom jeziku. Papa je izjavio „da je Svemogućem ugodno da se bogosluženje obavlja na jednom nepoznatom jeziku, i da je nepoštovanje ovoga pravila izazvalo mnoga zla i jeresi".17 Talio je Rim odredio da se ugasi svjetlost Božje Riječi, i da narod živi u tami. Ali nebo je predvidjelodruga sredstva za očuvanje crkve. Mnogi Valdenžani i albinžani prognani iz Francuske i Italije, došli su u Češku. Iako se nisu usudili da propovijedaju javno, oni su ipak potajno revnoradili I tako se prava vjera čuvala iz stoljeća u stoljeće. {VB 79.1}

Još prije Husa, u Češkoj su se pojavili ljudi koji su otvoreno osuđivali Pokvarenost crkve i poroke naroda. Njihovi su protesti izazvali opću pažnju. Rimska hijerarhija, bojeći se za svoju vlast, počela je progoniti učenike evanđelja. Ovo je primoralo vjerne da svoja bogosluženja obavljaju u šumama i planima, ali i tamo su bili progonjeni, i mnogi su bili pobijeni. Kasnije je izašao dekret da će svi koji budu napustili rimsku religiju biti spaljeni. Iako su kršćani žrtvovali svoje živote, ipak su vjerovali u pobjedu svoje stvari. Jedan od onih koji su učili da se spasenje može dobiti samo vjerom u razapetog Spasitelja, izjavio je na samrti: „Gnjev neprijatelja istine ima sada prevlast nad nama, ali tako neće biti uvijek; ustat će jedan između običnog naroda, bez mača i vlasti, protiv koga će oni biti ne-moćni."Luterovo doba bilo' je još daleko, ali već se sada javio jedan glas, čije će svjedočanstvo protiv Rima uzdrmati svijet. {VB 80.1}

Jan Hus je bio skromnog porijekla; siroče, koje je rano ostalo bez oca. Njegova pobožna majka smatrala je odgoj u strahu Gospodnjem najskupocjenijim nasljedstvom i stoga je nastojala da to nasljedstvo osigura svome silnu... Hus je najprije učio u provinciskoj školi, a zatim je kao dobar učenik bio primljen na univerzitet u Pragu. Njegova majka ga je pratila u Prag; ona, kao siromašna udovica, nije mogla svome sinu dati veći dar ni novac, ali kad su došli blizu velikog grada, klekla je pored mladića bez oca i molila je nebeskog Oca da izlije na njega svoj blagoslov. Ova majka nije ni slutila kako će njena molitva biti uslišena! {VB 80.2}

Na univerzitetu Hus se uskoro istakao svojim neumornim radom i brzim napredovanjem, a njegov besprijekorni život i ljubaznost pribivali su mu opće poštovanje. Kao odani sin rimske crkve, revno je tražio duhovne blagoslove, koje mu je ona obećavala. Prilikom jedne jubilarne svečanosti, on se ispovijede, dao je svojih posljednjih nekoliko novčića i pridružio se procesiji da bi dobio obećano oproštenje. Po završenim studijama stupio je u svećenički stalež, gdje je brzo stekao visok položaj. Uskoro je bio pozvan na kraljevski dvor; bio je imenovan profesorom, a zatim rektorom univerzita na kojem je završio svoje studije. Za

nekoliko godina siromašan učenik, koji je studirao o trošku univerziteta, postao je ponos svoje zemlje, a njegovo ime je postalo slavno u cijeloj Evropi. {VB 80.3}

Međutim, Hus je na jednom drugom području otpočeo reformatorsko djelo. Nekoliko godina poslije svoga posvećenja za svećeničku službu bio je imenovan propovjednikom Betlehemske kapele. Utemeljitelj ove kapele zastupao je kao veoma važnu stvar da se Sveto pismo propovijeda na narodnom jeziku. Ovaj se običaj održao u češkoj usprkos proti vijena Rima. Ipak je nepoznavanje Božje Riječi bilo veliko, a među ljudima svih staleža vladali su najgori poroci. Hus je neustrašivo ustao protiv tih zala služeći se Božjom riječi da bi istakao načela čistote i istine i ulio ih u srca svojih slušalaca. {VB 81.1}

Jedan građanin Praga, Jeronim, koji se kasnije tako usko združio s Husom, donio je pri povratku iz Engleske Viklifove spise. Kraljica Engleske, koja je prihvatila Viklifovo učenje, bila je češka princeza, i njenim utjecajem su se reformatorovi spisi proširili u njenoj domovini. Hus ih je čitao sa velikim interesovanjem; uvjeren da je njihov autor bio iskren kršćanin, gledao je s naklonošću na reforme koje je Viklif zastupao. Tako je Hus, i ne opazivši, pošao putem koji će ga odvesti daleko od Rima. {VB 81.2}

Od prilike u to vrijeme došla su u Prag dva učena stranca iz Engleske, koji su primili svjetlost i došli da je rasprostrane u ovoj udaljenoj zemlji. Pošto su otvoreno napadali papsku prevlast, uskoro su im vlasti naredile da ušute; ali kako nisu htjeli da prekinu svoj rad, nastavili su ga na drugi način. Pošto su bili ne samo propovjednici nego i dobri umjetnici, koristili su se svojim talentom. Na jednom zidu, pristupačnom narodu, nacrtali su dvije slike. Jedna je prikazivala kako Isus ulazi u Jeruzalem, „krotak, sjedeći na magaretu" (Matej 21, 5.), praćen svojim učenicima, odjeven u istrošeno putničko^ odijelo i bosih nogu. Druga slika prikazivala je papsku procesiju; papa obučen u svoje najbogatije haljine, s trostrukom krunom na glavi, jaše na veličanstveno okićenom konju, pred kojim idu trubači, a prate ga kardinali i biskupi u raskošnim haljinama. {VB 81.3}

To je bila propovijed koja je na sebe svratila pažnju svih slojeva naroda. Gomile su se skupljale pred ovim slikama čiju je pouku svatko razumio. Mnogi su bili duboko dirnuti suprotnošću između blagosti i poniznosti velikog Učitelja i oholosti pa ne, takozvanog njegovog sluge. U Pragu je zavladalo veliko uzbuđenje, i poslije kratkog vremena stranci su došli do uvjerenja da je u interesu njihove sigurnosti da otputuju. Ali nauka koju su oni učili nije pala u zaborav. Njihove slike učinile su dubok utisak na Husa i podstakle ga na pažljivo proučavanja Svetog pisma i Viklif ovih spisa. Iako još nije bio spreman da prihvati sve reforme koje je Viklif zastupao, ipak je jasnije vidio pravi karakter papstva i sa većom revnošću korio je gordost, taštinu i pokvarenost svećenstva. {VB 81.4}

Iz Češke se svjetlost proširila u Njemačku. Zbog nemira na praškom univerzitetu, stotine njemačkih studenata je napustilo Prag. Mnogi od njih su primili od Husa svoje prvo znanje o Bibliji, i vrativši se u svoju domovinu, širili su ondje evanđelje. {VB 82.1}

Vijest o događajima u Pragu doprla je u Rim, i uskoro je Hus bio pozvan da izađe pred papu. Odazvati se ovom pozivu značilo bi izložiti se sigurnoj smrti. Češki kralj i kraljica, univerzitet, članovi plemstva i državni funkcioneri uputili su molbu papi da se Husu dozvoli da ostane u Pragu i da odgovori Rimu preko jednog izaslanstva. Umjesto da ovoj molbi udovolji, papa je Husa osudio, a grad' Prag stavio pod prokletstvo. {VB 82.2}

Ova osuda izazvala je u ono vrijeme veliko uzbuđenje. Ceremonije koje su pratile izricanje te osude bile su takve da su izazvale užas naroda koji je u papi gledao Božjeg namjesnika, koji ima ključeve neba i pakla, i koji ima vlast da izreče kako svjetovne tako i duhovne kazne. Vjerovalo se da su nebeska vrata zatvorena cijelom kraju koji je pod interdiktom i da su mrtvi isključeni iz stanova blaženstva, dok se papi ne svidi da skine prokletstvo. U znak ove strašne nesreće bile su obustavljene sve religiozne službe. Crkve su bile zatvorene. Vjenčanja su se obavljala u crkvenom dvorištu. Mrtvi, čiji je pogreb bio zabranjen na posvećenom mjestu, sahranjivani su bez uobičajenih pogrebnih obreda u jarke ili na raznim poljima. Djelujući na maštu ovim mjerama, Rim je nastojao1 da zavlada savješću ljudi. {VB 82.3}

Uzbuđenje u Pragu je bilo veliko. Mnogi su okrivljavali Husa kao uzročnika svih nesreća i tražili da bude predan osveti Rima. Da bi stišao oluju, reformator se za neko vrijeme povukao u svoje rodno selo. Otuda je pisao svojim prijateljima u Pragu: „Povukao sam se iz vaše sredine zato da bih poslušao Kristov savjet i primjer i da ne bih dao priliku zlima da navuku na sebe vječnu propast, i da ne bih bio pobožnima uzrok žalosti i progonstva. Povukao sam se također da ne bi bezbožni svećenici sasvim zabranili propovijedanje Božje riječi, i da vi ne biste zbog mene bili lišeni božanske istine za koju sam, Božjom pomoću, spreman da umrem0."18 Hus nije prestao da radi nego je putovao po okolini i propovijedao onima koji su željeli da ga čuju. Na ovaj način su mjere koje je papa preduzeo da bi spriječio širenje evanđelja postale uzrok za njegovo još veće širenje. „Jer ništa ne možemo protiv istine, nego za istinu." 2. Kor. 13, 8. {VB 82.4}

„U ovoj fazi svoga života. Hus je, izgleda, prolazio kroz tešku duševnu borbu. Iako je crkva svojim napadima htjela da ga uništi, ipak on nije odricao njen autoritet. Za njega je ona još uvijek bila Kristova nevjesta, a papa Božji predstavnik i namjesnik. Hus se borio protiv zloupotrebljavan ja autoriteta, a ne protiv samog autoriteta. Ovo je bio povod strašnoj borbi između onog što mu je govorio razum i što je zahtijevala njegova savjest. Ako je autoritet pravedan i nepogrešiv, kao; što je on to vjerovao, zašto ga onda nešto goni da mu se ne pokori? Poslušati ga, jasno je vidio, značilo bi griješiti; ali zašto bi poslušnost jednoj nepogrešivoj crkvi donosila takvu posljedicu? To je bio problem koji nije mogao riješiti; to je bila sumnja koja ga je stalno mučila. Jednog dana sjetio se onoga što se desilo u vrijeme Spasitelja kada su svećenici crkve, postavši nevjerni, koristili zakoniti autoritet za nezakonite svrhe. Ova misao podstrekla ga je da prihvati i drugima da počne da iznosi načelo da samo nauka Svetog pisma, primljena razumom, treba da služi kao vođa našoj

savjesti; ili, drugim riječima, da je samo Bog nepogrešiv vođa, koji govori preko svoje Riječi, a ne crkva, koja govori preko svojih svećenika.”19 {VB 83.1}

Poslije nekog vremena uzbuđenje u Pragu se stišalo, i Hus se vratio u Betlehemsku kapelu, gdje je nastavio da propovijeda Božju Riječ sa još većom revnošću i hrabrošću. Njegovi neprijatelji nisu to ravnodušno gledali. Oni su bili jaki; ali kraljica, mnogi plemići i mnogi iz naroda bali su na njegovoj strani. Uspoređujući njegovu čistu nauku i njegov sveti život s niskim dogmama koje su propovijedali rimski svećenici, i sa tvrdičlukom i pokvarenošću u kojoj su oni živjeli, mnogi su smatrali za čast da budu uz reformatora. {VB 83.2}

Do sada je Hus bio sam; a od ovoga trenutka njegov suradnik postao je Jeronim, koji je u Engleskoj primio Viklifovo učenje. Oni su od sada bili nerazdvojivi prijatelji, pa čak i u smrti se neće razdvojiti. Obdaren sjajnim talentima, rijetkom rječitošću i velikom učenošću, Jeronim je imao sve ono što je potrebno da se pridobije naklonost naroda; ali što se tiče snage karaktera, Hus je bio veći od njega. Njegovo mimo rasuđivanje obuzdavalo je nemirni Jeronimov duh, koji je istinskom poniznošću priznavao njegovu vrijednost i pokoravao se njegovim savjetima. Udruženim naporom obojice, reformacija se širila još više i brže. {VB 83.3}

Bog je rasvijetlio um ovih izabranih ljudi, tako da su im mnoge zablude Rima bile jasne. Ali, oni nisu primili svu svjetlost koja je bila namijenjena svijetu. Preko ovih svojih slugu Bog je izvodio narod iz mraka rimskih zabluda, pažljivo, korak po korak, vodeći računa o mnogobrojnim i ozbiljnim preprekama koje je još trebalo prebroditi. Kao što puni sjaj podnevnog sunca zasljepljuje one koji su dugo bili u tami, tako bi i njih zaslijepilo vidjelo kad bi im bilo najedanput u punini otkriveno. Zato je Bog otkrivao ovim vođama istinu malo po malo, koliko ju je narod mogao primiti. U budućim vjekovima su imali da dođu drugi vjerni radnici, koji će voditi narod dalje na putu reforme. {VB 84.1}

Razdor u crkvi trajao je još uvijek. Tri pape su se borile za prvenstvo, i njihove borbe ispunjavale su kršćanstvo zločinima i bunama. Pošto su postali nezadovoljni bacanjem prokletstva kao sredstva međusobne borbe, latili su se svjetskog oružja. Svaki od njih je nastojao da nabavi oružje i prikupi vojsku, ali pošto je to iziskivalo velike svote novca, prodavali su u tu svrhu crkvene položaje, povlastice i crkvene blagoslove. Svećenici, povodeći se za primjerom svojih predpostavljenih, služili su se simonijom i ratom da bi ponizili svoje suparnike i ojačali svoju vlast. Hus je iz dana u dan sve jače grmio protiv poroka koji su se trpjeli u ime religije; i narod je otvoreno optuživao rimske vođe kao uzrok bijede koja je preplavila kršćanstvo. {VB 84.2}

Opet je izgledalo da se grad Prag nalazi na pragu krvavog sukoba. Kao i ranije, Božji sluga je bio optužen kao „onaj koji donosi nesreću na Izraela” (1. Carevima 18, 17.) Na grad je opet bio bačen interdikt, i Hus se ponovo povukao u svoje rodno selo. Došao je kraj propovijedima koje je tako vjerno iznosio u svojoj dragoj Betlehemskoj kapeli. Sada je

trebalo da govori sa jedne veće propovjedaonice cijelom kršćanstvu, prije nego bude položio svoj život kao svjedok istine. {VB 84.3}

Da bi se izliječila zla koja su tada mučila Evropu, sazvan je bio opći crkveni sabor u Konstanci. Sabor je bio sazvan po želji cara Sigismunda, a sazvao ga je papa Ivan. XXIII, jedan od trojice suparničkih papa. Sazivanje sabora nije bita po volji pape Ivana, čiji karakter, politika i privatni život nisu mogli izdržati kritiku, pa makar ona dolazila od strane ljudi tako slabog morala kao što su bili svećenici onog vremena. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 84.4}

Glavni cilj ovoga sabora bio je da učini kraj razdoru u crkvi i da iskorijeni krivovjerje. Stoga su na sabor bila pozvana dvojica suparničkih papa, i glavni propagator nove vjere, Jan Hus. Prvi, bojeći se za svoju sigurnost, nisu došli na sabor lično, već su poslali svoje izaslanike. Papa Ivan XXIII, iako je sam sazvao sabor, došao je u Konstancu s velikom strepnjom. Naslućivao je da car potajno priprema plan o njegovom svrga-vanju, i bojao se da ne bude pozvan da odgovara za poroke kojima je obeščastio papsku tijaru i za zločine kojima ju je stekao. Ali, ipak, ušao je u Konstancu s velikim sjajem, praćen članovima visokog svećenstva i svitom dvorana. Svi svećenici i gradski velikodostojnici, s mnoštvom naroda, izašli su pred njega da mu zažele dobrodošlicu. Iznad njegove glave su četiri visoka službenika nosila zlatni baldahin. Pred njim je nošena hostija, a bogato odijelo kardinala i plemića još je više povećavalo sjaj pratnje. {VB 86.1}

U isto vrijeme približavao se Konstanci drugi putnik. Hus je bio svjestan opasnosti koja mu prijeti. Oprostivši se sa svojim prijateljima kao čovjek koji se ne nada da će ih više vidjeti, krenuo je svojim putem osjećajući da ga on vodi na lomaču. Iako je dobio garantno pismo od češkog kralja, i isto tako drugo garantno pismo od kralja Sigismunda, kojim je garantirana njegova sigurnost za vrijeme putovanja, ipak je sve svoje poslove tako sredio kao da ga čeka smrt. {VB 86.2}

U jednom pismu koje je uputio svojim prijateljima u Pragu pisao je slijedeće: „Braćo moja, ja polazim sa jednim garantnim pismom od kralja da sretnem svoje bezbrojne i smrtne neprijatelje... Ja se potpuno uzdam u svemogućeg Boga i moga Spasitelja, i nadam se da će On čuti vaše usrdne molitve i da će mi dati razum i mudrost, tako da ću moći da im odolim, i da će mi pokloniti svoga Svetoga Duha da me utvrdi u svojoj istini, tako da ću hrabro moći podnijeti iskušenja, tamnicu i, ako bude potrebno, mučeničku smrt. Isus Krist stradao je radi svojih izabranih, pa zar da se onda čudimo što nam je ostavio primjer da za naše spasenje sve strpljivo podnosimo? On je Bog,

a mi smo njegova stvorenja; on je Gospod, a mi njegove sluge; on je Učitelj svijeta, a mi ništavni smrtnici; Njemu ništa ne treba, a nama je sve potrebno; on je stradao, zašto ne bismo stradali i mi, naročito ako je stradanje za naše očišćenje... Stoga, dragi prijatelji, ako bi moja smrt poslužila njemu na slavu, onda se molite da ona dođe što prije, i da mi Gospod pomogne da mogu podnijeti postojano sve nevolje. Ali ako je bolje da se vratim vama,

molimo se Bogu da se mogu vratiti bez mrlje sa ovog sabora, to jest da ne pogazim ni jednu istinu evanđelja, već da ostavim dobar primjer svojoj braći. Možda vi nećete više vidjeti moje lice u Pragu, ali ako volja svemogućeg Boga dozvoli da se vratim vama, pođimo tada naprijed srcem čvršćim u poznavanju njegovog zakona i u ljubavi prema Bogu."20 {VB 87.3}

U drugom pismu upućenom jednom svećeniku koji je postao učenik evanđelja, Hus govori s dubokom smjernošću o svojim slabostima, optužujući sebe „da je sa zadovoljstvom nosio bogata odijela i da je često trošio vrijeme na bezvrijedne stvari". Onda dodaje ovaj dirljivi savjet: „Neka slava Božja, spasenje duša i rad budu tvoja glavna briga, a ne da misliš na posjed crkvenih dobara i imetak. Pazi da ne ukrašavaš više svoju kuću nego svoju dušu; uloži najveći napor za svoju duhovnu zgradu. Budi blag i ponizan sa siromašnima, i ne troši svoja dobra na gozbe. Ako ne popraviš svoj život i ne uzdržiš se od onoga što je suvišno, bojim se da ćeš biti teško kažnjen kao ja, koji sam to činio, zaveden navikom i zbunjen ponositim duhom... Ti znaš moju nauku, jer si primao moje pouke još iz djetinjstva, zato je potrebno da ti više pišem; ali ja te zaklinjem milošću našeg Spasitelja da se ne ugledaš na mene ni u kakvoj taštim u koju si vidio da sam pao." Na omotu pisma dodao je: „Zaklinjem te, prijatelju moj, da ne lomiš ovaj pečat dok ne budeš siguran da sam ja mrtav„„21 {VB 87.1}

Na svom putu Hus je svuda vidio znakove da je njegova nauka nadaleko raširena i mogao se uvjeriti koliko interesiranje vlada za njegovu stvar. Narod je u gomilama dolazio pred njega da ga pozdravi, a u nekim gradovima visoki gradski službenici pratili su ga kroz ulice. {VB 87.2}

Kad je došao u Konstancu, Hus je najprije uživao potpunu slobodu. Pored garantnog kraljevog pisma, papa mu je obećao svoju ličnu zaštitu. Ali usprkos svim tim mnogobrojnim i svečanim izjavama, reformator je uskoro bio uhapšen na zapovijed pape i kardinala i bačen u jednu groznu tamnicu. Kasnije je bio premješten u jednu jaku tvrđavu na drugoj obali Rajne i tako zadržan kao zatvorenik. Papi nije ni najmanje koristila njegova vjerolomnost, jer je uskoro i sam bio bačen u isti zatvor. Sabor ga je pronašao krivim za strašne zločine kao: ubistvo, simoiju, preljubu i „za grijehe koje je nezgodno pominjati". To je bila odluka sabora, i papa Ivan XXIII bio je poslije lišen ti jare i bačen u zatvor. Protiv-pape su takođe bile svrgnute i na njihovo mjesto bio je izabran novi papa. Lako je sam papa bio okrivljen za mnoge veće zločine od onih koje je Hus stavio na teret svećenika i zbog kojih je tražio reformu, ipak, isti sabor koji je svrgao papu odlučio je da uništi reformatora. Husovo hapšenje izazvalo je veliko ogorčenje u Češkoj. Moćno plemstvo uputilo je saboru oštar protest protiv te uvrede. I sam car, koji nije htio da dopusti da se pogazi njegovo garantno pismo, usprotivio se spljetkama reformatorovih neprijatelja. Ali reformatorovi neprijatelji bili su puni mržnje i odlučni. Oni su iskoristili predrasude cara Sigismunda, njegov strah i njegovu revnost za crkvu. Naveli su. opširne dokaze da se „ne mora održati riječ data

krivovjercu ili osobi osumnjičenoj zbog krivovjerja, pa makar ona imala garantno pismo cara ili kralja".22 {VB 87.3}

Iznemogao od bolesti i zatvora, — jer je vlažan i nečisti tamnički zrak prouzrokovao groznicu koja ga je skoro pokosila, — Hus je napokon bio izveden pred sabor. Vezan lancima, on je stajao pred carem koji se zakleo svojom časnom i svetom vjerom da će ga štititi. Za vrijeme svog dugog saslušanja, re-formator je čvrsto branio istinu, i u prisutnosti sakupljenih crkvenih i državnih velikodostojnika uputio je svečan i ozbiljan protest protiv pokvarenosti svećenika. Kada su ga pozvali da izabere hoće li da se odrekne svog učenja ili da pretrpi smrt, on je izabrao mučeničku smrt. {VB 88.1}

Božja milost ga je podupirala. U toku nekoliko sedmica, stradanja, koje su prethodile konačnoj presudi, njegovu dušu je ispunjavao nebeski mir. „Ovo pišem u zatvoru i u lancima", — pisao je jednom svom prijatelju, „očekujući svoju sutrašnju smrtnu presudu, s punim povjerenjem da me Bog neće ostaviti i da neće dozvoliti da se odreknem njegove Riječi ili da priznam pogreške koje su mi zlobno podmetnuli lažni svjedoci. Kad se budemo susreli u sretnoj vječnosti, saznat ćete kakvom me jemilošću udostojio Bog u mojim strašnim kušnjama."23 {VB 88.2}

U svojoj mračnoj tamnici Hus je predvidio pobjedu prave vjere. Sanja© je kako se vratio u svoju Betlehemsku kapelu, gdje je propovijedao evanđelje, i vidio je papu i njegove biskupe kako brišu Kristove slike koje je on nacrtao na njenim zidovima. „Ovaj ga je san ražalostio. Ali slijedećeg dana vidio je mnoge umjetnike kako crtaju slike u još većem broju i ljepšim bojama. Čim su svršili svoj rad, opkoljeni velikom masom svijeta, umjetnici su povikali: Neka sada dođu pape i biskupi! Oni nikad neće ovo izbrisati!" Razmišljajući o svom snu, reformator piše: „Smatram da zaista lik Kristov ne može nitko da izbriše. Oni žele da ga unište, ali njega će propovjednik, bolji od mene, opet nacrtati u svim srcima."24 {VB 90.1}

Hus je posljednji pat izveden pred sabor. To je bila velika i sjajna Skupština — car, državni knezovi, kraljevski poslanici, kardinali, biskupi i svećenici, ogromno mnoštvo^ naroda koje je došlo da vidi šta će se zbiti Sa svih strana kršćanstva sakupili su se svjedoci ove prve velike žrtve u dugoj borbi kojom je trebalo da se izvojuje sloboda savjesti. {VB 90.2}

Pozvan da se još jednom izjasni o svojoj posljednjoj odluci, Hus se nije odrekao i, uprvši svoj pronicljivi pogled u cara koji je svoju datu riječ tako sramno pogazio, izjavio je: „Ja sam došao na ovaj sabor po svojoj želji, pod javnom zaštitom i na časnu riječ cara koji je ovdje prisutan."25 Svi prisutni uprli su poglede u Sigismunda i vidjeli su kako je duboko rumenilo pokrilo njegovo lice. {VB 90.3}

Pošto je izrečena smrtna presuda otpočela je ceremonija degradacije. Biskupi su obukli svog zatočenika u svećeničko odijelo. Uzevši svećeničku haljinu Hus je rekao: „Naš Gospod

Isus Krist bio je ogrnut bijelim plaštem u znak poniženja kada ga je Herod doveo pred Pilata.”26 Kada su ga pnovo pozvali da se odrekne, odgovorio je, Obrativši se narodu: „Kakvim bih licem mogao gledati nebo? Kakvim bih okom mogao pogledati mnoštvo naroda kome sam propovijedao čisto evanđelje? Ne! ja mislim da je njihovo spasenje vrednije od ovog jadnog tijela, sada osuđenog na smrt.” Tada su počeli sa njega da skidaju haljine, i svaki biskup izgovorio je po jedno prokletstvo, obavljajući svoj dio ceremonije. Na glavu su mu stavili kapu od papira u obliku mitre, s natpisom „arhijeretik”, na kojoj su bili naslikani strašni đavoli. Hus je uzviknuo. „S radošću ću nositi ovu krunu zbog tebe, Isuse,y koji si zbog mene nosio trnov vijenac.” {VB 90.4}

Kad su ga tako odjenuli, biskupi su izjavili: „Sada predajemo tvoju dušu đavolu.” „A ja”, rekao je Hus podignuvši svoj pogled k nebu, „predajem svoj duh u tvoje ruke, o Isuse, koji si me otkupio.”27 {VB 91.1}

Tada su ga predali svjetovnim vlastima i poveli na mjesto pogubljenja. Za njim je išla ogromna povorka naoružanih vojnika, svećenika i raskošno odjevenih biskupa, kojoj su se pridružili stanovnici Konstance. Kada su ga privezali za stub lomače, i sve bilo gotovo da se oganj potpali, još jednom su pozvali mučenika da spasi svoj život odricanjem svojih zabluda. Hus je odgovorio: „Kakvih zabluda da se odreknem? Ne osjećam se nimalo kriv. Pozivam Boga za svjedoka da sve što sam propovijedao i pisao ima za cilj da otrgne duše od grijeha i propasti; zato ću sa velikom radošću svojom krvlju zapečatiti istine koje sam propovijedao i o kojima sam pisao.” — Kada ga je plamen obavio, Hus je počeo da pjeva: „Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se!” — i tako je nastavio dok njegov glas nije umuknuo za uvijek. {VB 91.2}

Cak i njegovi neprijatelji bili su zadivljeni njegovim junaštvom. Jedan vatreni papski pisac, opisujući mučeničku smrt Husa i Jeronima, koji je umro malo kasnije, kaže: „Obojica su pošla hrabro u smrt. Pripravili su se za oganj kao da odlaze na svadbeno veselje. Nisu pustili nijedan uzvik bola. Kada se plamen digao, počeli su pjevati himne, i jedva je sila vatre mogla ušutkati njihovo pjevanje.”28 {VB 91.3}

Kada je Husovo tijelo potpuno izgorjelo, njegov pepeo zajedno za zemljom ispod njega, bio je pokupljen i bačen u Rajnu koja ga je odnijela u ocean. Uzalud su njegovi neprijatelji vjerovali da su iskorijenili istinu koju je on propovijedao. Nisu ni slutili da će pepeo, odnijet u more, biti kao sjeme posijano u svim zemljama, i da će u udaljenim zemljama donijeti obilne plodove u čast istini. Glas koji se čuo u dvorani sabora u Konstanci izazvao je jeku koja će se čuti kroz sve buduće vjekove. Husa više nije bilo, ali istina za koju je on umro, nije mogla propasti. Njegov primjer vjere i postojanosti ohrabrio je mnoge da čvrsto stoje uz istinu, usprkos muka i smrti. Njegovo pogubljenje otkrilo je cijelom svijetu strašnu okrutnost Rima. Neprijatelji istine nesvjesno su pomogli napredovanje djela koje su uzalud nastojali da unište. {VB 91.4}

Još jedna lomača trebala je biti podignuta u Konstanci. Krv još jednog svjedoka morala je svjedočiti u prilog istine. Oprostivši se sa Husom prije njegovog odlaska, Jeronim ga je savjetovao da bude hrabar i postojan, uvjeravajući ga da će mu priteći u pomoć ako bi pao u kakvu opasnost. Doznavši da je reformator uhapšen, vjerni učenik se odmah pripremio da ispuni svoje obećanje. Bez ikakvog garantnog pisma, zajedno sa jednim svojim drugom, krenuo je za Konstancu. Došavši u grad, primijetio je da se izložio velikoj opasnosti, a da za Husovo oslobođenje ne može ništa da učini. Pobjegao je iz grada, ali je na povratku kući bio uhapšen i u lancima doveden natrag pod stražom vojnika. Kad je prvi put bio izveden pred sabor i pokušao da se brani od optužbi iznijetih protiv njega, njegove riječi bile su zaglušene povicima: „U vatru s njime! u vatru!”29 Bio je bačen u zatvor, okovan u lance, i to u takvom položaju da mu je to pričinjavalo velike bolove. Hranili su ga samo kruhom i vodom. Poslije nekoliko mjeseci teškog tamnovanja, Jeronim je teško obolio, a njegovi neprijatelji, bojeći se da ne umre, ublažili su strogost zatvara, iako su ga ostavili još godinu dana u njemu. {VB 91.5}

Husova smrt nije imala ono djelovanje koje su papine pristalice očekivale. Gaženje garantnog pisma izazvalo je buru negodovanja, stoga je sabor zaključio da je bolje da Jeronima prisile da se odrekne svoje vjere negoli da ga spale. Izveli su ga pred sabor i predložili mu da bira ili da se odrekne vjere ili da umre na lomači. U početku njegovog zatočenja smrt bi bila za njega blagoslov u poređenju sa užasnim mukama koje je pretrpio, ali sada, oslabljen bolešću, težinom zatvora i patnjama od straha i neizvjesnosti, odvojen od svojih prijatelja i obeshrabren Husovom smrću, Jeronim je izgubio hrabrost i pristao da se pokori saboru. Obećao je da će se držaiti katoličke vjere i pristao da prizna odluke sabora u pogledu osude Viklifove i Husove nauke, izuzev „svetlih istina” koje su oni propovijedali. {VB 92.1}

Na ovaj način Jeronim je pokušao da ušutka glas svoje savjesti i da izbjegne smrtnu osudu. Ali u samoći tamnice postalo mu je jasno što je učinio. Sjetio se Husove hrabrosti i vjernosti i onda je pomislio na svoje odricanje od istine. Sjetio se božanskog Učitelja kome je obećao da će služiti, i koji je njega radi pretrpio smrt na križu. Prije svoga odricanja, usred ov?h patnji, nalazio je utjehu pri pomisli na pouzdanost Božje naklonosti; ali sada su sumnja i grižnja savjesti mučile njegovu dušu. Znao je da će morati učiniti još i druga odricanja prije nego što se bude pomirio s Rimom. Put kojim je pošao mogao se završiti samo potpunim otpadom od vjere. Zato je odlučio da se neće odreći svoga Gospoda radi toga da bi izbje,gao kratko vrijeme stradanja. {VB 92.2}

Uskoro je opet bio izveden pred sabor. Njegovi suci još nisu bili zadovoljni njegovom pokornošću. Njihova žeđ za krvlju, izazvana Husovom smrću, tražila je nove žrtve. Samo bezuslovnim odricanjem od istine mogao je Jeronim sačuvati svoj život. Ali, on je odlučio da prizna svoju vjeru i da pođe tragom svoga brata — mučenika i u plamen lomače. {VB 93.1}

Povukao je svoje ranije odricanje i, kao svaki čovjek osuđen na smrt, tražio je pravo da se brani. Bojeći se utjecaja njegovih riječi, biskupi su tražili da samo prizna istinitost optužbi koje se iznose protiv njega ili da ih porekne. Jeronim se usprotivio ovoj okrutnosti i nepravdi. „Vi ste me držali u strašnoj tamnici trista i četrdeset dana", rekao je on, „u nečistoći, smradu, blatu, lišenog najpotrebnijih stvari; sada me izvodite pred sabor i slušate optužbe mojih smrtnih neprijatelja, a nećete da saslušate moju odbranu... Ako ste zaista mudri ljudi i svjetlost svijeta, pazite da ne pogriješite protiv pravednosti. Sto se mene tiče, ja sam samo slabi smrtnik; moj je život od male vrijednosti; ako vas ja opominjem da ne donosite nepravednu presudu, to činim više radi vas nego radi sebe."30 {VB 93.2}

Napokon su udovoljili njegovoj molbi. Jeronim je kleknuo ti prisutnosti svojih sudaca tražeći od Gospoda da upravlja njegovim mislima i riječima i da ne dozvoli da kaže nešto protivno istini ili nedostojno svog Učitelja. Tog dana ispunilo se na njemu obećanje koje je Spasitelj dao svojim prvim učenicima: „I pred vlastele i pred careve vodit će vas mene radi... A kad vas predadu, ne brinite se kako ćete ili šta ćete govoriti, jer će vam se u onaj čas dati što ćete kazati. Jer vi nećete govoriti, nego Duh Oca vašega govorit će iz vas." Matej 10, 18-20. {VB 93.3}

Jeronimove riječi izazvale su čuđenje i divljenje, čak kod njegovih neprijatelja. Cijelu godinu dana bio je u mračnom zatvoru gdje nije mogao da čita, ni išta da radi, u velikim tjelesnim mukama i duševnom strahu, a ipak je svoje dokaze iznosio sa takvom jasnoćom i silom kao da je imao najbolju priliku za proučavanje. Skrenuo je pažnju svojim slušaocima na dugi niz ljudi koji su bili osuđeni od nepravednih sudaca. Pominjući jednu generaciju za drugom, isticao je ljude koji su pokušali da podignu narod svoga vremena, ali su bili napadani i osuđivani, no kasnije su bili počašćeni najvećim poštovanjem. Čak i sam Krist je bio osuđen kao zločinac od jednog nepra-vednog suda. {VB 93.4}

Pri svom odricanju, Jeronim je priznao pravednost presude koja je bila izrečena nad Husom. Kajući se zbog svoje slabosti sada je svjedočio o mučeničkoj nevinosti i svetosti. „Ja ga poznajem od djetinjstva", rekao je, „on je bio divan čovjek, pravedan i svet. On je osuđen usprkos svojoj nevinosti... Ja sam takođe gotov da umrem. Neću odstupiti pred mukama koje mi pripremaju moji neprijatelji i lažni svjedoci, koji će jednog dana odgovarati za svoje klevete pred velikim Bogom, koga ne može nitko prevariti."31 {VB 94.1}

Okrivljujući samoga sebe zato što se bio odrekao istine, Jeronim je nastavio: „Od svih grijeha koje sam učinio od svoga djetinjstva, ni jedan mi nije toliko težak i ne prouzrokuje mi toliko duševnih patnji koliko ovaj koji sam učinio na ovom kobnom mjestu kada sam odobrio nečasnu presudu, izrečenu protiv Viklifa i svetog mučenika Jana Husa, moga učitelja i prijatelja. Da! to od srca priznajem i izjavljujem sa grozom da sam iz straha pred smrću osudio njihovo učenje. Molim svemogućeg Boga da mi oprosti moje grijehe, naročito ovaj najpodliji od svih drugih." Pokazujući na suce, kazao je odlučnim glasom: „Vi ste

osudili Viklifa i Husa ne zato što su uzdrmali nauku crkve već zato što su žigosali sramna djela svećenstva, njihovu raskoš, njihovu oholost i sve poroke biskupa i svećenika. Ali ono što su oni tvrdili je nepobitno i ja tako mislim i izjavljujem kao oni." {VB 94.2}

Njegove riječi bile su prekinute. Biskupi, drhćući od gnjeva, počeli su da viču: „Kakav nam dokaz treba?! Svojim očima vidimo da je on najuporniji jeretik!" {VB 94.3}

Jeronim nije dozvolio da ga smete ova buka, već je nastavio: „Šta! Mislite li da se ja bojim smrti? Vi ste me godinu dana držali u lancima, u jednoj odvratnoj tamnici, strašnijoj od same smrti: vi ste se prema meni ponašali okrutnije nego što bi to učinio neki Turčin, Jevrejin ili neznabožac, i moje živo meso istrunulo je na mojim kostima. Ali ja se ne tužim,, jer jadikovanje ne dolikuje čovjeku od srca i hrabrosti; ja se samo čudim tako velikoj okrutnosti prema jednom kršćaninu."32 {VB 94.4}

Negodovanje je ponovo zaglušilo njegov glas, i Jeronima su odveli u tamnicu. Ali na saboru je bilo ljudi na koje su ove riječi učinile dubok utisak, i koji su htjeli da spasu njegov život. Crkveni velikodostojnici došli su u tamnicu da ga nagovore da se pokori saboru. Obećavali su mu najslavniju budućnost kao nagradu ako se odrekne svoga učenja i protivljenja Rimu i odobri odluku donijetu protiv Jana Husa. Ali, kao i njegov Učitelj, kome je bilo ponuđeno sve blago ovoga svijeta,, i on je ostao nepokolebljiv, te je rekao: „Odreći ću se ako mi Svetim pismom dokažete da sam u zabludi." {VB 94.5}

Jedan od njegovih kušača je uzviknuo na to: „Sveto pismo! Zar treba da se sve prosuđuje prema njemu? Tko može razu-mjeti Sveto pismo ako ga crkva ne objasni?" {VB 95.1}

„Šta čujem? Zar se predanjima ljudi treba više vjerovati nego evanđelju našeg Spasitelja!?", odvratio je Jeronim. „Pavao nije savjetovao one kojima je pisao da slušaju ljudska predanja, već je rekao: „Istražujte pisma." {VB 95.2}

„Jeretiče!" uzviknuo je jedan od prisutnih, bacivši na nj gnjevan pogled, „kajem se što sam te tako dugo štitio ovdje. Vidim da je đavo u tvome srcu."33 {VB 95.3}

Jeronim je osuđen na smrt i odveden na isto mjesto gdje je Hus žrtvovao svoj život. Pošao je pjevajući, a njegovo lio9 sijalo je od radosti i spokojstva. Njegov pogled bio je uprt na Krista, i za njega je smrt izgubila svoj užas. Kada je krvnik došao iza njega da zapali vatru lomače, mučenik je uzviknuo: „Dođi slobodno naprijed; zapali je ispred mene! Da sam se bojao, ne bih sada bio ovdje." {VB 95.4}

Posljednje riječi, koje je izgovorio kada ga je plamen obavio, bile su riječi molitve: „Gospode, svemogući Oče, budi mi milostiv i oprosti grijehe moje, jer ti znaš da sam uvijek volio tvoju istinu."34 Njegov glas je umuknuo, ali su njegove usne još uvijek šaputale molitvu. Kada je oganj dovršio svoie djelo, sakupljen je pepeo mučenikov zajedno sa zemljom na kojoj je ležao i bačen, kao i Husov, u Rajnu. {VB 95.5}

Tako su poginuli vjerni nosioci vidjela. Ali svjetlost istine koju su propovijedali, kao i svjetlost njihovog hrabrog primjera, nije se ugasila. Lakše bi bilo zaustaviti sunce na njegovom putu nego zadržati zoru koja je svitala nad svijetom. {VB 95.6}

Spaljivanje Husa na lomači izazvalo je u Češkoj negodovanje i ogorčenje. Cio je narod osjećao da je reformator bio žrtva svećeničke zlobe i careve vjerolomnosti. O Husu se govorilo kao o vjernom nosiocu istine, a sabor koji ga je osudio na smrt, proglašen je krivim za njegovo ubistvo. Sada je Husova nauka još više privlačila pažnju nego ikada ranije. Papskim ediktima osuđeni su Viklifovi spisi na spaljivanje. Ali oni koji su sačuvani cd uništenja, sada su bili izvađeni iz tajnih mjesta i proučavani u vezi sa Svetim pismom ili njegovim dijelovima, do kojih je narod mogao doći. Na taj način su mnogi primili reformiranu vjeru. {VB 95.7}

Husove ubice nisu mimo gledale slavu njegovog djela. Papa i car udružili su svoje snage da unište pokret, a Sigismundova vojska udarila je na Češku. {VB 96.1}

Ali, javio se još jedan oslobodite1j. Jan Žiška, koji je uskoro poslije početka rata potpuno oslijepio, ali koji je bio jedan od najsposobnijih vojskovođa svoga vremena, stavio se na čelo Čeha. Uzdajući se u Božju pomoć i pravednost svoje stvari, ovaj narod odoljevao je najmoćnijim vojskama koje su se dizale protiv njega. Više puta je car napadao Češku novim snagama, ali je uvijek pretrpio poraz. Husiti su bili iznad smrtnog straha, i ništa im nije moglo odoljeti. Nekoliko godina poslije početka rata, umro je hrabri Žiška, a zamijenio ga je Prokop, jedan isto tako hrabar i vješt vojskovođa, a u izvjesnom pogledu još sposobniji vođa. {VB 96.2}

Kada su neprijatelji čuli za smrt slijepog vojskovođe, smatrali su da je sada zgodna prilika da povrate ono što su ranije izgubili. Papa je objavio krstaški rat protiv husita; i ponovo su velike vojske navalile na Češku, ali samo zato da bi doživjele još jedan strašan poraz. Kasnije je bio organiziran drugi krstaški pohod. U svim evropskim katoličkim zemljama prikupljani su novac, oružje i ljudi. Mnoštvo ljudi hrlilo je pod papsku zastavu, smatrajući da će napokon biti uništen jeretički narod. To mnoštvo navalilo je na Češku, vjerujući u sigurnu pobjedu. Narod se sakupio da ih odbije. Dvije vojske .približavale su se jedna drugoj, dok ih napokon nije odvajala samo jedna rijeka. „Krstaša je po broju bilo mnogo više, ali umjesto da pređu rijeku i otpočnu borbu s husitima, zbog čega su izdaleka došli, stajali su mimo i gledali u ratnike.”35 Tada ih je najednom obuzeo tajanstveni strah. Bez ikakvog napada na njih, ova moćna vojska se razbila i raspršila kao da je bila poražena od nevidljive sile. Veliki broj bio je poubijan od husita, koi’ su progonili bjegunce, i u ruke pobjednika pao je veliki plijen, tako da je rat Čehe obogatio umjesto da ih osiromaši. {VB 96.3}

Nekoliko godina kasnije jedan drugi papa poveo je novi krstaški rat. I sada, kao i u ranijim pohodima, sakupljeno je mnoštvo ljudi i sredstava iz evropskih katoličkih zemalja. Velike su povlastice obećane onima koji budu uzeli učešća u ovom opasnom pothvatu.

Svaki krstaš dobit će oproštenje najgnusnijih zločina. Svima koji u ratu poginu, obećana je velika nagrada na nebu, a oni koji ga prežive, steći će čast i bogatstvo na bojnom polju. Ponovo je velika vojska prešla granicu i navalila na Češku. Husiti su se povukli pred njorn i tako namamili neprijatelja u unutrašnjost zemlje, navodeći ga na pomisao da je već izvojevao pobjedu. Napokon je Prokopova vojska stala, okrenula se prema neprijatelju i pripremila za napad. Krstaši, uvidjevši svoju pogrešku, ostali su u logoru očekujući napad. Kada se čuo glas vojske koja se približavala, čak prije nego što su husiti bili na vidiku, ponovo je među krstašima nastala panika. Knezovi, vojskovođe i vojnici bacili su svoje oružje i bježali u svim pravcima., Uzalud je papski legat, koji je bio vođa pohoda, pokušavao da sakupi svoju uplašenu i raspuštenu vojsku. Usprkos svih njegovih napora, napokon je i njega samoga povukao talas bjegunaca. Poraz je bio potpun, i opet je ogroman plijen pao u ruke pobjednika. {VB 96.4}

Tako je i po drugi put bez ijednoga udarca, pobjegla pred jednim malim i slabim narodom jedna vojska, poslata od naj-moćnijih evropskih naroda, koja se sastojala od hrabrih, ratobornih ljudi, dobro obučenih i naoružanih za borbu. Jasno je bilo da se ovdje umiješala božanska sila. Napadači su bili savladani nekim neobičnim strahom. Onaj koji je uništio Faraon ovu vojsku u Crvenom moru; onaj koji je nagnao u bjekstvo Madijane pred Gedeonom i njegovih tri stotine ljudi; onaj koji je jedne noći uništio moć gordih Asiraca, sada je opet podigao svoju ruku da uništi silu napadača. „Drhtat će od straha gdje straha nema. Jer će Bog rasuti kosti onih koji ustaju na tebe. Ti ćeš ih posramiti, jer ih Bog odvrže.” Psalam 53, 5. {VB 97.1}

Pošto su izgubili nadu u pobjedu oružanom silom, crkvene vođe pribjegle su diplomaciji... Konačno je došlo do sporazuma koji je Česima priv:dno dao slobodu savjesti, ali ih je u stvari podčinio papskoj vlasti. Česi su istakli četiri tačke kao uvjet za mir sa Rimom, i to: slobodno propovijedanje Svetoga pisma i vršenje službe na narodnom jeziku; pravo da cijela crkva može uzimati pričes; u obliku kruha i vina; isključivanje sve-ćenstva iz svih svjetovnih službi i svjetovne vlasti; u slučaju krivice, podjednaka odgovornost pred sudom za duhovnike i laike. Predstavnici papske vlasti „pristali su napokon da prihvate i potpišu ova četiri uvjeta, ali su zahtijevali da pravo tumačenja ovog ugovora pripada njima, to jest saboru — drugim riječima, papi i caru.”36 Na tom temelju sklopljen je ugovor, i tako je Rim licemjerstvom i vještinom dobio ono što nije mogao izvojevati silom; jer, pošto je dobio pravo da tumači smisao tačaka ugovora, kao i Svetog pisma, mogao je po svojoj volji izvrtati njihov smisao.. {VB 97.2}

Veliki dio naroda u Češkoj, Videći da je njegova sloboda u opasnosti, nije mogao pristati na potpisivanje ovog ugovora. Nastali su razdori i odvajanja, što je dovelo do svađa i prolivanja krvi. U toj domaćoj borbi pao je plemeniti Prokop, a zajedno sa njime nestala je i češka sloboda. {VB 98.1}

Sigismund, izdajnik Husov i Jeronimov, postao je sada kraljem Češke. Usprkos svojoj zakletvi da će štititi prava ove zemlje, nastojao je da u njoj uspostavi papsku vlast. Ali njegovo nastojanje da ugađa Rimu bilo mu je od male koristi. Dvadeset godina je njegov život bio ispunjen borbama i opasnostima. Njegove vojske bile su istrošene, njegove blagajne iscrpljene od dugoga i bezuspješnog ratovanja. A sada, poslije jednogodišnjeg vladanja, umro je ostavivši svoje kraljevstvo na rubu građanskog rata, a potomstvu jedno ime obilježeno žigom sramote. {VB 98.2}

Ustanci, borbe i krvoprolića nastavili su se i dalje. Strane vojske ponovo su navalile na Češku, a unutrašnje razmirice nastavile su da uznemiravaju češki narod. Oni koji su ostali vjerni evanđelju bili su izloženi krvavom progonstvu:. {VB 98.3}

Pošto su njihova pređašnja braća sklopila ugovor sa Rimom i primila njegove zablude, oni, koji su ostali vjerni staroj vjeri, organizirali su posebnu crkvu, koju su nazvali imenom „Ujedinijena braća". Ovim činom navukli su na sebe prokletstvo svih staleža, ali njihova odlučnost ostala je nepokolebljiva. Bili su prinuđeni da traže utočišta u šumama i pećinama, no ipak su se skupljali da se mole Begu i da čitaju Božju Riječ. {VB 98.4}

Od glasnika koje su potajno slali u razne zemlje doznali su da u nekim mjestima „postoje pojedini sljedbenici istine, neki u ovom, a neki u onom gradu, da su i oni izloženi progonstvu i da usred Alpa postoji stara crkva, osnovana na Svetom pismu, koja također ustaje protiv pokvarenosti Rima".37 Ovu su novost primili sa velikom radošću i stupili su u prepisku s valdenžanskim kršćanima. {VB 98.5}

Vjerni evanđelju, Česi su kroz dugu noć progonstva upirali oči k nebu kao ljudi koji očekuju prve zrake dana. „Njihova je kocka pala u zao čas.,, ali oni su se sjećali Husovih riječi, koje je kasnije ponovio Jeronim: da treba da prođe jedan vijek prije nego što će svanuti dan. Ove riječi su bile za taborićane (husite) ono što su bile Josipove riječi za dvanaest plemena u vrijeme njihovog ropstva: „Ja umirem; ali Bog će vas sigurno pohoditi i izvesti vas iz ove zemlje."38 Poslednje godine petnaestog vijeka svjedoče o sporom ali sigurnom povećanju broja „Ujedinjene braće". Iako nisu imali slobodu, ipak su donekle uživali mir. U početku šesnaestog vijeka imali su već oko dvije stotine crkava u Češkoj i Moravskoj."39 „Toliki je bio ostatak koji se izbavio od uništavajućeg bijesa, ognja i mača, i koji je mogao vidjeti kako sviće dan koji je Hus prorekao."40 {VB 99.1}

POGLAVLJE 7.— IZBIJA REVOLUCIJA

Martin Luter je stajao na čelu onih koji su bili pozvani da izvedu crkvu iz tame papstva u svjetlost čiste vjere. Revan, oduševljen, pobožan, bojeći se samo Boga, priznavajući kao temelj vjere samo Sveto pismo, Luter je došao u vrijeme određeno od Boga da reformira crkvu i rasvijetli svijet. {VB 100.1}

Kao i prvi vjesnici evanđelja, Luter se rodio u siromaštvu. Svoje prve godine proveo je u skromnom domu jednog njemačkog rudara. Njegov otac, kao rudar, svakodnevnim teškim radom zarađivao je sredstva za njegovo obrazovanje. On je htio da njegov sin bude advokat, ali Bog je odlučio da on bude graditelj velikog duhovnog hrama, koji se polako dizao u toku vjekova. Težak život, odricanje i stroga disciplina bili su škola u kojoj je beskrajna Mudrost pripremala Lutera za važnu misiju njegovog života. {VB 100.2}

Luterov otac je bio čovjek jake i aktivne inteligencije i snažnog karaktera, pošten, odlučan i iskren. Bio je uvijek vjeran svome osjećanju dužnosti ne bojeći se posljedica. Njegov zdrav razum gledao je sa nepovjerenjem na monaški život. Zato je bio vrlo ogorčen kad je njegov sin stupio u samostan bez njegovog odobrenja; dvije godine su prošle dok se otac izmirio sa svojim sinom, pa čak i onda je ostao pri svom uvjerenju. {VB 101.1}

Luterovi roditelji poklanjali su veliku pažnju odgoju i obrazovanju svoje djece. Trudili su se da ih pouče u poznavanju Boga i u vršenju kršćanskih dužnosti. Mladić je često slušao svog oca kako u molitvama traži da se njegov sin sjeća Božjeg imena i da jednog dana radi na unapređivanju istine. Njegovi su roditelji iskorišćavali svaku priliku koju im je dopuštao njihov život napornog rađa da bi se moralno i intelektualno uzdigli. Ozbiljnim i stalnim naporima pripremili su svoju djecu za pobožan i koristan život. U svojoj odlučnosti i čvrstini ponekad su pokazivali preveliku strogost; ali i sam reformator, iako je bio svjestan da oni u tome ponekad griješe, više je odobravao njihovu disciplinu nego osuđivao. {VB 101.2}

U školi koju je počeo da pohađa vrlo rano. s Luterom se postupalo vrlo grubo, skoro surovo. Siromaštvo njegovih roditelja bilo je tako veliko da je, napustivši roditeljski dom da bi pohađao školu u drugom gradu, bio primoran da pjevanjem od vrata do vrata zarađuje nešto hrane, ali je ipak često ostajao gladan. Mračna i praznovjerna shvaćanja o vjeri, koja su tada preovladavala, ispunjavala su ga strahom. Uveče je legao tužna srca, gledajući sa strahom na tamnu budućnost i drhteći pri pomisli na Boga, koga je poznavao kao strogog, neumoljivog suca, i okrutnog silnika, a ne kao ljubaznog Oca. {VB 101.3}

Ali, usprkos mnogih i velikih obeshrabrenja, Luter je ipak odlučno težio za višim moralnim i duhovnim idealom koji ga je toliko mnogo privlačio. Bio je žedan znanja, i njegov ozbiljan i praktičan duh tražio je više ono što je trajno i korisno negoli ono što je prividno i površno. {VB 101.4}

Kada je u svojoj osamnaestoj godini stupio na univerzitet u Erfurtu, njegov položaj je bio povoljniji i izgledi za budućnost svjetliji od onih u ranijim godinama. Pošto su njegovi roditelji radom i štedljivošću osigurali sebi potrebna sredstva za život, mogli su sada i njemu dati sve što mu je bilo potrebno; utjecaj razumnih prijatelja ublažio je donekle mračni utisak njegovog ranijeg odgoja. Luter je sada počeo revno da proučava dobre pisce, bogatio je svoj um njihovim najboljim mislima i prisvajao mudrost mudraca. Još dok je bio pod stro-gom stegom svojih predašnjih učitelja, pružao je nadu da će se jednom istaći; a sada pak, pod povoljnim prilikama, njegov se um brzo razvijao. Dobro pamćenje, živa mašta, zdravo rasuđivanje i neumorni rad uskoro su ga uzdigli u prvi red među njegovim drugovima. Škola mu je pomogla da intelektualno sazri i probudila je njegovu duhovnu aktivnost i oštroumnost, što ga je pripremilo za kasniju borbu u njegovom životu. {VB 101.5}

Strah Gospodnji ispunjavao je Luterovo srce. On ga je osposobljavao da sačuva čvrstinu svojih namjera i vodio ga dubokoj poniznosti pred Bogom. Stalno je osjećao svoju Zavisnost od Božje pomoći i svaki dan otpočinjao je sa molitvom tražeći od Gospoda vodstvo i pomoć. „Dobra molitva", imao je običaj da kaže, „znači više nego pola proučavanja". {VB 102.1}

Kada je Luter jednog dana pregledavao knjige u univerzitetskoj biblioteci, pronašao je jednu latinsku Bibliju. Nikad ranije nije vidio takvu knjigu; čak nije znao da ona postoji. Prije toga je slušao dijelove iz evanđelja i poslanica, koji su se čitali narodu na javnom bogosluženja i mislio je da je to cio sadržaj Božje Riječi. Sada je prvi puta vidio cijelu Bibliju. Sa strahom i čuđenjem prelistavao je njene svete stranice; ubrzanim pulsom i uzdrhtalim srcem čitao je Riječi života, prekidajući na mahove čitanje usklikom: „O kad bi mi Bog dao jednu ovakvu knjigu!"41 Nebeski anđeli bili su pored njega, a zraci svjetlosti sa Božjeg prijestola otkrivali su njegovom razumu blago istine. Uvijek je strahovao da će ožalostiti Boga, a sada ga je, kao nikada prije, obuzelo duboko saznanje o njegovoj ličnoj grešnosti. {VB 102.2}

Iskrena težnja da se oslobodi grijeha i pomiri sa Bogom nagnala ga je da stupi u samostan i da se posveti redovničkom životu. Ovdje se od njega tražilo da obavlja najniže i najteže poslove i da prosjači od kuće do kuće. Bio je u godinama kada čovjek teži da bude poštovan i cijenjen, i ovi niski poslovi duboko su vrijeđali njegova urođena osjećanja, ali je strpljivo podnosio poniženje, vjerujući da je to potrebno zbog njegovih grijeha. {VB 102.3}

Luter je iskorišćavao za učenje svaki trenutak koji je mogao da odvoji od svojih običnih svakodnevnih poslova; otimao je vrijeme od spavanja, pa čak i vrijeme od skromnih obroka. Više od svega radovao se proučavanju Božje Riječi. Našao je jednu Bibliju, koja je bila lancem privezana o manastirski zid, i često je svraćao na to mjesto. Što je više bivao uznemiren zbog svojih grijeha, to je više nastojao da stekne oproštenje i mir svojim vlastitim djelima. Vodio je najstroži život, nastojeći da postom, nespavanjem i bičevanjem samoga sebe pobijedi zle nagone svoje prirode, od kojih ga nije mogao osloboditi monaški

život. Nije se sustezao ni od kakve žrtve u želji da postigne onu čistotu srca koja bi ga osposobila da postane ugo,dan Bogu. Kasnije je pisao slijedeće: „Ja sam doista bio pobožan redovnik, ispunjavao sam pravila svoga reda sa tolikom strogošću da mogu reći: ako je ikada neki redovnik mogao dobiti nebo svojim djelima, onda bih sigurno ja na to imao pravo... Da sam nastavio malo duže, moja mučenja bi me odvela u smrt.” Posljedica njegovog isposništva i mučenja bila je ta da je izgubio snagu i razbolio se od grčeva, od kojih se nikad više nije sasvim oporavio. Usprkos svih njegovih napora, njegova napaćena duša nije našla olakšanja. Konačno je njime zavladalo očajanje. {VB 103.1}

Kada se Lutera činilo da je sve izdubljeno, Bog mu je poklonio jednog prijatelja i pomoćnika. Pobožni Štaupic (Staupitz) rasvijetlio je Luterovom umu Božju Riječ i savjetovao ga da odvrati svoj pogled od samoga sebe, da prekine sa razmišljanjem o beskonačnoj kazni zbog gaženja Božjeg zakona i da gleda na Isusa, svoga Spasitelja, koji oprašta grijehe. „Umjesto da mučiš sebe zbog svojih grijeha, baci se u Spasiteljev naručje. Uzdaj se u njega, u njegovu pravdu i u otkupljenje kroz njegovu smrt... Slušaj Božjeg Sina. On je postao čovjek da bi te osvjedočio o božanskoj milosti. Ljubi Onoga koji je prvi tebe ljubio!”43 Tako je govorio ovaj vjesnik milosti. Njegove riječi učinile su na Lutera dubok utisak. Poslije dugih borbi protiv ukorijenjenih zabluda bio je napokon kadar da razumije istinu, i mir je zavladao u njegovoj uznemirenoj duši. {VB 103.2}

Luter je bio posvećen za svećenika i pozvan iz samostana da zauzme katedru profesora na Vitenberškom univerzitetu. Tu se posvetio proučavanju Svetog pisma na izvornim jezicima. Počeo je držati predavanja o Bibliji i oduševljenim slušaocima tumačio je Psalme, Evanđelja i Poslanice. Štaupic, njegov prijatelj i starješina samostana, savjetovao ga je da stupi na propovjedaonicu i da pripovijeda Božju riječ. Luter je oklijevao, smatrajući se nedostojnim da propovijeda Božju riječ u Kristovo ime. Tek poslije dužeg opiranja popustio je molbama svoga prijatelja i pristao na to. On je bio već vješt u poznavanju Pisma, i Božja milost počivala je na njemu. Njegova rječitost oduševljavala je slušaoce; jasnoća i moć kojom je iznosio istinu uvjeravala je njihov razum, a njegova pobožnost osvojila je njihova srca. {VB 103.3}

Luter je još uvijek bio odan sin papske crkve i ni]e ni pomišljao da će ikada biti što drugo. Božje proviđenje pružilo mu je priliku da posjeti Rim. Putovao je pješke, a na putu je noćivao po samostanima. Stigavši u jedan talijanski samostan, začudio se bogatstvu, sjaju i raskoši koju je tamo vidio. Snabdjeveni kneževskim prihodima, redovnici su živjeli u sjajnim stanovima, oblačili su se u najskupocjenije i najdragocjenije haljine i hranili su se sa raskošnog stola. Luter je sa bolnom zabrinutošću uspoređivao ove prizore sa svojim životom samoodricanja i napornog rada. To što je vidio zbunilo ga je. {VB 104.1}

Napokon je u daljini ugledao grad na sedam brežuljaka. Duboko dirnut, bacio se na zemlju i uzviknuo je: „Pozdravljam te, sveti Rime!” Ušao je u grad, posjećivao je sve crkve, slušao je čudnovate priče, koje su ponavljali svećenici i redovnici, i obavljao je sve

propisane obrede. Svuda su njegove oči sretale prizore koji su ga ispunjavali čuđenjem i užasom. Vidio je da bezakonje vlada u svim redovima svećenstva. Slušao je nepristojne šale viših svećenika i zgražavao se na njihovu strašnu bezbožnost, koju su pokazivali čak za vrijeme mise. Kada se pomiješao među svećenike i građane, sretao je svuda rasipnost i razvrat. Ma gdje se okrenuo, svuda je nailazio na bezbožnost umjesto na svetost. Kasnije je pisao: „Nitko ne može ni da zamisli kakvi grijesi i kakva bezbožna djela se čine u Rimu; čovjek treba da to vidi i čuje da bi mogao vjerovati. Zato s pravom neki kažu: „Ako postoji pakao, onda ^e Rim na njemu sagrađen; to je bezdan odakle izlaze svi grijesi."44 {VB 104.2}

Jedan novi papin dekret obećao je oproštenje svima onima koji bi se na koljenima popeli na vrh „Pilatovih s epsaica", za koje se tvrdilo da js po njima silazio naš Spasiteli kada je napustio rimsku sudnicu, i koje su na čudnovat način prenijete iz Jeruzalema u Rim. Luter se jednoga dana pobožno penjao uz te stepenice, kada je iznenada čuo jedan glas sličan grmljavini, koji mu je rekao: „Pravednik će od vjere živjeti." Rimljanima 1, 17. Skočio je na nose i udaljio se sa loga mjesta postiđen i preneražen. Te riječi nisu nikada izgubile utjecaj na njegovu dušu, Od toga časa je razumio, jasnije nego ikada ranije, kolika je zabluda ako se čovjek uzda u ljudska djela da bi dobio spasenje, i uvidio je potreba nepokolebljive vjere a Kristove zasluge. Njegove su se oči otvorile, i više nikad se nisu zatvorile pred zabludama papstva. Okrenuvši svoje lice od Rima, okrenuo je od njega i svoje srce, i od tog vremena odvajanje od Rima postajalo je sve veće dok napokon nije prekinuo svaku vezu sa papstvom. {VB 104.3}

Poslije svoga povratka iz Rima, Luter je dobio od univerziteta u Vitenbergu diplomu doktora teologije. Sada je mogao, kao nikada prije, da se posveti proučavanju Pisma, koje je toliko volio. Učinio je svečani zavjet da će u sve dane svoga života pažljivo proučavati i vjerno propovijedati Božju riječ, a ne priče i papsku nauku. Luter više nije bio običan redovnik i profesor, već opunomoćeni vjesnik Biblije. Bio je pozvan da kao pastir hrani Božje stado, koje je bilo gladno i žedno istine. Odlučno je izjavio da kršćani ne treba da primaju druge nauke nego samo one koje se temelje na autoritetu Svete ga pisma. Ovim riječima udario je u temelj papske vlasti. One su sadržavale glavna načela reformacije. {VB 105.1}

Luter je vidio kako je opasno uzvisivati ljudske teorije iznad Božje Riječi. Neustrašivo ja napao nevjernost učenih i usprotivio se filozofiji i teologiji koje su tako dugo imale preovladavajući utjecaj na narod. Takva proučavanja proglasio je ne samo bezkorisnima, nego čak i štetnima, i nastojao je da misli svojih slušalaca skrene sa lažnih zaključaka filozofa i teologa i da ih uputi na vječne istine, koje iznose proroci i apostoli. {VB 105.2}

Dragocjena je bila vijest koju je on donosio žednim dušama. Nikada ranije nije takva nauka doprla do njihovih ušiju. Radosna vijest o Spasiteljevoj ljubavi i sigurnosti oproštenja i mira kroz njegovu prolivenu krv obradovala je njihova srca i probudila u njima besmrtnu

nadu. U Vitenbergu se zapalila svjetlost, čiji su zraci doprli do najudaljenijih krajeva zemlje, i čiji će se sjaj povećavati u toku budućih stoljeća sve do svršetka svijeta. {VB 105.3}

Ali svijetlost i tama se ne mogu slagati. Između istine i zablude postoji nepomirljiv sukob. Jedno čuvati i braniti, znači drugo odbaciti i uništiti. Sam naš Spasitelj je rekao: „Nisam došao da donesem mir, nego mač." Matej 10, 34. Nekoliko godina nakon početka reformacije, Luter je rekao-: „Bog me ne samo vodi, nego me goni naprijed; On me diže; ja nisam svoj gospodar. Ja bih želio živjeti u miru; ali sam bačen usred buna i revolucija."45 On je sada stajao pred otvorenom borbom. {VB 106.1}

Rimska crkva je trgovala Božjom milošću. Pored oltara bili su postavljeni stolovi mjenjača, i zrak je odjekivao od vike kupaca i prodavača. Pod izgovorom da se sakupljaju prilozi za gradnju crkve Svetog Petra u Rimu, javno su se prodavale, po nalogu pape, oproštajnice za grijehe. Cijenom zločina podizao se Bogu hram, čiji je ugaoni kamen počivao na bezakonju! Upravo sredstva kojima se Rim služio u svrhu svog uzdizanja, prouzrokovala su smrtni udarac njegovoj sili i veličini. Upravo ovo trgovanje oproštajnicama podiglo je jednog od najodlučnijih i najuspješnijih neprijatelja papstva, izazvalo je bitku koja je uzdrmala papski prijesto i potresla trostruku krunu na glavi pontifeksa. {VB 106.2}

Redovnik koji je bio određen da u Njemačkoj prodaje oproštajnice — po imenu Tecel (Tetzel) — bio je okrivljen za najpodlije zločine protiv društva i Božjeg zakona; ali, izbjegavši zasluženu kaznu za svoje zločine, postavljen je da zastupa papine koristoljubive i nesavjesne interese. Velikom drskošću ponavljao je očigledne laži i čudnovate priče, kojima je zavodio neznalice, lakovjerne i sujevjerne. Da su oni imali Božju Riječ, ne bi tako lako bili prevareni. Ali Biblija im ie bila zabranjena, i papa ih je držao pod svojom kontrolom da bi povećali silu i bogatstvo častoljubivih vođa."46 {VB 106.3}

Kad je Tecel ulazio u neki grad, pred njime je išao glasnik koji je govorio: „Milost Božja i svetoga oca je pred vašim vratima." Narod je pozdravljao lukavog bogohulnika, kao da je sam Bog sišao sa neba među njih. Bestidna trgovina uvukla se u crkvu, a Tecel je sa propovjedaonice uzvisivao prodavanje oproštajnica kao najskupocjeniji Božji dar. Govorio je da će im se na osnovu njegovih potvrda o kupljenom oproštenju oproštiti svi grijesi, bilo da su ih učinili ranije ili će ih tek učiniti, i da „ni pokajanje nije neophodno potrebno".47 „Što više, uvjeravao je slušaoce da oproštajnice imaju moć ne samo da spasu žive nego i mrtve; i da u istom trenutku kada na dnu njegovog sandučića zazveči novac, duša, u čiju korist je novac dat, izlazi iz čistilišta i odlazi u nebo.'48 {VB 106.4}

Kada je Simon mađioničar ponudio apostolima novac da bi dobio vlast da čini čudesa, Petar mu je odgovorio: „Novci tvoji s tobom da budu u pogibao, što si pomislio da se dar Božji može dobiti za novce." Djela 8, 20. Ali Tecelovu ponudu su hiljade njih željno prihvatili. Zlato i srebro je teklo u njegovu blagajnu. Spasenje koje se može dobiti za novac,

bilo je više traženo nego ono za koje je potrebno pokajanje, vjera i odlučan napor da se čovjeik odupre grijesima i da ih pobijedi. {VB 107.1}

Nauka o oproštajnicama naišla je na otpor pobožnih i učenih ljudi u rimskoj crkvi. Bilo je mnogo njih koji nisu vjerovali tvrđenjima koja su se protivila razumu i božanskom otkrivenju. .Nijedan biskup nije se usudio da podigne svoj glas protiv te mrske trgovine; ali počela se osjećati uznemirenost, i mnogi su se u strahu pitali: neće li Bog podignuti jedno oruđe da očisti svoju crkvu. {VB 107.2}

Luter, iako još revan katolik, bio je ispunjen užasom zbog ,bogohulnih izjava trgovaca oproštajnicama. Mnogi od njegovih župljana, koji su kupili potvrde o oproštenju, uskoro su počeli dolaziti svome duhovnom pastiru, ispovijedajući mu svoje razne grijehe i tražeći razrješenje, ne zato što su se pokajali i što su željeli da poprave svoj život, već na osnovu kupljenih potvrda o oproštenju. Luter je odbio da im da razrješenje od grijeha, i opomenuo ih je da će poginuti u svojim grijesima ako se ne pokaju i ne poprave svoj život. Veoma uzbuđeni, oni su se vratili Tecelu i rekli su mu da njihov ispovjednik ne priznaje njegove potvrde; neki su čak imali smjelosti da zatraže da im se vrati njihov novac. To je monaha ispunilo gnjevom. Izrekao je najstrašnija prokletstva, naredio je da se na javnom trgu zapali vatra i rekao je da je on od pape dobio vlast da spali kao heretike sve one koji bi se usudili da se usprotive njegovim svetim oproštajnicama. {VB 107.3}

Tada je Luter odlučno otpočeo svoje djelo kao borac za istinu. Njegov glas odjekivao je sa propovjedaonice kao ozbiljna i svečana opomena. Prikazivao je narodu odvratnost grijeha učio ga da je čovjeku nemoguće da svojim djelima umanji svoju krivicu ili izbjegne kaznu. Samo pokajanjem i vjerom u Krista čovjek se može spasiti. Milost Božja ne može se kupici; ona je slobodan dar od Boga. Savjetovao je narod da ne kupuje oproštajnice, nego da vjerom gleda na razapetog Otkupitelja. Pričao im je svoje bolno iskustvo kako je uzalud pokušavao da sebi osigura spasenje ponižavanjem i djelima pokore i uvjeravao je svoje slušaoce da je našao mir i radost tek onda kada je odvratio svoj pogled cd sebe i povjerovao u Krista. {VB 107.4}

Pošto je Tecel i dalje nastavio sa svojom trgovinom i bezbožnim tvrđenjima, Luter je odlučio da najenergičnije protestira protiv svih ovih drskih zloupotreba. Uskoro mu se za to pružila prilika. Dvorska crkva u Vitenbergu imala je mnogo relikvija koje su se u izvjesnim svečanim danima izlagale pred narodom, i svi koji bi tada posjetili crkvu i ispovjedili se dobivali su potpuno oproštenje grijeha. Zbog toga je narod tih dana u velikom mnoštvu posjećivao crkvu. Približavao se jedan od najvećih praznika, praznik Svih svetih. Uoči toga praznika Luter, pridruživši se onima koji su bili na putu za crkvu, zakucao je na crkvena vrata listu koja je sadržavala devedeset i pet tačaka protiv nauke o dobivanju oprosta pomoću oproštajnica. Izjavio je da je spreman idućeg dana na univerzitetu da brani ove teze protiv svih onih koji budu smatrali da je njihova dužnost da ih napadnu. {VB 108.1}

Njegove teze privukle su sveopću pažnju. Narod ih je čitao i o njima se raspravljalo po cijelom kraju. Nastalo je veliko uzbuđenje na univerzitetu i u cijelom gradu. Ove teze su pokazale da pravo opraštanja grijeha i oslobađanja od kazni nije dato nijednom čovjeku, pa čak ni papi. Prodavanje oproštajnica je samo jedna komedija, sredstvo da se od naroda izmami novac, da se iskoristi njegova lakovjernost — sotonino lukavstvo, koje ima za cilj da upropasti duše onih koji budu povjerovale njegovim lažnim obećanjima. Luter je pokazao i to da je Kristovo evanđelje najskupocjenije blago crkve, i da se Božja milost, otkrivena u njemu, daje besplatno svakome koji je traži sa pokajanjem i vi erom. {VB 108.2}

Luterove teze izazivale su na raspravu, ali nitko' nije imao smjelosti da prihvati taj izazov. Pitanja koja je postavio raširila su se za nekoliko dana po cijeloj Njemačkoj, a za nekoliko sedmica odzvanjala su kroz cio kršćanski svijet. Mnogi pobožni katolici, koji su u crkvi vidjeli bezakonje i osuđivali ga, a nisu znali kako da tome stanu na put, čitali su sada ove teze sa velikom radošću i priznali su da im kroz njih govori glas Božji. Osjećali su da je Bog milostivo pružio svoju ruku da zadrži poplavu pokvarenosti, koja je izvirala od rimske stolice. Knezovi i poglavari su se potajno obradovali što će napokon biti obuzdana drska sila, koja je tvrdila da nitko ne smije staviti prigovor protiv njenih odluka. {VB 108.3}

Ali mnogi koji su voljeli grijeh i sujevjerje uplašili su se kad su vidjeli da se ruše zablude i laži koje su umirivale njihov strah. Lukavi svećenici, ometani u svom djelu odobravanja prijestupa, i, Videći da njihovim prihodima prijeti opasnost, sjedinili su se, puni gnjeva, da odbrane svoja tvrđenja. Reformator je imao da se bori protiv žestokih tužilaca. Jedni su ga optuživali da radi naglo i nepromišljeno. Drugi su tvrdili da ga ne vodi Bog, već da radi podstreknut svojom taštinom, ohološću i drskošću. On je odgovorio: „Čovjek rijetko iznosi kakvu novu misao, a da to ne izgleda kao oholost, i da ne bude okrivljen da zameće svađu. Zašto su Krist i svi njegovi učenici bili osuđeni na smrt? Zato jer je izgledalo da oholo preziru mudrost svoga vremena, i da šire novotarije, ne pitajući ponizno za savjet predstavnike starih nazora." {VB 110.1}

Zatim je dodao: „Sve što činim, želim da činim ne po ljudskoj mudrosti, već u suglasnosti sa Božjim savjetom. Ako je ovo djelo od Boga, tko će ga zaustaviti? Ako nije od Boga, tko ga može unaprijediti. Neka bude ne moja, ni njihova, ne naša, nego Tvoja volja, o sveti Oče, koji si na nebu!"50 {VB 110.2}

Iako je Luter otpočeo ovo djelo pokrenut od Svetoga Duha, ipak nije mogao da ga nastavi bez žestokih borbi. Predbacivanja njegovih neprijatelja, izvrtan je njegovih namjera, nepravedne i zlobne primjedbe na račun njegovog karaktera i njegovih pobuda, navalili su na njega kao poplava, i nisu bili bez uspjeha. On se nadao da će se narodne vođe u crkvi i školama dragovoljno pridružiti njemu u korist reformacije. Riječi ohrabrenja visokih ličnosti ispunjavale su ga radošću i nadom. Već je gledao kako za crkvu sviće svjetliji dan. Ali, ohrabren je se uskoro pretvorilo u prijekore i okrivljavana. Mnogi crkveni i državni

velikodostojnici bili su uvjereni u istinitost njegovih teza, ali su ubrzo uvidjeli da bi prihvaćanje tih istina izazvalo velike promjene. Prosvijetliti i reformirati narod značilo bi potkopati autoritet Rima, zaustaviti tisuće potoka koji se ulivaju u njegove riznice, a to bi smanjilo rasipnost i raskoš papskih vođa. Zatim, naučiti ljude da misle i rade kao odgovorna bića. i da samo od Isusa očekuju svoje spasenje, značilo bi potkopati prijesto vrhovnog svećenika, i to bi možda na kraju srušilo njihov lični autoritet. Zbog toga su odbacili saznanje koje im ie Bog ponudio i ustali su protiv čovjeka koga je Bog poslao da ih prosvijetili, a time su se podigli protiv Krista i njegove istine. {VB 110.3}

Pomislivši na sebe, Luter je zadrhtao, svjestan da stoji, sam nasuprot najmoćnijih zemaljskih sila. Katkada je bio u nedoumici da li ga Bog stvarno vodi da se opire autoritetu, crkve. On je pisao: „Tko sam bio ja da se usprotivim papskoj veličini, pred kojom drhte knezovi i cio svijet?... Nitko ne zna koliko je moje srce pretrpjelo u toku ove dvije godine, i u kakvu sam sumnju, čak i očajanje, često padao.”51 Ali on se nije sasvim obeshrabrio. Kada mu je nedostajalo ljudske potpore, gledao je na Boga, i učio je da se oslanja na njegovu moćnu desnicu. {VB 111.1}

Jednom prijatelju reformacije Luter je pisao: „Jasno je’ da se Pismo ne može razumjeti ni proučavanjem ni razumom. Tvoja prva dužnost jeste da počneš sa molitvom. Moli se Bogu da ti svojom velikom milošću da pravo razumijevanje svoje Riječi. Nema drugog tumača Božje riječi osim Pisca te riječi koji je sam rekao: ‚Svi će biti naučeni od Boga!’ Ne očekuj ništa od svoga truda, od svog razuma; uzdaj se jedino u Boga. i u utjecaj njegovog Duha. Vjeruj riječima čovjeka koji je to iskusio.”52 To je pouka od velike važnosti za sve one koji osjećaju da ih je Bog pozvao da drugima objave svečanu istinu za. ovo vrijeme. Ove istine izazvat će neprijateljstvo sotone i onih koji vole priče koje je on izmislio. U borbi sa silama zla po-trebno je nešto više od moći razuma i ljudske mudrosti. {VB 111.2}

Kad su se protivnici pozivali na običaje ili na tradiciju, na izjave i na vlast pape, Luter je odgovarao pozivajući se na. Pismo, jedino na Pismo. Tu je našao dokaze koji se nisu mogli pobiti; zato su robovi formalizma i praznovjerja tražili njegovu. krv, kao što su Jevreji tražili Kristovu krv. „On je heretik!” — vikali su revnitelji Rima. „Dozvoliti takvom heretiku da živi jedan sat duže jeste najveća izdaja protiv crkve. Neka seodmah podigne lomača za njega!”53 Ali, Luter nije postao plijen njihovog gnjeva, Bog mu je odredio djelo koje je trebao da svrši, i poslao je nebeske anđele da ga štite. Mnogi, pak, koji su od Lutera primili dragocjenu svjetlost, postali su predmet sotoninog gnjeva, i zbog istine su hrabro podnijeli stradanja i smrt. {VB 111.3}

Luterova je nauka u cijeloj Njemačkoj privlačila pažnju misaonih ljudi. Iz njegovih propovijedi i spisa izvirali su zraci svjetlosti koji su probudili i rasvijetlili mnoga srca. Živa vjera zamijenila je mrtvi formalizam, u kome je crkva tako dugo drijemala. Narod je sve više napuštao praznovjerje Rima. Oborene su predrasude. Božja riječ, kojom je Luter kušao svaku nauku i svako tvrđenje, bila je mač cštar sa obje strane, koji je sebi krčio put u ljudska

srca. Svuda se opažalo probuđenje i želja za duhovnim napretkom. Svuda se osjećala takva glad i žeđ za pravdom kao nikada ranije. Oči naroda, tako dugo upravljane na ljudske obrede i zemaljske posrednike, obratile su se sada, u pokajanju i vjeri, na Krista, i to Krista razapetoga. {VB 111.4}

Ovo veliko Interesovanje za nauku spasenja još je više probudilo strah papskih predstavnika. Luter je primio poziv da dođe u Rim, da tamo odgovara na optužbe zbog krivovjerja. Ovaj je nalog veoma uplašio njegove prijatelje. Oni su vrlo dobro znali kakva mu opasnost prijeti u tom pokvarenom gradu, koji je već bio pijan od krvi Kristovih mučenika. Zato su se protivili njegovom odlasku u Rim, tražeći da bude saslušan u Njemačkoj. {VB 112.1}

Ovaj je prijedlog bio napokon prihvaćen, i papa je imenovao jednog legata koji će predsjedavati raspravi. U uputstvima koja je papa dao svom predstavniku bilo je istaknuto da je Luter već proglašen heretikom. Legatu je zato naređeno „da ga progoni i bez odlaganja prisili na pokornost". Ako bi Luter ostao uporan, i papin izaslanik ne bi mogao da ga zadrži u svojoj vlasti, bio je ovlašćen „da ga progoni u svim krajevima Njemačke; i da prokune i isključi sve one koji bi mu ostali privrženi".54 I dalje, da bi potpuno iskorijenio ovu zaraznu jeres, papa je svome izaslaniku dao uputstva da, izuzev cara, isključi sve, bez obzira na njihovo državno i crkveno dostojanstvo, koji ne bi bili voljni da uhvate Lutera i njegove pristalice i da ih predaju osveti Rima. {VB 112.2}

Ovdje se otkrio pravi duh papstva. U cijelom tom dokumentu nema ni traga kršćanskim načelima niti čak običnoj ljudskoj pravednosti. Luter je bio daleko od Rima i nije imao prilike da svoj stav objasni ili odbrani; prije nego što je njegova stvar bila ispitana, bio je proglašen heretikom i istog dana opomenut, optužen, osuđen, i to sve cd onoga koji se naziva svetim ocem, jedinim vrhovnim i nepogrešivim autoritetom crkve i države. {VB 112.3}

U to vrijeme kad je Luteru najviše trebalo prijateliskog savjeta i ljubavi, Božje proviđenje poslalo je u Vitenberg Me-lanhtona. Mlad, skroman, uzdržljiv u svome ponašanju, zdravog rasuđivanja, velikog znanja, izrazitog dara govora, a uz to čistog i čestitog karaktera, Melanhton je ovim osobinama svog karaktera pridobio opće divljenje i poštovanje. Njegova plemenita narav nije se manje isticala od njegovih sjajnih talenata. Uskoro je postao ozbiljan učenik evanđelja i Luterov najvjerniji prijatelj i pomoćnik; njegova ljubaznost, razboritost i tačnost bile su dopuna Luter ovoj hrabrosti i energiji u radu. Njihova suradnja dala j,e reformaciji novu snagu i bila je Luteru veliki izvor ohrabrenja. {VB 112.4}

Augzburg je bio izabran kao mjesto saslušanja, i reformator je krenuo tamo pješice. Neki su se ozbiljno uplašili za njegov život. Čule su se javne prijetnje da će biti na putu uhvaćen i ubijen, i njegovi prijatelji su ga molili da se ne izlaže opasnosti. Čak su ga molili da za neko vrijeme napusti Vitenberg i potraži zaštitu kod onih koji su bili voljni da ga štite. Ali on nije htio napustiti mjesto; koje mu je Bog odredio. Usprkos oluji koja je bijesnila svom silom, on

se osjećao dužnim da brani istinu. Govorio je: „Ja sam kao Jeremija, čovjek protiv koga svako viče, ali što mi neprijatelji više prijete, to je moja radost veća... Oni su već ozloglasili moju čast i moje dobro ime. Ostaje mi još jedno: moje jadno tijelo; neka i njega uzmu, time će mi skratiti život za nekoliko sati, ali dušu mi neće moći oduzeti. Onaj koji želi da svijetu objavi Kristovu riječ mora svakog časa biti gotov da umre."55 {VB 113.1}

Vijest o Luterovom dolasku u Augzburg ispunila je srce papinog izaslanika velikim zadovoljstvom. Buntovni jeretik, koji je probudio pažnju gotovo cijelog svijeta, bio je sada u vlasti Rima, i papin legat je odlučio da ne dopusti da mu izmakne. Reformator se nije pobrinuo da pribavi sebi garantno pismo. Njegovi prijatelji su ga molili da se ne pojavi pred papinim legatom bez garantnog pisma, i sami su poduzeli sve potrebne mjere da mu ga pribave od cara. Legatova je namjera bila da Lutera, ako je ikako moguće, prisili na porican je, a ako mu to ne uspije, da ga odvede u Rim da ondje podijeli sudbinu Husa i Jeronima. Za+o je legat preko svojih izaslanika pokušavao da nagovori Lutera da dođe pred njega bez garantnog pisma, te da se tako povjeri njegovoj milosti. Luter je to odlučno odbio i nije se pojavio pred papinim izaslanikom sve dok nije dobio dokumenat kojim mu je car zajamčio svoju za-štitu. {VB 113.2}

Namjera je katolika bila da pokušaju pridobiti Lutera prividnom blagonaklonošću. U svojim razgovorima sa Luterom legat se pokazao vrlo ljubazan, ali je tražio da se Luter bezuvjetno pokori vlasti rimske crkve i da napusti svaku svoju tačku bez dokazivanja ili kakvog pitanja. On još nije poznavao čovjeka s kojim je imao da raspravlja. U svom odgovoru Luter je naglasio svoje poštovanje prema crkvi, svoju težnju za istinom, gotovost da odgovori na sve zamjerke u pogledu svoje nauke i da svoju nauku potčini odluci izvjesnih glavnih univerziteta. U isto vrijeme usprotivio se zahtjevu papinog izaslanika koji je tražio da porekne svoje učenje bez ikakvog dokaza da je u zabludi. {VB 113.3}

Jedini odgovor od strane legata bio je: „Poreci, poreci!" Reformator je dokazao da je njegovo stanovište osnovano na Svetom pismu i odlučno je izjavio da: se ne može odreći istine. Legat, nesposoban da odgovori na Luterove dokaze, obasuo ga je bujicom prijekora, podsmjeha i laskanja, pomiješanim sa citatima iz predanja i crkvenih otaca, ne davši reformatoru da dođe do riječi. Videći da je njihov razgovor, vođen na takav način, sasvim beskoristan, Luter je napokon dobio dozvolu da iznese odgovor pismeno. {VB 114.1}

Kasnije je pisao svome prijatelju: „Vidio sam da je najrazumnije odgovoriti mu pismeno; prvo, ono što je napisano, može se podvrći rasuđivanju drugih ljudi; drugo, time se može lakše utjecati na strah, ako već ne na savjest jednog oholog i brbljivog tiranina, koji bi inače mogao da pobijedi svojim zapovjedničkim glasom."56 {VB 114.2}

Na slijedećem sastanku Luter je iznio jasno, sažeto i snažno razjašnjenje svojih nazora, potkrijepivši ih mnogim citatima iz Svetog pisma. Pošto je svoj sastav pročitao, dao ga je kardinalu, koji ga je prezrivo bacio na stranu, rekavši da su to samo prazne riječi i bezvrijedni citati. Luter, kome su se oči otvorile, prihvatio je sada borbu sa oholim

kardinalom na njegovom vlastitom području — služeći se predanjem i učenjem crkve — i tako je potpuno oborio njegova tvrđenja. {VB 114.3}

Kada je papin izaslanik vidio da su Luterovi dokazi nepobitni, izgubio je svaku vlast nad sobom i gnjevno uzviknuo: „Posreći! ili ću te poslati u Rim gdje ćeš doći pred suce kojima je naređeno da se upoznaju sa tvojim djelom. Isključit ću iz crkve tebe, tvoje sljedbenike i sve koji ti pomažu ili će ti u buduće pomagati.” Napokon je izjavio oholim i gnjevnim glasom: „Poreci! ili mi više ne izlazi pred oči!”57 {VB 114.4}

Reformator se odmah povukao sa svojim prijateljima, čime je dao jasan znak da se od njega ne može očekivati nikakvo odricanje. To je kardinal najmanje očekivao. Mislio je da će strogošću natjerati Lutera da se odrekne. Sada, pošto je ostao sam sa svojim jednomišljenicima, gledao je čas jednoga, čas drugoga, strašno zlovoljan zbog neočekivanog neuspjeha svojih planova. {VB 115.1}

Luterovi napori u ovom sukobu nisu bili bezuspješni. Mnoštvo svijeta koje je prisustvovalo ovoj raspravi imalo je priliku da usporedi ova dva čovjeka i da prosudi kakav ih duh vodi i snagu i istinitost njihovih gledišta. Značajne li razlike! Reformator, jednostavan, ponizan, odlučan, stajao je u Božjoj sili, sa istinom na svojoj strani; a papski predstavnik, uobražen, drzak, ohol i nerazuman, bez ijednog dokaza iz Svetog pisma, vikao je glasno: „Poreci! ili ću te poslati u Rim da te kazne!” {VB 115.2}

Ne vodeći računa o garantnom pismu koje je reformator imao, njegovi neprijatelji su se zavjerili da ga uhvate i bace u zatvor. Pošto bi njegov dalji boravak u Augzburgu bio nekoristan, njegovi prijatelji su nastojali da se on odmah vrati u Vitenberg, ali uz najveću opreznost i u najvećoj tajnosti. Luter je zato napustio Augzburg prije osvitka dana, na konju, praćen samo jednim vodičem, kojeg mu je dao načelnik grada. Ispu-njen mračnim predosjećanjima, prolazio je u tišini mračnim i tihim ulicama grada. Budni i okrutni neprijatelji radili su mu o glavi. Hoće li izbjeći postavljenim zamkama? To su bili časovi straha i ozbiljne molitve. Došavši do gradskog zida, ugledao je mala vrata, koja su se pred njim otvorila, i on je sa svojim vodičem bez prepreke izašao iz grada. Kad su se našli izvan gradskih zidova, bjegunci su požurili, i prije nego što je legat saznao o Luterovom odlasku, on ie već bio izvan dohvata svojih progonitelja. Propali su planovi sotone i njegovih izaslanika. Čovjek koga su smatrali da je u njihovoj moći, pobjegao je kao ptica iz zamke ptičareve. {VB 115.3}

Ta novost je legata zaprepastila i razgnjevila. Očekivao je da će biti pohvaljen zbog svoje mudrosti i odlučnosti u pogledu svog postupka prema ovom narušitelju crkvenog mira; ali, njegova se nada izjalovila. Svom gnjevu dao je oduška u jednom pismu, upućenom Fridrihu, izbornom knezu Saskom, u kojemu je Lutera gorko oklevetao, tražeći od Fridriha da reformatora pošalje u Rim ili da ga protjera iz Saske. {VB 115.4}

Luter je u svoju odbranu naveo da je gotov da se odrekne svog učenja ako mu legat ili papa iz Pisma dokažu njegova zablude i pokažu da se njegovo učenje protivi Božjoj riječi. Izrazio je također svoju zahvalnost Bogu što ga je udostojio da strada u tako svetom djelu. {VB 116.1}

Izborni knez je do sada slabo poznavao reformator ovu nauku, ali je bio duboko dirnut iskrenošću, snagom i jasnoćom Luterovih riječi. Dok se ne dokaže da je reformator u zabludi, Fridrih je odlučio da bude njegov zaštitnik. Odgovarajući na legatov zahtjev, pisao je: „Budući da se doktor Martin Luter javio pred vas u Augzburgu, time treba da ste zadovoljni. Mi nismo očekivali da ćete ga primoravati da se odrekne ne dokazavši mu njegove zablude. Nijedan od učenih ljudi u mojoj kneževini nije me obavijestio da je Martinova nauka bezbožna, antikršćanska ili heretička!" Knez je također odbio da pošalje Lutera u Rim ili da ga istjera iz svoje države. {VB 116.2}

Izborni knez je vidio da je moral u društvu veoma pao. Potrebna je bila velika reforma. Uvidio je da je uzaludan svaki pokušaj da se suzbiju ili kazne zločini ako svaki ne prizna i na pokori se Božjim naredbama i zahtjevima jedne prosvijetljene savjesti. Vidio je da Luter radi baš na tome i potajno se radovao što se u crkvi počeo osjećati bolji utjecaj. {VB 116.3}

Izborni knez je takođe primijetio da Luter ima veliki uspjeh i kao profesor na univerzitetu. Prošla je tek jedna godina otkako je reformator prikucao svoje teze na vratima crkve, i već se moglo primijetiti da se znatno smanjio broj hodočasnika koji su prilikom praznika Svih svetih posjećivali crkvu. Rim nije više imao toliko poštovalaca i nije primao toliko darova kao prije, ali mjesto toga pojavili su se drugi ljudi, koji su sada dolazili u Vitenberg ne kao hodočasnici, da obožavaju relikvije, nego kao studenti, da ispune univerzitetske dvorane. Luterovi spisi su svuda probudili novo interesovanje za Sveto pismo, i ne samo iz Njemačke nego i iz drugih zemalja sticali su se studenti na Vitenberški univerzitet. Mladići, ugledavši prvi put Vitenberg, „podizali su ruke k nebu i hvalili Boga što je učinio da svjetlost svijetli iz toga grada kao sa Siona, u staro doba, i da se odatle raširi do najudaljenijih zemalja."58 {VB 116.4}

Luter je do sada samo djelimično napustio zablude Rima. Ali kada je upoređivao Sveto pismo sa papinim odlukama i naredbama, bio je zaprepašćen. „Čitam papske dekretalije", pisao je Spalatinu," i kažem ti da ne znam da li je papa sam antikrist ili njegov poslanik, toliko je Krist u tim dekretalijama lažno prikazan i čak razapet".59 Ipak, Luter je u to vrijeme još bio odan sin rimske crkve, i nije pomišljao da će se ikada od nje odvojiti. {VB 116.5}

Reformatorovi spisi i njegova nauka proširili su se po cijelom kršćanskom svijetu. Djelo je doprlo u Švicarsku i Nizozemsku. Pojedini primjerci Luterovih spisa prokrčili su sebi put u Francusku i Španiju. U Engleskoj je njegovo učenje bilo primljeno kao riječ života. Istina je prodrla u Belgiju i u Italiju. Tisuće njih su s,e probudili iz svog duhovnog mrtvila u život radosti, koji nam pružaju nada i vjera. {VB 117.1}

Rim se sve više ljutio zbog Luterovih napada, a neki od njegovih fanatičkih protivnika, čak i neki profesori katoličkih univerziteta, izjavili su da onaj koji bi ubio tog buntovnog monaha ne bi time zgriješio. Jednoga dana približio se reformatoru neki stranac sa sakrivenim pištoljem ispod ogrtača i upitao ga zašto se svuda kreće sam. Luter je odgovorio: „Ja sam u Božjoj ruci. On je moja snaga i štit. Što mi može čovjek?" Na ove riječi stranac je poblijedio i pobjegao od njega kao od prisutnosti kakvog nebeskog bića. {VB 117.2}

Rim je želio da uništi Lutera, ali Bog je bio: njegova odbrana. Njegova nauka se svuda slušala: u kolibama i samostanima, u dvorovima plemića, na univerzitetima i u carskim palatama. Na svim stranama ustajali su plemeniti ljudi da podupru njegove napore. {VB 117.3}

Otprilike u to vrijeme pronašao je Luter, čitajući Husova djela, da je češki reformator učio veliku istinu o opravdani u vjerom, koju je on sam isticao i propovijedao. „Svi mi", uzviknuo je on, „Pavao, Augustin i ja smo husisti, ni ne znajući to!" „Bog će sigurno kazniti svijet zato što mu je istina bila otkrivena prije jednog vijeka, ali ju je on spalio."60 {VB 117.4}

U jednom spisu upućenom caru i njemačkom plemstvu, Luter je pisao o papi: „Strašno je gledati onoga koji se smatra Kristovim namjesnikom gdje živi u većem raskošu nego sam car. Da li je time sličan siromašnom Isusu ili poniznom Petru? On je, govore, neki gospodar svijeta! Ali Krist, čijim se namjesnikom on smatra, rekao je: „Moje carstvo nije od ovoga svijeta." „Može li vlast namjesnika biti veća od njegovog Gospodara?"61 {VB 117.5}

O univerzitetima Luter je pisao: „Bojim se da će univerziteti postati široka vrata pakla ako se tamo marljivo ne bude objašnjavalo Sveto pismo i usađivalo u srca mladih. Nikome ne savjetujem da šalje svoje dijete onamo gdje Sveto pismo nije mjerilo života. Svaka ustanova u kojoj se stalno ne pro-učava Božja riječ, izopačit će se." {VB 117.6}

Ovaj spis se munjevitom brzinom raširio po cijeloj Njemačkoj i učinio je veliki utisak na narod. Cio se narod ustalasao, i mnogi su počeli da se skupljaju pod zastavom reformacije. Goreći od želje za osvetom, Luterovi neprijatelji su podstrekavali papu da preduzme protiv njega odlučne mjere. Odlučeno je da se njegovo učenje odmah osudi. Luteru i njegovim pristalicama dato je šezdeset dana da se odreknu; u protivnom slučaju bit će isključeni iz crkve. {VB 118.1}

To je bio strašan trenutak za reformaciju. Vjekovima su rimske osude o isključenjima bile užas za mnoge moćne vladare; one su bacale u nesreću i očajanje velika carstva. Na one koji su bili njihove žrtve gledalo se sa užasom. Sa; njima se postupalo kao sa onima koji su stavljeni izvan zakona, izbjegavao se svaki dodir sa njima, bili su progonjeni do istrebljenja. Luter je dobro vidio buru koja se spremala d!a ga uništi, ali on je bio postojan, pun pouzdanja da će Isus biti njegov pomoćnik i zaštitnik. Sa tom vjerom i hrabrošću mučenika, on je pisao: „Šta će biti, ne znam, niti želim da znam... Neka udarac padne gdje hoće, ja se

ne plašim. Nijedan list ne pada sa drveta bez volje našeg Oca; koliko više se on brine o nama! Lako je umrijeti za Božju riječ, kad je Riječ koja je postala tijelo, umrla za nas. Ako umremo s njime, s njime ćemo i živjeti; kad prodemo kroz ono što je On prošao prije nas, bit ćemo tamo gdje je i On, i živjet ćemo zauvijek s njime."62 {VB 118.2}

Kada je papska poslanica stigla Luteru, on je rekao: „Ja je prezirem i odbacujem kao bezbožnu i lažnu... U njoj se osuđuje sam Krist. Radujem se što mogu podnijeti takva zla za napredak djela, Sada sam već mirniji, jer znam da je papa antikrist, i da sjedi na samom sotonskom prijestolu..."63 {VB 118.3}

Ipak, papska presuda nije ostala bez učinka. Tamnice, mučenja i mač bili su moćna oruđa kojima se moglo nagnati na pokornost. Slabi i praznovjerni drhtali su pred papskim dekretom. Iako je većina saosjećala sa Luterom, ipak mnogi su toliko cijenili svoj život da ga ne bi žrtvovali za djelo reformacije. Po svemu je izgledalo da se reformacija približava svome kraju. {VB 118.4}

Ali Luter je bio neustrašiv. Rim je bacio na njega svoje anateme, i svijet je bio uvjeren da će on morati ili da pogine ili da se pokori. Ali strašnom žestinom reformator je vratio osudu prokletstva njenom autoru i javno je proglasio svoju odluku da za uvijek prekida sa Rimom. U prisutnosti mnoštva studenata, profesora i građana svih staleža, Luter je spalio papsku bulu zajedno sa kanonskim zakonima, dekretalijama i nekim spisima koji su podupirali papsku vlast. On je rekao: „Moji neprijatelji spaljivanjem mojih spisa mogli su da naškode djelu istine u mislima običnih ljudi i da upropaste duše, zato i ja sada spaljujem njihove knjige. Otpočela je ozbiljna borba. Do sada sam se samo igrao sa papom. Ovo djelo započeo sam u Božje ime; ono će se završiti bez mene. Njegovom moći." {VB 118.5}

Na prijekore svojih neprijatelja, koji su ismjehavali slabost njegove stvari, Luter je odgovorio: „Tko zna nije li me Bog izabrao i pozvao da izvršim ovo djelo? Ne bi li trebalo da se boje da, prezirući mene, preziru i samoga Gospoda? Mojsije je bio sam u vrijeme izlaska iz Egipta. Ilija je bio sam a vrijeme vladanja cara Ahaba; Izaija je bio sam u Jeruzalemu; Ezehijel je bio sam u Babilonu... Bog nije nikada izabrao za proroka nekog poglavara svećeničkog ili neku drugu veliku' ličnost; on je obično birao jednostavne i prezrene ljude, jednom čak pastira Amosa. U svim vjekovima, sveti su bili primorani da karaju velikaše, careve, knezove, svećenike i učene ljude, i to uz opasnost po svoj život... Ne kažem da sam i ja prorok, ali velim da treba utoliko više da se plaše što sam ja sam, a njih mnogo. Siguran sam da je Božja riječ uz mene, a ne uz njih."64 {VB 119.1}

Ipak, Luter se nije bez strašne unutrašnje borbe sa samim sobom odlučio da se odvoji od crkve. U to vrijeme on je pisao: „Svaki dan sve više i više osjećam kako je teško napustiti običaje koje smo primili u djetinjstvu. O koliko me je bola stajalo da zauzmem stav nasuprot papi i da ga proglasim antikristom, pa makar da imam uz sebe Sveto pismo!... Koliko je moje srce patilo! Koliko puta sam sebi postavljao gorko pitanje, koje su tako često ponavljale papine pristalice: Zar si samo ti mudar? Zar je moguće da su svi drugi u zabludi?

Šta će biti ako si ti, usprkos svemu, u zabludi, i u svoju za-bludu uvlačiš tolike duše, koje će na kraju zauvijek propasti? Tako sam se borio sa sobom i sa sotonom, dok nije Krist, svojom nepogrešivom riječju ohrabrio moje srce protiv ovih sumnji."65 {VB 119.2}

Papa je zaprijetio Luteru isključenjem iz crkve ako se ne odrekne, i sada se ova prijetnja ispunila. Objavljena je novapapska poslanica, koja je proglasila Lutera zauvijek isključenim iz crkve i prokletim od neba, a isto prokletstvo palo je na sve one koji bi prihvatili njegovo učenje. Velika borba je svom žestinom otpočela. {VB 119.3}

Svi oni kojima se Bog služi da objave istinu za svoje vrijeme uvijek će nailaziti i na protivljenje. U Luterove dane bila je jedna istina od osobite važnosti za ono vrijeme; i danas postoji istina za naše vrijeme. Onaj koji sve izvršuje po savjetu svoje volje, našao je za potrebno da stavi ljude u razne prilike i da im povjeri dužnosti koje odgovaraju vremenu u kome žive i prilikama u kojima se nalaze. Ako oni cijene datu svjetlost, bit će im dato veće vidjelo. Ali danas većina ljudi isto tako malo teži za istinom, kao i papine pristalice koje su se podigle protiv Lutera. Kao u prošlim vjekovima, i danas postoji sklonost da se prime ljudske tradicije i teorije. Oni koji iznose istinu za sadašnje vrijeme ne treba da očekuju da će naići na bolji prijem nego reformatori u ranijim vjekovima. Velika borba između istine i zablude, između Krista i sotone, sve će se više zaoštravati do kraja svjetske historije. {VB 120.1}

Isus je rekao svojim učenicima: „Kad biste bili od svijeta, onda bi svijet svoje ljubio, ali kako niste od svijeta, nego vas ja od svijeta izabrah, zato mrzi na vas svijet. Opominjite se riječi koju vam ja rekoh: nije sluga veći od gospodara svojega. Ako mene izagnaše, i vas će izagnati, ako moju riječ održaše, i vašu će održati." Ivan 15, 19. 20. S druge strane, naš Gospod jasno izjavljuje: „Teško vama kad stanu svi dobro govoriti o vama. Jer su tako činili i lažnim prorocima očevi njihovi." Luka 6, 26. Duh današnjeg svijeta nije više u suglasnosti s Duhom Kristovim od onoga u ranijim vremenima. Oni koji danas propovijedaju Božju Riječ, u njenoj čistoti, neće biti primljeni sa većom naklonošću od onih u prošlim vremenima. Protivljenje istini može promijeniti svoj oblik; neprijateljstvo ne mora biti tako (otvoreno jer je lukavije; ali isto protivljenje postoji i postojat će do kraja. {VB 120.2}

POGLAVLJE 8.—PRED SUDOM

Novi car, Karlo V, stupio je na prijesto Njemačke. Izaslanici Rima su se požurili da mu čestitaju i da ga nagovore da upotrebi svoju moć protiv reformacije. S druge strane, izborni knez saski, kome je Karlo u velikoj mjeri dugovao svoju krupnu, molio je cara da ništa ne preduzme protiv Lutera dok ga ne sasluša. Car je na taj način došao u težak položaj i nepriliku. Papine pristalice nisu tražile ništa manje nego da car ediktom osudi Lutera na smrt. Izborni knez je odlučno izjavio da „ni njegovo Veličanstvo niti itko drugi nije dokazaoda su Luterovi spisi netačni"; zato on traži da se doktoru Martinu da garantno pismo da bi se mogao pojaviti pred sudom učenih, pobožnih i nepristrasnih sudija."66 {VB 121.1}

Pažnja ovih stranaka bila je sada upravljena na sabor njemačkih država, koji je bio sazvan u Vormsu uskoro poslije stupanja Karla V na prijesto. Na tom saboru trebalo* je raspravljati o važnim političkim i drugim pitanjima. Po prvi put su se njemački knezovi trebali sastati sa svojim mladim vladarom u savjetodavno! skupštini. Sa svih strana države došli su crkveni i državni velikodostojnici. {VB 121.2}

Svjetovni velikaši visokog roda, moćni i ljubomorni na svoja nasljedna prava; crkveni poglavari, svjesni svog superiornog položaja i svoje moći; dvorski vitezovi, sa svojom naoružanom pratnjom; poslanici stranih i dalekih zemalja, — svi su se okupili u Vormsu. Ipak, glavni predmet pažnje ovog velikog sabora bila je stvar saskog reformatora. {VB 121.3}

Karlo V je prethodno naredio izbornom knezu da dovede Lutera sa sobom na sabor, obećavši mu svoju zaštitu i slobodu da raspravlja o spornom pitanju sa mjerodavnim osobama. Luter je nestrpljivo očekivao da stupi pred cara. Njegovo zdravlje je bilo tada vrlo pogoršano; ipak je pisao izbornom knezu: „Ako ne mogu zdrav doći u Vorms, neka me prenesu tamo bolesna kakav jesam. Jer ako me car zove, ne smijem da. sumnjam da me zove Bog. Ako namjeravaju upotrebiti protiv mene nasilje, što je vjerovatno (jer me ne zovu da se pouče), ja svoju stvar predajem u Božje ruke. Još živi i vlada onaj koji je trojicu mladića izbavio iz ognjene peći. Ako me On ne spasi, moj život ne vrijedi mnogo. Spriječimo samo da evanđelje ne bude izloženo ruglu zlih, i budimo gotovi da za nj prolijemo svoju krv da ne bi oni trijumfirali. Ne mogu znati da li će više moj život ili moja smrt poslužiti spasenju svih... Očekujte od mene sve, samo ne bjekstvo i odricanje. Bježati ne mogu, a još manje odreći se."67 {VB 121.4}

Vijest da će Luter doći na sabor u Vorms izazvala je u gradu veliko uzbuđenje. Aleander, papski izaslanik, kome je specijalno bio povjeren zadatak da suzbije reformaciju, veoma se uznemirio i razgnjevio. Znao je da će Luterov dolazak na sabor imati kobne posljedice za papstvo. Voditi istragu o slučaju koji je papa već osudio, značilo bi prezreti papin autoritet. On se dalje bojao da bi snažni1 i rječiti Luterovi dokazi mogli odvratiti mnoge knezove od* pape. Zato je najenergičnije uložio kod Karla V prigovor protiv Luterovog dolaska u Vorms.

Otprilike u to vrijeme bila je objavljena i bula o Luterovom isključenju iz crkve. Ovaj događaj i nagovaranja papinog legata naveli su cara da popusti. On je pisao izbornom knezu da Luter, ako ne želi da se ,odrekne, mora ostati u Vitenbergu. {VB 122.1}

Nezadovoljan ovom pobjedom, Aleander je manevrisao svom svojom moći i lukavstvom da isposluje Luterovo osuđenje. Sa istrajnošću, koja bi bila dostojna jednog boljeg cilja, optuživao je Lutera pred knezovima, prelatima i drugim članovima sabora zbog ustanka, pobune, bezbožnosti i bogohulnosti. Ali žestina i strast koju je legat pokazivao otkrivali su kakav ga duh prožima. „Mržnja i osveta ga gone", govorili su svi, „a ne revnost i pobožnost."68 {VB 122.2}

Većina sabora više nego ikada, bila je naklonjena Luterovom djelu. {VB 122.3}

Aleander je sa udvostručenom revnošću navaljivao na cara da izvrši papinu presudu. Ali po njemačkim zakonima nije bilo moguće da to učini bez pristanka knezova. Na kraju, pobijeđen legatovom nametljivošću, car mu je zapovjedio da iznese svoju stvar pred sabor. „To je bio za papinog nuncija dan slavlja. Sabor je bio velik, ali je još veći bio predmet rasprave. Aleander je branio Rim... majku i gospodaricu svih crkava." Trebalo je da zastupa vrhovnu Petrovu vlast pred sakupljenim knezovima kršćanstva, „Obdaren rječitošću, pokazao je da je dorastao veličini dane prilike. Proviđenje je htjelo da Rim, prije nego što bude osuđen, dobije priliku da iznese svoju stvar pred najveličanstveniji sud na usta svog najsposobnijeg govornika."69 Oni koji su bili naklonjeni reformatoru gledali su sa izvjesnom bojaznošću na utjecaj Aleanderovog govora. Izborni knez saski nije bio prisutan, ali je poslao neke od svojih savjetnika da slušaju papinog izaslanika i da uzmu pribilješke njegovog govora. {VB 122.4}

Svom silom učenosti i rječitosti Aleander se naprezao da pobije istinu. On je protiv Lutera podizao optužbu za optužbom, nazivajući ga javnim neprijateljem crkve i države, živih ii mrtvih, svećenika i svjetovnjaka, koncila i pojedinih kršćana. U Luterovim spisima ima toliko zabluda da bi se zbog njih moglo spaliti sto hiljada heretika." {VB 123.1}

Na kraju govora nastojao je da iznese ruglu i podsmjehu sve pristalice reforme. „Tko su ti luterani? Gomila bestidnih učitelja, pokvarenih svećenika, raspuštenih redovnika, nerazumnih pravnika, pokvarenog plemstva, izopačenog i zavedenog naroda. Koliko je katolička stranka mnogobrojni ja, sposobnija i silnija! Jednodušna odluka ovog sjajnog sabora će prosvijetliti proste, opomenuti nerazumne, pomoći će neodlučnima i ojačati slabe."70 {VB 123.2}

Takvim oružjem bili su napadani branioci istine svih vjekova. To isto oružje i danas se upotrebljava protiv onih koji se usuđuju da se usprotive javnim zabludama služeći se jednostavnim i jasnim učenjem Božje riječi. „Tko su ti propovjednici novih nauka?", viču oni koji žele jednu popularnu religiju. „Oni su neobrazovani, malobrojni i iz najsiromašnijih staleža, a ipak tvrde da imaju istinu i da su Božji izabrani narod. Oni su neznalice i

obmanuti. Koliko je veća naša crkva i njen utjecaj! Koliko velikih i učenih ima među nama! Koliko je veća sila na našoj strani!" Ovi dokazi imaju veliki utjecaj na svijet, ali ni danas nisu logičniji nego što su bili u danima reformatora. {VB 123.3}

Reformacija se nije svršila sa Luterom, kako to neki misle. Ona se mora nastavljati do svršetka historije svijeta. Luterovo djelo sastojalo se u tome da obasja druge svjetlošću kojom je Bog obasjao njegovu stazu; ipak, on nije primio svu svjetlost koja je trebala da bude otkrivena svijetu. Od onog vremena do danas, uvijek je nova svjetlost obasjavala stranice Svetoga pisma, i uvijek su se otkrivale nove istine. {VB 123.4}

Legatov govor učinio je dubok utisak na sabor. Luter nije bio prisutan da jasnim i uvjerljivim istinama Božje riječi pobijedi papskog borca. Većina na saboru je bila sklona ne samo da osudi Lutera i njegovu nauku nego i da iskorijeni krivovjerstvu Rim je imao najbolju priliku da odbrani svoju stvar. Sve što je mogao kazati u svoju odbranu, to je kazao. Ali njegova prividna pobjeda bila je znak poraza. Od sada razlika između istine i zablude bit će to jasnija što će njihova borba biti otvorenija. Nikada više poslije ovog dana nije Rim stajao tako sigurno kao do tada. {VB 124.1}

Dok je većina članova sabora bila spremna da preda Lutera osveti Rima, mnogi od njih su vidjeli i osuđivali zlo koje je postojalo u crkvi, i željeli su da se iskorijene zloupotrebe od kojih je stradao njemački narod, a koje su bile prouzroko-vane pokvarenošću i lakomstvom svećenika. Legat je prikazao papstvo u najljepšoj boji. Tog trenutka Božji Duh je pokrenuo jednog člana sabora da prikaže pravu sliku papske tiranije. Sa plemenitom odlučnošću ustao je saski knez Georg u tom kneževskom saboru i poraznom tačnošću opisao je prijevare i poroke papstva i njihove rđave posljedice. Na kraju je rekao: „To sii samo neke od zloupotreba koje govore protiv Rima. Odbacili su svaki stid, i jedini im je cilj... novac, novac, novac! Tako propovjednici, koji bi trebali da propovijedaju istinu, u stvari govore samo laž, i ne samo da ih se trpi, nego ih se i nagrađuje, jer, u koliko više lažu, u toliko su veći njihovi dobici. Iz ovih kaljavih izvora teku te prljave vode. Razvrat pruža ruku tvrdičluku... Nažalost, svećenstvo stvara sablazan koji tolike jadne duše baca u vječnu1 propast. Mora se izvršiti, opća re-forma."71 {VB 124.2}

Sam Luter ne bi mogao iznijeti jače i izrazitije optužbe protiv papske pokvarenosti. A činjenica da je govornik bio odlučan reformatorov neprijatelj, dala je njegovim riječima još veću važnost. {VB 124.3}

Da su oči članova sabora bile otvorene, oni bi u svojoj sredini vidjeli Božje anđele kako prosipaju svijetle zrake u tamu, otvarajući umove i srca za primanje Božje istine, čak i na neprijatelje reformacije utjecala je sila Boga istine i mudrosti, i tako je bio pripravljen put velikom djelu koje je

trebalo da se izvrši. Martin Luter nije bio prisutan, ali glas Nekoga većeg od njega čuo se na saboru. {VB 125.4}

Odmah je narodni sabor izabrao jednu komisiju koja je trebala da sastavi listu svih papskih poreza, koji su tako teško pritiskivali njemački narod. Ova lista sadržavala je sto i jednu tačku, i podnijeta je caru sa molbom da poduzme potrebne korake da se te zloupotrebe ukinu. „Kolike duše su izgubljene!" rekli su članovi komisije. „Kakva pljačkanja, iznuđivanja i podmićivanja se dešavaju zbog toga što ih dozvoljava vrhovna glava kršćanstva. Naša je dužnost da stanemo na put propasti i sramoti našeg naroda. U tu svrhu molimo vas najpokornije da odredite opću reformu i da je preuzmete i sprovedete."72 {VB 125.1}

Sabor je sada zatražio da se dovede reformator. Usprkos molbi, protestu i prijetnjama Aleanđera, papskog delegata, car je napokon pristao, i Luter je pozvan da dođe pred sabor. Sa pozivom mu je predano i pismo kojim mu se garantira siguran povratak. Poziv mu je odnio u Vitenberg jedan glasnik kome je bilo naređeno da prati Lutera do Vormsa. {VB 125.2}

Luterovi prijatelji su se uplašili i ražalostili. Poznavajući predrasude i mržnju prema njemu, bojali su se da neće poštovati garantno pismo i molili su ga da svoj život ne' izlaže sigurnoj opasnosti. On im je odgovorio: „Papske pristalice ne žele moj dolazak u Vorms, nego moju osudu i smrt. Ništa za to! Ne molite se za mene, nego za Božju Riječ... Krist će mi dati svoga Duha da pobijedim propovjednike zabluda. Ja sam ih prezirao u svome životu, i pobijedit ću ih svojom smrću. Njihov je cilj u Vormsu da me primoraju da se odreknem; evo kakvo će biti moje odricanje: Prije sam rekao da je papa Kristov namjesnik, a sada kažem da je protivnik Gospoda i apostol đavola."73 {VB 125.3}

Luter nije smio da sam putuje na ovom opasnom putu. Osim carskog poslanika, njegova tri najbolja prijatelja odlučila su da ga prate. Melanhton je toplo molio da im se pridruži. Njegovo srce bilo je vezano s Luterovim, i on je želio da ga prati, ako je potrebno, bilo u tamnicu ili u smrt. Ali njegovoj molbi nije bilo udovoljeno. U slučaju da Luter pogine, njegov mladi suradnik trebao je da nosi teret reformacije. Opraštan ući se sa Melanhtonom, reformator je rekao: „Ako se ne vratim, i ako< me moji neprijatelji ubiju, nastavi da propovijedaš i stoj čvrsto u istini. Radi mjesto mene... Ako ti živiš, moja smrt neće značiti veliki gubitak."74 Studenti i građani koji su se sakupili da prisustvuju Luterovom odlasku, bili su duboko potreseni. Mnogi čija su srca bila dirnuta evanđeljem, pozdravili su se s njime plačući. Tako su reformator i njegovi pratioci napustili Vitenberg. {VB 125.4}

Na putu su se osvjedočili da je narod potišten zbog rđavih slutnji. U nekim gradovima nisu im ukazivane nikakve počasti. U jednom hotelu gdje su prenoćili, jedan svećenik, Luterov prijatelj, izrazio je svoju bojazan za reformatora, pokazujući na sliku Savonarole, talijanskog reformatora, koji je bio pogubljen zbog svoje vjere. Drugog dana saznalo se da su Luterovi spisi osuđeni u Vormsu. Carski poslanici raznosili su carski ukaz i pozivali narod da preda vlastima zabranjene knjige. Luterov pratilac, bojeći se za njegovu sigurnost u saboru, i misleći da se on pokolebao u svojoj odluci, upitao ga je „da li još uvijek želi da

nastavi put”. Luter je odgovorio: „Iako su me prokleli i to objavili u svakom gradu, ja ću ipak ići.”75 {VB 126.1}

U Erfurtu su Lutera primili sa velikim počastima. Opkoljen gomilom poštovalaca, prolazio je ulicama kojima je nekad prolazio tako često sa svojom prosjačkom torbom. Posjetio je svoju samostansku ćeliju i sjetio se borbe kroz koju je prošao da bi u svoje srce primio svjetlost koja je sada obasjala cijelu Njemačku. Pozvali su ga da propovijeda. To mu je bilo zabranjeno, ali carski poslanik mu je dozvolio, i redovnik, koji je nekada bio sluga u ovom samostanu, sada se popeo na propovjedaonicu. {VB 126.2}

Pred velikim mnoštvom slušalaca propovijedao je o Kristovim riječima: „Mir vam!” On je rekao: „Svi filozofi, doktori, pisci trudili su se da nauče ljude kako mogu dobiti vječni život, ali nisu uspjeli. Ja sada želim da vam to kažem... Bog je uskrsnuo iz mrtvih jednog čovjeka, Gospoda Isusa Krista, da bi on uništio smrt, iskorijenio grijeh i razbio vrata pakla. To je djelo spasenja... Krist je pobijedio, eto radosne vijesti, i mi smo spašeni njegovim djelom, a ne našim djelima... Naš Gospod Isus Krist je kazao: ‚Mir vam, pogledajte moje ruke’; to znači: Gledaj, o čovječe, ja, samo ja sam onaj koji oduzimam grijehe i spasava. I sada imaj mir, veli Gospod.” {VB 126.3}

Nastavio je objašnjavajući da se prava vjera otkriva u svetom životu. „Pošto nas je Gospod spasio, neka naša djela budu po njegovoj volji. Jesi li bogat? neka tvoje bogatstvo služi na korist siromašnima. Jesi li siromašan? Neka tvoja služba bude korisna bogatima. Ako je tvoj posao koristan samo* tebi, onda je služba koju misliš da činiš Bogu lažna.”76 {VB 126.4}

Ljudi su slušali kao bez daha. Kruh života lomljen je dušama koje su umirale od gladi. Krist je bio uzdignut pred njima iznad papa, legata, careva i kraljeva. Luter nije ništa spomenuo o svom opasnom položaju. Nije htioi da na sebe privlači pažju i izaziva saosjećanje. Gledajući na Krista, zaboravio je na sebe. On se sakrio iza Mučenika sa Golgote, nastojeći jedino da predstavi Krista kao iskupitelja grešnika. {VB 127.1}

Nastavljajući svoj put, reformator je bio svuda predmet najveće? interesiranja. Radoznala gomila tiskala se oko njega. Prijateljski glasovi upozoravali su ga na namjere rimokatolika: „Spalit će vas” — govorili su jedni — vaše tijelo pretvorit će u pepeo kao što su učinili sa Janom Husom.” On je odgovarao: „Kad bi duž cijelog puta od Vormsa do Vitenberga palili vatru, čiji bi plameni jezici dopirali do neba, ja ću ipak ići tim putem u ime Gospoda. Izaći ću pred njih, ući ću u čeljust te nemani, slomit ću joj zube i propovijedat ću Gospoda Isusa Krista.”77 {VB 127.2}

Vijest o njegovom približavanju Vormsu prouzrokovala je veliku uznemirenost. Njegovi prijatelji bojali su se za njegovu sigurnost. Oni su se trudili svim silama da ga odvrate da ne uđe u grad. Na podsticaj papinih pristalica., njemu je savjetovano da se povuče u dvorac nekog prijateljskog viteza gdje može da se sve riješi na prijateljski način. Prijatelji su

pokušali da u njemu probude strah, opisujući opasnosti koje su mu prijetile. Sve je bilo uzalud. Luter je nepokolebljivo odgovorio: „Kada bi u Vormsu bilo toliko đavola koliko ima crepova na krovovima, ipak bih ušao u grad."78 {VB 127.3}

Prilikom njegovog dolaska u Vorms veliko mnoštvo je krenulo prema gradskim vratima da mu zažele dobrodošlicu. Tako veliko mnoštvo nije se sakupilo ni da pozdravi cara. Oduše,vljenje je bilo veliko; odjednom, usred mnoštva, zapjevao je jedan prodoran i tužan glas jednu pogrebnu pjesmu da Lutera podsjeti na sudbinu koja ga čeka. „Bog će biti moja odbrana", rekao je on silazeći sa kola. {VB 127.4}

Papine pristalice nisu vjerovale da će se Luter usuditi da dođe u Vorms!., Njegov dolazak ih je ispunio strahom. Car je odmah pozvao svoje savjetnike da se posavjetuje o postupku koji treba preduzeti. Jedan od biskupa, papin okorjeli pristalica, izjavio je: Mi smo o tome dosta raspravljali. Neka se vaše Veličanstvo jednom oslobodi od toga čovjeka. Nije li Sigismund dao da se Jan Hus spali? Naša dužnost nije da damo niti poštujemo garantno pismo jednog heretika." „Ne", rekao je Karto, „mi treba da držimo svoja obećanja."79 Prema tome, odluka je pala: Luter treba da izađe pred sabor. {VB 127.5}

Cio je grad želio da vidi tog neobičnog čovjeka. Uskoro je gomila posjetilaca ispunila njegov stan. Luter se tek oporavio od svoje nedavne bolesti; bio je umoran od puta koji je trajao čitave dvije sedmice. Morao je da se pripremi za svoj sutrašnji svečani dolazak pred sabor, i potreban mu je bio mir i odmor. Ali želja da ga vide bila je tako velika da su se plemići, knezovi, svećenici i građani tiskali oko njega, tako da mu je za odmor ostalo samo nekoliko sati. Među njima bilo je plemića koji su smjelo tražili od cara reformu crkvenih zloupotreba, i koji su, kaže Luter, „svi oslobođeni mojim evanđeljem."80 Prijatelji i neprijatelji su dolazili da vide neustrašivog redovnika; a on je primao sve istim mirom i svima odgovarao dostojanstveno i mudro. Njegovo držanje bilo je čvrsto i hrabro. Njegovo lice, blijedo i mršavo od napora i bolesti, imalo je ljubazan i čak radostan izraz. Svečanost i duboka ozbiljnost njegovih riječi davale su mu silu kojoj se ni njegovi neprijatelji nisu mogli oduprijeti. I prijatelji i neprijatelji su mu se divili. Jedni su gledali u njemu božansku silu, a drugi su ponavljali riječi farizeja o Kristu: đavo je u njemu." {VB 128.1}

Sutradan je Luter bio pozvan da izađe pred sabor. Jedan carski činovnik određen je da dovede Lutera u sabornu dvoranu, ali to mu je jedva uspjelo, jer su sve ulice bile prepune gledalaca koji su bili željni da vide monaha koji sie usudio da se odupre papskom autoritetu. {VB 128.2}

Kad se Luter uputio da izađe pred svoje suce, jedan stari general, junak iz mnogih bitaka, rekao mu je ljubazno: „Jadni kaluđeru, jadni kaluđeru, tebe čeka takav okršaj kakav ni ja niti ikoji vojskovođa nije vidio ni u najkrvavijoj borbi. Ali ako je tvoje djelo pravedno, i ako si siguran u njega, idi, naprijed u ime Boga i ne boj se ništa. Bog te ne će ostaviti."81 {VB 128.3}

Napokon je Luter stajao pred državnim saborom. Car je sjedio na prijestolu okružen najuglednijim ličnostima carstva. Nikada se nijedan čovjek nije pojavio pred veličanstvenijim saborom nego što je bio ovaj pred kojim je Luter trebao da odgovara zbog svoje vjere. „Sama činjenica njegovog pojavljivanja na saboru bila je već sjajna pobjeda nad papstvom. Papa je osudio tog čovjeka, i sada se taj isti čovjek nalazio pred sudom koji se baš ovim postupkom uzdigao iznad pape. Papa je bacio na njega prokletstvo, isključio ga iz svakog ljudskog društva, a on je sada najučtivije bio pozvan i primljen pred najveličanstveniji sabor svijeta. Papa ga je osudio na doživotno šutanje, a sada je on trebao da govori pred hiljadama pažljivih slušalaca, sakupljenih iz najudaljenijih kršćanskih zemalja. Na ovaj način je Luterovom zaslugom došlo do velikog preokreta. Rim je već počeo da silazi sa svog prijestola, a uzrok tome bio je glas jednog monaha."82 {VB 128.4}

Pred tako moćnom i slavnom skupštinom, reformator skromnog porijekla zbunio se i uplašio. Neki knezovi vidjevši njegovo uzbuđenje, približili su mu se ljubazno, i jedan od njih mu je šapnuo: „Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo1, a dušu ne mogu pogubiti." Drugi je dodao: „Kad vas izvedu pred upra-vitelje i careve imena mojega radi, Duh Oca vašega dat će vam što ćete govoriti." Tako su velikaši ovoga svijeta upotrebili Kristove riječi da bi ohrabrili Božjeg slugu u času iskušenja. {VB 130.1}

Lutera su doveli do određenog mjesta nasuprot carskom prijestolu. U sabornoj dvorani nastala je tišina. Tada je ustao jedan carski službenik, pokazao je na zbirku Luterovih spisa i pozvao reformatora da odgovori na dva pitanja: da li priznaje da su to njegovi spisi i da li je voljan da se odrekne mišljenja koje je iznio u njima. Pošto su bili pročitani naslovi knjiga, Luter je odgovorio da, što se tiče prvog pitanja, priznaje da su te knjige njegove. „Što se tiče drugog pitanja", rekao je on, „pošto je to pitanje vjere i spasenja duša, i pošto se tiče Božje riječi, koja je najveće i najdragocjenije blago na nebu i na zemlji, postupio bih nerazumno ako bih odgovorio prije nego što razmislim, jer bih možda tvrdio manje nego što prilike nalažu ili više nego što istina zahtijeva, i na taj način bih sagriješio protiv Kristovih riječi: ‚I tko se god odreče mene pred ljudima, i ja ću se njega odreći pred Ocem svojim koji je na nebesima. Matej 10, 33. Stoga ponizno molim carsko Veličanstvo da mi da vremena da razmislim kako bih mogao odgovoriti a da ne sagriješim protiv Božje Riječi."83 {VB 130.2}

Podnijevši taj zahtjev. Luter je postupio mudro. Na ovaj način uvjerio ie sabor da ne postupa pokrenut strašću ili ličnim pobudama. Takav mir i savlađivanje samoga sebe, koje se nije očekivalo od čovjeka koji se pokazao tako smjelim i nepopustljivim, ojačalo je njegovu snagu i osposobilo ga da kasnije odgovori razumno i odlučno, mudro i dostojanstveno, čime je iznenadio i zbunio svoje protivnike, i ukorio njihovu drskost i oholost. {VB 130.3}

Slijedećeg dana trebalo je da izađe pred sabor i da da svoj konačni odgovor. Reformator je za trenutak izgubio hrabrost, gledajući sile koje su se udružile protiv istine. Njegovo

pouzdanje se pokolebalo, obuzeo ga je strah i drhtanje, i osjećao je užas., Opasnosti su se množile pred njime, izgledalo je da će njegovi neprijatelji trijumfirati i sile tame prevladati. Oblaci su se nagomilali pred njime i izgledalo je da će ga odvojiti od Boga. On je čeznuo za pouzdanjem da svemogući Bog bude s njime. U duševnom strahu bacio se licem na zmiju, i iz njegovog slomljenog srca oteli su se vapaji kolje je samo Bog mogao potpuno da razumije. {VB 131.1}

„O svemogući i vječni Bože", govorio je on, „kako je strašan ovaj svijet! Eto, otvorio je svoje čeljusti da me proguta, a ja imam tako slabo pouzdanje u Tebe... Ako se moram oslanajati samo na snagu ovoga svijeta, onda je sve izgubljeno za mene. Došao je moj posljednji čas, moja je osuda izgovorena... O Gospode, pomozi mi Ti protiv sve mudrosti ovoga svijeta. Učini to,... Ti sam,... jer to nije moje djelo, već tvoje. Ja nemam nikakvog ličnog posla ovdje; nemam šta da raspravljam sa velikašima ovoga svijeta.,. Ali ovo djelo je tvoje, ono je vječno. Gospode, pomozi mi! Vjerni, nepromjenljivi Bože, ja se ne uzdam ni u jednoga čovjeka... To bi bilo uzaludno. Sve ljudska je nesigurno. Sve što dolazi od čovjeka propada... Ti si me izabrao za ovo djelo... Budi ti uz mene radi imena Tvog ljubljenog Sina Isusa Krista, koji je moja odbrana, moj štit i moja jaka tvrđava."84 {VB 131.2}

Da bi sačuvao reformatora da se ne pouzda u vlastitu silu i da iznenada ne srne u propast, Bog je u svojoj mudrosti dozvolio da Luter sazna kakva mu opasnost prijeti. Užas koji ga je obuzeo nije potjecao iz straha od vlastitog stradanja ili od smrti, koja je izgledala neminovna. Nastupio je kritični čas, a on se osjećao nesposobnim da ga dočeka. Zbog njegove slabosti djelo istine moglo bi da pretrpi poraz. On se borio sa Gospodom, ne za svoju ličnu sigurnost, nego za pobjedu istine. Osjećao ie isti strah i istu duševnu borbu kao Izrael one noći pored usamlienog potoka. I kao Izrael, on je pobijedio u borbi sa Bogom. U svojoj potpunoj nemoći, uhvatio se čvrsto vjerom za Krista, moćnog Osloboditelja. Bio je ohrabren sigurnošću da neće izaći sam pred sabor. Mir je ponovo zavladao njegovom dušom, i on se radovao što mu se pruža prilika da uzdigne Božju Riječ pred vladarima naroda. {VB 131.3}

Sa čvrstim pouzdanjem u Boga, Luter se pripremao za borbu koja ga je čekala. Stvorio je plan za svoj odgovor, provjerio je neka mjesta iz svojih spisa i potražio je u Bibliji pogodne dokaze za potkrepljemje svojih tvrđenja. Tada, stavivši lijevu ruku na sve u Knjigu, koja je bila otvorena pred njime, i podigavši desnicu k nebu, obećao je „da će ostati vjeran evanđelju i slobodno ispovijedati svoju vjeru, pa makar je morao zapečatiti svojom krvlju". {VB 132.1}

Kada se ponovo pojavio pred državnim saborom, njegovo lice nije odavalo ni traga straha ili zbunjenosti. Miran i spokojan, uzvišene hrabrosti i plemenitosti, stajao je kao Božji svjedok pred velikašima ove zemlje. Carski službenik zatražio je da čuje njegovu odluku da li je voljan da se odrekne svoga učenja. Luter je odgovorio smjerno i ponizno, bez žestine i

uzbuđenja. Njegovo držanje bilo je učtivo i smijemo, ali ipak pokazivao je čvrsto pouzdanje i radost, što je iznenadilo sabor. {VB 132.2}

„Uzvišeni care, svijetli knezovi, slavna gospodo", rekao je Luter, „izlazim danas pred vas po nalogu koji mi je dat juče, i Božjom milošću molim vaše carsko Veličanstvo da milostivo saslušate odbranu djela za koje sam siguran da je pravedno i istinito. Ako možda iz neznanja povrijedim dvorske običaje i propise, molim vas da mi oprostite, jer nisam odrastao u kraljevskoj palati već u samoći samostana."85 {VB 132.3}

Prešavši odmah na izlaganje, objasnio je da sva njegova djela nisu istog karaktera. U nekim raspravlja o vjeri i dobrim djelima, pa su ih čak i njegovi neprijatelji priznali ne samo bezopasnima nego čak i korisnima. Odreći se njih, značilo bi baciti istinu koju svi priznaju. Druge knjige sastoje se iz spisa koji otkrivaju pokvarenosti i zloupotrebe papstva. Odreći se ovih spisa značilo bi ojačati rimsku tiraniju i otvoriti širom vrata mnogim i većim bezakonjima. U trećoj vrsti svojih knjiga ustaje protiv nekih ličnosti koje su branile javna zla. Što se tiče tih spisa, priznao je da je često bio' oštriji nego što to dolikuje. Ne tvrdi da je bez pogreške, ali se i tih knjiga ne može odreći, jer bi takav postupak ohrabrio neprijatelje istine, i oni bi iskoristili priliku da Božji narod tlače sa još većom okrutnošću. {VB 132.4}

„No, ja sam samo čovjek, a ne Bog", nastavio je on; i zato ću se braniti kao što se Krist branio: ‚Ako sam govorio zlo, dokažite mi u čemu sam pogriješio...' Zbog toga vas Zaklinjem milošću Božjom, uzvišeni care, svijetli knezovi, i svi koji ste prisutni, bez obzira na stalež, da mi iz spisa proroka i apostola dokažete da sam pogriješio. Čim budem u to uvjeren, odreći ću se svojih zabluda i prvi ću zgrabiti svoje spise i bacit ću ih u vatru." {VB 133.1}

„To što sam upravo kazao jasno pokazuje, nadam se, da sam pažljivo razmotrio i izmjerio opasnosti kojima se izlažem; ali se ne plašim već se radujem što je ‚evanđelje i danas kao i nekad uzrok nemira i borbi. To je karakter i sudbina Božje Riječi. Isus je kazao: ‚Ja nisam došao da donesem na zemlju mir, nego mač.' Bog je divan i strašan u svojim savjetima; bojmo se da ne bismo pod izgovorom da želimo da ugušimo neslogu, progonili Božju Riječ i da ne bismo na sebe navukli strašnu poplavu nepremostivih opasnosti, sadašnje nevolje i vječnu pustoš... Mogao bih navesti mnogo primjera iz svete Božje Riječi. Mogao bih govoriti o faraonu, o caru babilonskom i o carevima izraelskim koji nikada nisu uspješnije radili na svojoj propasti nego upravo onda kada su, na izgled1 mudrim savjetima, mislili da učvrste svoje carstvo. Bog premješta brda, a oni to ne znaju."86 {VB 133.2}

Luter je govorio njemački; zamoljen je da iste riječi ponovi i na latinskom jeziku. Iako iscrpljen pređašnjim naporom, odazvao se molbi, i isti govor je ponovio sa istom jasnoćom i energijom. U tome ga je vodilo Božje proviđenje. Um mnogih knezova bio je toliko zaslijepljen zabludama i praznovjerjem da prilikom prvog govora nisu mogli da shvate moć Luterovih dokaza, ali prilikom ponovnog izlaganja jasno su shvatili iznesene tačke. {VB 133.3}

Oni koji su uporno zatvorili oči pred svjetlošću i odlučili da se ne daju osvjedočiti istinom bili su razjareni Luterovim riječima. Kad je Luter prestao govoriti, govornik državnog sabora je gnjevno rekao: „Vi niste odgovorili na postavljeno pitanje... Od vas se traži da date jasan i određen odgovor... Hoćete li da se odreknete ili ne? {VB 133.4}

Reformator je odgovorio: „Pošto vaše Veličanstvo traži od mene jasan, jednostavan i određen odgovor, ja vam ga dajem, a to je: ne mogu potčini ti svoju vjeru ni papi ni saboru, jer je jasno kao dan da su oni često padali u zablude i jedni drugima protivrječili. Ako me dakle ne uvjere dokazima Svetog pisma i jasnim razlozima, ako me ne osvjedoče istim mjestima koja sam citirao, i ako na taj način ne potčine moju savjest Božjoj Riječi, ja se ne mogu i ne želim ničega odreći, jer je opasno za kršćanina da govori protiv svoje savjesti. Ovo je moje stanovište, i ne mogu drukčije, neka mi Bog pomogne! Amen!" {VB 133.5}

Tako je ovaj pravedni čovjek stajao na sigurnom temelju Božje Riječi. Nebeska svjetlost obasjavala je njegovo lice. Njegovu veličinu i čistotu njegova karaktera, mir i radost koji su izvirali iz njegova srca svi su jasno vidjeli kad je otkrivao sile zabluda i svjedočio u prilog vjere koja pobjeđuje svijet. {VB 134.1}

Cio sabor je od iznenađenja za trenutak zanijemio. Prilikom svog prvog odgovora pred saborom Luter je govorio tiho, smjernim i gotovo pokornim glasom. Rimokatolici su to smatrali dokazom da se njegova hrabrost počela kolebati. Njegovu molbu za odlaganje rasprave smatrali su predznakom njegovog odricanja. Sam car, posmatrajući Luterov pognut stas, njegovo smjerno držanje i njegovo jednostavno odijelo, rekao je upola prezirno: „Taj monah me neće nikad učiniti heretikom." Ali Luterova hrabrost i odlučnost, kao i snaga i jasnoća njegovog dokazivanja, izazvala je kod svih stranaka divljenje. Car je zadivljen uzviknuo: „Ovaj monah govori sa neustrašivim srcem i sa nepokolebljivom hrabrošću," Mnogi njemački knezovi gledali su s ponosom i zadovoljstvom na tog predstavnika njihovog naroda. {VB 134.2}

Prijatelji Rima bili su poraženi; njihova stvar bila je u vrlo nepovoljnoj svjetlosti. Oni su nastojali da zadrže svoju vlast ne dokazima Svetoga pisma, nago prijetnjama, tim uobičajenim argumentima Rima. Govornik državnog sabora rekao je: „Ako se ne odrekneš, car i država vidjet će šta treba da učine s tvrdoglavim heretikom." {VB 134.3}

Luterovi prijatelji, koji su s velikom radošću slušali njegovu plemenitu odbranu, zadrhtali su na ove riječi: ali Reformator je mirno rekao: „Bog neka mi bude pomoćnik, jer se ja ne mogu ničega odreći."87 {VB 134.4}

Naređeno mu ie da izađe iz sabora dok knezovi budu vijećali. Osjećalo se da je nastupio odlučan čas. Luterovo uporno odbijanje da ništa ne porekne moglo* bi utjecati na tok crkvsne historije kroz sve buduće vjekove. Stoga su odlučili da mu dadu još jednom priliku da se odrekne. Posljednji put bio je doveden pred sabor. Opet mu je postavljeno pitanje da li želi da se odrekne svoje nauke. On je odgovorio: „Nemam, drugo da odgovorim nego što

sam odgovorio.” Bilo je jasno da ga ni obećanjima ni prijetnjama ne bi uspjeli navesti da popusti zahtjevima svojih protivnika. {VB 134.5}

Papske pristalice su se ljutile kad su vidjele da jedan običan monah prezire vlast pred kojom su drhtali kraljevi i knezovi. Bili su nestrpljivi i željeli su da on u smrtnom mučenju osjeti njihov gnjev. Ali Luter, iako svjestan opasnosti koja mu je prijetila, svima je govorio mirno i dostojanstveno, kako dolikuje jednom kršćaninu. U njegovim riječima nije bilo ni oholosti, ni srdžbe, ni izvrtanja. Sasvim je izgubio iz vida sebe, zaboravio je na velike ličnosti koje su ga okruživale, osjećajući samo jedno: da se nalazi u prisutnosti Onoga, koji je viši od pape, kardinala i kraljeva. Krist je govorio na usta svoga sluge sa snagom i uzvišenošću koja je na mahove ispunjavala kako prijatelje tako i neprijatelje strahopoštovanjem i divljenjem. Duh Božji, prisutan na ovom saboru, djelovao je na srca državnih vođa. Mnogi knezovi smjelo su priznali pravednost Luterove stvari. Veliki broj između njih bio je osvjedočen u istinu, ali u nekih ,utisci nisu bili trajni. Bilo je i takvih koji nisu odmah izrazili svoje mišljenje, ali koji su kasnije, pošto su sami proučili Sveto pismo, postali neustrašivi pomagači reformacije. {VB 135.1}

Izborni knez Fridrih gledao je vrlo zabrinuto na Luterov dolazak pred državni sabor, i sa dubokim uzbuđenjem slušao je njegov govor. S radošću i zadovoljstvom posmatrao je njegovu hrabrost, odlučnost i uzdržijivost, i odlučio je da ga brani sa još većom energijom. Upoređujući suparničke tabore, vidio je da je mudrost papa, kraljeva i kardinala bila posramljena snagom istine. Papstvo je doživjelo poraz čije će se posljedice osjećati u svim budućim vjekovima. {VB 135.2}

Kada je papin legat vidio kakav je utisak učinila Luterova odbrana, uplašio se kao nikada prije za sigurnost rimske vlasti, i odlučio je da upotrebi sva sredstva koja su mu stajala na raspoloženju da uništi reformatora. Sa svom rječitošću i diplomatskom vještinom kojom se odlikovao, pokušao je da prikaže mladom caru kako bi ludo i opasno bilo ako bi prijateljstvo i moć rimske stolice žrtvovao za stvar jednog neznatnog monaha. {VB 135.3}

Njegove riječi nisu ostale bez učinka. Sutradan poslije Luterova odgovora, car Kano je na saboru objavio da će nastaviti politiku svojih prethodnika i da će pomagati i štititi rimsku vjeru. Pošto je Luter odbio da se odrekne zabluda, protiv njega i njegovog učenja ima da se primijene najoštrije mjere. „Jedan monah, zaveden svojom ludošću, ustao je protiv vjere cijelog kršćanstva. Ja ću žrtvovati svoja kraljevstva, svoje blago, svoje prijatelje, svoje tijelo, svoju krv, svoju dušu i svoj život da zaustavim tu bezbožnost. Ja ću augustinca Lutera poslati kući i zabrani; ću mu svaki rad u narodu; zatim ću ustati protiv njega i njegovih pristalica isključenjem, prokletstvom i svim mogućim sredstvima da ga uništim. Pozivam sve podanike mojih zemalja da se ponašaju kao pravi kršćani.”88 Ipak, car je izjavio da se garantno pismo koje je dato Luteru ima poštovati, i prije nego što se protiv njega poduzmu mjere, mora mu se dozvoliti da se zdrav i živ vrati kući. {VB 136.1}

Među članovima sabora pojavila su se dva suprotna mišljenja. Papini predstavnici su tražili da se ne poštuje reformatorovo garantno pismo. Kazali su da bi Rajna trebala da primi njegov pepeo, kao što je prije sto godina primila Hu-sov.89 Ali njemački knezovi, iako sami papine pristalice i otvoreni Luterovi neprijatelji, izjasnli su se protiv takvog gaženja dane riječi, što bi bila ljaga za čast nacije. Podsjetili su na nesreće koje su došle poslije Husove smrti, izjavivši da se ne bi usudili navući na Njemačku i na njenog mladog cara nove nesreće. {VB 136.2}

Sam Karlo V je odgovorio na prijedlog, rekavši: „Ako bi čast i vjera bili prognani iz cijelog svijeta, trebalo bi da nađu utočište u srcima knezova."90 ' Najogorčeniji reformatorovi neprijatelji navaljivali su na cara da postupi sa njime kao što je car Sigismund postupio sa Husom: da ga preda na milost i nemilost crkve. Sje'ivši se Husa kako je na saboru pokazivao okovane ruke i javno osuđivao cara zbog gaženja dane riječi, Karlo V je izjavio: „Ne bih želio da crvenim od stida kao Sigismund."91 {VB 136.3}

Međutim, Karlo je svjesno odbacio istine koje je Luter zastupao. Car je govorio: „Čvrsto sam odlučio ići stopama svojih predaka „92 Odlučio je da ne skrene sa staze običaja, pa ni zbog pravde i istine. Htio je, kao njegovi očevi, da podupre papstvo sa svim njegovim zločinima i zloupotrebama. Zauzevši takav stav, odbio je da prihvati vidjelo koje ni njegovi očevi, nisu prihvatili, kao i da izvrši dužnosti koje ni oni nisu ispunili. {VB 136.4}

I danas ima mnogo takvih koji se pridržavaju običaja i predanja svojih otaca. Kad im Bog pošalje novu svjetlost, odbijaju da je prihvate jer je nisu prihvatili ni njihovi očevi, pošto im nije bila poznata. Mi ne živimo u vrijeme naših otaca, zato i naše dužnosti i odgovornosti nisu iste. Bog nas neće pohvaliti ako umjesto da istražujemo riječ istine, gledamo na primjer naših otaca da bi po njemu određivali naše dužnosti. Naša odgovornost je veća nego naših predaka. Mi smo odgovorni za svjetlost koju su oni primili i predali nam u naslijeđe, a isto tako i za novu svjetlost koja sada svijetli na nas iz Božje Riječi. {VB 137.1}

Isus je rekao o nevjernim Jevrejima: „Da nisam došao* na. svijet i da im nisam govorio, ne bi grijeha imali, a sada nemaju izgovora za svoj grijeh." Ivan 15, 22. Ista božanska sila govorila je preko Lutera caru i njemačkim knezovima. Kada je svjetlost zasjala iz Božje riječi, Gospodnji duh je posljednji put pozivao mnoge članove sabora. Kao što je Pilat, mnogo godina ranije, dopustio da oholost i častoljubije zatvore njegovo srce riječima Spasitelja svijeta; kao što ie plašljivi Feliks zamolio vjesnika istine: „Idi za sada, a kad budem imao vremena, pozvat ću te"; kao što je oholi Agripa priznao: „Još malo pa. ćeš me nagovoriti da budem kršćanin" (Djela apostola 24, 25; 28, 28), pa ipak je odbacio vijest poslatu s neba, — tako je i Karlo V odlučio da odbaci svjetlost istine, prožet svjetskom ohološću, misleći da mu to nalaže državnička mudrost. {VB 137.2}

Glasovi o planovima protiv Lutera brzo su se raširili i izazvali veliko uzbuđenje u gradu. Reformator je stekao mnogo prijatelja koji su odlučili, poznavajući vjerolomnu okrutnost Rima prema svima koji bi se usudili da otkriju njegovu Pokvarenost, da on ne padne kao

njegova žrtva. Stotine plemića obavezalo se da će ga zaštititi. Mnogi su carsku odluku žigosali kao znak slabosti carske vlasti i njenog potčianjavanja Rimu. Na vratima kuća i na javnim trgovima pojavili su se plakati; jedni su branili, a drugi osuđivali Lutera. Na jednome od njih bile su napisane riječi: „Teško tebi, zemljo, kada ti je car dije e." Propovjednik 10, 16. Opće oduševljenje u cijeloj Njemačkoj za Lutera uvjerilo je cara i državni sabor da bi svaka nepravda učinjena Luteru izložila opasnosti mir carstva i sigurnost samoga prijestola. {VB 137.3}

Fridrih Saski sačuvao je mudru suzdržljivost, prikrivajući pažljivo svoja prava osjećanja prema reformatoru, ali je u isto vrijeme pratio neumornom pažnjom svaki njegov pokret i svaki pokret njegovih neprijatelja. Bilo je i mnogo takvih koji nisu sakrivali svoje simpatije prema Luteru. Posjećivali su ga knezovi, grofovi i druge utjecajne ličnosti svjetovnog i duhovnog staleža. Spalatin je pisao: „Mala reformatorova soba nije mogla da primi sve one koji su htjeli da ga vide."93 Ljudi su mu se divili kao da je nešto više od čovjeka. Čak i oni koji nisu vjerovali njegovoj nauci divili su se njegovoj plemenitoj čestitosti koja ga je gonila da radije sebe izloži smrtnoj opasnosti negoli da se ogriješi o svoju savjest. {VB 138.1}

Uloženi su bili ozbiljni napori da se Lutera nagovori da se sporazumije sa Rimom. Plemići i knezovi upozorili su ga, ako' nastavi uporno da se drži svoga mišljenja nasuprot mišljenja crkve i sabora, da će ubrzo biti prognan iz carstva i ostavljen bez zaštite. Na to je Luter odgovorio: „Kristovo evanđelje se ne može propovijedati bez teškoća... Zašto da me strah i prijetnje odvoje od Boga i od božanske riječi koja je jedina istina? Ne, radije bih dao svoje tijelo, svoju krv i svoj život."94 {VB 138.2}

Ponovo su navaljivali na njega da se pokori carevoj presudi, pa se nema više čega bojati. „Nemam ništa protiv toga", odgovorio je on, „da car, knezovi i najednostavniji kršćani ispitaju i ocijene moje knjige, ali pod uvjetom da to čine na temelju Božje Riječi. Samo nju su dužni ljudi slušati. Ne činite nasilja mojoj savjesti, koja se potčinjava Svetom pismu." {VB 138.3}

Na drugi pokušaj da ga nagovore, on je odgovorio: „Pristajem da se odreknem sivog garantnog pisma. Predajem u ruke caru svoju ličnost i svoj život, ali Riječ Božju — nikada!"95 Izjavio je da je spreman da se pokori odluci jednog općeg sabora, ali pod uvjetom da taj sabor sudi po Svetom pismu. „Što se tiče Božje Riječi i vjere", dodao je on, „svaki kršćanin bi mogao o tome sam da prosuđuje isto tako dobro kao papa, pa makar ovog podupiralo i milion sabora." 96 Prijatelji i neprijatelji su se napokon uvjerili da je beskoristan svaki daljni pokušaj izmirenja. {VB 138.4}

Da je reformator popustio samo u jednoj tačci, onda bi sotona i njegovi suradnici odnijeli pobjedu. Ali njegova nepokolebljiva odlučnost bila je sredstvo za oslobođenje crkve i početak novog i boljeg doba. Utjecaj ovog čovjeka koji ie imao hrabrosti da u religioznim pitanjima misli i radi samojstalno djelovao je na crkvu i na svijet ne samo u njegovo vrijeme već i u svim budućim pokoljenjima. Njegova odlučnost i vjernost krijepi; će u posljednje

vrijeme sve one koji će morati da prođu kroz slično iskustvo. Božja moć i veličina bili su uzdignuti iznad ljudskih odluka, iznad sile sotonine moći. {VB 138.5}

Uskoro poslije toga Luter je dobio naređenje od cara da se vrati kući. Reformator je znao da će poslije te naredbe brzo doći i njegova osuda. Prijeteći oblaci su se nagomilali nad njegovom stažem, ipak. njegovo je srce bilo puno radosti i hvale kada je napuštao Vorms. „Sam đavo", rekao ie on, „čuvao je papsku tvrđavu; ali ie Krist načinio u njoj veliki prodor, i sotona je morao priznati da je Bog jači od njega." 97 {VB 139.1}

Poslije svog odlaska, želeći iskreno da njegovu odlučnost ne shvate kao pobunu, Luter je pisao caru: „Bog, koji ispituje srca, svjedok je da sam gotov potčiniti se Vašem Veličanstvu bilo u slavi ili u sramoti, u životu ili smrti, u svemu osim u Božjoj Riječi, kroz koju čovjek živi. U poslovnim stvarima svoga života, moja odanost je nepokolebljiva, jer gubitak ili dobitak u zemaljskim stvarima ne utječe na spasenje. Ali kad su u pitanju vječni interesi, Bog ne želi da se pokoravamo čovjeku. Jer potčinjavanje u duhovnim stvarima je pravo bogosluženje, a ono pripada samo Stvoritelju." 98 {VB 139.2}

Na putu iz Vormsa, Luter je bio dočekivan još oduševijenije nego kad je tamo putovao. Duhovni velikodostojnici pozdravljali su isključenog monaha, i građanske vlasti ukazivale su poštovanje čovjeku koga je car osudio. Nagovorili su ga da propovijeda usprkos carskoj zabrani, i tako se ponovo popeo na propovjedaonicu: „Ja se nisam nikad obavezao da ću vezati Božju Riječ," govorio je on, „niti ću ikada dati takvu obavezu." {VB 139.3}

Uskoro poslije njegovog odlaska iz Vormsa, papske pristalice uspjele su da nagovore cara da izda protiv njega edikt. U tom ediktu Luter je bio proglašen kao „sotona u ljudskom obliku, odjeven u redovničke haljine". Izdata je bila naredba da se poduzmu mjere kako bi se spriječio njegov rad čim bude istekao rok njegove zaštite. Svakome je bilo zabranjeno da mu pruži utočište, hranu ili piće, ili da ga podupire ili pomaže riječima ili dielima, javno ili privatno. Trebalo je da bude uhvaćen i predan vlastima. I njegovi sljedbenici treba da budu uhapšeni, a njihovo imanje zaplijenjeno. Njegovi spisi treba da se unište, i napokon svi oni koji će se usuditi da rade protiv ove naredba treba da dijele njegovu sudbinu. Saski izborni knez i ostali knezovi koji su bili prijateljski naklonjeni Luteru na-pustili su Vorms uskoro poslije njegovog odlaska, i državni sabor odobrio je carev dekret. Sada su papske pristalice trijumfirale. Smatrali su da je sudbina reformacije zapečaćena. {VB 139.4}

Bog je u ovom času opasnosti pripremio put spasenja za svog slugu. Jedno budno oko pratilo je Luterovo kretanje, i jedno Vjerno i plemenito sirce donijelo je odluku da ga spasi. Jasno je bilo da će Rim biti zadovoljan samo onda kada bude čuo da je Luter mrtav. Jedino sredstvo da ga sačuvaju od čeljusti lava bilo je da ga sakriju. Bog je dao Fridrihu Saskom mudrost da stvori plan kako da reformatora spasi. Suradnjom prijatelja sproveden je plan izbornog kneza, i Luter je bio sakriven i od prijatelja i od neprijatelja. Na povratku svome domu, iznenada bio je uhvaćen, otrgnut od svoje pratnje i odveden brzo kroz šumu u kulu Vartburg — usamljenu tvrđavu, sagrađenu na vrhu jednog brda. Njegovo odvođenje i

sakrivanje učinjeno je tako tajanstveno da i sam Fridrih Saski dugo vremena nije znao gdje je odveden. Važno je bilo da se to ne zna. Dokle god izborni knez nije znao gdje je Luter sakriven, on nije mogao ni dati kakvo obavještenje o njemu. On je samo znao da je reformator u sigurnosti, i to mu je bilo dosta. {VB 140.1}

Prošlo je proljeće, ljeto i jesen; došla je zima, a Luter je još uvijek bio zatočenik. Aleander i njegovi privrženici trijumfirali su, uvjereni da će se svjetlost evanđelja uskoro ugasiti. Ali umjesto toga, reformator je svoju svetiljku punio iz, rezervoara istine da bi njeno vidjelo svijetlilo još jačim sjajem. {VB 140.2}

U prijateljskoj sigurnosti u Vartburgu, Luter se u početku osjećao sretan, Videći da je izbavljen od opasnosti i bojne vreve. Ali nije mogao dugo podnositi spokojstvo i odmor. Naviknut na aktivan život i tešku borbu, on nije mogao lako podnositi neaktivnost. U ovim danima usamljenosti lebdjelo mu je pred očima stanje crkve, a on je očajno uzviknuo: „Jao! zar u ovim posljednjim danima Božjeg gnjeva nema nikoga tko bi stao kao zid pred Gospoda i spasao Izraela!" Zatim je počeo da razmišlja o sebi i uplašio ,se da ne bi zbog svoga povlačenja iz borbe bio okrivljen kao plašljivac. Osim tos?a predbacivao je sebi nemarnost i ugađanje samome sebi. Ipak. u isto* vrijeme ie činio više nego što bi se moglo očekivati od jednog čovjeka. Njegovo pero nije nikada bilo nezaposleno. Njegovi neprijatelrji, koji su sebi laskali da su ga ušutkali, začudili su se i zbunili očevidnim dokazima da je on još aktivan. Mnoštvo traktata iz-lazilo je iz njegovog pera i kružilo po cijeloj Njemačkoj. Osim toga učinio je za svoje sunarodnjake veliko djelo time što je preveo Novi zavjet na njemački jezik. Sa visine svog stjenovitog Patmosa, više od godinu dana nastavljao je da propovijeda evanđelje i žigoše grijehe i zablude svoga vremena. {VB 140.3}

Bog je uklonio svoga slugu iz javnog života ne samo zato da ga sačuva od gnjeva njegovih protivnika i da mu osigura jedno mirno vrijeme za ove važne poslove nego je to učinio još iz važnijih razloga. U samoći i skrovitosti planinskog utočišta Luter je biq odvojen od svakog zemaljskog oslonca i svjetske hvale. Tako je bio sačuvan od oholosti i samopouzdanja, koji tako često prate uspjeh. Ovo stradanje i poniženje pripremilo ga je da sigurnim korakom ide vrtoglavim visinama, na koje je iznenada bio prenijet. {VB 141.1}

Kada se ljudi raduju slobodi koju im donosi istina, skloni su da uzvise ona koje je Bog upotrebio da slome lance zabluda i sujevjerja. Sotona pokušava da odvrati ljudske misli i osjećanja od Boga i da ih uputi na ljude; na taj način ih zavodi da poštuju oruđe, a da zanemare Ruku koja upravlja svim događajima proviđenja. Često riligiozne vođe, koje na takav način bivaju hvaljene i slavljene, gube iz vida Zavisnost od Boga i padaju u samopouzdanje. Zbog toga nastoje da zavladaju umom i savješću ljudi, koji su skloni da u njih gledaju kao u vođe, a ne na Božju Riječ. Djelo reforme je često stradalo zbog ovakvog duha njenih pristalica. Bog je htio da sačuva djelo reformacije baš od ove opasnosti. Želio je da ovo djelo nema znak čovjeka, nego da primi pečat Božji. Ljudi su gledali na Lutera kao

na tumača istine; zato je on bio udaljen da bi svi pogledi bili upravljeni na vječnog Autora istine. {VB 141.2}

POGLAVLJE 9.— REFORMACIJE U ŠVICARSKOJ

U izboru oruđa da se. sprovede reforma u crkvi vidimo isti božanski plan kao i pri osnivanju crkve. Božanski učitelj ostavio je po stra-ni zemaljske velikaše, plemiće i bogate, koji su navikli da od ljudi primaju hvalu i po"štovanje. Ispunjeni osjećajem nadmoćnosti, oni nisu: mogli da saosjećaju sa svojim bližnjima niti da postanu suradnici poniznog Nazlairećanina. Nenaučenim galilejskim ribarima bio je upućen poziv: „Hajdete za mnom, i načinit ću vas lovcima ljudi." Matej 4, 19. To su bili ponizni ljudi, voljni da se poučavaju. Što su manje bili pod utjecajem lažnog učenja svog vremena, to ih je Krist mogao uspješnije poučavati i pripremati za svoju službu. Tako je bilo i u dane velike reformacije. Glavni reformatori su bili ljudi iz naroda — ljudi koji nisu bili obuzeti željom za čašću i religioznim fanatizmom svoga vremena. Bog se služi poniznim oruđima da postigne velike uspjehe. Tada se slava ne pripisuje ljudima nego Onome koji radi preko njih da „hoće i učine što je njemu ugodno". {VB 142.1}

Nekoliko sedmica poslije Luterovog rođenja u kolibi jednog saskog rudara, rodio se Ulrih Cvingli u kućici jednoga pastira u Alpama. Cvinglijeva okolina u njegovom djetinjstvu i njegov prvi odgoj bili su dobra priprema za njegovu kasniju misiju. Odgojen usred prizora veličanstvene prirodne ljepote, bio je prožet osjećanjem moći, veličine i veličanstva Božjega. Historija junačkih djela njegovih sunarodnika zapalila je njegove mladenačke težnje. Od svoje pobožne bake slušao je svete priče koje je ona napabirčila iz biblijske historije i crkvenih predanja. Sa velikim interesovanjem slušao je o djelima patrijaraha i proroka, o pastirima koji su pasli stada; na palestinskim brežuljcima, gdje su anđeli razgovarali s njima o Djetetu iz Betlehema i o Čovjeku sa Golgote. {VB 142.2}

Isto kao i Hans Luter, tako je i Cvinglijev otac želio da školuje sina, i dječak je morao rano napustiti svoj redni kraj. Njegovo je napredovanje bilo tako brzo da se uskoro postavilo pitanje: gdje da se za njega nađe učitelj koji bi bio sposoban da ga poučava. Kad mu je bilo' trinaest godina, pošao je u Bern gdje je tada postojala najbolja škola u Švicarskoj. Tu se pojavila opasnost ,koja je prijetila da pokvari njegovu budućnost. Monasi su ga, naime, stalno nagovarali da slupi u samostan. Dominikanci i franjevci su se takmičili tko će zadobiti veću naklonost naroda. To su željeli postići bogatstvom i ukrasima svojih crkava, sjajem svojih ceremonija, privlačnošću slavnih relikvija i čudotvornih slika. {VB 143.1}

Bernski dominikanci su vidjeli da će ukoliko budu mogli pridobiti tog mladog učenika, osigurati dobitak i čast. Njegova neobična mladost, njegov urođeni dar kao govornika pisca, njegov talenat za glazbu i poeziju bili bi utjecajniji nego sav njihov sjaj i raskoš da privuku narod njihovoj crkvi i da povećaju prihode reda. Lukavstvom i laskanjem nastojali su da pridobiju Cvinglija da stupi u njihov samostan. Luter kao student bio se zakopao u ćeliju samostana; on bi bio izgubljen za čovječanstvo da ga Božje proviđenje nije odavde izbavilo. Cvingli nije smio ići putem iste opasnosti. Njegov otac je bio obavješten Božjim proviđenjem o namjerama monaha. On nije želio da njegov sin pođe putem dokonog i

bezvrijednog samostanskog života. Vidio je da je njegova budućnost u opasnosti, i naredio mu je da se odmah vrati kući. {VB 143.2}

Mladić je poslušao zapovijest, ali nije mogao dugo ostati u svojoj zavičajnoj dolini; poslije izvjesnog vremena pošao je da nastavi svoje studije u Bazelu. Tu je Cvingli prvi put čuo propovijed o dragovoljnom daru Božje milosti. Vitembah, profesor starih jezika, došao je pomoću studija jevrejskog i grčkog u vezu sa Svetim pismom, i tako su zraci božanske istine obasjali um njegovih učenika putem njegovih predavanja.. On je učio da postoji starija istina, daleko vrednija od teorija naučenjaka i filozofa. Ta stara istina je saznanje da je Kristova krv jedini otkup za grešnike. Za Cvinglija su to bili kao prvi zraci koji prethode zori. {VB 143.3}

Uskoro je Cvingli bio pozvan da naipusti Bazel i da prihvati svoje životno zvanje. Njegovo prvo mjesto rada bila je jedna župa u Alpama, nedaleko od njegove zavičajne doline. Pošto je primio svećeničko posvećenje, „on se cijelom dušom posvetio proučavanju božanske istine, svjestan", kaže jedan njegov suradnik „koliko mnogo mora da zna onaj kome je povjereno Kristovo stado".99 Sto je više istraživao Sveto pismo, to je jasnije uočavao razliku između biblijskih istina i zabluda Rima. Potčinio se Bibliji kao Božjoj riječi, jedinom potpunom i nepogre-šivom pravilu vjere i života... Razumio je da Božja Riječ mora biti sama sebi tumač. Nije se usudio da se služi Pismom da bi podupro unaprijed izmišljenu teoriju, nego je smatrao svojom dužnošću da upozna njegovu određenu i otkrivenu nauku. Služio se svim sredstvima koja su mu stajala na raspolaganju da dobije potpuno i pravo razumijevanje Pisma, i tražio je pomoć Svetog Duha koji će, kako je on rekao, otkriti pravi smisao Božje riječi svakome koji to bude tražio iskreno i s molitvom. {VB 144.1}

„Sveto pismo", rekao je Cvingli, „potječe od Boga, a ne od čovjeka. Bog koji prosvijetljuje dat će ti da razumiješ da je njegov govor od Boga. Božja riječ... ne može pogriješiti; ona prosvjetljuje, poučava, podiže, obasjava dušu spasenjem i milošću, tješi je u Bogu, čini je poniznom, tako da zaboravlja na sebe i prihvaća Boga.;" Cvingli je sam iskusio istinitost ovih riječi. Govoreći o svom iskustvu u to vrijeme, on je kasnije pisao: „Kad sam počeo da proučavam Božju riječ, stalno su me uznemiravale filozofija i skolastika, Na kraju sam došao do zaključka: treba sve to da ostavim i da tražim svjetlost Božju jedino u njegovoj Riječi, Tada sam počeo moliti Boga da mi pošalje svoju svjetlost, i proučavanje Pisma postalo mi je mnogo lakše." {VB 144.2}

Nauku koju je Cvingli propovijedao, on nije primio od Lutera. To je bila Kristova nauka. „Ako Luter propovijeda Kri-sta". rekao je švicarski reformator, „on čini ono što i ja činim. Broj onih koje je on doveo Kristu veći je nego broj onih koje sam ja doveo. Ali to nije važno. Ja neću nositi drugo ime osim Kristovo, čiji sam vojnik, i On je moj jedini vođa. Nikada nisam pisao Luteru, niti on meni. A zašto? — Da bi se vidjelo kako je Duh Božji

suglasan sa samim sobom, jer obojica, bez ikakvog neslaganja, učimo jedinstvenu Kristovu nauku."100 {VB 144.3}

Godine 1516. Cvingli je bio pozvan da bude propovjednik samostana u gradu Ajnzidelnu. Ovdje je imao priliku da bolje upozna Pokvarenost Rima i da izvrši utjecaj koji će se osjećati daleko od njegovih rodnih Alpa. Među glavne privlačnosti Ajnzidelna ubrajala se jedna slika Djevice Marije, za koju se tvrdilo daj ima čudotvornu moć. Iznad ulaznih vrata manastira stajao je natpis: „Ovdje se može dobiti potpuno oproštenje grijeha."101 U svako godišnje doba dolazili su hodočasnici da se poklone slici Djevice Marije, ali na veliki godišnji praznik, posvećen njoj u čast, mnoštvo hodočasnika je dolazilo iz svih krajeva Švicarske, i čak iz Francuske i Njemačke. Veoma ožalošćen ovim prizorom, Cvingli je iskoristio priliku da ovim robovima praznovjerja propovijeda slobodu koju donosi evanđelje. {VB 145.1}

„Ne mislite", govorio im je on sa propovjedaonice, „da je Bog više u ovom hramu nego na drugom mjestu. Ma u kome mjestu stanovali, Bog je oko vas i čuje vas... Mogu li beskorisna djela, duga hodočašća, darovi, slike, prizivanje Djevice i svetaca pribaviti milost Božju? Šta koriste mnoge riječi, kojima ukrašavate svoje molitve? Šta koriste sjajna odijela, obrijana glava, duga i nabrana haljina ili zlatom izvezene papuče? Bog gleda na sirce, a naše srce je tako daleko od Njega." „Krist", dodao je on, „koji je jednom bio prinijet na križu je naša žrtva pomirenja, koja je dovoljna za grijehe svih vjernika za svu vječnost."102 {VB 145.2}

Mnogim slušaocima ovo učenje nije bilo po volji. Gorko su se razočarali kad su čuli da je njihov naporan put uzaludan. Nisu mogli razumjeti oproštenje koje im Krist besplatno nudi. Bili su zadovoljni sa starim putem ka nebu koji im je Rim obilježio. Oni su se plašili od teškoća koje bi ih snašle pri traženju boljeg puta. Lakše im je bilo da svoje spasenje povjere svećeniku ili papi nego da traže čistotu srca. {VB 145.3}

Drugi su, međutim, s radošću primili vijest spasenja u Kristu. Obredi koje je Rim propisao nisu im donijeli duševni mir, i oni su vjerom primili Spasteljevu krv kao sredstvo svog očišćenja. Vratili su se u svoj zavičaj da i drugima otkriju dragocjenu svjetlost koju su primili. Tako se istina prenosila od zaselka do zaselka, od grada do grada, i sve se više smanji-vao broj Marijinih hodočasnika. Smanjili su se također i darovi, a prema tome i Cvinglijevi prihodi, koji su potjecali od tih darova. Ali, on se nije zbog toga žalostio; naprotiv, radovao se kad je vidio kako se ruši moć fanatizma i praznovjerja. {VB 145.4}

Crkveni dostojanstvenici nisu bili slijepi za djelo koje je Cvingli obavljao. Nadali su se da će ga pridobiti za sebe laskanjem, i zato su se za trenutak uzdržali od sukoba. U međuvremenu istina je zadobivala srca. {VB 146.1}

Cvinglijev rad u Ajnzidelnu pripremao ga je za veće polje rada, u koje je uskoro imao da stupi. Poslije tri. godine bio je pozvan za propovjednika katedrale u Cirihu. Ovaj grad bio je

tada najveći u švicarskoj federaciji, i sve što' se tamo' zbivalo imalo je dalekosežan utjecaj. Duhovna lica, na čiji je poziv Cvingli došao u Cirih, potrudila su se da mu objasne da ne žele novotarije i uputili su ga u njegove dužnosti. {VB 146.2}

„Uložite sve napore", rekli su mu, „da povećate prihode za crkvu, i ne zanemarujte sitnice. Savjetujte vjerne sa propovjedaonice i u i ispovjedaonici da plaćaju svoje desetke i prinose, i da darovima pokažu svoju ljubav prema crkvi. Trudite se da povećate prihod od bolesnih, od mise i, uopće, od svake crkvene djelatnosti." „U vaše dužnosti spada još dijelenje svetih tajni, propovijedanje i briga za stado", dodao je njepov starješina. „Ali vi možete uzeti pomoćnika za ove različite službe, a naročito za propovijedanje. Vi ćete dijeliti svete tajne samo uglednim ličnostima, i to kada vas pozovu; zabranjuje vam se da to činite svakome bez obzira na njegov položaj."103 {VB 146.3}

Cvingli je slušao šuteći, i pošto se zahvalio na časti što je pozvan na tako važnu službu, počeo je da im izlaže plan koji je mislio da sprovede. „Kristov život", rekao je on, „bio je dugo sakriven od naroda. Ja ću naročito da propovijedam evanđelje po Mateju, Poglavlje po poglavlje, iznoseći sve iz izvora Pisma, ispitujući njegove dubine, upoređujući odlomak sa odlomkom, i tražeći razumijevanje u stalnoj i usrdnoj molitvi. Ja ću posvetiti svoju službu u slavu Boga, u slavu njegovog jedinorodnog Sina, za pravo spasenje duša i njegovo utvrđivanje u pravoj vjeri."104 Iako neki od svećenika nisu odobravali njegov plan i pokušavali su da ga odvrate, Cvingli je ostao nepokolebljiv. Izjavio je da nema namjeru da se služi nekom novom metodom već starom, koju je crkva upotrebljavala u ranija, čistija vremena. {VB 146.4}

Već su istine koje je on propovijedao probudile interesiranje; i narod je u velikom mnoštvu dolazio da sluša njegove propovijedi. Među njegovim slušaocima bilo je i takvih koji već duže vremena nisu dolazili u crkvu. Svoju službu počinjao je otvaranjem evanđelja, čitajući i tumačeći svojim slušaocima nadahnute izvještaje o Kristovom životu, i njegovoj nauci i smrti. Ovdje, kao i u Ajnzidelnu, isticao je Božju Riječ, kao jedini nepogrešivi autoritet, i Spasiteljevu smrt, kao jedinu potpunu žrtvu. „Hoću da vas dovedem Kristu, govorio je on, „ka Kristu, pravom izvoru spasenja.„105 Oko Cvinglija okupljali su se ljudi svih staleža, počevši od državnika i naučenjaka, pa do zanatlija i seljaka. Sa dubokim interesiranjem slušali su njegove riječi. On je ne samo propovijedao o daru spasenja, koji se besplatno daje, nego neustrašivo žigosao i poroke svoga vremena. Mnogi na povratku iz katedrale hvalili su Boga, govoreći: „Ovaj čovjek je pravi propovjednik istine." „On će biti naš Mojsije, koji će nas izvesti iz egipatske tame.."106 {VB 147.1}

Poslije oduševljenja prvih trenutaka počelo se javljati protivljenje. Monasi su se podigli da spriječe njegov rad i osude njegovu nauku. Mnogi su mu se rugali i prijetili mu. Ali Cvingli je sve to podnosio strpljivo, govoreći: „Ako želimo zadobiti zle za Isusa Krista, onda moramo zatvoriti oči pred mnogim stvarima."107 {VB 147.2}

U to vrijeme došao je jedan novi pomoćnik da potpomogne djeloreforme. Neki Lucijan, poslat iz Bazela od jedinog prijatelja reformirane vjere, došao je jednog dana u Cirih s Luterovim spisima. Prijatelj iz Bazela je mislio da bi prodavanje tih spisa moglo biti moćno sredstvo za širenje vidjela. On je pisao Cvingliju: „Vidite da li taj Lucijan ima dovoljno razboritosti i vještine, ako ima, neka onda raznosi Luterove spise od grada do grada, od sela do sela, od kuće do kuće, a naročito za laike napisano razjašnjenje Gospodnje molitve. Što više ti spisi budu poznati to će se više kupaca javiti za njih. Ali neka ne raznosi druge knjige; jer ako nosi samo Luterove knjige, onda će u toliko više tih prodati."108 Tako je svjetlost krčila sebi put. {VB 147.3}

Kad se Bog sprema da slomi lance neznanja i praznovjerja, sotona se još više trudi da ljude pokrije tamom, i da još jače stegne njihove okove. U času kad je Bog u raznim zemljama podizao ljude da objave oproštenje grijeha i opravdanje kroz Kristovu krv, Rim je udvostručio svoje napore da u svim kršćanskim zemljama stvori trgovine indulgencijama, nudeći oproštenje za novac. {VB 147.4}

Svaki grijeh je imao svoju određenu cijenu, i ljudima je bilo dozvoljeno da čine zločine, samo ako time budu punili rimsku blagajnu. Tako su dva pokreta išla uporedo: jedan je nudio oproštenje za novac, a drugi oproštenje u Kristu. Rim je dopuštao grijeh, čineći ga izvorom svojih prihoda, a reformatori su osuđivali grijeh, ukazujući na Krista kao otkupitelja i izbavitelja. {VB 148.1}

U Njemačkoj je prodavanje oproštajnica bilo povjereno dominikanskim redovnicima; na čelu te trgovine stajao je Tecel. U Švicarskoj je trgovina oproštajnicama bila povjerena Franjevcima, pod kontrolom Samsona, jednog talijanskog monaha. Samson je već učinio crkvi velike usluge, donijevši iz Njemačke i Švicarske ogromne sume novaca u papsku blagajnu. Sada je prolazio kroz Švicarsku; privlačio je veliko mnoštvo lišavajući siromašne seljake njihovih skromnih prihoda, i izmamljujući od bogatih velike darove. Ali utjecaj reformacije se već osjećao. Iako ova trgovina oproštajnicama nije bila potpuno osujećena, ipak je bila znatno oslabljena. Cvingli je još bio u Ajnzidelnu kad je Samson otpočeo svoju djelatnost u jednom susjednom gradu. Čuvši za njegovu misiju, reformator je odmah ustao protiv nj;ega. Oba protivnika se nisu susrela, ali Cvinglijev uspjeh u raskrinkavanju kaluđerove trgovine bio je toliki da je ovaj morao otići u drugo mjesto da traži sreću. {VB 148.2}

U Cirihu je Cvingli vatreno propovijedao protiv trgovine oproštajnicama; i kad se Samson približio gradu, gradski savjet je poslao pred njega jednog poslanika s molbom da ne uđe u grad. Uspjevši da lukavstvom dobije dozvolu za ulazak u grad, ipak je bio vraćen natrag, ne prodavši ni jednu jedinu oproštajnicu, i uskoro poslije toga napustio je Švicarsku. {VB 148.3}

Jak podsticaj dobila je reformacija kad se pojavila kuga, nazvana „crnom smrću", koja je 1519. godine pustošila Švi-carsku. Gledajući smrti u oči, mnogi su se sjetili ništavnosti i

bezvrijednosti oproštaja koje su za novac kupili, i poželjeli su da njihova vjera počiva na čvršćem temelju. Cvingli se u Cirihu razbolio; bolest je bila tako teška da su mnogi izgubili nadu u njegovo ozdravljenje, i već su kružile vijesti da je Cvingli umro. U tom kritičnom času njegova nada i hrabrost nisu ga ostavile. On je vjerom gledao na križ Golgote Uzdajući se da je Kristova žrtva dovoljna za oproštenje grijeha. Izbjegavši smrti, počeo je da propovijeda evanđelje sa većom revnošću nego ikada ranije; i njegove su riječi imale neodoljivu silu. Narod je radosnog srca pozdravljao svog dragog propovjednika, koji se vratio s ruba groba. Pošto su sami bdjeli uz krevet bolesnih i umirućih, oni su bolje nego ikada ranije mogli osjetiti vrijednost evanđelja, {VB 148.4}

Cvingli je stekao jasnije razumijevanje istine i bolje je osjetio u sebi njenu preporađajuću silu. Pad čovjeka i plan spasenja su bile njegove omiljene teme. „U Adamu", govorio je on, „svi smo mrtvi, ogrezli u pokvarenosti i prokletstvu."109 „Krist, pravi čovjek i pravi Bog, osigurao nam je vječno spasenje... Njegovo stradanje je vječna žrtva, koja donosi vječno spasenje. Ona zauvijek zadovoljava božansku pravdu u korist svih onih koji se čvrstom i nepokolebljivom vjerom oslanjaju na tu žrtvu." Ali jasno je učio da nam Kristova milost ne daje pravo da i dalje živimo u grijehu. Gdje god postoji vjera u Boga, tamo je Bog; a gdje je Bog, ondje je i revnost koja nas nagoni na dobra djela."110 {VB 149.1}

Interesiranje za Cvinglijeve propovijedi bilo je toliko da je katedrala bila puna slušalaca koji su dolazili da ga čuju. Malo pomalo, koliko su oni mogli razumjeti, otkrivao je svojim slušaocima istinu. Bio je pažljiv te im odmah u početku nije otkrivao tačke koje su ih! mogle zbuniti i stvoriti u njih predrasude. Njegov je cilj bio da zadobije njihova srca za Kristovu nauku, da ih dime njegovom ljubavlju i da pred njihovim očima oživi Kristov primjer. Kad budu prihvatili načela evanđelja, njihovo sujeverje i praznovjerni običaji će nestati. {VB 149.2}

Korak po korak je reformacija u Cirihu napredovala. Neprijatelji su podigli jak otpor. Godinu dana ranije jedan monah iz Vitenberga kazao je papi i caru u Vormsu svoje odlučno „ne", a sada je izgledalo da će papski interesi naići na slično protivljenje u Cirihu. Cvingli je bio izvrgnut stalnim napadajima. U papskim kantonima, s vremena na vrijeme, učenici evanđelja su bili spaljivani na lomači, ali to nije bilo dovqljno;_trebalo je krivoverje potpuno ušutkati. U tom cilju biskup iz Konstance poslao je u Cirih tri izaslanika da optuže Cvinglija da uči narod da gazi crkvene zakone, i da tako dovodi u opasnost mir i dobar red društva. Ako se bude prezirala crkvena vlast, poručio je on, nastat će opća anarhija. Cvingli je odgovorio da već četiri godine propovijeda evanđelje u Cirihu, i da je taj grad „tiši i mirniji nego bilo koji drugi grad u Švicarskoj". „Nije li dakle kršćanstvo", zaključio je on, najbolji čuvar opće sigurnosti."111 {VB 149.3}

Biskupovi izaslanici su savjetovali gradske odbornike da ostanu u crkvi, izvan koje, kako su oni izjavili, nema spasenja. Cvingli je odgovorio: „Neka vas ova optužba protiv mene ne uznemirava! Temelj crkve je ista Stijena, isti Krist, koji je dao Petru njegovo ime, jer ga je

on vjerno priznao. Tko god cijelim srcem vjieruje u Krista, svuda i u svakom narodu, taj će biti spašen uistinu; to je crkva izvan koje nema spasenja."112 Kao rezultat tog razgovora, jedan od biskupovih izaslanika je primio evanđeosku vjeru. {VB 150.1}

Gradski savjet nije htio ustati protiv Cvinglija, i Rim se pripremao za novi napad. Saznavši za zavjeru svojih neprijatelja, reformator je uskliknuo: „Neka dođu! Ja ih se isto toliko bojim koliko se stijena boji valova koji buče na njenom podnožju."113 Isitina se dalje širila. Pristalice reformacije u Njemačkoj, obeshrabreni Luterovim nestankom, opet su se ohrabrili čuvši za napredak evanđelja u Švicarskoj. {VB 150.2}

Što se reformacija u Švicarskoj više učvršćavala, to se njen utjecaj jače opažao u suzbijanju poroka i u održavanju reda i sloge. „Mir se nastanio u našem gradu", pisao je Cvingli; „nema više svađa, zavisti, licemjerstva i nesloge. Odakle može doći takav sklad, ako ne od Gospoda i od naše nauke koja nas ispunjava rodovima mira i pobožnosti?"114 {VB 150.3}

Pobjede koje je reformacija izvojevala podstaklo su pristalice Rima na još odlučnije napore da je unište. Videći kako su malo uspjeli da progonstvom suzbiju Luterovo djelo, odlučili su da unište reformaciju njenim vlastitim oružjem. Određena je bila rasprava sa Cvinglijem. Da bi bili sigurni u pobjedu, pridržavali su sebi pravo da odrede mjesto gdje će se voditi rasprava kao i suce koji će odlučiti tko ima pravo. A kad jednom budu imali Cvinglija u svojoj vlasti, postarat će se da im više ne izmakne. Čim bude vođa ušutkan, mislili su oni, pokret reformacije će brzo biti ugušen. Ovaj dogovor držao se ipak u najvećoj tajnosti. {VB 150.4}

Određeno je bilo da se rasprava održi u Badenu, ali Cvingli nije bio tamo prisutan. Savjet grada Ciriha zabranio je svom propovjedniku da se izlaže ovoj opasnosti, jer nije imao povjerenja u namjere pristalica pape, sjećajući se lomača, koje su oni podizali za sljedbenike evanđelja u svim papskim kantonima. Cvingli je bio spreman da dočeka poslanike koje bi Rim poslao u Cirih, ali da ide u Baden, gdje je nedavno bila prolivena krv mučenika istine, značilo bi da ide u susret sigurnoj smrti. Ekolampad i Haler bili su izabrani da zastupaju reformaciju, dok je dr. Ek, poduprt mnoštvom učenih doktora i viših svećenika, bio branitelj Rima. {VB 151.1}

Iako Cvingli nije bio prisutan na sastanku, njegov se utjecaj osjećao. Za pisare su bili izabrani sve same papine pristalice, a drugima je bilo zabranjeno pod smrtnom kaznom da uzimaju pribilješke. Usprkos tome, Cvingli je svakog dana primao tačan izvještaj o svemu što se u Badenu govorilo. Jedan student, koji je prisustvovao raspravi, sastavljao je svako veće izvještaj o onome što se dešavalo preko dana. Dva druga studenta preuzela su na sebe dužnost da ove izvještaje šalju Cvingliju zajedno sa svakodnevnim pismima Ekolampada. Reformator je odgovarao davajući savjete i uputstva. Njegova pisma pisana su noću, a studenti su se rano ujutro vraćali s njima u Baden. Ovi, da ne bi izazvali sumnju stražara na

gradskim vratima, nosili su na glavama košare s pilićima, i tako su nesmetano ulazili u grad. {VB 151.2}

Na ovaj način se Cvingli borio sa svojim lukavim neprijateljima. „On je više radio", veli Mikonije, „svojim razmišljanjem, svojim neprospavanim noćima, svojim savjetima i uputstvima nego da je lično bio prisutan na raspravi usred svojih neprijatelja."115 {VB 151.3}

Papine pristalice, naduti sigurnošću u pobjedu, došli su u Baden u svojim najljepšim haljinama i sa najsjajnijim nakitima. Živjeli su raskošno; hranili su se biranom i obilatom hranom; njihovi su stolovi bili puni najskupocjeniji! poslastica i najbiranijih vina. Teret svojih crkvenih dužnosti olakšavali su zabavama i gozbama. Reformatori su pružali sasvim suprotnu sliku. Svojom jednostavnom vanjštinom izgledali su narodu nešto bolji od prosjaka, a njihova skromna hrana bila je slična hrani asketa. Domaćin, kod koga je Ekolampad stanovao, uhodio je svoga gosta u njegovoj sobi i uvijek ga je zaticao pri proučavanju Biblije i molitve, te je izvijestio s čuđenjem, da je „taj heretik vrlo pobožan." {VB 151.4}

Pri otvaranju konferencije, „Ek se oholo popeo na sjajno okićenu govornicu, dok je ponizni Ekolampad, jednostavno odjeven, morao zauzeti mjesto nasuprot svom oholom protivniku na jednoj prostoj stolici."116 Ek je imao zvonak glas i neograničenu sigurnost. Zlato i slava pođsticali su ga na revnost, a za odbranu vjere očekivao je da bude nagrađen lijepom nagradom. Kad nije imao dovoljno dokaza, služio se pogrdama i čak kletvama. {VB 152.1}

Ekolampad, po prirodi uzdržljiv i skroman, dugo je oklijevao da uzme učešća u raspravi, ali kad se odlučio da. progovori, unaprijed je dao svečanu izjavu: „Ja za pravilo vjere priznajem samo Božju Riječ." Blag i učtiv, on se pokazao također učen i odlučan. Dok su se branitelji crkve stalno pozivali na crkvene običaje, reformator se čvrsto držao Svetog pisma. „Običaji", rekao je on, „nemaju važnosti u Švicarskoj, osim ako su u skladu sa ustavom; a u pitanju vjere je Biblija naš ustav." {VB 152.2}

Razlika između dvojice govornika nije ostala bez učinka. Mirno i jasno reformatorovo dokazivanje, njegov ljubazan i skroman način izlaganja zadobili su slušaoce koji isu sa negodovanjem odbacili ohola i hvalisava Ekova tvrđenja. {VB 152.3}

Rasprava je trajala osamnaest dana. Na svršetku su papine pristalice sebi pripisali pobjedu. Kako su većina delegata bile pristalice Rima, sabor je proglasio reformatore za pobijeđene i isključio ih iz crkve zajedno sa njihovim vođom Cvinglijem. Ali plodovi rasprave su pokazali tko je imao pravo. Ova je rasprava dala još veći podsticaj djelu reformacije, 1 uskoro poslije toga su se važni gradovi Bern i Bazel odlučili za reformaciju. {VB 152.4}

POGLAVLJE 10.—NAPREDAK REFORMACIJE U NJEMAČKOJ

Luterov tajanstveni nestanak izazvao je zaprepašćenie u cijeloj Njemačkoj. Sa svih strana raspitivali su se za njega. O njemu su se širili najneobičniji glasovi, i mnogi su mislili da je ubijen. Nastala je velika žalost ne samo među njegovim dobrim prijateljima već i među hiljadama koji još nisu zauzeli otvoreni stav prema reformaciji. Mnogi su se svečano zaklinjali da će osvetiti njegovu smrt. {VB 153.1}

Papske vođe konstatirale su sa užasom do koje mjere je porasla mržnja protiv njih. Iako su u početku trijumfirali pretpostavljajući da je Luter mrtav, uskoro su poželjeli da se sakriju od gnjeva naroda. Njegovi neprijatelji nisu bili tolika uznemireni ni najsmjelijim njegovim djelima dok je on bio među njima koliko sada poslije njegovog nestanka.. Oni koji su u svom gnjevu tražili da unište reformatora, sada kad je on bio bespomoćni zarobljenik, bili su obuzeti strahom. „Jedino sredstvo koje nam preostaje da se spasimo”, rekao je jedan od njih, „jest da zapalimo baklje i da tražimo Lutera po cijelom svijetu da ga opet vratimo narodu koji ga traži.”117 Carski edikt je izgledao nemoćan. Papski predstavnici bili su ogorčeni Videći da ovaj edikt privlači mnogo manje pažnje nego Luterova sudbina. {VB 153.2}

Vijest da je Luter na sigurnom mjestu, iako zaroblienik, umirila je strahovanja naroda i izazvala još veće oduševljenje u njegovu korist. Njegovi su se spisi čitali sa većim interesovanjem nego ikada ranije. Sve veći broj ljudi priključivao se djelu hrabrog čovjeka, koji je u tako tragičnim prilikama branio Božju riječ. Reformacija je iz dana u dan bivala jača. Sjeme koje je Luter posijao svuda je nicalo. Njegova odsutnost učinila je ono što njegova prisutnost ne bi mogla učiniti. Njegovi suradnici osjećali su sada veću odgovornost pošto je njihov veliki vođa bio uklonjen. Sa velikom vjerom i novom revnošću išli su naprijed čineći sve što su mogli da ne bi bilo spriječeno i ometano djelo koje je tako divno otpočelo. {VB 153.3}

Ali ni sotona nije bio lijen. Sada je pokušavao da učini ono što je nastojao da učini kod svakog reformatorskog pokreta: da narod prevari i upropasti podmetnuvši mu lažnu reformaciju na mjesto prave. Kao što je u prvom vijeku bilo u crkvi lažnih krista, tako su se u šesnaestom vijeku pojavljivah lažni proroci. {VB 154.1}

Neki ljudi, duboko obuzeti uzbuđenjem u religioznom svijetu: zamišljali su da su sa neba primili osobita otkrivenja i tvrdili su da ih je Bog pozvao da privedu kraju djelo reformacije koje je Luter otpočeo. Zapravo, oni su rušili ono što je Luter sagradio. Odbacili su veliko načelo koje je bilo temelj reformacije — Božju riječ, kao jedino pravilo vjere i života, a na mjesto tog nepogrešivog vođe stavili su promjenljivo i ne-sigurno mjerilo ličnih osjećanja i utisaka. Odbacivši na ovaj način sredstva za otkrivanje zabluda i prijevara, otvorili su put sotoni da po volji ovlada ljudskim umovima. {VB 154.2}

Jedan od ovih proroka je tvrdio da prima uputstva od anđela Gabrijela. Jedan student, koji je pristao uz njega, napustio je svoje studije, izjavivši da ga je sam Bog obdario

mudrošću da tumači Božju riječ. I drugi, koji su po svojoj prirodi bili skloni fanatizmu, pristali su uz njih. Rad ovih zanesenjaka izazvao je veliko uzbuđenje. Luterove propovijedi svuda su probudile narod da osjeća potrebu za reformom, a sada su neke uistinu poštene duše bile zavedene tvrđenjima ovih novih proroka. {VB 154.3}

Vođe pokreta došle su u Vitenberg i htjele su da svoje učenje nametnu Melanhtonu i njegovim suradnicima. Rekli su im: „Mi smo od Boga poslani da učimo narod. Vodimo sa Gospodom povjerljive razgovore i znamo budućnost; jednom riječi, mi smo apostoli i proroci, i pozivamo se na doktora Lutera."118 {VB 154.4}

Reformatori su se začudili i zbunili. U svemu tom? bilo je nešto što nisu nikada doživjeli i nisu znali šta da preduzmu. „U ovim su ljudima", govorio je Melanhton, „neobični duhovi: ali kakvi su to duhovi?... S jedne strane, pazimo da ne gasimo Božjeg Duha, ali, s druge strane, pazimo da nas ne zavede sotonski duh."119 {VB 154.5}

Uskoro su se pokazale posljedice novog učenja. Sveto pismo se počelo zanemarivati, pa čak i potpuno odbacivati. U školama je nastala zabuna. Studenti, prezirući svaki red, ostavljali su svoje studije i napuštali univerzitete. Ljudi koji su mislili da su pozvani da ožive i vode djelo reformacije doveli su ga upravo do ruba propasti. Pristalice Rima su se opet ohrabrile i vikale pobjedonosno: „Još jedan udarac, i sve će biti naše."120 {VB 154.6}

Kada je Luter u svome skloništu u Vartburgu doznao šta se dešava, rekao je duboko zabrinut: „Uvijek sam očekivao da će nam sotona poslati takvo zlo."121 On je razumio pravi karakter tih samozvanih proroka i vidio je opasnost koja je prijetila djelu istine. Protivljenje pape i cara nije mu prouzrokovalo toliki nemir i brigu koliku je sada osjećao. Iz redova tobožnjih prijatelja reformacije ustali su njeni najgori neprijatelji. Upravo one istine koje su mu donijele tako veliku radost i utjehu, postale su uzrokom razdora i zabune u crkvi. {VB 155.1}

U djelu reformacije Luter je bio gonjen Božjim Duhom, i išao je dalje nego što je sam predvidio. Nije se nadao da će doći u takav položaj u kakav je sada došao, i da će sprovesti tako temeljne reforme. On je bio samo oruđe u rukama svemogućega Boga, i često je strepio zbog posljedica svoga djela. „Kad bih znao", govorio je or\, „da će moja nauka naškoditi jednom jedinom čovjeku, ma koliko on bio neznatan i neuk, — što zapravo ne može biti, jer je ona pravo evanđelje, — ja bih radije pristao da pritrpim deset smrti nego da se nje ne odreknem."122 {VB 155.2}

A sada je Vitenberg, centar reformacije, brzo pao pod utjecaj fanatizma i bezakonja. Ovo strašno stanje nije izazvala Luterova nauka, pa ipak su njegovi neprijatelji iz cijele Njemačke bacili krivicu na njega. Sa bolom u duši često se pi+ao: „Zar to može da bude kraj velikog reformatorskog djela?" 123 Ali kada se usrdno pomolio Bogu, mir je opet zavladao njegovim srcem. „Djelo je Tvoje, a ne moje", govorio je on Bogu, „i Ti nećeš dozvoliti da

ga unište fanatizam i praznovjerje.” Pomisao da ostane daleko od borbe u tako kritičnom času postala mu je nepodnošljiva. Stoga je odlučio da se vrati u Vitenberg. {VB 155.3}

Bez oklijevanja pošao je na ovaj opasan put. Neprijatelji su imali pravo da ga ubiju; a njegovim prijateljima bilo je zabranjeno da ga prate i štite. Carska vlast preduzela je najoštrije mjere protiv njegovih pristalica. Ali on je vidio da je djelo evanđelja u opasnosti, i pošao je neustrašivo, u ime Gospodnje, da se bori za istinu. {VB 155.4}

U jednom pismu izbornom knezu, objasnivši svoju namjeru da napusti Vartburg, Luter je rekao: „Vaše Visočanstvo treba da zna da se vraćam u Vitenberg pod moćnijom zaštitom nego što je zaštita prinčeva i izbornih knezova. Ne mislim da tražim vašu potporu i zaštitu, prije bih mogao vas zaštititi. Kad bih znao da bi me vaše Visočanstvo htjelo i moglo sačuvati, — ne bih išao u Vitenberg. Nema mača koji bi mogao pomoći ovom djelu. Sam Bog mora da učini! sve, bez ljudske pomoći i suradnje. Onaj tko ima najveću vjeru može i najviša da zaštiti.”124 {VB 156.1}

U jednom drugom pismu, pisanom na putu za Vitenberg, Luter je izjavio: „Gotov sam da pretrpim nemilost Vašeg Visočanstva i gnjev cijeloga svijeta. Nisu li stanovnici Vitenberga moje ovce? Nije li ih Bog meni povjerio? Ne treba li da sam spreman umrijeti za njih ako se to traži od mene? Osim toga bojim se da u Njemačkoj ne izbije velika revolucija, kojom će Bog kazniti naš narod.”125 {VB 156.2}

On je otpočeo svoj rad sa velikom opreznošću i poniznošću, ali sigurno i odlučno. „Božjom riječi”, govorio je on, „moramo oboriti i uništiti sve ono što je podignuto nasiljem. Ja ne želim da upotrebim silu protiv praznovjernih i nevjernih... Nitko ne smije biti prinuđen silom. Sloboda je suština vjere.”126 {VB 156.3}

Uskoro se kroz cio Vitenberg pronio glas da se Luter vratio i da će propovijedati.. Narod se počeo sakupljati sa svih. strana, i crkva je bila prepuna. Stupivši na1 propovjedaonicu, sa velikom mudrošću i blagošću je poučavao, opominjao i karao. Govoreći o onima koji su se poslužili nasiljem da bi ukinuli misu, rekao je: {VB 156.4}

„Misa je rđava stvar. Bog je njen. neprijatelj; ona treba da se ukine, i ja bih želio da se ona po cijelom svijetu zamijeni propovijedanjem evanđeoske istine. Ali nikoga ne treba primoravati da je silom napusti. Predajmo stvar u Božje ruke. Neka Božja riječ radi, a ne mi. A zašto? pitat ćete vi. Zato što ja ne držim srca ljudi u svojoj ruci, kao što lončar drži ilovaču. Mi imamo pravo da govorimo, ali nemamo pravo da sudimo. Propovijedajmo, ostalo pripada Bogu. Ako upotrebim silu, šta ću postići? Obmanu, formalnost, majmunisanje, ljudske uredbe i licemjerstvo... Ali u tome neće biti ni iskrenosti srca, ni vjere ni ljubavi. Gdje ovo troje nedostaje, tamo sve nedostaje i ja ne dam ni prebijene pare za takav rezultat... Bog više čini samo kroz svoju Riječ negoli kad vi i ja i cio svijet sjedinimo sve svoje sile. Bog osvaja srca, a kad je sirce zadobiveno, onda je sve osvojeno...” {VB 156.5}

„Ja ću propovijedati, govoriti, pisati; ali neću nikoga prinuđivati, jer vjera je dragovoljni čin. Gledajte šta sam učinio! Ja sam ustao protiv pape, prodavanja oproštajnica i papinih pristalica, ali bez buke i nasilja. Uzdigao sam Božju riječ; propovijedao sam i pisao; drugo nisam činio. I dok sam i a spavao,... ova Riječ, koju sam propovijedao, oslabila je papstvo i nanijela mu više štete nego bilo koji knez ili car u prošlosti. Ipak ja nisam ništa učinio. Sve je učinila sama Božja riječ. Da sam se htio poslužiti silom, Njemačka bi vjerovatno bila poplavljena krvlju. A šta bi bio rezultat toga? Propast tijela i duše! Zato sam ostao miran, i pustio sam da riječ Božja radi."127 {VB 157.1}

Dan za danom, preko cijele sedmice, Luter je propovijedao mnoštvu gladnom istine, Božja riječ je slomila okove fanatizma. Sila evanđelja je vratila zalutale na put istine. {VB 157.2}

Luter nije htio da se sastane sa fanaticima, uzročnicima svega zla. Znao je da su to ljudi nezdravog rasuđivanja i neobuzdanih strasti. Smatrajući se naročito prosvijetljenima odozgo, oni nisu mogli podnijeti ni najmanju protivrječnost, ni najljubazniji ukor ili savjet, Pripisijući sebi najviši autoritet, zahtijevali su da se njihovi zahtjevi primaju bez ikakvog pitanja. Ali pošto su tražili da se susretnu sa Luterom, on je pristao da ih primi, i tom prilikom tako je uspješno razotkrio njihove namjere da su varalice uskoro napustile Vitenberg. {VB 157.3}

Fanatizam je za neko vrijeme bio ugušen; ali poslije nekoliko godina izbio je još većom žestinom i sa još strasnijim posljedicama. Luter, govoreći o ovim vođama, ovako se izrazio: „Za njih je Sveto pismo samo mrtvo slovo. I svi viču: Duh! Duh! Ali budite uvjereni da ja neću ići tamo kuda ih vodi njihov duh. Neka me milostivi Bog sačuva od takve crkve gdje se svi smatraju svecima. Ja želim da ostanem ovdje gdje ima poniznih, slabih, bolesnih, koji poznaju i osjećaju svoje grijehe, koji uzdišu i neprestano se mole da im Bog da utjehu i pomoć."128 {VB 157.4}

Toma Mincer, najaktivniji među ovim fanaticima, bio je čovjek velikih sposobnosti, koje bi mu, da se njima služio na ispravan način, omogućile da čini dobro. Ali on nije naučio ni prva načela prave religije. „Bio je obuzet željom da reformira svijet, zaboravljajući, kao mnogi zanesenjaci, da treba sa tom reformom da Otpočne od sebe."129 Težio je da postigne položaj i utjecaj, i u toj želji nije htio da popusti ni pred kime, pa čak ni pred Luterom. Izjavio je da su reformatori, stavivši autoritet Pisma namjesto papstva, samo promijenili oblik papstva. Sam je tvrdio da je od Boga poslat da uvede pravu reformu. „Onaj koji ima toga duha", govorio je Mincer, „ima pravu vjeru, mada nije nikada u svom životu vidio Sveto pismo."130 {VB 157.5}

Ovi zaneseni učitelj i, igračke svojih utisaka, smatrali su svaku svoju misao Božjim glasom; tako su otišli u krajnost. Neki su čak spalili svoje Biblije, vičući: „Slovo ubija, a Duh oživljava." Mincerovo učenje zadovoljavalo je one koji su tražili čuda, a u isto vrijeme godilo je njihovoj oholosti, koja je tražila da ljudske ideje i mišljenja stavi iznad Božje

riječi. Hiljade njih primili su njegovu nauku. Uskoro je odbacio> svaki red u javnom bogosluženja izjavivši da slušati kneza znači isto1 što i pokušavati služiti Bogu i Beli jaru. {VB 158.1}

Kada su ovi ljudi počeli da zbacuju sa sebe lance papstva, nisu više htjeli da trpe ni ograničenja građanskih vlasti. Prevratnička Mincerova nauka, koju su njene pristalice smatrale nadahnutom od Boga, dovela je do preziranja reda i zakoni tosti, i dala je maha predrasudama i strastima. Posljedice toga bili su strašni prizori buna i nasilja: njemačka polja bila su natopljena krvlju. {VB 158.2}

Duševne patnje koje je Luter ranije preživio u Erfurtu sada su ga obuzele dvostrukom snagom zbog teških posljedica fanatizma koje su pripisivane reformaciji. Rimski velikodostojnici su tvrdili — a mnogi su bili skloni da im vjeruju — da je ta pobuna rod Luterovog učenja. Iako je ova optužba bila neosnovana, ipak je reformatora veoma zabrinula. Da se djelo reformacije prikazuje kao najniži fanatizam, to mu je izgledalo više nego što je on mogao podnijeti. S druge strane, i vođe novog pokreta mrzile su Lutera, jer on ne samo da se protivio njihovom učenju i njihovim tvrđenjima da ih vodi božansko nadahnuće nego ih je čak proglasio buntovnicima protiv građanskih vlasti. Da bi mu se osvetili, proglasili su ga podlom varalicom. Izgledalo je da je reformator navukao na sebe mržnju i knezova i naroda. {VB 158.3}

Pristalice Rima radovale su se očekujući skorašnju propast reformacije. Napadali su Lutera čak i za takve pogreške, koje je on sa najvećom revnošću nastojao da ispravi. Fanatična stranka, tvrdeći da se s nj (om nepravedno postupa, uspjela je da pridobije simpatije velikog broja ljudi; i kao što se često dešava sa onima koji pođu stranputice, počeli su da se smatraju mučenicima. I takosu oni koji su energično! ustali protiv reformacije bili sažaljevani i slavljeni kao žrtve okrutnosti i nasilja. To je bilo sotonsko djelo, potaknuto istim buntovničkim duhom koji se najprije pojavio na nebu. {VB 158.4}

Sotona stalno nastoji da prevari ljude i da ih dovede dotle da grijeh nazivaju pravdom, a pravdu grijehom. Kako je uspješno bilo njegovo djelo! Kako su često Božje sluge Obasipane ukorima i prebacivanjima zato što su se neustrašivo trudile da zaštite istinu! Sotonska oruđa hvale se i uzvisuju, i čak se na njih gleda kao na mučenike, dok oni koji bi trebalo da budu poštovani i potpomagani zbog svoje vjernosti prema Bogu, prepušteni su sami sebi, i uvijek su pod sumnjom i nepovjerenjem. {VB 159.1}

Lažna svetost i lažno posvećenje još uvijek obavlja svoje djelo obmanjivanja. U raznim oblicima ono pokazuje isti duh kao u Luterovim danima; ono još i danas odvraća pažnju ljudi od Svetog pisma i zavodi ih da se daju voditi više od svojih ličnih osjećanja i utisaka negoli da se pokoravaju Božjem zakonu. U tome se sastoji jedan od najuspješnijih sotonskih pronalazaka, kojim se on služi da bi bacio ljagu na čistotu i istinu. {VB 159.2}

Luter je neustrašivo branio evanđelje od napada koji su dolazili sa svih strana. U svim ovim borbama Božja riječ se pokazala kao moćno oružje. Sa tom Riječju borio se on protiv pape i skolastičke filozofije i, zahvaljujući njoj, ostao je čvrst kao stijena protiv fanatizma koji je pokušao da se sjedini s reformacijom. {VB 159.3}

Svaka od ovih protivničkih struja je na svoj način odbacivala Sveto pismo a uzdizala ljudsku mudrost kao izvor vjerske istine i poznatija. Racionalizam se klanja razumu i čini ga temeljem vjere. Rimska crkva priznaje papi nadahnuće koje u neprekidnoj liniji dolazi od apostola i za sva je vremena nepromjenljivo. To shvaćanje pruža priliku svakoj vrsti razvrata i pokvarenosti da se sakriju pod plaštom apostolskog ovlašćenja. Nadahnuće koje su isticali Mincer i njegovi suradnici bilo je plod uobraženja, i njegov je utjecaj bio rušilački za svaki autoritet, ljudski i božanski. Pravo kršćanstvo, naprotiv, smatra Božju riječ velikom riznicom nadahnutih istina i kamenom kušanja svakog nadahnuća. {VB 159.4}

Poslije svog povratka iz Vartburga, Luter je dovršio svoj prijevod Novoga zavjeta, i uskoro poslije toga preda to je Evanđelje njemačkom narodu na njegovom jeziku1, Ovaj prijevod primili su s velikom radošću svi koji su voljeli istinu, a oni koji 6u više cijenili ljudske tradicije i ljudske zapovijesti prezrivo su ga odbacili. {VB 160.1}

Svećenici su se uzbudili pri pomisli da će od sada i obični narod moći da raspravlja sa njima o načelima Božj;e riječi i da će se tako otkriti njihovo neznanje. Oružje njihovog tjelesnog razuma bilo je nemoćno prema duhovnom maču. Rim je upotrebio sav svoj autoritet da bi spriječio širenje Svetog pisma. Ali dekreti, anateme i mučenja su se pokazali uzaludnima. U koliko je Rim više osuđivao i zabranjivao Bibliju, utoliko je narod više čeznuo da sazna šta ona uči. Svi koji su mogli čitati, postali su revni istraživači Biblije. Oni su je nosili sa sobom i stalno čitali, i nisu je ostavljali sve dok velike odsjeke nisu naučili napamet. Videći s kakvom je ljubavlju primljen Novi zavjet, Luter se odmah dao na prevođenje Starog zavjeta, i izda-vao ga je u dijelovima kako je koji završio. {VB 160.2}

Luterovi spisi primljeni su oduševljeno u gradovima i selima. „Ono što su Luter i njegovi prijatelji pisali, drugi su širili. Monasi, koji su se uvjerili o protivzakonitosti redovničkih zavjeta, željeli su da svoj raniji nekoristan život zamijene životom rada, ali sami neupućeni da bi mogli propovijedati Božju riječ, putovali su po pokrajinama, posjećivali sela i zaseoke i prodavali Luterove spise i spise njegovih prijatelja. Njemačka je ubrzo bila preplavljena takvim hrabrim kolporterima.”131 Ove spise proučavali su s velikim zanimanjm bogati i siromašni, učeni i neuki. Seoski učitelj i čitali su ove spise naglas noću malim grupama sakupljenim oko ognjišta. Svakog dana više duša se uvjeravalo u istinu i radosno primalo Božju riječ, a poslije su one same drugima nosile radosnu vijest. {VB 160.3}

Tako su se ispunile nadahnute riječi: „Riječi tvoje kad se jave prosvijetljuju i urazumljuju proste.” Psalam 119, 130. Proučavanje Svetog pisma dovelo je do promjene srca i uma. Papska vlast držala je narod pod gvozdenim jarmom neznanja i poniženja. Strogo su se

držali vanjski praznovjerni običaji, ali u svoj toj službi um i srce su imali malo udjela. Naprotiv, Luterovo propovijedanje, koje je imalo cilj da otkrije jednostavne

istine Božje riječi, a zatim sama Riječ, stavljena u ruke naroda, probudili su uspavane energije, očistili i oplemenili duhovnu prirodu i dali umu novu snagu i odvažnost. {VB 162.4}

Mogli su se vidjeti ljudi svih staleža kako s Biblijom u ruci brane nauku reformacije. Papini privrženici, koji su proučavanje Pisma prepustili svećenicima i redovnicima kao monopol, pozivali su sada sve da pobiju novo učenje. Ali ne poznavajući ni Pisma ni sile Božje, svećenici i redovnici bili su potpuno poraženi od onih koje su smatrali zabludenim neznalicama. „Nažalost, rekao je jedan katolički pisac, „Luter je uvjerio svoje sljedbenike da ne treba da se oslanjaju ni na šta drugo nego samo na Sveto pismo." Narod se skupljao da čuje kako ljudi skromnog obrazovani a brane riječ Božju i čak raspravljaju sa učenim i rječitim teolozima. Sramno neznanje ovih velikih ljudi izbilo je na javnost kad su njihovi dokazi bili oboreni jednostavnom naukom Božje riječi. Radnici, vodnici, žene i djeca su bolje poznavali Sveto pismo nego svećenici i učeni teolozi. {VB 162.1}

Razlika između učenika evanđelja i branilaca rimskog praznovjerja' primjećivala se kako u redovima učenih tako i u neukom narodu. „Nasuprot predstavnika stare hijerarhije, koji su zanemarili proučavanje jezika i književnosti... pojavila se oduševljena i plemenita omladina, odana studijama, proučavanju Pisma, željna da se upozna sa remek-djelima starine. Obdareni bistrim umom, plemenitom dušom, neustrašivim srcem, ovi mladi ljudi su uskoro stekli takvo znanje da se dugo vremena nitko nije mogao mjeriti s njima. Kad su se ovi mladi branioci reformacije sukobili na nekom saboru sa učitelj ima Rima, napadali su ih sa takvom lakoćom i sigurnošću da su se rimski teolozi odmah pokolebali, zbunili i pred svima osramotili."132 {VB 162.2}

Kad je rimsko svećenstvo vidjelo da se smanjio broj njihovih vjernika, pozivalo je u pomoć gradsku upravu i svim je sredstvima pokušavalo da povrati svoje vjerne. Ali narod je našao u novom učenju zadovoljenje svojih duhovnih potreba, i odvratio se od onih koji su ga godinama hranili ljuskama praznovjernih obreda i ljudskih predanja. {VB 162.3}

Kad se diglo progonstvo protiv učitelja istine, ovi su se držali Kristovog naloga: „Kad vas potjeraju u jednom gradu, bježite u drugi." Matej 10, 23. Svjetlost je prodirala u sva mjesta. Bjeguncima su se uvijek otvarala po neka gostoljubljiva vrata, gdje su mogli stanovati, i oni su propovijedali evanđelje katkada u crkvi, a ako im je to bilo zabranjeno, onda u privatnim kućama ili pod vedrim nebom. Svako mjesto gdje se skupio narod da sluša Božju riječ bio je posvećen hram. Propovijedana takvom snagom, istina se širila neodoljivom silom. {VB 162.4}

Uzalud su duhovne i civilne vlasti pokušavale da slome „krivovjerje". Uzalud su se služile zatvorom, mučenjima, og-njem i mačem. Hiljade je zapečatilo svoju vjeru krvlju, ali,

ipak, djelo je išlo naprijed. Progonstva su samo pomogla da se istina više širi, i fanatizam, koji je htio da se sjedini sa njom, samo je pomogao da se jasnije mogla uočiti razlika između sotonskog djela i djela Božjeg. {VB 163.1}

POGLAVLJE 11.—PROTEST KNEZOVA

Jedno od najplemenitijih svjedočanstava koje je ikada objavljeno u prilog reformacije bio je Protest kršćanskih knezova Njemačkih, iznesen na državnom saboru u Špajeru 1529. godine. Hrabrost, vjera i odlučnost ovih Božjih ljudi donijele su kasnijim vjekovima slobodu misli i savjesti. Njihov Protest dao je pripadnicima reformirane crkve naziv „protestanti". Načela izražena u njemu su srž protestantizma.133 {VB 164.1}

Za reformaciju je došao mračan dan, pun prijetnje. Usprkos Vormskog edikta, koji je Lutera stavio izvan zakona i zabranio njegovo učenje, ipak je religiozna snošljivost u carstvu i dalje postojala. Božansko proviđenje je obuzdavalo sile koje su se protivile istini. Karlo V odlučio je da uguši reformaciju, ali svaki put kad je podigao ruku protiv reformacije, prilike su ga primorale da taj udarac zadrži. Više puta je izgledalo da neizbježna propast prijeti onima koji su se usudili da se usprotive Rimu; ali, u kritičnom trenutku, pojavila se turska vojska na istočnoj granici, ili francuski kralj, ili čak i sam papa, ljubomoran zbog napretka njemačkog carstva, poveli su rat protiv njega; i tako su ratovi i međunarodne prilike doprinijele da reformacija ojača i da se proširi. {VB 164.2}

Konačno papski vazali su riješili svoje sporove, i tako su mogli da ustanu protiv reformacije. Sabor u Špajeru 1526. dao je svakoj državi potpunu slobodu u vjisrskim stvarima do sazivanja novog općeg sabora. Ali čim su prošle opasnosti koje su primorale cara na ovaj ustupak, on je 1529. godine sazvao drugi sabor u Špajeru u namjeri da iskorjieni jeres. Knezove je trebalo, po mogućnosti na prijateljski način, navesti da se usprotive reformaciji; a ako taj plan ne bi uspio, Karlo V je bio spreman da upotrebi mač. {VB 164.3}

Među pristalicama Rima vladala je velika radost. Oni su došli u velikom broju u Špajer, otvoreno su pokazivali svoju mržnju prema protestantima i njihovim zaštitnicima. Melanhton je pisao: „Mi smo ruglo i smeće cijelog svijeta, ali Krist će pogledati na svoj siromašan narod i spasit će ga."134 Čak su išli dotle da su protestantskim knezovima, koji su bili prisutni na saboru, naređivali da zabrane propovijedanje evanđelja u svojim kneževinama. Ali narod Špajera bio je žedan Božje riječi i, usprkos zabrane, tisuće slušalaca je dolazilo na službu koja se održavala u kapeli saskog izbornog kneza. {VB 164.4}

To je ubrzalo krizu. Jednom carskom odlukom bilo je saboru saopćeno da rješenje o vjerskoj slobodi prouzrokuje mnoge nerede i da car zbog toga traži da se to rješenje poništi. Taj samovoljni čin izazvao je ogorčenje i zaprepašćenie u redovima evangelističkih kršćana. Jedan od njih je uzviknuo: „Krist je opet pao u ruke Kaife i Pilata." Pristalice Rima postali su još žešći. Jedan od njih j;e rekao: „Turci su bolji od luterana, jer Turci drže postove, a luterani ih oskvrnjuju. Ako treba da izaberemo između Svetoga pisma, koje je Bog dao, i crkvenih zabluda, mi ćemo odbaciti ono prvo." Melanhton je pisao: „Svaki dan, pred punom skupštinom, Faber baca po koji novi kamen na nas." {VB 165.1}

Vjerska trpeljivost bila je zakonom uspostavljena, i evangelističke države su odlučile da brane svoja prava. Luter, koji se još uvijek nalazio pod prokletstvom Vormskog edikta, nije mogao doći u Špajer; ali njega su zastupali njegovi suradnici i knezovi koje je Bog podigao da brane djelo evanđelja u tim prilikama. Plemeniti Fridrih Saski, pređašnji Luterov zaštitnik, bio je umro, ali vojvoda Johan, njegov brat i nasljednik, ra-dosno je primio evanđeosku istinu; i, iako prijatelj mira, pokazivao je veliku energiju i hrabrost kad se radilo o pitanju vjere. {VB 165.2}

Svećenici su tražili da se države koje su primile reformaciju potčine rimskoj crkvenoj upravi. Ali reformatori su se pozivali na slobodu koja im je bila ranije data. Nisu mogli pristati da Rim pod svoju vlast podvrgne države koje su tako radosno prigrlile Božju riječ. , {VB 165.3}

Napokon je predložen slijedeći kompromis: „Ondje gdje reformacija još nije sprovedena, vormski edikt treba da se strogo primjenjuje; a ondje gdje ga je narod odbacio, i gdje mu se ne bi potčinio bez opasnosti da dođe do ustanka, neka se spriječi dalje širenje reformacije, neka se ne dira u sporna pitanja, neka se ne sprečava služba mise i neka se ne dopušta rimokatolicima da primaju luteranstvo."135 Ovo rješenje je sabor izglasao na veliko zadovoljstvo papskih svećenika i prelata. {VB 165.4}

„Da je ovaj zaključak stupio na snagu, reformacija se ne bi mogla širiti u mjestima gdje je još bila nepoznata, niti bi se učvrstila ondje gdje je već postojala.136 Sloboda govora bi bila zabranjena. Obraćenja ne bi bila dozvoljena. Od prijatelja reformacije se tražilo da se odmah pokore tim zabranama i ograničenjima. Izgledalo je da se nada svijeta već gasi. „Ponovo uspostavljanje vlasti rimske crkve neminovno bi dovelo do uspostavljanja starih zloupotreba"; i lako bi se našla prilika da bude uništeno djelo koje je već bilo poljuljano fanatizmom i razdorima.137 {VB 166.1}

Kada se evangelistička stranka sastala na savjetovanje, njeni članovi su zbunjeno gledali jedan drugoga. Oni su se pitali: „Šta da se radi?" Mnoga važna preimućstva za svijet bila su u opasnosti. „Da li da se vođe reformacije pokore?" Da li da prihvate edikt. U ovom kritičnom trenutku mogao se lako učiniti pogrešan korak! Koliko dobrih izgovora i prihvatljivih razloga bi se moglo naći za odluku da se pokore! Luteranskim knezovima obećavala se garancija da će moći slobodno ispovijedati svoju vjeru. Isto pravo obećavalo se njihovim, podanicima koji su prihvatili reformaciju prije ovog edikta. Zar to nije dosta? Koliko bi opasnosti izbjegli ako bi se pokorili! A u kolike opasnosti i sukobe bi ih mogao uvući Otpor! Tko zna da li će im se u budućnosti pružiti tako povoljna prilika? Prihvatimo mir, uzmimo maslinovu grančicu koju nam Rim pruža i na taj način zaliječimo rane Njemačke! Ovim i sličnim razlozima mogli su reformatori opravdati prihvatanje uvjeta koji bi uskoro donijeli potpunu propast njihovoj stvari. {VB 166.2}

„Ali na sreću reformatori su uočili načelo koje je bilo temelj predloženog ugovora, i postupili su po vjeri. Kakvo je bilo to načelo? To je bilo pravo Rima da vrši pritisak, da

primorava savjest i da zabranjuje slobodu istraživanja. Ali zar nije sloboda savjesti zajamčena njima i njihovim podanicima? Da, ali kao milost, a ne kao pravo! A što se tiče onih koji nisu bili uključeni u ovaj sporazum, za njih je trebalo da bude i dalje mjerodavno načelo sile; savjest nije uzeta u obzir. Rim bi ostao nepogrešiv sudi ja vjere. Primiti predloženoprimirje značilo bi pristati na to da sloboda bude dozvoljena samo u reformiranoj Saskoj, i da za cijelo ostalo kršćanstvo slobodno istraživanje i ispovijedanje reformirane vjere znači prijestup koji se kažnjava zatvorom i lomačama. Zar smiju oni postaviti geografske granice religioznoj slobodi? Mogu li objaviti da je reformacija zadobila posljednjeg obraćenika i osvojila posljednju stopu zemlje? Treba li da vlast Rima ostane vječna tamo gdje ona postoji? Mogu li se reformatori smatrati nevinima za krv stotina i tisuća onih koje bi ovaj ugovor pogodio i koji bi morali žrtvovati svoje živote u papskim zemljama? To bi u ovom sudbonosnom času značilo izdati djelo evanđelja i slobodu kršćanstva."138 Prije bi oni bili spremni žrtvovati sve, čak i svoje kneževine, svoje krune i svoje živote..."139 {VB 166.3}

„Odbacimo ovaj edikt", rekli su knezovi. „U pitanju savjesti većina nema nikakvu vlast." Poslanici su izjavili: „Zahvaljujući dekretu od 1526. godine, država uživa mir, ali ukidanje dekreta ispunilo bi Njemačku nemirima i sukobima. Državni sabor nema drugo pravo osim da sačuva religioznu slobodu do sazivanja novog crkvenog sabora."140 Dužnost je države da štiti slobodu savjesti, i tu je granica njenog autoriteta u religioznim stvarima. Svaka svjetovna vlast koja pokušava da određuje ili nameće vjerske propise gazi onaj princip za koji su se tako plemenito borili evangelistički kršćani. {VB 167.1}

Papine pristalice odlučile su da slome ono što su nazivale „drskom tvrdoglavošću". Pokušali su da izazovu razdor među pristalicama reformacije i da zastraše sve one koji se još nisu otvoreno izjasnili u njenu korist. Napokon su pred državni sabor bili pozvani predstavnici slobodnih gradova i od njih se tražilo da se izjasne da li pristaju na date uvjete ili ne. Oni su zatražili da im se da jedan rok, ali uzalud. Kad su tako bili stavljeni na kušanje, skoro polovina od rij ih izjasnila se za reformatore. Oni koji su na ovaj način odbili da žrtvuju slobodu savjesti i pravo ličnog mišljenja, dobro su znali da će ubuduće biti predmet kritike, osude i progonstva. Jedan od delegata je rekao: „Mi se moramo odreći Božje riječi ili ćemo biti spaljeni.<<141 {VB 167.2}

Kralj Ferdinand, carev zastupnik na državnom saboru, vidio je da će edikt izazvati ozbiljne razdore ako ne bude moguće nagovoriti knezove da ga prime i podupru. Pokušavao je da to postigne uvjeravanjem znajući dobro da bi upotreba sile učinila takve ljude još odlučnijima. Molio je knezove da prihvate edikt, uvjeravajući ih da će im car biti za to vrlo zahvalan." Ali ovi hrabri ljudi poznavali su jednu vlast višu od zemaljskih knezova, i zato su mirno odgovorili: „Mi ćemo se pokoriti caru u svemu što služi održavanju mira i proslavljanju Boga."142 {VB 167.3}

Kralj je napokon izjavio pred cijelim saborom „da je edikt definitivno primljen i da će biti izdat u obliku carskog dekreta. Zatim je rekao saskom izbornom knezu i njegovim prijateljima da im ne preostaje drugo nego da se pokore većini". Rekavši to, napustio je skupštinu, ne dajući reformatorima priliku da mu odgovore. Uzalud su oni poslali kralju jednu delegaciju s molbom da se vrati. „Stvar je gotova", rekao je kralj, „ostaje jedino da se pokorite." {VB 168.1}

Carska stranka je znala da su kršćanski ,knezovi odlučili da se pridržavaju Svetog pisma kao većeg autoriteta od ljuđskih nauka i propisa; a znala je i to da će prihvaćanje ovog nar čela na kraju srušiti papstvo. Ali, „gledajući samo na ono što se vidi", kao što su to tisuće činile prije i poslije njih, i oni su sebi laskali da je moć na strani pape i cara, a da su reformatori slabi. Da su protestanti računali na ljudsku poptporu, bili bi zaista slabi, kao što su to mislile papine pristalice. Ali, iako malobrojni i zavađeni sa Rimom, oni su ipak bili jaki. Protiv „odluke državnog sabora pozvali su se na Božju riječ, a protiv cara Karla, na Isusa Krista, cara nad carevima i Gospodara nad gospodarima."143 {VB 168.2}

Pošto je Ferdinand odbio da uvaži uvjeravanje njihove savjesti, knezovi su odlučili, ne vodeći računa o njegovoj odsutnosti, da bez odlaganja iznesu pred državni sabor svoj Protest. {VB 168.3}

„Mi protestiramo ovim pismom pred Bogom, našim jedinim Stvoriteljem, Braniteljem, Otkupiteljem i Spasiteljem, koji će nam jednom suditi, i izjavljujemo pred svim ljudima i stvorenjima da mi i naše pristalice ni na kakav način ne pristajemo na predloženi dekret, u svemu što je protiv Boga, protiv njegove Svete riječi, ili što se protivi našoj čistoj savjesti i spasenju naših duša." {VB 168.4}

„Šta! Zar da potvrdimo taj dekret! Zar da priznamo da kad svemogući Bog pozove jednog čovjeka k njegovom poznanju da taj čovjek nema slobodu primiti to poznanje?" Nema druge zdrave nauke osim one koja se slaže s Božjom riječju.., Gospod zabranjuje propovi jedan je druge nauke... Sveto pismo mora da se objašnjava pomoću drugih jasnijih njegovih dijelova. Ova sveta Knjiga je lako razumljiva kršćaninu u svemu što mu je potrebno, i dana je da rastjera tamu. Stoga smo odlučili Božjom milošću da sačuvamo čisto propovijedanje njegove Riječi, onakve kakva se nalazi u biblijskim knjigama Starog i Novog zavjeta, ne dodavajući ništa što bi bilo protiv nje. Ova Riječ je jedina istina. Ona je pouzdano pravilo nauke i života. Ona ne može da pogriješi ni da prevari. Tko gradi na njenom temelju, održat će se protiv svih sila „pakla, a sve ljudske taštine, koje se protive Božjoj riječi, neće se održati pred Božjim licem. {VB 168.5}

„Stoga odbacujemo jaram koji nam se nameće." „U isto vrijeme očekujemo da će njegovo carsko^ Veličanstvo postupati s nama kao što dolikuje kršćanskom knezu koji ljubi Boga iznad svega. Izjavljujemo, sa svoje strane, da ćemo gajiti, kako prema njemu, tako i prema vama, plemenita gospodo, svaku ljubav i pažnju, što smatramo svojom pravednom i zakonitom dužnošću."144 {VB 169.1}

Ova izjava učinila je na državni sabor duboki utisak. Hrabrost knezova koji su protestirali izazvala je čuđenje i uznemirenost većine prisutnih. Budućnost im je izgledala tamna i nesigurna. Razdori, svađe i krvoprolića izgledali su neminovni. Ali reformatori, sigurni u pravednost svoje stvari, i uzdajući se u desnicu svemogućeg Bega, bili su ispunjeni hrabrošću i odlučnošću. {VB 169.2}

Načela ovog čuvenog Protesta sačinjavaju srž protestantizma... Ovaj Protest bio je uperen protiv dviju ljudskih zloupotreba u stvarima vjere: protiv uplitanja civilne vlasti u pitanje vjere i protiv samovoljnog autoriteta crkve. Umjesto ovih zloupotreba protestantizam uzdiže moć savjesti iznad svjetovne vlasti, i autoritet Božje riječi iznad autoriteta crkve. Prije svega, on odbacuje miješanje građanskih vlasti u božanske stvari, a kaže, kao što su kazali apostoli i proroci: „Većma se treba pokoravati Bogu nego ljudima." Ne protiveći se carskoj kruni, on uzdiže iznad nje krunu Isusa Krista. Ali ide i dalje: on tvrdi da svako ljudsko učenje treba da se potčini Božjoj riječi."145 Protestanti nisu tražili samo pravo da mogu vjerovati i ispovijedati svoju vjeru nego da mogu i slobodno propovijedati ono što smatraju istinom. Oni su poricali pravo svećenicima i svjetovnoj vlasti da ih u tome sprečavaju. Protest u Špajeru bio je svečana izjava protiv religiozne nesnošljivosti i odlučna odbrana prava svakog čovjeka da može služiti Bogu po svojoj savjesti. {VB 169.3}

Izjava je bila data. Ona se urezala u pamćenje hiljade njih, i zapisana je u nebeske knjige, odakle je nikakvo ljudsko nasilje ne može izbrisati. Cijela evangelistička Njemačka primila je ovaj Protest kao izraz svoje vjere. Svaki je u toj izjavi vidio obećanje o jednom novom i boljem vremenu. Jedan od knezova rekao je protestantima u Špajeru: „Neka vas svemogući Bog, koji vam je dao milost da ga priznate otvoreno, slo-bodno i bez straha, sačuva u toj kršćanskoj odlučnosti do dana vječnosti."146 {VB 169.4}

Da je reformacija, postigavši izvjesni uspjeh, pristala da se prilagodi prilikama da bi zadobila naklonost svijeta, iznevjerila bi Boga i Samu sebe, i tako bi bila sama uzrok svoje propasti. Historija ovih plemenitih reformatora sadrži pouku za sve buduće vjekove. Sotonina taktika protiv Boga i njegove riječi nije se promijenila; sotona se protivi i danas, kao i u šesnaestom vijeku, da Božja riječ bude pravilo vjere i života. I u naše dane postoji velika sklonost da se napusti biblijska nauka i njeni propisi, i zato je potrebno da se vratimo velikom protestantskom načelu: Biblija, i samo Biblija, treba da je pravilo vjere i dužnosti. Sotona pokušava svim sredstvima da uguši religioznu slobodu. Antikršćanska sila, koju su prote-stanti u Špajeru odbacili, sada radi novom snagom da opet uspostavi svoju izgubljenu vrhovnu vlast. Ista nepokolebljiva odanost Božjoj riječi, koju su pokazali reformatori u ono doba krize za reformaciju, jedina je nada za reformu u naše doba. {VB 170.1}

Bilo je znakova opasnosti za protestante; ali bilo je i znakova koji su pokazivali da je božanska ruka ispružena da zaštiti vjerne. Otprilike u Do vrijeme je „Melanhton žurio sa svojim prijateljem Grineusom ulicama Špajera prema Rajni, tjerajući ga da se što prije prebaci preko rijeke. Pošto se Grineus čudio ovoj žurbi, Melanhton mu je ispričao: ‚Jedan

starac, ozbiljnog i svečanog izgleda, meni nepoznat, pojavio se ispred mene i rekao mi je: Za jedan trenutak doći će ovdje sudski činovnik, poslat od Ferdinanda, da uhapsi ‚Grineusa'." {VB 170.2}

Tog dana Grineus se sablaznio o jednu propovijed Fabera, vodećeg katoličkog učitelja; otišao je k njemu i ukorio ga što brani „neke odvratne zablude". Faber je prikrio svoj gnjev, ali je odmah poslije toga otišao kralju i dobio od njega ovlašćenje da može uhapsiti hajdelberškog profesora. Melanhton je bio siguran da je sam Bog spasio njegovog prijatelja poslavši jednoga od svojih svetih anđela da ga opomene. {VB 170.3}

„Stojeći nepomično na obali Rajne, Melanhton je čekao dok nije rijeka spasla Grineusa od njegovih progonitelja. 'Napokon', uzviknuo je Melanhton kad ga je vidio na drugoj obali, ‚ti si otrgnut iz čeljusti onih koji su žedni nevine krvi.' Kad se vratio svojoj kući, Melanhton je saznao da su je stražari, u traganju za Grineusom, pretresli od krova do temelja."147 {VB 170.4}

Reformacija je trebala da se iznese pred velikane ove zemlje na još veličanstvenii način. Kralj Ferdinand je odbio da sasluša protestantske knezove; ali njima je bila dana mogućnost da svoju stvar iznesu pred cara i pred sakupljene crkvene i državne velikodostojnike. Da bi stišao nesuglasice, Karlo V je sazvao, godinu dana poslije protesta u Špajeru, državni sabor u Augzburgu, izjavivši da ima namjeru da mu lično predsjedava. Tamo su pozvane i protestantske vođe. {VB 171.1}

Reformaciji su prijetile velike opasnosti, ali njeni branioci predali su svoje djelo u Božje ruke i zavjetovali su se da će odlučno braniti evanđelje. Saskog izbornog kneza njegovi savjetnici nagovarali su da ne ide na sabor. Govorili su da car poziva knezove da ih uhvati u zamku. „Ne znači li staviti sve na kocku ako ode i zatvori se između zidina grada jednog moćnog neprijatelja?" A drugi su mu govorili: „Neka knezovi budu hrabri, i Božje djelo bit će spašeno." „Bog je vjeran, on nas neće napustiti", rekao je Luter. Izborni knez sa svojom pratnjom kkrenuo je na puti za Augzburg. Svi su znali kakve opasnosti prijete ovom knezu, i mnogi su došli na sabor uzbuđena srca i s mračnim predosjećanjima. Ali Luter, koji ih je pratio do Koburga, ojačao je njihovu klonulu vjeru, pjevajući im čuvenu pjesmu koju je napisao na tom putu: „Naš tvrdi grad je Gospod Bog." Mnoga mračna predosjećanja su nestala, i mnoga klonula srca su oživjela melodijom ove besmrtne pjesme. {VB 171.2}

Protestantski knezovi su odlučili da predstave svoju vjeru državnom saboru jednim sistematskim izlaganjem svojih nazora potkrepljenim stihovima iz Svetoga pisma. Sastavljanje tog izlaganja bilo je povjereno Luteru, Melanhtonu i njihovim suradnicima. Ovo izlaganje su protestanti primili kao izraz svog vjerskog uvjerenja, i sakupili su se da stave potpis na taj važan dokumenat. To je bio svečan i kritičan čas. Reformatori su naročito željeli da se njihovo djelo ne pomiješa s politikom, naglašavajući da reformacija treba da vrši samo utjecaj koji proizilazi iz Božje riječi. Kad su kršćanski knezovi pristupili da potpišu svoju vjeroispovijest, Melanhton se umiješao i rekao: „Teolozi i propovjednici treba

da predlažu ove stvari, a autoritet zemaljskih vođa sačuvajmo za druge stvari." „Bože sačuvaj da me vi isključite!, rekao je izborni knez Johan Saski. „Ja sam odlučio da činim što je pravo, bez obzira na moju krunu; ja želim da ispovijedam Krista. Moj izborni šešir i moj hermelin mi nisu toliko dragi koliko križ Isusa Krista. Ove znakove moje veličine ću ostaviti na zemlji, ali Kristov križ će me pratiti do zvijezda." Rekavši to, stavio je svoj potpis na dokumenat. Jedan drugi knez, uzimajući u ruke pero, rekao je: „Ako to traži čast Isusa Krista, mog Spasitelja, gotov sam odreći se svog imanja i svog života." „Radije ću se odreći svojih podanika i svoje kneževine, radije ću otići iz svoje domovine sa štapom u ruci, radije ću zarađivati sredstva za svoj opstanak brišući prašinu sa obuće stranaca nego> da prihvatim drugu nauku nego što je ova koju sadrži ova izjava." Takva je bila vjera i neustrašivost ovih Božjih ljudi. {VB 171.3}

Napokon je došao čas da izađu pred cara. Karlo V, sjedeći na svojem prijestolju, okružen izbornim knezovima i vojvodama, primio je protestantske reformatore. Pročitana je izjava o njihovom vjerovanju. U ovoj skupštini jasno su bile prikazane istine evanđelja i otkrivene zablude papske crkve. S pravom je taj dan nazvan jednim od najvećih dana reformacije i jednim od najslavnijih u historiji kršćanstva i čovječanstva."148 {VB 172.1}

Prošlo je tek nekoliko godina otkada je monah iz Vitenberga stajao sam pred saborom u Vormsu. Sada su na njegovom mjestu stajali najmoćniji knezovi carstva. Luteru je bilo zabranjeno da dođe u Augzburg, ali on je bio prisutan svojim riječima i molitvama. „Ja se veoma radujem", pisao je on, „što sam doživio ovaj čas kad je Krist javno proslavljen od strane tako uglednih ispovjednika vjere i na tako slavnom saboru."149 Tako se ispunilo ono što je Pismo kazalo: „Govorit ću o otkrivenjima tvojim pred carevima, i neću se stidjeti." Psalam 119, 46. {VB 172.2}

„Zahvaljujući okovima apostola Pavla, u njegovo vrijeme je evanđelje bilo objavljeno knezovima i plemićima carskoga grada. Tako je bilo i u ovoj važnoj prilici; pošto je kralj zabranio da se evanđelje propovijeda sa propovjedaonice, ono se propovijedalo u palati; ono što su mnogi smatrali kao nezgodno da slušaju sluge, slušali su sa čuđenjem velikaši i knezovi carstva. Kralj i velikaši su bili slušaoci; krunisani knezovi — propovjednici; a propovijed je b\la uzvišena Božja istina. „Od apostolskih dana", veli jedan pisac, „nije bilo većeg događaja ni veličastvenijeg ispovijedanja vjere."150 {VB 172.3}

„Sve što su Luterove pristalice rekle, to je istina; mi ne možemo to poreći", — rekao je jedan papski biskup. „Možete li, razumnim dokazima, oboriti Vjeroispovijst koju su sastavili izborni knez i njegovi saveznici?" pitao je drugi Dr. Eka. „Spisima apostola i proroka, ne; ali spisima otaca i sabora, da!" „Razumijem", rekao je onaj koji je pitao, „Luterani su, prema vašim riječima, u Svetom pismu, a mi smo izvan njega."151 {VB 173.1}

Neki od njemačkih knezova su bili pridobijeni za reformaciju. Sam car je izjavio da su protestantski dokazi čista istina. Njihova Vjeroispovijest bila je prevedena na mnoge jezike,

bila je proširena u cijeloj Evropi, i mnogi su je milioni u kasnijim naraštajima primili kao svoje ispovijedanje vjere. {VB 173.2}

Vjerne Božje sluge nisu same radile. Dok su se poglavarstva, vlasti i zli duhovi ispod neba združili protiv njih, Gospod se nije odrekao svoga naroda. Da su njihove oči bile otvorene, mogli bi vidjeti isto tako jasne znake Božje prisutnosti i pomoći kao što je to vidio jedan stari prorok. Kada je Elizejev sluga, pokazao svome gospodaru neprijateljsku vojsku, koja ih je okružavala i sprečavala svaku mogućnost bjekstva, prorok se obratio Bogu u molitvi: „Gospode, otvori mu oči da vidi." 2. Carevima 6, 17. „I gle, gora bješe puna konja i ognjenih kola." Nebeske čete su stajale tu da brane Božjeg čovjeka. Isto tako su anđeli bdjeli nad radnicima u djelu reformacije. {VB 173.3}

Jedno od načela koje je Luter naročito isticao, bilo je: Ne treba se služiti svjetovnom silom niti upotrebljavati fizičko oružje za odbranu Božjeg djela. Radovao se što knezovi carstva pristaju uz evanđelje, ali kad su mu predložili da sklope od^brambeni savez, on je izjavio „da evanđeosku nauku treba da brani sam Bog"., Vjerovao je: „Što se ljudi budu manje uplitali, to će očiglednije biti Božje posredovanje. Sve političke mjere opreznosti smatrao je izražajem straha i grešnog nepovjerenja."152 {VB 173.4}

Kad su se neprijateljske sile združile da obore reformiranu vjeru, kad je izgledalo da je tisuću mačeva izvučeno iz korica da je uništе, Luter je pisao: „Sotona je pobijesnio; bezbožni pontifeks je načinio zavjeru; prijete nam ratom. Savjetujte narod da se junački bori pred Božjim prijestolom vjerom i molitvom, tako da bi naši neprijatelji, pobijeđeni Božjim Duhom, bili primorani na mir. Naša glavna potreba, naš prvi posao, jeste molitva; neka narod zna da je sada izložen cštrici mača i sotoninom gnjevu, i neka se moli."153 {VB 173.5}

Kasnije, misleći na predloženi savez evangelističkih država, Luter je rekao da je jedino oružje koje treba upotrebiti u tom ratu, „mač Duha". Izbornom knezu saskom je pisao: „Mi ne možemo u svojoj savjesti odobriti savez koji nam se predlaže. Radije ćemo deset puta umrijeti nego. da vidimo da je naše djelo evanđelja uzrok prolivanja krvi. Naša je dužnost da budemo kao ovce određene za klaonicu. Treba da nosimo križ Kristov. Neka Vaše Visočanstvo bude bez straha. Mi ćemo učiniti više svojim molitvama, nego naši neprijatelji svojim hvalisanjem. Samo neka se naše ruke ne oskvrne krvlju naših neprijatelja. Ako car zahtijeva da izađemo pred sud, mi smo gotovi da izađemo. Vi ne možete braniti našu vjeru. Svako mora sam da se izloži opasnostima radi svoje vjere."154 {VB 174.1}

Iz tajnog mjesta molitve došla je sila koja je u doba velike reformacije potresla svijet. Tamo, u svetom pouzdanju, položile su sluge Božje svoje noge na stijenu Božjih obećanja. Za vrijeme borbe u Augzburgu, Luter je svaki dan proveo tri najbolja sata u molitvi. U tajnosti svoje sobe, izlivao je svoju dušu pred Bogom, riječima punim povjerenja i nade, kao kad čovjek razgovara sa svojim prijateljima. „Ja znam da si Ti naš Otac i Bog", govorio je reformator, „i da ćeš Ti rasuti gonitelje Tvoje djece, jer si Ti zajedno sa nama u opasnosti.

Ovo je Tvoje djelo, i mi smo ga otpočeli jer je to bila Tvoja volja. Odbrani nas, dakle, o Oče!”155 {VB 174.2}

Melanhtonu, koji je bio potišten od tereta briga i straha, pisao je: „Milost i mir u Kristu! — U Kristu, velim ja, ne u svijetu. Amen. Mrzim strašnom mržnjom ove teške brige koje te jedu. Ako je djelo nepravedno, ostavi ga; a ako je pravedno, zašto da sumnjamo u obećanja Onoga koji nam nalaže da mirno spavamo? Krist neće napustiti djelo pravde i istine. On živi i vlada; čega da se još bojimo?”156 {VB 174.3}

Bog je čuo uzvike svojih slugu. On je dao knezovima i propovjednicima silu i hrabrost da odbrane istinu protiv kneza tame ovoga svijeta. „Evo ja mećem u Sionu kamen ugaoni, izabrani i skupocjeni, i tko njega vjeruje, neće se postidjeti.” 1. Petrova 2. 6. Protestantski reformatori su zidali na Krista, i vrata paklena ih nisu mogla nadvladati. {VB 174.4}

POGLAVLJE 12.—REFORMACIJA U FRANCUSKOJ

Objavljivanje protesta u Špajeru i Augzburške vjeroispovijest! bilo je dokaz o pobjedi reformacije u Njer mačkoj, ali poslije su došle godine borbe i mraka. Oslabljen razdorima među svojim sljedbenicima, i napadan i od strane neprijatelja, protestantizam kao da je bio osuđen da bude potpuno uništen. Tisuće njih su svoje svjedočanstvo zapečatili krvlju. Izbio je građanski rat; protestantsku stvar izdao je jedan od njenih vodećih pristalica; najplemenitiji knezovi, pristalice reformacije, pali su u careve ruke i bili vođeni iz grada u grad kao zarobljenici. Ali u času svog prividnog trijumfa, car je doživio poraz. Vidio je kako mu se plijen otima iz ruku, i napokon je bio primoran da zajamči snošljivost nauci, čije je uništenje smatrao svojim životnim zadatkom. Stavio je na kocku svoje carstvo, svoja blaga, pa i sam život, samo da iskorijeni krivovjerstvo. Sada je vidio svoje vojske istrošene od ratovanja, svoje blago iscrpljeno, svoje mnoge pokrajine ugrožene pobunama, dok se vjera, koju je uzalud nastojao da uguši, širila na sve strane. Karlo V se borio protiv svemoguće Božje sile. Bog je rekao: „Neka bude svjetlost”, ali car je želio da ostane tama. Njegovi planovi su propali; on je ostario prije vremena i, iscrpljen dugom borbom, odrekao se prijestola i povukao u jedan samostan gdje je umro poslije dvije godine. {VB 175.1}

U Švicarskoj, kao i u Njemačkoj, reformacija je proživljavala teške dane. Dok su mnogi kotari prihvatili reformiranu vjeru, drugi su se slijepo držali rimske vjere. Gonjenje onih koji su pristajali uz reformiranu vjeru izazvalo je napokon građanski rat. Cvingli i mnogi od njegovih suradnika pali su na krvavom polju kod Kapela. Ekolampad, pogođen ovom strašnom nesrećom, umro je uskoro poslije toga. Rim je trijumfirao; izgledalo je da je ponovo osvojio sve ono što je ranije izgubio. Ali onaj čije su namjere vječne nije ostavio svoje djelo i svoj narod. Izbavljenje je trebalo da dođe njegovom rukom. On je u drugim zemljama podigao ljude da nastave reformaciju. {VB 175.2}

U Francuskoj je zora reformacije počela svitati prije nego što se čulo o imenu Lutera. Jedan od prvih koji je počeo shvaćati vidjelo istine bio je starac Lefevr, čovjek vrlo učen, revan i iskren katolik, profesor Pariškog univerziteta. Prilikom proučavanja stare književnosti, njegova je pažnja bila skrenuta na Bibliju, i on ju je uveo kao predmet proučavanja za svoje studente. {VB 176.1}

Lefevr je bio oduševljen obožavalac svetaca, i on je odlučio da napiše životopis svetaca i mučenika na osnovu crkvenih legendi., Ovaj posao zahtijevao je mnogo truda, i on je već znatno napredovao u tome kada je iznenada počeo proučavati Bibliju, misleći da bi mu ona mogla pomoći u njegovom poslu. Tu je zaista mogao da upozna svece, ali ne takve kao u rimskom kalendaru. Mlaz nebeske svjetlosti rasvijetlio je njegov um. Sa odvratnošću je sada napustio’ zadatak koji je bio sebi postavio, i posvetio se proučavanju Božje riječi. Uskoro je počeo propovijedati dragocjene istine koje je tamo našao. {VB 176.2}

Godine 1512, prije nego što su Luter i Cvingli započeli svoje reformatorsko djelo, Lefevr je pisao: „Samo Bog je Onaj koji svojom milošću, kroz vjeru, opravdava za vječni život.”157 Razmišljajući o tajni spasenja, uzviknuo je: „O kakve li divne zamjene: Nevini je osuđen, a krivac opravdan; Blagosloveni je proklet, a prokleti je blagosloven; Život je umro, a mrtvi je dobio život; Slava se pokriva sramotom, a osramoćeni se zaodijeva slavom.”158 {VB 176.3}

I dok je propovijedao da slava otkupljenja pripada samo Bogu, isticao je i to da je dužnost čovjeka da bude poslušan. „Ako si član Kristove crkve”, govorio je on, „onda si ud njegovog tijela, i kao takav ispunjen božanskom prirodom... O kad bi ljudi mogli razumjeti tu prednost, njihov bi život bio čist, nevin i svet, i svu slavu svijeta smatrali bi sramotom u poređenju sa unutrašnjom ljepotom, koja je sakrivena tjelesnim očima.”159 {VB 176.4}

Među Lefevrovim učenicima bilo je nekoliko njih koji su sa velikim interesovanjem slušali njegove riječi, i koji su, kad je glas njihovog učitelja davno umuknuo, nastavili da objavljuju istinu. Takav je bio Gijom Farel. Odgojen od pobožnih roditelja, on je naučio da se slijepo pokorava nauci crkve. On bi mogao za sebe da kaže zajedno sa apostolom Pavlom: „Po poznatoj jeresi naše vjere živjeh farizejski.” Djela 26, 5. Kao revan katolik, gorio je od želje da uništi svakoga tko bi se protivio crkvi. „Ja sam škripao zubima kao bijesni vuk”, rekao je on kasnije, pričajući o tom periodu svog života, „kad sam čuo da netko govori protiv pape.”160 On je bio neumoran u svom obožavanju svetaca; zajedno sa Lefevrom obilazio je pariške crkve, klečao je pred oltarima i kitio ih cvijećem. Ali ta pobožnost nije donosila mir njegovoj duši. Usprkos svih djela pobožnosti i kajanja, osjećao je na sebi krivicu grijeha. Glas reformatora, koji je propovijedao spasenje milošću, bio je za njega kao glas s neba. „Nevini je osuđen, a krivac je opravdan.” „Samo Kristov križ otvara nebeska vrata i zatvara vrata pakla.”161 {VB 177.1}

Farel je radosno prihvatio istinu. Obraćenjem, sličnim Pavlovom, vratio se iz ropstva tradicija u slobodu sinova Božjih. „Njiegovo srce krvožednog vuka, pošto se potpuno odvojilo od pape i predalo Isusu Kristu, bilo je promijenjeno u srce krotkog i mirnog jagnjeta.” {VB 177.2}

Dok je Lefevr nastavio da širi istinu među svojim studentima, Farel koji je sada bio isto tako revan za Kristovo djelo kao što je ranije bio revan za papinu stvar, počeo je propovijedati istinu javno. Jedan crkveni velikodostojnik, biskup iz Moa, uskoro se pridružio njima. Drugi učitelji, koji su uživali visoki ugled zbog svojih sposobnosti i svoje učenosti, također su se pridružili propovijedanju evanđelja. Nova vjera zado,bivala je pristalice u svim staležima, počevši od zanatlija i seljaka, pa do plemića i kneževa. Sestra Fransoa I, koji je tada vladao, Margareta Navarska, primila je reformiranu vjeru. Sam kralj, i kraljica majka, izgledalo je da su neko vrijeme bili naklonjeni novoj vjeri, i reformatori su puni nade očekivali vrijeme kad će Francuska biti pridobijena za djelo evanđelja. {VB 177.3}

Ali njihove se nade nisu ispunile. Kristove učenike čekala su iskušenja i progonstva. To je, međutim, bilo milostivo sakriveno od njihovih očiju. Došlo je jedno vrijeme mira, kada su oni mogli prikupiti snage za predstojeću borbu; i reformacija je brzo napredovala. Biskup iz Moa radio je revno u svojoj biskupiji proučavajući kako svećenstvo tako i narod. Neuki i nemoralni svećenici bili su uklonjeni iz službe i koliko je god to bilo moguće, zamijenjeni su obrazovanim i pobožnim ljudima. Biskup je veoma želio da njegov narod sam ima pristup Božjoj riječi, i ta mu se želja uskoro ispunila. Lefevr je počeo da prevodi Novi zavjet, i skoro u isto vrijeme kad je Luter izdao njemačku Bibliju u Vitenbergu, Novi zavjet je štampan na francuskom jeziku u gradu Mou. Biskup nije štedio ni truda ni sredstava da ga raširi u svim svojim župama; i tako su uskoro seljaci iz područja grada Moa imali Sveto pismo. {VB 177.4}

Kao što putnik koji umire od žeđi radosno pozdravlja izvor žive vode, tako su ove duše primale nebesku vijest. Radnici na poljima, kao i zanatlije u svojim radionicama, zaslađivali su svoj rad razgovorima o skupocjenim istinama. Umjesto da uveče svraćaju u krčme, skupljali su se u svojim domovima da čitaju Sveto pismo, da se mole i slave Boga. Uskoro je u tim mjestima nastupila velika promjena. Iako su pripadali najnižem staležu, iako su to bili neobrazovani i teški fizički radnici, ipak se u njihovom životu otkrila sila božanske milosti, koja podiže i preobražava ljudska srca. Skromni, ljubazni i sveti, stajali su oni kao živi svjedoci onoga što evanđelje čini u iskrenim dušama koje ga prihvate. {VB 178.1}

Svjetlost zapaljenja u Mou bacala je daleko svojte zrake. Broj vjernih se stalno povećavao. Kralja je neko vrijeme obuzdavao gnjev crkvenih vođa, jer je mrzio tjesnogrudni fanatizam monaha. Ali papske vođe su napokon nadvladale. Podignuta je lomača. Biskup iz Moa, prisiljen da bira između ognja i odricanja, izabrao je lakši put; ali, iako je vođa pao, njegovo je stado ostalo čvrsto. Mnogi su usred plamena svjedočili za istinu. Svojom hrabrošću i vjernošću na lomači, ovi ponizni Kristovi učenci govorili su tisućama koji u vrijeme mira ne bi možda nikad čuli njihovo svjedočanstvo.. {VB 178.2}

Nisu se samo siromašni i ponizni usudili da svjedoče za Krista usred ruganja i nevolja. I u kneževskim dvoranama zamaka i palata bilo je plemenitih duša, koje su više cijenile istinu od bogatstva i položaja, pa čak i od života. Viteška oprema sakrivala je plemenitiji i hrabriji duh nego što se nalazio pod biskupskim haljinama i mitrama. Jedan od takvih bio je Luj Berken, koji je potjecao iz plemićke obitelji. On je bio hrabar, bio je dvorski vitez, odan nauci, uglađenih manira i besprekornog morala. „On je bio" kaže jedan pisac, „veliki čuvar papskih uredaba, i revni posjetilac svih misa i propovijedi;... i, kao vrhunac svega, duboko je prezirao Luterovo učenje. Ali, kao i mnogi drugi, i on je Božjim proviđenjem bio pokrenut da proučava Bibliju i začudio se kada u njoj nije našao nauku Rima, već Luterovu nauku."162 Od tog trenutka se sasvim posvetio dielu evanđelja. {VB 178.3}

Nazvan „najučenijim francuskim plemićem", štićenik samoga kralja, mnogima je izgledalo da će on, zbog svoje obdarenosti, rječitosti, nepokolebljive hrabrosti, herojske

revnosti i utjecaja na dvoru biti budući reformator svoje zemlje. Teodor Bez veli: „Berken bi bio drugi Luter da je u Fransoa I našao drugog izbornog kneza.” „On ie gori od Lutera”, vikale su papine pristalice!. I, zaista, on je bio papinim pristalicama u Francuskoj opasniji od Lutera. Oni su ga bacili u zatvor kao krivovjerca, ali kralj ga je oslobodio. Borba je trajala godinama. Fransoa I se kolebao između Rima i reformacije; čas je štitio a čas opet ograničavao nerazumnu revnost redovnika. Tri puta su papske vlasti zatvarale Berkena, i tri puta ga je kralj oslobodio, jer je bio zadivljen njegovim plemenitim karakterom i genijalnošću, te je odbio da ga preda na milost i nemilost crkvenih vođa. {VB 179.1}

Mnogo puta je Berken bio upozoren na opasnost koja mu je prijetila u Francuskoj, i prijatelji su ga savjetovali da slijedi primjer onih koji su našli sigurnost u dobrovoljnom izagnanstvu. Plašljivi i nestalni Erazmo, kome je pored sve sjane učenosti nedostajala ona moralna moć koja život i čast potčinjava istini, pisao je Berkenu: „Traži da te pošalju kao poslanika u neku stranu zemlju; putuj u Njemačku. Ti poznaješ Bedu i njemu slične; on je neman sa tisuću glava, koja baca svoj’ otrov na sve strane. Tvojih neprijatelja ima legion. Kad bi tvoje djelo bilo čak bolje od Isusovog, oni te ne bi pustili dok te ne bi ubili. Ne uzdaj se mnogo u kralievu zaštitu. U svakom slučaju ne ubrajaj me među papske teologe, jer bi to izlagalo opasnosti moj dobar glas.”163 {VB 179.2}

Sto su se više opasnosti gomilale, to se više povećavala Berkenova revnost. Nije htio da prihvati politiku opreznosti, koju mu je savjetovao Erazmo, već se odlučio na još smjelije djelo. Ne samo da je branio istinu već je napadao zablude. Optužbu zbog krivovjerstva. koju su papine pristalice podigle protiv njega, okrenuo je protiv njih. Njegovi najuporniji i najogorčeniji neprijatelji bili su teolozi i monasi teološkog fakulteta Pariškog univerziteta, jednog od najvećih crkvenih autoriteta kako u gradu tako i u državi. Berken je iz spisa tih teologa izvadio dvanaest rečenica koje je javno proglasio „protivnima Bibliji i, prema tome, heretičkim”; obratio se na kralja sa molbom da bude sudac u ovoj raspravi.” {VB 179.3}

Kralj koji nije bio protivan tome da vođe suprotnih stranaka ogledaju svoju snagu i svoju moć rasuđivanja i, sretan što će moći poniziti oholost i nadmenost monaha, zapovjedio je pristalicama Rima da brane svoju stvar sa Biblijom. Ali ovi su znali da će im to oružje malo koristiti; tamnice, mučenja i lomače — to je bilo oružje kojim su znali bolje rukovati. Situacija se promijenila; izgledalo* im je da se nalaze na rubu jame koji su iskopali za Berkena, Zbunjeni i zaprepašteni, oni su tražili izlaz iz tog položaja. {VB 180.1}

„Upravo u to vrijeme nađen je na uglu jedne ulice osakaćen kip Djevice Marije. U gradu je zavladalo veliko uzbuđenje. Mnoštvo ljudi dotrčalo je na to mjesto, dajući izraza svojoj žalosti i negodovanju. I kralj je bio duboko dirnut. Sada se pružila prilika koju su monasi mogli da iskoriste, i oni to nisu propustili. „Ovo su posljedice Berkenovog učenja”, vikali su oni. Zbog zavjere luterana svemu prijeti propast; sve će biti uništeno: religija, zakon i sam prijesto.” {VB 180.2}

Berken je bio ponovo uhvaćen. Kako je kralj bio otputovao iz Pariza, monasi su mogli da rade po svojoj volji. Reformator je bio saslušan i osuđen na smrt i, u strahu da se kralj ne bi opet umiješao da ga spasi, osuda je bila izvršena istoga dana kada je bila i izrečena. U podne je Berken bio izveden na gubilište. Veliko mnoštvo svijeta se sakupilo da prisustvuje njegovom pogubljenju. Mnogi su sa čuđenjem i užasom primijetili da je žrtva izabrana između najplemenitijih i najuglednijih ljudi Francuske. Na mnogim licima čitalo se zgražavanje, negodovanje, prijezir i mržnja; ali na jednom licu nije bilo ni jedne sjenke. Mučenikove misli bile su daleko od ovog uzbudljivog prizora; on je bio svjestan Božje prisutnosti. Nije obraćao pažnju na strašna kola na kojima je sjedio, niti na namrgođena lica svojih progonitelja, ni na užasnu smrt kojoj je išao u susret. Uz njega je bio Onaj koji živi, a koji je bio mrtav; koji živi od vijeka do vijeka, i koji ima ključeve od pakla i smrti. {VB 180.3}

Berkenovo lice se sjalo nebeskim sjajem i mirom. Obukao je svoje najljepše odijelo: „plašt od baršuna, prsluk od atlasa i damasta, i hlače cd zlatne tkanine."164 Bio je gotov da svoju vjeru posvjedoči u prisutnosti Cara nad carevima i cijelog svemira, i zato nijedan znak žalosti nije smio da pomuti njegovu radost. {VB 181.1}

Kada se povorka polagano kretala ulicama punim svijeta, ljudi su se čudili nepomućenom miru i radosnom trijumfu njegovog pogleda i držanja. „On izgleda kao onaj koji stoji u hramu i razmišlja o svetim stvarima", govorili su oni.165 {VB 181.2}

Na lomači je Berken pokušao da uputi nekoliko riječi narodu, ali monasi, bojeći se posljedica, počeli su da viču, a vojnici su počeli tako da zvekeću oružjem da je njihov zveket zaglušio mučenikov glas. Tako je 1529. godine Sorbona, najviši kulturni i crkveni autoritet, „dala narodu iz godine 1793. rđav primjer, ugušivši na gubilištu svete riječi umirućeg."166 {VB 181.3}

Berken je bio zadavljen, i njegovo tijelo spaljeno. Vijest o njegovoj smrti izazvala je veliku žalost među prijateljima reformacije u cijeloj Francuskoj. Ali njegov primjer nije bio uzaludan. „I mi smo gotovi", govorili su svjedoci istine, „radosno ići u smrt, upirući svoj pogled na budući život."167 {VB 181.4}

Za vrijeme progonstva u Mou, učiteljima reformirane vjere bilo je uskraćeno pravo da propovijedaju, te su bili primorani da otputuju u druga polja. Lefevr je otputovao u Njemačku. Farel se vratio u svoje rodno mjesto u istočnom dijelu Francuske; propovijedao je riječ Božju u Gapu i u njegovoj okolini, gdje je proveo svoje djetinjstvo. I ovdje je stigla vijest o onome što se dogodilo u Mou. Istina koju je reformator počeo propovijedati neustrašivom revnošću, našla je svoje slušaoce. Ali, uskoro su ga gradske vlasti ustale da ga ušutkaju, i Farel je bio prognat iz grada. Pošto nije mogao više raditi javno, putovao je preko polja i sela i propovijedao riječ Božju po privatnim domovima i na udaljenim livadama. Ako mu je i ovdje prijetila opasnost, šume, pećine i strme stijene, koje je tako dobro poznavao iz svoje mladosti, pružale su mu utočište. Bog ga je spremao za još veća iskušenja. „Nevolje,

progonstva i sotonske spletke, na koje sam bio unaprijed upozoren nisu mi nedostajale, rekao ,e on: „teškoće su čak bile tako velike da ih ja sam ne bih mogao podnositi; ali Bog je moj otac; on mi je dao potrebnu snagu, i opet će mi je dati."168 {VB 181.5}

Kao i u danima apostola, progonstvo je pridonijelo „napretku evanđelja." Filipljanima 1, 12. Potjerani iz Pariza i Moa, „koji se bijahu rasijali" išli su svuda „propovijedajući riječ". Djela 8, 4. Na ovaj način prodrlo je vidjelo u mnoge udaljene francuske pokrajine. {VB 182.1}

Bog je pripremio i druge radnike za svoje djelo. U jednoj pariškoj školi nalazio se jedan ozbiljan i miran mladić, jakog i pronicljivog duha, koji se isticao kako čistotom svog života, tako i velikom revnošću za proučavanjem i pobožnošću. Njegovi talenti i njegova marljivost učinili su ga ponosom škole, i svi su se nadali da će Žan Kalvin postati jedan od najsposobnijih i najpostojanijih branitelja crkve. Ali, zrak božanske svjet-losti prodro je čak i kroz zidove skolastike i praznovjerja kojima je Kalvin bio ograđen. On je s užasom slušao O' novoj nauci, ne sumnjajući ni najmanje u to da su heretici zaslužili oganj u koji su bili bacani. Ne znajući ni sam kako, najednom je bio suočen s „krivovjerjem", i morao je da. ispituje moć papske teologije da bi pobijao protestantsku nauku. {VB 182.2}

Kalvinov nećak, koji je prihvatio reformiranu vjeru, živio je u Parizu. Ova dva rođaka su se često sastajala i zajedno su raspravljala o stvarima koje su uznemiravale kršćanstvo. {VB 182.3}

„Postoje mnoge religije u svijetu", rekao je Olivetan, „ali je samo jedna prava. Lažne su one religije koje su ljudi izmislili i po kojima nas spasavaju naša vlastita djela; a prava je ona religija koja je otkrivena u Bibliji i koja uči da je spasenje dar Božje milosti..." {VB 182.4}

„Meni nije potrebna tvoja nova nauka", viknuo je Kalvin, „misliš li da sam ja cijelog sveg života živio u zabludi?"169 {VB 182.5}

Ali u njegovoj duši probudile su se misli koje nije mogao po svojoj volji odagnati: U samoći svoje sobe razmišljao je o riječima svog nećaka. Najednom je postao svjestan svoje grešnosti. Vidio je sebe bez posrednika u prisutnosti svetog, i pravednog Suca. Posredovanje svetaca, dobra djela, crkvene ceremonije — sve je to bilo nemoćno da ga oslobodi od njegovih, grijeha. Pred sobom je vid;o samo mrak vječnog očajanja. Uzalud su njegovi učitelji pokušavali da ga ohrabre Uzalud je tražio utočište u ispovijedanju i pokajanju — ništa nije moglo1 pomiriti njegovu dušu s Bogom. {VB 182.6}

Dok je Kalvin tako preživljavao tešku unutrašnju borbu, došao je slučajno jednoga dana na jedan veliki trg gdje se u to vrijeme sakupljao narod da gleda spaljivanje nekog heretika. Bio je zaprepašten videći spokojstvo na licu mučenika. U mukama ove strašne smrti, i pod još strasnijom osudom crkve, mučenik je pokazivao vjeru i hrabrost koju je mladi student s bolom uspoređivao sa svojim očajanjem i mrakom, iako je najtačnije slušao crkvu. Znao je

da heretici temelje svoju vjeru na Bibliji, i odlučio je da je proučava i da po mogućnosti otkrije tajnu njihove radosti. {VB 182.7}

U Bibliji je Kalvin našao Krista. „O Oče”, uzviknuo je on, „Njegova žrtva j,e stišala Tvoj gnjev; Njegova krv je oprala moje grijehe; Njegov križ je nosio moje proklestvo, a Njegova smrt mi je donijela opravdanje. Mi smo izmislili mnogo nepotrebnih gluposi, ali Ti si stavio preda mnom svoju Riječ kao baklju. Dirnuo si moje srce da prezrem svaku drugu zaslugu osim Tvoje kao Otkupitelja.”170 {VB 183.1}

Kalvin se pripremao za svećenički poziv. Kad mu je bilo dvanaest godina, bio je imenovan za kapelana u jednoj maloj crkvi i, po propisu crkve, biskup je njegovu glavu svečano ošišao. Nije primio posvećenje niti je vršio dužnosti svećenika, ali je ipak postao član svećenstva i nosio je titulu svoje službe za koju je primao platu. {VB 183.2}

Pošto je osjećao da nikada neće moći postati svećenik, posvetio se neko vrijeme proučavanju prava, ali konačno je i taj plan napustio i odlučio da se potpuno posveti evanđelju. Ipak je oklijevao da postane propovjednik. Po svojoj prirodi bio je plašljiv, i velika odgovornost takvog položaja veoma ga je zabrinjavala. Zato je odlučio da nastavi studije. Konačno se odazvao molbama svojih prijatelja. „Divno je”, rekao je on, „kada se jednom biću tako niskog porijekla ukaže tako visoka čast.”171 {VB 183.3}

Kalvin je mirno otpočeo svoje djelo, i njegove su riječi bile kao rosa koja pada da osvježi zemlju. Ostavio je Pariz i nastanio se u jednom provincijskom gradu pod zaštitom princeze Margarete koja je iz ljubavi prema evanđelju pružala svoju zaštitu onima koji su ga prihvatili. Kalvin je još bio mladić; bio je skroman i ljubazan. Svoj rad počeo je sa ljudima i njihovim porodicama; okružen članovima porodice, čitao im je Bibliju i tumačio im istine spasenja. Oni koji su čuli vijest spasenja nosili su je i drugima; uskoro se evanđelje proširilo iz velikog grada u okolna mjesta i sela. Kalvin je imao pristup kako u dvorce, tako i u kolibe; hrabro je krčio put evanđelju, polažući temelj crkvama iz kojih su izlazili neustrašivi svjedoci istine. {VB 183.4}

Poslije nekoliko mjeseci opet je otišao u Pariz. U redovima učenih i obrazovanih ljudi zavladalo je veliko uzbuđenje. Proučavanje starih jezika dovelo je ljude do Biblija, i mnogi čija srca još nisu bila dirnuta njenim istinama istraživali su je revno i čak su se sami borili protiv branitelja papstva. Iako je Kalvin na polju teoloških rasprava bio dobar borac, on je imao viši zadatak od ovih bučnih teologa. Srca ljudi su bila probuđena, i sada je došlo vrijeme da im se otkrije istina. Dok su dvorane univerziteta odjekivale od vike teoloških rasprava, Kalvin je išao od kuće do kuće, otvarao narodu Bibliju i govorio mu o raspetom Kristu. {VB 184.1}

Božjim milostivim proviđenjem, Pariz je trebao da čuje i drugi poziv da bi primio evanđelje. Odbacio je poziv Lefevrov i Farelov, ali ipak je bilo određeno da u tom velikom gradu svi staleži čuju vijest evanđelja. Kralj, iz političkih obzira, nije potpuno stao na stranu

Rima u borbi protiv reformacije. Margareta se još uvijek nadala da će protestantizam u Francuskoj pobijediti. Odlučila je da se u Parizu propovijeda reformirana vjera. Za vrijeme kraljeve odsutnosti zapovjedila je jednom protestantskom propovjedniku da propovijeda u gradskim crkvama. Kada su to papski velikodostojnici zabranili, princeza je tada otvorila dvor. Jedna soba uređena ie kao kapela; izjavljeno je da će se svaki dan u određeno vrijeme održavati propovijed, na koju se pozivaju ljudi svih staleža. Mnoštvo svijeta je dolazilo na propovijed. Ne samo kapela već i predsoblje i susjedne prostorije bile su pune naroda. Tisuće njih se skupljalo svaki dan na službu Bogu: plemići, državnici, advokati, trgovci i zanatlije. Mjesto da ove skupove zabrani, kralj je odredio da se dvije papske crkve otvore za propovijedi. Nikad prije nije grad bio toliko pokrenut Božjom riječju. Izgledalo je da je s neba na narod dunuo duh života. Umjerenost, čistota, red i marljivost zauzeli su mjesto pijanstva, poroka, svađe i lijenosti. {VB 184.2}

Ali svećenstvo nije sjedjelo skrštenih ruku. Kralj se još uvijek ustručavao da zabrani propovijedanje, i stoga su se oni okrenuli narodu. Upotrebljavali su sva sredstva da izazovu strah, predrasude i fanatizam neukih i praznovjernih. Pokoravajući se slijepo svojim lažnim učiteljima, Pariz, kao nekada stari Jeruzalem, nije poznao vrijeme svoga pohođenja, niti ono što je služilo njegovom miru. U toku dvije godine se Božja riječ propovijedala u glavnom gradu, i dok su mnogi primili evanđelje, ipak, većina ga je odbacila. Fransoa, zbog ličnih političkih ciljeva, pokazao je izvjesnu vjersku snošljivost, ali kasnije papine pristalice su povratile svoj utjecaj. Crkve su opet zatvorene, i počele su gorjeti lomače. {VB 184.3}

Kalvin je još uvijek bio u Parizu, pripremajući se proučavanjem, razmišljanjem i molitvom za svoj budući rad, a u isto vrijeme je nastavio da širi vidjelo. Konačno je postao sumnjiv, i vlasti su odlučile da ga spale na lomači. Smatrajući se sigurnim u svojoj povučenosti, nije ni pomišljao na opasnosti kada su iznenada dojurili u njegovu sobu prijatelji s viješću da su već poslati stražari da ga uhapse. U istom času začulo se lupanje na vanjskim vratima. Više se nije smjelo oklijevati. Neki od njegovih prijatelja zadržali su stražare na vratima, dok su drugi pomogli reformatoru da se spusti kroz prozor. Brzo se uputio ka predgrađu grada gdje je našao utočište u kolibi jednog radnika koji je bio prijatelj reformacije. Kalvin se tu preobukao u odijelo svog domaćina, i sa motikom na ramenu krenuo je dalje. Uputio se ka jugu, gdje je opet našao utočište na području princeze Margarete. {VB 185.1}

Tu je ostao nekoliko mjeseci pod sigurnom zaštitom svojih moćnih prijatelja, baveći se kao i prije proučavanjem. Ali njegovo srce mislilo je na širenje evanđelja u Francuskoj; zato nije mogao dugo ostati neaktivan. Čim se bura malo stišala, potražio je novo polje rada, i to u Poatjeu, gdje je bio univerzitet, i gdje je nova nauka naišla na dobar prijem. Ljudi svih staleža radosno su slušali evanđelje. Pošto nije imao javne dvorane u kojoj bi propovijedao, iznosio je Božju riječ u kući načelnika grada, u svom privatnom stanu ili u nekom parku. Kad se broj slušalaca povećao, smatrali su da je sigurnije sastajati se izvan grada. Za mjesto održavanja skupova izabrana je jedna pećina, u uskom i dubokom gorskom klancu,

prikrivena drvećem i nadvijenim stijenama, koje su usamljenost činile potpunijom. Mali skupovi, napuštajući grad raznim ulicama, odlazili su neopaženo tamo. U tom zabačenom mjestu čitala se i objašnjavala Biblija. Ovdje su protestanti Francuske prvi put proslavili večeru Gospodnju. Iz ove crkve kasnije su izašli mnogi vjerni evanđelisti. {VB 185.2}

Kalvin se još jednom vratio u Pariz. Ni sada nije mogao napustiti nadu da će cijela Francuska kao nacija prihvatiti reformaciju. Ali u svome radu nailazio je skoro svuda na zatvorena vrata. Propovijedati evanđelje značilo je ići ravno na lomaču. Ove okolnosti su ga nagnale da se odlučio da ode u Njemačku. Čim je prešao granicu, u Francuskoj je ponovo izbilo progonstvo protestanata. Da je ostao u svojoj domovini, sigurno bi bio povučen u opću propast. {VB 185.3}

Evo što se desilo. Francuski reformatori, želeći iskreno da vide da njihova zemlja ide uporedo sa Njemačkom i Švicarskom, odlučili su da protiv praznovjernih običaja Rima povedu odlučnu borbu, koja će potresti sav narod. U tu svrhu prilijepljeni su jedne noći plakati koji su napadali misu. Ali umjesto da reformaciju unapredi, ovaj revnosni, ali rđavo proračunati korak, donio je propast ne samo njegovim izvršiteljima nego i prijateljima reformirane vjere u cijeloj Francuskoj. On je pružio ljudima Rima ono što su oni tako dugo željeli: izgovor da zatraže potpuno uništenje heretika, kao opasnih buntovnika protiv sigurnosti prijestola i mira nacije. {VB 186.1}

Jedna nepoznata ruka — nekog nepromišljenog prijatelja ili lukavog neprijatelja, što je ostalo tajna, prilijepila je jedan plakat na vrata kraljeve privatne rezidencije. Kralj je bio zaprepašten. U ovom plakatu nemilice su šibani praznovjerni običaji koji su vjekovima bili poštovani. Besprimjerna smjelost, koja se usudila iznijeti tako otvorene i strašne optužbe pred kraljeve oči, izazvala je njegov gnjev. Zaprepašteno je stajao nekoliko trenutaka drščući i šuteći. Tada se njegov gnjev provalio strahovitim riječima: „Neka se uhapse svi koji su pod sumnjom da su luterani. Hoću da ih sve istrijebim!”172 Kocka je pala: kralj se opredijelio na stranu Rima. {VB 186.2}

Odmah su preduzete sve mjere da se uhapse svi luterani u Parizu. Jedan jadni zanatlija, pristalica reformacije, koji je imao dužnost da poziva vjerne na njihove tajne sastanke, bio je uhapšen i, pod prijetnjom neizbježne smrti na lomači, naređeno mu je da vodi papskog izaslanika u kuću svakog pojedinog protestanta u gradu. On je u prvi mah s odvratnošću odbio da to učini, ali je poslije pristao, natjeran strahom od vatre, i tako je postao izdajnik svoje braće. Morin, kraljevski krvnik, praćen izdajnikom pred kojim je nqšena hostija, okružen pratnjom svećenika, nosiocima kadionica, redovnicima i vojskom, prolazio je polako i šuteći kroz gradske ulice. Procesija je trebala da izgleda da je organizirana u čast „svetih sakramenata”, kao očišćenje za uvrede koje su protestanti nanijeli misi; ali iza tog svečanog izgleda krila se sotonska namjera. Došavši do kuće nekog protestanta, izdajnik je dao znak ne izgovorivši ni riječi. Procesija je stala; ljudi su ulazili u kuću, izvlačili ukućane napolje, okovali ih u lance, i strašna procesija je išla dalje tražeći nove žrtve. „Nije bila

pošteđena nijedna kuća, ni velika ni mala, ni pariški univerzitet... Pred Morinom je drhtao cijeli grad..,. To je bilo vrijeme užasnog terora."173 {VB 186.3}

Žrtve su. umirale u najstrašnijim mukama, jer je bilo nadređeno da vatra gori lagano da bi se produžile njihove samrtne muke. Ali, oni su umirali kao pobjednici. Njihova je odlučnost bila nepokolebljiva, a njihov mir nepomućen. Progonitelji,1 nemoćni da pokolebaju njihovu nesavitljivu čvrstinu, osjećali su se sami pobijeđenima. „Lomače su podizane u svim dijelovima Pariza, i spaljivanje žrtava vršilo se u razne dane da bi se produžavanjem mučenja povećao strah od krivovjerstva. Ali pobjeda je ipak bila na kraju na strani evanđelja. Cijeli Pariz je mogao da vidi kakve je ljude stvorila nova vjera. Nema propovjedaonice koja bi bila tako rječita kao lomača mučenika! Silna radost, koja je ozaravala lica onih ljudi kada su odlazili na gubilište, njihova hrabrost usred plamena, njihovomilostivo praštanje često su pretvarali gnjev u samilost, mržnju u ljubav i neodoljivom rječitošću svjedočili u korist evanđelja."174 {VB 187.1}

Svećenici, želeći da podstaknu gnjev naroda, širili su o protestantima najstrašnije klevete. Okrivljavali su ih da spremaju pokolj katolika, rušenje vlade i ubistvo kralja. Ali u prilog tog tvrđenja nisu mogli navesti ni jedan dokaz. Ova proročanstva o budućoj nesreći trebalo je da se ispune; ali u sasvim drugim prilikama i iz sasvim suptrotnih uzroka. Strahote koje su katolici izvršili nad nedužnim protestantima vapile su za osvetom i donijele su u kasnijim vjekovima baš onu sudbinu koja je po njihovom proročanstvu prijetila kralju, njegovoj vladi i njegovim podanicima. Glavni uzročnici te katastrofe su bili nevjernici i same papine pristalice. Ne učvršćivanje, već ugnjetavanje protestantizma donijelo je Francuskoj poslije tri stotine godina ona strašna iskušenja. {VB 187.2}

Sumnja, nepovjerenje i užas: obuzeli su sve društvene slojeve Usred sveopćeg uzbuđenja bilo je očigledno koliko je dubok korijen Luterova nauka uhvatila u srcima ljudi koji su se odlikovali svojim obrazovanjem, utjecajem i besprijekornim karakterom. Položaji od povjerenja i časti iznenada su ostali prazni* Zanatlije, štampari, naučenjaci, profesori univerziteta, pisci, pa čak i dvorski službenici su nestali. Stotine njih pobjeglo je iz Pariza; dragovoljno su napustili svoju rođenu) zemlju, čime su u mnogo slučajeva prvi put pokazali da pripadaju reformiranoj vjeri. Papisti su se iznenađeno zgledali pri pomisli da je toliko neosumnjičenih heretika živjelo u njihovoj sredini. Svoj gnjev izlili su na mnoštvo skromnih žrtava koje su bile u njhovoj vlasti. Tamnice su bile prepune, sam zrak kao da je potamnio od dima gorućih lomača koje su bile zapaljene za pristalice evanđelja. {VB 187.3}

Fransoa I se hvalio da je jedan od vođa velikog pokreta renesanse, kulturnog preporoda, koji je obilježavao početak šesnaestog vijeka. Volio je da sakuplja na svom dvoru učene ljude iz svih zemalja. Njegova snošljivost prema reformaciji ima se donekle pripisati njegovoj ljubavi prema nauci i njegovom preziru neznanja i praznovjerja monaha. Ali, obuzet revnošću da uništi krivovjerstvo, ovaj zaštitnik nauke izdao je jedan dekret kojim je ukinuo slobodu štampe u cijeloj Francuskoj. Fransoa I predstavlja jedan od mnogih primjera

u historiji koji pokazuje da obrazovanost nije zaštita protiv vjerske nesnošljivosti i progonstva. {VB 188.1}

Jednom svečanom i javnom ceremonijom Francuska je otpočela progonstvo i potpuno uništenje protestantizma. Svećenici će zahtijevati da uvreda nanijeta nebu odbacivanjem mise mora da bude okajana krvlju, i da kralj mora, u interesu svoga naroda, javno odobriti ovo barbarsko djelo. {VB 188.2}

Dvadeset i prvi siječanj 1535. godine bio je određen za tu užasnu ceremoniju. U tu svrhu podstreknuta su praznovjerna strahovanja i slijepa mržnja cijeloga naroda. Pariške ulice bile su pune ljudi, koji su došli iz cijele okoline. Dan je trebao da započne veličanstvenom i sjajnom procesijom. „Kuće kraj kojih je trebala da prođe procesija bile su okićene crnim zastavama, a tu i tamo podignuti su oltari. Pred svim vratima gorjele su baklje u čast „svetog sakramenta". Još prije svanuća formirala se povorka pred kraljevim dvorcem. Na čelu procesije su nošene zastave i križevi pojedinih župa. Za njima su išli građani po dvojica u redu sa gorućim bakljama u ruci." Za njima su išla četiri monaška reda, svaki u svoioj posebnoj nošnji. Zatim je dolazila velika zbirka čuvenih relikvija. Za njorn su jahali crkveni velikodostojnici u svojim. purpurnim i skerletnim haljinama, ukrašenim dragim kamenjem — sjajna i blistava povorka! {VB 188.3}

„Hostiju je nosio pariški biskup pod veličanstvenim baldahinom, koji su držala četiri kneza Francuske... Iza hostije išao je kralj... Fransoa I tog dana nije nosio ni krune ni kraljevskog odijela." „Gologlav, oborena pogleda, sa zapaljenom svijećom u ruci", kralj Francuske pojavio se kao pokajnik."175 Pred svakim oltarom pokorno se poklonio, ne zbog grijeha koji su oskvrnili njegovu dušu, ne zbog nevine krvi koja je okaljala njegove ruke, već zbog smrtnog grijeha svojih podanika koji su se usudili da ustanu protiv mise. Iza njega išla je kraljica, a potom državni velikodostojnici, također u redu, dva po dva, i svaki sa zapaljenom svijećom. {VB 189.1}

Kao dio službe tog dana, sam kralj je održao govor u velikoj dvorani biskupske palate višim činovnicima svoga kraljevstva, Stupio je pred njih žalosna lica i dirljivom rječitošću oplakivao je „izopačenost bogohulnih, dan žalosti i sramote", koji je došao na narod. Tada je pozvao svakog vjernog podanika da pomogne da se istrijebi opasno i štetno: krivovjerstvo, koje prijeti da uništi Francusku. „Kao što je istina, gospodo, da sam ja vaš kralj", rekao je on, tako „kad bih znao da je jedan od mojih udova zaražen ovom mrskom trulošću, dao bih ga odsjeći... Još više: kad bih. vidio jedno od svoja djece time oskvrnjeno, ne bih ga! poštedio... Ja bih ga sam predao i žrtvovao Bogu." Suze su ugušile njegov glas, a čitav je zbor plakao i jednodušno klicao." „Živjet ćemo i umrijet ćemo za katoličku religiju!"176 {VB 189.2}

Strašna se tama spustila na narod koji je odbacio istinu. Milost Božja, izvor spasenja za sve ljude, se otkrila, ali Francuska, pošto je vidjela njenu moć i njen posvećujući utjecaj, pošto su hiljade njih bili osvojeni njenom božanskom ljepotom; pošto su gradovi i zaseoci

bili obasjani njenom svjetlošću, od,vratila se od istine, jer su njeni stanovnici više voljeli tamu nego svjetlost. Odbacili su božanski dar, koji im se nudio. Nazivali su zlo dobrim, a dobro zlim, dok nisu postali žrtva svoje tvrdoglave samoobmane. Uzalud su smatrali da čine Bogu službu progoneći njegov narod: njihova iskrenost nije smanjila njihovu krivicu. Oni su hotimično odbacili svjetlost koja ih je mogla sačuvati od prijevare i duše njihove od krvi. {VB 189.3}

U velikoj katedrali Notr-Dam položena je svečana zakletva da će ,krivovjerstvo biti iskorijenjeno. Tu je, nešto manje od tri vijeka kasnije, narod koji je zaboravio na živoga Boga uzdigao na prijesto „boginju razuma". Ponova je sastavljena povorka, i predstavnici Francuske su otpočeli djeloza koje su se zakleli da će ga izvršiti. „Na kratkim razmacima bile su podignute lomače za spaljivanje krivovjeraca. Udešeno je da pojedine lomače budu zapaljene kad naiđe kralj, tako da bi on bio svjedok pogubljenja."177 Pojedinosti pretrpljenih muka ovih Kristovih svjedoka odviše su jezovite da bismo ih mogli ispričati, ali žrtve ipak nisu pokazivale nikakvu neodlučnost, Kad su navaljivali na jednoga vjernoga da se odrekne, on je odgovorio: „Vjerujem samo u ono što su nekada propovijedali proiroci i apostoli, i u što su vjerovale zajednice svetih. Moja vjera uzda se u Boga, i oduprijet će se svim silama pakla."178 {VB 189.4}

Tako se povorka zaustavljala od jednog do drugog mjesta mučenja. Vrativši se na svoje polazno mjesto kod kraljevske palate, narod se razišao, a kralj i biskupi su se povukli zadovoljni događajima dana. Odlučeno je da sa započeto djelo nastavi do potpunog istrebljenja krivovjerstva. {VB 190.1}

Evanđelje mira, koje je Francuska odbacila, trebalo je da bude iskorijenjeno, ali kako će strašne biti posljedice! Dvade,set i prvog siječnja 1793. godine, dvjesta pedest i osam godina otkako je Francuska objavila istrebljenje protestanata, prolazila je ulicama Pariza jedna druga povorka; sasvim drukčijeg karaktera. „Opet je kralj bio glavna ličnost; opet se čula vika naroda koji je tražio nove žrtve; opet su se podizala nova gubilišta za strašna pogubljenja. Luj XVI, otimajući se svojim tamničarima i krvnicima bio je dovučen na giljotinu i tu je silom držan dok nije sjekira pala, i dok se njegova glava nije otkotrljala na zemlju."179 Kralj Francuske nije bio jedina žrtva; nedaleko od tog mjesta pogubljeno je oko dvije tisuće i osam stotina ljudi i žena za vrijeme krvavih dana strave i užasa. {VB 190.2}

Reformacija je otkrila svijetu Bibliju; ukazala na Božji zakon objavljujući da su još uvijek u važnosti njegovi zahtjevi i njegova prava nad ljudskom savješću. Beskrajna ljubav otkrila je ljudima uredbe i načela neba. Gospod je kazao: „Držite dakle i izvršujte ih, jer je to mudrost vaša i razum vaš pred! narodima,, koji će kad čuju sve ove uredbe reći: samo je ovaj veliki narod mudar i razuman." 5. Mojsijeva 4, 6. Odbacivši dar neba, Francuska je posijala sjeme anarhije i propasti, što je neizbježno dovelo do revolucije i nasilja. {VB 190.3}

Već dugo prije progonstva izazvanog plakatima, bio je smjeli i revni Farel primoran da napusti svoj rodni kraj. Otišao -je u Švicarsku gdje je svojim radom pomogao Cvingliju da reformacija odnese pobjedu. Ovdje je proveo svoje posljednje godine, ali je ipak vršio i znatan utjecaj na reformaciju u Francuskoj. Za vrijeme prvih godina svog izgnanstva naročito se trudio da proširi evanđelje u svom rodnom kraju. Mnogo vremena proveo je propovijedajući evanđelje među svojim zemljacima u blizini granice, odakle je neumornom pažnjom pratio borbu koja se vodila u njegovom rodnom kraju, pomažući riječima ohrabrenja i savjetima. Zahvaljujući njegovim nastojanjima i zalaganjima drugih izgnanika, spisi njemačkih reformatora bili su prevedeni na francuski jezik, i zajedno s francuskom Biblijom štampani u velikom broju. Kolporteri su ova djela prodavali po cijeloj Francuskoj. Knjige su davane kolporterima po nižoj cijeni od prodajne cijene, a razlika je išla u korist kolportera koji su se od toga izdržavali, i tako su mogli da nastave sa radom bez prekida. {VB 191.1}

Farel je otpočeo svoj rad u Švicarskoj kao skromni učitelj. Povukavši se u skromnu župu, posvetio se odgoju djece. Osim uobičajenih predmeta, oprezno je uveo i biblijske istine, nadajući se da će tako preko djece pridobiti i roditelje. I zaista neki su povjerovali, ali svećenici su se umiješali da spriječe djelo, a potakli su i praznovjerne seljake da mu se usprotive. „Ovo ne može biti Kristovo evanđelje”, govorio je svećenik, „jer njegova propovijed ne donosi mir, nego rat.”180 Kao i prvi Kristovi učenici, kad je bio prognan iz jednog grada, Farel je bježao u drugi. Putovao je pješice iz sela u selo, iz grada u grad, podnoseći oskudicu, glad, zimu, umor, i svuda je njegov život bio u opasnosti. Propovijedao je po trgovima, u crkvama, a ponekad i sa propovjedaonica katedrala. Često je nalazio crkvu bez slušalaca; katkad su njegove propovijedi bile prekidane povicima i poru gama; često su ga silom skidali sa propovjedaonice. Nekoliko puta ga je gomila uhvatila i tukla gotovo do smrti. Ipak, on je išao naprijed. Iako je često bio izbačen iz borbe, ipak se neumornom istrajnošću opet njoj vraćao; i vidio je kako gradovi i sela, koji su do tada bili tvrđave papstva, jedni za drugim otvaraju vrata evanđelju. Mala župa u kojoj je radio u početku, uskoro je primila reformiranu vjeru. Gradovi Mora i Nojšatel napustili su rimokatoličke običaje , i izbacili idolopokloničke slike iz svojih crkava. {VB 191.2}

Farel je već davno želio da u Ženevi podigne protestantsku zastavu. Kad bi ovaj grad bio zadobiven, postao bi podesan centar za reformaciju u Francuskoj, Švicarskoj i Italiji. S tim ciljem pred sobom nastavio je rad dok nije pridobio mnoge okolne gradove i sela. Poslije toga vratio se u Ženevu, praćen jednim od svojih suradnika. Dozvoljeno mu je da održi samo dvije propovijedi. Svećenici su nastojali da nagovore građanske vlasti da ga osude; kad im to nije uspjelo, pozvali su ga pred crkveno vijeće, na koje su došli sa oružjem sakrivenim pod svojim odijelom, čvrsto riješeni da ga ubiju. Pred dvoranom se sakupila razjarena gomila, naoružana mačevim i toljagama, spremna da ga ubije alko bi slučajno pobjegao iz Skupštine. Ali, zahvaljujući prisutnosti građanskih vlasti i jednog odreda naoružane vojske, Farel je bio spašen. Slijedećeg jutra, rano u zoru, odveden je sa svojim

drugom preko iezera na sigurno mjesto. Tako se svršio njegov prvi pokušaj da Zenevi objavi evanđelje. {VB 192.1}

Za drugi pokušaj izabrano je skromnije oruđe, — to je bio mladić tako skromnog izgleda da su ga hladno primili čak i takozvani prijatelji reformacije. Ali šta je mogao učiniti tako neiskusan čovjek kad je sam Farel bio odbijen? Kako bi mogao odoljeti buri čovjek koji je imao tako malo hrabrosti i iskustva kad je najjači i najhrabriji bio primoran da pobjegne? „Ne silom ni krepošću, nego Duhom mojim, veli Go-spod nad vojskama." Zaharija 4, 6. „Što je slabo pred svijetom, ono izabra Bog da posrami jako; jer je ludost Božja mudrija cd ljudi, i slabost je Božja jača od ljudi." 1. Korinćanima 1, 27. 25. {VB 192.2}

Fromen — tako se zvao taj mladić — otpočeo je svoje djelo kao učitelj. Istine kojima je djecu poučavao u školi, po-navljala su ona kod kuće. Uskoro su i roditelji počeli dolaziti da slušaju objašnjenje Biblije, dok školska dvorana nije bila puna pažljivih slušalaca. Novi zavjet i traktati bili su razdijeljeni u velikom broju, koje su čitali mnogi koji se nisu usudili javno da dođu i slušaju novu nauku. Uskoro je ovaj mladi propovjednik bio primoran da pobjegne; ali istine koje je propovijedao uhvatile su dubok korijen u srcima ljudi. Reformacija je bila utemeljena, počela je jačati i širiti se. Propovjednici su se vratili, i konačno je njihovim radom uvedeno u Zenevi protestantsko bogosluženje. {VB 192.3}

Grad se već izjasnio za reformaciju kada je Kalvin, nakon raznih putovanja i teškoća, ušao na njegova vrata. Vraćajući se sa svoje posljednje posjete svom rodnom mjestu, bio je na putu za Bazel da tamo nastavi svoje studije, ali pošto je put bio okupiran vojskom Karla V, bio je primoran da pođe zaobilaznim putem preko Ženeve. {VB 193.1}

U toj Kal vinovoj posjeti Zenevi, Farel je vidio Božju ruku. Iako je Ženeva već primila reformiranu vjeru, ipak je tu još trebalo obaviti veliki posao. Duše se obraćaju Bogu kao pojedinci, a ne kao čitave crkve; djelo novorođenja mora biti izvršno u srcu i u savjesti silom Svetog Duha, a ne dekretima sabora. Ženevljani, koji su odbacili autoritet Rima, nisu još bili tako spremni da odbace poroke koji su cvjetali pod njegovim okriljem. Nije bio lak posao da se uspostave čista načela evanđelja i da se narod pripravi da dostojno ispuni zadatak na koji ga je, po svim izgledima, Proviđenje pozvalo. {VB 193.2}

Farel je bio uvjeren da je u Kalvinu našao onoga koji treba da bude njegov suradnik u tom djelu. U ime Boga, svečano je zakleo mladog evanđelistu da ostane ovdje i da s njime surađuje. Kalvin je uplašen oklijevao. Plašljiv i miroljubiv, bojao se da stupi u dodir sa hrabrim, nezavisnim i čak naprasitim građanima Ženeve. Njegovo nježno zdravlje i njegove navike za proučavanjem gonile su ga da traži povučenost. Vjerujući da bi svojim perom mogao najbolje poslužiti reformaciji Kalvin je čeznuo da nađe jedno tiho mjesto za proučavanje, odakle bi putem štampe poučavao' i izgrađivao crkve. Ali Farelov svečani poziv došao mu je kao poziv s neba, i on nije imao smjelosti da ga odbije. Činilo mu se, rekao je on, kao da se ispružila Božja ruka s neba, „te ga je dohvatila i neopozivo postavila na mjesto koje je tako nestrpljivo želio da napusti."181 {VB 193.3}

U to vrijeme prijetile su protestantskom djelu velike opasnosti. Papske anateme su grmjele protiv Ženeve, i moćni narodi prijetili su joj uništenjem. Kako da se ovaj mali grad odupre moćnoj hijerarhiji koja je podjarmila tolike kraljeve i careve? Kako da se Odupre vojsci najvećih svjetskih osvajača? {VB 194.1}

U cijelom kršćanstvu protestantizam je bio okružen strašnim neprijateljima. Prve pobjede reformacije su prošle, a Rim je prikupio nove snage, nadajući se da će moći uništiti novu vjeru. U to vrijeme osnovan je red jezuita — najokrutniji, najbezobzirniji i najmoćniji branitelj papstva. Raskinuvši sve zemaljske veze i ljudske obzire, mrtvi prema zahtjevima prirodnih sklonosti, ušutkavši potpuno razum i glas savjesti, jezuiti su poznavali samo vlast i pravila svoga reda, i jedina im je dužnost bila da povećaju njegovu moć. Kristovo evanđelje osposobilo je svoje pristalice da se hrabro suprotstave opasnostima, da podnesu stradanja, zimu, glad, umor, siromaštvo i da podignu zastavu istine usprkos mučenjima na točku, usprkos tamnice i lomača. U borbi protiv reformacije, jezuiti su oduševljavali svoje sljedbenike da se bore protiv nje fanatizmom koji ih je osposobljavao da pretrpe iste opasnosti, i da sili istine suprostave sve oružje prijevare. Ni jedan zločin za njih nije bio toliko velik da ga ne1 bi izvršili, ni jedna prijevara toliko podla da je ne bi izveli, ni jedna laž toliko niska da je ne bi upotrebili. Iako su bili zavjetovani zavjetom vječnog siromaštva i poniznosti, nastojali su da steknu bogatstvo i moć da bi ih upotrebili za uništenje protestantizma i za uspostavljanje vrhovne vlasti papstva. {VB 194.2}

Kad su se članovi reda pojavljivali prikazivali su se pod plaštem svjetlosti, posjećivali su tamnice i bolnice, posluživali su bolesne i nevoljne, tvrdili su da su se odrekli svijeta i da nose sveto ime božanskog Isusa, koji je išao svuda čineći dobro. Ali ispod ove besprijekorne spoljašnosti krile su se zločinačke i krvničke namjere. Glavno načelo reda bilo je da cilj opravdava sredstvo. Po tom zakonu su se laž, krađa, krivokletstvo i ubistvo iz potaje ne samo opraštali već i preporučivali samo ako je služilo interesu crkve. Na različite načine su se jezuiti uvlačili u državnu administraciju, postajali su savjetnici kraljeva i upravljali su politikom nacija. Služili su kao sluge da bi uhodili svoje gospodare. Osnivali su škole za odgoj kneževskih i plemićkih sinova i škole za običan narod; a djecu protestantskih roditelja su primoravali da se pokoravaju papskim običajima. Cio vanjski sjaj i raskoš rimskog bogosluženja imao je svrhu da narodu pomuti um, da očara i zarobi maštu; i tako se dešavalo da su sinovi izdavali slobodu za koju su se njihovi očevi borili i prolijevali svoju krv. Jezuiti su se brzo raširili po cijeloj Evropi, i gdje god su se nastanili, ondje je opet oživjela papska moć. (Vidi Hist dodatak.) {VB 194.3}

Da bi jezuiti imali još veću moć papa je izdao dekret kojim se ponovo uvodi inkvizicija. (Vidi Hist. dodatak.) Usprkos opšteg gnušanja kojim se gledalo na nju, čak i u katoličkim zemljama, ipak je strašni sud bio ponovo uspostavljen od strane papskih vladara, i grozote, odviše strašne da bi mogle podnijeti svjetlost dana, opet su se ponavljale u tajnim zatvorima inkvizicije. U mnogim zemljama tisuće i tisuće ljudi, cvijet naroda, najbolji i najplemenitiji, najobrazovaniji i najbolje odgojeni, pobožni i odani propovjednici, marljivi i rodoljubivi

građani, sjajni naučenjaci, daroviti umjetnici i vješte zanatlije bili su poubijani ili primorani da bježe u druge zemlje. {VB 195.1}

To su bila sredstva koja je Rim upotrebio da ugasi svjetlost reformacije, da ljudima oduzme Bibliju i ponovo uspostavi neznanje i praznovjerje srednjeg vijeka. Ali, zahvaljujući Božjim blagoslovima i naporima plemenitih ljudi, koje je Bog potaknuo da nastave Luterovo djelo, protestantizam nije bio uništen. Njegova moć nije zavisila od naklonosti prinčeva ili njihovog oružja. Najmanje zemlje, najskromniji i najslabiji narodi postali su njegove odbrambene kule. Tu je bila mala Ženeva, usred moćnih neprijatelja, koji su nastojali da je unište; tu je bila Nizozemska, na pjeskovitim obalama Sjevernog mora, koja se borila protiv papske tiranije, tada najveće i najbogatije kraljevine; tu je bila pusta i neplodna Švedska, koja je izvojevala pobjedu reformaciji. {VB 195.2}

Kalvin je radio u Zenevi skoro trideset godina, prvo, da tu osnuje crkvu, koja će se držati čistoga morala Biblije, a onda, da raširi reformaciju po cijeloj Evropi. Njegov javni život nije bio bez mane, niti njegovo učenje bez zabluda. Ali on je bio oruđe kojim se Bog poslužio da proširi istine koje su bile od naročite važnosti za ono vrijeme, da održi načela protestantizma protiv naglog podizanja papstva i da u protestantske crkve uvede čistotu i jednostavnost života na mjesto oholosti i pokvarenosti koje je donosilo rimsko učenje. {VB 196.1}

Iz Ženeve su izlazili spisi i propovjednici da raširе reformiranu vjeru. Prognanici iz svih zemalja obraćali su se Zenevi da dobiju pouke, savjete i ohrabrenja. Kalvinov grad postao je utočište za progonjene protestante cijele zapadne Evrope. Bježeći pred strašnom olujom koja je vjekovima bijesnila, bjegunci su tražili utočište pred vratima Ženeve. Gladni, ranjeni, otrgnuti od svojih domova i svojih rođaka, oni su nalazili topao prijem i nježno gostoprimstvo. Kao uzvrat za novi dom koji su ovdje našli, oni su gradu koji ih je primio donijeli svoju umješnost, svoje znanje i svoju pobožnost. Mnogi koji su ovdje našli utočište, vraćali su se kasnije u svoje zemlje da se bore protiv rimske tiranije. Džon Noks, hrabar škotski reformator, veći broj engleskih puritanaca, protestanti Nizozemske i Španije, kao i hugenoti Francuske ponijeli su iz Ženeve baklju istine da rastjeraju tamu svoje domovine. {VB 196.2}

POGLAVLJE 13.—NIZOZEMSKA I SKANDINAVSKE ZEMLJE

U Nizozemskoj je papsko nasilje već ranije izazvala odlučan otpor. Sedam vjekova prije Lutera digli su optužbu protiv pape dva biskupa, koji su kao poslanici bili u Rimu, i tamo upoznali pravi karakter „svete stolice". Neustrašivo su listali protiv rimskog pontifeksa govoreći: „Bog je dao svojoj crkvi, svojoj kraljici i zaručnici, njoj i njenoj obitelji, bogat i vječan miraz, nasljedstvo koje ne može propasti ni uvenuti; on joj je dao vječnu krunu i žezlo;... sva ova dobra ti si osvojio kao lupež. Sjeo si u hram Božji; umjesto da si pastir stada, postao si vuk ovcama. Hoćeš da te smatramo vrhovnim biskupom, ali ti si tiranin. Mjesto da si sluga slugu, kako se nazivaš, pokušavaš da postaneš gospodar nad gospodarima... Prezireš Božje zapovijesti... Duh Božji je onaj koji podiže crkve gdje god se one nalaze... Grad našega Boga, čiji smo mi građani, obuhvaća sve krajeve i veći je nego grad koji su proroci nazvali Babilonom, koji se smatra božanskim, uzdiže se do neba i hvališe se da ima besmrtnu mudrost, tvrdeći, iako netačno, da nije nikada pogriješio niti može ikada pogriješiti."182 {VB 197.1}

Drugi su se pojavljivali tokom vjekova sa sličnim prote,stom. Prvi učitelji bili su propovjednici slični valdenžanskim misionarima. Oni su putovali u razne zemlje i bili su poznati pod raznim imenima; svuda su širili poznavanje evanđelja. Došavši u Nizozemsku, njihova se nauka ovdje brzo raširila. Preveli su valdenžansku Bibliju na nizozemski jezik u stihovima. Izjavili su „da je njena prednost u tome što u njoj nema ni šala, ni bajki, ni trica, ni prijevare, već samo riječi istine; zaista, tu i tamo nađe se i po koja tvrda ljuska ali i tu se može lako doći do jezgra i slasti onoga što je dobro i sveto." Tako su u dvanaestom vijeku pisali prijatelji stare vjere. {VB 197.2}

Tada je otpočelo rimsko progonstvo: ali usprkos lomača i mučenja, broj vjernih se sve više umnožavao; odlučno su izjavljivali da je Biblija jedini nepogrešivi autoritet vjere i da „se nijedan čovjek ne smije primoravati da vjeruje, već treba da se pridobiva za istinu propovijedanjem".183 {VB 197.3}

Luterovo učenje našlo je u Nizozemskoj plodno tlo. Ozbiljni i vjerni ljudi su ustali da propovijedaju evanđelje. Iz jedne nizozemske provincije došao je Meno Simons. Odgojen u rimokatoličkoj crkvi i posvećen za svećenika, on nije ni najmanje poznavao Bibliju i bojao se da je čita iz straha da ne bi pao u krivovjerstvo. Kad ga je počela mučiti sumnja u pogledu nauke o transupstancijaciji, smatrao je to iskušenjem od strane sotone, i nastojao je da se oslobodi od njega molitvom i ispovijedanjem, ali sve je bilo uzalud. Zatim je pokušavao da uživanjima ušutka glas savjesti, ali i to je bilo bez uspjeha. Poslije nekog vremena počeo je proučavati Novi zavjet, i ovo proučavanje, zajedno sa proučavanjem Luterovih spisa, dovelo ga je dotle da je prihvatio reformiranu vjeru. Uskoro poslije toga bio je u susjednom selu očevidac pogubljenja jednog čovjeka zato što se ovaj po drugi put krstio. To ga je potaklo da proučava Bibliju u pogledu pitanja krštavanja djece. U njoj nije mogao naći dokaza u

prilog krštavanja djece, ali je vidio da su pokajanje i vjera neophodni uvjet za primanje krštenja. {VB 198.1}

Meno je ostavio rimsku crkvu i posvetio je svoj život propovijedanju istina koje je otkrio. Kako u Njemačkoj tako i u Nizozemskoj pojavili su se zanesenjaci koji su širili lažne i zar vodljive nauke, a koji se čak nisu ustručavali da se služe nasiljem i pobunama. Meno je predvidio strašne posljedice do kojih bi neizbježno dovelo to učenje, i zato se svom snagom odupro lažnom učenju ovih zanesenjaka. Bilo je mnogo njih koji su bili zavedeni od ovih fanatika, ali su se ipak odrekli njihovog učenja; preostalo je i dosta potomaka starih kršćana, koji su bili plod valdenžanskog učenja. Meno je radio među njima revno i uspješno. {VB 198.2}

U toku dvadeset pet godina putovao je sa ženom i djecom, podnoseći umor i oskudicu, i često je bio u životnoj opasnosti. Proputovao je Nizozemsku i Sjevernu Njemačku, radeći većim dijelom među siromašnim slojevima, ali njegov je utjecaj bio velik. Po prirodi rječit, iako skromnog obrazovanja, on je bio čovjek nepokolebljivog poštenja, poniznog duha, nježan u ophođenju, iskreno i ozbiljno pobožan, koji je sprovodio u život načela koja je propovijedao, i tako je zadobio povjerenje naroda. Njegovi rasijani i potlačeni sljedbenici mnogo su trpjeli zbog toga što su ih zamjenjivali sa fanatičkim Minsterovim pristalicama. Ipak su se njegovim radom mnogi obratili. {VB 198.3}

Nigdje se reformirana nauka nije toliko raširila kao u Nizozemskoj. Ali u malo zemalja su njene pristalice podnosile tolika progonstva. U Njemačkoj je Karlo V zabranio reformaciju, i on bi se radovao da je mogao vidjeti sve njene pristalice na lomači, ali knezovi su ustali kao ograda protiv njegove tiranije. U Nizozemskoj je njegova vlast bila veća, i edikti o progonstvima dolazili su brzo jedan za drugim. Čitati Bibliju, propovijedati je ili slušati njene nauke, ili bilo samo govoriti o njoj, smatralo se zločinom koji zaslužuje smrt. Moliti se Bogu u tajnosti, ne klanjati se slikama, pjevati psalme značilo je također izlagati se smrti. Pa i oni koji su bili spremni da sve poreknu bili su osuđivani; muškarci na smrt mačem; a žene su bile žive zakopane. Hiljade njih su poginuli pod vladom Karla V i Filipa II. {VB 199.1}

Jedanput je cijela obitelj bila dovedena pred inkvizitora pod optužbom da nije prisustvovala misi nego da je kod kuće obavljala svoje bogosluženje. Zapitan o načinu obavljanja njihovog tajnog bogosluženja, najmlađi sin je odgovorio: „Mi padamo na koljena i molimo se Gospodu da rasvijetli naše misli i da nam oprosti naše grijehe; molimo se za našeg vladara da njegovo vladanje bude uspješno i njegov život sretan; mo,limo se za vlasti našeg grada da ih Bog sačuva.”184 Neki od sudaca bili su duboko dirnuti; ipak su otac i jedan od njegovih sinova bili osuđeni na smrt na lomači. {VB 199.2}

Vjera mučenika bila je dorasla gnjevu gonitelja. Ne samo ljudi već i nježne žene i mlade djevojke pokazivale su nepokolebljivu hrabrost. „Žene su stajale pored lomača svojih muževa, tješile ih ili su im pjevale psalme dok je plamen obavijao njihova tjelesa.” Mlade

djevojke su žive lijegale u svoje grobove kao da odlaze na noćni počinak; ili su išle na gubilište na lomaču u svojim najljepšim haljinama, kao da idu na vjenčanje."185 {VB 199.3}

Kao i u vrijeme kad je neznaboštvo htjelo da uništi crkvu, krv mučenika bila je sjeme.186 Prognstva su samo povećavala broj vjernih. Godinu za godinom izvršavao je car svoje okrutno djelo, gnjevan zbog nesalomljive odlučnosti naroda, ali je sve bilo uzalud. Revolucija, na čelu sa plemenitim Viljemom Oranskim, donijela je napokon Nizozemskoj slobodu vjeroispovijesti, {VB 199.4}

U planinama Pijemonta, u ravnicama Francuske i na obalama Nizozemske napredak evanđelja bio je obilježen krvlju njegovih učenika. Ali u sjeverne zemlje evanđelje je ušlo mimo. Vitenberški studenti, vraćajući se sa studija kući, donijeli su evanđelje u Skadinavske zemlje. Rasprostraniivanje Luterovih spisa također je pomoglo širenju istine. Jednostavan i snažan narod Sjevera napustio je Pokvarenost, raskoš i praznovjerje Rima da bi prihvatio čistotu, jednostavnost i spasonosne istine Svetog pisma. {VB 199.5}

Tauzen, danski reformator, bio je seljački sin. Dječak je vrlo rano pokazao svoju intelektualnu darovitost; težio je za većim obrazovanjem, ali kako mu roditelji, zbog svog siromaštva, nisu to mogli pružiti, stupio je u samostan. Tu je svojim čistim životom, marljivošću i vjernošću brzo zadobio naklonost .svoga starješine. Na ispitu se otkrio njegov talenat koji je obećavao u budućnosti velike usluge crkvi. Starješine su odlučile da mu se omogući školovanje na nekom njemačkom ili holandskom univerzitetu. Mladić je mogao sam da izabere mjesto svoga školovanja; jedini uvjet je bio da ne ide u Vitenberg. Ne treba, govorili su monasi, da se učenik koji se priprema za službu crkvi izlaže otrovu krivovjerja. {VB 200.1}

Tauzen je otišao u Keln koji je u ono vrijeme, kao i danas, bio jedna od tvrđava katolicizma. Ali, ondje mu se uskoro zgadio misticizam njegovih učitelja. U isto vrijeme dobio je prvi put u ruke Luterove spise. Čitao ih je sa čuđenjem i oduševljenjem, i veoma je želio da sluša lična reformatorova predavanja. Ali to je mogao jedino ako bude spreman da se zamjeri starješini samostana i da se odrekne njegove pomoći. On se uskoro na to odlučio, i poslije toga upisao se na Vitenberški univerzitet. {VB 200.2}

Po svom povratku u Dansku, vratio se opet u svoj samostan. Nitko ga još nije sumnjičio zbog luteranstva; nije im odmah otkrio svoju tajnu, ali se trudio da svoje drugove polako dovede do čistije vjere i svetijeg života. Otvorio im je Bibliju, razjasnio im je njen pravi smisao i na kraju im je propovijedao Krista kao jedino opravdanje grešnika i kao jedinu nadu u spasenje. Velik je bio gnjev starješine samostana koji je polagao u njega, kao u moćnog branioca Rima, najviše nade. Uskoro je bio premješten u drugi samostan, i čuvan u ćeliji pod strogim nadzorom. {VB 200.3}

Na zaprepaštenje njegovih čuvara, više monaha se uskoro obratilo na protestantizam! Kroz rešetke svoje ćelije, Tauzen je svoje drugove doveo do poznanja istine. Da su ovi danski oci bili upućeni u metode postupanja crkve sa hereticima, Tauzenov glas se ne bi više nikada čuo; ali mjesto da ga živog zakopaju u neku podzemnu tamnicu, oni su ga istjerali iz samostana. A kako je jedan novi edikt danskog kralja pružao zaštitu propovjednicima nove nauke, Tauzen je počeo da propovijeda. Otvorene su mu bile crkve, i narod je dolazio da ga sluša. I drugi su propovijedali riječ Božju. Novi zavjet, preveden na danski, bio je veoma raširen. Napori papinih pristalica da djelo spriječe, samo su ga ubrzali, i Danska je primila reformiranu vjeru. {VB 200.4}

I u Švedsku su mladi ljudi koji su se napajali na izvoru Vitenberga donijeli svojim građanima vodu života. Dvojica prvih pobornika švedske reformacije, Olaf i Laurencije Petri, sinovi jednog kovača iz Orebra, studirali su kao učenici Luterovi i Melanhtonovi. Istine koje su upoznali propovijedali su drugima. Poput velikog njemačkog reformatora, Olaf je budio narod svojom revnošću i rječitošću, dok je Laurencije, kao Melanhton, bio učen, tih i odan razmišljanju. Obojica su bili ljudi duboke pobožnosti, visokog teološkog obrazovanja i nepokolebljive hrabrosti u širenju istine. Protivljenje od strane Rima nije izostalo. Katolički svećenici su uzbunili neuki i praznovjerni svijet. Gomila je više puta napadala Olaf a Petri, i njegov je život često bio u smrtnoj opasnosti. Ipak, ovi reformatori su uživali kraljevu naklonost. {VB 201.1}

Pod vlašću rimske crkve narod je osiromašio i stenjao pod nasiljem. On je bio bez Svetoga pisma; njegova vjera se sastojala jedino iz obreda raznih ceremonija, koje ne daju nikakvu hranu duhu, i zato se vratio praznovjernom učeni u i običajima svojih idolopokloničkih predaka. Narod se podijelio u dvije neprijateljske stranke, koje su svojim međusobnim borbama samo povećavale bijedu. Odlučivši da sprovede reformaciju u. crkvi i u državi, švedski kralj je sa radošću pozdravio ove sposobne pomagače u borbi protiv Rima. {VB 201.2}

U prisutnosti kralja i prvaka Švedske, Olaf Petri je velikom vještinom branio nauku reformirane vjere protiv rimskih pobornika. Izjavio je da se učenje crkvenih otaca može prihvatiti samo onda ako se slaže sa Svetim pismom; isticao je da su glavne tačke vjere otkrivene u Bibliji tako jasno i jednostavno da ih svatko može razumjeti. Isus je rekao: „Moja nauka nije moja, nego onoga koji me je poslao", a Pavao je izjavio. „Ako bi tko propovijedao drukčije evanđelje od onoga što smo vam propovijedali neka bude proklet." Ivan 7, 16; Galaćanima 1, 8. „Kako se onda neki usuđuju da uspostavljaju nove dogme i da ih nameću kao uvjet spasenja?"187 On je dokazao da su: crkveni dekreti bez važnosti jer se protive zapovijestima Božjim, a isticao je veliki princip protestantizma: da je Biblija, samo Biblija, pravilo vjere i života. {VB 201.3}

Ova borba, iako se vodila na srazmjerno maloj pozornici, može da nam pokaže „od kakvih ljudi se sastojala vojska refor-matora". To nisu bili neuki sektaši, niti bučni prepirači

— daleko od toga! To su bili ljudi koji su proučavali Božju riječ i koji su znali da rukuju oružjem iz skladišta Biblije. Oni su bili najobrazovaniji ljudi svoga vremena. Ako samo posmatramo sjajne centre nauke, kao što su bili Vitenberg i Cirih, i svijetla imena, kao što su Luter, Melanhton, Cvingli i Ekolampad, onda možemo reći da su se ti ljudi, vođe reformacije, odlikovali po prirodi talentima i izvanrednim znanjem; no njihovi nasljednici nisu bili kao oni. Ali, ako se okrenemo k zabačenoj pozornici Švedske, gdje nalazimo skromna imena Olafa i Laurencija Petri; ako se od velikih učitelja okrenemo ka učenicima, šta nalazimo? Nalazimo naučenjake i teologe; ljude koji poznaju potpuno cio sistem evanđeoskih istina i koji s lakoćom pobjeđuju skolastičare i rimske velikodostojnike.”188 {VB 202.1}

Kao rezultat rasprave, švedski kralj je primio protestantsku vjeru, i malo kasnije se i narodni sabor izjasnio za nju. Olaf Petri preveo je Novi zavjet na švedski jezik; a po kraljevoj želji braća su se latila prevođenja cijele Biblije. Tako je prvi put Švedska dobila Božju riječ na svom maternjem jeziku. Sabor je odredio da propovjednici po cijeloj zemlji tumače Sveto pismo, a u školama da djeca uče čitati Bibliju. {VB 202.2}

Blagoslovena svjetlost evanđelja postepeno je raspršila tamu neznanja i praznovjerja. Oslobođen papske tiranije, narod se podigao do veličine i snage kakvu prije nikad nije dostigao. Švedska je postala tvrđava protestantizma. Jedan vijek kasnije, u času velike opasnosti, ovaj malen i do tada slab narod bio je jedini u cijeloj Evropi koji je imao hrabrost da pritekne u pomoć Njemačkoj u strašnom tridesetogodišnjem ratu. Izgle-dalo je kao da će cijela sjeverna Evropa opet pasti pod papsku tiraniju. Švedska vojska omogućila je Njemačkoj da odbije katoličko napredovanje i da izvojuje toleranciju protestantima — kalvinistima i luteranima, — i da povrati slobodu savjesti onim zemljama koje su prihvatile reformaciju. {VB 202.3}

POGLAVLJE 14.—KASNIJI ENGLESKI REFORMATORI

Kad je Luter dao njemačkom narodu Bibliju, Tindal je bio potaknut od Božjeg Duha da to isto učini za Englesku. Viklif ova Biblija bila je prevedena sa latinskog teksta koji je sadržavao mnoge greške. Viklifov prijevod nije bio nikada štampan, a troškovi prepisanih primjeraka bili su tako veliki da su ih samo nekolicina bogatih ljudi ili plemića mogli nabaviti; pored toga, Biblija je bila od strane crkve strogo zabranjena, i to je doprinosilo da je ona bila slabo rasprostranjena. Godine 1516, godinu dana prije pojavljivanja Luterovih teza, Erazmo je objelodanio svoje grčko i latinsko izdanje Novoga zavjeta. Sada je prvi put Božja riječ bila štampana na izvornom jeziku. U tom izdanju su mnoge pogreške ranijeg prijevoda bile popravljene, a smisao je bio jasnije izražen. Ovo izdanje je mnogim obrazovanim ljudima omogućilo da bolje upoznaju istine i dalo je novi podstrek reformaciji. Ali, narod je u velikoj većini još uvijek bio bez Biblije. Tindal je bio taj koji je dovršio Viklifovo djelo: on je dao svojim zemljacima Bibliju na narodnom jeziku. {VB 203.1}

Marljivi student, revni istraživač istine, on je primio evan,đelje pomoću Erazomovog Novog zavjeta. Propovijedajući hrabro svoje uvjerenje, on je izjavljivao da se svaka nauka mora ispitati na temelju Svetog pisma. Na tvrđenje papinih pristalica da je crkva dala Bibliju i da jedino ona ima pravo da je tumači, Tindal je odgovorio: „Znate li tko je naučio orla da nađe svoj plijen? — Dobro, onaj isti Bog uči svoju gladnu djecu da u njegovoj Riječi nađu svog Oca. Daleko od toga da ste nam vi dali Sveto pismo; vi ste nam ga sakrili; vi spaljujete one koji ga propovijedaju; i vi biste, kad biste mogli, spaliti i samo Sveto pismo.”189 {VB 203.2}

Tindalovo propovijedanje izazvalo je veliko interesiranie; mnogi su primili istinu. Ali svećenici su bili na oprezu; čim je on napustio jedno polje rada, već su oni bili tu da svojim prijetnjama i izvrtanjem njegove nauke unište plod njegovog rada. Često su u tome i uspijevali. „Sto da radim”, uskliknuo’ je on. „Dok ja na jednom mjestu šijem, dotle neprijatelj pustoši polje koje sam upravo napustio. Ja ne mogu biti svuda. O, kad bi kršćani imali Sveto pismo na svom maternjem jeziku, onda bi se sami mogli oduprijeti ovim lažljivcima. Bez Biblije je nemoguće utvrditi ljude u istini.”190 {VB 203.3}

U njegovim mislima počela je sazrijevati nova odluka. „Na jeziku Izraelaca pjevali su se psalmi u hramu Jehovinom. Zar ne treba da se evanđelje govori nama na engleskom jeziku? Zar da crkva ima manje vidjela u podne nego što je imala u času svitanja? Kršćani moraju da čitaju Novi zavjet na svom maternjem jeziku.” Učitelji i propovjednici crkve ne slažu se među sobom. Samo Božjom Riječi može narod saznati istinu. Jedni se drže ovog učitelja, a drugi onog... Svaki od tih učitelja protivi se drugome! Kako možemo razlikovati tko govori pravo, a tko laž?... Kako?.., Samo pomoću Božje riječi.”191 {VB 204.1}

Uskoro poslije toga jedan učeni katolički teolog uzviknuo! je u toku prepiranja s njime: „Bolje je biti bez Božjih zakona negoli bez papskih.” Na to je Tindal odgovorio: „Ja

prezirem papu i sve njegove zakone, i ako mi Bog sačuva život, učinit ću da će za nekoliko godina običan sluga koji upravlja plugom bolje poznavati Sveto pismo nego vi.”192 {VB 204.2}

Čvrsto riješen da Novi zavjet da svome narodu na njegovom vlastitom jeziku, on se odmah dao na posao. Protjeran iz svog zavičaja, o*tiša!o je u London, i tamo je neko vrijeme nesmetano radio svoj posao. Ali opet ga je papsko nasilje primoralo da bježi. Izgledalo je kao da mu je cijela Engleska zatvorena, i odlučio je da potraži utočište u Njemačkoj. Tu je počeo da štampa Novi zavjet na engleskom jeziku. Dva puta je rad bio zaustavljen; ali kad mu je bilo zabranjeno da štampa u jednom gradu, otišao je u drugi. Konačno je otišao u Vorms, gdje je, nekoliko godina ranije, Luter branio evanđelje pred državnim saborom, U tom gradu bilo je mnogo prijatelja reformacije, i Tindal je tamo nastavio svoj rad bez smetnji. Uskoro je bilo dovršeno tri hiljade primjeraka Novog zavjeta,, a iste godine izašlo je i drugo izdanje. {VB 204.3}

Sa velikom revnošću i neumornom ustrajnošću nastavio je svoj posao. Iako su engleske vlasti budno čuvale sve svoje luke, ipak je Božja Riječ na razne načine tajno unijeta u London i odavde se širila u sve krajeve. Papine pristalice su pokušavale da zaustave širenje istine, ali uzalud. Jednog dana je biskup Durhama kupio od jednog knjižara, Tindal ovog prijatelja, cijelu njegovu zalihu Biblije, sa namjerom da ih uništi, uvjeren da će na taj način mnogo učiniti da se spriječi djela reformacije. Ali, naprotiv, novcem dobivenim od proda tih Biblija, kupljen je materijal za novo, bolje izdanje, koje inače ne bi moglo biti objelodanjeno. Kad je Tindal kasnije bio uhapšen, ponuđena mu je sloboda pod uvjetom da otkrije imena onih koji su mu pomogli da pokrije troškove oko štampanja svoje Biblije. On je odgovorio da je durhamski biskup učinio’ više nego itko drugi; jer, plativši visoku cijenu za prve štampane Biblije, omogućio mu je da sa većom voljom nastavi rad. {VB 204.4}

Tindal je izdajstvom pao u ruke svojih neprijatelja, i bio je više mjeseci zatvoren. Konačno je posvjedočio svoju vjeru mučeničkom smrću; ali oružja koje je on pripremio cmogućilo je drugim borcima da nastave borbu sve do naših dana. {VB 205.1}

Latimer je sa propovjedaonice isticao da se Biblija treba čitati na narodnom jeziku. „Pisac Svetog pisma”, govorio je on, „jeste sam Bog, i ovo Pismo se odlikuje silom i vječnošću svog Autora. Nema kralja, ni cara, ni gradskih sudaca, koji nisu dužni da mu se pokoravaju. Nemojmo ići stranputicom, već neka nas vodi Božja Riječ: ne idimo putovima naših otaca i ne činimo ono što su oni činili, već činimo ono što je trebalo da oni čine.”193 {VB 205.2}

Berns i Frit, dva vjerna Tindalova prijatelja, podigli su se da brane istinu. Ridli i Kramer pošli su za njima. Ove vođe engleske reformacije bili su obrazovani ljudi, većina njih bili su vrlo poštovani u rimskoj crkvi zbog svoje revnosti i pobožnosti. Oni su se podigli protiv papstva zato što su upoznali zablude „svete stolice”. Upoznavši tajne Babilona, imali su veću moć da svjedoče protiv njega. {VB 205.3}

„Ja ću vam sada postaviti jedno čudno pitanje”, rekao je Latimer. „Tko je najvjerniji biskup i prelat u cijeloj Engleskoj?... Dobro, ja ću vam reći: to je đavo... On je uvijek u svojoj biskupiji... Kad pod ga potražite, uvijek ćete ga naći na poslu... Nećete ga naći lijena, to vam jamčim... Gdje đavo stanuje, njegova je parola: dolje sa knjigama, a gore sa svijećama; dolje Biblije, a gore brojanice; dolje svjetlost evanđelja, a gore svjetlost svijeća, pa makar i usred podneva; dolje Kristov križ, koji oduzima grijehe svijeta, a gore čistilište, koje ispražnjava džepove;... na stranu brige oko odijevanja siromašnih i nemoćnih, a neka živi ukrašavanje slika i kićenje likova od drveta i kamena; dolje Božja uredba, to jest presveta njegova Riječ, a neka žive ljudski zakoni i tradicije... O, zašto naši prelati nisu tako marljivi da siju sjeme dobre nauke, kao što je sotona marljiv da sije kukolj i pljevu!” {VB 205.4}

Veliko načelo koje su zastupali ovi reformatori, isto kojega su se držali valdenžani, Viklif, Hus, Luter, Cvingi i njihovi suradnici — bilo je da je Sveto pismo nepogrešiv autoritet, pravilo vjere i života. Oni su odbacili pravo pape, sabora, otaca i kraljeva da kontroliraju savješću u pitanjima vjere. Biblija je bila njihov autoritet, i njome su ispitivali svaku nauku i svako tvrđenje. Vjera u njegovu Riječ hrabrila je ove svete ljude kada su polagali svoje živote na lomačama. „Budi hrabar”, doviknuo je Latimer svome drugu, koji je s njime dijelio mučeničku smrt, prije nego što je plamen ušutkao njihov glas, „Božjom milošću, mi ćemo danas zapaliti u Engleskoj takvu svjetlost koja se neće nikada ugasiti.”194 {VB 206.1}

U Škotskoj sjeme koje su posijali Kolumba i njegovi suradnici nije nikada bilo sasvim uništeno. U toku stoljeća nakon što su se engleske crkve potčinile Rimu, one u Škotskoj sačuvale su svoju slobodu. U dvanaestom vijeku, međutim, papstvo se učvrstilo i u toj zemlji, i tu je više nego igdje utvrdilo svoju vlast. Nigdje nije tama bila gušća nego ovdje. Pa ipak su zraci vidjela uspjeli da prodru ovamo i da navijeste dolazak zore. Lolardi, koji su dolazili iz Engleske s Biblijom i Viklifovom navikom, učinilu su mnogo da se sačuva poznavanje evanđelja, i svaki vijek je imao svoje svjedoke i svoje mučenike. {VB 206.2}

U početku velike reformacije prodrli su u Škotsku Luterovi spisi i Tindalov engleski Novi zavjet. Nezapaženi od svećenstva, obilazeći tiho brda i doline, ovi vjesnci su ponovo zapalili u Škotskoj baklju istine koja se bila skoro ugasila, i uništili su ono što je Rim uspostavio u toku četiri vijeka svog ugnjetavanja. {VB 206.3}

Krv mučenika dala je novi podstrek pokretu. Papske vođe,, svjesni neočekivane opasnosti koja je zaprijetila njihovom djelu, spalili su na lomači neke od najplemenitijih i najuglednijih sinova Škotske. Ali time su samo podigli novu propovjedaonicu, sa koje su riječi umirućih svjedoka odjekivale po cijeloj zemlji, — pozivajući narod na nepokolebljivu odluku da odbaci rimske lance. {VB 206.4}

Hamilton i Vishart, plemići po karakteru i rođenju, završili! su svoj život na lomači, zajedno sa velikim brojem skromnih učenika. Ali sa mjesta na kome je Vishart bio spaljen,

ustao je junak koga plamen nije ušutkao, junak koji je Božjom pomoći trebao da učini kraj papskoj vlasti u Škotskoj. {VB 207.1}

Džon Noks napustio je tradicije i crkveni misticizam da bi se hranio istinama Božje riječi. Vishartovo učenje učvrstilo1 ga je u odluci da napusti Rim i da se pridruži progonjenim reformatorima. {VB 207.2}

Nagovaran od svojih prijatelja da prihvati dužnost propovjednika, odbijao je ovaj poziv, bojeći se tako velike odgovornosti, i pristao je tek poslije nekoliko dana samoće i teške borbe sa sobom. Ali kada je prihvatio tu dužnost, obavljao je svoj posao sa nepokolebljivom odlučnošću i neustrašivom hrabrošću sve do svoje smrti. Ovaj hrabri reformator nije se bojao ljudi. Plamen mučeništva, koji se razgorjevao oko njega, samo je još više potaknuo njegovu revnost. Usprkos sjekire tiranina, koja mu je stalno prijetila, nepokolebljiv je stajao i odlučno se borio da uništi idolopoklonstvo. {VB 207.3}

Kada je bio pozvan pred škotsku kraljicu, u čijoj je prisutnosti nestala odvažnost mnogih vođa reformacije, Džon Noks je neustrašivo svjedočio za istinu. On se nije mogao pridobiti laskanjem, a nije se plašio ni prijetnji. Kraljica ga je optužila zbog krivovjerstva. Rekla je da on uči narod da primi vjeru koju država zabranjuje, i da je tako prestupio Božju zapovijest, koja podanicima naređuje da se pokoravaju svojim vladarima. Noks joj je odlučno odgovorio: {VB 207.4}

„Pošto prava religija ne duguje svoje porijeklo ni svoj autoritet svjetskim knezovima, nego samo vječnome Bogu, to podanici nisu dužni da svoju vjeru prilagođavaju volji svojih knezova. Jer, često se dešava da su knezovi manje upućeni u pravu Božju vjeru nego ostali ljudi... Da su svi Abrahamovi potomci prihvatili vjeru Faraonovu, čiji su bili podanici, pitam vas, gospođo, kakva bi vjera danas bila na svijetu? Ili, da su svi ljudi u dane apostola prihvatili religiju rimskih careva, kakva bi religija danas vladala na zemlji? Vi, dakle vidite, gospođo, da podanici nisu dužni da ispovjedaju vjeru svojih vladara, iako su dužni da im budu poslušni.” {VB 207.5}

„Vi tumačite Bibliju na jedan način”, rekla je Marija, „a oci (rimokatolički učitelji), na drugi; kome da vjerujem, i tko može ovdje da bude sudac?” {VB 207.6}

„Vjerujte Bogu koji nam jasno govori kroz svoju Riječ, odvratio je reformator. Izvan onoga što je napisano ne treba da vjerujete ni jednima ni drugima. Božja Riječ objašnjava sama sebe; ako se negdje pojavi nešto što nije jasno, Sveti Duh, koji nikad nije u protivrječnosti sa samim sobom, objašnjava to na drugom mjestu, tako da sumnja postoji samo za one koji tvrdokorno žele da ostanu u neznanju.”195 {VB 208.1}

To su bile istine koje je neustrašivi reformator, uz opasnost po život, iznosio kraljici. Istom neustrašivom hrabrošću držao se svoga cilja, molio se i vodio rat Gospodnji, dok se Škotska nije oslobodila papstva. {VB 208.2}

U Engleskoj je uvođenje protestantizma kao nacionalne religije smanjilo progonstva, ali ih nije potpuno obustavilo. Iako je narod odbacio mnoge rimske nauke, ipak je još zar držao dosta njenih oblika. Odbačena je vrhovna vlast pape, ali na njegovo mjesto uzdigao se kralj kao glava crkve. Bogosluženje u crkvama bilo je još daleko od evanđeoske čistote i jednostavnosti. Veliko načelo vjerske slobode još nije bilo shvaćeno. Protestantski vladari su rijetko primjenjivali okrutno nasilje kakvo je Rim upotrebljavao protiv krivovjerstva, ali ipak nisu priznavali pravo da svatko služi Bogu po svojoj savjesti. Od svih se tražilo da prihvate službenu nauku i da učestvuju u bogosluženjima koja je uspostavila državna crkva. Disidenti, to jest svi koji nisu pristajali uz državnu crkvu, vjekovima su podnosili veća ili manja progonstva. {VB 208.3}

U sedamnaestom vijeku hiljade propovjednika je bilo primorano da napusti svoje dužnosti. Ljudima je bilo zabranjeno, pod prijetnjom velike globe, zatvora i progonstva da prisustvuju bilo kojim vjerskim sastancima osim onih koje je odobrila crkva. Vjerni koji su željeli da služe Begu na pravi način bili su primorani da se sakupljaju u kakvom tamnom prolazu, u mračnim podrumima, a u neka godišnja doba i U šumama, u ponoći. U zaklonjenim dubinama šuma, u hramu prirode, sakupljala su se rasijana i progonjena djeca Božja da izlivaju svoje duše pred Bogom u molitvi i zahvaljivanju. Ali, usprkos svoje opreznosti, mnogi su stradali zbog svoje vjere. Zatvori su bili puni. Obitelji su bile razorene. Mnogi su bili protjerani u tuđe zemlje. Ali Bog je bio sa svojim narodom, i progonstva nisu mogla ušutkati njihova svjedočanstva. Mnogi su bili primorani da odu u Ameriku gdje su položili temelj dvostrukoj slobodi: građanskoj i vjerskoj, koja predstvalja snagu i slavu te zemlje. {VB 208.4}

Opet se ponovilo ono što se dogodilo u apostolske dane: progonstva su pomogla da se evanđelje proširi. U jednoj odvratnoj tamnici, među razbojnicima i lupežima, Džon Bunjan je udisao atmosferu neba; tu je on napisao svoju divnu alegoriju o putovanju pobožnog putnika iz zemlje propasti u/ nebeski grad. Više od dvije stotine godina taj glas iz bedford,skog zatvora neprestano govori ljudskim srcima. Bunjanovo „Putovanje kršćanina” i „Obilna milost” doveli su mnoge grešnike na put života. {VB 209.1}

Bakster, Flavel, Alein i drugi ljudi nauke, talenta i dubokog kršćanskog iskustva ustali su da hrabro brane vjeru „koja je jednom predana svetima”. Djelo koje su izvršili ti ljudi, zabranjivano i od vladara stavljano izvan zakona, ne može nikada propasti. Flavelova djela „Izvor života” i „Put milosti” pokazala su hiljadama njih kako mogu da se predaju Isusu. Baksterov „Kršćanski pastir” poslužio je na blagoslov mnogima koji su željeli napredak Božjeg djela, a njegov „Vječni odmor svetih” upoznao je mnoge sa „odmorom koji još ostaje Božjem narodu”. {VB 209.2}

Sto godina kasnije, u vrijeme velike duhovne tame, pojavili su se Vajtfild i braća Veslej kao Božji nosioci svjetlosti. Pod upravom anglikanske crkve engleski narod je duhovno propadao, tako da se skoro izjednačio sa neznaboštvom. Prirodna religija je bila omiljena

nauka svećenstva, i ona je sačinjavala gotovo cijelu njihovu teologiju. Viši krugovi rugali su se pobožnima i hvalili su se da su iznad njihovog fanatizma. Niži staleži su utonuli u neznanje i poroke, a crkva nije imala ni hrabrosti ni vjere da zadrži dalje propadanje istine. {VB 209.3}

Velika istina o opravdanju kroz vjeru, koju je Luter tako jasno propovijedao, skoro se izgubila iz vida, a na njeno mjesto došla je rimska nauka o spasenju kroz dobra djela. Vajtfild i oba brata Veslej, članovi anglikanske crkve, iskreno su tražili Božju milost i vjerovali su da će to postići dobrim živo,tom i držanjem vjerskih obreda. {VB 209.4}

Karlo Veslej se jednog dana teško razbolio, tako da je mislio da je došao kraj njegovom životu. Jedan prijatelj ^a je tada upitao na čemu temelji svoju nadu u vječni život. On je odgovorio: „Ja sam služio Bogu kako sam najbolje znao." Kad je izgledalo da prijatelj koji mu je postavio to pitanje nije bio zadovoljan ovim odgovorom, Veslej je rekao samome sebi: „Šta! zar moji napori nisu dovoljan temelj mojoj nadi? Zar da me liši mojih zasluga? Tada ne bih imao ništa drugo u šta bih se mogao pouzdati."196 Tolika je bila gusta tama koja je pokrila crkvu; ona je sakrila nauku o očišćenju, oduzela je Kristu njegovu slavu i odvratila pogled ljudi sa jedine nade spasenja, a to je krv razapetog Otkupitelja. {VB 209.5}

Veslej i njegovi suradnici su uvidjeli da prava vjera ima svoje sjedište u srcu, i da Božji zakon obuhvata ne samo riječi i djela nego i misli. Bili su uvjereni da je potrebna svetost srca i ispravno vanjsko ponašanje, i zato su željeli da žive novim životom. Trudili su se da molitvom i postom pobijede sklonosti prirodnog srca. Živjeli su životom samoodricanja, ljubavi i poniznosti, i strogo su izvršavali sve ono što im se činilo da bi im moglo pomoći da postignu svoj cilj: svetost koja će im pribaviti Božju naklonost. Ali oni nisu postigli ono za čim su težili. Njihovi napori nisu ih oslobodili ni od osude grijeha ni od njegove moći. Prolazili su kroz isto iskustvo kroz koje je prešao Luter u svojoj ćeliji u Erfurtu. Njih je mučilo isto pitanje koje je i njeo'a mučilo: „Kako će se čovjek opravdati pred Bogom?" O Jobu 9, 2. {VB 210.1}

Vatra ,božanske istine bila se skoro ugasila na oltaru protestantizma. Ona je trebala ponovo da se zapali starom bakljom, koju su sačuvali češki kršćani i predavali je u nasljedstvo iz generacije u generaciju. Poslije reformacije, protestantizam je u Češkoj bio pogažen od strane rimskih hordi. Svi koji su odbili da se odreknu istine morali su da napuste svoju domovinu. Neki od njih našli su utočište u Saskoj, gdje su sačuvali staru vjeru. Od potomaka ovih kršćana primili su svjetlost Veslej i njegovi drugovi. {VB 210.2}

Džon i Karlo Veslej, pošto Su bili posvećeni za propovjedničku službu, poslani su u Ameriku sa jednom misijom. Na njihovom brodu nalazila se jedna grupa moravske braće. Za vrijeme tog putovanja nastala je velika bura. Džon Veslej, suočen sa smrću, osjećao je da nije pomiren sa Bogom. Mo,ravska braća, naprotiv, pokazivala su spokojstvo i pouzdanje u Boga, što je njemu bilo potpuno strano. {VB 210.3}

„Već duže vremena”, pisao je on kasnije, „posmatrao sam njihovo ozbiljno ponašanje. Svoju poniznost stalno su dokazivali time što su drugim putnicima činili takve usluge koje ne bi izvršio ni jedan Englez. Za te/ usluge nisu tražili niti primali nikakvu platu. ‚Dobro je’, govorili su oni. ‚da se naša ohola srca tako penize, jer naš dobri Spasitelj je učinio mnogo više za nas.’ Svaki dan pružao im je prilike da pokažu krotost koju nikakva uvreda nije mogla obeshrabriti. Ako ih je tko gurnuo, udario ili oborio na zemlju, ustajali su mirno i uklanjali se bez ijedne riječi žalbe. Sada je nastupila prilika da pokažu da li su slobodni od straha isto tako kao što su slobodni od ponositosti, gnjeva i osvete. Za vrijeme pjevanja psalma, kojim su otpočeli bogosluženje, naišao je iznenada talas bure, pokidao veliko jedro, pokrio brod i prelio se između paluba, tako da je izgledalo kao da nas je već progutala morska dubina. Mnogim Englezima se iz grudi oteo užasan uzvik straha. Samo su moravska braća ostala spokojna; čak nisu prekinula ni pjevanje psalma. Veslej je upitao kasnije jednoga od njih: ‚Zar se vi niste bojali?’ On je odgovorio: ‚Hvala Bogu, ne!’ ‚Zar se vaše žene i djeca nisu uplašili?’ On je odgovorio blago: ‚Ne, naše žene i djeca ne boje sa smrti!”197 {VB 210.4}

Stigavši u Savanu, Džon Veslej je kratko vrijeme boravio kod moravske braće, i bio je duboko dirnut njihovim kršćanskim ponašanjem. O jednom njihovom bogosluženju, koje se toliko razlikovalo od mrtvog formalizma engleske crkve, on je rekao: „Velika jednostavnost i svečanost cijele službe skoro su me natjerali da zaboravim na minulih sedamnaest vjekova i da se u mislima prenesem usred jednoga od onih skupova gdje nije bilo formalizma i ceremonije, gdje su predsjedavali Pavao, ćilimar, ili Petar, ribar, i gdje se otkrivao Sveti Duh i njegova sila.”198 {VB 211.1}

Vrativši se u Englesku, Veslej, poučen od jednog moravskog propovjednika, stekao je jasnije razumijevanje biblijske vjere. Shvatio je da je za spasenje potrebno da se odrekne svojih vlastitih djela i da se potpuno preda „Jagnjetu Božjem, koje uzima na sebe grijehe svijeta”. Na jednom sastanku moravske braće u Londonu pročitana je bila jedna stranica iz Luterovih spisa gdje se opisuje promjena koju Duh Sveti vrši u srcu vjernika. U toku slušanja, Veslej je osjetio kako se vjera zapalila u njegovom srcu. „Ja sam osjećao kako se moje srce čudnovato ugrijalo”, rekao je on. „Osjećao sam da se uzdam u Krista za svoje spasenje, jedino u Krista, i dobio sam osvjedočenje da mi je on oduzeo grijehe. da me je spasio od grehovnog zakona i od smrti.”199 {VB 211.2}

Za vrijeme dugih godina napornog rada, poniženja i samoodricanja, Veslej je imao samo jedan cilj: da nađe Boga. Taj cilj je sada postigao; otkrio je da se milost ne dobiva molitvama, postovima, milostinjama i djelima odricanja, već kao dar, „bez novca i badava”. {VB 211.3}

Kad se utvrdio u Kristovoj vjeri, Veslejeva je jedina želja bila je da svuda raširi poznavanje divnog evanđelja o besplatnoj Božjoj milosti. „Cio svijet je moja župa”, rekao je on. „Time želim reći da na svakom mjestu, gdje god se nalazim, moje je pravo, i sveta

dužnost, da objavim svima, koji žele da me slušaju, radosnu vijest spasenja."200 {VB 212.1}

Nastavio je svoj život vjernosti i odricanja, koji sada više nije bio temelj nego rezultat njegove vjere; ne korijen, već plod svetosti. Milost Božja u Kristu Isusu je temelj kršćanske vjere, i ta se milost otkriva u poslušnosti. Veslej je posvetio svoj život propovijedanju velikih istina koje je primio: o opravdanju kroz vjeru u Kristovu krv očišćenja i o preporođen u silom Svetog Duha, čiji plod je život sličan Kristovom životu. {VB 212.2}

Vajtfild i braća Veslej bili su pripremljeni za svoju misiju dugim i dubokim ličnim osvjedočenjem o svom vlastitom izgubljenom stanju; a da bi bili sposobni da sve podnesu kao dobri Kristovi vodnici, trebalo je da prođu kroz ognjenu peć ruganja, podsmijevanja i progonstva, i to kako na univerzitetu, tako i nakon svog stupanja u propovjedničku službu. Njihovi bezbožni drugovi nazvali su njih i mali broj njihovih prijatelja podrugljivim nadimkom „metodisti", koje je ime danas časno ime jedne od velikih vjerskih zajednica u Engleskoj i Americi. {VB 212.3}

Kao članovi anglikanske crkve, bili su veoma odani svojoj crkvi, ali Bog im je u svojoj riječi pokazao jedan viši ideal. Sveti Duh gonio ih je da propovijedaju Krista, i to Krista raspetog. Sila Svemogućega pratila je njihov rad. Tisuće njih priznavali su grijehe i iskusili pravo obraćenje. Bilo je potrebno da se ove ovce zaštite od grabijivih vukova. Ali, Veslej nije mislio da osnuje novu crkvu, već ih je organizirao kao metodistički savez. {VB 212.4}

Veslej i njegovi suradnici nailazili su na teško i neobično protivljenje od strane državne crkve. Ali Bog je u svojoj mudrosti tako upravljao događajima da je reforma počela u samoj crkvi. Da je došla iz vana, ne bi prodrla baš ondje gdje je bila tako mnogo potrebna. Ali pošto su propovjednici ovog1 vjerskog probuđenja bili crkveni ljudi i radili su u krilu crkve gdje god im se pružila prilika, istina je mogla naći ulaz i onamo gdje bi joj inače vrata ostala zatvorena. Neki svećenici, probuđeni iz svoje moralne uspavanosti, postali su revni propovjednici u svojim župama. Crkve koje su bile skamenjene formalizmom, probudile su se na duhovni život. {VB 212.5}

U Veslej evo vrijeme, kao i u svim vjekovima crkvene historije, ljudi različitih sposobnosti obavljali su djelo koje im je Bog povjerio. Oni se nisu slagali u svakoj tačci nauke, ali su svi bili gonjeni Svetim Duhom i sjedinjeni u namjeri da pridobiju duše za Krista. Razlike u mišljenju između Vajtfilda i braće Veslej prijetile su neko vrijeme da izazovu rascjep. Ali pošto su u Kristovoj školi naučili da budu krotki, uzajamna snošljivost i kršćanska ljubav su ih pomirile. Nisu imali vremena da s|a prepiru dok su svuda vladale zablude i prijestupi, a grešnici srljali u propast {VB 213.1}

Sluge Božje su morale ići neravnim putem. Utjecajni i obrazovani ljudi upotrebili su sve svoje sile protiv njih. Poslije nekog vremena veliki dio svećenstva pokazao je otvoreno neprijateljstvo prema njima, i crkvena vrata bila su zatvorena čistoj vjeri i onima koji su

propovijedali. Optužujući ih sa propovjedaonice, svećenstvo je podstrekavalo protiv njih sile tame, neznanja i bezakonja. Čudom Božje milosti je Džon Veslej više puta umakao smrti. Kad se gnjev svjetine digao protiv njega i kad je izgledalo da je nemoguće da se izbavi, jedan anđeo u ljudskom obliku stao je pored njega, gomila je uzmakla, i Kristov sluga je otišao nepovrijeden sa mjesta opasnosti. {VB 213.2}

O svom izbavljenju od razjarene svjetine jednom takvom prilikom, Veslej priča: „Kad smo se spuštali klizavim putem u grad, mnogi su htjeli da me gumu niz brdo, s pravom misleći, ako padnem, da ću se teško ikada opet podići. Ali ja nisam pao, nisam pokliznuo dok se nisam našao sasvim izvan njihovog domašaja. Iako su mnogi pokušavali da me dohvate za okovratnik ili odijelo da bi me oborili, ipak nisu uspjeli; samo je jednome od njih uspjelo da me uhvati za džep moga prsluka, koji je ostao u njegovoj ruci, a drugi džep, u kome se nalazio novčanik, bio je samo napola otrgnut. Jedan snažan čovjeik, koji je bio iza mene, zamahnuo je nekoliko puta da me udari hrastovim štapom; da me je samo jedanput udario po glavi, više ne bi trebalo da me udara; ali udarac je svaki puta promašio, ne znam ni sam kako, jer ja se nisam mogao maknuti ni na lijevo ni na desno... Jedan iz gomile pojurio je i podigao ruku da me udari, ali najednom ju je spustio i pomilovao me po glavi, rekavši: ‚Kako ima mekanu kosu!'... Prvi ljudi koji su se obratili bili su ulični razbojnici, koji su uvijek bili gotovi da učine neko rđavo djelo; jedan od njih bio je po zvanju rvač u medveđem vrtu... {VB 213.3}

Sa kolikom nježnošću nas Bog priprema za izvršavanje njegove volje. Prije dvije godine je komad cigle okrznuo moja ramena. Godinu dana kasnije jedan kamen me je udario između očiju. Prošlog mjeseca dobio sam jedan udarac, a danas dva; jedan prije ulaska u grad, a drugi poslije izlaska iz grada, ali oba su bila kao ništa. Jedan čovjek me svom snagom udario u prsa, a drugi po ustima tako jako da mi je odmah potekla krv, ali ipak ni od jednog udarca nisam osjetio veći bol nego kao da su me dodirnuli slamkom."201 {VB 214.1}

Metodisti onog vremena — narod i propovjednici, podnosili su poruge i progonstva, i to kako od članova crkve, tako i od nevjernika koji su bili razdraženi klevetama protiv njih. Često su bili pozivani pred sudove, koji su to bili samo po imenu, jer je u ono vrijeme pravda bila rijedak gost u sudnicama. Često su trpjeli nasilje od svojih progonitelja. Rulja je išla od kuće do kuće, uništavala pokućstvo i ostale predmete, pljačkala sve što joj se sviđalo i zlostavljala ljude, žene i djecu. U nekim slučajevima su se preko javnih oglasa pozivali oni koji su željeli da učestvuju u razbijanju prozora i pljačkanju metodističkih kuća da se sakupe u određeno vrijeme na određenom mjestu. Ovo otvoreno gaženje ljudskih i božanskih zakona ostajalo je nekažnjeno od strane vlasti. Sistematski su bili progonjeni svi oni čija je jedina pogreška bila što su nastojali da odvrate grešnike od puta propasti i da ih dovedu na put ‚svetosti. {VB 214.2}

Džon Veslej ovako piše o optužbama protiv sebe i svojih drugova: „Neki dokazuju da je nauka ovih ljudi lažna, pogrešna i fanatička, da su novotari i skoro nepoznati; da su kvekeri, fanatici i papisti. Neosnovanost ovih tvrdnji je već više puta dokazana time šta je potanko objašnjeno da je svaka grana ove nauke tačna nauka Svetog pisma, kako ga tumači naša vlastita crkva. Prema tome, ako je Pismo istinito, ovo učenje ne može hiti ni lažno ni pogrešno." Drugi kažu: „Njihovo je učenje odviše strogo; oni čine put k nebu odviše uskim. To je stvarno bio prvobitni prigovor, za neko vrijeme jedini; i on je temelj ‚tisuće drugih koji su se pojavljivali u raznim oblicima. Ali zar oni čine put k nebu užim nego što su ga učinili naš Spasitelj i njegovi učenici? Da li je njihova nauka stroža od nauke Svetog pisma? Posmatrajmo nekoliko jasnih stihova: ‚Ljubi gospoda Boga svojega svim srcem svojim, svom mišlju svojom, svom dušom svojom i svom snagom svojom!' ‚Za svaku praznu riječ, koju ljudi izgovore, dat će račun na dan suda!' Bilo da jedete, ili pijete, ili što drugo činite, sve činite na slavu Bogu!" {VB 214.3}

„Ako je njihovo učenje strože od ovoga, onda ih treba ukoriti; ali vi ste u svojoj savjesti osvjedočeni da to nije tako. Može li tko biti za jednu jotu manje tačan, a da time ne iznevjeri Božju Riječ? Može li se upravitelj Božjih tajni naći vjeran ako pronevjeri jedan dio svog svetog blaga koje mu je povjereno? Ne! On ne može ništa da ukine; ništa da ublaži; on je primoran da izjavi svima ljudima: ‚Ja ne mogu Sveto pismo sniziti prema vašem ukusu. Vi se morate uzdići do njega, ili ćete zauvijek propasti!' Drugi kažu da ‚tim ljudima nedostaje ljubavi'. Da li im zaista nedostaje ljubavi? U kom pogledu? Zar oni ne hrane gladne i ne odijevaju gole? ‚Ne, ne u tome! u tom pogledu im ništa ne manjka, ali oni su tako nemilosrdni u svom rasuđivanju: misle da se nitko neće spasiti tko ne ide njihovim putem!'"202 {VB 215.1}

Duhovno opadanje koje je došlo do izražaja u Engleskoj upravo prije Veslej a velikim dijelom je bilo posljedica antinomističkog učenja (učenje da kršćani nisu dužni držati zakon). Mnogi su tvrdili da je Krist ukinio moralni zakon, i da stoga kršćani nisu više obavezni da ga drže; da je vjernik oslobođen od „robovanja dobrim djelima". Drugi, iako su priznavali vječnost zakona, izjavljivali su da je nepotrebno da pro-povjednici savjetuju ljude da drže propise zakona, jer će oni koje je Bog izabrao za spasenje, biti „neodoljivom Božjom milošću" navedeni da žive pobožno i pošteno", dok oni koji su određeni za vječno prokletstvo, „neće imati sile da se pokoravaju Božjem zakonu". {VB 215.2}

Drugi, koji su tvrdili da vjerni ne mogu otpasti od Božje milosti niti izgubiti Božju naklonost, došli su do još užasnijeg zaključka: da „zla djela koja čine nisu u stvari grijeh, niti se mogu smatrati prijestupom Božjeg zakona, i da prema tome nemaju razloga da priznaju svoje grijehe niti da ih pokajanjem napuštaju".203 Izjavljivali su da i najteži grijesi, koje ljudi smatraju strašnim prijestupom božanskog zakona, nisu grijeh u Božjim očima ako ih učini jedan od njegovih izabranih, „budući da je obilježje izabranih da ne mogu učiniti ništa što se Bogu ne bi sviđalo ili što bi Božji zakon zabranjivao". {VB 215.3}

Ova čudovišna učenja su uglavnom slična učenju nekih modernih teologa koji poriču postojanjie jednog nepromjenjivog božanskog zakona, kao mjerila pravde, i tvrde da društvo samo sebi određuje mjerilo morala koje je, prema tome, izloženo stalnoj promjeni. Sve ove teorije su nadahnute istim onim duhom koji je još među nebeskim stanovnicima težio da obori pravedna ograničenja Božjeg zakona. {VB 216.1}

Nauka o predestinaciji koja uči da božanska volja unaprijed nepromjenljivo određuje karakter svakog čovjeka, navela je mnoge da stvarno odbace Božji zakon. Veslej se odlučno protivio učenju antinomističkih učitelja; pokazao je da je nauka antinomizma suprotna nauci Svetog pisma. Šta uči Sveto pismo? Ono uči da „s,e pokazala milost Božja koja spasava sve ljude", „Jer je ovo dobro i prijatno pred Spasiteljem našim Bogom, koji hoće da se svi ljudi spasu, i da dođu u poznanje istine. Jer je jedan Bog i jedan posrednik Boga i ljudi, čovjek Krist Isus koji sebe dade u otkup za sve." Titu 2, 11; 1 Tim. 2, 3-6. Božji Duh daje se dragovoljno da bi svakome omogućio da primi sredstvo spasenja. Tako je Krist bio „vidjelo istinito, koje obasjava svakog čovjeka koji dolazi na svijet". Ivan 1, 9. Mnogi gube spasenje jer hotimice odbijaju da prime dar života. {VB 216.2}

Evo što je Veslej odgovorio na tvrđenje da je dekalog, zajedno sa ceremonijalnim zakonom, ukinut Kristovom smrću: „Isus nije ukinuo moralni zakon — deset zapovijesti, koji su proroci propovijedali i uzvisivali. Cilj njegovog dolaska nije bio da promijeni ili ukine neki njegov dio. To je zakon koji se nikada ne može ukinuti, koji stoji čvrsto kao vjeran svjedok na nebu... On je od početka svijeta bio napisan, ne na kamenim pločama, već u srcima ljudi kada su izašli iz ruku Stvoriteljevih. Iako su slova, koja su u početku napisana Božjim prstom vrlo oštećena, ona ipak ne mogu biti sasvim izbrisana dokle god imamo svijest o dobru i zlu. Svaki dio ovog zakona ostaje obavezan za sve ljude i sva vremena. On ne zavisi ni cd vremena, ni od mjesta, ni od prilika, već od Božje i ljudske prirode i od njihovog nepromjenljivog međusobnog odnosa." {VB 216.3}

„Nisam došao da pokvarim zakon, nego da ga ispunim" „Bez sumnje, smisao ovih Kristovih riječi (prema onome što je kazano ranije i što slijedi) jeste: Došao sam da utvrdim Božji zakon u njegovoj cijelosti uspkos svih ljudskih tumačenja. Došao sam da rasvijetlim sve što je u njemu bilo tamno i nejasno. Došao sam da razjasnim pravo i puno. značenje svakog njegovog dijela; da pokažem dužinu i širinu, i sav značaj svake njegove zapovijesti, kao i visinu, dubinu, i neshvatljivu čistotu i duhovnost svake njegove rečenice." {VB 216.4}

Veslej je učio da postoji savršeni sklad između zakona i evanđelja. „Između zakona i evanđelja postoji najuža veza koja se može zamisliti. S jedne strane, zakon priprema put evanđelju i upućuje nas na njega; a s druge strane, evanđelje nas vodi tačnijem ispunjavanju zakona. Zakon, na primjer, traži od nas da ljubimo Boga i bližnjega, i da budemo krotki, ponizni i sveti. Mi osjećamo da smo nesposobni za to, da je čovjeku to nemoguće. Ali, Bog nam je obećao da će nam dati tu ljubav, i da će nas učiniti krotkima, poniznima i svetima;

mi prihvatana ovo evanđelje, ovu radosnu vijest i to postižemo vjerom; i pravda zakona ispunjena je u nama vjerom koja je u Isusu Kristu. {VB 217.1}

Najveći neprijatelji Kristovog evanđelja su om koij otvoreno i javno osuđuju zakon i govore rđavo o njemu; koji uče ljude da gaze cio zakon, da odbacuju, omalovažavaju, poriču važnost ne samo jedne od najmanjih ili najvećih zapovijesti nego svih zapovijesti. I najčudnije u svemu tome jeste to da žrtve te obmane misle da poštuju Krista time što ruše njegov zakon:, da uzvisuju njegovu službu time što kvare njegovu nauku. Oni ga poštuju kao i Juda kada je rekao: „Zdravo, Rabi! I cjeliva ga." Matej 26, 49. Zato Isus može s pravom reći i svakome od njih: „Zar poljubcem izđaješ Sina čovječjega?" Pravo je izdajstvo poljubcem kad govoriš o njegovoj krvi, a oduzimaš mu krunu; kad odbacuješ bilo koji dio njegovog zakona, pod izgovorom da ubrzavaš napredak njegovog evanđelja. U stvari, ne mogu se osloboditi te optužbe oni koji direktno ili indirektno propovijedaju vjeru na taj način što odvraćaju ljude od poslušnosti makar jednoj zapovijesti i prikazuju Krista kao da dopušta da se ukine ili umanji važnost i najmanje Božje zapovijesti."204 {VB 217.2}

Onima koji su tvrdili da „propovijedanje evanđelja zamjenjuje zakon", Veslej je odgovorio: „Ovo u cijelosti odbacujemo. Evanđelje ne zamjenjuje svrhu zakona, naime, da uvjeri čovjeka u njegovu grešnost, da probudi one koji još uvijek spavaju na rubu pakla." Apostol Pavao izjavljuje da „kroz zakon dolazi poznanje grijeha". Dok čovjek ne uvidi svoju grešnost, neće osjetiti pravu potrebu za Kristovom krvlju očišćenja,.. Zdravi ne trebaju liječnika, već bolesni, rekao je sam naš Gospod. Stoga je besmisleno preporučivati liječnika onima koji su zdravi, ili koji misle da su zdravi. Najprije ih treba uvjeriti da su bolesni, inače vam neće biti zahvalni za vaš trud. Isto je tako besmisleno otkrivati Krista onima koji smatraju da su im srca zdrava, to jest da nisu grešni."205 {VB 217.3}

Tako je Veslej nastojao propovijedajući evanđelje o Božjoj milosti da kao njegov Učitelj učini zakon „velikim i slav-nim". Vjerno je izvršio djelo koje mu je Bog povjerio, i divan je bio plod koji je mogao da vidi. Na kraju njegovog dugog života od preko osamdeset godina — preko pedeset godina pro-veo je kao putujući propovjednik — broj njegovih sljedbenika iznosio je preko pola miliona duša. Ali broj onih koji su njegovim trudom istrgnuti iz propasti i poniženja grijeha i uzdignuti na viši i čišći život; i broj onih koji su kroz njegovu nauku stekli dublje kršćansko iskustvo, saznat će se tek u vječnom carstvu. Veslejev život pruža svakom kršćaninu pouku od neprocjenjive vrijednosti. O kad bi vjera i poniznost, neumorna revnost, samopožrtvovnost i odanost ovog Kristovog sluge bila obilježja i današnjih crkava. {VB 218.1}

POGLAVLJE 15.—FRANCUSKA REVOLUCIJA

U šesnaestom vijeku je reformacija, koja je dala narodu Bibliju, nastojala da uđe u sve evropske zemlje. Neki narodi ra-dosno su je pozdravili kao nebeskog vjesnika. U drugim zemljama uspjelo je papstvu da joj u znatnoj mjeri spriječi ulazak; tako je ondje svjetlost biblijskog poznanja, s njenim blagoslovenim utjecajem, bila gotovo sasvim isključena. U ove posljednje spada i Francuska, gdje je svjetlost u početku ušla, ali ju je tama koja je tu vladala ugušila. Vjekovima su se istina i laž borile za prevlast. Konačno je pobijedilo zlo, i nebeska istina je bila protjerana. „A ovo je sud: svjetlost dođe na svijet, ali ljudima omilje većma tama nego svjetlost." Ivan 3, 19. Cio narod je morao žnjeti posljedice svoga izbora. Moćna sila Božje zaštite napustila je narod koji je prezreo njegov dar milosti. Bog je dopustio da zlo sazre, i cio svijet je vidio posljedice hotimičnog odbacivanja istine. {VB 219.1}

Borba koja se u Francuskoj vjekovima vodila protiv Biblije dostigla je vrhunac u prizorima revolucije. Ovaj strašni prevrat bio je neizbježna posljedica uguši van ja Božje riječi od strane Rima. (Vidi Hist. dodatak). On je predstavljao svršetak papske politike, neminovni rezultat hiljadugodišnjeg učenja rimske crkve. Proroci su prorekli da će papstvo za vrijeme svoje prevlasti zabranjivati čitanje Svetog pisma, a Ot-krivenje spominje užasne posljedice koje će pogoditi naročito Francusku zbog vlasti „čovjeka bezakonja". {VB 219.2}

Anđeo Gospodnji je rekao: „I grad sveti gazit će četrdeset i dva mjeseca. I dat ću dvojici svojih svjedoka, i proricat će tisuću dvjesta i šezdeset dana obučeni u vreće.. . I kad svrše svjedočanstvo svoje, onda će zvijer što izlazi iz bezdana učiniti s njima rat, i pobijedit će ih, i ubit će ih. I tjelesa njihova ostavit će na ulici grada velikoga, koji se duhovno zove Sodom i Misir, gdje i Gospod naš razapet bi... I koji žive na zemlji obradovat će se i razveselit će se za njih, i slat će darove jedan drugome, jer ova dva proroka mučiše one što žive na zemlji i poslije tri dana i po duh života od Boga uđe u njih; i staše oba na noge svoje, i strah veliki napade na one koji ih gledahu." Otkrivenje 11, 2-11. {VB 219.3}

Ovdje spomenuti vremenski odsjeci „četrdeset i dva mjeseca" i „tisuću dvjesta i šezdeset dana" označavaju isti vremenski razmak i predstavljaju vrijeme u koje je Božja crkva bila progonjena od strane Rima. Tisuću dvjesta godina papske prevlasti počinje godine 538. poslije Krista i završava se prema tome 1798. godine, U to vrijeme je francuska vojska ušla u Rim, zarobila papu i odvela ga u izgnanstvo gdje je i umro. Od tog vremena, iako je novi papa bio uskoro izabran, papstvo nije nikad više povratilo ovu vlast koju je ranije imalo. {VB 220.1}

Progonstvo Božje crkve nije trajalo do kraja vremenskog perioda od 1260 godina. Iz samilosti prema svome narodu, Bog je skratio vrijeme njegove strašne kušnje. U svome proročanstvu o „vremenu nevolje" koje će doći na crkvu, Isus je rekao: „I da se oni dani ne

skrate, nitko ne bi ostao, ali izabranih radi skratit će se dani oni." Matej 24, 22. Zahvaljujući utjecaju reformacije, progonstvo je prestalo nešto prije 1798. godine. {VB 220.2}

Što se tiče dvojice svjedoka, prorok dalje izjavljuje: „Ove su dvije masline i dva svijeta, jaka što stoje pred Gospodarom zemaljskim." „Tvoja je riječ", rekao je Psalmista, „svjetiljka nozi mojoj. i svjetlost stazi mojoj." Otkrivenje 11, 4; Psalam 119, 105. Dva svjedoka predstavljaju Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta. Oba svjedoče o porijeklu i vječnosti Božjeg zakona. Oba otkrivaju plan spasenja. Simboli, žrtve i proročanstva Staroga zavjeta upućuju na Spasitelja koji je trebao da dođe. Evanđelja i poslanice Novog zvjeta svjedoče o Spasitelju koji je došao upravo onako kako su ga proročanstva i simboli prorekli. {VB 220.3}

„Oni će proricati tisuću dvjesta i šezdeset dana obučeni u vreće." Najveći dio tog vremenskog odsjeka su Božji sviedoci morali provesti u tami. Papska vlast je nastojala da sakrije od naroda Riječ istine, i podizala je lažne svjedoke da pobijaju njeno svjedočanstvo (Vidi Hist. dodatak). Kada je Sveto pismo bilo zabranjeno od strane građanskih i religioznih vlasti; kada su njegova svjedočanstva bila izopačivana i kada su se ljudi i demoni udružili da odvoje ljudska srca od Biblije; kada su oni koji su se usudili da propovijedaju njene svete istine bili gonjeni, izdavani, zlostavljani i pokopavani u mračne tamničke ćelije, mučeni zbog vjere ili prisiljavani da bježe u zaklone po gorama, u klance i pećine — tada su dva vjerna svjedoka proricala obučena u vreće. Oni su ipak vršili svoju službu kroz cio vremenski odsjek od 1260. godina. U najmračnije doba bilo je vjernih svjedoka koji su ljubili Božju riječ i revnovali za Božju slavu. Ove vjerne sluge su primile mudrost, silu i vlast da objavljuju Božju istinu kroz cio period tog vremena. {VB 220.4}

„I ako im tko nepravdu čini, oganj izlazi iz usta njihovih i pojest će neprijatelje njihove; i tko bude htio da im učini na žao, onaj valja da bude ubijen." Otkrivenje 11, 5. Ljudi ne mogu nekažnjeno da gaze Božju riječ. Značenje ove strašne prijetnje otkriveno nam je u posljednjoj glavi Otkrivenja: „Svjedočim svakome koji čuje riječi proroštva knjige ove: ako tko dometne ovome, Bog će nametnuti na njega zla napisana u knjizi ovoj; i ako tko oduzme od riječi knjige proroštva ovoga, Bog će oduzeti njegov dio od knjige života, i od grada svetoga, i od onoga što je napisano u knjizi ovoj." Otkrivenje 22, 18. 19. {VB 222.1}

To su opomene koje je Bog dao da bi odvratio ljude od pokušaja da na bilo koji način promijene ono što je Bog otkrio ili zapovjedio. Ove svečane prijetnje odnose se na sve one koji svojim utjecajem podstiču ljude da omalovažavaju Božji zakon. One bi trebale da ispune strahom sve koji tvrda da je svejedno da li držimo Božji zakon ili ga ne držimo. Strašnu odgovornost uzimaju na sebe svi oni koji uzvisuju svoje mišljenje iznad božanskog otkrivenja, koji mijenjaju jasni smisao. Svetog pisma da bi sebi ugodili i da bi se prilagodili svijetu. Pisana riječ, Božji zakon, bit će mjerilo po kome će se mjeriti karakter svakog čovjeka; svi oni koje to nepogrešivo mjerilo pronađe krivima bit će osuđeni. {VB 222.2}

„I kad svrše svjedočanstvo svoje.” Vremenski odsjek u kome su ova dva svjedoka svjedočila obučeni u vreće završava se godine 1798. Pri kraju njihovog svjedočenja u tami, objavljen je njima rat cd strane „zvijeri koja izlazi iz bezdana”. Sotona je preko papstva vjekovima upravljao građanskim i crkvenim vlastima mnogih evropskih naroda. Ali ovdje dolazi do izražaja novi oblik sotonske sile. {VB 222.3}

Politika Rima ja uvijek bila, pod izgovorom da to traži poštovanje Biblije, da drži Božju riječ zapečaćenu na nepoznatom jeziku i sakrivenu od naroda. Za vrijeme prevlasti Rima su dva svjedoka proricala „obučena u vreće”. Ali trebalo je da se pojavi druga zvijer — zvijer iz bezdana — da otpočne otvoren rat protiv Božje riječi. {VB 222.4}

„Veliki grad” na čijim ulicama su dva svjedoka bila ubijena i gdje su ležala njihova tjelesa „nazvan je duhovno Egiptom”. Od svih naroda o kojima nas izvještava biblijska historija, Egipat je najdrskije poricao Božje postojanje i protivio se njegovim zapovijestima. Ni jedan kralj nije se usudio da podigne tako otvorenu i drsku bunu protiv autoriteta neba kao što je to učinio egipatski kralj. Kad mu je Mojsije donio poruku od Boga, on je oholo odgovorio: „Tko je Gospod da poslušam glas njegov i pustim Izraela? Ne znam Gospoda niti ću pustiti Izraela.” 2. Mojsijeva 5, 2. To je bezboštvo; i narod predstavljen ovdje Egiptom, isto će takoodbiti da prizna Božje zahtjeve, i otkrit će isti duh nevjerstva i prkosa. „Veliki grad” je također „u duhovnom smislu Sodoma”. Pokvarenost Sodome u prestupanju Božjeg zakona otkrila se naročito u razvratu. Taj grijeh će biti također glavno obilježje naroda koji će ispuniti to proročanstvo. {VB 223.1}

Iz proročke riječi zaključujemo da je nešto prije 1798. godine trebalo da se pojavi jedna vlast sotonskog porijekla i karaktera, koja će objaviti rat Bibliji. U zemlji gdje će svjedočanstvo dvojice Božjih svjedoka biti ušutkano-, vidjet ćemo kako se učvršćuje bezboštvo faraona i razvrat Sodome. {VB 223.2}

Ovo se proročanstvo najtačnije i najočiglednije ispunilo u historiji Francuske. Za vrijeme revolucije 1793. „svijet je prvi puta čuo da jedna skupština ljudi, rođenih i odgojenih u civilizovanoj zemlji, koja uzima na sebe pravo da upravlja jednim od najuglednijih naroda Evrope, podiže složno svoj glas odričući najsvečanije istine i odbacujući vjeru u Boga i njegovobogosluženje.”206 „Francuska je jedina nacija na svijetu o kojoj su sačuvani autentični izvještaji da je kao nacija podigla ruku protiv Tvorca svemira... Postojao je, i još uvijek postoji, veliki broj bogohulnika i nevjernika u Engleskoj, Njemačkoj, Španiji i u drugim zemljama, ali Francuska zauzima posebno mjesto u svjetskoj historiji kao jedina država koja je odlukom svoje zakonodavne skupštine proglasila da Bog ne postoji, i gdje je veći dio stanovništva glavnog grada, kao i provincije, primio taj proglas s naročitim veseljem.”207 {VB 223.3}

Francuska je također pokazala karakter koji je naročito obilježavao Sodomu. Za vrijeme revolucije moglo se vidjeti stanje moralnog propadanja i razvrata slično onome koje je donijelo propast Sodome i Gomore Historičari govore o bez. boštvu i razvratu Francuske

tačno onako kako je proročanstvo to predskazalo. „U uskoj vezi s ovim zakonima protiv religije je i zakon koji svodi bračnu vezu — najsvetiji zavjet između dva ljudska bića, čija je stalnost neophodno' potrebna za očuvanje društva — na stepen običnog privremenog građanskog ugovora, koji mogu dvije osobe po volji sklopiti ili raskinuti. Da su demoni postavili sebi za cilj da unište sve što je časno, lijepo i trajno u porodičnom životu, i da uspostave zlo, koje će prelaziti iz naraštaja u naraštaj, ne bi mogli pronaći bolji plan negoli da oduzmu čast braku. Sofija Arnold, glumica čuvena po svojoj duhovitosti, nazvala je slobodan brak sakramentom bluda". {VB 223.4}

„Gdje i Gospod naš bi razapet". Otkrivenje 11, 8. Ovaj detalj proročanstva se također ispunio u Francuskoj. Ni u jednoj zemlji nije se upadljivije otkrio duh neprijateljstva protiv Krista. Nigdje nije istina naišla na ogorčenije protivljenje nego ovdje. Progonstvima koja je podizala protiv svjedoka evanđelja, Francuska je raspela Krista u ličnosti njegovih učenika. {VB 224.1}

Vjekovima se prolivala krv svetaca. Dok su valdenžani Pijemonta davali svoj život „za riječ Božju i za svjedočanstvo Isusa Krista", francuski albigenzi podnosili su iste žrtve zbog istih uzroka. U danima reformacije njeni sljedbenici su pogubljivani poslije strašnih muka. Kralj i plemstvo, žene visokog roda i nježne djevojke, ponos i vitezovi nacije, naslađivali su se samrtnim patnjama Kristovih mučenika. Hrabri hugenoti prolijevali su svoju krv na mnogim ratnim poljima, boreći se za ono što je najdraže ljudskom srcu: za slobodu savjesti. Protestanti su stavljeni izvan zakona; njihove su glave ucjenji-vane, i bili su progonjeni kao divlje zvijeri. {VB 224.2}

„Crkvom pustinje" naziva se mali broj potomaka starih kršćana, koji su postojali u Francuskoj u osamnaestom vijeku i krili se po planinama juga da bi sačuvali vjeru svojih otaca. Ako su se noću usuđivali sastajati u planinama ili usamljenim pustarama, progonili su ih vojnici Luj a XIV i odvodili na doživotnu robiju na galijama. Najbolji, najplemenitiji i najobrazovaniji Francuzi bili su često oki vani zajedno sa razbojnicima i ubicama, trpeći najstrašnije muke. Drugi, s kojima se postupalo malo čovječnije, bili su hladnokrvno strijeljani kada su, nenaoružani i nemoćni, padali na koljena da se mole. Stotine starih ljudi, nezaštićenih žena i nevine djece ubijeno je na mjestu gdje su se sakupljali. Tko bi prolazio obroncimam planina ili kroz šume gdje su se ovi ljudi obično sakupljali nailazio bi „na svaka četiri koraka na lješeve u travi ili na mrtva tijela obješena na drvetima". Njihova zemlja, opustošena mačem, sjekirom i lomačama, „bila je pretvorena u veliku, mračnu pustinju". „Ove strahote nisu se događale u nekoj tamnoj prošlosti već u vrijeme sjajne vladavine Luj a XIV; u vijeku kada se nauka gajila, kada je literatura cvjetala i kada su teolozi dvora i prijestonice bili obrazovani i rječiti, i gradili se krotkima i ljubaznima. {VB 224.3}

Ali najcrnje nedjelo u crnoj listi zločina, najstrašnije pakleno djelo koje je historija zabilježila, bio je bartolomejski pokolj. Svijet se još uvijek sa zgražavanjem i užasom sjeća

tog podlog i okrutnog pokolja. Po nagovoru svećenika i crkvenih prelata, francuski kralj je odobrio zločin. Zvono sa jedne crkve dalo je o ponoći jeziv znak za pokolj. Na tisuće protestanata, koji su mirno spavali u svojim posteljama, uzdajući se u kraljevu časnu riječ, bili su izvučeni iz svojih kuća i hladnokrvno poubijani. {VB 225.1}

Kao što je Krist bio nevidljivi vođa svoga naroda kada ga je izvodio iz egipatskog ropstva, tako je sotona bio nevidljivi vođa svojih podanika u ovom strašnom pokolju. U Parizu je pokolj trajao sedam dana, a prva tri dana upravo neiskazanim bijesom. Nije se ograničio samo na prijestonicu; po kraljevoj zapovijesti proširio se na sve provincije i gradove u kojima su živjeli protestanti. Nije se imalo obzira na starost ni na pol. Nisu bila pošteđena nevina djeca ni sijedi starci. Plemići i seljaci, mlado i staro, majke i djeca zajedo su bili poubijani. Pokolj se nastavio u cijeloj Francuskoj i trajao je puna dva mjeseca. Poginulo je oko sedamdeset tisuća ljudi — cvijet nacije. {VB 225.2}

„Kada je vijest o tem zločinu stigla u Rim, svećenstvo je klicalo od radosti. Kardinal lorenski nagradio je vjesnika sa tisuću kruna. Top sa tvrđave Sv. Anđela zagrmio je radosnim pozdravom. Odjeknula su zvona sa svih zvonika; baklje slavlja pretvorile su noć u dan, a Grgur XIII, praćen kardinalima i drugim crkvenim velikodostojnicima, poveo je sjajnu procesiju u crkvu Sv. Luja, gdje je lorenski kardinal otpjevao Te Deum. Iskovana je spomen-medalja kao uspomena na pokolj, a u Vatikanu se i danas mogu vidjeti tri Vasarijeve freske koje prikazuju: ubistvo admirala Kolinija, kralja kako u dvorskom savjetu sprema zavjeru i sam pokolj. Grgur XIII poslao je Karlu IX Zlatnu ružu, a četiri mjeseca kasnije... slušao je propovijed jednog francuskog svećenika koji je govorio o onom svetom i radosnom danu kad je sveti otac primio vijest o pokolju i otišao u svečanoj povorci da zahvali Bogu i svetom Luj u.”208 {VB 225.3}

Isti sotonski duh koji je izazvao pokolj bartolomejske noći, bio je vođa i u strašnim prizorima revolucije. Isus Krist je prikazivan kao varalica, i opći poklik francuskih bezbožnika bio je „smrvimo bijednika, to jest Krista!” Bogohuljenje i razvrat išli su ruku pod ruku, a najpodliji ljudi, čudovišta okrutnosti i poroka, bili su najviše uzvišavani. U svemu je sotoni ukazivano najveće poštovanje, dok je Krist, utjelovljenje istine, čistote i nesebične ljubavi, bio razapinjan. {VB 226.1}

„Zvijer što izlazi iz bezdana učinit će s njima rat, i pobijedit će ih i ubit će ih.” Bezbožna sila koja je vladala u Francuskoj za vrijeme revolucije i vlade terora, povela je takav rat protiv Boga i njegove svete Riječi kakav svijet nije nikada vidio. Narodna skupština je zabranila bogosluženje. Biblije su bile sakupljene i javno spaljene uz svakojake poruge. Zakon Božji je bio pogažen. Biblijske uredbe su bile ukinute, Sedmični dan odmora bio je uklonjen, a mjesto njega određen je svaki deseti dan kao dan radosti, zabava i orgija. Krštenje i pričest su bili zabranjeni. Natpisima, stavljenim na vidna mjesta na groblju, objavljeno je da je smrt vječan san. {VB 226.2}

Strah Gospodnji nije se više smatrao početkom mudrosti već početkom ludosti. Zabranjeno je svako bogosluženje, osim bogosluženja slobodi i domovini. „Papski biskup bio je pozvan da igra glavnu ulogu u najbesramnijoj i najsablažnjivijoj komediji koja se ikada odigrala pred jednim narodnim pred-stavništvom... Došao je u svećeničkom odijelu da izjavi pred Konventom da je religija koju je toliko godina propovijedao bila u svakom pogledu samo svećenička izmišljotina, koja nema nikakvog temelja ni u historiji niti u svetoj istini. Svečano i cdlučno porekao je postojanje Boga kome je bio posvećen da služi i izjavio je da će u buduće služiti samo slobodi, jednakosti, vrlini i moralnosti. PoJ:om je metnuo na sto svoie biskupske znakove časti i primio od predsjednika Konventa bratski poljubac. Neki otpali svećenici poveli su se za primjerom tog prelata„209 {VB 226.3}

„I koji žive na zemlji, obradovat će se i razveselit će se za njih, i slat će dare jedan drugome, jer ova dva proroka mučiše one što žive na zemlji." Nevjerna Francuska ušutkala je glas ukora dvaju Božjih svjedoka. Riječ istine ležala je mrtva na njenim ulicama, a oni koji su mrzili ograničenja i zahtjeve Božjeg zakona sada su se radovali. Ljudi su javno prezreli nebeskog Cara. Kao nekada grešnici, vikali su: „Kako će razabrati Bog? Zar Višnji zna?" Psalam 73, 11. {VB 226.4}

Sa nevjerovatno bogohulnom drskošću jedan od svećenika novog reda je rekao: „Bože, ako postojiš, osveti svoje uvređeno ime. Ja te odbacujem; ja te prezirem, a ti šutiš. Ti se ne usuđuješ da pustiš glas svog groma. Tko će poslije svega toga još vjerovati u tvoje postojanje?"210 To je bilo kao odjek faraonovih riječi: „Tko je Gospod da bih poslušao njegov glas? Ja ne znam Gospoda!" {VB 227.1}

„Reče bezumnik u srcu svojem: nema Boga." Psalam 14, 1., Bog izjavljuje o onima koji izopačuju njegovu istinu: „Njihovo će bezumlje postati javno pred svima." 2. Timoteju 3, 9. Pošto je odbila da služi živome Bogu, koji je „visok i uzvišen, i koji živi u vječnosti", Francuska je pala u ponižavajuće idolopoklonstvo, obožavajući boginju razuma u osobi jedne razvratne žene — i to u skupštini narodnih predstavnika i njenih najviših građanskih i zakonodavnih vlasti. Jedan hi-storičar veli: „Jedna od bezbožnih ceremonija ovog bezumnog vremena je nenadmašiva po svojoj gluposti. Vrata Konventa otvorila su se pred grupom muzičara, za kojima su išli članovi općinskog savjeta u svečanoj povorci, pjevajući himne u čast slobodi i prateći predmet svog budućeg obožavanja — jednu ženu, obavijenu koprenom, koju su nazvali boginjom razuma. Čim je stigla u dvoranu, odmah su i oj svečano skinuli koprenu i postavili je s desne strane predsjednika, i u tom trenutku su svi u njoj prepoznali baletnu igračicu... Ovoj osobi, kao najpogodnijem predstavniku razuma, onog razuma koji su svi poštovali, narodna skupština Francuske dala je javnu počast. {VB 227.2}

Ova bezbožna i smiješna maskerada postala je navikom; posvećenje boginje razuma ponavljalo se i imitiralo po cijeloj zemlji, naročito u onim mjestima gdje su stanovnici htjeli da dokažu da su dorasli revoluciji."211 {VB 227.3}

Govornik koji je uveo kult razuma, rekao je: „Članovi zakonodavne skupštine! Fanatizam je ustupio mjesto razumu. Njegove mutne oči nisu mogle podnijeti sjaj svjetlosti. Danas se ogromna masa svijeta sakupila pod onim gotskim svodovima koji prvi put odzvanjaju glasom istine. Tamo Francuzi slave jedino pravo bogosluženje slobodi i razumu. Tamo smo položili zavjet da ćemo raditi za uspjeh republikanskog oružja. Tamo smo napustili mrtve idole za ljubav razuma, tog živog lika, remek-djela prirode."212 {VB 227.4}

Kada je boginja odvedena u Konvent, predsjednik ju je uhvatio za ruku i obraćajući se skupu, rekao je: „Smrtnici, prestanite drhtati pred nemoćnim gromom Boga, koga je stvorio strah. Od sada nemojte priznavati nijedno drugo božanstvo osim božanstva razuma. Ja vam predstavljam njegov najplemenitiji i najčišći lik; ako morate imati bogove, žrtvujte samo takvima kao što je ovaj. O pokrivalo razuma! padni pred uzvišenim Senatom slobode!"... {VB 228.1}

Boginja, nakon što ju je predsjednik zagrlio, ušla je u prekrasna kola i, usred velikog meteža, bila je odvedena u katedralu Notr-Dam da ondje zauzme mjesto božanstva. Tamo su je postavili na glavni oltar, i svi prisustni su joj se poklonili. {VB 228.2}

Uskoro poslije toga došlo je do javnog spaljivanja Biblija. Jednom takvom prilikom članovi Društva narodnog muzeja ušli su u skupštinu sa poklikom: „Živio razum! Na vrhu štapa nosili su ostatke knjiga koje su se još dimile, među kojima je bilo molitvenika, brevijara, misala, Starih i Novih zavjeta koji su, kako se izrazio predsjednik, „u velikom ognju ispaštali za sve gluposti na koje su naveli ljudski rod."213 {VB 228.3}

Papstva je započelo djelo koje je sada bezboštvo dovršilo. Papska politika stvorila je takve društvene, političke i religiozne prilike koje su Francusku dovele do ruba propasti. Pisci, govoreći o užasima revolucije, ističu da se ovi ispadi moraju staviti na račun krune i crkve. (Vidi Hist. dodatak.) Tačnije, moraju se pripisati crkvi koja je podsticala kraljeve protiv reformacije, prikazujući je kao neprijatelja krune i uzročnika svađe, koji je opasan za mir i jedinstvo naroda. Na ovaj način Rim je raspirivao najodvratniju okrutnost i najogorčenije nasilje koje je ikada proizlazilo cd prijestola. {VB 228.4}

Duh slobode išao je usporedo sa Biblijom. Gdje god je evanđelje primljeno, otvarale su se oči ljudima. Počeli su otresati okove neznanja, poroka i praznovjerja; počeli su misliti i raditi kao ljudi. Kraljevi su to vidjeli, i počeli su strepiti za svoju neograničenu vlast. {VB 228.5}

„Rim nije propustio da podstiče njihova sebična strahovanja. Godine 1525. papa je rekao francuskom regentu: „Ova manija (protestantizam) neće samo pokvariti i uništiti religiju već i sva poglavarstva, plemstvo, zakone, red i staleže."214 {VB 228.6}

Nekoliko godina kasnije papski poslanik upozorio je kralja: „Vaše Veličanstva, nemojte se varati. Protestantizam će oboriti sav građanski i vjerski poredak... Prijesto je u isto tolikoj opasnosti kao i oltar. Uvođenje nove religije mora neminovno dovesti do novog

poretka.”215 I teolozi su podstrekavali pred-rasude naroda govoreći da protestantska nauka navodi na novotarije i gluposti, da lišava kraljeve požrtvovane ljubavi njegovih podanika i opustošuje crkvu i državu.” Tako je Rim uspio da podigne Francusku protiv reformacije. „Mač progonstva bio je najprije izvučen u Francuskoj da bi se sačuvao prijesto, zakoni i plemstvo.”216 {VB 229.1}

Vladari nisu predvidjeli posljedice ove kobne politike. Nauka Svetog pisma usadila bi u srca ljudi načela pravde, umjerenosti, istine, jednakosti i dobrote koja su ugaoni kamen narodnog napretka. „Pravda podiže narod.” „Pravdom se učvršćuje prijesto.” „Djelo pravde bit će mir, i plod pravednosti pokoj i sigurnost do vijeka.” Priče 13, 34; 16, 12; Izaija 32, 17. Tko se pokorava Božjem zakonu, poštovat će i zakone svoje zemlje. Tko se boji Boga, poštovat će i vladara u sprovođenju njegove pravedne i zakonite vlasti. Ali nesretna Francuska zabranila je Bibliju i počela je da progoni njene učenike. Vjekovima su iskreni i pošteni ljudi, ljudi prosvijećeni i savjesni, ljudi načela, koji su imali hrabrosti da ispovijedaju svoje uvjerenje i da trpe zbog vjere — radili kao robovi na galijama, umirali na lomačama ili trunuli u mračnim ćelijama. Tisuće njih našlo je spasenje u bjekstvu; i takvo je stanje trajalo još dvjesta i pedeset godina poslije reformacije. {VB 229.2}

Možda nije bilo ni jedne generacije u Francuskoj u toku tog dugog perioda, koja nije bila svjedok kako učenici evanđelja bježe pred bijesom svojih progonitelja. Oni su ponijeli sa sobom svoje znanje, svoju vještinu, svoju marljivost i smisao za red, u čemu su se redovno isticali, i time su obogaćivali zemlje koje su im pružale utočište, a što je sve išlo na štetu Francuske. Da su svi koji su bili prognani cstali u Francuskoj i da su svojom sposobnošću u svojim zanatima obogaćavali svoju zemlju; da je za ova tri vijeka njihova umješnost u radu bila iskorišćena u raznim granama radinosti u domovini; da su njihov stvaralački duh i istraživački um obogatili njenu literaturu i nauku; da je njihova mudrost upravljala skupštinama i njihova hrabrost rukovodila bitkama; da je njihova pravičnost stvarala zakone i da je religija Svetog pisma jačala um i upravljala svješću njenog naroda, kolika li bi bila slava Francuske! Ona bi danas bila velika, napredna i sretna zemlja — primjer ostalim narodima! {VB 229.3}

Ali licemjerni i slijepi fanatizam istjerao je iz zemlje svakog učitelja vrline, svakog borca za red, svakog čestitog zaštitnika prijestola; on je govorio ljudima koji su htjeli i mogli učiniti svoju zemlju velikom i slavnom: birajte šta hoćete! — lomaču ili izgnanstvo! Konačno je propast zemlje bila potpuna; nije više ostala nijedna savjest koju bi trebalo da se osudi na smrt; nije više bilo religije koju bi trebalo odvesti na lomaču, ni rodoljuba koje bi trebalo otjerati u izgnanstvo.”217 To je izazvalo revoluciju sa svim njenim strahotama. {VB 230.1}

Bjekstvom hugenota nastao je sveopći nazadak u Francuskoj. Industrijski gradovi koji su cvjetali počeli su propadati; plodne oblasti su opustjele; umna zatupljenost i moralno opadanje pojavili su se poslije razdoblja neobičnog napretka. Pariz je postao ogromno

sirotište, i smatra se da je prije izbijanja revolucije dvjesta hiljada siromaha tražilo milostinju iz kraljeve ruke. Samo je jezuitski red cvjetao usred propale nacije i vladao strašnom tiranijom nad crkvama i školama, tamnicama i galijama." {VB 230.2}

Evanđelje bi u Francuskoj donijelo rješenje političkih i socijalnih problema, koje je osujetila oholost klera, kralja i zakonodavaca, i koji su konačno gurnuli narod u anarhiju i propast. Na nesreću, pod vlašću Rima, ljudi su izgubili blago,slovenu nauku Spasiteljevu, koja je učila samopožrtvovanosti i nesebičnoj ljubavi. Napustili su put samoodricanja za dobro drugih. Bogati nisu bili pokarani zbog ugnjetavanja siromašnih, a siromašnima nije pružena nikakva pomoć u njihovom ropstvu i poniženju. Sebičnost bogatih i silnih postajala je sve grubljom i okrutnijom. Vjekovima je rasipno i pokvareno plemstvo tlačilo seljaka; bogati je pljačkao siromaha, a siromah je mrzio bogatog. {VB 230.3}

U mnogim provincijama imanja su bila u rukama plemstva; radnička klasa bila je samo najamnik; ona je bila izložena na milost i nemilost svojih gospodara i morala se pokoravati njihovim pretjeranim zahtjevima. Teret izdržavanja crkve i države padao je na srednji i niži stalež, koji su bili opterećeni teškim porezima od strane građanske i duhovne vlasti. Samovolja plemića smatrala se vrhovnim zakonom; zemljoradnici i seljaci mogli su umirati od gladi, na što se njihovi ugnjetači nisu ni osvrtali. Narod je bio primoran da pazi isključivo na interese svojih gospodara. Život zemljoradnika bio je život neprekidnog napora i bijede; njihove žalbe, kad bi se usudili da ih iznesu, bile su odbacivane s uvredljivim prezirom. Sud je uvijek stajao na strani plemića, a protiv seljaka. Suci su se mogli javno podmićivati, a samovolja plemstva smatrala se zakonom. Pod takvim sistemom vladala je opća Pokvarenost. Jedva je polovina poreza, iznuđenog od naroda, stizala u crkvene i državne blagajne; sve ostalo rasipalo se u razvratnim zabavama. Ljudi koji su na ovaj način pljačkali svoje sunarodnike bili su oslobođeni od svih poreza, a po zakonu i običajima imah su pravo na svaku državnu službu. Pripadnika povlaštenog staleža bilo je sto i pedeset tisuća, a da bi se zadovoljila njihova rasipnost, milioni njihovih bližnjih bili su osuđeni na jadan i ponižavajući život. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 230.4}

Dvor je živio u raskoši i rasipnosti. Nepovjerenje je vladalo između naroda i vladara. Na sve mjere koje su vlasti poduzimale gledalo se sa nepovjerenjem. U toku više od pola vijeka prije revolucije na prijestolu je sjedio Luj XV, koji se čak u onim teškim vremenima odlikovao lijenošću, lakomislenošću i moralnom pokvarenošću. Pored tako pokvarenog i okrutnog plemstva i osiromašenog i neukog nižeg staleža, pored zbrke u državnim finansijama i ogorčenog naroda, nije bilo potrebno proročko oko da bi se predvidjela opasnost strašne katastrofe koja se približavala. Na opomene svojih savjetnika, kralj je obično odgovarao: „Pokušajte da se sve održi ovako dok ja živim! a poslije moje smrti neka dođe što mu drago." Uzalud se ukazivalo na potrebu reforme. Kralj je vidio zlo, ali nije imao ni hrabrosti ni snage da ga spriječi. Sudbina koja je čekala Francusku najbolje je prikazana u njegovom ravnodušnom i sebičnom odgovoru: „Poslije mene — potop!" {VB 231.1}

Iskorišćavajući zavist kraljeva i vladajućeg staleža, Rim je utjecao na njih da drže narod u ropstvu, znajući dobro da će na taj način država oslabiti i da će tako moći nametnuti svoju vlast vladarima i narodu. Vodeći dalekosežnu politiku naučio je da, ako želi načiniti ljude robovima, mora da okuje u lance njihove duša, i da je najsigurniji način da osujeti njihovo oslobođenje iz ropstva da ih načini nesposobnima da žive u slobodi. Moralno poniženje koje je bilo posljedica te politike bilo je hiljadu puta užasnije od fizičkog stradanja. Bez Biblije, odgajan u duhu fanatizma i sebičnosti, narod je sve više tonuo u neznanje, u praznovjerje i poroke, te je postao sasvim nesposoban da vlada sobom. {VB 231.2}

To je bio plan Rima, ali plod je ispao sasvim drukčiji. Umjesto da je zadržao mase u slijepoj pokornosti svojim dogmama, on je od njih načinio nevjernike i revolucionare. Narod, je prezirao katolicizam kao papsku izmišljotinu, a svećenstvo je smatrao svojim ugnjetavačem. Jedini bog koga je on poznavao, bio je bog Rima; a rimska nauka bila je njegova jedina religija. Lakomstvo i okrutnost Rima smatrali su plodom Biblije, i zato nisu htjeli ništa znati o njoj. {VB 232.1}

Rim je lažno predstavljao karakter Boga i izopačio njegove zahtjeve; zato su ljudi sada odbacili i Bibliju i njenog Autora. U ime Svetog pisma, Rim je zahtijevao slijepu vjeru u svoje dogme. Kao reakcija tome, Volter i njegovi jednomišljenici odbacili su potpuno Božju riječ i širili svuda otrov nevjerstva. Rim je gazio narod gvozdenim nogama, a sada su mase, ponižene i zlostavljane, kao odgovor na vladavinu nasilja, odbacile svako ograničenje. Gnjevan što se tako dugo klanjao jednoj blještavoj prijevari, narod je odbacio zajedno istinu i zabludu; smatrajući neobuzdanost slobodom, robovi poroka slavili su slavlje u svojoj umišljenoj slobodi. {VB 232.2}

U početku revolucije, kraljevim odobrenjem, narod je u narodnoj skupštini dobio predstavništvo koje je brojem nadrnašivalo svećenstvo i plemstvo. Na ovaj način je parlamentarna većina bila u rukama naroda, ali otn nije umio da je upotrijebi mudro i odmjereno. Želeći da što prije popravi nepravde koje je pretrpio, odmah je odlučio da izmijeni društveno uređenje. Uvrijeđen narod, čije su misli bile pune gorčine i uspomena na stare nepravde, odlučio je da obori nepodnošljiv poredak i da se osveti onima koje je smatrao uzročnicima svojih stradanja. Ugnjetavani su se koristili poukom koju su naučili od tirana; postali su tlačitelji onih koji su njih dotle tlačili. {VB 232.3}

Nesretna Francuska! Taj plemeniti narod žeo je krvavu žetvu posijanog sjemena. Strašne su bile posljedice njegovog robovanja Rimu.. Ondje gdje je Francuska pod utjecajem papstva u početku reformacije podigla prvu lomaču, kasnije je revolucija podigla prvu giljotinu. Na istom onom mjestu gdje su u šesnaestom vijeku spaljivani prvi mučenici protestantske vjere, u osamnaestom vijeku ubijene su pod giljotinom prve žrtve narodne osvete. Odbacivši evanđelje, koje bi joj donijelo ozdravijenjle, Francuska je otvorila širom vrata nevjerstvu i propasti. Kada su bila odbačena ograničenja Božjeg zakona, pokazalo se da su ljudski zakoni nemoćni da zadrže moćne valove ljudskih strasti. Narodom je ovladao

duh pobune i anarhije. Rat protiv Biblije obilježio je jedno razdoblje koje je u historiji poznato kao „vlast terora”. Mir i sreća protjerani su sa ognjišta i iz srca ljudi. Nitko nije bio siguran. Onaj koji je danas trijumfirao, sutra je već bio osumnjičen i osuđen. Nasilje i pokvarenost neograničeno su vladali. {VB 232.4}

Kralj, svećenstvo i plemstvo bili su primorani da podnesu užasnu okrutnost jadnog razjarenog i gnjevnog naroda. Njegova žeđ za osvetom još je više porasla ubistvom kralja; i oni koji su zapovjedili da se kralj ubije, uskoro su pošli za njim pod giljotinu. Odlučeno je da se pogube svi koji su bili osumnjičeni kao neprijatelji revolucije. Tamnice su bile prepune; jedno vrijeme u njima je bilo preko dvjesta hiljada zatvore,nika. U gradovima su se dešavali strašni prizori. Jedna revolucionarna stranka dizala se protiv druge, i Francuska se pretvorila u veliko poprište sukoba narodnih masa, kojima je zavladao bijes njihovih strasti. „U Parizu su izbijali ustanci jedan za drugim, a građani su bili podijeljeni u različite stranke koje su, kako je izgledalo, išle za međusobnim istrebljenjem.” A da zlo bude još veće, Francuska se uplela u dugi i teški rat sa velikim silama Evrope. „Zemlja je bila skoro uništena vojska se bunila zbog neispaćenih plata, Parižani su umirali od gladi, provincije su pustošili razbojnici, a civilizacija sa gotovo ugasila u anarhiji i razvratu.” {VB 233.1}

Narod je vrlo dobro naučio lekcije okrutnosti i mučenja kojima ga je Rim tako marljivo učio. Konačno je došao dan osvete. Sada više nisu bili bacani u tamnice ili vođeni na gubilišta učenici Isusa Krista. Oni su odavna izginuli ili su bili prognani u izgnanstvo. Okrutni Rim je sada osjetio smrtonosnu silu onih koje je odgajao da uživaju u krvoproliću. „Primjer gonjenja koje je kler Francuske davao tokom tolikih vjekova, sada se okrenuo svom težinom protiv njega. Krv svećenika prolivala se na giljotini. Galije i tamnice, nekad pune hugenota, sada su bile pune njihovim goniteljima. Okovani za svoja sjedišta i naporno veslajući, rimski svećenici su proživljavali sve muke koje su tako rado zadavali krotkim hereticima.” (Vidi Hist. dodatak.) {VB 233.2}

Zatim su došli dani kada su najokrutniji zakoni bili izvršavani cd strane najnečovječnijih sudova; kada čovjek nije mogao pozdraviti svog susjeda ili se pomoliti, a da se timene izloži opasnosti da je učinio smrtni prijestup; kad su špijuni vrebali na svakom uglu ulice; kad je svako jutro giljotina bila veoma zaposlena; kada su tamnice bile tako pune kao prostorije broda natovarenog robovima; kada su kanali Pariza dovodili u Senu potoke ljudske krvi... Dok su svakog dana ulicama Pariza prolazila kola natovarena žrtvama ,ka gubilištu, dotle su prokonzuli, koje je Konvent poslao u departmane, vršili nasilja koja isu nadmašivala čak ona u prijestonici. Nož smrtonosne mašine dizao se i padao odviše sporo za djelo pogubljenja. Dugi redovi hapšenika ubijani su plotunima. Lađe prepune nesretnim žrtvama su potapane. Lion se pretvorio u pustinju. U Arasu su zatvorenicima uskratili i okrutnu milost brze smrti. Uzduž rijeke Loare, od Somura do mora, velika jata vrana i jastrebova slavila su gozbu nad galim leševima, isprepletenim u položajima koji su ulivali odvratnost. Nikakva milost nije se ukazivala ni prema spolu ni prema godinama:. Broj sedamnaestogodišnjih mladića i djevojaka, koje je ova okrutna vlast pogubila, penjao se na

stotine. Jakobinci su bacali na koplja malu djecu koju su otrgali sa majčinih grudi.” (Vidi Hist. dodatak.) U kratkom razmaku od deset godina poginulo je tisuće i tisuće ljudskih bića. {VB 233.3}

Sve je to bilo kako je sotona htio; on je vjekovima težio da to postigne. Njegova taktika, od početka do kraja, zasniva se na prijevari, a njegova je nepromjenljiva namjera da svali ljudsku porodicu i najveću bijedu, da osramoti, oskvrni djela Božje, da osujeti njegove namjere milosti i ljubavi, i da tako izazove žalost na nebu. Zatim, pomoću svojih podlih prijevara zasljepljuje um ljudi, dovodi ih dotle da zlo koje je posljedica njegovog rada pripisuju Bogu, kao da su sve nesreće rezultat Stvoriteljevog plana. A kad oni koje je on tako dugo ponižavao i zlostavljao svojom okrutnom moći izvojuju svoju slobodu, on ih onda podstrekava na ispade i zvjerstva. Tada tirani i ugnjetači pokazuju na tu sliku neobuzdane raspuštenosti kao na primjer kakve posljedice donosi sloboda. {VB 234.1}

Ako prijevara u jednom obliku bude otkrivena, onda je sotona oblači u drugo ruho, i mnoštvo je prima isto tako pohlepno kao i ranije. Kad je narod razumio da je rimsko učenje prijevara, te sotona više nije mogao tim sredstvom navesti ljude da krše Božji zakon, tada ih je podsticao da svaku vjeru smatraju prijevarom a Bibliju bajkom; pošto su odbacili božanski zakon, odali su se neobuzdanom razvratu. {VB 234.2}

Kobna pogreška, koja je Francuskoj donijela tolike nesreće, bila je nepoštovanje velike istine da se prava sloboda nalazi u poštovanju Božjeg zakona, „O da si pazio na zapovijesti moje, mir bi tvoj bio kao rijeka, i pravda tvoja kao valovi morski.” „Nema mira bezbožnicima, veli Gospod.” „A tko me sluša, boravit će bezbrižno, i bit će na miru ne bojeći se zla.” Izaija 48, 18. 22; Priče 1, 33. {VB 234.3}

Bezbožnici, nevjernici i otpadnici od vjere protivili su se Božjem zakonu i odbacivali su ga, ali posljedice njihovog utjecaja dokazale su da napredak čovječanstva zavisi od poslušnosti Božjim odredbama. Oni koji ne žele da nauče ovu istinu iz Božje knjige, pozvani su da je nauče iz historije. {VB 235.1}

Kad se sotona služio rimskom crkvom da odvrati ljude od puta poslušnosti, njegova je ruka bila tako vješto sakrivena i njegov rad tako maskiran da izopačavanje i bijeda koju je on prouzrokovao nisu smatrani plodom prijestupa. Ali radom Svetog Duha njegova je moć bila toliko ograničena da njegove namjere nisu mogle da sazru i donesu svoj potpuni plod. Narod nije mogao povezati posljedice sa uzrokom, te nije mogao otkriti šta ga je dovelo u to žalosno stanje. U toku revolucije narodna skupština je otvoreno odbacila Božji zakon. A pod vladom terora, koja je zatim nastupila, svatko je mogao da vidi pravu vezu između uzroka i posljedica. {VB 235.2}

Kad se Francuska javno odrekla Boga i odbacila Bibliju, bezbožnici i duhovi tame su se radovali što su napokon postigli dugo željeni cilj: da vide zemlju oslobođenu od ograničenja Božjeg zakona. „Što nema odmah osude za zlo djelo, zato srce sinova ljudskih kipi u njima

da čine zlo.” Propovjednik 8, 11. Ali, prestupanje pravednog i svetog zakona nužno povlači za sobom stradanje i propast. Iako kazna ne dolazi odmah nakon prijestupa, ipak je sigurno da ona neće izostati. Vjekovi otpada i zločina skupljali su gnjev za dan plate, a kada se napunila mjera njihovog bezakonja, preziratelji Boga kasno su doznali kako je strašno kada se iscrpe Božje strplienje. Duh Božji koji obuzdava okrutnu sotonsku silu, u velikoj mjeri se povukao, i sada je onaj koji uživa u stradanjima ljudi mogao po volji da radi. Oni koji su izabrali stazu pobune, uskoro su žnjeli njene plodove a zemlja se napunila zločinima odviše strašnim da hi ih pero moglo opisati. Iz opustjelih pokrajina i porušenih gradova čuo se strašan krik — krik očajanja. Francuska se uzdrmala kao da ju je zemljotres potresao. Vi era. zakon, društveni poredak, porodica, crkva i država — sve je to oboreno bezbožnom rukom koja se podigla protiv Božjeg zakona. Istinita je riječ mudrog propovjednika: „Zli će pasti zbog svog bezakonja.” „Neka grešnik sto puta č;ni zlo i odgađa mu se, ja ipak znam da će biti dobro onima koji se boje Boga, koji se boje lica njegova. A bezbožniku neće biti dobro.” Priče 11, 51. Propovjednik 8, 12-13. „Jer mrziše na znanje, i straha Gospodnjega ne izabraše. Zato će ješci plod od putova svojih i nasitit će se savjeta svojih.” Priče 1, 29. 31. {VB 235.3}

Lako je bogohulna sila, „koja izlazi iz bezdana”, pobila Božje vjerne svjedoke, ipak oni neće dugo ostati ušutkani. „I poslije tri dana i po duh života od Boga uđe u njih; i staše oba na nogama svojim, i strah veliki napade na one koji ih gledahu.” Otkrivenje 11, 11. Godine 1793. je Francuska na-rodna skupština izglasala ukidanje kršćanske vjere i uklanja nje Svetih pisama. Tri i po godine kasnije je ista skupština ukinula svoju raniju odluku, i opet je dala slobodu Bibliji. Svijet je bio zgranut od poplave zla koje se pojavilo kao posljedica odbacivanja Božje riječi i ljudi su uvidjeli potrebu vjere u Boga i njegovu Riječ kao temelj vrline i morala. Gospod je kazao: „Koga si ružio i hulio? i na koga si podigao glas? i podigao uvis oči svoje? Na sveca Izraelova.” Izaija 37, 23. „Zato, evo, ja ću ih naučiti sada, pokazat ću im ruku svoju i silu svoju da poznaju da mi je ime Gospod.” Jeremija 16, 21. {VB 236.1}

O dvojici svjedoka prorok dalje kaže: „I čuše glas veliki s neba koji im govori: izađite amo. I izađoše na nebo na oblacima, i vidješe ih neprijatelji njihovi.” Otkrivenje 11, 12. Otkada je Francuska objavila rat dvojici svjedoka, oni su poštovani više nego ikada ranije. Godine 1804. osnovano je Britansko i inostrano biblijsko društvo. Slična društva sa mnogobrojnim filijalama osnovana su na evropskom kontinentu. Godine 1816. osnovano je Američko biblijsko društvo. Kad je bilo osnovano Britansko biblijsko društvo, Biblija je bila štampana! na pedeset jezika. Danas je ona prevedena na više stotina jezika i dijalekata. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 236.2}

U toku pedeset godina koje su prethodile godini 1792, obraćalo se malo pažnje stranoj misiji. Nijedno novo društvo nije bilo osnovano, i malo je crkava vodilo računa o propovijedanju evanđelja neznabošcima. Ali svršetkom osamnaestog vijeka nastupila je velika promjena. Ljudi se nisu više zadovoljavali rezultatima racionalizma i osjetili su

potrebu za božanskim otkrivenjem i vjerom koja se temelji na iskustvu. Od tog vremena misija u stranim zemljama krenula je naprijed novim poletom kao nikada ranije. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 236.3}

Usavršavanje štamparske vještine pridonijelo je mnogo širenju Bibliie. Povećane mogućnosti saobraćaja između različitih zemalja, otklanjanje starih prepreka, bilo predrasuda bilo pretjeranog nacionalizma, slom svjetske papske vlasti — sve je to otvorilo put širenju Biblije u svijetu. Već više godina Biblija se slobodno prodaje na ulicama Rima, a sada je već odnesena u sve dijelove nastanjene zemaljske kugle. {VB 236.4}

Nevjerni' Volter hvaleći se rekao je jednom prilikom: „Umoran sam od stalnog slušanja da je dvanaest ljudi osnovalo kršćansku religiju. Ja ću dokazati da je dosta jedan čovjek da je obori." Prošao je jedan i po vijek od njegove smrti. Milioni su se pridruživali njemu u ratu protiv Biblije, ali je nisu uništili. Gdje je u Volterovo doba bilo sto primjeraka Svetog pisma, danas ih ima deset hiljada, pa i sto hiljada. Jedan reformator je kazao: „Biblija je nakovan na kome su se istrošili mnogi čekići." Gospod kaže: „Nikakvo oružje načinjeno protiv tebe neće biti sretno, i svaki jezik koji se podigne na te na sudu, sudit će se." Izaija 54, 17. {VB 237.1}

„Riječ Boga našega ostajte do vijeka." „Vjerne su sve zapovijesti njegove. Tvrde su zauvijek vijeka, osnovane na istini i pravdi." Izaija 40, 8; Psalam 111, 7. 8. Što je sazidano na ljudskom autoritetu, porušit će se; ali što je utemeljeno na stijeni nepromjenljive Božje Riječi, ostat će zauvijek. {VB 237.2}

POGLAVLJE 16.— ZEMLJA SLOBODE

Engleski reformatori, iako su se odrekli nauke Rima, ipak su zadržali mnoge njene oblike. Anglikanska crkva je odbacila autoritet i religiju Rima, ali je u svom bogosluženju sačuvala mnoge njegove običaje i ceremonije. Tvrdilo se da ta pitanja nisu pitanja savjesti, jer nisu propisana u Svetom pismu, pa prema tome nisu bitna; i, pošto nisu zabranjena, smatralo se da nisu ni štetna. Naglašavalo se da su te ceremonije sačuvane da bi se smanjio ponor koji dijeli reformirane crkve od Rima, i da bi se time olakšalo prihvaćanje protestantske vjere od strane pristalica Rima. {VB 238.1}

Za konzervativce i za one koji su bili za popuštanje, ovi dokazi su izgledali logični. Ali postajali su i drugi, nazvani puritancima, koji nisu tako mislili. Činjenica da su ovi običaji „imali za cilj da premoste ponor između Rima i reformacije" bila je za njih dovoljan razlog da ih ne prihvate. U njima su gledali znak ropstva od koga su se oslobodili i u koje se nikaiko nisu htjeli vratiti. Tvrdili su da je Bog u svojoj Riječi odredio pravila koja isu neophodna za bogosluženje, i da ljudi ne mogu po svojoj volji da im nešto dodaju ili oduzmu. Početak velikog otpada sastojao se baš u tome što se nastojalo da se autoritet Božji zamijeni autoritetom crkve. Rim je počeo da naređuje ono što Bog nije zabranjivao, a konačno je zabranjivao ono što je Bog izričito naređivao. {VB 238.2}

Mnogi su ozbiljno željeli da se vrate čistoti i jednostavnosti prve kršćanske crkve. Oni su u mnogim običajima anglikanske crkve vidjeli ostatke idoloplokonstva, i nisu mogli čiste savjesti prisustvovati njenom bogosluženju. Crkva opet, sa svoje strane, podupirana državnim autoritetom, nije dozvoljavala odstupanje od njenih formi. Zakon je tražio posjećivanje bogosluženja, a nedozvoljeni vjerski sastanci su bili zabranjeni pod prijetnjom kazne zatvora, progonstva i smrti. {VB 238.3}

U početku sedamnaestog vijeka kralj koji je upravo sjeo na engleski prijesto izjavio je da će prisiliti puritance da „se pokore, ili će biti izagnani iz zemlje, a možda će ih stići i veće zlo".218 Gonjeni, prognani, zatvarani, ne videći da ih išta bolje čeka u budućnosti, mnogi su stekli uvjerenje da „Engleska više nije mjesto stanovanja za dne koji žele da služe Bogu po svojoj: savjesti".219 Neki su odlučili da potraže utočište u Nizozemskoj, Oni su doživjeli velike teškoće i materijalne gubitke, bili su izdavani u ruke neprijatelja i zatvarani, ali njihova čvrsta istrajnost bila je krunisana uspjehom, i oni su konačno našli utočište na gostoljubivim obalama Nizozemske republike. {VB 239.1}

Prilikom svoga bjekstva ostavljali su svoje kuće, svoja imanja i sva sredstva za život. Kao stranci u stranoj zemlji, usred naroda drugog jezika i drugih običaja, bili su primorani da traže nova zanimanja da bi zaradili svoj kruh. Ljudi zrelog doba, koji su svoj život proveli u obrađivanju zemlje, bili su primorani da uče neki zanat. Ali, oni su primili svoj novi položaj bez gunđanja, ne gubeći vrijeme u lijenosti ili nezadovoljstvu. Iako su često trpjeli siromaštvo, ipak su zahvaljivali Bogu za blagoslove kolje im je još davao, i radovali

su se u svojoj duhovnoj zajednici s Bogom. „Znali su da su putnici, i nisu se zbog toga uznemiravali, već su podizali oči k nebu, svojoj najdražoj domovini, i time su se tješili.”220 {VB 239.2}

Progonstvo i teškoće ojačali su njihovu ljubav i vjeru. Uzdali su se u Božja obećanja, i On ih nije razočarao u vrijeme potrebe. Njegovi anđeli su bili pored njih da ih hrabre i da im pomažu. A kad im je Božja ruka pokazala zemlju preko mora, gdje bi mogli osnovati svoju državu, i svojoj djeci ostaviti dragocjeno nasljedstvo religiozne slobode, pošli su naprijed bez oklijevanja stazom proviđenja. {VB 239.3}

Bog je dozvolio da na njegov narod dođu kušanja da bi ga pripremio za ispunjenje svojih namjera milosti prema njima!. Crkva je bila ponižena da bi zatim mogla biti uzdignuta. Bog je bio gotov da joj otkrije svoju silu da bi svijetu dao novi dokaz da neće napustiti one koji se uzdaju u njega. On je događaje tako vodio da su Sotonin gnjev i napadaji zlih ljudi uzdigli njegovu čast, a njegov narod doveli na sigurno mjesto. Progoni i izgnanstva otvarali su put slobodi. {VB 239.4}

Kad su prvi put bili primorani da se odvoje od anglikanske crkve, puritanci su se međusobno svečano obavezali da će kao slobodan Božji narod „hoditi složno po svim putovima koje im je Bog otkrio ili će im u buduće otkriti”.221 To je bio. pravi duh reforme, životni princip protestantizma. Sa ovom. odlukom su ovi pobožni ljudi napustili Nizozemsku da bi potražili u Novom Svijetu novi dom. Džon Robinson, njihov propovjednik, koga je Proviđenje spriječilo da ih prati, rekao im je u svom oproštajnom govoru: {VB 239.5}

„Braćo, mi ćemo se sada rastati, i Bog zna da Ii ću ikada vidjeti vaša lica. Bilo da je Gospod tako odredio ili nije, ja vas Zaklinjem pred Bogom i njegovim anđelima da se ne ugledate na mene više nego što sam se ja ugledao na Krista. Ako bi vam Bog kroz neko drugo svoje oruđe nešto otkrio, budite spremni da to primite isto tako kao što ste prije primali istinu kroz moje propovijedi; duboko sam uvjeren da će Gospod učiniti da iz njegove Riječi zasvijetli nova istina i nova svjetlost.”222 {VB 240.1}

„Sto se mene tiče, ja ne mogu dovoljno oplakati stanje reformiranih crkava, koje su u vjeri došle do izvjesnog stepena i ne žele ići dalje nego što su išle vođe njihove reformacije. Luterani se ne mogu natjerati da učine korak dalje nego što je Luter išao... i kalvinisti, kao što vidite, stoje ondje gdje ih je ostavio veliki Božji čovjek koji, ipak, nije sve vidio. To je nesreća koja se ne može dovoljno oplakati; jer iako su ovi ljudi u svoje vrijeme bili sjajne svjetiljke, oni ipak nisu upoznali sve Božje savjete, i kad bi oni danas živjeli, bili bi isto tako spremni da prime novu svjetlost kao što su tada bili voljni da prime prvu.”223 {VB 240.2}

„Sjetite se svoga zavjeta kojim ste se obavezali da ćete hoditi svim putovima Gospodnjim koji su vam otkriveni ili će vam biti otkriveni. Sjetite se svog obećanja i zavjeta s Bogom i međusobnog zavjeta da ćete primiti svaku svjetlost, svaku istinu koja vam bude otkrivena iz

njegove napisane Riječi. Ali, pazite, ja vas molim, što ćete prihvatiti kao istinu, uspoređujte i mjerite to s drugim tekstovima istine prije nego što to prihvatite; jer nije moguće da kršćanski svijet, koji je nedavno izašao iz tako duboke tame, najednom dođe do punog svijetla."224 {VB 240.3}

Težnja za slobodom savjesti oduševila je tove pobožne putnike da hrabro podnesu opasnosti dugog puta preko mora, da izdrže teškoće i opasnosti divljeg kraja i da sa Božjim blagoslovima polože na obalama Amerike temelj jedne moćne nacije. Ipak, uprkos svojoj iskrenosti i pobožnosti, ovi putnici nisu još shvatili veliko načelo religiozne slobode. Nisu bili spremni da slobodu koju su po svaku cijenu željeli izvojevati za sebe, dadu drugima. {VB 240.4}

„Malo je bilo onih, čak i među najvećim misliocima i moralistima sedamnaestog vijeka, koji su imali pravi pojam o velikom načelu Novoga zavjeta, koje ističe da je Bog jedini sudac ljudskog vjerovanja."225 Nauka koja uči da je Bog povjerio crkvi pravo da vlada nad savješću i određuje šta je krivovjerstvo i kažnjava ga, jedna je od najvećih papskih zabluda, koja je veoma duboko ukorijenjena. Iako su reformatori odbacili nauku Rima, ipak se nisu potpuna oslobodili njegovog duha nesnošljivosti. Duboka tama, kojom je Rim obavio cijelo kršćanstvo u toku svoje svjetske prevlasti, nije još bila sasvim raspršena. Jedan od glavnih propovjednika države Masačusets Bej, rekao je: „Snošljivost je kriva što je svijet postao antikršćanska i crkva nikad ne treba da žali što je bila stroga prema hereticima."226 Kolonisti su prihvatili zakon da samo članovi crkve imaju pravo glasa u građanskim pitanjima. Uspostavljena je bila neka vrsta državne crkve, i od svih se tražilo da pomažu izdržavanje klera, a vlastima je bilo stavljeno u dužnost da suzbijaju krivovjerstvo. Tako je svjetovna vlast bila u rukama crkve. Nije potrajalo dugo, i te su mjere dovele do neizbježive posljedice — do progonstva. {VB 241.1}

Jedanaest godina poslije osnivanja prve kolonije, došao je Rodžer Vilijams u No/vi Svijet. Kao i prvi doseljenici, došao je i on da uživa slobodu savjesti; ali, za razliku od njih, on je razumio — što je malo ljudi njegova vremena razumjelo — da je ta sloboda neotuđivo pravo svih, ma kakvo bilo njihovo vjerovanje. On je bio ozbiljan istraživač istine i zajedno s Robinsonom je. smatrao da je nemoguće da je već otkrivena sva svjetlost iz Božje Riječi. Vilijams je bio „prvi u kršćanstvu novijeg vremena koji j,e učio da građanska vlast treba da se osniva na slobodi savjesti i ravnopravnosti mišljenja pred zakonom."227 Izjavio je da je dužnost vlasti da kažnjava zločine, a ne da vlada nad savješću. „Narod ili vlasti", rekao je on, „mogu odlučiti što je čovjek dužan čovjeku, ali ako pokušaju da odrede što je čovjekova dužnost prema Bogu, onda čine nešto što nije njihovo pravo, i čovjek se ne može sa sigurnošću osloniti na njih. Jasno je da kad bi poglavarstva imala u tom pogledu vlast, ona bi mogla propisati danas ovo, a sutra ono mišljenje ili vjerovanje, kao što su to činili u Englesko i razni kraljevi i kraljice, a u rimskoj crkvi razne pape i koncili, tako da bi vjera postala gomila zbrke."228 {VB 241.2}

Prisustvovanje bogosluženjima državne crkve zahtijevalo se pod prijetnjom zatvora ili novčane kazne. „Vilijams nije odobravao taj zakon; najgora odredba tog zakona bila je ta kojom se propisivalo pohađanje bogosluženja župske crkve. Prisiljavati nekoga da se priključi ljudima drukčijeg vjerovanja, smatrao je povredom njihovog prirodnog prava; silom vući nevjerne i ravnodušne na bogosluženje, znači zahtijevati od ljudi licemjerstvo..!. Nikoga ne treba protiv njegove volje prisiljavati da prisustvuje bogosluženju ili da plaća troškove oko bogosluženja. ‚Šta', vikali su njegovi protivnici, sablažavajući se o njegovu nauku, ‚nije li radnik dostojan svoje plate?' ‚Da', odgovorio je Vilijams, ali od onih koji ga upošljavaju.'"229 {VB 241.3}

Rodžera Vilijamsa su ljudi poštovali i voljeli kao vjernog propovjednika, čovjeka rijetkih sposobnosti, nesalomljivog poštenja i prave dobrote; ali neki nisu mogli podnijeti što on taka odlučno poriče pravo građanskoj vlasti da gospodari nad crkvom, i što zahtijeva religioznu slobodu. Primjena te nove nauke, govorili su, „prevrnula bi temelj vlade ove zemlje".230 On je bio osuđen na protjerivanje iz kolonije, i konačno, da bi izbjegao' hapšenje, bio je primoran da usred najveće zime potraži utočište u šumi. {VB 242.1}

„U toku četrnaest sedmica", piše on, „po najgorem vremenu lutao sam žalosno amo tamo bez utočišta i bez kruha, ali gavrani su me hranili; jedno šuplje drvo služilo mi je najčešće kao zaklon."231 Tako je nastavljao svoje mučno bjekstvo kroz snijeg i besputne šume, dok napokon nije našao> utočište kod jednog indijanskog plemena, čiju je ljubav i povjerenje stekao trudeći se da ih upozna sa evanđeoskim istinama. {VB 242.2}

Nakon lutanja od više mjeseci konačno je stigao do obale Naragansetskog zaljeva, gdje je položio temelj prvoj državi modernog vremena, koja je u punom smislu priznavala pravo religiozne slobode. Osnovni princip kolonije Rodžera Vilijamsa glasio je: „Svatko ima slobodu da služi Bogu po svjetlosti svoje savjesti."232 Njegova mala država Rod Ajland postala je utočište svih progonjenih; rasla je i cvjetala dok njeni osnovni principi — građanska i vjerska sloboda — nisu postali ugaoni kamen američke republike. {VB 242.3}

U ovom važnom starom dokumentu, koji su ovi ljudi pro<glasili poveljom svojih prava — Deklaracijom nezavisnosti — oni kažu: „Mi smatramo da su ove istine same po sebi razumljive: da su svi ljudi stvoreni jednaki, da im je Stvoritelj dao izvjesna neotuđiva prava u koja ubrajamo pravo na život, slobodu i postizanje sreće." Ustav garantira najjasnijim riječima nepovredivost savjesti. On kaže: „Nikakav vjerski uvjet ne smije da se traži kao kvalifikacija za vršenje bilo kakve javne povjerljive službа u Sjedinjenim Državama." „Kongres ne može da donese nikakav zakon sa ciljem da uvede bilo kakvu državnu religiju, ili pak da zabrani slobodno ispovijedanje neke religije." {VB 242.4}

„Tvorci Ustava priznali su vječno načelo da odnosi čovjeka prema njegovom Bogu stoje iznad ljudskog zakonodavstva, i da je njegovo pravo savjesti neotuđivo. Za dokazivanje ove istine nije potrebno navoditi razloge; svatko je toga svjestan u svojoj unutrašnjosti. Svijest o tome, uprkos ljudskim zakonima, dala je snagu tolikim mučenicima usred muka i plamena

lomače. Osjećali su da je njihova dužnost prema Bogu iznad ljudskih naredbi, i da čovjek nema prava da gospodari nad njihovom savješću. To je načelo koje svatko nosi u sebi, i koje nitko ne može da iskorijeni."233 {VB 243.1}

Kad se u Evropi pročula vijest da postoji jedna zemlja gdje svatko može da uživa plod svoga truda i da živi po svojoj savjesti, hiljade njih su pohitali u Novi Svijet. Kolonije su se brzo umnožavale. „Naročitim zakonom kolonija Masačusets je pružala dobar prijem i pomoć kršćanima svih nacija, koji su bježali preko Atlanskog oceana da izbjegnu ratove, glad ili ugnjetavanje svojih progonitelja. Tako su, po zakonu, ove izbjeglice i prognanici postali gosti države."234 U toku dvadeset godina od prvog iskrcavanja u Plimautu, hiljade novih doseljenika se nastanilo u Novoj Engleskoj. {VB 243.2}

Da bi postigli svoj željeni ideal, ovi doseljenici su bili zadovoljni da marljivim i štedljivim životom osiguraju sebi najpotrebnija sredstva za život. Od zemlje su očekivali samo najskromniji plod svoga rada. Nisu se dali obmanuti bilo kakvim zlatnim izgledima budućnosti. Bili su zadovoljni polaganim ali stalnim napretkom svoje društvene zajednica. Strpljivo su podnosili odricanja života u pustinji, zalivali su svojim suzama i znojem svog čela drvo slobode koje je pustilo svoje korijene duboko u zemlju. {VB 243.3}

Biblija je bila temelj njihove vjere, izvor mudrosti i ustav slobode. Njena načela su se marljivo proučavala u domu, u školi i u crkvi, i njeni plodovi su se pokazali u blagostanju, obrazovanosti, moralnoj čistoti i umjetnosti. Mogao je netko živjeti godinama u puritanskoj koloniji, „a da ne sretne nijednog pijanicu, da ne čuje ni jedne psovke i ne vidi ni jednog prosjaka".235 To je bio dokaz da su biblijska načela najsigurnije jamstvo narodne veličine. Slabe i zabačene kolonije prerasle su u savez moćnih država, i svijet je sa čuđenjem gledao kako se u miru razvija „crkva bez pape i država bez kralja". {VB 243.4}

Ali neprestano su sve veće mase ljudi dolazile u Ameriku, podstreknute sasvim drugim pobudama od onih koje su dovele prve putnike. Iako su jednostavna vjera i čisti život imali veliki utjecaj, taj je utjecaj ipak sve više slabio, što se više povećavao broj onih koji su tražili samo materijalne koristi. {VB 244.1}

Princip prvih kolonija: da samo članovi crkve imaju pravo glasa i da samo oni mogu zauzimati položaje u građanskoj upravi — donio je teške posljedice. Ove mjere uvedene su kao sredstva da se sačuva čistota države, ali one su prouzrokovale propast crkve. Pošto je ispovijedanje vjere bio uvjet da se dobije pravo glasa i pravo na službu, mnogi su se priključili crkvi, vođeni isključivo materijalnim ciljevima, ne doživjevši promjenu srca. Tako su se, malo po malo, crkve punile neobraćenim ljudima; čak i među propovjednicima je bilo takvih koji su iznosili lažno učenje i nisu ništa znali o preporadajućoj sili Svetog Duha. Opet se pokazalo ono što se tako često moglo vidjeti u historiji crkve od Konstantinovih dana do danas: kako ne valja podizati crkvu uz pomoć države i pozivati svjetovnu' vlast da podupre evanđelje onoga koji je rekao: „Moje carstva nije od ovoga

svijeta.” Ivan 18, 36. Spajanje crkve s državom, pa bilo to u najmanjem obliku, ne približava svijet crkvi kako to izgleda, nego zapravo uvijek približava crkvu svijetu. {VB 244.2}

Velike principe koje su tako plemenito zastupali Robinson i Rodžer Vilijams — da je istina progresivna, da kršćani treba da budu spremni da prime svaki zrak svjetlosti koji izlazi iz Božje riječi — njihovi isu potomci izgubili iz vida. Protestantske crkve u Americi, kao i one u Evropi, koje su uživale prednost da prime blagoslove reformacije, nisu uspjele da napreduju na putu reforme. S vremena na vrijeme ustajali su vjerni ljudi da propovijedaju nove istine i razotkriju dugo gajene zablude, ali većina, kao Jevreji u Kristovo vrijeme i papisti u vrijeme Lutera, nije htjela da vjeruje ništa drugo osim ono što su vjerovali njihovi očevi niti da živi drukčije nego što su oni živjeli. Stega se njihova vjera ponovo izopačila u formalizam; zablude i praznovjerja, koja su mogla biti otklonjena da je crkva nastavila živjeti u svie^losti Božje Riječi, zadržala su se i bila su čak omiljena.” Tako ie duh reformacije postepeno Iščezavao, i napokon se u protestantskim crkvama podavila potreba za reformacijom kao i u rimskoj crkvi za vrijeme Luterovo. Tu je vladao isti svjetski duh, isto duhovno mrtvilo, isto obožavanje ljudskog mišljenja, a na mjesto Božje Riječi veličale su se ljudske teorije. {VB 244.3}

Veliko širenje Biblije u početku devetnaestog vijeka, i ogromna svjetlost koja se na taj način izlila na svijet, nisu donijeli odgovarajući napredak u poznavanju otkrivenih istina i u religioznom životu. Sotona nije mogao, kao u stara vremena, da Božju Riječ drži daleko od naroda, ona je bila svakome na dohvatu; ali da bi ipak postigao svoj cilj, mnoge je naveo na to da je ne cijene dovoljno. Ljudi nisu marili da istražuju Sveto pismo, i zato su nastavili da prihvaćaju lažna tumačenja i gaje nauke koje nisu imale biblijskog temelja. {VB 245.1}

Videći da ne može istinu uništiti progonstvima, sotona je ponovo prihvatio plan kompromisa, koji je u prvim vjekovima doveo do velikog otpada i do stvaranja rimske crkve. On je naveo kršćane da se sjedine, ne baš sa neznabošcima, kao u vrijeme cara Konstantina, već sa onima koji su se obožavanjem stvari ovoga svijeta pokazali isto toliko idolopoklonici. Posljedice ovog sjedinjenja bile su isto tako opasne kao i one u prošlim vjekovima. Oholost i razmetljivost gajile su se pod plaštom vjere, a crkve su se pokvarile. Sotona je nastavio da izvrće nauku Svetog pisma, i tradicije, koje će uništiti milione duša, uhvatile su dubok korijen. Crkva je čuvala i štitila tradiciju, mjesto da so drži „vjere koja je jednom zauvijek bila data svetima”. Juda 3. Tako su bila omalovažena načela za koja su reformatori tako mnogo radili i stradali. {VB 245.2}

POGLAVLJE 17.—PRETEČE JUTRA

Jedna od najsvečanijih i najslavnijih istina u Bibliji je istina o drugom dolasku Spasitelja, koji će doći da dovrši veliko djelo otkupljenja. Obećanje o dolasku Onoga, koji je „uskrsnuće i život", koji će „prognane opet dovesti kući", pruža Božjem putničkom narodu, koji mora tako dugo putovati „dolinom sjena smrtnoga", skupocjenu i blaženu nadu. Nauka o drugom dolasku je glavna nauka Svetog pisma. Počevši od dana kada su naši prvi roditelji žalosna srca napustili Edem, djeca vjere su čekala na dolazak Obećanoga koji će slomiti silu neprijatelja i opet ih vratiti u izgubljeni raj. Sveti ljudi prošlih vjekova gledali su u slavnom dolasku Mesije ispunjenje svoje nade. Enoh, sedmi čovjek od Adama, „koji je tri stotine godina živio jednako po volji Božjoj", imao je tu čast da iz daleka posmatra dolazak Oslobodiitelja. „Gle", rekao je on, „ide Gospod s hiljadam svetih anđela svojih da učini sud svima." Juda 14, 15. Patrijarh Job, usred noći svojih muka, uskliknuo je s nepokolebljivim pouzdanjem: „Ali znam da je živ moj Iskupitelj, na posljedak će stati nad prahom. I ako se ova koža moja: i raščini, opet ću u tijelu svom vidjeti Boga. Ja isti vidjet ću ga, i oči moje gledat će ga, a ne drugi." O Jobu 19, 25-27. {VB 246.1}

Kristov dolazak, kojim će biti uspostavljeno carstvo pravde, nadahnuo je svete pisce najuzvišenijim i najoduševljenijim riječima. Pjesnici i proroci pisali su o tome riječima prožetim nebeskim žarom. Psalmista je pjevao o sili i veličanstvu izra,elskog Cara: „Sa Siona, koji je vrh krasote, javlja se Bog. Ide Bog naš, i ne muči; pred njim je oganj koji proždire, oko njega je bura velika. Doziva nebo ozgo i zemlju, da sudi narodu svojemu..." „Neka se vesele nebesa, i zemlja se raduje; nek pljeska more i što je u njemu... pred licem Gospodnjim, jer ide, jer ide da sudi zemlji. Sudit će vasilienoj po pravdi, i narodima po istini svojoj." Psalam 50, 2-4; 96, 11-13. {VB 246.2}

Prorok Izaija j|e uskliknuo: „Probudite se pjevajte koji stanujete u prahu; jer je tvoja rosa, rosa na travi, i zemlja će izmetnuti mrtve." „I uništit će smrt zauvijek, i utrt će Gospod Gospod suze sa svakog lica, i sramotu naroda svojega ukinut će sa sve zemlje, jer Gospod reče. I reći će se u ono vrijeme: gle, ovo je Bog naš, njega čekasmo-, i spasit će nas; ovo je Gospod, njega čkasmo; radovat ćemo se i veselit ćemo se za spasenje njegovo." Izaija 26, 19; 25, 8-9. {VB 247.1}

I Habakuk, ushićen jednom svetom vizijom, opisuje Kristov dolazak: „Bog dođe od Temana, i Svetac s gore Farana, slava njegova pokri nebesa, i zemlja se napuni hvale njegove. Svjetlost mu bješe kao sunce, zraci izlažahu mu iz ruku, i ondje bješe sakrivena sila njegova.. Stade, i izmjeri zemlju, pogleda, i razmetnu narode, raspadoše se vječne gore; slegoše se humovi vječni; putovi su mu vječni... Pojezdio si na konjima svojim i na kolima svojim za spasenje... Vidješe te gore i uzdrhtaše... bezdana pusti glas svoj, u vis podiže ruke svoje. Sunce i mjesec stadoše u stanu svom, idoše prema svjetlosti tvoje strijele, prema

sijevanju sjajnoga koplja tvojega. Izašao si na spasenje narodu svojemu, na spasenje s Pomazanikom svojim.” Habakuk 3, 3-13. {VB 247.2}

Uoči svog rastanka sa učenicima, Spasitelj ih tješi obećanjem o svom povratku: „Neka se ne plaši srce vaše... U kući Oca mojega ima mnogo stanova... Idem da vam pripravim mjesto. I kad odem i pripravim vam mjesto, opet ću doći, i uzet ću vas k sebi.” Ivan 14, 1-3. {VB 247.3}

„Kad dođe Sin čovječji u slavi svojoj i svi sveti anđeli s njime, onda će sjesti na prijestolu slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi.” Matej 25, 31. 32. {VB 247.4}

Anđeli koji su se javili učenicima na Maslinskoj gori poslije Kristovog uznesenja, ponovili su im obećanje o njegovom povratku: „Ovaj Isus koji se od vas uze na nebo, tako će doći kao što vidjeste da ide na nebo.” Djela 1,11. Apostol Pa,vao, nadahnut Svetim Duhom, svjedoči: „Jer će sam Gospod sa zapoviješću, s glasom arhanđelovim, i s trubom Božjom sići s neba.” 1. Solunjanima 4, 16. Prorok sa Patmosa veli: „Evo, ide s oblacima, i ugledat će ga svako oko.” Otkrivenje 1, 7. {VB 247.5}

Od njegovog slavnog dolaska zavisi „uspostavljanje svega onoga o čemu svjedoči Bog ustima sviju svetih proroka svojih od postanja svijeta” Tada će biti slomljena vlast grijeha„carstvo ovoga svijeta” postat će „carstvo Gospoda našega i Krista njegova, i carovat će uvijek vijeka”. „Javit će se slava Gospođnja, i svako 6e je tijelo vidjeti.” Gospod Bog učinit će da nikne pravda i pohvala pred svim narodima.” „U ono će vrijeme Gospod nad vojskama biti slavna kruna i dičan vijenac ostatku naroda svojega.” Djela 3, 21; Otkrivenje 11, 15; Izaija 40, 5; 61, 11; 28, 5. {VB 247.6}

Tada će tako dugo očekivano Mesijino carstvo mira biti uspostavljeno pod cijelim nebom. „Jer će Gospod utješiti Sion, utješit će sve razvaline njegove, i pustinju njegovu učinit će da bude kao Edem i pustoš njegova kao vrt Gospodnji.” „Slava libanska dat će joj se i krasota karmelska i saronska.” „Neće se više zvati ostavljena, niti će se zemlja tvoja zvati pustoš, nego ćeš se zvati milina moja i zemlja tvoja udata.” „I kao što se raduje ženik nevjesti, tako će se tebi radovati Bog tvoj.” Izaija 51, 3; 35, 2; 62, 4. 5. {VB 248.1}

Kristov dolazak bio je u svim vjekovima blažena nada njegovih vjernih učenika. Obećanje koje je Spasitelj dao; na rastanku na Maslinskoj gori da će opet doći, rasvetljavalo je učenicima budućnost, ispunjavalo je njihova srca radošću i nadom koju nikakva žalost nije mogla potisnuti ni progonstvo pomračiti. Usred stradanja i progonstva, „javljanje slave velikog Boga i Spasitelja našega Isusa Krista” bila je „blažena nada”. Kad su. Solunjani oplakivali gubitak1 svojih dragih, koji su se nadali da će ostati živi do Kristovog povratka, apostol Pavao ih je tješio govoreći im o uskrsnuću koje će pratiti Kristov povratak. Tada će mrtvi u Kristu uskrsnuti i zajedno sa živim bit će uzeti na susret Kristu na nebo. „Tako”, rekao1 je Pavao, „utješavajte jedan drugoga ovim riječima.” 1. Solunjanima 4, 16-18. {VB 248.2}

Na stjenovitom Patmosu omiljeni učenik čuo je obećanje: „Doći ću skoro”!, i njegov odgovor, pun čežnje, izražava molitvu Božje crkve kroz sve vjekove: „Da dođi, Gospođe Isuse!” Otkrivenje 22, 20. {VB 248.3}

Iz dubine tamnica, sa lomača i gubilišta, gdje su sveti i mučenici svjedočili za istinu, odjekuje u svim vjekovima isti uzvik vjere i nade. Uvjeren u Kristovo uskrsnuće, i prema tome i u svoje vlastito uskrsnuće u vrijeme njegovog dolaska, jedan od ovih kršćana veli da su „oni prezirali smrt i uzdigli se iznad nje”.236 Bili su voljni da siđu u grob, da bi mogli izaći iz njega slobodni u času uskrsnuća. Očekivali su „dolazak Gospoda na oblacima u slavi njegovog Oca”, kada će nastupiti „vrijeme carstva pravednih”. Valdežani su gajili istu vjeru. Viklif je očekivao pojavljenje Otkupitelja kao nadu crkve.237 {VB 248.4}

Luter je govorio: „Ja sam uvjeren da neće proći ni tri vijeka dok ne dođe dan suda. Bog ne želi i ne može više da trpi ovaj pokvareni svijet. Približava se veliki dan, u kome će se ukinuti carstvo mržnje.”238 {VB 249.1}

Ovaj ostarjeli svijet nije daleko od svog svršetka”, rekao je Melanhton. Kalvin je molio kršćane „da ne budu neodlučni i d’a od srca čeznu za danom Kristovog dolaska kao najsvetijim događajem” i izjavio je da cijela porodica vjernih ima oči upravljene na taj dan. „Moramo da smo željni Krista, da ga tražimo, da o njemu razmišljamo do dolaska onog velikog dana”, rekao je on, „kad će Gospod potpuno otkriti slavu svog carstva.”239 {VB 249.2}

„Nije li se naš Gospod Spasitelj uznio na nebo u našem tijelu,” govorio je Noks, škotsik reformator, „i zar neće opet doći? Mi znamo da će on opet doći, i to vrlo brzo.” Ridli i Latimer, koji su položili svoje živote za istinu, gledali su u vjeri na Kristov dolazak. Ridli je pisao: „Svijet bez sumnje — ja u to vjerujem, i zato govorim — ide svome kraju. Uzviknimo zajedno s Ivanom, Kristovim slugom: ‚Dođi skoro, Isuse!’”240 {VB 249.3}

„Misao o Gospodnjem dolasku”, rekao je Bakster, „neobično mi je dragocjena i mila,”241 „Djelo vjere i odlika njegovih svetih jeste da vole njegov dolazak i očekuju blaženu nadu<” Ako je smrt posljednji neprijatelj koji će biti uništen u času uskrsnuća, onda možemo da razumijemoi zašto vjerni treba da čeznu i da se mole za Kristov dolazak kad će biti izvojevana ova potpuna i konačna pobjeda.”242 „To je dan koji svi vjerni treba da očekuju i za kojim treba da čeznu kao za ostvarenjem cijelog svog otkupljenja i ispunjenjem svih svojih želja i težnji.” „Ubrzaj, o Gospode, ovaj blagoslovljeni dan!”243 Ovo je bila nada apostolske crkve, crkve pustmj.e i reformatora. {VB 249.4}

Proročanstvo govori ne samo o načinu i cilju Kristovog dolaska vteć daje i znake po kojima se može znati da je taj događaj blizu. Isus je rekao: „Bit će znaci u suncu, u mjesecu i u zvijezdama.” Luka 21, 25. „Sunce će pomrčati i mjesec svoju svjetlost izgubiti. I zvijezde će s neba spasti, i sile nebeske pokrenuti se. I tada će ugledati Sina čovječjega gdje ide na oblacima sa silom i slavom velikom.” Marko 13, 24-26. Ivan opisuje u Otkrivenju

prve znakove koji će prethoditi Kristovom dolasku: „Zatrese se zemlja vrlo i sunce posta crno kao vreća od kostrijeti, i mjesec posta kao krv.” Otkrivenje 6, 12. {VB 249.5}

Ovi znaci pokazali su se prije početka devetnaestog vijeka. Kao ispunjenje ovog proročanstva, 1755. godine poslije Krista desio se najstrašniji zemljotres koji je ikada zabilježen. Iako je poznat kao potres u Lisabonu, om se osjetio u velikom dijelu Evrope, Afrike i Amerike. Osjetio se na Grenlandu, Antilima, na otoku Maderi, u Norveškoj, Švedskoj, Velikoj Britaniji i Irskoj. Obuhvatio je površinu više od šest miliona kvadratnih kilometara. U Africi se potres osjetio gotovo isto toliko snažno kao u Evropi. Veliki dio Alžira je bio razoren; a nedaleko od Maroka bio je uništen jedan gradić koji je brojao osam do deset tisuća stanovnika. Veliki talas pokrio je obalu Španije i Afrike, poplavivši gradove i prouzrokovavši veliku pustoš. {VB 250.1}

U Španiji i Portugaliji potres je bio najjači. Tvrdi se da je u Kadisu nabujali talas dosegao visinu od osamnaest metara. „Neke od najviših planina u Portugaliji potresle su se takoreći do temelja; na nekima od njih otvorili su se vrhovi i zatim su se raspukli i raskomadali na čudan način, pri čemu su ogromni komadi stijena bačeni u susjedne doline. Priča se da su iz tih planina izbijali i plameni jezici.”244 {VB 250.2}

U Lisabonu „se najprije čula podzemna tutnjava, i odmah poslije toga je jak udar srušio veći dio zgrade. Za šest minuta poginulo je šezdest hiljada ljudi. More se ponovo povuklo, ostavivši za sobom suhu pješčanu obalu, a zatim se vratilo i podiglo preko petnaest metara iznad svoje obične visine”. „Pored drugih neobičnih događaja koji su se desili u Lisabonu za vrijeme katastrofe, pominje sa iščezavanje novog keja, sagrađenog od samog mramora, koji je stajao velike svote novaca. Veliki broj ljudi sakupio se na ovom keju kao na sigurnom mjestu, da bi bio izvan ruševina koje su padale; ali iznenada je kej potonuo sa svim ljudima, i nijedno mrtvo tijelo nije isplivalo na površinu.”245 {VB 250.3}

„Udar potresa izazvao je rušenje svih crkava i samostana, većih javnih zgrada, kao i više od četvrtine privatnih kuća. Oko dva sata poslije potresa u raznim dijelovima grada izbio je požar koji je skoro tri dana bijesnila takvom žestinom da je grad bio potpuno opustošen. Zemljotres se desio na dan jednog praznika, kada su crkve i samostani bili puni naroda; i vrlo se malo ljudi spasilo.”246 Strah naroda bio je neopisiv. Nitko nije plakao; nesreća je ugušila suze. Ljudi su trčali amo tamo, izbezumljeni od straha i užasa, udarajući se u lice i grudi, vičući: ‚Mizerikordia!’ — ‚došao je kraj svijeta!’ Majke su za-boravile na svoju dj^cu i trčale ulicama sa raspećem u ruci. Na nesreću, mnogi od njih tražili su sklonište u crkvama; uzalud je bio izložen sakramenat; uzalud su nesretni ljudi grlili oltare, svete slike; svećenici i narod pokopani su zajedno u ruševinama.” Računa se da je tog kobnog dana poginulo oko devedeset hiljada ljudi. {VB 250.4}

Poslije dvadeset i pet godina pojavio se drugi znak spomenut u proročanstvu — pomračenje sunca i mjeseca... Ovaj je znak bio to upadljiviji što je vrijeme njegovog pojavljivanja bilo jasnije određeno. U svom razgovoru sa učenicima na Maslinskoj gori,

pošto je opisao dugo vrijeme nevolje za vjerne — hiljadu dvjesta i šezdeset godina papske prevlasti, za koje je kazao da će se skratiti, — Spasitelj spominje neke događaje koji će prethoditi njegovom dolasku i određuje vrijeme kada će se pojaviti prvi od tih znakova: „Ali u te dane, poslije te nevolje, sunce će pomračiti i mjesec svoju svjetlost izgubiti.” Marko 13, 24. Hiljadu dvjesta i šezdeset dana ili godina završava se 1798. godine. Oko četvrt vijeka ranije progonstva su gotovo sasvim prestala. Nakon progonstava, prema Kristovim riječima, sunce treba da pomrča. Ovo proročanstvo se ispunilo 19. svibnja 1780. godine. {VB 251.1}

„Skoro usamljen među fenomenima ove vrste stoji tajanstveni i do danas nerazjašnjen mračni dan, 19. svibanj 1780. godine, — nerazjašnjivo pomračenje cijelog vidljivog neba i atmosfere u Novoj Engleskoj.”247 {VB 251.2}

Jedan očevidac koji se nalazio u državi Masačusets opisuje taj događaj na slijedeći način: {VB 251.3}

„Sunce je ujutro izašlo sjajno, ali uskoro je počelo da gubi svoj sjaj. Pojavili su se gusti oblaci, ispresijecani munjama; na-stala je grmljavina, i počela je padati sitna kiša. Oko devet sati oblaci su postali svjetliji i dobili su bakreni izgled; i zemlja, stijene, drveće, zgrade, voda i ljudi izgledali su sasvim drukčije na tom čudnovatom, tajanstvenom svijetlu. Nekoliko minuta kasnije pokrio je težak crni oblak cio nebeski svod. osim uske crte na horizontu; tama je postala tako gusta kao što je obično oko devet sati uveče u letnje doba... {VB 251.4}

„Strah, zebnja i užas postepeno su obuzimali ljude. Žene su stajale na vratima posmatrajući mračni predio; ljudi su se vraćali sa poljskih radova; tesar je odlagao svoj alat, kovač napuštao svoju kovačnicu, a trgovac svoj sto. Škole su se raspuštale, djeca su drhteći bježala kućama. Putnici su se sklanjali u prve kuće na koje su nailazili na putu. ‚Šta će se desiti?’ to pitanje je lebdjelo na svim usnama i u svim srcima. Izgledalo je kao da će izbiti oluja, ili kao da je došao kraj svih stvari. {VB 251.5}

Svijeće su bile zapaljene; vatra na ognjištu je plamsala kao za vrijeme jesenje noći kad nema mjeseca. Kokosi su otišle na sjedala; goveda su se sakupila i mukala na izlazu iz pasišta; žabe su kreketale; ptice su pjevale svoje večernje pjesme, a slijepi miševi lepršali naokolo. Ljudi su znali da još nije nastupila noć... {VB 252.1}

Dr. Natanael Viteker, propovjednik crkve u Salemu:, držao je propovijed u kojoj je naglasio da je tama natprirodna. Na mnogim drugim mjestima održavali su se sastanci. Na tim sastancima čitali su se biblijski stihovi, iz kojih se moglo vidjeti da se tama tog mračnog dana podudara s biblijskim proroštvima... Tama je bila najgušća nešto poslije jedanaest sati.”248 U većini mjesta tama je bila tako gusta preko cijelog dana da se nisu mogle vidjeti kazaljke na satu, niti se moglo ručati, niti obavljati bilo kakav kućni posao bez svjetlosti svijeće. {VB 252.2}

Tama je obuhvatala neobično veliko prostranstvo. Dopirala je do Falmuta na istoku, i na zapadu je dosezala do vanjskih dijelova Konektikuta i Albane; na jugu se mogla posmatrati uzduž cijele morske obale, a na sjever se pružala dokle se protežu američka naselja."249 {VB 252.3}

Poslije guste tame tog dana, jedan ili dva sata prije večeri, sa djelomično jasnog neba pojavilo se sunce, koje je još! uvijek bilo zamračeno gustom maglom. „Poslije zalaska sunca oblaci su opet pokrili nebo, i naglo je nastupila tama." Tama ove noći bila je isto tako neobična i strašna kao i ona preko dana; iako je mjesec bio pun, nikakav predmet nije se mogao vidjeti bez vještačkog svijetla koje, posmatrano sa susjednih kuća ili drugih udaljenih mjesta, naziralo se kao kroz neku vrstu egipatske tame, koju nisu mogli probiti svjetlosni zraci.250 Jedan očevidac piše: „Ne mogu se osloboditi pomisli da kad bi se svako svijetlo tijelo u ‚svemiru obavilo neprobojnom tamom ili prestalo postojati, ni tada tama ne bi mogla biti gušća."251 Iako je u devet sati uveče izašao pun mjesec, ipak to nije nimalo utjecalo da rastjera samrtni mrak." Poslije ponoći tama se raspršila, i kad se mjesec pokazao, izgledao je kao krv. {VB 252.4}

Devetnaesti svibanj 1780. godine poznat je u historiji kao „mračni dan". Od Mojsijevog vremena nije zabilježen slučaj da jle bila tama tako gusta, na takvom prostranstvu i da je tako dugo trajala. Opis ovog događaja, kako nam ga prikazuju očevici, samo je odjek Gospodnjih riječi, koje nam je objavio prorok Joel dvije hiljade i pet stotina godina prije njihovog ispunjenja: „Sunce će se pretvoriti u tamu i mjesec u krv, prije nego dođe veliki i strasni dan Gospodnji." Joel 2, 31. {VB 252.5}

Krist je opomenuo svoj narod da pazi na obilježja njegovog dolaska i da se raduje kada bude vidio znake svog Cara koji dolazi. „Kad se počne ovo zbivati", rekao je on, „gledajte i podignite glave svoje; jer se približuje izbavljenje vaše." Isus je obratio pažnju svojih učenika na drveće u polju koje je počelo da pupi, i rekao je: „Kad vidite da već potjerao u, sami znate da je blizu ljeto. Tako i vi kad vidite ovo da se zbiva, znajte da je blizu carstvo Božje." Luka 21, 28. 30. 31. Ali kada je duh poniznosti i pobožnosti u crkvi ustupio mjesto oholosti i formalizmu, tada je ohladnjela ljubav prema Kristu i vjera u njegov dolazak. Prožeti svjetskim duhom i željom za uživanjem, oni koji su tvrdili da su Božji narod postali su slijepi za Spasiteljevu nauku koja se odnosi na znake njegovog dolaska. Zanemarili su nauku o njegovom drugom dolasku; biblijski stihovi o Kristovom dolasku bili su zamračeni pogrešnim tumačenjima, dok napokon nisu bili potpuno zanemareni i zaboravljeni. Takav je bio slučaj sa crkvama u Americi. Sloboda i udobnost koju su svi uživali, težnja za bogatstvom i raskoši koja je izazvala opasnu strast za novcem, nezasita težnja za popularnošću i moći koja je svakome izgledala dostižna — sve je to nagnalo ljude da usredsrede svoje interese i nađe na stvari ovoga života i da svečani dan kada će doći kraj sadašnjem toku događaja odlažu za daleku budućnost. {VB 253.1}

Kada je Spasitelj svojim sljedbenicima pokazao znake svoga povratka, prorekao je i opći otpad koji će se desiti neposredno prije njegovog povratka. Bit će kao u Nojevo> vrijeme, pokazat će se živo zanimanje za stvari ovoga svijeta i želja za uživanjem: ljudi će kupovati, prodavati, saditi, zidati, udavati se i ženiti, zaboravljajući na Boga i na budući život. Spasiteljeva opomena onima koji žive u tim danima glasi: „Ali se čuvajte da kako vaša srca ne otežaju žderanjem i pijanstvom i brigama ovoga svijeta, i da vam ovaj dan ne dođe iznenada." „Stražite, dakle, jednako i molite se Bogu da biste se udostojili u^ići od svega ovoga što će se zbiti, i stati pred sinom čovječjim " Luka 21, 34. 36. {VB 253.2}

U Otkrivenju Spasiteli slijedećim riječima opisuje stanje crkve u posljednjim danima: „Imaš ime da si živ, a mrtav si." Otkrivenje 3, 1. Onima koji ne žele da napuste svoje stanje ravnodušnosti dana j|e ova opomena: „Ako li ne uzastražiš, doći ću na tebe kao lupež, i nećeš čuti u koji ću čas doći na tebe." Otkrivenje 3, 3. {VB 253.3}

Ljudi treba da budu upozoreni na opasnost koja im prijeti: oni se moraju probuditi da bi se pripremili za svečane događaje koji su u vezi sa svršetkom vremena milosti. Prorok Božji izjavljuje: „Jer će dan Gospodnji biti velik i vrlo strašan, i tko će ga podnijeti?" „Tko će moći opstati kad se pokaže onaj čije su „oči čiste da ne može gledati zla." Onima koji viču: „Bože moj, poznajemo te, a ipak prestupaju njegov zavjet i idu za drugim bogovima, kriju bezakonje u svom srcu i ljube put nepravde — takvima će dan Gospodnji biti „tama a ne svjetlo; i tama bez svjetlosti". (Joel 2, 11; Habakuk 1, 13; Ozej 8, 2. 1; Psalam 16, 4; Amos 5, 20.) „I u to ću vrijeme", veli Gospod, „razgledati Jeruzalem sa žiscima, i pohodit ću ljude koji leže na svojoj droždini, koji govore u srcu svom: Gospod ne čini ni dobro ni zlo." Sofonija 1, 12. „I pohodit ću vasiljenu za zloću, i bezbožnike za bezakonje", i ukinut ću razmetanje oholih, i ponos silnih oborit ću. „Izaija 13, 11. „Ni srebro njihovo ni zlato njihovo neće ih moći izbaviti", „blago će se njihovo* razgrabiti i kuće njihove opustošiti." Sofonija 1, 18. 13. {VB 254.1}

Prorok Jeremija, gledajući na to strašno vrijeme, uskliknuo je: „Jao utroba, jao utroba! boli me u srcu; srce mi bije, ne mogu mučati, jer glas trubni čuješ, dušo moja, viku ubojnu. Pogibao na pogibao oglašuje se" Jeremija 4, 19. 20. {VB 254.2}

„Taj je dan, dan kada će biti gnjev; dan kada će biti tuga i muka; dan, ,kada će biti pustošenje i zatiranje; dan, kada će biti mrak i tama; dan, kada će biti oblak i magla; dan, kada će biti trubljenje i poklič na tvrde gradove." Sofonija 1, 15. 16. {VB 254.3}

„Evo, ide dan Gospodnji ljuti s gnjevom i jarošću da obrati zemlju u pustoš, i grešnike da istrijebi iz nje." Izaija 13, 9. {VB 254.4}

Upućujući naš pogled na ovaj dan, strašniji od svih dana, Božja riječ nas poziva najsvečanijim riječima da se probudimo iz svog duhovnog mrtvila i da u kajanju i poniznosti tražimo Božje lice: „Trubite u trubu na Sionu, i vičite na svetoj gori mojoj, neka drhću svi stanovnici zemaljski, jer ide dan Gospodnji, jer je blizu." {VB 254.5}

„Naredite post, proglasite svetkovinu. Saberite narod, posvetite sabor, skupite starce, saberite djecu i koja sisaju; ženik neka iziđe iz svoje klijeti i nevjesta iz ložnice svoje. Između trijema i oltara neka plaču svećenici, sluge Gospodnje.” „Obratite se k meni svim srcem svojim i posteći i plačući i tužeći. I razderite srca svoja a ne haljine svoje, i obratite s ka Gospodu Bogu svojemu, jer je milostiv i žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrđem i kaje se oda zla.” Joel 2, 1; 2, 15-17. 12. 13. {VB 254.6}

Velika reforma treba da se sprovede da bi se pripremio jedan narod koji će moći da se održi na dan Božji. Bog je vidio da mnogi koji se nazivaju njegovom djecom nisu spremni za vječnost; i u svojoj milosti om im šalje vijest opomene da ih probudi iz njihovog mrtvila i pripremi za Kristov dolazak. {VB 255.1}

Ova se opomena nalazi u 14. glavi Otkrivenja. Ovdje je navedena trostruka anđeoska vijest, koju objavljuju nebeska bića. Neposredno zatim dolazi Sin čovječji, „da požnje žito zemaljsko”. Prva vijest objavljuje čas suda. Prorok vidi anđela gdje leti „posred neba, koji imaše vječno evanđelje da objavi onima koji žive na zemlji, i svakome plemenu i jeziku i koljenu i narodu. I govoraše velikim glasom; bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova; i poklonite se onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene.” Otkrivenje 14, 6. 7. {VB 255.2}

Ova vijest sačinjava dio „vječnog evanđelja”. Propovijedanje evanđelja nije povjereno anđelima, nego ljudima. Nebeski anđeli upravljaju tim djelom; oni vode veliki pokret namijenjen da donese spasenje ljudskom rodu, ali samo propovijedanje obavljaju sluge Boga živoga na zemlji. {VB 255.3}

Ovu opomenu trebalo je da objave svijetu vjerni ljudi, koji su bili poslušni uputstvima Svetog Duha i poukama njegove Riječi. Ovi ljudi su pazili na „najpouzdaniju proročku riječ”, koju apostol Petar uspoređuje sa „svetiljkom koja svijetli u tamnome mjestu, dok se dan ne pojavi i danica se ne rodi u srcima vašim.” 2. Petrova 1, 19. Oni su tražili poznavanje Boga više nego sve zakopano blago, i cijenili su ga više nego sve srebro i zlato. Priče 3, 14. Njima je Gospod otkrio velike stvari o carstvu Božjem. „Tajna je Gospodnja u onih koji ga se boje, i zavjet svoj javlja im.” Psalam 25, 14. {VB 255.4}

Nisu učeni teolozi imali poznanje o toj istini, niti su je oni propovijedali. Da su bili vjerni stražari, da su marljivo i sa molitvom proučavali Pismo, oni bi poznali vrijeme noći; kroz proročku riječ upoznali bi događaje koji treba da se zbudu. Ali oni to nisu učinili, i zbog njihove ravnodušnosti vijest je povjerena poniznijim ljudima. Isus je rekao „Hodite dok vidjelo imate da vas tama ne obuzme.” Ivan 12, 35. Oni koji se odvrate od vidjela koje im je Beg dao, ili koji zanemare da ga traže dok im je na dohvatu, bit će ostavljeni u tami. Isus izjavljuje: „Tko ide za mnom, neće hoditi po tami, nego će imati vidjelo života.” Ivan 8, 12. Tko iskreno traži volju Božju i živi po svjetlosti koju ima, primit će još veću svijetlost; toj duši bit će poslata zvijezda osobitog sjaja da je vodi u svaku istinu. {VB 255.5}

U vrijeme prvog Kristovog dolaska svećenici i književnici svetog grada, kojima je b:o povjeren sveti zalog Božjih proročanstava, mogli su prepoznati znake vremena i propovijedati dolazak obećanog Mesije. Prorok Mihej je označio mjesto Kristovog rođenja, a Danijel je objavio vrijeme kad će se Mesija pojaviti. Mihej 5, 2; Danijel 9, 25. Bog je ta proroštva povjerio jevrejskim vođama. Oni se nisu mogli opravdati što nisu znali i što nisu objavili narodu da je dolazak Mesijin pred vratima. Njihovo neznanje je bilo posljedica grešne nemarnosti. Jevreji su podizali spomenike ubijenim prorocima, a svojim ugađanjem velikim ljudima ovoga svijeta davali su počast slugama sotone. Obuzeti svojim častoljubljem i borbama za položaj i vlast, sasvim su izgubili iz viđa Božju čast, koju im je ponudio Car neba. {VB 256.1}

Sa dubokim poštovanjem i velikim zanimanjem izraelske vođe trebalo je da proučavaju mjesto, vrijeme i okolnosti najvećeg događaja u historiji svijeta — dolazak Sina Božjeg na spasenje čovjeka. Sav narod trebalo je da bude budan i da čeka da prvi poželi dobrodošlicu Otkupitelju svijeta. Ali šta vidimo? U Betlehemu su dva umorna putnika, počevši od nazaratskih brežuljaka, cijelom dužinom uske ulice sve do istoč-nog kraja grada, uzalud tražila odmor i prenoćište. Nijedna vrata se nisu otvorila da ih prime. Napokon su našli utočište u bijednom zaklonu namijenjenom stoci, i tu se rodio Spasitelj svijeta. {VB 256.2}

Anđeli su vidjeli slavu koju je Sin Božji dijelio sa Ocem na nebu prije postanja svijeta, i oni su sa živim interesiranjem očekivali njegov dolazak na zemlju, gledajući u njemu najradosniji događaj za sve narode. Četa anđela bila je određena da objavi dolazak Mesije onima koji su se pripremili da tu vijest prime i da je radosno objave stanovnicima zemaljskim. Krist se toliko ponizio da je uzeo na sebe ljudsku prirodu; trebalo je da na sebe uzme neizmjernu težinu stradanja i da svoju dušu položi u otkup za grijeh; ipak, anđeli su željeli da Sin Svevišnjega, i pored svoga poniženja dođe u krilo ljudske po-rodice sa dostojanstvom i slavom koja odgovara njegovom položaju. Hoće li se zemaljski velikaši sakupiti u Jeruzalemu da pozdrave i njegov dolazak? Hoće li ga legije anđela predstaviti narodu koji ga je čekao? {VB 256.3}

Jedan anđeo je posjetio zemlju da vidi da li se ljudi pripremaju da dočekaju Isusa. Ali nije primijetio nikakav znak očekivanja, nije čuo nikakav glas hvale i slave zato što je dolazak Mesije bio pred vratima. Anđeo je neko vrijeme lebdio iznad izabranog grada i iznad hrama gdje se vjekovima otkrivala Božja prisutnost, ali i tu je vladala ista ravnodušnost. Svećenici, u svojoj raskoši i oholosti, prinosili su u hramu oskvrnjene žrtve. Farizeji su držali narodu glasne govore i izgovarali hvalisave molitve. Ni u carskim palatama, ni na skupovima filozofa, ni u školama rabina — nigdje nitko nije mario za događaj koji je nebo ispunio radošću i pjesmama hvale što će se Spasitelj čovječanstva uskoro pojaviti na zemlji. Nigdje se nije mogao primijetiti nikakav znak da se očekuje Kristov dolazak; nitko se nije spremao da primi Kneza života. Iznenađen, nebeski vjesnik se upravo spremao da se sa sramotnim izvještajem vrati na nebo, kad najednom opazi grupu pastira, koji su noću čuvali svoja stada i koji su, posmatrajući zvjezdano nebo, pričali o

proročanstvima o Mesiji koji treba da dođe na zemlju i čeznuli za dolaskom Otkupitelja svijeta. To su bili ljudi koji su bili spremni da prime vijest sa neba. Iznenada pojavio im se anđeo i objavio im radosnu vijest. Ravnica je bila poplavljena nebeskom slavom; tada se pojavilo mnoštvo anđela, i, kao da je radost bila suviše velika da bi je mogao objaviti samo jedan nebeski vjesnik, mnoštvo glasova zapjevalo je pjesmu koju će jednog dana pjevati izabrani iz svih naroda: „Slava na visini Bogu, i na zemlij mir, među ljudima dobra volja." Luka 2, 14. {VB 257.1}

Kolike pouke sadrži ova divna historija o Betlehemu. Koliki je to ukor za našu nevjernost, oholost i sebičnost! Kolika je to opomena da se čuvamo da ne bismo zbog svoje ravnodušnosti bili nesposobni da razlikujemo znake ovog vremena i da tako ne poznamo dan svoga pohođenja! {VB 257.2}

Nebeski vjesnici nisu samo na judejskim brežuljcima među skromnim pastirima našli ljude koji su čekali dolazak Mes je. I među neznabošcima bilo je takvih koji su čekali Mesiju. To su bili filozofi sa istoka, mudri, bogati i plemeniti ljudi. Ovi mudraci su proučavali prirodu i prepoznali su Boga u njegovim djelima. U jevrejskim spisima su pronašli proročanstvo' o „zvijezdi koja će izaći od Jakova", i nestrpljivo su očekivali dolazak onoga koji treba da bude ne sama „utjeha Izraela" nego i „svjetlost koja obasjava neznabošce" i „spasenje svim narodima do kraja zemlje." Luka 2, 25. 32; Djela 13, 47. Oni su tražili svjetlost, i svjetlost sa nebeskog prijestola obasjala je put njihovim koracima. Dok su svećenici i rabini Jeruzalema, povlašteni čuvari i tumači istine, utonuli u tamu, nebo je poslalo zvijezdu da vodi ove strance na mjesto rođenja novorođenog Cara. {VB 257.3}

Isto tako će se Krist „pojaviti drugi put," ali ne radi grijeha, „već na spasenje onima koji ga čekaju". Kako vijest o Spasiteljevom rođenju, tako i vijest o Kristovom drugom dolasku nije bila povjerena religioznim vođama naroda. Oni su prekinuli vezu sa Bogom, i odbili su nebesku svjetlost: zato se ne ubrajaju u broj onih o kojima piše apostol Pavao: „Ali vi, braćo, niste u tami da vas dan kao lupež zastane. Jer ste vi svi sinovi vidjela i sinovi dana: nismo sinovi noći niti tame." 1. Solunjanima 5, 4. 5. {VB 258.1}

Stražari na zidovima Siona trebali su prvi da prihvate radosnu vijest o dolasku Spasitelja; trebali su prvi da objave njegov dolazak i da opomenu narod da se pripremi za njegov dolazak. Ali oni su živjeli u ravnodušnosti, sanjali su o miru i sigurnosti, a narod je spavao u svojim grijesima. Isus je vidio svoju crkvu kao nerodnu smokvu, pokrivenu obilnim lišćem, ali bez dragocjenog roda. U njoj je bio oblik pobožnosti, vanjsko držanje vjere, ali nedostajala je istinita poniznost, pokajanje i vjera, bez čega nema prave službe Bogu. Mjesto rodova Božjeg Duha, tu se ispoljavao duh oholosti, formalizma, prazne slave, sebičnosti i nasilja. Crkva koja se sve više udaljavala od Boga zatvorila je oči pred znacima vremena. Bog nije nju napustio; nije on odstupio od svoje vjernosti, nego je ona odstupila od njega i odvojila se od njegove ljubavi. Pošto ona nije ispunila date uvjete, Bog nije mogao da ispuni ni obećanja koja joj je dao. {VB 258.2}

Neminovne posljedice moraju doći kad se ne cijeni vidjelo i prednosti koje Bog pruža. Čim crkva prestane da živi u vidjelu, čim zanemari da prihvati svaki zrak svjetlosti i ispuni svaku dužnost, religija se neizbježno svodi na formalizam, i duh prave pobožnosti nestaje. Ova istina se više puta obistinila u crkvenoj historiji. Bog traži od svog naroda djela vjere i poslušnosti, koja odgovaraju primljenim blagoslovima i prednostima. Poslušnost iziskuje žrtve i križ; to je razlog zašto mnogi tobožnji kršćani nisu voljni da Drime vidjelo koje im nebo šalje i, kao nekada Jevreji, ne mogu poznati vrijeme svog pohođenja. (Luka 19, 44.) Zbog njihove oholosti i njihovog nevjerstva, Bog ih je napustio i otkrio je svoju istinu onima koji, kao betlehemski pastiri i mudraci sa Istoka, paze na svaki zračak vidjla koji im je dat. {VB 258.3}

POGLAVLJE 18.— REFORMACIJE U AMERICI

Jedan čestit i pošten zemljoradnik, koji je posumnjao u božansko porijeklo Svetog pisma, ali je ipak iskreno želio da upozna istinu bio je od Boga izabran da zauzme važno mjesto u propovijedanju drugog Kristovog dolaska. Kao mnogi drugi reformatori, i Vilijam Miler u svojoj mladosti boriose sa siromaštvom i na taj način se naučio samoodricanju. Članovi obitelji kojoj je pripadao odlikovali su se nezavisnim i slobodoumnim duhom, istrajnošću i iskrenom ljubavlju prema domovini, a to su bile glavne crte i njegovog karaktera. Njegov otac bio je kapetan u revolucionarnoj vojsci, i žrtve koje je podnosio u borbama, kao i stradanja tog burnog vremena bili su uzrok teškim prilikama u prvim godinama Milerovog života. {VB 260.1}

Bio je zdrave i čvrste tjelesne građe i već u svome djetinjstvu pokazivao je izvanredne umne sposobnosti. A kad je odrastao, to se još više opažalo. Njegov je duh bio aktivan i uravnotežen, i on je bio veoma željan znanja. Iako nije uživao preimućstvo višeg školskog obrazovanja, ipak su ga njegova ljubav prema učenju i navika dubokog razmišljinja kao i oštrog zapažanja učinile čovjekom zdravog rasuđivanja i širokih pogleda. Odlikovao se besprijekornim moralnim karakterom, uživao je dobar glas, i svi su ga poštovali zbog njegove čestitosti, marljivosti i plemenitosti. Svojim radom i trudom još od rane mladosti zarađivao je sredstva za svoje izdržavanje, i u isto vrijeme je nastavio da uči252, Sa uspjehom je obavljao različite građanske i vojne dužnosti, i izgledalo je da mu je otvoren put ka bogatstvu i časti. {VB 260.2}

Njegova majka bila je iskrena i pobožna, i on je u svom djetinistvu primio religiozni odgoj. Ali, kao mladić, zapao je u društvo deista, čiji je utjecaj na njega bio to veći što su to bili većinom dobri građani, ljubazni i plemeniti ljudi, čiji je karakter u izvjesnoj mjeri bio formiran pod utjecajem kršćanske sredine u kojoj su živjeli. Vrline koje su im pribavljale poslovanje i povjerenje drugih dugovali su Bibliji, pa ipak su ove svoje darove toliko iskvarili da su vršili utjecaj suprotan Božjoj riječi. Druženje s tim ljudima učinilo je da je Miler prihvatio njihove poglede. Uobičajeno tumačenje Svetog pisma stvaralo mu je nesavladive teškoće, ali ni njegova nova vjera, u kojoj je odbacio Bibliju, nije mu pružala ništa bolje što bi moglo zamijeniti njeno mjesto, i on nije bio nimalo zadovoljan. Ipak, tih pogleda držao se dvanaest godina. Međutim, u njegovoj trideset četvrtoj godini Sveti Duh probudio je njegovu savjest i osvjedočio ga u njegovu grešnost. U svojoj dosadašnjoj vjeri nije nalazio nikakve garancije za sreću iza groba. Budućnost mu je izgledala tamna i strašna. Govoreći kasnije o svojim osjećanjima iz ovoga vremena on kaže: {VB 260.3}

„Pomisao o uništenju bila je ledena, grozna; smatrao sam da će budući sud donijeti svima sigurnu propast. Nebo nad mojom glavom bilo je bakar, a zemlja pod mojim nogama kao gvožđe. Pitao sam se šta je vječnost. Zašto se smrt pojavila? Što sam više pokušavao da to razumijem, sve sam manje shvatao. Pokušao sam da ne mislim na to, ali nisam mogao savladati svoje misli. Osjećao sam se duboko žalostan, ali nisam razumio uzrok tog

osjećanja. Gunđao sam i tužio se, ali nisam zapravo znao na šta. Bio sam uvjeren da postoji neka pogreška, ali nisam znao kako i gdje da nađem ono što je pravo. Jadikovao sam bez ikakve nade." {VB 261.1}

U ovom stanju nalazio se nekoliko mjeseci. „Iznenada", veli on, „u mom umu se živo pojavio lik Spasitelja. Činilo mi se da postoji jedno biće, tako dobro i puno sažaljenja, koje se samo pcnudilo kao otkup za naše prijestupe, i tako nas oslobodilo od kazne za grijeh. Odmah sam osjetio koliko bi moralo biti drago takvo biće, i pomislio sam da bih se tom biću mogao baciti u naručje i pouzdati se u njegovu milost. Ali odmah se pojavilo pitanje: Kako ste može dokazati da postoji takvo biće? Razumio sam da izvan Biblije ne mogu naći nikakav dokaz o postojanju takvog Spasitelja ili budućeg života.... {VB 261.2}

Vidio sam da Biblija govori baš o takvom Spasitelju kakav je meni potreban; čudio sam se kako može jedna knjiga koja niip nadahnuta od Boga da iznosi načela koja tako potpuno odgovaraju potrebama jednog palog svijeta. Bio sam primoran da priznam da je Sveto pismo Božje otkrivenje. U njemu sam našao radost, i Isus j!e postao moj prijatelj. Spasitelj je za mene postao „prvi između deset hiljada", a Sveto pismo, koje mi se ranije činilo tamno i puno protivrječja, postalo je „svetiljka nozi mojoj i svjetlost stazi mojoj". Moj je duh našao mir i zadovoljstvo. Uvidio sam da je Gospod Bog stijena usred oceana života. Sada sam počeo ozbiljno proučavati Bibliju, i mogu reći da sam je proučavao s velikom radošću. Uvjerio sam se da mi ni polovina njenog sadržaja nije do sada bila poznata. Čudio sam se zašto ranije nisam vidio njenu ljepotu i slavu, i nisam shvaćao kako sam je mogao odbaciti. Našao sam otkriveno sve za čime sam od srca čeznuo i lijek za svaku bol svoje duše. Izgubio sam volju da čitam druge knjige, i trudio sam se da tražim mudrost od Boga."253 {VB 261.3}

Miler je javno priznao svoju vjeru u religiju koju je nekada prezirao. Ali njegovi nevjerni drugovi nisu oklijevali da mu iznesu sve one dokaze koje je on sam ranije tako često navodio protiv božanskog porijekla Biblije. On tada još nije bio kadar da im odgovori, ali je došao do zaključka: ako' je Biblija Božje otkrivenje, onda u njoj ne smije biti protivrječnosti; i pošto je data čovjeku za proučavanje, mora da je prilagođena i njegovom razumijevanju. Odlučio je da sam prouči Sveto pismo i da vidi da li se mogu dovesti u međusobni sklad njegove prividne protivrječnosti. {VB 262.1}

Nastojao je da se oslobodi svih svojih ranijih mišljenja i uspoređivao je, bez ikakvog komentara, jedan biblijski stih sa drugim, služeći se pri tome jedino navedenim paralelnim mjestima i biblijskim rječnikom. Nastavio je svoje proučavanje određenim i sistematskim načinom, počevši s Prvom knjigom Mojsijevom, čitajući stih po stih; nije htio ići dalje dok mu smisao raznih stihova nije bio tako jasan da ga više ništa nije zbunjivalo. Ako je našao koji nejasni stih, imao je običaj da ga uspoređuje sa drugim stihovima koji su bili ma u kakvoj vezi sa tim predmetom. Ispitivao je osnovno, historijsko-gramatičko značenje svake riječi u sklopu cijelog biblijskog teksta; i kad je vidio da se njegovo mišljenje slaže sa

sličnim stihovima, onda je nestajalo svake teškoće. Tako je postupao kad je nailazio na teško razumljiva mjesta; i uvijek je na nekom drugom mjestu Svetog pisma nailazio razjašnjenje. Pošto je ozbiljnom molitvom tražio božansku mudrost, postalo mu je jasno eno što mu je ranije izgledalo tamno. Iskusio je istinitost riječi psalmiste: „Riječi tvoje kad se jave prosvjetljuju i urazumljuju proste." Psalam 119, 130. {VB 262.2}

Sa velik;m zanimanjem proučavao je knjigu proroka Danijela i Otkrivenje, služeći se istim metodom objašnjavanja kao i u drugim knjigama Pisma, i pronašao je, na svoju veliku radost, da se proročki simboli mogu razumjeti. Vidio je da su se ispunjena proročanstva ispunila doslovno; da sve različite slike, metafore, parabole itd., ili su neposredno objašnjene, ili su na drugim mjestima iznijete jasnije, i ako se na ovaj način objašnjavaju, mogu se doslovno razumjeti. On veli; „Na taj način sam se uvjerio da je Biblija sistem otkrivenih istina, dat tako jasno i jednostavno da nitko, ma koliko bio neuk, ne može da zastrani.„2 Proučavajući velika proročanstva, otkrivala mu se karika za karikom velikog lanca istine, čime je bio nagrađen njegov trud. Nebeski anđeli su upravljali njegovim mislima i pomagali mu da razumije Pismo!. Sudeći o proročanstvima koja treba u budućnosti da se ispune po načinu kako su se propočanstva ispunjavala u prošlosti, zaključio je da mišljenje koje je vladalo u narodu o duhovnom Kristovom carstvu — o zemaljskom hiljadugodišnjem carstvu prije svršetka svijeta — nema osnova u Božjoj Riječi. Ta nauka koja uči o hiljadugodišnjem carstvu pravde i mira prije ličnog Kristovog dolaska, potisla je daleko u budućnost strahote Gospodnjeg dana. Ovakvo učenje može se nekima sviđati, ali ono se protivi nauci Kristovoj, i njegovih apostola, jer su oni učili da će „pšenica i kukolj rasti zajedno do žetve"; da će „zli ljudi i varalice napredovati na gore, varajući i varajući se"; „da će u posij©dhje dane nastati vremena teška"; i da će carstvo tame postojati do dolaska Gospodnjeg, kada će ga Gospod Isus uništiti „duhom usta svojih i iskorijeniti svjetlošću dolaska svojega". (Matej 13, 30. 38-41; 2. Tim. 3, 13. 1; 2. Solunjanima 2, 8.) {VB 262.3}

Apostolska crkva nije vjerovala u obraćenje cijelog svijeta i nije propovijedala uspostavljanje Kristove duhovne vladavine. Ta je nauka prihvaćena tek u početku 18. vijeka. Kao svaka druga zabluda, i ona je imala svoje posljedice. Ona je učila ljude da očekuju dolazak Gospodnji u dalekoj budućnosti i tako ih je odvraćala da ne obrate pažnju na znake koji su objavljivali njegov dolazak. Ona je izazvala osjećanje bezbrižnosti i sigurnosti, ali sasvim neosnovano, i mnogi su bili zavedeni da zanemare potrebnu pripremu za susret sa svojim Gospodom. {VB 263.1}

Miler je našao da Sveto pismo jasno uči o doslovnom i ličnom Kristovom dolasku. Pavao kaže: „Sam Gospod sa zapovješću, s glasom arhanđelovim i s trubom Božjom sići će s neba." 1. Solunjanima 4, 16. I Spasitelj izjavljuje: „I ugledat će Sina čovječjega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom." „Jer kao što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, takav će biti dolazak Sina čovječjega." Matej 24, 30. 27. Sva nebeska vojska će ga pratiti. A kad dođe Sin čovječji u svojoj slavi, i svi sveti anđeli s

njime... i poslat će anđele svoje s velikim glasom trubnim; i sabrat će izabrane njegove." Ma:ei 25, 31, 32; 24, 31. {VB 263.2}

Prilikom njegovog dolaska mrtvi pravednici će uskrsnuti, a živi pravednici će se preobraziti. Pavao kaže: „Svi nećemo umrijeti, a svi ćemo se pretvoriti, ujedanput, u trenuću oka, na zvuk posljednje trube; jer će zatrubiti, i mrtvi će ustati' neraspadljivi, i mi ćemo se pretvoriti. Jer ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivo, i ovo. smrtno da se obuče u besmrtnost." 1. Korinćanima 15, 51-53. A u svojoj poslanici Solunjanima, pošto je opisao Kristov dolazak, on veli: „Mrtvi u Kristu uskrsnut će najprije; a potom mi živi, koji smo ostali, zajedno s njima bit ćemo uzeti u oblake na susret Gospodu na nebo-, i tako ćemo svagda s Gospodom biti." 1. Solunjanima 4, 16. 17. {VB 264.1}

Božji narod ne može primiti carstvo dok Krist lično ne dođe. Spasitelj je rekao: „A kad dođe Sin čovječji u slavi svojoj i svi sveti anđeli s nijme, onda će sjesti na prijestolu slave svoje.. I sabrat će se pred njim svi narodi, i razlučit će ih između sebe kao pastir što razlučuje ovce od jaraca. I postavit će ovce s desne strane sebi, a jarce s lijeve. Tada će reći car onima što mu stoje s desne strane: hodite, blagosloveni Oca mojega, primite carstvo, koje vam je pripravljeno od postanja svijeta." Matej 25, 31-34. Iz navedenih stihova smo vidjeli da će prilikom Kristovog dolaska mrtvi uskrsnuti neraspadljivi, a živi će se preobraziti. Ovim velikim preobraženjem će biti osposobljeni da prime carstvo; jer Pavao veli: „Tijelo i krv ne mogu naslijediti carstva Božjega, niti raspadljivost nasljeđuje neraspadljivost." 1. Korinćanima 15, 50. U sadašnjem stanju čovjek je smrtan, raspadljiv, a Božje carstvo je neraspadljivo, vječno. Stoga čovjek u svom sadašnjem stanju ne može ući u Božje carstvo. Ali kad Isus bude došao, on će svom narodu dati besmrtnost, i tada će ih pozvati da prime carstvo, kojega su do' sada bili samo nasljednici u vjeri. {VB 264.2}

Ova i druga mjesta u Svetome pismu osvjedočila su Milera da događaji koji se obično stavljaju prije Kristovog dolaska — kao na primjer sveopće carstvo mira i uspostavljanje Božjeg carstva na zemlji — u stvari dolaze poslije Kristovog dolaska. Dalje, primijetio je da svi znaci vremena, i prilike u svijetu, odgovaraju proročkim opisima posljednjih dana. Iz samog proučavanja Svetog pisma morao je da zaključi da se vrijeme, određeno našoj zemlji u njenom sadašnjem stanju, približava svome kraju. {VB 264.3}

„Drugi dokaz koji je za mene bio od velike važnosti", rekao je on, jeste biblijska kronologija. Pronašao sam da su se proročeni događaji, koji su se u prošlosti ispunili, dogodili u vrijeme određeno od Boga. Tako je do potopa trebalo da prođe sto i dvadeset godina. (1. Mojsijeva 6, 3); sedam dana je prethodilo potopu, a kiša je padala četrdeset dana (1. Mojsijeva 7, 4); četiri stotine godina bavili su se potomci Abrahamovi u tuđoj zemlji, (1. Mojsijeva 15, 13). Tri dana koje su faraonov peharnik i hljebar vidjeli u snu (1. Mojsijeva 40, 12. 20); sedam godina o kojima je faraon sanjao (1. Mojsijeva 41, 28-54); četrdeset godina u pustinji (4. Mojsijeva 14, 34); tri i po godine gladi (1. Carevima 17, 1); sedamdeset godina ropstva (Jeremija 25, 11); sedam godina Nabuhodonosorovih (Danijel 4, 13-16);

sedamdeset nedjelja određenih za Jevreje (Danijel 9, 24-27) — svi ovi dopadaj i, određeni proročkim vremenom ispunili su se prema proročanstvu."254 {VB 265.1}

Kad je tako u toku ovog proročanstva pronašao neko proročko vrijeme koje se, po njegovom mišljenju, odnosilo na Kristov drugi dolazak, on je ta proročka vremena smatrao kao određena vremena, koja je Bog unaprijed objavio „na usta svojih svetih proroka". „Što je tajno", rekao je Mojsije, „to je Božje, ali što je otkriveno, to je naše i sinova naših do vijeka". 5. Mojsijeva 29, 29. Preko proroka Amosa Gospod kaže da on „ne čini ništa a da tajne svoje ne otkrije slugama svojim prorocima". Amos 3, 7. Oni koji proučavaju Bibliju mogu dakle sa sigurnošću očekivati da će u njoj pronaći jasno objavljene velike događaje, koji će se zbiti u ljudskoj historiji. {VB 265.2}

„Uvjerivši se potpuno", piše Miler, „da je ‚sve Pismo od Boga dano' korisno; da ono nije proizvod čovječje volje, već da su ‚nadahnuti od Božjeg Duha pisali sveti Božij ljudi', i da je ono napisano ‚za našu nauku, da trpljenjem i utjehom Pisma nad imamo', ja nisam mogao kronološki dio Biblije da smatram manje vrijednim od ostalih njenih dijelova. Stoga sam osjećao da u svom nastojanju da razumijem ono što je Bog u svojoj milosti našao za dobro da nam otkrije, nemam prava zanemarivati proročke vremenske odsjeke." {VB 265.3}

Proročanstvo koje je izgledalo da najjasnije otkriva vrijeme Kristovog drugog dolaska bilo je proročanstvo proroka Danijela 8, 14; „Do dvije hiljade i tri stotine dana i noći, tada će se svetinja očistiti." Držeći se svog pravila da Božju Riječ uzima za njenog vlastitog tumača, Miler je pronašao da u proročkim simbolima jedan dan predstavlja jednu godinu (4. Mojsijeva 14, 34; Ezehijel 4, 6). Zatim je uvidio da se vre-menski odsjek od dvije hiljade i tri stotine proročkih dana, ili doslovnih godina, proteže daleko preko vremena milosti, određenog za Jevreje, i da se prema tome ne odnosi na čišćenje jevrejske zemaljske svetinje. Miler se držao opće prihvaćenog mišljenja da je u kršćanskoj eri zemlja svetište, i stoga je zaključio da očišćenje svetinje, prorečeno u Danijel 8, 14, znači očišćenje zemlje vatrom prilikom Kristovog drugog dolaska. Ako bi se pronašla prava polazna tačka za dvije hiljade: i tri stotine dana, zaključio je on, lako bi se moglo odrediti i vrijeme drugog Kristovog dolaska. Na taj način otkrilo bi se vrijeme onog velikog svršetka, „vrijeme kad će se završiti sadašnje stanje" sa svojom ohološću i silom, sa svojim sjajem i taštinom, bezbožnošću i nasiljem", i kada će se „oduzeti prokletstvo sa zemlje, a smrt biti uništena, kad će se dati plata slugama tvojim prorocima i svetima i onima koji se boje imena tvojega, i kad će biti pogubljeni oni koji zemlju pogubiše".255 {VB 266.1}

Miler je nastavio da istražuje proročanstva sa novom i još većom ozbiljnošću, i posvetio je čitave dane i noći proučavanju onoga što mu se činilo da ima veliku važnost i osobito značenje. U osmoj glavi proroka Danijela nije mogao pronaći polaznu tačku za dvije hiljade i tri stotine dana; iako je anđeo Gabrijel dobio nalog da objasni Danijelu viđenje, ipak mu je dao samo djelomično objašnjenje. Kada je prorok gledao strašno progonstvo koje će naići na crkvu, izgubio je tjelesnu snagu. Nije mogao više da izdrži, i anđeo ga je za neko vrijeme

ostavio. „Tada ja Danijel iznemogoh, i bolovah neko vrijeme. I čudih se utvari, ali je ne razumjeh.” Danijel 8, 27. {VB 266.2}

Ali Bog je zapovjedio svome poslaniku: „Gabrijele, objasni mu viđenje!” Ova zapovijest se morala izvršiti, i zato se anđeo kasnije vratio k Danijelu i rekao mu: „Danijele, sada iziđoh da te urazumim”, — „zato slušaj riječ i razumij utvaru.” Danijel 9, 22. 23. U pomenutom viđenju osme glave ostala je neobjašnjena samo jedna tačka, i to odsjek od 2300 dana, stoga se anđeo pri svom povratku zadržao isključivo na pitanju vremena: {VB 266.3}

„Sedamdeset je nedjelja određeno tvome narodu i tvome gradu svetome.,. Zato znaj i razumij: otkad iziđe riječ da se Jeruzalem opet sazida do pomazanika vojvode bit će sedam nedjelja, i šezdeset dvije nedjelje da se opet pograde ulice i zidovi, i to u teško vrijeme. A poslije te šezdeset i dvije nedjelje pogubljen će biti pomazanik i ništa mu neće ostati... I utvrdit će zavjet s mnogima za nedjelju dana, a u polovinu nedjelje ukinut će žrtvu i prinos.” Danijel 9, 24-27. {VB 267.1}

Anđeo je bio poslat Danijelu s naročitom svrhom da mu objasni ono što nije razumio iz viđenja u osmoj glavi, a to je izvještaj u pogledu vremena: „Do dvije tisuće i tri stotine dana i noći, tada će se svetinja očistiti.” Pošto je anđeo pozvao Danijela: „Zato slušaj riječ i razumij utvaru”, nastavio je: „Sedamdeset je nedjelja određeno tvome narodu i tvome gradu svetome”. Riječ „određeno” znači doslovno „odsječeno”. Anđeo razjašnjava da je sedamdeset nedjelja, što znači 490 godina, odsječeno, i da se one odnose samo na Jevreje. Ali od čega su one bile odsječene? Pošto je period od 2300 dana jedini period koji se spominje u osmoj glavi, to je sedamdeset sedmica moralo biti odsječeno od tog perioda. To znači da su sedamdeset sedmica dio 2300 dana, i da ta dva dijela počinju u isto vrijeme. Sedamdeset nedjelja, prema anđelovom razjašnjenju, morale su početi u vrijeme izdavanja zapovijesti da se Jeruzalem opet sazida. Kad bi se mogao utvrditi datum ove zapovijesti, onda bi se našla polazna tačka velikog vremenskog odsjeka od 2300 dana. {VB 267.2}

Ova se zapovijest nalazi u sedmoj glavi Ezđrine knjige. (Ezdra 7, 12-26.) Artakserks, car perzijski, izdao je ovu odluku u njenom konačnom obliku 457. godine prije Krista. U Ezdri 6, 14 kaže se da je dom Gospodnji u Jeruzalemu bio sagrađen „po zapovijesti Kira, Darija i Artakserksa, careva perzijskih”. Ova tri cara izdala su, potvrdila i upotpunila dekret, tako da je taj dekret, prema proročanstvu, označavao početnu tačku 2300 dana. Ako se uzme godina 457. prije Krista, kada je dekret bio upotpunjen, kao vrijeme izdavanja dekreta, vidi se da se ispunila svaka pojedinost proročanstva u pogledu sedamdeset sedmica. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 267.3}

„Otkad iziđe riječ da se Jeruzalem opet sazida do pomazanika vojvode bit će sedam nedjelja i šezdeset dvije nedjelje”, — to jest, šezdeset i devet nedjelja ili 483 godine. Artakserksova zapovijest stupila je na snagu u jesen 457. godine prije Krista. Ako se 483 godine računaju od ove polazne tačke, onda se one protežu do 27. godine poslije Krista. U

to vrijeme proročanstvo se ispunilo. Riječ „Mesija" znači „Pomazanik" ili „Krist". U jesen dvadeset i sedme godine Ivan je krstio Krista, i Krist je primio pomazanje Svetoga Duha. Apostol Petar svjedoči da je Isusa iz Nazareta „Bog pomazao Svetim Duhom i silom". Djela 10, 38. I sam Spasitelj govori: „Duh je Gospodnji na meni, zato me pomaza Bog da objavim radosnu vijest siromasima." Luka 4, 18. Poslije svog krštenja pošao je Isus u Galileju „propovijedajući evanđelje o carstvu Božjem, i govoreći: ispunilo se vrijeme". Marko 1, 14. 15. {VB 268.1}

PROROČANSTVO OD 2300 DANA/GODINA

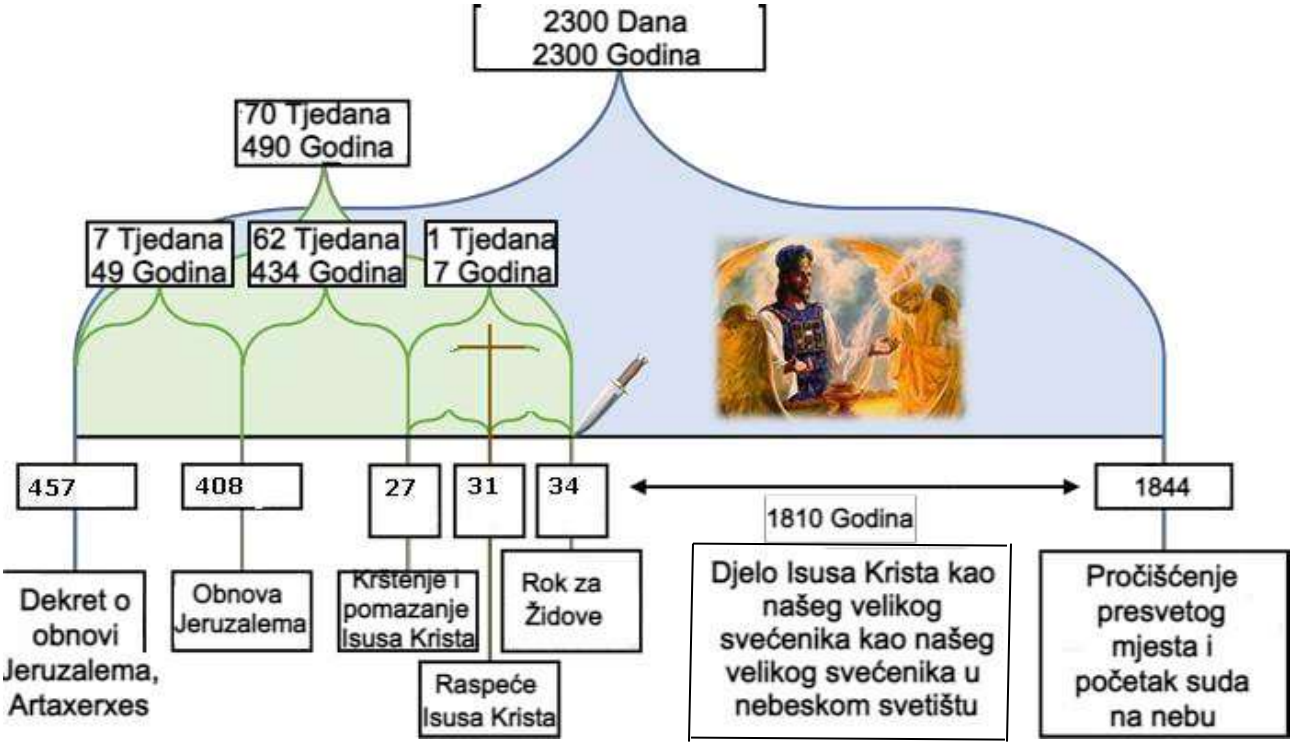

Jedan Proročki Dan =Jedna Doslovna Godina

34 Četrdeset godina—jednu godinu za svaki od četrdeset dana izviđanja zemlje—ispaštat ćete za svoje grijehe i znat ćete kako je to kad sam protiv vas.'. (Numbers 14:34) **6** Kad to prođe, leći ćeš na svoj desni bok, ovaj put pod teretom grijeha judejskog naroda. Odredio sam da njihov grijeh nosiš četrdeset dana—po jedan dan za svaku godinu što će biti kažnjeni (Ezekiel 4:6)

457 PK – 1844 G.K. = 2300 Dana / Godina. **14** Drugo je sveto biće odgovorilo: »Ovo će potrajati još dvije tisuće i tristo dana. Potom će svetište biti obnovljeno. (Daniel 8:14) 24 Tvom narodu i tvome svetom gradu određeno je sedamdeset sedmica.[a] U tom roku treba prestati činiti zlo, potpuno odustati od grijeha i očistiti se od svake nepravde. Tada će nastupiti pravda koja će trajati zauvijek, potvrdit će se vizije i proroštva te izvršiti ponovo posvećenje Hrama.. 490 dana / godina (Daniel 9:24)

457 P.K. = Dekret o obnovi Jeruzalema (Zapovijedanje Artakserksa). **25** …Znaj, dakle, da će od objavljivanja poruke o obnovi Jeruzalema do dolaska izabranog vođe[b] proći sedam sedmica. Jeruzalem će biti izgrađen u šezdeset i dvije sedmice, no uz puno nemira i nevolja. Opet će se na njegovim trgovima okupljati ljudi i bit će prokopan zaštitni rov oko cijeloga grada. (Daniel 9:25)

408 P.K. = Obnova Jeruzalema

27 G.K. = Krštenje i pomazanje Isusa Krista, Mesije. **27** Budući će vladar s mnogima sklopiti savez koji će trajati jednu sedmicu. Prinošenje i žrtvovanje bit će ukinuto tijekom polovice tog vremena. Zatim će doći onaj koji uništava i donijeti grozotu uništenja[a] u svetištu. No na kraju će i razarač biti uništen (Daniel 9:27)

31 G.K. = Raspeće Isusa Krista. Budući će vladar s mnogima sklopiti savez koji će trajati jednu sedmicu. Prinošenje i žrtvovanje bit će ukinuto tijekom polovice tog vremena (Daniel 9:27)

34 G.K. = Stjepanovo Kamenovanje [Za kraj Židova i evanđelje se navješćuje cijelom svijetu] **14** A ova Radosna vijest o Božjem kraljevstvu propovijedat će se po cijelom svijetu kao svjedočanstvo svim narodima. I tada će doći kraj. (Matej 24:14) **46** No Pavao i Barnaba vrlo su odvažno rekli: »Naša je dužnost bila da Božju riječ kažemo najprije vama, ali budući da je vi odbacujete i sami sebe ne smatrate dostojnima vječnog života, mi ćemo se sada okrenuti drugim narodima. (Acts 13:46)

70 G.K. = Uništenje Jeruzalema 1 Kad je Isus izašao iz Hrama i krenuo dalje, pristupili su mu učenici pokazujući mu hramske zgrade. **2** A on im je rekao: »Vidite li sve ovo? Istinu vam kažem: neće ostati ni kamen na kamenu. Svaki će se srušiti. (Matej 24:1,2) **15** Vidjet ćete ‘grozotu koja donosi uništenje’[a], o kojoj je govorio prorok Daniel, kako stoji na svetome mjestu u Hramu. (Neka čitatelj razumije što to znači! (Matej 24: 15, 21)

1844 G.K. = Pročišćenje presvetog mjesta i početak suda na nebu.

1810 Dana / Godina = Djelo Isusa Krista kao našeg velikog svećenika u nebeskom svetištu. 14 Isus, Božji Sin, naš je uzvišeni vrhovni svećenik koji je prošao kroz Nebo. Stoga, držimo se čvrsto vjere koju ispovijedamo. **15** Mi nemamo vrhovnog svećenika koji ne može suosjećati s našim slabostima. Naprotiv, on je bio iskušan u svemu, kao i mi, ali nikada nije sagriješio. **16** Zato odvažno pristupimo prijestolju milosti da bismo primili milost i milosrđe baš kada nam je potrebno. (Hebrejima 4:14-16)

„I utvrdit će zavjet s mnogima za nedjelju dana.” „Nedjelja”, o kojoj je ovdje riječ, jeste posljednja nedjelja u vremenskom odsjeku od sedamdeset nedjelja; to je posljednjih sedam godina vremenskog odsjeka određenog Jevrejima. U to vrijeme, koje se proteže od 27. do 34. godine poslije Krista, Isus je najprije lično, a zatim preko svojih učenika slao evanđeoski poziv naročito Jevrejima. Kad su apostoli pošli da objave radosnu vijest o carstvu, Isus im je

dao uputstvo: „Na put neznabožački ne idite, i u grad samarićanski ne ulazite; nego idite k izgubljenim ovcama doma Izraelova.” Matej 10, 5. 6. {VB 268.2}

„A u polovini nedjelje ukinut će žrtvu i prinos.” Godine 31. poslije Krista, tri i po godine nakon svog krštenja, Spasitelj je bio razapet. Sa velikom žrtvom, prinijetom na Golgoti, završio se period prinošenja žrtava, koje su u toku od četiri tisuće godina ukazivale na buduće Božje Jagnje. Sada je sjenka postala stvarnost, i zato je trebalo da prestanu sve žrtve i prinosi ceremonijalnog zakona. {VB 268.3}

Sedamdeset nedjelja, ili 490 godina, određenih Jevrejima, ističu, kao što smo vidjeli, 34. godine poslije Krista. U to vrijeme, odlukom jevrejskog Sinedriona, ovaj je narod konačno odbacio evanđelje kamenovanjem Stjepana i progonjenjem. Kristovih sljedbenika. Otada se vijest spasenja nije više ograničavala na izabrani narod, već se počela objavljivati cijelom svijetu. Učenici, koji su zbog progonstva morali pobjeći iz Jeruzalema, „prolazili su propovijedajući riječ”. „Filip, spavši u grad samarijanski, propovijedaše im Krista.” Petar, vođen od Boga, otkrio je evanđelje kapetanu iz Cezareje, pobožnom Korneliju; a revni Pavao, koji je bio pridobijen za Kristovu vjeru, dobio je nalog da odnese radosnu vijest „daleko neznabošcima”. (Djela 8, 4. 5; 22, 21.) {VB 268.4}

Tako se svaki dio ovog velikog proročanstva jasno ispunio. Sedamdeset godina, koje su bez ikakve sumnje otpočele 457. godine prije Krista, završile su se 34. godine poslije Krista. Polazeći od navedenog datuma, nije teško naći svršetak 2300 dana. Ako sedamdeset sedmica ili 490 dana odsječemo od 2300 dana, ostaje nam još 1810 dana. Po svršetku 490 dana, ima još da se ispuni 1810 dana. Računajući od 34 godine poslije Krista, preostalih 1810 godina dosežu do 1844. godine. Prema tome, 2300 dana iz Danijela 8, 14 svršavaju se 1844. godine. Poslije isticanja tog velikog proročkog vremena, po svjedočanstvu Božjeg anđela, „svetinja će se očistiti”. Na taj način bilo je tačno utvrđeno vrijeme očišćenja svetinje, koji je događaj, kako se općenito vjerovalo, imao da nastupi u vrijeme drugog Kristovog dolaska. {VB 270.1}

Miler i njegovi suradnici vjerovali su u početku da će 2300 godina isteći u proljeće 1844. godine, dok je proročanstvo upućivalo na jesen iste godine. Krivo razumijevanje ove tačke prouzrokovalo je razočarenje i uznemirenje kod onih koji su prihvatili prvi datum kao vrijeme Kristovog dalaska. Ali to nije ništa utjecalo na snagu dokaza da se 2300 dana savršavaju 1844. godine, i da će se tada zbiti veliki događaj očišćenja svetinje. {VB 270.2}

Kada se bio predao proučavanju Svetog pisma da bi dokazao da je ono Božje otkrivenje, Miler ni najmanje nije očekivao da će ga to dovesti do zaključka do kojega je sada došao. On je i sam jedva mogao vjerovati u rezultat svoga istraživanja. Ali biblijski dokaz bio je tako jasan i jak da ga nije mogao odbaciti. {VB 270.3}

On je dvije godine proveo u proučavanju Biblije, kada je 1818. godine došao do svečanog zaključka da će otprilike za dvadeset i pe+, godina Krist doći da izbavi svoj narod.

„Nije potrebno, kaže Miler, „da govorim o radosti koja je ispunila moje srce pri pomisli na svečanu budućnost i o silnoj čežnji moje duše da imam udjela u radosti otkupljenja. Sada mi je Biblija postala jedna nova knjiga. Ona je bila pravo uživanje za moj duh. Sve što mi je u njenoj nauci bilo nejasno, tajanstveno i mračno, sada je razagnala. silna svjetlost koja me je obasjala sa njenih svetih stranica. O kako mi je istina sada izgledala sjajna i slavna! Nestale su sve protivrječnosti i nedosljednosti koje sam ranije nalazio u Bibliji. Iako je još uvijek bilo mnogo stihova koje nisam potpuno razumio, ipak je toliko svjetlosti zračilo iz nje da rasvijetli moju do tada pomračenu dušu da sam proučavajući Sveto pismo osjećao takvo ushićenje kakvo nikad nisam vjerovao da ću osjetiti ako ga budem proučavao."256 {VB 270.4}

Svečano uvjerenje da će se za kratko vrijeme zbiti tako veličanstveni događaj, koji proriče Sveto pismo, probudilo je u meni neodoljivo pitanje: Šta je moja dužnost prema svijetu u pogledu ovih očevidnih dokaza koji su potresli moju dušu."257 Miler je osjećao da je njegova dužnost da i drugima saopći vidjelo koje je primio. Očekivao je da će bezbožnici pruži i otpor, ali vjerovao je da će se svi kršćani obradovati nadi što će moći sresti Spasitelja koga ljube. Jedino se bojao da će mnogi u velikoj radosti zbog oslobođenja koje će uskoro nastupiti prihvatiti tu nauku ne ispitujući dovoljno stihove Pisma koji dokazuju tu istinu. Još uvijek je oklijevao da svoje uvjerenje javno iznese da ne bi, ako je sam u zabludi, i druge doveo u zabludu. To ga je potaklo da još jednom provjeri dokaze svojih zaključaka i da pažljivo ispita svaku teškoću koja bi mogla da iskrsne. Uvjerio se da1 svi prigovori nestaju pred svjetlošću Božje riječi, kao što magla nestaje pred sunčevim zracima. Poslije pet godina ovakvog proučavanja potpuno se uvjerio u ispravnost svog stanovišta. {VB 271.1}

Sada mu se novom snagom nametala dužnost da i druge upozna sa onim što Sveto pismo, kako je on vjerovao, jasno uči. Rekao je: „Kada sam išao na rad, u ušima mi je stalno odjekivalo: Idi i kaži svijetu u kakvoj se opasnosti nalazi. Slijedeći biblijski stih neprestano mu je odzvanjao u mislima: ‚Kad rečem bezbožniku: bezbožniče, poginut ćeš; a ti ne progovoriš i ne opomeneš bezbožnika da se prođe puta svojega; taj će bezbožnik poginuti za svoje bezakonje, ali ću krv njegovu iskati iz tvoje ruke. Ako li ti opomeneš bezbožnika da se vrati sa svoga puta, a on se ne vrati sa svoga puta, on će poginuti za svoie bezakonje, a ti ćeš sačuvati dušu svoju." Ezehijel 33, 8. 9. Osjećao sam da bi se mnogi bezbožni pokajali kad bi bili opomenuti; a ako ih ne opemenem, da će se njihova krv tražiti iz moje ruke."258 {VB 271.2}

Počeo je da širi svoje poglede gdje god mu se ukazala prilika i molio se Bogu da bar jedan propovjednik osjeti njihovu važnost i posveti svoj život širenju te vijesti. Ali nije se mogao osloboditi osjećanja odgovornosti da je objavljivanje opomena njegova lična dužnost. U mislima su mu stalno odjekivale riječi: „Idi i objavi to svijetu; njihovu krv tražit ću iz tvoje ruke." Čekao je devet godina, i taj teret stalno mu je ležao na duši, dok 1831. godine nije prvi put javno iznio temelje svoga vjerovanja. {VB 271.3}

Kao što je Elizej bio pozvan da ostavi svoje volove u polju i primi plašt posvećenja za proročku službu, tako je i Vilijam Miler bio pozvan da napusti svoj plug i otkrije narodu tajne Božjeg carstva. Sa strepnjom je otpočeo to djelo, vodeći svoje slušaoce korak po korak kroz proročke odsjeke do drugog Kristovog dolaska. Pri svakom naporu dobivao je novu snagu i hrabrost, jer je opažao veliko interesovanje koje su izazvale njegove riječi. {VB 272.1}

Miler je odlučio da javno iznese svoje poglede samo zato što su ga na to podsticala njegova braća u vjeri, i što je u njihovim riječima čuo Božji poziv. Tada je već imao pedeset godina, i nije bio naviknut da javno govori. Tištilo ga je osjećanje nesposobnosti za djelo koje je pred njim. Ali već od samog početka su njegovi napori za spasavanje duša bili blagosloveni. Poslije njegove prve propovijedi nastalo je veliko religiozna probuđenje kojom prilikom se obratilo trideset cijelih porodica, osim dva člana. Odmah je bio pozvan da govori i na drugim mjestima, i skoro svuda je njegov rad probudio živo zanimanje za Božju Riječ, Grešnici su se obraćali, kršćani su bili pokrenuti na veću odanost Bogu, a deisti i nevjernici morali su priznati biblijsku istinu i kršćansku religiju. Oni među kojima je radio dali su o njemu ovo svjedočanstvo: „On zadobiva i one ljude na koje drugi čovjek ne bi mogao da utječe.”259 Njegove su propovijedi imale za cilj da probude opće interesovanje za vjerske stvari i da spriječe širenje svjetskog duha i razvrata onog vremena. {VB 272.2}

Gotovo u svakom gradu, kao rezultat njegovih propovijedi, obraćalo se po dvadesetak, a negdje i stotinu njih. Na mnogim mjestima otvarale su mu se razne protestantske crkve; Miler je obično dobivao pozive od propovjednika različitih crkava. Njegovo pravilo bilo je da ne govori nigdje gdje nije pozvan, pa ipak uskoro je uvidio da ne može odgovoriti niti na polovinu molbi koje su mu bile upućene. {VB 272.3}

Mnogi koji nisu prihvatili njegovo mišljenje u pogledu tačnog vremena drugog Kristovog dolaska, ipak su bili osvjedočeni u sigurnost i blizinu njegovog dolaska i u potrebu pripremanja. U nekim velikim gradovima njegove su propovijedi učinile izvanredan utisak na narod. Gostioničari su napuštali svoj posao i pretvarali su gostionice u dvorane za sastanke; kockarnice su se zatvarale; obraćali su se nevjernici, deisti, univerzalisti, čak i propali ljudi, od kojih neki godinama nisu stupili u crkvu. Razne crkve održavale su u svim dijelovima grada molitvene sastanke u svako doba dana. Poslovni ljudi sakupljali su se u podne na molitvu i zahvaljivanje. To nije bilo neko fanatično uzbuđenje, već je opće svečano raspoloženje proželo um i srce ljudi. Milerov rad, slično radu reformatora, djelovao je više na razum i budio savjest negoli što je izazvao uzbuđenje. {VB 272.4}

Godine 1833. Miler je od baptistička crkve, kojoj je pripadao, dobio dozvolu da propovijeda. Mnogi propovjednici ove crkve odobravali su njegovo djelo, i sa njihovim odobrenjem on je nastavio svoj rad. Putovao je i stalno propovijedao, ali njegov se rad uglavnom ograničavao na Novu Englesku i na centralne države. Više godina je sam plaćao sve svoje troškove, a ni kasnije nije dobivao toliko da bi mogao platiti sav putni trošak za

putovanja u razna mjesta gdje je bio pozvan. Njegov javni rad ne samo da mu nije donosio nikakve materijalne koristi već je teretio njegovo imanje koje se u toku ovog odsjeka njegovog života stalno smanjivalo. Bio je otac velike porodice, ali pošto su svi živjeli skromno i bili marljivi, to je njegovo malo seosko imanje bilo dovoljno kako za njegovo tako i za njihovo izdržavanje. {VB 273.1}

Godine 1833, dvije godine nakon što je Miler počeo obiavljivati dokaze o skorom Kristovom dolasku, pojavio se posljednji znak koji je Isus prorekao kao znak svog drugog dolaska. Isus je rekao: „I zvijezde će pasti s neba." Matej 24. 29. I Ivan, gledajući u viziji prizore koji će prethoditi danu Gospodnjem, piše: „I zvijezde nebeske padoše na zemlju kao što smokva odbacuje pupke svoje kad je veliki vjetar zaljulja." Otkrivenje 6, 13. Ovo se proročanstvo ispunilo na upadljiv i neobičan način padanjem meteora 13. studenoga 1833. godine. To je bio veličanstven prizor padanja zvijezda, kakav historija nije nikad ranije zabilježila. „Cio nebeski svod iznad Sjedinjenih Dr-žava bio je satima u vatrenom pokretu! Nikad se u toj zemlji, otkako su u nju stupili prvi doseljenici, nije pojavio prirodni fenomen koji bi jedni posmatrali s tolikim divljenjem, a drugi s tolikim strahom i uzbuđenjem." Mnogi se još živo sjećaju tog veličanstvenog i svečanog prizora. Nikad nije pljusak, kiše bio gušći nego što je bilo padanje meteora tog dana. Na istoku, zapadu, sjeveru i jugu — svuda se pružala ista slika. Jednom riječi, cijelo je nebo bilo u pokretu. Taj se prizor, kako ga opisuje profesor Siliman u svojim novinama, mogao vidjeti iznad cijele Sjeverne Amerike. Počevši od dva sata ujutro pa do jasnog dnevnog svjetla nebo je bilo vedro i bez; oblaka, a na njemu se mogla posmatrati stalna igra blještavih tijela."260 {VB 273.2}

„Pero ne može da opiše sjaj tog prizora... Tko ga sam nije vidio, ne može sebi da predstavi njegovu ljepotu. Izgledalo je kao da su se sve zvijezde sakupile u jednoj tački u blizini zenita, odakle su brzinom munje letjele na sve strane horizonta, a ipak se njihov broj nije smanjivao; hiljade su nailazile pravcima kojima su hiljade već prošle kao da su stvorene za tu priliku."261 „Nemoguće je bolje predstaviti taj fenomen nego slikom smokve koja, potresena jakim vjetrom, odbacuje svoja još zelene plodove."262 {VB 274.1}

U njujorškom časopisu „Journal of Commerce", od 14. XI 1833. godine izašao je dugačak članak o tom neobičnom prizoru. Tu piše: „Nijedan filozof ni naučenjak, koliko mi je poznato, nije ni pismeno ni usmeno opisao takav fenomen kao što je bio jučerašnji. Prije osamnaest vijekova jedan prorok ga je tačno prorekao, ako pod izrazom padanje zvijezda podrazumijevamo padanje meteora, kako je to u doslovnom smislu jedino moguće." {VB 274.2}

Tako se ispunio posljednji od znakova njegovog dolaska, o kojima je Isus rekao svojim učenicima: „Tako i vi kad vidite sve ovo, znajte da je blizu kod vrata." Matej 24, 33. Poslije ovih znakova Ivan je vidio kako se „nebo izmače kao knjiga kad se savije, i svaka gora i ostrvo s mjesta svojih pokrenuše se", a grešnici su u strahu pokušavali da pobjegnu pred dolaskom Sina čovječjega. Otkrivenje 6, 12-17. {VB 274.3}

Mnogi koji su bili očevici padanja zvijezda gledali su na taj prizor kao na znak suda koji će doći — kao „na strašnu sliku, sigurnog preteču, milostiv znak onog velikog i strašnog dana".263 Na taj je način pažnja ljudi bila privučena na ispunjenje proročanstva, i tako su mnogi bili podstaknuti da obrate pažnju na vijest o Kristovom drugom dolasku. {VB 274.4}

Godine 1840. jedno važno ispunjenje proročanstva privuklo je pažnju ljudi. Dvije godine prije toga je Josip Lič, jedan od glavnih propovjednika koji su objavljivali drugi. Kristov dolazak, objavio tumačeni0 devete glave Otkrivenja, koja govori o padu Turskog carstva. Prema njegovom računanju, ova sila trebala je da bude oborena kolovoza 1840. godine. Nekoliko dana prije toga on je pisao: „Ako prihvatimo da se prvi period od 150 godina tačno ispunio prije nego što je Konstantin XI sa dozvolom Turaka stupio na prijesto, i da 391 godina i petnaest dana počinju svršetkom prvog perioda, onda oni treba da se svrše 11. kolovoza 1840 godine, kad se može očekivati pad otomanske sile u Carigradu. I ja čvrsto1 vjerujem da će to tako biti...264 {VB 274.5}

Tačno u određeno vrijeme Turska je preko svoga poslanika prihvatila zaštitu velikih evropskih sila, i tako se stavila pod nadzor kršćanskih naroda. Ovim događajem se proročanstvo tačno ispunilo. (Vidi Hist. dodatak.) Kada je to bilo objavljeno, mnogi su se osvjedočili da su ispravna načela tumačenja proročanstava, kako su ih prihvatili Miler i njegovi suradnici, što je doprinijelo da je adventni pokret dobio veliki podstrek. Obrazovani i utjecajni ljudi sjedinili su se s Milerom da propovijedaju vijest, i od 1840. do 1844. godine djelo se brzo proširilo. {VB 275.1}

Vilijam Miler je imao velike duhovne darove, izgrađene razmišljanjem 1 proučavanjem. Uz to je dobio i mudrost s neba kad je stupio u vezu sa Izvorom mudrosti. Bio je čovjek visoke vrijednosti, i poštovali su ga i cijenili svuda gdje se cijenilo poštenje karaktera i moralne vrijednosti. Bio je ne,izvještačeno srdačan i ponizan; odlikovao se snagom savlađivanja samoga sebe, bio je pažljiv i ljubazan prema svima, uvijek gotov da sasluša mišljenja drugih i da procijeni njihove dokaze. Bez strasti i uzbuđenja provjeravao je sve teorije i učenja pomoću Božje Riječi; njegovo zdravo rasuđivanje, kao i temeljno poznavanje Svetog pisma, pomogli su mu da pobije zablude i razotkrije svaku laž. {VB 275.2}

Ali, njegov rad nije tekao bez protivljenja. Kao i za vrijeme ranijih reformatora, učitelji velikih religija nisu rado prihvatili istinu koju je on objavljivao. Pošto oni svoje stanovište nisu mogli dokazati Pismom, bili su prinuđeni da traže oslonac u izjavama i nauci ljudi, u predanjima otaca. Ali propovjednici adventne vijesti prihvatili su samo svjedočanstvo Božje riječi. „Biblija, samo Biblija", bila je njihova lozinka. Njihovi pak protivnici nedostatak biblijskih dokaza nadoknađivali su ismijevanjem i ruganjem. Upotrebili su vrijeme, sredstva i sposobnosti da oklevetaju one čiji je jedini zločin bio taj što su radosno očekivali svoga Gospoda i čeznuli za svetim životom, i što su opominjali i druge da se pripreme za njegov dolazak. {VB 275.3}

Protivnici su ulagali velike napore da odvrate pažnju ljudi cd Kristovog dolaska. Smatrali su za grijen, nešto čega ljudi treba da se stide — proučavanje proročanstava o Kristovom drugom dolasku i svršetku vremena. Na taj način su mnogi propovjednici koji su bili omiljeni u narodu potkopavali vjeru u Božju riječ. Njihova je nauka učinila da su ljudi postali nevjerni, i mnogi su se osjećali slobodni da žive po svojim bezbožnim željama; a na kraju oni koji su prouzrokovali ovo' zlo optuživali su adventiste kao krivce za to zlo. {VB 276.1}

Dok je Milerovo ime privlačilo mnoštvo razumnih i pažljivih slušalaca, dotle se ono rijetko spominjalo u religioznoj štampi, osim u slučaju kada su ga optuživali ili ismijevali. Ravnodušni i bezbožni, koji su se ohrabrili stavom nekih re-ligioznih učitelja, trudili su se da oklevetaju njega i njegovo djelo, služeći se besramnim izrazima, nedostojnim i bogohulnim dosjetkama. Sijedi čovjek, koji je napustio udoban dom da bi putovao o svom trošku iz grada u grad, iz mjesta u mjesto, trudeći se neprestano da propovijeda svijetu svečanu opomenu o predstojećem sudu, sramotno je bio optuživan kao> fanatik, lažljivac i drski varalica. {VB 276.2}

Klevete, poruge i prezir koji su upućivali protiv njega, izazvali su negodovanje čak i u svjetskoj štampi. „Uzimati tako lakomisleno' i s podsmjehom jedan predmet koji ima tako veliku važnost i strašne posljedice", govorili su svjetski ljudi, „znači ne samo rugati se osjećanjima njegovog predstavnika i branitelja, nego ismijavati i dan suda pa i samo Božanstvo, i prezirati strahote njegovog suda!"265 {VB 276.3}

Začetnik svega zla trudio se ne samo da spriječi širenje adventne vijesti već da uništi i samog vjesnika. Miler jie praktično' primjenjivao istinu na srca svojih slušalaca; žigosao je njihove grijehe i osuđivao njihovo samozadovoljstvo. Njegove otvorene i oštre riječi izazvale su njihovo neprijateljstvo. Kad su se članovi crkve usprotivili njegovoj vijesti, prostiji ljudi su time bili ohrabreni da čine još gore; neprijatelj je skovao zavjeru da oduzme Mileru život kad bude izlazio iz crkve. Ali usred mnoštva bili su i sveti anđeli, i jedan od njih, u obliku čovjeka, uzeo je tog Božjeg slugu za ruku i izveo ga iz bijesne gomile nepovrijeđena na sigurno mjesto. Njegovo djelo nije još bilo dovršeno, i sotona i njegovi demoni prevarili su se u svcjim namjerama. {VB 276.4}

Usprkos velikom protivljenju, interesovanje za adventnu vijest je sve više raslo. Broj njenih sljedbenika iznosio je ne stotine, već hiljade i stotine hiljada. Različite vjerske zajednice su imale veliki prirast vjernih, ali poslije izvjesnog vremena pokazale su duh neprijateljstva protiv ovih obraćenika, i cr^ve su. poduzele disciplinske mjere protiv onih koji su prihvatili Milerove poglede. To stanje pokrenulo je Milera da uzme pero u ruke i da sa jednim otvorenim pismom obrati svim kršćanskim zajednicama, pozivajući ih da mu iz Pisma dokažu njegovu zabludu. {VB 277.1}

„Šta mi vjerujemo", rekao je on, „što nismo uzeli direktno iz Božje Riječi, koju i vi sami priznajete jedinim pravilom vjere i života? Šta smo učinili čime smo zaslužili tako žestoku

osudu od strane crkava i štampe, i što vam daje pravo da nas isključite iz vaših crkava? Ako smo na pogrešnom putu, ja vas molim, recite nam u čemu griješimo. Pokažite nam iz Božje Riječi u čemu smo u zabludi. Vi ste nas dosta ismijavali, ali to nas ne može uvjeriti da smo na pogrešnom putu; samo Božja Riječ može da promijeni naše poglede. Mi smo razmišljali, i molitvom, na osnovu dokaza iz Svetog pisma, došli do naših zaključaka. {VB 277.2}

U toku vjekova ista sumnja i nevjerstvo je dočekivalo vijest opomene koju je Bog slao svijetu kroz svoje sluge. Kad je Gospod odlučio da pusti potop na stari svijet, najprije je ljudima to objavio da bi im dao priliku da se odvrate od svog bezakonja. Sto i dvadeset godina je opomena odjekivala u ušima grešnika, pozivajući ih na pokajanje da bi izbjegli Božji gnjev. Ali ta im se vijest učinila kao bajka, i nitko nije obratio pažnju na nju. Ogrezli u bezakonju, oni su se rugali Božjem vjesniku, ismijavali njegov poziv i čak su ga optuživali zbog prijevare. „Kako se jedan čovjek usuđuje da se usprotivi svim mudracima na zemlji? Kad bi Nojeva vijest bila istina, zašto je cio svijet onda ne primi i ne vjeruje? Zašto? Koliko vrijedi tvrđenje jednog čovjeka prema mudrosti hiljadama njih?" Oni su odbili vijest, i nisu htjeli da potraže utočište u kovčegu spasenja. {VB 277.3}

Rugači su ukazivali na prirodne pojave: na nepromjenljiv red godišnjih doba, na plavi nebeski svod sa koga još nikada nije padala kiša, na plodne doline, koje su bile natapane blagom noćnom rosom; i pošto su s prezirom izjavili da je propovjednik pravde samo običan zanesenjak, nastavili su jače nego ikad da uživaju u razvratu i zlu. Ipak, njihovo nevjerstvo nije moglo da spriječi proročeno zlo. Bog je dugo trpio njihovo bezboštvo i dao im dosta vremena da se pokaju, ali u određeno vrijeme pravedni Božji sud stigao je one koji su odbacili njegovu milost. {VB 277.4}

Krist je rekao da će ljudi pokazati isto nevjerstvo u pogledu njegovog drugog dolaska. Kao što Nojevi suvremenici „ne osjetiše dok ne dođe potop i odnese sve", tako će biti po Kristovim riječima i dolazak Sina Božjega. Matej 24, 39. Kada se vjeran narod bude sjedinio sa svijetom i počeo da živi kao što svijet živi i da uživa u zabranjenim zabavama, kad raskoš svijeta postane raskoš crkve; kada budu zvonila svatov-ska zvona i svi se budu nadali još dugim godinama napretka — tada će iznenada, kao grom iz vedra neba, doći svršetak njihovim opsjenama i lažnim nadama. {VB 278.1}

Kao što je Bog poslao svog vjesnika da opomene svijet o potopu koji je dolazio, tako je poslao i svog izabranog vjesnika da objavi blizinu posljednjeg suda. I kao što su se Nojevi suvremenici rugali propovjedniku pravde, tako su se i u Milerovo vrijeme mnogi koji su se nazivali Božjom djecom rugali riječima opomene. {VB 278.2}

Zašto su crkve pokazale takav otpor prema nauci i propovijedanju o Kristovom dolasku? Dok taj događaj donosi zlima nesreću i propast, pravednima je on nada i radost. Ova velika istina bila je u svim vjekovima utjeha Božjem vjernom narodu; zašto je ona sada, slično svome Autoru, postala „kamenom spoticanja i stijenom sablazni" za one koji se smatraju Božjim narodom? Sam Gospod je svojim učenicima dao obećanje: „Kad odem i pripravim

vam mjesto, opet ću doći, i uzet ću vas k sebi da i vi budete gdje sam ja." Ivan 14, 3. Spasitelj, pun saučešća, predvidio je brigu i žalost svojih učenika, te je zato poslao anđele da ih tješe uvjeravanjem da će opet lično doći kao što je otišao na nebo. Kada su učenici na dan uznesenja stajali i pažljivo gledali u nebo da bi uhvatili još posljednji pogled onoga koga su ljubili, njihovu pažnju privukle su riječi: „Ljudi Galilejci, što stojite i gledate na nebo? Ovaj Isus koji se uze između vas, doći će na isti način kao što vidjeste da ide na nebo." Ova je vijest opet oživjela njihovu nadu. Učenici su se „vratili u Jeruzalem s velikom radošću i bili su stalno u hramu hvaleći i blagosiljajući Boga". Djela 1,11; Luka 24, 52. 53. Nisu se radovali zbog toga što ih je Isus ostavio i što su se sada morali boriti s teškoćama i kušnjama svijeta, već su se radovali riječima anđela da će Isus opet doći. {VB 278.3}

Objavljivanje vijesti o Kristovom dolasku trebalo bi i danas da bude uzrok velike radosti kao što je bila onda kada su je anđeli objavili pastirima Betlehema. Oni koji stvarno ljube Spasitelja mogu samo sa radošću da pozdrave ovu vijest osnovanu na Božjoj Riječi: da će Onaj koji je središte njihove nade u vječni život opet doći — ne da bude prezren i odbačen, kao prilikom svoga prvog dolaska, već u sili i slavi, da svoj na,rod izbavi. Oni koji ne ljube Spasitelja ne žele da on dođe; i ne može biti jasnijeg dokaza da su crkve otpale od Boga nego što su ogorčenje i neprijateljstvo koje je kod njih izazvala ova nebeska vijest. {VB 279.1}

Oni koji su prihvatili vijest o drugom Kristovom dolasku shvatili su da je neophodno potrebno da se pokaju i ponize pred Bogom. Mnogi su se dugo kolebali između Krista i svijeta, ali sada su osjetili da je došlo vrijeme da zauzmu čvrsti stav. „Sve što se odnosilo na vječnost dobilo je za njih neobičnu važnost. Nebo im se približilo, i oni su se osjećali krivi pred Bogom." Kršćani su se probudili na novi duhovni život. Shvatili su da je vrijeme kratko, i da treba da čine što brže ono što su dužni da čine za svoje bližnje. Zemaljske planove su napustili, i izgledalo im je kao da se pred njima otvorila vječnost; ono što se odnosilo na vječno blaženstvo ili vječnu smrt, potisnulo je sva pitanja prolazne vrijednosti. Božji Duh počivao je na njima i davao naročitu silu ozbiljnom pozivu koji su upućivali braći i grešnicima da se priprave za Božji dan. Tiho svjedočanstvo njihovog svakodnevnog života bilo je stalni ukor na izgled pobožnim i neposvećenim članovima crkve, koji su željeli da ne budu ometani u svojim zabavama i zadovoljstvima, u potjeri za sticanjem novca i težnji za svjetskim častima. Odatle je poteklo neprijateljstvo i otpor protiv istine o ponovnom Kristovom dolasku i njenim vjesnicima. {VB 279.2}

Pošto su vidjeli da su dokazi osnovani na proročkim vremenskim odsjecima neoborivi, protivnici su svojim pristalicama savjetovali da odustanu cd proučavanja ovog predmeta, tvrdeći da su proročanstva zapečaćena. Tako su protestanti pošli stopama rimokatolika. Dok je papska crkva zbranjivala vjernicima čitanje Biblije, protestantska crkva je tvrdila da se važan dio Svetog pisma, i to onaj koji nam naročito otkriva istine za naše vrijeme, ne može razumjeti. (Vidi Hist. dodatak.) {VB 279.3}

Propovjednici i narod objavljivali su da su Danijelova proročanstva i Otkrivenje neshvatljive tajne. Ali sam Krist je uputio svoje učenike na riječ proroka Danijela u pogledu događaja koji su se imali zbiti u njihove dane, i rekao je: „Tko čita neka se trudi da razumije!" A tvrđenje da je Otkrivenje tajna koja se ne može razumjeti, pobija već i sam naslov knjige: „Otkrivenje Isusa Krista: koje dade njemu Bog da pokaže slugama svojim što će skoro biti... Blago onome Koji čita i onima koji slušaju riječi proroštva, i drže što je napisano u njemu, jer je vrijeme blizu." Otkrivenje 1, 1-3. {VB 279.4}

Prorok je rekao: „Blago onome koji čita." Ima mnogo onih koji ne vole da čitaju to proroštvo; njima nije obećan blagoslov. „I onima koji slušaju"; ima takvih koji ne vole slušati proroštva; blagoslov nije ni njima obećan. „I koji drže što je napisano u njemu"; većina ne obraća pažnju na opomene i savjete iz Otkrivenja; nijedan od takvih nema pravo na obećani blagoslov. Svi oni koji preziru proročanstva i koji se rugaju svečanim simbolima datim u njima; svi oni koji odbijaju da se obrate i pripreme za Kristov dolazak, ostat će bez božanskog blagoslova. {VB 280.1}

Kako se pred svjedočanstvom božanskog nadahnuća ljudi usuđuju da tvrde da je Otkrivenje tajna koju ljudski um ne može da dokuči? To je otkrivena tajna; to je otvorena knjiga! Proučavanje Otkrivenja upućuje misli na Danijelova proročanstvo. U jednoj i drugoj od ovih proročkih knjiga Bog daje svojoj djeci važne pouke u pogledu događaja koji će se zbiti na kraju historije ovoga svijeta. {VB 280.2}

Ivanu su otkriveni daleki i uzbudljivi prizori u životu crkve. U toj ,knjizi apostol opisuje stanje, opasnosti, berbe i ko-načno oslobođenje Božjeg naroda. Tu je zabilježena vijest koja će ubrzati sazrijevanje zemaljske žetve. Tu on pasmatra vjerne kao snopove za nebesku žitnicu, a Kristove neprijatelje kao svežnjeve za oganj uništenja. Otkrivene su mu vrlo važne stvari, naročito za posljednju crkvu, da bi oni koji se budu obratili od zablude k istini mogli znati kakve ih opasnosti i borbe čekaju. Nitko ne treba da ostane u tami u pogledu budućih događaja. {VB 280.3}

Čemu onda to sveopće neznanje o jednom tako važnom dijelu Svetog pisma? Otkuda to sveopće odvraćanje od proučavanja njegove nauke? To je posljedica dobro proračunatog plana kneza tame da ljudima sakrije ono što otkriva njegove laži i obmane. Iz toga razloga je Krist, Autor Otkrivenja, koji je predvidio borbu koja će se voditi protiv proučavanja Otkrivenja, izgovorio blagoslov za sve one koji „čitaju, slušaju i drže riječi proročanstva". {VB 280.4}

POGLAVLJE 19.—SVJETLOST U TAMI

U svim vjekovima Božje djelo na zemlji pokazuje u svakoj velikoj reformaciji i vjerskom pokretu veliku sličnost. Bog uvijek postupa sa ljudima po istim načelima. Važni pokreti današnjice imaju sličnosti sa onima koji su bili u prošlosti, a iskustva crkava u prošlim vremenima pružaju dragocjene pouke našem vremenu. {VB 281.1}

Biblija nas jasno uči da Bog pomoću Svetog Duha upravlja na naročiti način svojim slugama na zemlji u velikim pokretima za nastavljanje djela spasenja. Ljudi su oruđa u Božjim rukama, kojima se On služi da izvrši svoje božanske namjere. Svatko ima svoj zadatak; svakome je data mjera vidjela koja odgovara potrebama njegovog vremena i koliko je potrebno da ga osposobi da izvrši djelo koje mu je Bog povjerio. Ali nijedan čovjek, ma koliko ga nebo cijenilo, nije nikada postigao potpuno poznanje o velikom planu spasenja, pa ni puno razumijevanje božanskih namjera samo za njegovo vrijeme. Ljudi ne razumiju sasvim što Bog hoće da postigne sa djelom koje im je predao da ga izvrše. Oni ne shvaćaju potpuno značaj vijesti koju propovijedaju u njegovo ime. {VB 281.2}

„Možeš li ti tajne Božje dokučiti, ili saznati savršenstvo Svemogućega?" (O Jobu 11, 7.) „Jer misli moje nisu vaše misli, niti su vaši putovi moji putovi, veli Gospod; nego koliko su nebesa viša od zemlje, toliko su putovi moji viši od vaših putova, i misli moje od vaših misli." Izaija 55, 8. 9. „Jer sam ja Bog, i nema drugoga Boga, i nitko nije kao ja, koji od početka javljam kraj i izdaleka što još nije bilo; koji kažem: namjera moja stoj', i učinit ću sve što mi je volja." Izaija 46, 9-10. {VB 281.3}

Čak i proroci, koji su bili osposobljeni naročitim prosvjeće,njem Svetoga Duha, nisu potpuno shvaćali značenje povjerenih im otkrivenja. Smisao objavljenih proročanstava postajao je jasan tek tokom vremena, i to u času kad su. Božjem narodu bile potrebne pouke sadržane u njima. {VB 281.4}

Petar, pišući o spasenju otkrivenom kroz evanđelje, veli: „Koje spasenje tražiše i ispitivaše za nj proroci, koji za našu bagodat prorekoše; ispitujući u kakvo ili u koje vrijeme javljaše Duh Kristov u njima, naprijed svjedočeći za Kristove muke i za slave po tome; kojima se otkri da ne samim sebi nego nama služahu... " 1. Petrova 1, 10-12. {VB 282.1}

Ali iako prorocima nije dato da potpuno shvate otkrivene im stvari, to su oni ipak ozbiljno nastojali da razumiju vidjelo koje je Bog našao za -dobro da im da. Ispitivali su „u kakvo ili koje vrijeme javljaše Duh Kristov u njima".! Kakve li pouke za Božji narod u kršćansko doba, u čiju korist su data ova proročanstva njegovim slugama! „Kojima se otkrilo da nisu sebi nego nama služili." Pogledajte ove svete Božje ljude koji su istraživali i ispitivali otkrivenja koja su im bila data za po-koljenja koja još nisu bila ni rođena. Usporedite njihovu svetu revnost sa bezbrižnom ravnodušnošću kojom su „učitelji kasnijih vjekova postupali sa ovim darom neba. Kakvog li ukora upućenog bezbrižnima i

ravnodušnima koji su se zadovoljavali da kažu da se proročanstva ne mogu razumjeti! {VB 282.2}

Lako je ljudski razum nesposoban da dokuči misli Vječnoga i da potpuno shvati njegove namjere, ipak više zbog raznih za-bluda i nemarnosti sa svoje strane ljudi ne mogu tako dobro da shvate vijesti s neba. često je ljudski duh, pa i Božjih slugu, zaslijepljen ljudskim mišljenjima, predanjima i lažnim naukama, takoda samo djelomično može shvatiti velike stvari koje On u svojoj Riječi otkriva. Tako je bilo i sa Kristovim učenicima, čak i u vrijeme kad je sam Spasitelj bio sa njima. Njihova shvaćanja bila su prožeta jevrejskim pojmovima o Mesiji kao svjetskom caru, koji će Izraela podignuti na prijesto svjetskog carstva, i oni nisu mogli da shvate njegove riječi, kojima je prorekao svoje muke i smrt. {VB 282.3}

Sam Krist ih je poslao u svijet sa viješću. „Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božje; pokajte se i vjerujte evanđelje," Marko 1, 15. Ova vijest se temelji na 9 glavi proroka Danijela. Tu anđeo objašnjava da se šezdeset i dvije nedjelje protežu do „Pomazanika vojvode", i učenici su s velikim nadama i radosnim očekivanjem gledali na skoro uspostavljanje Mesijinog carstva u Jeruzalemu, koje će vladati nad cijelim svijetom. {VB 282.4}

Oni su propovijedali vijest koju im je Krist povjerio, iako su njen smisao progrešno shvatili. Dok se njihova vijest temeljila na proročanstvu Danijela 9. 25. nisu vidjeli u slijedećem stihu iste glave da će Pomazanik biti pogubljen. Već od rane mladosti njihovo je srce čeznulo za slavom zemaljskog carstva kojem su se nadali, i to je pomutilo njihovo razumijevanje datog proročanstva i samih Kristovih riječi. {VB 282.5}

Oni su vršili svoju dužnost upućujući jevrejskom narodu poziv milosti, a onda, upravo u času kad su očekivali da će njihov Gospod zauzeti Davidov prijesto, vidjeli su kako je uhvaćen kao zločinac, šiban, izrugan, osuđen i razapet na križ na Golgoti. Kakvo očajanje i kakve duševne patnje su mučile srca učenika onih dana kada je njihov Gospod ležao u grobu! {VB 283.1}

Krist je došao tačno u određeno vrijeme i na način opisan u proročanstvu. Svjedočanstvo Pisma ispunilo se u svakoj pojedinosti njegovog propovijedanja. On je objavljivao spasenje „i njegova besjeda bijaše silna". Njegovi slušaoci osjetili su u svom srcu da je njegova besjeda sa neba. Riječ i Duh Sveti potvrdili su božansko poslanstvo Božjeg Sina. {VB 283.2}

Učenici su još uvijek bili odani svome voljenom Učitelju, pa ipak je njihova srca tištila neizvjesnost i sumnja. U duševnom strahu nisu se sjetili Kristovih riječi koje su upućivale na njegove muke i smrt. Da je Isus iz Nazareta pravi Mesija, zar bi oni na takav način bili bačeni u bol i razočaranja? To je bilo pitanje koje je mučilo njihove duše dok je Spasitelj ležao u grobu, u beznadnim satima one subote, između smrti i uskrsnuća. {VB 283.3}

Iako je najtamnija noć žalosti obavila ove Kristove sljedbenike, oni nisu bili ostavljeni. Prorok je rekao: „Ako sjedim u mraku, Gospod će mi biti vidjelo... Izvest će me na vidjelo, vidjet ću pravdu njegovu." „Ni mrak neće zamračiti od tebe, i noć je svijetla kao dan: mrak je kao vidjelo." Bog je rekao: „U tami sjaje vidjelo pravednicima." „I vodit ću slijepce putem koji nisu znali, vodit ću ih stazama koje nisu znali; i obratit ću pred njima mrak u svjetlost i što je neravno u ravno. To ću im učiniti i neću ih ostaviti." Mihej 7, 8. 9; Psalam 139, 12; 112, 4; Izaija 42, 16. {VB 283.4}

Vijest koju su učenici razglasili u ime Gospodnje bila je u svakom pogledu tačna, a događaji na koje je ona upućivala upravo su se tada zbivali. „Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božje!", glasila je njihova vijest. Kad je proteklo vrijeme — šezdeset i devet nedelja iz Danijela 9, koje je trajalo sve do Mesije „Pomazanika" — Krist je, poslije svoga krštenja od strane Ivana u Jordanu, primio pomazanje Svetoga Duha. A nebesko carstvo, koje su objavljivali da se približuje, uspo-stavljeno je prilikom Kristove smrti. Ovo carstvo nije bilo zemaljsko carstvo, kako su bili naučeni da vjeruju. To nije bilo ni buduće neprolazno carstvo, koje će biti uspostavljeno kad bude „carstvo i vlast i veličanstvo carsko pod svim nebom dato narodu svetaca Višnjega; njegovo će carstvo biti vječno carstvo, i sve će vlasti njemu služiti i slušati ga." Danijel 7, 27. U biblijskom jeziku upotrebljava se izraz „carstvo nebesko" da označi oboje i carstvo milosti i carstvo slave. Carstvo milosti opisano je u Pavlovoj poslanici Jevrejima. Pošto je uka(zao na Krista, na milostivog Posrednika, koji „može osjećati s našim slabostima", ovaj pisac nastavlja: „Da pristupimo dakle slobodno prijestolju blagodati, da primimo milosti i nađemo blagodat za vrijeme kad nam zatreba pomoć." Jevrejima 4, 16. Prijesto blagodati ili prijesto milosti predstavlja carstvo milosti, jer postojanje prijestola predstavlja postojanje jednoga carstva. U mnogim svojim pričama Krist je upotrebljavao izraz „carstvo nebesko" da bi opisao djelo božanske milosti u ljudskim srcima. {VB 283.5}

Prijesto slave predstavlja carstvo slave, a na ovo carstvo se odnose Spasiteljeve riječi: „A kad dođe Sin čovječji u slavi svojoj i svi sveti anđeli s njime, onda će sjesti na prijesto slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi." Matej 25, 31. 32. Ovo je carstvo još u budućnosti. Ono će biti uspostavljeno tek prilikom drugog Kristovog dolaska, {VB 284.1}

Carstvo milosti zasnovano je odmah poslije čovjekovog pada u grijeh, kada je načinjen plan za otkup grešnog čovječanstva. Ono je tada postojalo samo u Božjoj namjeri i Božjem obećanju, a ljudi su vjerom mogli postati njegovi podanici. Ono je zapravo uspostavljeno tek prilikom Kristove smrti. Jer, čak i poslije početka svoje zemaljske misije, Spasitelj je mogao, umoran od tvrdoglavost! i nezahvalnosti ljudi, da odustane od svoje žrtve na Golgoti. U Getsemanskom vrtu drhtala je u njegovoj ruci čaša muka. Čak je i tada mogao otrti krvav znoj sa svog čela i pustiti grešan red da propadne u svome grijehu. Da je to učinio, za palog čovjeka ne bi bilo otkupa. Ali kada je Spasiteli umirao i u svome posljednjem uzdahu povikao „Svršeno je!", ispunjenje plana spasenja bilo je osigurano..

Obećanje spasenja koje je bilo dato grešnom paru u Edemu bilo je potvrđeno Tada je uspostavljeno carstvo milosti, koje je prije bilo sadržano u Božjem obećanju. {VB 284.2}

Tako je Kristova smrt — upravo ovaj dopadaj koij su učenici smatrali kao potpunu propast svoie nade, — služila teme da zauvijek osigura ispunjenje te nade. Dok im je Kristova smrt donijela strašno razočarenje, ona je u stvari bila najveći dokaz da je njihova vjera bila ispravna. Događaj koji ih je ispunio žalošću i očajanjem, svakom Adamovom djetetu otvorio je vrata nade,., i od njega je. zavisio budući život i vječno blaženstvo svih onih koji se uzdaju u Boga u svim vremenima. {VB 284.3}

Čak i u ovom razočaranju učenika zbog neispunjenih iščekivanja ispunile su se namjere neizmjernog Božjeg milosrđa. Iako su njihova srca bila osvojena božanskom milošću i moćnom naukom Onoga za koga je rečeno' da „nikad čovjek nije tako govorio kao ovaj čovjek", ipak je čisto zlato njihove ljubavi prema Spasitelju bilo pomiješano s bezvrijednim talogom svjetska oholosti i sebičnog častoljubije. Još u gornjoj sobi, koja je bila uređena za jedenje pashalnog jagnjeta, u onom svečanom času kada je Učitelj već bio u sjenci Getsemanije, „posta prepiranje među njima, koji bi se držao među njima da je najveći". Luka 22, 24. Pred njihovim očima je stalno lebdjela slika prijestola, kruna i slave, dok su neposredno pred njima bili ruganje i duševni strah Getsemanije, sudnica i križ Golgote. Oholost njihovog srca i žeđ za svjetskom slavom bilo je ono što ih je navelo da se tvrdoglavo drže lažnih nauka svoga vremena i da zanemare Spasiteljeve riječi koje su pc,kazivale pravu prirodu njegovog carstva i upućivale na njegove duševne patnje i smrt. A ove zablude imale su za posljedicu teško ali potrebno iskušenje, koje je služilo za njihovo popravljanje. Iako su učenici pogrešno shvatili smisao svoje vijesti i nisu vidjeli ispunjenje svojih očekivanja, ipak su objavili od Boga povjerenu im opomenu, i Bog je nagradio njihovu vjeru i cijenio njihovu poslušnost. Njima je povjereno djelo širenja slavne vijesti o uskrslom Gospodu među svim narodima. Da bi bili pripravljeni za ovo djelo, moralo ih je snaći tako gorko iskustvo. {VB 285.1}

Poslije svoga uskrsnuća, Isus se pojavio svojim učenicima na putu za Emaus, „i počevši od Mojsija i od sviju proroka, kazivaše im što je za njega u svemu Pismu". Luka 24, 27. Srca učenika bila su uzbuđena. Vjera se rasplamtjela. Oni su bili „preporođeni za živu nadu" još prije nego što im je Isus omogućio da ga prepoznaju. Htio je da prosvijetli njihov razum i utvrdi njihovu vjeru u „najpouzdaniju proročku riječ". Želio je da istina uhvati čvršći korijen u njihovom srcu, ne samo zato što je poduprta njegovim ličnim svjedočanstvom, nego i zbog pouzdanog dokaza koji se nalazio u simbolima i sjenkama obrednog zakona, kao i u proročanstvima Staroga zavjeta. Kristovim sljedbenicima bilo je potrebno da imaju razumnu vjeru, ne samo radi njih samih nego i zato da bi svijetu mogli objaviti poznanje o Kristu. Kao prvi korak u objavljivanju ovog poznanja, Isus je učenike uputio na Mojsija i proroke. To je svjedočanstvo' koje je dao uskrsli Spasitelj o vrijednosti i važnosti knjiga Staroga zavjeta. {VB 285.2}

Kakve li promjene u srcima učenika kada su opet ugledali svoga ljubljenog Učitelja! (Luka 24, 32.) U jednom potpunijem i savršenijem smislu nego ikada prije našli su Onoga O kome je „pisano u zakonu Mojsijevu i prorocima". Neizvjesnost, strah i očajanje — sve je to nestalo pred potpunim pouzdanjem i nezamračenom vjerom. Nije nikakvo čudo što su poslije njegovog uskrsnuća bili „jednako u crkvi hvaleći blagosiljajući Boga." Narod, koji je znao samo o Spasiteljevoj sramotnoj smrti, očekivao je da u njihovom pogledu vidi izraz žalosti, zbunjenosti i poraza, ali mjesta toga vidio je samo radost i osjećanje pobjede. Kakvu su pripremu dobili ovi učenici za djelo koje je bilo pred njima! Preživljeli su najteže iskušenje, koje ih je ikada moglo snaći, i vidjeli su kako se Božja riječ slavno ispunila kad je po ljudskom mišljenju bilo sve izgubljeno. Šta bi sada još moglo pokolebati njihovu vjeru ili umanjiti njihovu žarku ljubav? U svojim najtežim časovima imali su „jaku utjehu", nadu koja je bila kao „tvrd i pouzdan lenger duše". (Jevr. 6, 18. 19.) Bili su svjedoci Božje mudrosti i moći, znajući da ih „ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstvo, ni sile, ni sadašnje ni buduće, ni visina, ni dubina, ni druga kakva stvar" ne može „razdvojiti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu, Gospodu našemu". „Ali u svemu ovome", rekli su oni, „pobjeđujemo Onoga radi kojih nas je ljubio". (Rimljanima 8, 38. 39. 37.) „Ali riječ Gospodnja ostaje do vijeka." (1. Petrova 1, 25.) „Tko će osuditi? Isus Krist, koji umrije, pa još i uskrse, koji je s desne strane Bogu, i moli za nas?" Rimljanima 8, 34. {VB 286.1}

Gospod je rekao: „Narod moj neće se posramiti do vijeka." Joel 2. 26. „Večerom dolazi plač, a jutrom radost." Psalam 30, 5. Kada su učenici sreli Spasitelja, na dan njegovog uskrsnuća, i kada su u njima gorjela srca slušajući njegove riječi; kada su vidjeli njegovu glavu, ruke i noge, koje su za njih bile ranjene; kada ih je Isus, prije svoga uznesenja na nebo, vodio prema Betaniji, i podigavši ruku na blagoslov, naredio im: „Idite po svemu svijetu i propovijedajte evanđelje svakome stvorenju", i onda dodao: „I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka vijeka" (Marko 16, 15; Matej 28, 20); kada je na dan Duhova obećani Utješitelj sišao i s visine im bila podarena sila, i kad je duše prožela svijest o prisutnosti njihovog Gospoda, koji se uzeo na nebo, zar bi onda mogli, makar ih njihov put vodio kroz žrtve i mučeničku smrt, napustiti službu evanđelja njegove blagodati i vijenac pravde, koji treba da prime prilikom njegovog dolaska, i to zbog slave jednog zemaljskog prijestola, čemu su se nadali po svom ranijem shvatanju? Onaj „koji može još izobilnije sve činiti nego što ištemo ili mislimo", dao im je sa zajednicom njegovih muka i zajednicu njegovih radosti, da mogu „mnoge sinove dovesti u sla,vu", kao i neizrecivu radost i „vječnu i od svega pretežniju slavu", prema kojoj, po Pavlovim riječima, „naša sadašnja mala nevolja nije dostojna ni da s,e usporedi. {VB 286.2}

Iskustvo učenika koji su za vrijeme prvog Kristovog dolaska objavljivali „evanđelje o carstvu", slično je iskustvu onih koji su propovijedali vijest o drugom dolasku. Kao što su učenici izišli u svijet i propovijedali: „Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božje", tako su Miler i njegovi suradnici objavljivali da je isteklo najduže i posljednje proročko vrijeme koje se spominje u Bibliji, da sada neposredno predstoji sud, i da će uskoro otpočeti vječno

carstvo. Propovijedanje učenika u pogledu vremena temeljilo se na sedamdeset nedjiela u 9. glavi Danijela. Miler i njegovi suradnici objavljivali su svršetak 2300 dana iz Danijela 8, 14, od kojih sedamdeset nedjelja sačinjavaju jedan dio. Propovijedanje jednog i drugog proročanstva temeljilo se na ispunjenju ova dva različita dijela istog velikog proročkog perioda. {VB 287.1}

Kao ni prvi učenici, tako ni Vilijam Miler i njegovi drugovi nisu potpuno shvatili značaj vijesti koju su objavljivali. Zablude koje su dugo bile ukorijenjene u crkvi sprečavale su im da dođu do ispravnog tumačenja jedne važne tačke proročanstva. Stoga, iako su propovijedali vijest koju im je Bog povjerio, ipak su doživjeli razočaranje zbog pogrešnog shvatanja njenoga smisla. U objašnjenju Danijela 8, 14: „Do dyije tisuće i tri stotine dana onda će se svetinja očistiti", Miler je, kako smo već spomenuli, prihvatio mišljenje koje je u ono vrijeme općenito prevladavalo, naime, da je naša zemlja svetinia, i vjerovao je da očišćenje svetinje znači očišćenje zemlje ognjem na dan Kristovog dolaska. Zato, kad je pronašao da je svršetak 2300 dana u proročanstvu tačno utvrđen, zakjučio je da je time otkriveno vrijeme drugog dolaska. Njegova zabluda potekla je otuda što je prihvatio opće raspro-stranjeno mišljenje o tome šta je svetinja., {VB 287.2}

U obrednoj službi, koja je bila predslika Kristove žrtve i njegove svećeničke službe, očišćenja svetinje bio je posljednji obred koji je poglavar svećenički obavljao po godišnjem redu svoje službe. Ovaj posljednji obred bio je završni čin pomirenja, oduzimanje i uklanjanje grijeha od Izraela, a to je bio simbol završnog čina u službi našega Prvosvećenika na nebu, uklanjanje ili brisanje grijeha njegovog naroda, koji su zabilježeni u nebeskim knjigama. Ova služba obuhvata djelo istrage, djelo suđenja, koje neposredno prethodi Kristovom dolasku na oblacima neba u velikoj sili i slavi; jer kad se On bude pojavio, svaki će slučaj već biti riješen. Isus veli: „I plata moja dolazi sa mnom, da dam svakome po djelima njegovim." Otkrivenje 22, 12. Ovaj sud, koji neposredno prethodi drugom Isusovom dolasku, objavljen je u prvoj evanđeoskoj vijesti u Otkrivenju 14, 7: „Bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova!" {VB 288.1}

Oni koji su objavljivali ovu opomenu objavljivali su pravu vijest u pravo vrijeme. Ali, kao što su prvi učenici na temelju proročanstva u Danijelu 9 objavili: „Iziđe vrijeme i približe se carstvo Božje", pa ipak nisu saznali da j, na istom mjestu Svetoga pisma proročena i Mesijina smrt, tako su i Miler i njegovi suradnici propovijedali na Danijelu 8, 14 i Otkrivenju 14, 7 zasnovanu vijest, a nisu saznali da su u Otkrivenju 14 navedene i druge vijesti koje moraju biti objavljene prije dolaska Gospodnjeg. Kao što su se učenici prevarili u pogledu carstva koje j,e trebalo biti uspostavljeno na kraju sedamdeset nedjelja, tako su se i adventisti prevarili u pogledu događaja koji se imao dogoditi na kraju 2300 go-dina. U oba slučaja bilo je po srijedi prihvatanje i vjerovanje opće zablude onog vremena, što je zaslijepilo smisao za istinu. I prvi i drugi put ispunila se Božja volja, jer se objavljivala vijest koja je trebalo da objavi. Ali i jedni i drugi su se razočarali zbog svog pogrešnog shvaćanja ove vijesti. {VB 288.2}

Bog je ipak ostvario svoju dobru namjeru postigavši da na ovaj način bude data opomena o sudu. Došao je veliki, dan. i narod je po Božjem proviđenju bioiskušan u pogledu određenog vremena, da bi se otkrilo šta je u njegovom srcu. Vijest je bila određena da se okuša i očisti crkva. Trebalo je da učenici saznaju da li njihovo srce te?i za svijetom ili za Kristom na nebu. Priznali su da ljube Gospoda, a sada je trebalo i da dokažu svoju ljubav. Da li su bili spremni da se odreknu svojih svjetskih nada i častoljubivih planova, i da sa radošću pozdrave dolazak svoga Gospoda? Vijest je trebalo da im omogući da upoznaju svoje pravo duhovno stanje., Ona je poslana u milosti da ih probudi i da ih potakne da traže Gospoda sa pokajanjem i poniznošću. {VB 288.3}

I tako je razočaranje, iako posljedica njihovog pogrešnog shvaćanja vijesti koju su objavljivali, ipak bilo okrenuto na dobro. Ono je trebalo da okuša srca onih koji su tvrdili da su primili opomenu. Zar će oni zbog svog razočaranja tako brzo napustiti svoje iskustvo i odbaciti svoje povjerenje u Božju riječ? Ili će sa molitvom i poniznošću nastojati da otkriju u čemu su pogriješili i da shvate značenje proročanstva? Koliko je njih radilo samo iz straha, nesvjesnog nagona i trenutnog uzbuđenja? Koliko je njih bilo neodlučnih i nevjernih? Hiljade su izjavile da im je mio Gospodnji dolazak. Da li bi se oni odrekli vjere kad bi se od njih tražilo da podnesu sramotu i ruganje svijeta, iskušenja i razočarenja? Da li će odbaciti istine koje se zasnivaju na najjasnijim izjavama njegove Riječi samo zato što nisu odmah mogli shvatiti Božji postupak prema njima? {VB 289.1}

Ovo iskušenje je trebalo da otkrije čvrstinu onih koji su sa iskrenom vjerom bili poslušni svemu onome što su smatrali naukom Božje Riječi i Božjeg Duha. Ovo iskustvo, više nego ijedno drugo, trebalo je da im pokaže koliko je opasno kad se prihvate teorije i tumačenja ljudi, mjesto ,da se Biblija učini svojim vlastitim tumačem. Teškoće i žalosti koje su se pojavile kao posljedica njihove zabluda, trebalo je da utječu na djecu vjere da se poprave. To je trebalo da ih podstrekne da savjesnije propovijedaju proročke riječi i da ih nauče da sa više pažnje ispituju temelje svoje vjere i da odbace sve što nije biblijsko, pa bilo to ma koliko raširenо u kršćaskom svijetu. {VB 289.2}

Sve što se shvatanju ovih vjernih u času iskušenja činilo nejasnim, kao nekada prvim učenicima, trebalo je kasnije da bude razjašnjeno. Kada budu vidjeli „posljedak koji će im Gospod dati", tada će saznati da su se usprkos teškoća koje su proizašle iz njihovih zabluda, Božje namjere ljubavi prema njima nepromjenljivo ispunjavale. Svojim blagoslovenim iskustvom će saznati da je Gospod „milostiv i pun saučešća" i da su njegovi putevi „milost i istina onima koji drže zavjet njegov i otkrivenje njegovo". {VB 289.3}

POGLAVLJE 20.—JEDNO VELIKO VJERSKO PROBUDJENJE

Proročanstvo koje nalazimo u 14. glavi Otkrivenja predskazuje pojavu jednog vjerskog probuđenja kao rezultat propovijedanja vijesti o skorom Kristovom dolasku. Ivan vidi anđela „gdje leti posred neba, koji imaše vječno evanđelje da objavi onima koji žive na zemlji, i svakome plemenu i jeziku i koljenu i narodu". On je „velikim glasom" objavljivao vijest: „Bojte se Boga, i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova; i poklonite se onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene." Otkrivenje 14, 6. 7. {VB 290.1}

Značajna je činj(enica da je jedan anđeo oruđe kome je povjerena ova vijest opomene. Božanska mudrost je htjela da čistotom, slavom i silom jednog nebeskog vjesnika prikaže uzvišeni karakter djela koje treba da se obavi i silu i slavu koja će ga pratiti. A let anđela „posred neba", „veliki glas", kojim se vijest propovijeda, i njeno širenje među svima „koji žive na zemlji" — „svakome plemenu i jeziku i koljenu i narodu" — pokazuje brzinu širenja pokreta i njegovu svjetsku rasprostranjenost. {VB 290.2}

Sama vijest ukazuje na vrijeme kada će ovaj pokret nastati. Kaže se da je ona dio „vječnog evanđelja", i da objavljuje početak suda. Vijest spasenja propovijedala se u svim vremenima, ali ova vijest je dio evanđelja koje treba da se objavljuje samo u posljednjim danima, jer je samo tada moglo biti istina da je došao čas suda. Proročanstva iznose niz događaja koji se odigravaju do početka suda. Ovo je naročito tačno što se tiče knjige proroka Danijela. Ali onaj dio svoga proročanstva koji se odnosi na posljednje vrijeme, Danijel je morao zatvoriti i zapečatiti „do posljednjeg vremena". Tek kada nastupi to vrijeme, moći će biti objavljena vijest o sudit, koja se temelji na ispunjenju ovog proročanstva. Ali u ovo po,sljednje vrijeme, veli prorok, „mnogi će pretraživati, i znanje će se umnožiti". Danijel 12, 4. {VB 290.3}

Apostol Pavao opominjao je crkvu da Kristov dolazak ne očekuje u njegove dane: „Jer neće doći (Kristov dan) dok ne dođe najprije otpad, i ne pokaže se Čovjek bezakonja, sin pogibli." 2. Solunjanima 2, 3. Tek poslije velikog otpada i dugog vladanja „čovjeka bezakonja", možemo očekivati dola-zak našega Gospoda. „Čovjek bezakonja", nazvan i „tajna bezakonja", „sin pogibli" i „bezakonik", predstavlja papstvo, koje će, kako je rečeno u proročanstvu, imati prevlast 1260 godina. Ovo vrijeme se završilo 1798. godine. Kristov dolazak nije mogao biti prije ove godine. Pavlova opomena obuhvata cijeli kršćanski period do 1798. godine. Tek poslije ove godine trebala se propovijedati vijest o Kristovom drugom dolasku. {VB 291.1}

Takva vijest nije nikada objavljivana u prošlosti. Kao što smo vidjeli, Pavao je nije propovijedao; on je svoju braću upućivao na dolazak Gospodnji u dalekoj budućnosti. Reformatori je također nisu propovijedali. Martin Luter je očekivao sud otprilike trista godina poslije svoga vremena. Ali od godine 1798. otpečaćena je Danijelova knjiga,

razumijevanje proročanstva se povećalo, i mnogi su objavljivali svečanu vijest o skorom sudu. {VB 291.2}

Kao i velika reformacija u šesnaestom vijeku, i adventni pokret se pojavio istovremeno u raznim kršćanskim zemljama. U Evropi, kao i u Americi, ljudi vjere i molitve počeli su proučavati proročanstva i, proučavajući nadahnute izvještaje Božje riječi, pronašli su uvjerljive dokaze da je blizu svršetak svih stvari. U raznim zemljama pojavile su se usamljene grupe kršćana koj,e su proučavanjem Svetoga pisma stekle uvjerenje da je Spasiteljev dolazak blizu. {VB 291.3}

Godine 1821, tri godine nakon što je Miler razjasnio proročanstva koja upućuju na vrijeme suda, počeo je Dr. Josip Volf, „misionar cijeloga svijeta", objavljivati skori dolazak Gospodnji. Volf je bio rodom iz Njemačke, jevrejskog porijekla. Njegov otac bio je rabin. Još u ranoj mladosti se Josip Volf osvjedočio u istinitost kršćanske vjere. Odlučan i veoma jakog istraživačkog duha, on je u svojoj roditeljskoj kući, gdje su se svakodnevno sastajali pobožni Jevreji, sa velikim interesovanjem slušao razgovore koje su oni vodili o nadama i očekivanjima svoga naroda, o slavi Mesijinog dolaska i o uspostavljanju izraelskog carstva, čuvši jednog dana kako spominju Isusa iz Nazareta, dječak je upitao tko je on. Odgovorili su mu da je to bio čovjek vrlo velikog dara, ali pošto je tvrdio da je Mesija, jevrejski sud ga je osudio na smrt. „Zašto", upitao je Josip, „zašto je Jeruzalem, .razoren i zašto smo mi u ropstvu?" — „Ah, ah!" odgovorio je njegov otac, „zato sto su Jevreji ubijali proroke," Dječaku najednom sinu misao: „Možda je Isus iz Nazareta bio prorok, a Jevreji su ga ubili iako je bio nevin." Ovo osjećanje je bilo tako jako da je, i protiv zabrane da uđe u kršćansku crkvu, ipak često stajao pred vratima da bi čuo propovijed. {VB 291.4}

Kada je imao tek sedam godina, hvalio se svome starome susjedu, kršćaninu, budućom slavom Izraela prilikom dolaska Mesije, našto mu je starac ljubazno rekao: „Dragi dečko, reći ću ti tko je pravi Mesija: to je Isus iz Nazareta... koga su tvoji preci razapeli na križ, kao što su u davnoj prošlosti poubijali proroke. Pođi kući i pročitaj 53. glavu proroka Izaije, i uvjerit ćeš se da je Isus Krist sin Božji." Dječak je odmah bio uvjeren da je to istina. Otišao je kući i pročitao tu glavu čudeći se kako su se ti stihovi potpuno ispunili na Isusu iz Nazareta. Da li su riječi ovoga kršćanina istinite? Dječak je zamolio svoga oca da mu protumači ovo proročanstvo, ali ovaj mu je odvratio sa tako mračnim šutanjem da se on nije više nikada usudio da spomene ovaj predmet. Ovo je, međutim, samo povećalo njegovu želju da što više sazna o kršćanskoj vjeri. {VB 292.1}

Saznanje koje je tražio bilo je od njega u njegovom jevrejskom domu brižljivo sakrivano; ali kada je imao tek jedanaest godina, napustio je očinski dom i krenuo u svijet da stekne obrazovanje i da izabere vjeru i zanimanje. Za neko vrijeme našao je sklonište kod svojih rođaka, ali uskoro su ga oni otjerali kao otpadnika, i tako, sam i bez sredstava, morao je da sebi probija put među tuđincima. Putovao je iz mjesta u mjesto, a u isto vrijeme je marljivo učio i sam se izdržavao dajući čar sove jevrejskog jezika. Pod utjecajem jednog katoličkog

učitelja primio je rimsku vjeru i odlučio je da bude misionar u svom vlastitom narodu. U tu svrhu pošao je poslije nekoliko godina u školu propagande u Rimu da tamo nastavi svoje studije. Ovdje je zbog svoje navike da nezavisno misli i otvorena govori navukao na sebe prigovor da je heretik. Otvoreno je napadao zloupotrebe crkve i zahtijevao reformu. Iako je u po-četku naišao na naklonost papskih dostojanstvenika, ipak je poslije nekog vremena morao otići iz Rima. Pod nadzorom crkvo išao je od mjesta do mjesta, dok se nisu uvjerili da ga nikada neće privoljeti da se podvrgne jarmu Rima. Napokon je proglašen za nepopravljivog, i onda mu je ostavljeno na volju da ide kuda hoće. Krenuo je u Englesku i, primivši protestantsku vjeru, stupio je u anglikansku crkvu. Poslije dvogodišnjeg studiranja otpočeo je, 1821. godine, svoju misiju. {VB 292.2}

Pošto je Volf prihvatio veliku istinu o prvom dolasku Krista, koji „prezren bješe i odbačen između ljudi, bolnik i vičan bolestima", vidio je da proročanstva sa istom jasnoćom opisuju i njegov drugi dolazak u sili i slavi. I dok je svoj narod upućivao na Isusa iz Nazareta kao na obećanog Mesiju, i na njegov prvi dolazak u poniženju, kao na žrtvu za grijeh ljudi, istovremenu im je ukazivao i na njegov drugi dolazak kao Cara i Osloboditelja. {VB 293.1}

Govorio je: „Isus iz Nazareta, pravi Mesija, čije su ruke i noge bile probodene, koji je vođen kao jagnje na klanje, koji je bio poznat kao čovjek bola i patnje, koji j,e došao prvi put kada se skiptar i palica vladalačka oduzela od Jude, doći će po drugi put na oblacima nebeskim sa trubom arhanđela, ‚i noge ce njegove u taj dan stati na gori Maslinskoj'. A ona vlast nad stvorenjima, koja je nekada bila data Adamu, i koju je on izgubio (1. Mojsijeva 1, 26; 3, 17), bit će data Isusu. On će biti Car nad svom zemljom. Prestat će jadikovanje i uzdisanje svib stvorenja, a čut će se pjesme slave i hvale.., ‚jer će doći Sin čovječji u slavi Oca svojega sa anđelima svojim',... i ‚mrtvi u Kristu uskrsnut će najprije'. (Matej 16, 27; 1. Solunjanima 4, 16; 1. Korinćanima 15, 23.) To je ono što mi kršćani nazivamo prvim usksnućem. Tada će i životinjsko carstvo promijeniti svoju prirodu, (Izaija 11, 6-9) i bit će podložno Isusu (Psalam 8.). Vladat će sveopći mir. Gospod će opet pogledati na zemlju i reći će: ‚Gle, sve je veoma dobro!'" {VB 293.2}

Volf je vjerovao da je dolazak Gospodnji blizu. Njegovo tumačenje proročkih vremena razlikovalo se samo za nekoliko godina od vremena kada je Miler očekivao veliko ispunjenje. Onima koji su na osnovu onoga mjesta: „A o danu tome i o času nitko ne zna", pokušavali da dokažu da ljudi u pogledu blizine Kristovog dolaska ne mogu ništa znati, odgovorio je Volf: „Zar je naš Gospod rekao da dan i čas neće nikada biti poznat? Zar nam nije dao znake vremena da možemo znati bar približavanje njegovog dolaska, kao što se može znati po smokvi, na kojoj pupi lišće, da je blizu ljeto? (Matej 24, 32.) Zar da nikada ne doznamo za ovo vrijeme, mada nas On sam opominje ne samo da čitamo proroka Danijela nego da ga i razumijemo. A upravo u Danijelu stoji da će te riječi biti zapečaćene sve do posljednjeg vremena (što je bio slučaj u njegovo vrijeme), da će „mnogi pretraživati" (jevrejski izraz za proučavanje i razmišljanje o vremenu) i „znanje će se umnožiti"u pogledu

tog vremena. (Danijel 12, 4.) Uostalom, sa ovim Spasitelj nije htio reći da približavanje vremena neće biti poznato, nego da određeni „dan" i „čas" nitko ne zna. On kaže da ce se dosta znati po znacima vremena, da bi nas podstrekao da se pripremimo za njegov dolazak, kao što je Noje pripremio kovčeg." 266 {VB 293.3}

O uobičajenom tumačenju i izvrtanju Svetoga pisma, Volf je pisao: „Veći dio kršćanske crkve udaljio se od jasnog smisla Svetoga pisma i okrenuo se varkama budističke nauke, koja uči da će se buduća sreća ljudskog roda sastojati u neprekidnom kretanju tamo amo u zraku. Oni misle kad čitaju riječ Jevreji, da pod tim treba razumjeti neznabošce; a kad čitaju Jeruzalem, to znači crkva; kad piše zemlja, to znači nebo; a da pod Gospodnjim dolaskom treba razumjeti napredak misionarskih društava; a ići na goru Gospodnju, kući Boga Jakovljeva, da to znači ići na neki veliki sabor metodista."267 {VB 294.1}

U toku dvadeset i četiri godine, od 1821. do 1845. godine Volf je putovao po svijetu. U Africi je posjetio Egipat i Etio,piju; u Aziji je proputovao Palestinu, Siriju, Perziju, Buha.ru i Indiju. Posjetio je i Sjedinjene Države, pošto je prethodno na putu za Ameriku propovijedao na otoku Sv. Jeleni. U kolovozu 1837. godine stigao je u Njujork; nakon što je govorio u ovom gradu, propovijedao je u Filadelfiji i Baltimoru, a onda je oti-šao u Vašington. „Ovdje mi je", kaže, „na prijedlog bivšeg predsjednika Džona Kvinsi Adamsa jednoglasno stavljena na raspoloženje kongresna sala za jedno predavanje koje sam održao jedne subote počašćen posjetom svih članova kongresa, episkopa iz Virdžinije, kao i svećenstva i građana Vašingtona. Ista čast ukazana mi je i od članova vlade u Nju Džersiju i Pensilvaniji, u čijoj sam prisutnosti držao predavanja o svojim istraživanjima u Aziji i o ličnoj vladavini Isusa Krista."268 {VB 294.2}

Dr. Volf je putovao po neciviliziranim zemljama, bez zaštite bilo koje evropske vlasti, i tamo je pretrpio mnoge nevolje i bio okružen bezbrojnim opasnostima. Dobivao je batine po tabanima, trpio je glad, prodavan je kao' rob i tri puta osuđivan na smrt. Bio je napadan od razbojnika, i više puta je skoro umro od žeđi. Jednom mu je opljačkano sve što je imao, i morao je pješke da putuje stotine kilometara kroz planine, dok ga je snijeg šibao po licu, a gole noge postale su neosjetljive zbog hodanja po smrznutoj zemlji. {VB 294.3}

Kada su mu savjetovali da ne ide bez oružja među divlja i neprijateljska plemena, odgovorio je da je naoružan dobrim oružjem: „molitvom, revnovanjem za Krista i pouzdanjem u njegovu pomoć". „Ja sam", reče, „naoružan u srcu ljubavlju prema Bogu i bližnjima, a u svojoj ruci imam Bibliju." Sa bobom je uvijek nosio Bibliju na jevrejskom i engleskom jeziku. O jednom svom kasnijem putu rekao je: „U svojoj ruci držao sam otvorenu Bibliju... Osjećao sam da se moja snaga nalazi u toj knjizi, i da će me njena sila sačuvati." Na taj način održao se u svom radu sve dok vijest o sudu nije bila objavljena velikom dijelu zemaljske kugle. Među Jevrejima, Turcima, Perzijancima, Hindusima i mnogim drugim narodima i plemenima širio je Božju riječ na ovim raznim jezicima, i svuda je objavljivao Mesijino carstvo koje dolazi. {VB 295.1}

Na svojim putovanjima u Buhari našao je nauku o dolasku Gospodnjem usred jednog udaljenog i usamljenog naroda. On kaže: „Arapi u Jemenu imaju knjigu zvanu „Seera", koja sadrži vijest o Kristovom dolasku i njegovom carstvu u slavi, i oni očekuju da će se 1840. godine desiti veliki događaji." „U Jemenu... sam bio šest dana sa sinovima Rahabovim. Oni n,e piju vino, ne sade vinograde, ne siju žito, stanuju u šatorima i opominju se riječi Jonadaba, sina Rehabova. (Jeremija 35, 6-7) Kod njih se nalaze i djeca Izraelova iz plemena Danova... koji zajedno sa sinovima Rehabovim očekuju dolazak Mesije na oblacima nebeskim." {VB 295.2}

Sličnu vjeru našao je i jedan drugi misionar u Tatarskoj. Jedan tatarski svećenik upitao je jednog misionara kada će Kris; po drugi put doći. Kada je misionar odgovorio da o tome ništa ne zna, svećenik se vrlo začudio takvom neznanju čovjeka koji tvrdi da je učitelj Biblije, i rekao je da će po njegovom ličnom vjerovanju, zasnovanom na proročanstvu, Krist doći oko 1844. godine. {VB 295.3}

U Engleskoj se već 1826. godine počela propovijedati ad,ventna vijest. Ovdje pokret nije dobio tako određen oblik kao u Americi. Tačno vrijeme Kristovog dolaska nije bilo tako općenito propovijedano, ali je objavljivana velika istina o Kristovom dolasku u sili i slavi, i to ne samo među desidentima i nonkonformistima. Mourant Brok, jedan engleski književnik, tvrdi da je oko sedam stotina propovjednika anglikanske crkve objaljivalo ovu vijest evanđelja o carstvu. Vijest koja j.s upućivala na godinu 1844. kao na vrijeme Kristovog dolaska objavljivala se u Velikoj Britaniji. Štampani spisi o adventnom pokretu širili su se iz Sjedinjenih Država na sve strane. U Engleskoj su preštampavane knjige i časopisi, a godine 1842. Robert Vinter, dođeni Englez, koji je adventnu nadu prihvatio u Americi, vratio se u svoj zavičaj da objavljuje dolazak Gospodnji. Mnogi su se sjedinili s njime u ovome djelu, i vijest O sudu se objavljivala u raznim dijelovima Engleske. {VB 295.4}

U južnoj Americi našao je Lakunca, španjolski jezuita, usred neznanja i prijevare svećenstva, put do Svetoga pisma, I tako je primio istinu o skorom Kristovom dolasku. Podstreknut da saopći istinu, a želeći da izbjegne crkvene kazne, objavljivao je svoje poglede pod imenom „Rabi Ben — Ezra", pred-stavljajući se kao obraćeni Jevrejin. Lakunca je živio u osamnaestom vijeku, ali tek oko 1825. godine njegova knjiga, pošto je dospjela u London, prevedena je na engleski jezik. Njeno izdavanje poslužilo je da u Engleskoj poveća probuđeno interesiranje za dolazak Gospodnji. {VB 296.1}

Ovu nauku propovijedao je u Njemačkoj u osamnaestom vijeku Bengel, biskup luteranske crkve i čuveni biblijski naučenjak i kritičar. Poslije svog školovanja, Bengel se posvetio studiju teologije, kojoj ga je privlačio njegov po prirodi pobožan duh, produbljen njegovim obrazovanjem i disciplinom u ranoj mladosti. Kao i drugi ozbiljni mladi ljudi prije i poslije njega, i on je morao da se bori protiv sumnji i teškoća religiozne prirode. U svojim spisima spominje, sa puno osjećanja, „mnoge strijele koje su probadale njegovo' srce i

činile njegovu mladost teško podnošljivom.” Kad je postao član crkvenog vijeća u Virtembergu, borio se za stvar vjerske slobode. „Mada je crkvi priznavao sva prava i preimućstva, tražio je da se dozvoli da istupe iz državne crkve svi oni koji iz razloga savjesti to žele. Dobre posljedice ovoga postupka i danas se još osjećaju u njegovoj domovini. {VB 296.2}

Kad je jednom spremao propovijed za adventnu nedjelju iz Otkrivenja 21. glave, iznenada mu je zasijala svjetlost o drugom Kristovom dolasku. Proročanstva iz Otkrivenja postala su mu jasnija nego ikada ranije. Saznanje o ogromnoj važnosti i neizmjernoj slavi prizora koje su proroci opisali, toliko ga je uzbudilo da je bio prinuđen da za neko vrijeme prekine proučavanje ovoga predmeta. Ali na propovjedaonici mu se opet pojavila ista slika u svoj svojoj sili i jasnoći. Od toga vremena posvetio se proučavanju proročanstava, osobito onih u Otkrivenju, i uskoro se uvjerio da ona upućuju na Kristov dolazak koji nije daleko. Datum koji je on ustanovio kao vrijeme drugog Kristovog dolaska razlikovao se samo za nekoliko godina od onoga koji je kasnije prihvatio Miler. {VB 296.3}

Bengel ovi spisi su se proširili po cijelom kršćanskom svijetu. U njegovoj državi, Virtembergu, a donekle i u drugim dijelovima Njemačke, bili su već prilično prihvaćeni njegovi pogledi o proročanstvima. Pokret se poslije njegove smrti i dalje širio, i adventna vijest se čula u Njemačkoj u isto vrijeme kad je i u drugim zemljama skrenula na sebe pažnju. Još ranije su neki vjerni otišli u Rusiju, i ondje osnovali kolonije, i vjera u skori Kristov dolazak još uvijek se čuva u njemačkim crkvama ove zemlje. {VB 297.1}

U Francuskoj i Švicarskoj je takođe zasjalo vidjelo. U Zenevi, gdje su Farel i Kalvin raširili istinu reformacije, propovijedao je Gosen vijest o drugom Kristovom dolasku. Dok je još studirao na univerzitetu, na Gosena je utjecao duh raci,onalizma, koji je u drugoj polovini osamnaestog i u početku devetnaestog vijeka vladao u cijeloj Evropi, i kad je stupio u propovjedničku službu bio je ne samo neupućen u pravu vjeru nego je i naginjao sumnji. U svojoj mladosti rado je studirao proročanstva. Čitajući Rolenovu „Historiju staroga vijeka”, nj,egova je pažnja bila skrenuta na drugu glavu Danijelovu. Bio je iznenađen čudnovatom tačnošću kojom su se proročanstva ispunila, kako se to vidjelo iz prikaza ovog historičara. Tu se nalazilo svjedočanstvo o božanskom nadahnuću Svetoga pisma, koje mu je u raznim opasnostima kasnijih godina služilo kao lenger. Više se nije mogao zadovoljiti naukom racionalizma i, proučavajući Bibliju i tražeći jasnije vidjelo, stekao je poslije nekog vremena čvrstu vjeru. {VB 297.2}

Kad je nastavio da proučava proročanstva, uvjerio se da je dolazak Gospodnji blizu. Pod utiskom svečanosti i važnosti ove velike istine, želio je da je iznese pred narod. Ali vjerovanje, rašireno u narodu, da su Danijelova proročanstva tajna, i da se ne mogu razumjeti, bilo je velika smetnja u ostvareni u njegove namjere. Napokon je odlučio — kao što je prije njega učinio Farel kada je Zenevi donio evanđelje — da počne sa djecom preko koje se nadao da će privući i roditelje. {VB 297.3}

Govoreći kasnije o svojoj namjeri u ovom pothvatu, rekao je: „Želio bih da to razumijemo ne zbog toga što su ove pouke od malog značaja nego, naprotiv, zbog toga što su vrlo važne. Htio sam da ih pripremim u ovom tako razumljivom obliku i da se pomoću njih obratim djeci. Htio sam da me čuju, a bojao sam se da me neće čuti ako se obratim najprije odraslima." „Zato sam odlučio da se približim najmanjima. Pokupio sam kao slušaoce samo djecu. Ako se njihov broj bude povećao, ako se vidi da slušaju, da im se dopada, da ih privlači, da razumiju predmet i mogu da ga objasne, onda ću biti siguran da ću uskoro imati i drugi krug slušalaca, jer će odrasli uvidjeti da se isplati sjesti i proučavati istinu, Ako tako bude, onda je uspjeh siguran." {VB 297.4}

Trud je bio uspješan. Kada se Gosen obraćao djeci, dolazili su i stariji ljudi da ga slušaju. Galerije njegove crkve bile su pune pažljivih slušalaca. Među njima bilo je učenih i uglednih, kao i stranaca koji su posjetili Ženevu; i preko njih je vijest odnesena u druge krajeve. {VB 298.1}

Ohrabren ovim uspjehom, Gosen je štampao svoje pouke u nadi da će u crkvenim općinama, gdje se govori francuski, podstaći proučavanje proročkih knjiga. On kaže: „Objaviti pouke koje se daju djeci znači kazati odraslima, koji zanemaruju takve knjige, pod lažnim izgovorom da su nerazumljive: Kako mogu biti nerazumljive, kada ih razumiju vaša djeca?" „Veoma želim", dodaje on, „da poznavanje proročanstava po mogućnosti učinim općim u našim crkvenim općinama." „Čini mi se da nema proučavanja koje bi bolje odgovaralo potrebama našeg vremena. Njime se moramo pripremati za predstojeću nevolju i čekati na Isusa Krista." {VB 298.2}

Iako je Gosen bio jedan od najistaknutijih i najomiljenijih propovjednika na francuskom jeziku, ipak je poslije nekog vremena bio razriješen svoje dužnosti, a kao razlog navedeno je to što je prilikom svoga poučavanja omladine upotrebljavao Bibliju mjesto crkvenog katekizisa, jedne dosadne i racionalističke knjige, koja je gotovo bez ikakve pozitivne vjere. Kasnije je postao profesor u jednoj teološkoj školi, dok je nedjeljom nastavio svoj rad sa djecom poučavajući ih o Svetome pismu. Njegova djela o proročanstvima probudila su veliko interesiranje. Sa nastavničke katedre, štampom i svojim najomiljenijim zanimanjem kao učitelj djece vršio je kroz dugi niz godina jak utjecaj, i bio je oruđe kojim je pažnja mnogih ljudi bila skrenuta na proučavanje proročanstava koja su pokazivala da je dolazak Gospodnji blizu. {VB 298.3}

I u Skandinaviji se propovijedala vijest o Kristovom drugom dolasku i probudila je veliko interesovanje. Mnogi su bili pokrenuti iz svoje bezbrižne sigurnosti da priznaju svoje grijehe i napuste ih, i da u Kristovo ime potraže oproštenje. Ali, svećenstvo državne crkve suprotstavilo se pokretu, i njegovim utjecajem neki koji su propovijedali vijest bili su bačeni u zatvor. U mnogim mjestima gdje su propovjednici skorog Kri-stovog dolaska na ovaj način bili ušutkani, Bog je odlučio da objavi vijest na jedan neobičan način preko djece.

Pošto su bila još maloljetna, državni zakoni ih nisu mogli ograničavati, i ona su mogla nesmetano da govore. {VB 298.4}

Pokret se širionaročito među nižim staležima. U skromnim stanovima radnika sakupljao se narod da čuje opomene. Djecapropovjednici i sama su bila većinom stanovnici kućeraka. Neka od njih nisu bila starija od šest do osam godina, i dok je njihov život dokazivao da ljube Spasitelja i da žele da budu poslušni svetim Božjim propisima, njihov je opći izgled dokazivao samo običan razum djece njihovog uzrasta, i ništa više od običnih dječjih sposobnosti. Ali kad su stajala pred ljudima bilo je očigledno da su bila pokretana utjecajem koji je nadvisivao njihove prirodne sposobnosti. Njihov glas i cijelo njihovo biće se promijenilo, i sa svečanom silom objavljivali su vijest o sudu, služeći se pri tome tačno riječima Svetoga pisma: „Bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda nje-gova." Korila su grijehe naroda, osuđujući ne samo razvrat i poroke nego i želju, za svjetskim životom i nevjerstvo, i opominjala su svoje slušaoce da se pokaju da bi izbjegli budući gnjev. {VB 299.1}

Narod ih je drščući slušao. Božji Duh govorio je njihovim srcima. Mnogi su bili pokrenuti da sa novom i dubljom revnošću proučavaju Sveto pismo-, Neumjereni i nemoralni su otpočeli nov život; drugi su se odrekli svojih nečasnih navika, i izvršeno je tako neobično djelo da su i sami propovjednici državne crkve morali priznati da je sa ovim pokretom Božja ruka. {VB 299.2}

Božja je volja bila da se glas o Spasiteljevom dolasku proširi u Skandinavskim zemljama, a kada su njegove sluge bile ušutkane, Bog je izlio svoga Duha na djecu da bi se djelo dovršilo. Kad se Isus, praćen od radosnog naroda, koji mu je radosnim uzvicima i mašući palmovim granama klicao kao sinu Davidovu, približavao Jeruzalemu, zavidljivi farizeji su tražili da zapovjedi narodu da šuti, Ali Isus im je odgovorio da je sve to ispunjenje proročanstva, i ako oni ušute, kamenje će progovoriti. Narod zaplašen prijetnjama svećenika i starješina, prestao je da iskazuje svoju radost kada je Isus prolazio kroz vrata Jeruzalema, ali djeca su u predvorju hrama nastavila da kliču i pjevaju mašući palmovim granama: „Hosana sinu Davidovu!" Kada su mu farizeji gnjevno rekli: „Čuješ li šta ona govore?" Isus je odgovorio: „Da, zar niste nikad čitali: Iz usta male djece i koja sisaju načinio si sebi hvalu?" (Matej 21, 8-16.) Kao što je Bog u vrijeme prvog Kristovog dolaska radio preko djece, tako se isto njima poslužio da objavi vijest o drugom Kristovom dolasku. Božja riječ da će vijest o Spasiteljevom dolasku biti objavljena narodima, plemenima i jezicima, ispunila se. {VB 299.3}

Vilijamu Mileru i njegovim suradnicima bio je dat zadatak da propovijedaju adventnu vijest u Americi. Ova zemlja postala je središte velikog adventnog pokreta. Ovdje se proročanstvo O prvoj anđeoskoj vijesti neposredno ispunilo. Milerov! spisi I spisi njegovih suradnika bili su odnijeti u najudaljenije zemlje. Gdje god su došli misionari, bila je objavljena i radosna vijest o skorom Kristovom dolasku. Na sve strane širila se vijest

vječnoga evanđelja: „Bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova.” {VB 300.1}

Svjedočanstvo proročanstva koje je upućivalo, kako je tada izgledalo, na Kristov dolazak u proljeće 1844. godine učinilo je dubok utisak na savremenike. Kako se vijest širila iz države u državu, tako je svuda nastajalo veliko probuđenje. Mnogi su bili osvjedočeni da su dokazi, zasnovani na proročkom računanju vremena ispravni i, napuštajući svoja lična mišljenja, radosno su prihvatali istinu. Neki propovjednici odbacili su svoje uskogrudne poglede i osjećanja, odrekli su se svojih plata i svojih crkava i sjedinili su se u objavljivanju Isusovog ponovnog dolaska. Ali bilo je srazmjerno malo propovjednika koji su prihvatili ovu vijest, zato je ona većim dijelom bila povjerena poniznim laicima. Zemljoradnici su napuštali svoja polja, zanatlije svoje radionice, trgovci svoju robu, činovnici svoje -položaje; ipak je broj radnika bio nedovoljan u odnosu prema djelu koje je trebalo da se izvrši. Stanje u kome se nalazila bezbožna crkva, u svijetu utonulom u zlu, tištalo je duše vjernih stražara, i oni su dragovoljno podnosili nevolje, patnje i oskudicu da bi mogli pozvati ljude na pokajanje i spasenje., Iako im se sotona protivio, djelo je ipak stalno napredovalo, a istinu o Kristovom ponovnom dolasku prihvatile su mnoge hiljade. {VB 300.2}

Svuda se objavljivala ozbiljna vijest koja je opominjala grešnike, svjetske ljude kao i članove raznih crkava da izbjegnu budući gnjev. Kao Ivan Krstitelj, Kristov preteča, propovjednici su položili sjekiru na korijen drvetu, tražeći od svih da donesu prave plodove pokajanja. Njihovi dirljivi pozivi bili su upadljiva suprotnost prema uvjeravanjima o miru i sigurnosti koja su se čula sa propovjedaonica zvaničnih crkava. Gdje god se vijest propovijedala, narod se bio pokrenuo. Jednostavno i neposredno svjedočanstvo Svetoga pisma, praćeno silom Svetoga Duha, bilo je tako silno da je malo tko mogao da mu se usprotivi. Kršćani po imenu bili su pokrenuti iz svoje lažne sigurnosti. Uvidjeli su svoj otpad od vjere, svoju ljubav prema svijetu i nevjerstvo, svoju ohohlost i sebičnost. Mnogi su tražili Gospoda sa pokajanjem i poniznošću. Sklonost koju su pokazivali prema zemaljskim stvarima, sada su upravili ka nebu. Na njima je počivao Božji Duh, i smjerna i ponizna srca sjedinila su se u pokliku: „Bojt,e se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova!” {VB 300.3}

Grešnici su plačući pitali: „Šta nam valja činiti da se spasimo?” Oni čiji život nije bio pošten nastojali su da poprave svoju nepravdu. Svi koji su u Kristu našli mir, čeznuli su za tim da i druge vide kao dionike svojih blagoslova. Srca roditelja obraćala su se djeci, a srca djece svojim roditeljima. Ograde oholosti i nepristupačnosti bile su uklonjene. Čula su se iskrena priznanja, a članovi obitelji trudili su se oko spasenja onih koji su im bili najbliži i najmiliji. Često su se čule ozbiljne molitve za druge. Svuda su se duše u velikom strahu borile sa Bogom, Mnogi su se molili cijelu noć za osvjedočenje da su im grijesi oprošteni, ili za obraćenje svojih rođaka i susjeda. {VB 301.1}

Ljudi svih slojeva hrlili su na skupove adventista., Bogati i siromašni, veliki i mali htjeli su iz raznih uzroka da čuju nauku o Kristovom dolasku. Gospod je obuzdavao duh otpora kada su njegove sluge iznosile osnove svoje vjere. Često je oruđe bilo slabo, ali je Duh Božji davao istini silu. Na ovim skupovima osjećala se prisutnost svetih anđela, i svakog dana su se mnogi priključivali vjernima. Kada su bili ponavljani dokazi o skorom Kristovom dolasku, veliko mnoštvoje slušalo, mirno i bez daha, svečane riječi. Izgledalo je da su se nebo i zemlja približili. Božju moć osjećali su mladi i stari, i oni srednjih godina. Ljudi su se vraćali kući sa pjesmom hvale na usnama, i radostan glas odzvanjao je kroz tihi noćni zrak. Nitko od onih koji su prisustvovali ovim skupovima ne može zaboraviti one tako značajne prizore. {VB 301.2}

Objavljivanje određenog vremena Kristovog dolaska izazvalo je veliki otpor mnogih iz svih staleža, počevši od propovjednika sa propovjedaonice, pa sve do najokorjelijeg grešnika. Ispunile su se riječi proročanstva: „I ovo znajte najprije da će u posljednje dane doći rugači koji će živjeti po svojim željama, i govoriti: gdje je obećanje dolaska njegova? Jer otkako oci pomriješe, sve stoji tako od početka stvorenja .” (2. Petrova 3, 3. 4.) Mnogi koji su tvrdili da ljube svoga Spasitelja izjavili su da nemaju nikakvog prigovora nauci o njegovom drugom dolasku, nego da su samo protiv određenog vremena. Ali Božje oko, koje sve vidi, vidjelo je što je u nijhovim srcima. Oni nisu željeli ništa čuti o tome da će Krist doći da sudi svijetu po pravdi. Oni su bili nevjerne sluge. Njihova djela ne bi mogla podnijeti Božji pogled koji ispituje srca, i zato su se bojali da se susretnu sa svojim Gospodom. Kao i Jevreji u vrijeme prvog Kristovog dolaska, ni oni nisu bili spremni da pozdrave Krista. Nisu samo odbijali da slušaju jasne dokaze iz Pisma nego su se i rugali onima koji su čekali Gospoda. Sotona i njegovi anđeli klicali su od veselja i rugali su se Kristu i svetim anđelima što narod koji se smatra njegovim ima prema Njemu tako malo ljubavi i ne želi njegov dolazak. {VB 301.3}

„A o danu tome i času nitko ne zna”, glasio je najčešće isticani dokaz protivnika adventne vijesti. Ovo mjesto glasi: „A o danu tome i o času nitko ne zna, ni anđeli nebeski, do Otac moj sam.” Matej 24, 36. Oni koji su čekali svoga Gospoda iznijeli su razumljivo i tačno tumačenje ovoga mjesta u Bibliji, tako da se očevidno odmah pokazalo kakoprotivnici iskrivljuju taj stih. Ove je riječi Krist izgovorio u onom važnom razgovoru sa svojim učenicima na Maslinskoj gori kada je posljednji put izašao iz hrama. Učenici su ga pitali: „Kakav je znak tvojega dolaska i posljetka vijeka?” Isus im je naveo izvjesne znakove i rekao: „Tako vi kad vidite sve ovo, znajte da je blizu kod vrata.” Matej 24, 3. 33. Jedna Spasiteljeva izjava ne smije biti tako prikazana da pobija drugu. Iako nitko ne zna dan ni čas njegovog dolaska, ipak se od nas traži da znamo kada je dolazak blizu. Isus zatim kaže da će hotimično zanemarivanje njegovih opomena o vremenu njegovog skorog dolaska biti isto tako kobno kao što je bilo neznanje prepotopnog svijeta o dolasku potopa. Kristova priča u istoj glavi, koja pokazuje razliku između vjernog sluge i nevjernog, te iznosi osudu nad onim koji je u svome srcu rekao: „Neće moj gospodar još za dugo doći”, ističe kako će

Krist, kad bude došao, suditi svima i platiti onima koji straže i objavljuju njegov dolazak, a kako onima koji ga poriču. „Blago tome sluzi kojega došavši gospodar njegov nađe da izvršuje tako." Matej 24, 42-51. „Ako li ne uzastražiš, doći ću na tebe kao lupež, i nećeš čuti u koji ću čas doći na tebe." Otkrivenje 3, 3. {VB 302.1}

Pavao govori o onim ljudima kojima će dolazak Gospodnji biti neočekivan. „Jer sami znate jamačno da će dan Gospodnji doći kao lupež po noći. Jer kad reku: mir je i nema se šta bojati, onda će iznenada napasti na nih pogibao... i neće utećі." A za one koji su cijenili Gospodnju opomenu, dodaje: „Ali, vi, braćo, niste u tami da vas dan kao lupež zastane. Jer ste vi svi sinovi vidjela i sinovi dana: nismo noći niti tame." 1. Solunjanima 5, 2-5. {VB 303.1}

Iz ovoga se jasno vidi da Biblija ne opravdava da čovjek ostaje u neznanju u pogledu blizine Kristovog dolaska. Ali oni koji samo traže izgovor da bi odbacili istinu zatvorili su uši ovom razjašnjenju, i drski rugači, kao i tobožnji propovjednici Isusa Krista, nastavljaju da ponavljaju: „A o danu teme času nitko ne zna." Kada se narod probudio i počeo da traži put spasenja, vjerski učitelji stali su između njega i istine, pokušavajući da njegovo strahovanje umire lažnim tumačenjima Božje riječi. Nevjerni stražari priključili su se djelu velikog varalice i vikali su: „Mir! Mir!" kad Bog nije govorio: Mir! Kao i farizeji u danima Krista, mnogi su odbijali da uđu u nebesko carstvo i spriječavali su onima koji su htjeli ući. Iz njihovih ruku tražit će se krv ovih duša. {VB 303.2}

Najponizniji i najpobožniji članovi crkava bili su obično prvi koji su primili vijest. Oni koji su lično proučavali Bibliju morali su neminovno vidjeti koliko je uobičajeno mišljenje o proročanstvima bilo protivno Pismu. Gdje god narod nije bio zaveden utjecajem svećenstva, i gdje je sam za sebe istraživao Božju riječ, bilo je dovoljno samo usporediti adventnu nauku sa Svetim pismom da bi se vidjelo njeno božansko porijeklo. {VB 303.3}

Mnogi su bili prognani od svoje nevjerne braće. Neki su odlučili da ne priznaju javno svoju nadu da bi zadržali svoj položaj u crkvi; drugi su, međutim, osjećali da im vjernost prema Bogu ne dopušta da sakrivaju istinu koju im je Bog povjerio. Mnogi su bili isključeni iz crkve samo zato što su izrazili svoju vjeru u Spasiteljev dolazak. Onima koji su podnijeli kušanje svoje vjere, bile su dragocjene prorokove riječi: „Braća vaša, koja mrze na vas i izgone vas imena mojega radi, govore: Neka se pokaže slava Gospodnja. I pokazat će se na vašu radost, a oni će se posramiti." Izaija 66, 5. {VB 303.4}

Božji anđeli pratili su sa najvećim interesiranjem uspjeh opomene. Kada su crkve odbacile vijest, anđeli su se od njih tužno okrenuli. Ali bilo j,e još mnogo pojedinaca koji nisu bili iskušani u pogledu vjere u Kristov dolazak. Mnogi, zavedeni od supruge ili supruga, od roditelja ili djece, vjerovali su da je grijeh i slušati takvu „heretičku" nauku, koju propovijedaju andventisti. Anđelima je naređeno da brižno paze na te duše; jer je trebalo da nova svjetlost sa Božjeg prijestola obasja njihovu stazu. {VB 303.5}

Sa neizrecivom čežnjom čekali su svi koji su primili vijest na dolazak svoga Spasitelja. To vrijeme, u koje su očekivali da će mu poći u susret, bilo je pred vratima. Ovom času približavali su se mirno i svečano. Bili su u slatkoj zajednici sa Bogom — zalogom mira, koji će im u budućoj slavi biti dat u dio. Nitko od onih tko je lično iskusio ovu nadu i ovo pouzdanje ne može zaboraviti one divne časove očekivanja. Već nekoliko nedjelja prije očekivanog vremena, većina je prekinula sve zemaljske poslove. Iskreni vjerni su ispitivali brižljivo svaku misao i svaku želju svoga srca, kao da se nalaze na svojoj samrtnoj postelji, i da kroz nekoliko sati, za sve na zemlji moraju zaklopiti oči. Nisu se šile „haljine ujnesenja" (Vidi Hist. dodatak), ali svi su osjećali potrebu unutrašnjeg osvjedočenja da su spremni da sretnu Spasitelja; njihove bijele haljine bile su čistota duše, karakter očišćen u Kristovoj krvi pomirenja. O, kada bi Božji narod imao sada isti duh koji ispituje svoja srca, istu ozbiljnu i odlučnu vjeru! Kada bi nastavio na ovaj način da hodi ponizno pred Gospodom i da! šalje svoje molbe ka prijestolu milosti, imao bi mnogo drago,cjenila iskustvo nego što ih ima. Malo je molitava, malo je iskrenog osvjedočenja o ličnoj grešnosti, a nedostatak žive vjere lišava mnoge obilne milosti koju je naš Otkupitelj spreman da da. {VB 304.1}

Bog je htio da iskuša svoj narod. Njegova ruka je pokrila jednu grešku u računanju proročkog vremena. Adventisti nisu otkrili grešku niti su je otkrili njihovi učeni protivnici. Ovi su govorili: „Vaše računanje proročkog vremena je ispravno. Neki veliki događaj odigrat će se u najskorije vrijeme; ali to nije ono što proriče Miler; to je obraćenje svijeta, a ne drugi Kristov dolazak"., (Vidi Hist. dodatak.) {VB 304.2}

Vrijeme očekivanja je prošlo, a Krist nije došao da oslobodi svoj narod. Oni koji su iskrenom vjerom i srdačnom ljubavlju očekivali svoga Spasitelja doživjeli su gorko razočarenje. Ali Božja namjera je bila postignuta. On je iskušao srca onih koji su tvrdili da čekaju na njegov dolazak. Medu ovima bilo je mnogo njih koji nisu bili podstreknut nikakvim višim pobudama već samo strahom. Njihova vjera nije utjecala ni na njihova srca ni na njihov život. Kada se očekivani događaj nije ispunio, ovi ljudi su govorili da nisu razočarani; oni zapravo nikada nisu ni vjerovali da će Krist doći. Oni su bili među prvima koji su se rugali bolu iskrenih vjernih. {VB 304.3}

Ali Isus i sve nebeske vojske gledali su sa ljubavlju i saučešćem na iskušane i razočarane vjerne. Kada bi se podigao nevidljivi veo koji dijeli vidljivi svijet od nevidljivoga, tada bi se mogli vidjeti anđeli kako se približavaju ovim nepokolebljivim dušama i kako ih štite od strijela sotoninih. {VB 305.1}

POGLAVLJE 21.—ODBAČENA OPOMENA

Vilijam Miler i njegovi suradnici propovijedali su nauku o ponovnom Kristovom dolasku sa jednim ciljem: da svoje bližnje podsjete na pripremanje za sud. Oni su nastojali da podsjete pristalice vjere na pravu nadu crkve i da im ukažu na potrebu dubljeg kršćanskog iskustva. Isto tako radili su na tome da neobraćene uvjere da je njihova dužnost da se neodložno pokaju i obrate Bogu. „Nisu pokušavali da bilo koga obraćaju kakvoj sekti ili vjerskoj grupi, pa su zato radili među svim grupama i sektama, ne miješajući se u njihove organizacije i crkvene propise." {VB 306.1}

„U svemu svome radu", rekao je Miler, „nikada nisam želio ili namjeravao da stvaram novi pravac izvan postojećih crkava, ili da jednoj crkvi bilo u čemu dam preimućstvo na račun druge. Namjeravao sam da svima budem koristan. Pretpostavljajući da će se svi kršćani radovati nadi u skori Kristov dolazak, i da oni koji nisu mogli razumjeti ovu istinu kao što sam je ja razumio neće manje ljubiti one koji prihvate ovu naliku, nisam ni pomišljao da će ikad biti potrebni posebni sastanci. Moj jedini cilj bio je da duše obraćam Bogu, da svijetu objavim sud koji dolazi i da svoje bližnje podstreknem da izvrše pripremu srca koja će ih osposobiti da u miru dočekaju svoga Boga. Velika većina onih koji su mojim radom bili obraćeni ujedinili su se sa raznim postojećim crkvama."269 {VB 306.2}

Pošto je Milerov rad bio koristan za utvrđivanje crkava, to se neko vrijeme na nj gledalo sa naklonošću. Ali kada su se propovjednici i vjerske vođe okrenuli protiv adventne nauke i odlučili da uguše svako širenje ove nauke, usprotivili su se njoj ne samo sa propovjedaonica nego su čak zabranili svojim vjernicima da slušaju propovijedi o drugom dolasku i da na svojim sastancima govore o ovoj nadi. Tako su se vjerni našli u teškom položaju i zbunjenosti. Oni su ljubili svoje crkve i nerado su se cd nijh odvajali.. Ali kada su vidjeli da se svjedočenje Božje riječi potiskuje i da im se poriče pravo da istražuju proročanstva, bili su uvjereni da im vjernost prema Bogu zabranjuje da se potčine. Nisu mogli one koji su odbacivali svjedočenje Božje riječi smatrati Kristovom crkvom, koja je „stup i tvrđa istine". Oni su zato smatrali da je opravdano da se odvoje cd svojih dosadašnjih crkava., U ljeto 1844. godine istupilo je iz crkava oko pedeset tisuća članova. {VB 306.3}

U to vrijeme u većini crkava u Sjedinjenim Državama primjećivala se značajna promjena. Već mnogo godina zapažalo se postepeno i sve veće prilagođavanje svjetskim običajima i navikama, i zbog toga sve veće opadanje pravoga duhovnog života. Ali te godine pokazali su se gotovo u svim crkvama u zemlji znaci naglog i značajnog opadanja. Izgledalo je kao da nitko ne može pronaći uzrok tome, ali je ova činjenica bila poznata i o tome se raspravljalo u štampi i sa propovjedaonice. {VB 307.1}

Na saboru propovjednika u Filadelfiji, gospodin Berns, pisac jednog vrlo poznatog biblijskog komentara i propovjednik jedne od najistaknutijih crkava svoga grada, rekao je da je već dvadeset godina u propovjedničkoj službi i da nije nikada, do posljednjeg obreda

večere Gospodnje, podijelio pričest, a da nije primio u crkvu veći ili manji broj novih članova. Ali sada više nema probuđenja, nema obraćenja, nema među vjernicima vidljivog rastenja u milosti, i više nitko ne dolazi da sa njime razgovara o spasenju svoje duše. Sa povećavanjem poslovanja i sa većim procvatom trgovine i industrije pojavljuje se i sve veći porast svjetskog duha. Tako je kod svih vjerskih zajednica." {VB 307.2}

Mjeseca veljače iste godine, profesor Fini, iz koledža u Oberlinu, rekao je: „Ustanovili smo činjenicu da su gotovo sve protestantske crkve u našoj zemlji ravnodušne ili čak neprijateljski raspoložene prema skoro svim moralnim reformama našeg vremena. Ima nekih izuzetaka, ali ne toliko da ovu činjenicu ne bismo mogli smatrati kao opću. Imamo još jednu drugu činjenicu koja ovo dokazuje: gotovo potpuno odsustvo onog utjecaja koji crkve oživljava. Duhovna ravnodušnos prožela je gotovo sve, i veoma je duboka; to potvrđuje vjerska štampa u cijeloj zemlji... Članovi crkve predali su se u velikoj mjeri modi, idu ruku pod ruku sa nevjernima na izlete, na ples i na druge razne zabave, itd... Ali ne govorimo više o ovim mučnim stvarima. Dosta je što se dokazi nagomilavaju i teško nas terete. To dokazuje da. su se crkve žalosno izopačile. One su se mnogo udaljile od Gospoda, i On se od njih povukao." {VB 307.3}

Neki pisac u „Religioznom teleskopu", poznatom vjerskom časopisu, tvrdi: „Nikad do sada nismo bili svjedoci tako općeg vjerskog opadanja. Zaista crkva treba da se probudi i da ispita razloge svog bijednog stanja, jer svatko tko ljubi Sion, mora da uvidi da je stanje crkve zaista bijedno. Kada mislimokako su rijetki slučajevi pravoga obraćenja, a s druge strane vidimo gotovo neusporedivu bezobzirnost i otvrdnulost grešnika, onda skoro nehotice moramo uskliknuti: „Zar je Bog zaboravio da bude milostiv, ili su možda vrata milosti zatvorena?" {VB 308.1}

Razlog ovakvog stanja je uvijek u samoj crkvi. Duhovna tama koja pada na narode, crkve i pojedince, ne smije se, ni u kom slučaju, pripisati samovoljnom uskraćivanju pomoći božanske milosti od strane Gospoda, nego zanemarenju ili odbacivanju božanske svjetlosti od strane ljudi. Dobar primjer o toj istini pruža nam historija Jevreja u Kristovo vrijeme. Predavši se svijetu i zaboravivši na Boga i njegovu Riječ, njihova su shvaćanja bila pomračena, a njihova su srca postala tjelesna i čulna. Zato nisu ništa znali o Kristovom dolasku, i u svojoj oholosti i bezvjerju odbacili su Izbavitelja. Ni tada još Bog nije uskratio jevrejskom narodu poznanje spasenja i učestvovanje u blagoslovima spasenja. Ali oni koji su odbacili istinu, izgubili su svaku želju za darom neba. Načinili su „od mraka svjetlost, a od svjetlosti mrak", dok vidjelo, koje je bilo u njima, nije postala tama; a kako je bila velika ova tama! {VB 308.2}

Sotoninim namjerama odgovara da ljudi zadrže vanjski izgled vjere, samo da nemaju duha žive pobožnosti. Poslije odbacivanja evanđelja, Jevreji su revno nastavili da obavljaju svoje stare obrede. Strogo su čuvali svoju nacionalnu ograđenost, dok nisu i sami morali priznati da se Bog više ne po‚javljuje u njihovoj sredini. Danijelovo proročanstvo upućivalo

je tako jasno na vrijeme Mesijinog dolaska i takoje tačno proreklo njegovu smrt, da su jevrejski svećenici odvraćali ljude od proučavanja ovoga proročanstva. Napokon su rabini prokleli sve one koji su pokušavali da izračunaju vrijeme Kristovog dolaska. Hiljadu i devet stotina godina stoji izraelski narod u sljepilu i nepokajanju, ravnodušan prema milostivim ponudama spasenja i nemaran za blagoslove evanđelja. To je svečana i strašna opomena, koja upozorava na opasnost odbacivanja vidjela sa neba. {VB 308.3}

Isti uzroci imaju uvijek iste posljedice. Onaj koji namjerno ugušuje osjećanje svoje dužnosti, zato štoono smeta njegovim naklonostima, konačno ce izgubiti moć da razlikuje istinu od zablude. Razum oslabi, savjest otupi, srce odrveni i duša se odvoji od Boga. Gdje se omalovažava i prezire vijest božanske istine, ondje će crkva biti zavijena u tamu; ondje vjera i ljubav hladne, nastaje otuđenost i razdor. Članovi crkve usredsređuju svoje interesiranje i snage na svjetske stvari, a grešnici otvrdnu u nepokajanju. {VB 309.1}

Prva anđeoska vijest iz Otkrivenja 14, koja objavljuje vrijeme Božjeg suda i poziva ljude da se poklone Bogu, bila je određena da odvoji Božji narod od štetnog utjecaja svijeta i da ga probudi da upozna svoje pravo stanje tjelesnosti i otpadništva. U ovoj vijesti Bog je crkvi poslao opomenu koja bi, da je bila prihvaćena, uklonila zlo koje je ljude rastavljalo od Njega. Da su prihvatili vijest sa neba, da su svoja srca ponizili pred Gospodom i iskreno se pripremali da bi mogli opstati u njegovoj blizini, Duh i Božja sila bi se manifestirali među njima. Crkva bi opet postigla ono blagosloveno stanje jedinstva, vjere i ljubavi, koje je postojalo u vrijeme apostola, kada su svi vjerni bili „jedno srce i jedna duša", i kad je „Gospod svaki dan umnožavao društvo onih koji se spašavahu". {VB 309.2}

Da su oni koji su se smatrali Božjim narodom prihvatili vidjelo koje ih je obasjavalo iz Božje riječi, postigli bi ono jedinstvo za koje se Krist molio, a koje apostol opisuje kao „jedinstvo duha u svezi mira". To je, kaže on, „jedno tijelo, jedan Duh, kao što ste i pozvani u jednom nadu, zvanja svojega. Jedan Gospod, jedna vjera, jedno krštenje." Efežanima 4, 3-5. {VB 309.3}

Takve su blagoslovene rezultate doživjeli oni koji su primili adventnu vijest. Oni su došli iz raznih vjerskih zajednica, ali su oborili ograde koje su ih dijelile i srušili protivrječna vjerovanja. Napustili su nebiblijsku nadu u zemaljsko hiljadugodišnje carstvo, ispravili pogrešna mišljenja o drugom Kristovom dolasku, uklonili oholost i prilagođavanje svijetu. Nepravde su bile ispravljene, srca su se sjedinila u najčistijoj bratskoj zajednici, i zavladala je ljubav i radost. Kad je ova nauka učinila to za ovo1 malo ljudi koji su je prihvatili, ona bi to isto učinila za sve kršćane da su je svi prihvatili. {VB 309.4}

Ali crkve u većini nisu prihvatile ovu opomenu. Njhovi propovjednici, kao „čuvari u domu Izrael ovu" trebali su da prvi primijete znakove o Kristovom dolasku. No oni nisu upoznali istinu ni iz svjedočanstva proroka niti iz znakova vremena. Pošto su njihova srca bila ispunjena svjetskim duhom i častoljubljem, ljubav prema Bogu i vjera u njegovu riječ su ohladnjele, i kad se počela iznositi adventistička nauka, ona je samo probudila nijhove

predrasude i nevjerstvo. Činjenica da su ovu vijest propovijedali većinom obični članovi crkve, bila je isticana kao dokaz protiv nje. Kao nekada, nasuprot jasnom svjedočanstvu Božje riječi, postavljalo se pitanje: „Vjerova li ga tko od knezova i farizeja?" Videći kako je teško pobiti dokaze do kojih se došlo proučavanjem proročkih vremena, odvraćali su druge od proučavanja proročanstava i govorili su da su proročke knjige zapečaćene i da se ne mogu razumjeti. Mnogi koji su slijepo vjerovali svojim duhovnim pastirima, odbijali su da slušaju opomenu; a drugi, iako osvjedočeni o istini, nisu se usudili da je priznaju „da ne bi bili isključeni iz crkve." Vijest koju je Bog poslao da crkvu okuša i očisti, jasno je otkrila koliko je bio velik broj onih koji su svoju ljubav poklonili svijetu mjesto Kristu. Veze koje su ih vezivale za zemlju bile su jače od onih koje su ih privlačile k nebu. Odlučili su da slušaju glas svjetske mudrosti i odvratili su se od vijesti istine koja ispituje srce. {VB 309.5}

Odbacivši opomenu prvoga anđela, odbacili su i sredstvo koje je nebo predvidjelo za njihovo preporođenje. Prezreli su vjesnika milosti koji je mogao ukloniti smetnje koje! su ih dijelile od Boga, i sa još većom željom su se vratili svjetskom uživanju, To je bio uzrok onog strašnog stanja jlubavi prema svijetu, otpadništva i duhovne smrti, koje je vladalo u crkvama 1844 godine. {VB 310.1}

U Otkrivenju 14 poslije prvog anđela slijedi drugi koji objavljuje: „Pade, pade Babilon, grad veliki; jer otrovnim vinom bluda svojega napoji sve narode." Otkrivenje 14, 8. Izraz „Babilon" dolazi od riječi „babel", što znači zbrka, pometnja. Ovaj izraz se upotrebljava u Svetom pismu da označi razne oblike lažnih ili otpalih religija. U Otkrivenju 17 Babilon je prikazan kao žena — slika kojom se Biblija služi da simbolički označi crkvu. Čista žena predstavlja čistu crkvu, a pala, otpalu crkvu. {VB 310.2}

U Bibliji se sveti i trajni karakter odnosa između Krista i njegove crkve prikazuje bračnom vezom. Gospod je svoj narod sjedinio sa sobom svečanim zavjetom i obećao da će biti njegov Bog, a narod se obavezao da će pripadati Njemu, samo Njemu. On veli: „Zaručit ću te sebi do vijeka, zaručit ću te sebi pravdom i sudom i milošću i milosrđem." Ozej 2, 19. I ponavlja: „Jer sam ja muž vaš." Jeremija 3, 14.1 Pavao upotrebljava isti izraz u Novome zavjetu kad kaže: „Ja vas obrekoh mužu jednome da djevojku čistu izvedem pred Krista." 2. Korinćanima 11, 2. i i {VB 310.3}

Nevjerstvo crkve prema Kristu, koje se pokazalo u tome što je svoje povjerenje i ljubav odvratila od Gospoda i dozvolila da ljubav prema svijetu osvoji njenu dušu, uspoređuje se sa brakolomstvom. Izraelov grijeh, njegovo udaljavanje od Gospoda prikazano nam je tom slikom. A Božja divna ljubav, koju je on prezreo, iznosi se dirljivo ovim riječima: „I zakleh ti se, i učinih vjeru s tobom, govori Gospod, i ti posta moja." „I bješe vrlo lijepa i prispje do carstva. I raziđe se glas o tebi po narodima radi ljepote tvoje, jer bješe savršena krasotom mojom, koju metnuh na te... Ali ti se osloni na ljepotu svoju, i pokvari se s glasa svojega, te si prosipala bludstvo svoje." „Doista, kao što žena iznevjeri druga svojega, tako vi

iznevjeriste mene, dome Izraelov, veli Gospod.” „Nego kao žena preljubočinica, koja mjesto muža svojega prima druge.” Ezehijel 16, 8. 13-15. 32; Jeremija 3, 20. {VB 311.1}

U Novom zavjietu upućene su slične riječi onim kršćanima stol Jakov veli: „Preljubočinci i preljubočinice! Ne znate li da je prijateljstvo ovoga svijeta neprijateljstvoBogu? Jer tko hoće svijetu prijatelj da bude, neprijatelj Božji postaje.” Jakov 4, 4. {VB 311.2}

Žena (Babilon.) u Otkrivenju 17 prikazuje se kao „obučena u porfiru i skerlet, nakićena zlatom i kamenjem dragim i biserom, i imaše čašu zlatnu u ruci svojoj punu mrzosti i poganštine bludstva svojega, i na čelu svome napisano ime: Tajna, Babilon veliki, mati bludnicama i mrzostima zemaljskim”. Prorok veli: „I vidjeh ženu pijanu od krvi svetih i od krvi svjedoka Isusovih.” Otkrivenje 17, 4-6. Dalje se kaže o Babilonu: „Grad veliki, koji ima carstvo nad carevima zemaljskim.” Otkrivenje 17, 18. Sila koja je u toku mnogih vjekova despotski gospodarila nad kršćanskim vladarima bila je Rim. Porfir i skerlet, zlato, drago kamenje i biser živo prikazuje sjaj i više nego kraljevsku raskoš kojom se ponosi Rim. Ni o jednoj drugoj vlasti ne može se sa tolikim pravom reći da je „pijana od krvi svetih” kao o onoj koja je tako okrutno progonila Kristove sljedbenike. Babilon je kriv i zbog grijeha nezakonite veze sa „carevima zemaljskim”. Udaljavanjem od Gospoda, i vezom sa mnogobošcima, jevrejska crkva je postala bludnica; a Rim, koji se i sam na isti način pokvario, prima istu osudu. {VB 311.3}

Za Babilon se kaže da je „mati bludnicama”. Njenim kćerima maramo smatrati one crkve koje se drže njene nauke i predanja i slijede! njen primjer, jer žrtvuju istinu i Božju naklonost da bi stupile u nezakonitu vezu sa svijetom. Vijest u Otkrivenju 14, koja objavljuje pad Babilona, mora da. se odnosi na vjerske zajednice koje su nekada bile čiste, pa su se pokva,rile. Kako poslije ove vijesti slijedi opomena o sudu, znači da se ona mora objaviti u posljednjim danima, i zato se ne može odnositi samo na rimsku crkvu, jer se ona već mnogo vjekova nalazi u palom stanju. Dalje, u osamnaestoj glavi Otkrivenja poziva se Božji narod da izađe iz Babilona. Prema ovom tekstu Svetog pisma, mnogo Božje djece se još nalazi ti Babilonu. Ali u kojim se vjerskim zajednicama nalazi danas veći dio Kristovih sljedbenika? Nesumnjivo, u raznim zajednicama koje ispovijedaju protestantsku vjeru. U vrijeme svoga postanka, ove su zajednice imale ispravni stav prema Bogu i njegovoj istini, i s njima je bio Njegov blagoslov. Čak i nevjerni svijet ie morao priznati blagotvorne posljedice koje je donosilo prihvaćanje načela evanđelja, kao što je prorok rekao Izraelu: „I raziđe se glas o tebi po narodima radi ljepote tvoje, jer bješe savršena krasotom mojom, koju metnuh na te, govori Gospod Gospod.” Ezehijel 16, 14. Ali ove zajednice su pale zbog istih težnji koje su Izraelu donijele prokletstvo i propast — zbog težine da prihvate običaje nevjernika i pridobiju njihovo prijateljstvo. „Ali se ti osloni ha ljepotu svoju, i pokvari se s glasa svojega, te si prosipala blud svoj.” Ezehijel 16, 15. {VB 312.1}

Mnoge protestantske crkve slijede primjer Rima u nedozvoljenim vezama sa „carevima zemaljskim". Državne crkve čina to svojim odnosima prema svjetskim vlastima, a ostale vjerske zajednice time što traže naklonost svijeta. Izraz Babilon (pometnja) može se s pravom primijeniti na ove vjerske zajednice, jer sve one tvrde da svoju nauku uzimaju iz Biblije, pa ipak su podijeljene u bezbroj sekti, koje se jedna od druge veoma razlikuju u ispovijedanju vjere i teorijama. {VB 312.2}

Osim nedozvoljene veze sa svijetom, ove zajednice, koje su se odvojile od Rima, pokazuju još i druge njegove osobine. {VB 312.3}

Jedno rimokatoličko djelo tvrdi: „Ako se rimska crkva zbog poštovanja svetaca smatra krivom za idolopoklonstvo, onda se može smatrati kriva i njena kćer, anglikanska crkva, koja je deset hramova posvetila djevici Mariji, a samo jedan Kristu."270 {VB 312.4}

Dr. Hopkins veli u svojoj „Studiji ohiljadugodišnjem carstvu„: „Nemamo razloga da antikršćanski duh i njegove običaje pripišemo jedino onoj crkvi koja se naziva rimskom crkvom. Protestantske crkve imaju u sebi mnogo antikršćanskog, i daleko su od toga da su reformirane... oslobođene od pokvarenosti i bezbožnosti."271 {VB 313.1}

U pogledu odvajanja prezbiterianske crkve od Rima, piše dr. Gatri: „Prije trista godina naša je crkva napustila vrata Rima sa otvorenom Biblijom na svojoj zastavi i sa geslom: „Istražujte Pismo!" Zatim on postavlja značajno pitanje: „Da li je ona izašla čista iz Babilona?"272 {VB 313.2}

Sperdžen kaže: „Izgleda da je cijela anglikanska crkva ispunjena naukom o svetim tajnama; ali oni koji su se odvoijli od ove crkve, izgleda, da su također već prihvatili mnogo od filozofskog bezvjerja. Oni od kojih smo očekivali nešto bolje odvraćaju se jedan za drugim od temelja vjere. Potpuno sam osvjedočen da je samo srce Engleske zaraženo pogubnim nevjerstvom, koje se još uvijek usuđuje penjati na propovjedaonicu i nazivati se kršćanstvom." {VB 313.3}

Šta je bio uzrok velikom otpadu? Kako se crkva u početku udaljila od jednostavnosti evanđelja? — Ona se prilagodila običajima mnogobožaca da bi im olakšala prihvaćanje kršćanstva. Apostol Pavao je izjavio da još u ono vrijeme: „Jer se već radi tajna bezakonja... 2. Solunjanima 2, 7. Dok su apostoli živjeli, crkva j;e bila srazmjerno čista. Ali, „prema svršetku drugog vijeka, većina crkava poprimile su novi oblik. Nestala je ranija jednostavnost. Neprimjetno, kada su stari učenici pomrli, došla su njihova djeca i novoobraćeni... i nastalo je novo stanje."273 Da bi pridobili više pristalica, snizili su uzvišena načela kršćanske vjere, a kao posljedica toga došla je neznabožačka poplava, koja je prodrla u crkvu i sa sobom donijela svoje običaje, ceremonije i idole."274 Kada je kršćanska religija sebi osigurala naklonost i potporu svjetskih vladara, masa ju je prihvatila; iako po vanjštini kršćani, mnogi su, u stvari, ostali mnogobošci, poštu-jući u tajnosti svoje idole." {VB 313.4}

Zar se isti proces nije ponavljao skoro u svakoj crkvi koja se naziva protestantskom? Kad su umrli njeni osnivači, koji su bili prožeti pravim duhom reforme, došli su njihovi nasljednici, i sve je dobilo novi izgled. Držeći se slijepo vjerovanja svojih otaca i odbijajući da prihvate bilo koju novu istinu, djeca reformatora udaljila su se daleko od njihovog primjera u poniznosti, samoodricanju i odricanju od svijeta. Tako je „nestalo prve jednostavnosti". Crkvu je poplavio svjetski val i donio „sa sobom svoje običaje, ceremonije i idole". {VB 313.5}

O kako se sada među Kristovim sljedbenicima gajilo ona prijateljstvo sa svijetom koje je „neprijateljstvo Bogu". Koliko* su se velike crkve širom kršćanskog svijeta udaljile od biblijske poniznosti, samoodricanja, jednostavnosti i pobožnosti! Džon Veslej, govoreći o pravoj upotrebi novca, rekao je: „Ne rasipajte ni jedan dio tako dragocjenog dara da biste zadovoljili želju za suvišnim i skupocjenim odijevanjem ili nepotrebnim ukrašavanjem! Ne rasipajte ništa od toga na vještačko ukrašavanje vaših domova, na suvišno i skupocjeno pokućstvo, skupocjene slike i ukrašavanje zlatom... Ne trošite ništa na sujetni život da biste privukli divljenje i pažnju ljudi... Dok ti je dobro, ljudi će o tebi dobro govoriti. Dok se odijevaš u purpur i skupocjene haljine, i živiš svaki dan u izobilju, mnogi će, bez sumnje, veličati tvoj ukus, darežljivost i gostoprimstvo. Ali ne plaćaj tako skupo njihovo odobravanje; bolje je da se zadovoljiš čašću koja dolazi od Boga."275 Ali u mnogim crkvama našeg vremena nema ni traga takvom učenju. {VB 314.1}

Pripadati jednoj vjeroispovijesti postalo je u svijetu nešto uobičajeno. Vladari, političari, pravnici, liječnici, trgovci — svi postaju članovi crkve da bi ih društvo više poštovala i imalo povjerenja u njih, i da bi bili uspješniji u svojim poslovima. Ovako oni pokušavaju da svoje nepravedne poslove zaviju u plašt kršćanske vjeroispovijesti. Razne vjerske zajednice, ojačane bogatstvom i utjecajem ovih pokrštenih svjetskih ljudi, mogle su još više da steknu popularnost i veći broj pokrovitelja. U najljepšim ulicama podignute su veličanstvene crkve, raskošno ukrašene. Vjernici koji dolaze na bogosluženje oblače se po modi i u skupe haljine. Darovitim propovjednicima daje se velika plata da zabavljaju i privlače narod. Njihove propovijedi ne smiju žigosati narodne grijehe, nego moraju biti mile njihovim ušima i lijepo zvučati. Tako su ugledni grešnici upisivani i crkvene knjige, a fini grijesi prikrivani plaštom po-božnosti. {VB 314.2}

Jedne poznate novine, govoreći o sadašnjem odnosu američkih kršćana prema svijetu, pišu: „Crkva se neosjetno predala duhu vremena i prilagodila svoja bogosluženja suvremenim prohtjevima." „Stvarno, crkva sada upotrebljava kao svoje oruđe sve što vjeru može učiniti privlačnom." Jedan pisac piše u njujorškom listu „Independent" o današnjem metodizmu slijedeće: „Sve više se gubi granica kolja odvaja pobožne od bezbožnih, a revni ljudi sa obiju strana trude se da sasvim uklone razliku između načina njihovog postupanja i njihovih zabava." Popularnost religije doprinijela je mnogo da se povećao broj onih koji hoće da uživaju njene blagoslove, ali ne da časno1 ispunjavaju svoje dužnosti." {VB 314.3}

Hauard Krozbi veli: „Veoma nas zabrinjava što kršćanska crkva tako malo> ispunjava Gospodnje namjere. Kao što su se nekad Jevreji odvratili od Boga zbog prijateljskih veza sa idolopoklonicima... tako i današnja Kristova crkva napušta božanski način pravoga života zbog nedozvoljenih veza sa nevjernim svijetom."276 {VB 315.1}

U ovoj poplavi svjetskog utjecaja i želja za uživanjem gotovo sasvim se izgubilo samoodricanje i samopožrtvovnost Krista radi. „Neki ljudi koji sada rade u našim crkvama bili su kao djeca poučavani da se žrtvuju da bi bili sposobni da nešto daju ili učine za Krista. Ali sada, u slučaju da nema sredstava, ni od koga se ne traži da nešto da. O ne! Priredite bazar, lutriju, šaljivo veče, banket ili bilo šta samo da se narod zabavlja." {VB 315.2}

Guverner Vinskonsina Uošbern izjavio je u svom godišnjem proglasu 9. siječnja 1873.: „Izgleda da su neophodni zakoni da bi se ukinule škole koje stvaraju kockare. One se svuda nalaze. Čak i crkva (besumnje nesvijesno) ponekad vrši ovo sotonsko djelo. Priređuju se priredbe uz poklone, sa dobrotvornim lutrijama i raznim izvlačenjima, često u religiozne i dobro,tvome svrhe, ali vrlo malo korisne. Lutrije, prodaje paketa itd., postižu svrhu da se dođe do novca, a da se ne da protiv-vrijednost. Ništa nije opasnije za moral i otrovnije, naročito za omladinu, nego sticanje novca i imovine bez rada. Kad se ugledne osobe bave lutrijom, a njihova savjest umiruje time što taj novac ide u dobrotvorne svrhe, onda se nemojmo čuditi što se omladina odaje navikama koje se tako lako izazivaju uzbudljivim igranjem lutrije." {VB 315.3}

Duh prilagođavanja svijetu prožima sve kršćanske crkve. Robert Ejtkins prikazao je u jednom predavanju, održanom u Londonu, tamnu sliku duhovnog opadaja koje se primjećuje u Engleskoj. On je rekao: „Pravih pravednika ima na zemlji sve manje, a na to nitko ne obraća pažnju. Današnje pristalice religije, u svakoj crkvi, ljube svijet, vladaju se prema njemu, vole ličnu udobnost i teže za ugledom. Oni su pozvani da trpe sa Kristom, ali se plaše svakog prijekora. Otpad, otpad, otpad — napisano je na čelu svake crkve. Kada bi one to znale, i kada bi mogle to osjećati, još bi bilo nade; ali, jao! one viču: „Bogati smo, i obogatili smo se, i ništa ne potrebujemo."277 {VB 315.4}

Veliki grijeh koji tereti Babilon jeste što' „otrovnim vinom bluda svojega napoji sve narode". Ovaj otrovni pehar koji on nudi svijetu predstavlja lažne nauke koje je crkva primila kao posljedicu svoje nedozvoljene veze sa velikanima na zemlji. Prijateljstvo sa svijetom pokvarilo je njenu vjeru, i ona vrši štetan utjecaj na svijet, šireći nauke koje su u suprotnosti sa jasnim učenjem Svetoga pisma. {VB 316.1}

Rim je narodu oduzeo Bibliju i tražio od svakoga da primi njegovu nauku mjesto nauke Svetog pisma. Zadatak reformacije je bio da čovječanstvu povrati Božju riječ. Ali zar nije istina da se u crkvama našega vremena propovijeda da čovjek svoju vjeru mora zasnivati više na vjeroispovijedanju i dogmama svoje crkve nego na Svetom pismu. Karlo Bičer nam veli o protestantskim crkvama: „One se plaše svake oštre riječi protiv njihovog vjeroispovijedanja sa istom osjetljivošću koju su pokazali i sveti oci zbog oštrih riječi protiv

poštovanja svetaca i mučenika koje su oni gajili... Protestantske evangelističke za-jednice tako su za vezale ruke jedna drugoj, a i same sebi, da kod njih nitko ne može biti propovjednik ako ne prihvati i po neku drugu knjigu osim Biblije... Nema pretjerivanja kad se kaže da zastupnici dogmi u protestantskim redovima počinju zabranjivati Bibliju kao što je to činio Rim, samo na mnogo lukaviji način." {VB 316.2}

Kad vjerni učitelji tumače Božju riječ, tada se podižu učeni ljudi, propovjednici po zanimanju, koji tvrde da razumiju Sveto pismo, nazivaju zdravu nauku krivovjerstvom i na taj način odvraćaju od istine ljude koji je traže. Da svijet nije sasvim otrovan babilonskim vinom, mnogi bi se osvjedočili i obratili pomoću jasnih i određenih istina Božje riječi. Ali na području vjere je tolka zbrke i nesloge da narod više ne zna u šta da vjeruje kao istinu. Odgovornost za nepokajanost svijeta leži na crkvi. {VB 316.3}

Druga anđeoska vijest iz Otkrivenja 14. propovijedala se prvi put u ljeto 1844. godine, i naročito se odnosila na crkve Sjedinjenih Država, gdje se opomena o sudu najviše objavljivala i bila uglavnom odbačena, i gdje je opadanje crkve bilo najbrže. Ali vijest drugoga anđela nije se potpuno ispunila godine 1844. Tada su crkve koje su se protivile da prihvate vidjelo adventne vijesti, doživjele moralni pad, ali ipak taj pad nije bio. potpun. Pošto su one nastavile da odbacuju naročite istine određene za to vrijeme, padale su sve dublje i dublje. Ali ipak još se nije moglo reći: „Pade Babilon... jer otrovnim vinom bluda svojega napoji sve narode." Tada Babilon još nije opio sve narede. Duh prilagođivanja svijetu i duh ravnodušnosti prema istinama za naše vrijeme postoji i proširio se u sve protestantske crkve: te crkve su obuhvaćene u svečanom i strašnom optuživanju drugoga anđela. Ali otpad još nije postigao svoj vrhunac. {VB 316.4}

Biblija nam kaže da će prije Gospodnjeg dolaska sotona raditi" „sa svakom silom i znacima i lažnim čudesima, i sa svakom prijevarom nepravde"; i oni koji „ljubavi istine ne primiše da bi se spasli", prihvatit će sve prijevare i vjerovat će laži. 2. Solunjanima 2. 9-11. Tek kada nastupi ovakvo stanje, i kad se u cijelom kršćanstvu ostvari ujedinjenje crkve sa svijetom, onda će pad Babilona biti potpun. Promjena će nastajati malo po malo, a potpuno ispunjenje Otkrivenja 14, 8. još je u budućnosti. {VB 317.1}

I pored duhovne tame i odstupanja od Boga u crkvama koje sačinjavaju Babilon, većina pravih Kristovih sljedbenika nalazi se još u tim vjerskim zajednicama. Među njima ima mnogo njih koji nikada nisu čuli o naročitim istinama za naše vrijeme. Mnogi su nezadovoljni sa svojim sadašnjim stanjem i čeznu za jasnijom svjetlošću. Oni uzalud traže Kristovo obličje u crkvama sa kojima su u vezi. Kako se ove vjerske zajednice sve više udaljuju od istine i sjedinjuju sa svijetom, razlika između ovih dviju grupa bivat će sve veća, napokon će doći do njihovog rastavljanja. Doći će vrijeme kad oni koji iznad svega ljube Boga neće moći dulje ostati u vezi sa onima „koji više mare za slasti nego za Boga; koji imaju obličje pobožnosti, a sile su se njezine odrekli". 2. Timoteju 3, 4. 5. {VB 317.2}

Otkrivenje 18 ukazuje na vrijeme kada će crkva, zbog odbacivanja trostruke opomene iz Otkrivenja 14, 6-12 potpuno doseći stanje koje je iznio drugi anđeo, a narod Božji, koji je još uvijek u Babilonu, bit će pozvan da izađe iz svojih crkava. Ovo je posljednja vijest koja će biti objavljena svijetu, i ona će izvršiti svoj zadatak. Kada oni koji nisu vjerovali istinu, nego su više voljeli nepravdu (2. Solunjanima 2, 12), budu predati sili prijevare da vjeruju laži, tada će svjetlost istine obasjati one čija su srca spremna da je prime, a sva Božja djeca, koja se nalaze u Babilonu, poslušat će poziv: „Izađite iz nje, narode moj!" Otkrivenje. {VB 317.3}

POGLAVLJE 22.—ISPUNJENA PROROČANSTVA

Kada je prošlo vrijeme u koje se prvi put očekivao Kristov dolazak — u proljeće 1844. godine, oni koji su u vjeri očekivali Kristov dolazak bili su za neko vrijeme u sumnji i neizvjesnosti. Dok je svijet gledao na njih kao na poražene i razočarane i dokazivao im da je sve to zabluda, izvor njihove utjehe bio je još uvijek Sveto pismo. Mnogi su nastavili da istražuju Pismo. Ponovo su ispitivali dokaze svoje vjere i pažljivo proučavali proročanstva da bi došli do više svjetlosti. Izgledalo je da Biblija jasno i odlučno potvrđuje njihovo stanovište. Znaci koji nisu mogli biti pogrešno shvaćeni upućivali su na skori Kristov dolazak. Naročiti Gospodnji blagoslovi, kako u obraćanju grešnika, tako i u buđenju duhovnog života među kršćanima, posvjedočili su da j,e vijest o Kristovom dolasku sa neba. I mada vjerni nisu mogli objasniti svoje razočaranje, ipak su osjećali sigurnost da ih je Bog vodio u njihovom prošlom iskustvu. {VB 318.1}

U proročanstvima koja su upućivala na Skori Kristov dolazak nalazile su se i pouke koje su naročito odgovarale njihovom stanju neizvjesnosti i iščekivanja, i hrabrile ih da strpljivo istraju u vjeri da će ono što je njihovom razumu izgledalo sada tamno postati u određeno vrijeme jasno. {VB 318.2}

Među ovim proročanstvima bilo je ono iz Habakuka 2, 1-4: „Na straži svojoj stadoh, i štajah na kuli, i motrah da vidim šta će mi reći i šta bih odgovorio onome koji me koraše. I odgovori mi Gospod i reče: Piši utvaru, i da bude razgovjetno na pločama da se lako čita. Jer će još biti utvara do određenog vremena, i govorit će šta će biti do posljetka i neće slagati; ako oklijeva, čekaj je, jer će zacijelo doći, i neće zakasniti. Gle, tko se ponosi, njegova duša nije prava u njemu; a pravednik će od vjere svoje živ biti.” {VB 318.3}

Uputstvo u proročanstvu da se „piše utvara i da bude razgovjetno na pločama da se lako čita”, pokrenulo je Karla Fiča još 1842. godine da načini proročku kartu i da slikovito iznese viđenja proroka Danijela i Otkrivenja. Objavljivanje ove karee smatralo se kao ispunjenje zapovijesti date preko proroka Habakuka. Ali nitko, međutim, nije tada primijetio da je u ovom proročanstvu pomenuto neko odlaganje u ispunjenju ovog viđenja, neko vrijeme iščekivanja. Poslije razočaranja ovaj dio proročanstva je izgledao vrlo značajan: „Jer će još biti viđenja do određenog vremena i govorit će šta će biti do posljetka i neće slagati; ako oklijeva, čekaj je, jer će zacijelo doći, i neće odocniti” ... „Pravednik će od vjere svoje živ biti.” {VB 318.4}

Jedan dio Ezekijelovog proročanstva bio je vjernima isto tako izvor snage i utjehe: „Opet mi dođe riječ Gospodnja govoreći: Sine čovječji, kakva je to priča u vas o zemlji Izraelovoj što govorite: protežu se dani, i od utvare neće biti ništa? Zato im reci: ovako veli Gospod Gospod: ... blizu su dani i riječ svake utvare ... Jer ću ja Gospod govoriti, i što rečem, zbit će se, neće se više odgađati. .. Gle, dom Izraelov govori: utvara koju taj vidi, do nje ima mnogo vremena, i za daleko vrijeme taj prorokuje. Zato im reci: ovako veli Gospod Gospod: neće

se više odgađati nijedna moja riječ; riječ koju rečem zbit će se, go-vori Gospod Gospod." Ezekijel 12, 21-25. 27. 28. {VB 319.1}

Oni koji su čekali obradovali su se ovim riječima, vjerujući da Onaj koji od početka zna kraj gleda kroz vjekove, i On im je pošto je unaprijed vidio njihovo razočaranje, uputio riječ ohrabrenja i nade. Da nema u Svetom pismu takvih mjesta koja su ih opominjala da strpljivo čekaju i da se čvrsto pouzdaju u Božju riječ, njihova bi se vjera ugasila u onom teškom času iskušenja. {VB 319.2}

Priča o deset djevojaka u Matejevom evanđelju, 25. glava, također prikazuje iskustvo onih koji čekaju Kristov dolazak. U Mateju 24, Gospod je na pitanje svojih učenika u pogledu znakova njegovog dolaska i kraja svijeta istakao neke od najvažnijih događaja u historiji svijeta i crkve, koji će se dogoditi između njegovog prvog i drugog dolaska, naime* razorenje Jeruzalema, veliku nevolju Božje crkve pod mnogobožačkim i papskim progonstvima, pomračenje sunca i mjeseca i padanje zvijezda. Zatim je govorio o svome dolasku u svoje carstvo, ispričao im priču o dvije vrste slugu koji su različito gledali na njegov dolazak. Dvadeset i peta glava počinje riječima: „Tada će biti carstvo nebesko kao deset djevojaka." Ovdje nam se iznosi ista crkva koja živi u posljednjim danima, a na koju se ukazuje i na kraju 24. poglavlja. U priči o istočnjačkoj svadbi prikazuje se njeno iskustvo. {VB 319.3}

„Tada će biti carstvo nebesko kao deset djevojaka, koje uzeše žiške svoje i izidoše na susret ženiku. Pet od njih bijahu mudre, a pet lude. I lude uzevši žiške svoje ne uzeše sa sobom ulja. A mudre uzeše ulje u sudovima sa žišcima svojim. A budući da ženik odocni, zadrijemaše sve, i pospaše. A u ponoći stade vika: Eto ženika gdje ide, izlazite mu na susret." {VB 320.1}

Kristov dolazak, kako ga je objavila prva anđeoska vijest, prikazan je dolaskom ženika. Širenje reformacije, prouzrokovano propovijedanjem vijesti o Kristovom drugom dolasku, predstavljeno je izlaženjem djevojaka na susret ženiku. U ovoj priči, kao i u onoj u Mateju 24. glavi, prikazuju nam se dvije vrste ljudi. Sve djevojke su uzele svoje žiške, Bibliju, i sa njenom svjetlošću su pošle na susret ženiku. „I lude uzevši žiške svoje ne uzeše sa sobom ulja. A mudre uzeše ulje u sudovima sa žišcima svojim." Ova posljednja grupa primila je Božju milost, preporađajuću i prosvjetljujuću silu Svetoga Duha, koja njegovu Riječ čini vidjelom nozi i svjetlošću koja obasjava put. One su u strahu Božjem istraživale Sveto pismo da bi doznale istinu i ozbiljno su težile za čistotom srca i života. Ove mudre djevojke su imale lično iskustvo, vjeru u Boga i njegovu Riječ, što razočaranje i odugovlačenje nije moglo nadvladati. Druge, „uzevši žiške svoje, ne uzeše sa sobom ulja." One su radile po osjećajima. Svečana vijest je probudila u njima strah; ali one su se oslanjale na vjeru svoje braće, zadovoljne sa treperećom svjetlošću dobrih pobuda, bez temeljnog razumijevanja istine i pravoga roda milosti u svojim srcima. One su izišle Gospodu u susret, pune nade u

skoru nagradu, ali nisu bile pripravne na odugovlačenje i razočaranje. Kad su iskušenja došla, njihova je vjera oslabila, i njihovi žišci su počeli da se gase. {VB 320.2}

„A budući da ženik odocni, zadrijemaše sve, i pospaše." Odugovlačenje ženika predstavljalo je isticanje vremena kad se Gospod očekivao, razočaranje i prividno zakašnjenje. U ovo vrijeme neizvjesnosti površni i neutvrđeni počeli su se kolebati; njihovi napori su popuštali. Ali oni čija se vjera zasnivala na ličnom poznavanju Biblije, imali su pod svojim nogama stijenu koju valovi i razočaranja nisu mogli odnijeti. One „zadrijemaše sve i pospaše" — jedna grupa u ravnodušnosti i napuštanju svoje vjere, a druga u strpljivom očekivanju jasnije svjetlosti. Ali, izgleda, da je i ova posljednja grupa u noći iskušenja izgubila, u izvjesnoj mjeri, svoju revnost i pobožnost. Površni i neutvrđeni nisu se mogli više oslanjati na vjeru svoje braće. Svako je morao za sebe stajati ili pasti. {VB 320.3}

Otprilike u isto vrijeme pojavio se fanatizam. Neki koji su tvrdili da čvrsto vjeruju u vijest odbacili su Božju Riječ kao jedinog pouzdanog vođu. Tvrdeći da ih Duh vodi, oni su se potpuno predali svojim vlastitim osjećanjima, utiscima i mašti. Neki su pokazivali slijepu i licemjernu revnost, osuđujući sve koji nisu odobravali njihov postupak. Njihovi fanatički pojmovi i postupci nisu naišli na odobravanje kod velike većine adventista, ali su mnogo doprinjeli da se sramoti djelo istine. {VB 321.1}

Sotona je „opadač braće"; njegov duh inspirira ljude da tradjela i da ga uništi. Adventni pokret je jako zatalasao narod. Hiljade grešnika se obraćalo, a vjerni ljudi predali su se još u vrijeme odocnjenja djelu objavljivanja istine. Knez zla izgubio je svoje podanike. Ali da bi Božje djelo osramotio, radio je na tome da prevari one koji su vjerovali i da ih uvuče u fanatizam. Sotonina oruđa bila su uvijek spremna da svaku zabludu, svaku pogrešku i svaki nevješti postupak prikažu narodu u najcrnjoj boji, da bi tako omrazili adventiste i njihovu vjeru. Zato, u koliko je bio veći broj onih koje je sotona naveo da prividno vjeruje u ponovni dolazak, dok je, u stvari, on vladao u njihovim srcima, u toliko je imao veću korist, skrećući na njih pažnju kao na predstavnike svih vjernih. {VB 321.2}

Sotona je „opadač braće"; njegov duh inspirira ljude da traže pogreške i mane Božjeg naroda da bi ih iznijeli na javnost, dok njegova dobra djela i ne spominju. On je uvijek veoma revnostan kad Bog radi za spasenje duša. Kada Božja djeca dolaze da se jave pred Gospodom, onda i sotona dolazi sa njima. U svakom duhovnom probuđen ju on je spreman da dovede takve koji su neposvećenog srca i neuravnoteženog duha. Kada ovakvi prihvate neke tačke istine i dobiju mjesto među vjernima, onda sotona radi preko njih da uvede teorije koje će prevariti neobazrive. Ne znači da je netko dobar kršćanin ako se može vidjeti u društvu Božje djece ili u Božjoj kući, ili čak za stolom Go-spodnjim. Sotona je često prisutan i pri najsvečanijim prilikama u osobama onih koje može da upotrebi kao svoja oruđa. {VB 321.3}

Knez zla bori se za svaku stopu zemlje po kojoj korača Božji narod na svome putu za nebeski grad. U cijeloj historiji crkve nije nikada sprovedena neka reformacija koja nije

naišla na ozbiljne smetnje. Tako je bilo u Pavlovim danima. Gdje god je apostol osnovao crkvu, bili su neki koji su tvrdili da prihvaćaju vjeru, a ipak su unosili u nju lažnu nauku koja, da je bila prihvaćena, potisla bi ljubav prema istini. I Luter je imao velikih teškoća i neprilika zbog postupanja fanatika koji su tvrdili da Bog govori neposredno preko njih. Oni su svoja lična mišljenja i shvatanja stavili iznad svjedočanstva Svetoga pisma. Mnogi kojima je nedostajala vjera i iskustvo, ali koji su o sebi imali visoko mišljenje, voljeli su da čuju i propovijedaju nešto novo, bili su obmanuti učenjem ovih novih učitelja i udružili su se sa sotonskim oruđima da sruše ono što je Luter, podstreknut od Boga, sagradio. Oba brata Veslej, i drugi koji su svojim utjecajem i vjerom bili svijetu od velikog blagoslova, nailazili su na svakom koraku na sotoninu zlobu, koja je pretjerano revne, nestalne i neposvećene gurala u svaki mogući fanatizam. {VB 322.1}

Vilijam Miler nije bio naklonjen ovim utjecajima koji su vodili fanatizmu. On je, kao i Luter, izjavio da svaki duh treba da bude okušan Božjom Riječi. „Sotona", rekao je Miler, „ima u naše vrijeme nad nekima veliku moć. A kako ćemo znati čijeg su oni duha? Biblija odgovara: Po rodovima njihovim poznat ćete ih ... Mnogi duhovi su izišli u svijet, i nama je naređeno da kušamo duhove. Duh koji nas ne upućuje da živimo trijezveno, pravedno i pobožno, nije Kristov Duh. Sve sam više osvjedočen da je sotona umiješan u ove divlje pokrete. Mnogi među nama koji tvrde da su potpuno posvećeni povode se za ljudskim običajima i očevidno ne znaju o istini više od onih koji se ne hvale poznavanjem istine."278 „Duh zablude nas odvraća od istine, a Božji Duh nas vodi u istinu. Ali, vi kažete, čovjek može biti u zabludi, i misliti da ima istinu. Šta onda? Na to odgovaramo: Duh i Božja Riječ se slažu. Ako čovjek prosuđuje sebe po Božjoj Riječi, i ako je u potpunoj suglasnosti sa cijelom Riječi, onda mora vjerovati da ima istinu. Ali ako nađe da duh koji ga vodi nije u suglasnost sa duhom čitavoga Božjeg zakona ili Božjom knjigom, onda treba da je oprezan da ne bi bio uhvaćen u sotoninu zamku."279 „Cesto sam bio više uvjeren u nečiju unutrašnju pobožnost kada sam vidio suzne oči, vlažne obraze i riječi kajanja, nego kad sam čuo bučno hvalisanje ovih takozvanih kršćana."280 {VB 322.2}

U vrijeme reformacije stavljali su njeni neprijatelji sva zla fanatizma na teret upravo onih koji su se fanatizmu najenergičnije protivili. Slično su činili i protivnici adventnog pokreta. Nisu se zadovoljili time, da rđavo predstavljaju i uveličavaju zablude nastranih i fanatika, nego su širili vrlo nepovoljne vijesti, koje nisu ni najmanje bile nalik na istinu. Ovi ljudi su bili pod utjecajem predrasuda i mržnje. Njihov mir je bio poremećen objavljivanjem da je Krist pred vratima. Oni su se bojali da bi to moglo biti istina, ali su se ipak nadali da to nije caKO, i to je bio razlog njihovog neprijateljstva prema adventistima i njihovoj vjeri. {VB 323.1}

Činjenica što su se neki fanatici uvukli u redove adventista ne može da bude razlog tvrđenju da pokret nije od Boga, kao što i prisutnost fanatika i varalica u crkvi u vrijeme Pavlovo i Luterovo nije bilo dovoljno opravdanje da se osudi njihov rad. Neka se Božji narod probudi od sna i ozbiljno otpočne djelo pokajanja i reformacije; neka istražuje Pismo

da upozna istinu kakva je u Isusu; neka se sasvim preda Bogu; ako to bude činio, onda će se brzo pokazati da je sotona još uvijek budan i aktivan. Sa svim mogućim prijevarama on će otkrivati svoju moć, pozivajući u pomoć sve pale anđele svoga carstva. {VB 323.2}

Nije objavljivanje ponovnog Kristovog dolaska stvorilo fanatizam i razdor. On je nastao u ljeto 1844. godine kada su adventisti bili u neizvjesnosti i zabuni u pogledu svoga stvarnog stanovišta. Propovijedanje prve anđeoske vijesti i „ponoćnog pokliča" bilo je upravljeno na to da potisne fanatizam i razdor. Oni koji su sudjelovali u ovom svečanom objavljivanju bili su ispunjeni međusobnom ljubavlju i ljubavlju prema Isusu, koga su se nadali da uskoro vide. Jedna vjera, jedna blažena nada uzdigla ih je iznad svakog ljudskog utjecaja, i to im je bio štit protiv svih sotonskih napada. {VB 323.3}

„A budući da ženik odocni, zadrijemaše sve, i pospaše. A u ponoći stade vika: Eto ženika gdje ide, izlazite mu na susret. Tada ustaše sve djevojke one i ukrasiše žiške svoje." Matej 25, 5-7. U ljeto 1844. godine, u sredini vremena kad se prvi put očekivao Kristov dolazak, i jeseni iste godine, kad se zaista navršilo 2300 dana kako se to kasnije dokazalo, propovijedala se doslovno vijest Svetog pisma: „Gle, ženik dolazi!" {VB 323.4}

PROROČANSTVO OD 2300 DANA/GODINA

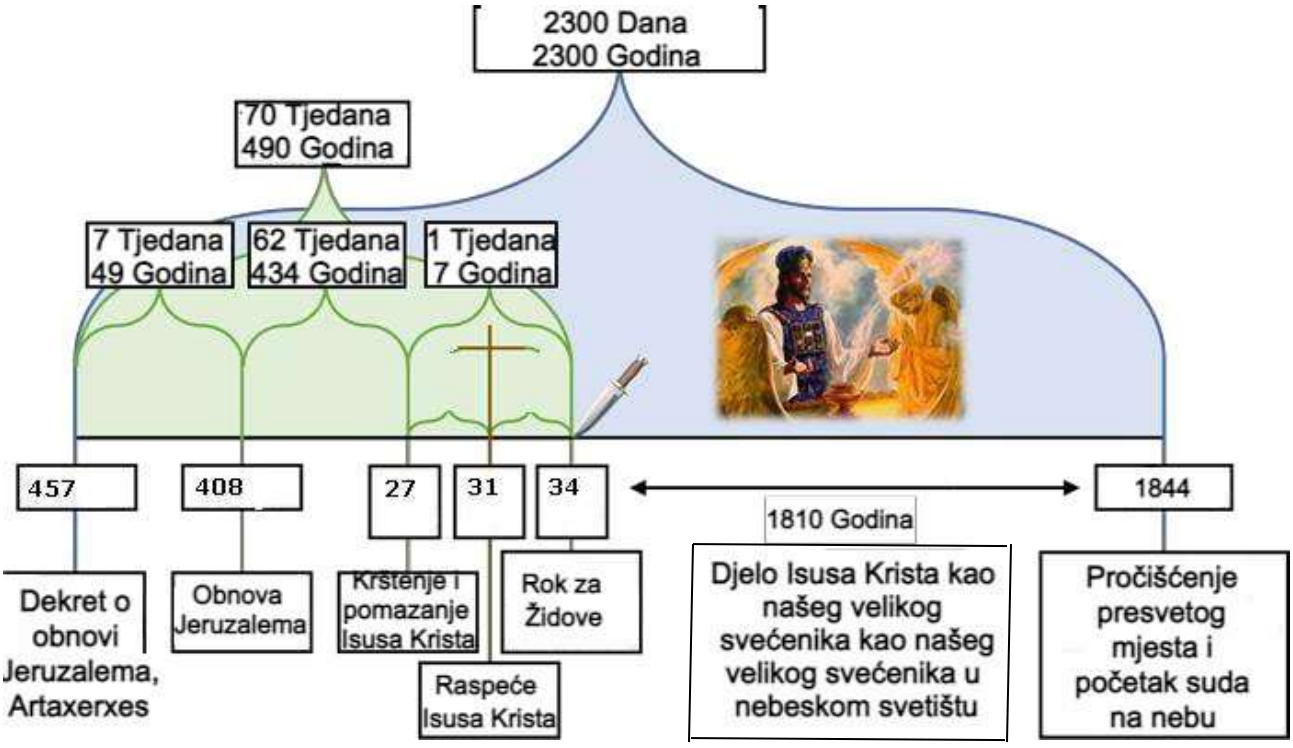

Jedan Proročki Dan =Jedna Doslovna Godina

34 Četrdeset godina—jednu godinu za svaki od četrdeset dana izviđanja zemlje—ispaštat ćete za svoje grijehe i znat ćete kako je to kad sam protiv vas.'. (Numbers 14:34) **6** Kad to prođe, leći ćeš na svoj desni bok, ovaj put pod teretom grijeha judejskog naroda. Odredio

sam da njihov grijeh nosiš četrdeset dana—po jedan dan za svaku godinu što će biti kažnjeni (Ezekiel 4:6)

457 PK – 1844 G.K. = 2300 Dana / Godina. **14** Drugo je sveto biće odgovorilo: »Ovo će potrajati još dvije tisuće i tristo dana. Potom će svetište biti obnovljeno. (Daniel 8:14) 24 Tvom narodu i tvome svetom gradu određeno je sedamdeset sedmica.[a] U tom roku treba prestati činiti zlo, potpuno odustati od grijeha i očistiti se od svake nepravde. Tada će nastupiti pravda koja će trajati zauvijek, potvrdit će se vizije i proroštva te izvršiti ponovo posvećenje Hrama. 490 dana / godina (Daniel 9:24)

457 P.K. = Dekret o obnovi Jeruzalema (Zapovijedanje Artakserksa). **25** …Znaj, dakle, da će od objavljivanja poruke o obnovi Jeruzalema do dolaska izabranog vođe[b] proći sedam sedmica. Jeruzalem će biti izgrađen u šezdeset i dvije sedmice, no uz puno nemira i nevolja. Opet će se na njegovim trgovima okupljati ljudi i bit će prokopan zaštitni rov oko cijeloga grada. (Daniel 9:25)

408 P.K. = Obnova Jeruzalema

27 G.K. = Krštenje i pomazanje Isusa Krista, Mesije. **27** Budući će vladar s mnogima sklopiti savez koji će trajati jednu sedmicu. Prinošenje i žrtvovanje bit će ukinuto tijekom polovice tog vremena. Zatim će doći onaj koji uništava i donijeti grozotu uništenja[a] u svetištu. No na kraju će i razarač biti uništen (Daniel 9:27)

31 G.K. = Raspeće Isusa Krista. Budući će vladar s mnogima sklopiti savez koji će trajati jednu sedmicu. Prinošenje i žrtvovanje bit će ukinuto tijekom polovice tog vremena (Daniel 9:27)

34 G.K. = Stjepanovo Kamenovanje [Za kraj Židova i evanđelje se navješćuje cijelom svijetu] **14** A ova Radosna vijest o Božjem kraljevstvu propovijedat će se po cijelom svijetu kao svjedočanstvo svim narodima. I tada će doći kraj. (Matej 24:14) **46** No Pavao i Barnaba vrlo su odvažno rekli: »Naša je dužnost bila da Božju riječ kažemo najprije vama, ali budući da je vi odbacujete i sami sebe ne smatrate dostojnima vječnog života, mi ćemo se sada okrenuti drugim narodima. (Acts 13:46)

70 G.K. = Uništenje Jeruzalema 1 Kad je Isus izašao iz Hrama i krenuo dalje, pristupili su mu učenici pokazujući mu hramske zgrade. **2** A on im je rekao: »Vidite li sve ovo? Istinu vam kažem: neće ostati ni kamen na kamenu. Svaki će se srušiti. (Matej 24:1,2) **15** Vidjet ćete ‘grozotu koja donosi uništenje’[a], o kojoj je govorio prorok Daniel, kako stoji na svetome mjestu u Hramu. (Neka čitatelj razumije što to znači! (Matej 24: 15, 21)

1844 G.K. = Pročišćenje presvetog mjesta i početak suda na nebu.

1810 Dana / Godina = Djelo Isusa Krista kao našeg velikog svećenika u nebeskom svetištu. 14 Isus, Božji Sin, naš je uzvišeni vrhovni svećenik koji je prošao kroz Nebo. Stoga, držimo se čvrsto vjere koju ispovijedamo. **15** Mi nemamo vrhovnog svećenika koji ne može

suosjećati s našim slabostima. Naprotiv, on je bio iskušan u svemu, kao i mi, ali nikada nije sagriješio. **16** Zato odvažno pristupimo prijestolju milosti da bismo primili milost i milosrđe baš kada nam je potrebno. (Hebrejima 4:14-16)

Ono što je dovelo do ovog pokreta bilo je otkriće da je Artaskerksova naredba o obnovi Jeruzalema, koja je bila polazna tačka proročkog vremena od 2300 dana, stupila na snagu u jesen 457. godine prije Krista a ne početkom te godine, kako se to ranije mislilo. Ako računamo 2300 godina od jeseni 457. godine prije Krista, onda se ovaj period završava u jesen 1844. godine. {VB 323.5}

Dokazi iz starozavjetne simboličke službe u svetinji upućivali su isto tako na jesen kao na vrijeme kada će nastupiti događaj označen kao „čišćenje svetinje". Ovo je postalo vrlo jasno kada je bila skrenuta pažnja na način kako su se ispunile predslike Koje su se odnosile na prvi Kristov dolazak. {VB 324.1}

Klanje pashalnog jagnjeta bilo je predslika Kristove smrti. Pavle veli: „Jer i pasha naša zakla se za nas, Krist." 1. Korin-ćanima 5, 7. Snop prvina od žetve, koji je za vrijeme Pashe bio obrtan pred Gospodom, bio je predslika Kristovog uskrsnuća. Govoreći o Gospodnjem uskrsnuću i uskrsnuću cijelog njegovog naroda, Pavle kaže: „Prvenac Krist; a potom oni koji vjerovaše Kristu o njegovu dolasku." 1. Korinćanima 15, 23. Kao što je obrtani snop bilo prvo zrelo žito požnje veno prije žetve, tako je i Krist prvenac one besmrtne žetve spašenih, koja će pri budućem uskrsnuću biti sabrana u Božje žitnice. {VB 324.2}

Ove predslike ispunile su se ne samo što se tiče događaja nego i u pogledu vremena. Četrnaestoga dana prvoga jevrejskog mjeseca — istoga dana i mjeseca u kojem se za vrijeme dugih petnaest vjekova klalo pashalno jagnje, Krist je, jedući sa svojim učenicima pashalnu večeru, ustanovio svečanu uredbu, koja je trebalo da bude uspomena na njegovu vlastitu smrt kao „Božjeg jagnjeta, koje uze na se grijehe svijeta". (Ivan 1, 29.) Iste noći on je pao u bezbožne ruke, koje su Ga razapele i ubile. I kao ispunjenje onoga što je predstavljao obrtani snop, naš Spasitelj je trećega dana uskrsnuo iz mrtvih i postao prvenac onima koji umriješe." On je slika svih usrkslih pravednika čije će „poniženo tijelo" biti preobraženo, „da bude jednako tijelu slave njegove". (1. Korinćanima 15, 20; Filipljanima 3, 21.) {VB 324.3}

Isto tako se moraju ispuniti predslike koje se odnose na drugi Kristov dolazak u vrijeme predskazano simboličkom službom u svetinji. Po starozavjetnoj službi veliki Dan očišćenja, ili čišćenja svetinje, bio je desetoga dana sedmoga jevrejskog mjeseca. (3. Mojsijeva 16, 29-34.) Kada je svećenički poglavar obavio čišćenje za cio Izrael, i tako iz svetinje uklonio njihove grijehe, izašao je napolje i blagoslovio narod. Tako se vjerovalo da će Krist, naš Poglavar svećenički, doći da očisti zemlju uništenjem grijeha i grešnika, i da će svome narodu dati besmrtnost. Deseti dan sedmoga mjeseca — vrijeme čišćenja svetinje i veliki Dan očišćenja, koji je 1844. godine padao 22. listopada, smatrao se danom Kristovog

ponovnog dolaska. To je bilo u skladu sa već iznesenim dokazima da će se 2300 dana navršiti u jesen. Ovaj je zaključak izgledao pouzdan. {VB 324.4}

U priči iz Evanđelja po Mateju 25, vremenu čekanja i spavanja slijedi ženikov dolazak. To se slagalo sa upravo iznesenim dokazima u proročanstvu i u simboličkoj službi. Ovi dokazi su uvjerljivo govorili u prilog svoje istinitosti; i hiljade vjernih su objavljivali „ponoćni poklič". {VB 325.1}

Ovaj pokret se širio po zemlji kao plima. Išao je od grada do grada, od sela do sela, sve dok Božji narod, koji je čekao na Kristov dolazak, nije bio sasvim probuđen. Pred ovim objavljivanjem nestao je fanatizam kao rani mraz kad se pojavljuje sunce. U vjernih je nestala sumnja i zbunjenost, a nada i hrabrost ispunjavale su njihova srca. Djelo je bilo bez onih pretjerivanja koja se uvijek pojavljuju kad dođe do izražaja ljudsko uzbuđenje, koje ne obuzdava Božja riječ i Božji Duh. Ovo vrijeme je bilo slično onim vremenima poniznosti i vraćanja Gospodu koja su u starom Izraelu nastajala poslije opomena Božjih slugu. Ono je imalo ista obilježja koja su u svim vremenima označavala Gospodnje djelo. Tu je bilo manje oduševljenja, a više temeljitog ispitivanja srca, priznavanja grijeha i odricanja od svijeta. Da se pripreme za susret sa Gospodom, to je bio cilj ovih duša koje su se borile sa Bogom. Vjerni su bili stalno na molitvi i bez rezerve su se predali Bogu. {VB 325.2}

Opisujući ovo djelo, Miler je rekao: „Nema velikog izražavanja radosti; ono je, izgleda, zadržano za buduću priliku, kad će se sve nebo i zemlja radovati, puni slave, neiskaznom radošću. Ne čuje se ni klicanje; i ono je sačuvano za čas kad se bude čuo poklič s neba. Pjevači šute; oni čekaju da se priključe anđeoskoj vojsci, nebeskim horovima ... Nema suprotnosti u osjećanjima; svi su jednoga srca i jedne misli."281 {VB 325.3}

Drugi učesnik u ovome pokretu svjedoči: „Ovaj pokret je svuda izazivao temeljito ispitivanje srca i skrušeno kajanje pred uzvišenim nebeskim Bogom. To je imalo za posljedicu da su ljudi prezreli stvari ovoga svijeta, sporovi su bili izglađeni, greške priznate, a slomljeno i pokajničko srce vapilo je Bogu za milost i praštanje. To je dovelo do ličnog poniženja pred Bogom i kajanja kakvo nikada ranije nismo vidjeli. Kao što je Bog zapovjedio preko proroka Joela za čas kada će se približiti dan Gospodnji, razderali su svoja srca, a ne haljine, i približili su se Gospodu postom, plačem i tugovanjem. Kao što je Bog rekao preko Zaharije, duh milosti i molitava izliven je na njegovu djecu; pogledali su na Onoga koga su proboli; tada je bila velika žalost u zemlji... a oni koji su čekali na Gospoda mučili su pred njim duše svoje."282 {VB 325.4}

Od svih velikih pokreta od vremena apostola, nijedan nije bio čistiji od ljudskog nesavršenstva i sotonskih prijevara od onoga u jesen lb44. godine. Još i sada, poslije toliko godina, svi koji su sudjelovali u pokretu i koji su ostali čvrsto na temelju istine osjećaju još sveti utjecaj onog blagoslovenog djela i svjedoče da je to djelo bilo od Boga. {VB 326.1}

Na poklič: „Eto ženika gdje ide, izlazite mu na susret!”, ustali su svi koji su čekali i „ukrasiše žiške svoje.” Oni su proučavali Božju Riječ sa do tada nepoznatom revnošću. Anđeli su bili poslani sa neba da probude one koji su bili obeshrabreni i da ih priprave da prihvate vijest. Ovo djelo se nije temeljilo na znanju i mudrosti ljudi, nego na Božjoj moći. Ne najdarovitiji, već najjednostavniji i najodaniji su bili ti koji su prvi čuli poziv i poslušali ga. Zemljoradnici su ostavili svoje žito u polju, zanatlije svoj alat, i pošli su sa suzama u očima i sa velikom radošću da objave opomenu. Oni koji su ranije bili vođe bili su među posljednjima koji su se priključili ovome pokretu. Crkve su svuda zatvarale vrata ovoj vijesti, a veliki broj onih koji su je prihvatili izašli su iz njih. Božjim proviđenjem ova se vijest sjedinila sa drugom anđeoskom vješću i dala je naročitu silu ovom djelu. {VB 326.2}

Vijest: „Eto ženika gdje ide!” nije se širila toliko na osnovu dokazivanja, mada su dokazi iz Svetoga pisma bili jasni i uvjerljivi. Nju je pratila neodoljiva sila, koja je pokretala duše. Tu nije bilo sumnji ni pitanja. Prilikom Kristovog pobjedonosnog ulaska u Jeruzalem, narod koji se sa svih strana zemlje okupio na svetkovinu pohrlio je ka Maslinskoj gori, i kada se pomiješao sa mnoštvom koje je pratilo Isusa, osvojilo ga je sveopće oduševljenje, i tako se pridružio da pojača poklič: „Blagosloven koji ide u ime Gospodnje!” Matej 21, 9. Isto tako i nevjerni koji su pohrlili na adventističke skupove — neki su iz radoznalosti, a drugi da se narugaju, osjećali neodoljivu moć koja je pratila vijest: „Eto ženika gdje ide!” {VB 326.3}

U to vrijeme vjerni su se odlikovali vjerom koju Bog prima, vjerom koja gleda na platu. Kao pljusak koji osvježava žednu zemlju, Duh milosti sišao je na one koji su ozbiljno istraživali Božju Riječ. Oni koji su očekivali da uskoro vide svoga Iskupitelja licem k licu osjećali su svetu radost, koja se ne može opisati. Sila Svetoga Duha koja omekšava i potčinjava rastopila je srca kada se Božji blagoslov obilno izlio na vjerne. {VB 327.1}

Pažljivo i svečano približavali su se oni koji su primili vijest vremenu kada su se nadali da će sresti svoga Gospoda. Svakoga jutra osjećali su da je njihova prva dužnost da se uvjere da ih Bog prima. Njihova su srca bila prisno sjedinjena, i oni su se mnogo molili zajedno i jedni za druge. Često su se sastajali na nekom usamljenom mjestu da se mole Bogu. Glas njihovih molitava dizao se k nebu sa polja i gajeva. Sigurnost da uživaju Spasiteljevu naklonost smatrali su važnijom od svoje svakodnevne hrane; a ako je kakav oblak pomračio njihove duše, nisu mirovali dok ga nisu uklonili. Osjećajući dokaz opraštajuće milosti, čeznuli su da vide Onoga koga je njihova duša toliko ljubila. {VB 327.2}

Ali, trebalo je da opet dožive razočaranje. Vrijeme očekivanja je prošlo, a njihov Spasitelj nije došao. Sa nepokolebljivim povjerenjem gledali su na njegov dolazak, a sada su osjetili ono što je osjetila i Marija kada je došla Spasiteljevom grobu i našla ga praznog. Ona je sa suzama uzviknula: „Uzeše Gospoda moje-ga, i ne znam gdje ga metnuše.” Ivan 20, 13. {VB 327.3}

Osjećanje strahopoštovanja i bojazan da bi vijest mogla biti istinita zadržavali su neko vrijeme nevjerni svijet, a kada je vrijeme prošlo, to osjećanje nije moglo odmah nestati. Oni nisu odmah mogli likovati nad žrtvama razočaranja. Ali kada se znaci Božjega gnjeva nisu pokazali, oporavili su se od straha i počeli su iznova sa svojim ismjehivanjem i ruganjem. Veliki broj onih koji su tvrdili da vjeruju u skori Gospodnji dolazak napustili su svoju vjeru. Neki su bili vrlo samouvjereni, bili su u svome ponosu toliko pobijedjeni da su željeli da nestanu sa svijeta. Oni su se tužili na Boga kao Jona, i više su željeli smrt nego život. Oni koji su svoju vjeru zasnivali na mišljenju drugih, a ne na Božjoj riječi, bili su spremni da promijene svoje poglede. Rugači su pridobili slabiće i kukavice u svoje redove, a onda su se svi sjedinili i izjavili da ne treba više strahovati ili nešto očekivati. Vrijeme je prošlo, Gospod nije došao, i svijet može ostati isti za hiljade godina. {VB 327.4}

Ozbiljni i iskreni vjerni odrekli su se svijeta Krista radi i osjećali su njegovu blizinu kao nikada prije. Oni su bili uvjereni da su objavili svijetu posljednju opomenu i, očekujući da će uskoro biti primljeni u društvo svoga božanskog Učitelja i nebeskih anđela, povukli su se gotovo sasvim iz zajednice onih koji nisu prihvatili vijest. Sa žarkom čežnjom su se molili: „Da, dođi, Gospode Isuse!" Ali on nije došao. A sada opet preuzeti težak teret briga i teškoća ovoga života, podnositi ismjehivanja i ruganja svijeta bilo je zaista teško iskušenje za njihovu vjeru i strpljenje. {VB 328.1}

Ovo razočaranje, međutim, nije bilo tako veliko kao ono koje su doživjeli učenici u vrijeme prvoga Kristovog dolaska. Kada je Isus u slavi ulazio u Jeruzalem, njegovi učenici su mislili da on namjerava stupiti na Davidov prijesto i osloboditi Izraela od njegovog ugnjetača. S velikim nadama i radosnim očekivanjem utrkivali su se kako da svome caru ukažu veće poštovanje. Mnogi su svoje gornje haljine prostirali kao ćilim na njegov put ili stavljali pred njega palmove grančice. U svom oduševljenju sjedinili su se u radosnom pokliču: „Hosana Sinu Davidovu!" Kad su farizeji, uznemireni i ljuti zbog ovoga izražavanja radosti, tražili da Isus ukori svoje učenike, on je odgovorio: „Ako oni ušute, kamjenje će progovoriti." Luka 19, 40. Proročanstvo se moralo ispuniti. Učenici su ispunjavali Božju namjeru, pa ipak su morali da iskuse gorko razočaranje. Prošlo je samo nekoliko dana od toga događaja, i oni su bili svjedoci Spasiteljeve mučeničke smrti, a zatim su ga položili u grob. Njihova se očekivanja nisu ispunila ni u najmanjoj pojedinosti, a njihove nade umrle su zajedno sa Isusom. Tek onda kada je njihov Gospod slavno uskrsnuo iz groba, razumjeli su da je to sve bilo u proročanstvima ranije objavljeno, i „da je trebalo Krist da postrada i uskrsne iz mrtvih". (Djela 17, 3.) {VB 328.2}

Pet stotina godina prije toga, Gospod je preko proroka Zaharije rekao: „Raduj se mnogo, kćeri Sionska, podvikuj, kćeri Jeruzalemska; evo car tvoj ide k tebi, pravedan je i spasava, krotak i jaše na magarcu, na magaretu, mladetu magaričinu." Zaharije 9, 9. Da su učenici znali da će Krist ići na sud i smrt, ne bi mogli ispuniti ovo proročanstvo. {VB 328.3}

Slično su Miler i njegovi drugovi ispunili proročanstvo i objavili vijest koju je Božja Riječ prorekla da će se objaviti svijetu. Ali oni je ne bi mogli objaviti da su sasvim razumjeli proročanstva koja su se odnosila na njihovo razočarenje, a koja su ujedno sadržavala drugu vijest koja je trebalo da se propovijeda svima narodima prije Gospodnjeg ponovnog dolaska. Prva i druga anđeoska vijest bile su objavljene u pravo vrijeme i izvršile su djelo koje je Bog namjeravao pomoću njih da izvrši. {VB 329.1}

Svijet je očekivao da će biti napuštena sva nauka adventizma ako vrijeme prođe i Krist ne bude došao. Ali dok su jedni, pritisnuti teškim iskušenjima, napustili svoju vjeru, drugi su i dalje ostali čvrsti. Plodovi adventnog pokreta: duh poniznosti i ispitivanja svoga srca, odricanje od svijeta i promjena života, koji su pratili ovo djelo, svjedočili su da je ono od Boga. Oni se nisu usudili poreći da je sila Svetoga Dula posvjedočavala propovijedanje vijesti o Kristovom dolasku, i nisu mogli otkriti nijednu grešku u računanju proročkih odsjeka. Ni najsposobnijem njihovom protivniku nije uspjelo oboriti njihov sistem tumačenja proročanstva. Bez biblijskih dokaza nisu mogli pristati da napuste stanovište do kojeg su došli ozbiljnim i predanim istraživanjem Svetoga pisma, umom rasvijetljenim Božjim Duhom i srcem koje je gorjelo njegovom živom silom. Nisu mogli napustiti zaključke koji su odolijevali najoštrijoj kritici i najogorčenijim napadajima vjerskih učitelja i mudrih ljudi ovoga svijeta, udruženim naporima učenosti i rječitosti, kao i šalama i porugama ljudi viših i nižih slojeva. {VB 329.2}

Istina, očekivani događaj nije došao, ali čak ni to nije moglo uzdrmati njihovu vjeru u Božju Riječ. Kad je Jona na ulicama Ninive objavljivao da će grad u roku od četrdeset dana biti uništen, Bog je primio pokajanje stanovnika Ninive i produžio njihovo vrijeme milosti; ipak Jonina vijest je bila od Boga poslana, a Niniva iskušana po njegovoj volji. Adventisti su vjerovali da je isto tako Bog i njih vodio da objave opomenu o sudu. „Ona je”, govorili su oni, „okušala srca svih onih koji su je čuli i probudila u njima ljubav prema Gospodnjem dolasku, ili je s druge strane, izazvala više manje primjetljivu, ali Bogu dobro poznatu mržnju protiv tog dolaska. Ona je povukla graničnu liniju, tako da su oni koji su htjeli da ispituju svoja srca mogli znati na kojoj bi se strani nalazili da je Gospod tada došao, da li bi uskliknuli: „Gle, ovo je Bog naš, njega čekasmo, i spasit će nas!” ili bi vikali „gorama i kamenju da padnu na njih i da ih sakriju od lica Onoga koji sjedi na prijestolu i od gnjeva Jagnjetova.” Bog je, vjerujemo, na ovaj način ispitivao svoju djecu, kušao je njihovu vjeru da li će se povući u času iskušenja sa svojih mjesta na koja je našao za dobro da ih postavi, i da li će se odreći ovoga svijeta i pokazati bezuslovno pouzdanje u Božju riječ.”283 {VB 329.3}

Osjećanje onih koji su još uvjek vjerovali da ih je Bog vodio u njihovim prošlim iskustvima Miler izražava riječima: „Kada bih još jedanput živio sa istim dokazima koje sam imao u prvom životu, učinio bih i drugom životu, ono što sam učinio u prvom životu, učinio bih i u drugom životu, ono što sam učinio dam se da sam svoje haljine očistio od krvi duša. Vjerujem da sam se, koliko mi je bilo moguće, oslobodio svake krivice u pogledu

njihovog osuđenja.” „Iako sam bio dva puta razočaran”, pisao je ovaj Božji čovjek, „ipak još nisam poražen i obeshrabren. Moja nada u Kristov dolazak jača je nego ikada. Ja sam činio samo ono što sam poslije mnogo godina ozbiljnog razmišljanja smatrao svojom svetom dužnošću da činim. Ako sam pogriješio, to je bilo iz krišćanske ljubavi prema mojim bližnjima i u uvjerenju o mojoj dužnosti prema Bogu.” „Jedno znam: propovijedao sam samo ono što sam vjerovao. Sa mnom je bila Božja ruka. Njegova se sila otkrila u djelu, i učinjeno je mnogo dobra.” „Mnoge hiljade su propovijedanjem proročkog vremena podstreknute na proučavanje Svetog pisma, i tako su ovim sredstvom i kropljenjem krvlju Kristovom pomireni sa Bogom.”284 „Ja se nikada nisam trudio da steknem milost oholih ljudi, a nisam ni klonuo kad mi je svijet prijetio. Ni sada neću da kupujem njihovu naklonost, niti ću izazivati njihovu mržnju prekoračujući svoju dužnost. Neću nikada tražiti svoj život iz njihovih ruku, niti ću, nadam se, odbiti da ga žrtvujem ako to Bog bude odredio u svome dobrom proviđenju.”285 {VB 330.1}

Bog se nije odrekao svoga naroda; njegov Duh je još uvijek sa onima koji se nisu odrekli svjetlosti koju su primili, niti su ustali protiv adventnog pokreta. U poslanici Jevrejima napisane su riječi ohrabrenja i opomene onima koji su u ovom času nevolje bili iskušani: „Ne odbacujte, dakle, slobode svoje, koja ima veliku platu. Jer vam je trpljenje od potrebe da Božju volju svršivši, primite obećanje. Jer još malo, vrlo malo, pa će doći onaj koji treba da dođe, i neće odocniti. A pravednik živjet će od vjere; ako li odstupi, neće biti po volji moje duše. A mi, braćo, nismo od onih koji odstupaju na pogibao, nego od onih koji vjeruju da spasu duše.” Jevrejima 10, 35-39. {VB 330.2}

Da je ova opomena upućena crkvi u posljednjim danima, jasno se vidi iz riječi koje ukazuju na blizinu Gospodnjeg dolaska: „Jer još malo, vrlo malo, pa će doći onaj koji treba da dođe, i neće odocniti.” Iz ovoga jasno proističe da je trebalo biti neko prividno zakašnjenje, i da Gospod naizgled oklijeva sa svojim dolaskom. Ova pouka vrlo dobro odgovara iskustvu adventista u ono vrijeme. Oni kojima su upućene ove riječi, bili su u opasnosti da dožive brodolom svoje vjere. Oni su činili Božju volju, predavši se vodstvu njegovoga Duha i njegove Riječi, ali nisu mogli shvatiti njegovu namjeru u svome prošlom iskustvu, niti vidjeti put pred sobom, i zato su bili u iskušenju da posumnjaju da li ih je zaista Bog vodio. Na to vrijeme odnosile su se riječi: „A pravednik živjet će od vjere.” Kada je jasna svjetlost „ponoćnog pokliča” zasvijetlila na njihovom putu, i kad su, otpečativši proročanstvo, vidjeli da se brzo ispunjavaju znaci koji su im govorili o skorom Kristovom dolasku, živjeli su zaista kao da gledaju Kristov dolazak. Ali sada, slomljeni neispunjenim nadama, mogli su se održati samo vjerom u Boga i njegovu Riječ. Svijet koji se rugao govorio je: „Prevareni ste! Napustite svoju vjeru, i recite da je adventni pokret bio od sotone.” Ali Božja Riječ je govorila: „Ako li odstupi, neće biti po volji moje duše.” Napustiti sada svoju vjeru i odreći se sile Svetoga Duha koja je pratila ovu vijest, značilo bi vraćati se u propast. Riječi apostola Pavla podsticale su ih na istrajnost: „Ne odbacujte dakle, slobode svoje, koja ima veliku platu. Jer vam je trpljenje od potrebe ... Jer još malo,

vrlo malo, pa će doći onaj koji treba da dođe, i neće odocniti.” Njihov jedini sigurni put bio je da svjetlost koju su od Boga primili i dalje gaje, da se čvrsto drže njegovih obećanja, da nastave istraživati Sveto pismo i da strpljivo čekaju i straže dok ne prime više svjetlosti. {VB 331.1}

POGLAVLJE 23.—ŠTA JE SVETINJA?

Biblijski tekst koji je bio temelj i glavni stup adventne vjere je izjava u Danijelu 8, 14: „Do dvije tisuće i tri stotine dana i noći; onda će se svetinja očistiti.” (Danijel 8, 14.) To su bile dobro poznate riječi svima onima koji su vjerovali u skori Gospodnji dolazak. Hiljade usana ponavljalo je ovo proročanstvo kao lozinku svoje vjere. Svi su osjećali da od događaja predskazanih u ovome proročanstvu zavise njihova najljepša očekivanja i najdraže nade. Pokazano je da se ovi proročki dani svršavaju u jesen 1844. godine. Adventisti su tada vjerovali,, kao i ostali krišćanski svijet, da je zemlja, ili jedan njen dio,, svetinja. Mislili su da čišćenje svetinje znači očišćenje zemlje vatrom u posljednjem velikom danu, i da će se to dogoditi u vrijeme drugog Kristovog dolaska. Otuda i zaključak da će se Krist vratiti na zemlju 1844. godine. {VB 332.1}

Ali određeno vrijeme je prošlo, a Gospod se nije pojavio. Vjerni su znali da Božja Riječ ne može pogriješiti, i da mora da je pogrešno njihovo tumačenje proročanstva. Ali gdje je greška? Mnogi su odmah presjekli čvor teškoće time što su poricali da se 2300 dana ispunilo 1844. godine. Ali oni za to nisu mogli navesti nikakve dokaze, osim što Krist nije došao u vrijeme kada su ga očekivali. Iz toga su zaključili da kada bi se 2300 dana bilo ispunilo 1844. godine, Krist bi već došao da očisti svetinju očišćenjem zemlje vatrom. Ali kako nije došao, to se ni ovi proročki dani nisu završili. {VB 332.2}

Prihvatiti ovaj zaključak značilo bi napustiti dotadašnje računanje proročkih vremena. Kako je utvrđeno, 2300 dana počeli su teći kada je stupila na snagu Artakserksova zapovijest o obnovljenju i ponovnom zidanju Jeruzalema, dakle u jesen 457. godine prije Krista. Ako ovu godinu uzmemo kao polaznu tačku, dolazimo do potpune suglasnosti u tumačenju svih onih događaja koji su označeni u Danijelu 9, 25-27. Šezdeset i devet nedelja, tj. prvih 483 od 2300 godina, trebalo je da dopru do Mesije, Pomazanika; a Kristovo krštenje i pomazanje Svetim Duhom 27. godine tačno je ispunilo ovo proroštvo. U polovini sedamdesete nedjelje trebalo je da Pomazanik bude pogubljen. Tri i po godine poslije svoga krštenja, u proljeće 31. godine, Krist je bio razapet. Sedamdeset nedelja ili 490 godina trebalo je da pripadaju naročito Jevrejima. Na kraju ovog proročkog vremena je ovaj narod zapečatio svoje odbacivanje Krista progonstvom njegovih učenika, i apostoli su 34. godine poslije Krista počeli propovijedati mnogobošcima. Pošto je isteklo prvih 490 od 2300 godina, preostalo je još 1810 godina. „Tada će se”, prema riječima anđela, „svetinja očistiti”. Sve što je navedeno u proročanstvu, ispunilo se tačno u određeno vrijeme. {VB 332.3}

U ovome izračunavanju bilo je sve jasno i skladno, samo nisu mogli da uvide da li se ispunio neki događaj koji bi značio očišćenje svetinje, što je trebalo da se dogodi 1844. godine. Pobijati da proročki dani ističu 1844. godine značilo bi unositi zabunu u cijelo pitanje i napustiti stanovište koje se temeljilo na nesumnjivim ispunjenjima proročanstava. {VB 333.1}

Ali Bog je vodio svoj narod u velikom adventnom pokretu; njegova sila i slava pratila je ovo djelo, i On nije htio dopustiti da se ona završi u tami i razočaranju i da se ozloglasi kao lažno i fanatičko uzbuđenje. On nije mogao dopustiti da se na njegovu Riječ sumnja i da se ona smatra nesigurnom. Iako su mnogi napustili svoje ranije računanje proročkih vremena i porekli ispravnost pokreta zasnovanog na njemu, bilo je i takvih koji nisu bili voljni da napuste one tačke vjere i iskustva koja su bila potkrepljena Svetim pismom i svjedočanstvom Božjeg Duha. Vjerovali su da su u svome proučavanju proročanstava prihvatili zdrava načela tumačenja i da je njihova dužnost da čvrsto drže do sada usvojene istine i da nastave sa biblijskim istraživanjima. Sa ozbiljnom molitvom ponovo su ispitivali svoj stav i proučavali Sveto pismo da bi otkrili svoju pogrešku. Pošto nisu mogli u svome računanju proročkih vremena da pronađu greške, počeli su da dublje ispituju predmet svetinje. {VB 333.2}

Ovim istraživanjem su došli do zaključka da nema biblijskih dokaza koji bi potkrepili opće mišljenje da je zemlja svetinja. Ali u Bibliji su našli potpuno razjašnjenje pitanja svetinje, njene prirode, mjesta i službe u njoj; a svjedočanstvo Svetoga pisma bilo je tako jasno i opširno da je bila isključena svaka daljnja sumnja. Pavao kaže u poslanici Jevrejima: „Imao je, istina, i prvi zavjet pravila za službu Božju i svetinju zemaljsku. Jer skini ja bješe načinjena prva u kojoj bijaše svijećnjak, sto i postavljeni hljebovi, što se zove svetinja. A za drugim zavjesom bješe skinija koja se zove svetinja nad svetinjama, koja imaše zlatnu kadiaonicu, i kovčeg zavjeta okovan svuda zlatom, u kome bješe zlatan sud sa manom, i palica Aronova, koja bješe procvjetala, i ploče zavjeta, a više njega bjehu herubimi, koji osjenjivahu poklopac očišćenja. Jevrejima 9, 1-5. {VB 333.3}

Svetinja na koju apostol ovdje upućuje bio je onaj šator od sastanka koji je Mojsije načinio po Božjoj naredbi da bude zemaljsko prebivalište Svevišnjega. „I neka mi načine svetinju, da medu njima nastavam” (2. Mojsijeva 25, 8.), glasilo je uputstvo dato Mojsiju za vrijeme dok je sa Bogom bio na gori. Izraelci su tada putovali kroz pustinju, i šator od sastanka bio je tako uređen da se mogao prenositi s mjesta na mjesto; ipak to je bila veličanstvena građevina. Njegovi zidovi su se sastojali od uspravnih dasaka, obloženih zlatom, koje su bile uglavljene u srebrne stopice, a krov je bio načinjen od niza zavjesa ili pokrivača. Vanjski pokrivači su bili izrađeni od koža, a unutrašnji od finoga platna, sa divno izvezenim herubimima. Osim trijema u kome se nalazio žrtvenik za žrtve paljenice, šator od sastanka se sastojao iz dva odjeljenja, iz svetinje i svetinje nad svetinjama, međusobno odijeljenim skupocjenom i divnom zavjesom; slična zavjesa zatvarala je i ulaz u prvo odjeljenje. {VB 334.1}

U svetinji, na južnoj strani, bio je svijećnjak sa sedam žižaka, koji su danju i noću osvjetljavali svetinju; na sjevernoj strani stajao je sto za hljebove obličja, a pred zavjesom, koja je rastavljala svetinju od svetinje nad svetinjama, stajao je zlatan kadioni oltar, sa koga se svaki dan dizao Bogu oblak mirisnog kada sa molitvama Izraela. {VB 335.1}

U svetinji nad svetinjama stajao je kovčeg zavjeta, kovčeg od skupocjenog drveta, okovan zlatom, u kome su bile dvije kamene ploče, na koje je Bog napisao zakon deset zapovijesti. Nad kovčegom se nalazio poklopac — prijesto milosti, veličanstven umjetnički rad od zlata, natkriljen sa dva herubima koji su bili izrađeni od zlata, svaki na jednom kraju poklopca. U ovome odjeljenu otkrivala se Božja prisutnost u obliku slave između dva herubima. {VB 335.2}

Kada su se Jevreji nastanili u Hananu, šator od sastanka zamijenjen je Solomunovim hramom koji je, iako trajna i veća građevina, ipak zadržao isti plan i bio sasvim slično uređen. Svetinja je postojala u istom obliku — osim u Danijelovo vrijeme kada je ležala u ruševinama — sve do razorenja od strane Rimljana, 70. godine poslije Krista. {VB 335.3}

To je jedina svetinja koja je ikada postojala na zemlji, a o kojoj Biblija daje podatke. Pavao je naziva svetinjom prvoga zavjeta. A zar novi zavjet nema svetinje? {VB 335.4}

Kada su istraživači istine ponovo počeli da proučavaju Jevrejima poslanicu, našli su da je postojanje druge ili novozavjetne svetinje obuhvaćeno navedenim riječima apostola Pavla: „Tako i prvi zavjet (stari zavjet) imaše uredbe za službu Bogu i svetinju zemaljsku.” Upotreba veznika „i” ukazuje na to da je Pavao već ranije spomenuo ovu svetinju. Vrativši se na po-četak prošloga poglavlja, čitali su: „Ovo je glava od toga što govorimo: imamo takvoga poglavara svećeničkoga koji sjede s desne strane prijestola veličine na nebesima; koji je sluga sve-tinjama i istinitoj skiniji, koju načini Gospod, a ne čovjek.” Jevrejima 8, 1. 2. {VB 335.5}

Ovdje je otkrivena svetinja novoga zavjeta. Svetinju prvoga zavjeta načinio je čovjek. Nju je Mojsije sagradio; a ovu drugu načinio je Gospod, a ne čovjek. U onoj svetinji vršili su zemaljski svećenici službu, a u drugoj služi Krist, naš veliki Poglavar svećenički, s desne strane bogu. Prva svetinja je bila na zemlji, a druga je na nebu. {VB 336.1}

Dalje, svetinja koju je Mojsije sagradio načinjena je po izvjesnom uzoru. Gospod mu je rekao: „Kao što ću ti pokazati sliku od šatora i sliku od svih stvari njegovih, tako da načinite.” 2. Mojsijeva 25, 9. I opet mu je naređeno: „Gledaj, te načini sve to po slici koja ti je pokazana na gori.” 2. Mojsijeva 25, 40. I Pavao objašnjava da prva skinija „ostade prilika za sadašnje vrijeme, u koje se prinose dari i žrtve”; da su sveta mjesta šatora bila „obličje i sjen nebeskih stvari”; da su svećenici koji su po zakonu prinosili žrtve služili „obličju i sjeni nebeskih stvari”, i da „Krist nije došao u rukotvorenu svetinju, koja je samo slika prave nego u samo nebo, da se pokaže sad pred licem Božjim za nas”. (Jevrejima 9, 9. 23; 8, 5; 9, 24.) {VB 336.2}

Svetinja na nebu u kojoj Krist služi za nas jeste veliki original, dok je svetinja koju je Mojsije sagradio samo kopija. Bog je dao svoga Duha graditeljima zemaljske svetinje. Velika umjetnička vještina koja je došla do izražaja pri građenju svetinje bila je, u stvari, otkrivenje božanske mudrosti. Zidovi su izgledali kao da su načinjeni od samoga zlata i

odsjajivali su na sve strane svjetlost koja je dolazila od sedam žižaka svijećnjaka. Sto za hljebove obličja i kadioni oltar sjajili su kao uglačano zlato. Bogata zavjesa koja je sačinjavala strop, izvezena slikama anđela u plavoj, purpurnoj i skerletnoj boji, povećavala je lje-potu prizora. A iza druge zavjese nalazila se sveta Šehina, vidljivo otkrivenje Božje slave, pred koju je smio stupiti samo poglavar svećenički. {VB 336.3}

Neopisivi sjaj zemaljskog šatora otkrivao je ljudskom pogledu slavu nebeskog hrama u kome Krist, naš zastupnik, služi za. nas pred Božjim prijestolom. Mjesto prebivanja Cara nad carevima, gdje mu hiljade hiljada služe, a deset hiljada po deset hiljada stoje pred njim (Danijel 7, 10); nebeski hram, pun slave vječnoga prijestola, gdje serafinu, njegovi sveti čuvari, pokrivaju svoje lice kada se klanjaju, mogao je samo u slabome odsjaju svoje veličine i slave da se otkrije u ovoj prekrasnoj građevini koju su ikada podigle ljudske ruke. Ali ipak putem zemaljske svetinje i njene službe propovijedane su velike istine o nebeskoj svetinji i o velikom djelu koje se ondje vrši za spasenje čovjeka. {VB 337.1}

Sveta mjesta na nebu prikazana su pomoću dva odjeljenja u svetinji na zemlji. Kada je apostolu Ivanu u viđenju bilo dozvoljeno da pogleda na Božji hram na nebu, vidio je „sedam žižaka ognjenih gdje gorahu pred prijestolom". (Otkrivenje 4, 5.) Vidio je anđela „koji imaše kadionicu zlatnu; i bješe mu dano mnogo tamnjana da da molitvama sviju svetih na oltar zlatni pred prijestolom". (Otkrivenje 8, 3.) Tu je proroku bilo dozvoljeno da vidi prvo odjeljenje svetinje na nebu, i tu je vidio „sedam žižaka ognjenih", i „zlatni oltar", koji su bili predstavljeni zlatnim svijećnjakom i kadionim oltarom u svetinji na zemlji. Dalje je vidio kako se „otvorila crkva Božja na nebu" (Otkrivenje 11, 19), i on je pogledao u unutrašnjost iza druge .zavjese, u svetinju nad svetinjama. Ovdje je vidio „kovčeg zavjeta", predstavljen svetim kovčegom, koji je Mojsije načinio da u njemu čuva Božji zakon {VB 337.2}

Tako su oni koji su proučavali ovaj predmet našli nepobitne dokaze o postojanju svetinje na nebu. Mojsije je načinio zemaljsku svetinju prema uzoru koji mu je Bog pokazao. Pavao nas uči da je ovaj uzor bila prava svetinja koja je na nebu, a Ivan svjedoči da ju je vidio na nebu. {VB 337.3}

U nebeskom hramu, u Božjem mjestu prebivanja, nalazi se Božji prijesto, u;vrđen na pravdi i sudu. U svetinji nad svetinjama nalazi se njegov zakon, veliko mjerilo pravde, po kome će Bog suditi svima ljudima. Kovčeg zavjeta u kome se čuvaju ploče zakona, pokriven je poklopcem milosti, pred kojim Krist iznosi zasluge svoje krvi za spas grešnika. Ovako je predstavljeno sjedinjenje pravde i milosti u planu ljudskog izbavljenja. Ovo sjedinjenje mogla je zamisliti samo neizmjerna mudrost, a izvršiti jedino neizmjerna moć; to je sjedinjenje koje ispunjava cijelo nebo divljenjem i poštovanjem. Herubimi koji sa strahopoštovanjem gledaju na poklopac milosti u zemaljskoj svetinji predstavljaju saučešće kojim nebeska vojska posmatra djelo spasenja. Ovo je tajna milosti u koju i anđeli žele da zavire: da Bog može ostati pravedan kad pravda pokajanog grešnika i opet uspostavlja vezu sa palim rodom; da se Krist mogao poniziti da bi bezbrojno mnoštvo izvukao iz bezdana

propasti i obukao ih u čiste haljine svoje pravde da bi se mogli sjediniti sa anđelima koji nikada nisu pali, i vječno prebivati u božjoj prisutnosti. {VB 337.4}

Kristovo djelo kao ljudskog posrednika predstavljeno je divnim Zaharijinim proročanstvom o Onome „kome je ime Kli-ca". Prorok veli: „Jer će on sagraditi crkvu Gospodnju, i nosit će slavu, i sjedjet će i vladati na svome prijestolu, i bit će svećenik na prijestolu svom, i savjet mirni bit će među objema." Zaharije 6, 12. 13. {VB 338.1}

„Jer će on sagraditi crkvu Gospodnju." Svojom žrtvom i svojim posredovanjem Krist je temelj i graditelj Božje crkve. Apostol Pavao upućuje na njega kao na kamen od ugla, „na kome sva građevina sastavljena raste za crkvu svetu u Gospodu; na kome ćete se i vi sazidati za stan Božji u duhu". (Efežanina 2, 20-22.) {VB 338.2}

„I nosit će slavu..." Slava za spasenje paloga ljudskog roda pripada Kristu. Kroz sva vremena vječnosti spaseni će pje-vati: „Onome koji nas ljubi i umi nas od grijeha naših krvlju svojom. .. slava i država u vijek vijeka! Amen." (Otkrivenje 1, 5. 6.) {VB 338.3}

„I sjedit će i vladati na svome prijestolu, i bit će svećenik na prijestolu svom." Sada još nije na prijestolu slave svoje, jer carstvo slave još nije uspostavljeno. Tek kada bude završio svoje djelo kao posrednik, Gospod Bog će mu dati prijesto Davida, oca njegova, carstvo kome „neće biti kraja". (Luka 1, 32. 33.) Kao svećenik, Krist sada sjedi sa ocem na njegovom prijestolu. (Otkrivenje 3, 21.) Na prijestolu sa Vječnim, koji ima u sebi život, sjedi Onaj koji „bolesti naše nosi i nemoći naše uze na se", „koji je u svemu iskušan kao i mi, osim grijeha", „da može pomoći onima koji se iskušavaju". „Ako tko sagriješi, imamo zastupnika kod Oca." (Izaija 53, 4; Jevrejima 4, 15; 2, 18; 1. Ivanova 2, 1.) Njegovo posredovanje se temelji na njegovom probodenom i slomljenom tijelu, i na njegovom bezgrešnom životu. Ranjene ruke, probodena rebra, prikovane noge govore u prilog paloga čovjeka, čije je spasenje otkupljeno tako neizmjernom cijenom. {VB 338.4}

„I savjet mira bit će među objema." Očeva ljubav, ne manje od Sinovljeve, jeste izvor spasenja za pali ljudski rod. Isus je rekao svojim učenicima prije svoga odlaska: „I ne velim vam da ću ja umoliti Oca za vas; jer sam Otac ima ljubav k vama." Ivan 16, 26. 27. „Jer Bog bješe u Kristu, i svijet pomiri sa sobom." 2. Korinćanima 5, 19. A u službi nebeske svetinje je „savjet između obojice". „Jer Bogu tako omilje svijet da je i Sina svoga jedinorodnoga dao, da nijedan koji ga vjeruje ne pogine, nego da ima život vječni." Ivan 3, 16. {VB 339.1}

Na pitanje: šta je svetinja? Sveto pismo daje jasan odgovor. Izraz „svetinja", kako se upotrebljava u Bibliji, odnosi se prvo na šator od sastanka koji je Mojsije podigao po uzoru nebeske svetinje, a zatim na pravi šator na nebu, na koji je upućivala zemaljska svetinja. Kristovom smrću prestala je simbolička služba. „Pravi šator" na nebu je svetinja novoga zavjeta. A pošto se proročanstvo u Danijelu 8, 14 ispunilo u novom zavjetu, mora i svetinja na koju se ovo odnosi da bude svetinja novoga za-vjeta. Na kraju 2300. dana, to jest 1844. godine, nije bilo na zemlji nikakve svetinje već mnogo vjekova. Prema tome, proročanstvo:

„Do dvije hiljade i tri stotina dana i noći, onda će se svetinja očistiti”, nesumnjivo se odnosi na svetinju na nebu. {VB 339.2}

Ali još ostaje da odgovorimo na najvažnije pitanje: šta je čišćenje svetinje? Da je takva1 služba postojala u vezi sa zemaljskom svetinjom, potvrđuje nam Stari zavjet. Ali zar na nebu ima nešto što treba da se čisti? U Jevrejima 9. glavi jasno se govori o očišćenju zmaljske kao i nebeske svetinje. „I gotovo sve se krvlju čsti po zakonu, i bez prolivanja krvi ne biva oproštenje. Tako je trebalo da se slike nebeskih stvari ovima čiste, a same nebeske stvari boljim žrtvama od ovih” (Jevrejima 9, 22. 23), — to jeste dragocjenom krvlju Kristovom. {VB 339.3}

Čišćenje u simbolu i u stvarnoj službi mora biti izvršeno krvlju: u zemaljskoj svetinji krvlju životinja, a u nebeskoj krvlju Kristovom. Pavao navodi razlog zašto ovo čišćenje mora da se obavi krvlju: zato jer bez prolivanja krvi nema oproštenja. Oproštenje ili uklanjanje grijeha je djelo koje treba da se izvrši. Ali kako može grijeh da bude u vezi sa svetinjom, bilo da je ona na nebu ili na zemlji? Ovo možemo doznati pomoću zemaljske službe, jer svećenici koji su svoju službu obavljali na zemlji, služili su „slici nebeskih stvari”, (Jevrejima 8, 5.) {VB 339.4}

Služba zemaljske svetinje sastojala se iz dva dijela. Svećenici su svaki dan služili u svetinji, dok je poglavar svećenički jednom u godini obavljao u svetinji nad svetinjama naročito djelo pomirenja za očišćenje svetinje. Pokajani grešnici dovodili su svakodnevno svoje žrtve pred vrata šatora od sastanka i, položivši svoje ruke na glavu životinje za žrtvu, priznavali su svoje grijehe. Na ovaj način su ih slikovito prenijeli sa sebe na nevinu žrtvu. Zatim je životinja zaklana. „Bez prolivanja krvi”, veli apostol, „nema oproštenja”. „Jer je duša tijela u krvi.” 3. Mojsijeva 17, 11. Prekršeni Božji zakon tražio je život prestupnika. Krv koja je predstavljala grešnikov život, čiju je krivicu nosila životinja za žrtvu, odnio je svećenik u svetinju i njome poprskao pred zavjesom, iza koje se nalazio kovčeg zavjeta, u kojem se nalazio zakon koji je grešnik prestupio. Ovim obredom grijeh je krvlju slikovito prenesen u svetinju. U nekim slučajevima nije krv unesena u svetinju, ali tada je svećenik jeo meso žrtve, kao što je Mojsije uputio sinove Aronove, rekavši im: „Dade vam je Gospod da nosite grijehe svega zbora.” (3. Mojsijeva 10, 17.) Ova oba obreda podjednako su predstavljala prenošenje grijeha od pokajnika na svetinju. {VB 340.1}

To je bilo djelo koje se iz dana u dan obavljalo preko cijele godine. Na ovaj način su grijesi Izraelaca prenošeni u svetinju, i bilo je potrebno posebno djelo da se odande uklone. Bog je zapovjedio da se očisti svako odjeljenje u svetinji. „I tako će očistili svetinju od nečistote sinova Izraelovih i od prijestupa njihovih u svim grijesima njihovim; tako će učiniti i u šatoru od sastanka, koji je među njima usred nečistota njihovih.” Moralo se izvršiti i očišćenje oltara, i „očistit” će ga i posvetiti od nečistota sinova Izraelovih.” (3. Mojsijeva 16, 16. 19.) {VB 340.2}

Jednom u godini, na veliki Dan očišćenja, ulazio je poglavar svećenički u svetinju nad svetinjama da očisti svetinju. Ovim djelom završavao se godišnji niz službi. Na Dan očišćenja dovodila su se dva jarca pred vrata šatora od sastanka. Za njih se bacala kocka: „jedan ždrijeb Gospodu, a drugi ždrijeb Azazelu". (3. Mojsijeva 16, 8.) Jarac na koga je pala kocka za Gospoda trebalo je da bude prinesen za narod kao žrtva za grijeh. Svećenik je njegovu krv odnio iza zavjese i njome pokropio po poklopcu milosti i pred njim. Krvlju je trebalo pokropiti i kadioni oltar koji je stajao pred zavjesom. {VB 340.3}

„I metnuvši Aron obje ruke svoje na glavu jarcu živome, neka ispo vi jedi nad njim sva bezakonja sinova Izraelovih i sve prijestupe njihove u svim grijesima njihovim, i metnuvši ih na glavu jarcu neka ga da čovjeku spremnom da ga istjera u pustinju." 3. Mojsijeva 16, 21. 22. Azazelov jarac za grijeh nije se više povratio u Izraelov logor, a čovjek koji ga je odveo morao je oprati sebe i svoje haljine prije nego što je ušao u logor. {VB 341.1}

Cio obred je bio određen da Izraelcima usadi u srce svijest o svetosti Boga i njegovoj odvratnosti prema grijehu, i da im pokaže da ne mogu doći u dodir sa grijehom a da se ne oskrvne njime. Dok se vršilo ovo djelo očišćenja, svaka je duša morala da se kaje. Svi poslovi morali su biti obustavljeni, a cio zbor Izraelaca morao je ovaj dan provoditi u svečanom pokajanju pred Bogom, u molitvi, postu i dubokom ispitivanju srca. {VB 341.2}

Ovom simboličkom službom prikazane su važne istine o pomirenju. Na mjesto grešnika primljena je njegova zamjena, ali krvlju životinje za žrtvu grij eh nije bio uništen. Ovim je predviđen način kako će grijeh biti prenesen u svetinju. Prinošenjem krvi grešnik je priznao autoritet zakona, ispovjedio svoju krivicu zbog prijestupa i izrazio svoju želju za oproštenjem i vjeru u budućeg Iskupitelja; ali, još nije bio sasvim oslobođen od prokletstva zakona. Na Dan očišćenja poglavar svećenički, pošto je od naroda uzeo žrtvu, ušao je sa krvlju ove žrtve u svetinju nad svetinjama i pokropio po poklopcu milosti, neposredno iznad zakona u kovčegu, da zadovolji njegove zahtjeve. Tada je kao posrednik primio grijehe na sebe i iznio ih iz svetinje. Položivši ruke na glavu živoga jarca, priznao je nad njime sve grijehe, i tako ih je sa sebe simbolički prenio na jarca. Jarac ih je onda odnio u pustinju, i tako se smatralo da su za uvijek uzeti od naroda. {VB 341.3}

Ovakva služba je bila „slika i sjen nebeskih stvari". A ono što je u službi zemaljske svetinje izvršeno „u slici", u stvari se događa u službi nebeske svetinje. Poslije svoga uznesenja počeo je naš Spasitelj svoju službu kao naš Poglavar svećenički. Apostol veli: „Jer Krist ne uđe u rukotvorenu svetinju, koja je samo slika prave, nego u samo nebo, da se pokaže sad pred licem Božjim za nas." Jevrejima 9, 24. {VB 341.4}

Svećenikova služba kroz cijelu godinu, u prvome odjeljenju svetinje, u unutrašnjosti „iza zavjese", koja je služila kao vrata i rastavljala svetinju od trijema, predstavljala je djelo koje je Krist otpočeo poslije svoga uznesenja. Svećenikov posao za vrijeme svakodnevne službe je bio da prinosi Bogu krv žrtve za grijeh i kad koji se dizao sa molitvama Izraelaca. Tako je Krist iznosio pred Oca zasluge svoje krvi za spas grešnika i prinosio mu, sa skupocjenim

kadom svoje vlastite pravde, molitve pokajanih vjernin. To je bila služba u prvome odjeljenju nebeske svetinje. {VB 342.1}

Tamo je vjera Kristovih učenika pratila Spasitelja kada se on uznio na nebo pred njihovim pogledom. Ovdje se nalazio temelj njihove nade, kao što Pavao kaže: „Koji imamo kao tvrd grad i pouzdan lenger duše, koji ulazi iza najdalje zavijese, gdje Isus uđe naprijed za nas, postavši Poglavar svećenički do vijeka." „Ni s krvlju jarčijom, niti telećom, nego kroz svoju krv uđe jednom u svetinju, i nađe vječni otkup." Jevrejima 6, 19. 20; 9, 12. {VB 342.2}

Osamnaest vjekova obavljana je ova služba u prvome odjeljenu svetinje. Kristova krv je zastupala pokajane grešnike, pribavljala im oproštenje i primanje kod Oca, ali njihovi grijesi ostali su još uvijek zapisani u nebeskim knjigama. Kao što je u zemaljskoj službi na kraju godine izvršeno očišćenje, tako treba prije nego što bude dovršeno Kristovo djelo otkupljenja da se izvrši djelo očišćenja radi uklanjanja grijeha iz svetinje! To je ona služba koja je otpočela kada je isteklo 2300 dana. U ono vrijeme, kao što je prorok Danijel prorekao, ušao je naš Poglavar svećenički u svetinju nad svetinjama da izvrši posljednji dio svoje svečane službe — očišćenje svetinje. {VB 342.3}

Kao što su u staro vrijeme grijesi naroda vjerom bili prenošeni na žrtvu za grijeh i zatim njenom krvlju, simbolički, u zemaljsku svetinju, tako su u novom zavjetu grijesi onih koji se kaju vjerom preneseni na Krista i njime, stvarno, u nebesku svetinju. Kao što je u slici očišćenje zemaljske svetinje izvršeno uklanjanjem grijeha koji su skvrnili svetinju, tako mora biti izvršeno i stvarno očišćenje nebeske svetinje odstranjenjem ili brisanjem grijeha koji su tamo zapisani. Ali prije nego što se to može izvršiti, moraju se ispitati knjige da bi se utvrdilo tko je pokajanjem i vjerom u Krista stekao pravo da bude učesnik blagodati očišćenja. Zato očišćenje svetinje sadrži izvjesno djelo istraživanja, djelo suda. Ovo djelo mora biti izvršeno prije nego što Krist dođe da izbavi svoj narod, jer kad On bude došao, doći će i njegova plata s njime „da da svakome po dielima njegovim". (Otkrivenje 22, 12.) {VB 342.4}

Na ovaj način doznali su oni koji su išli za svjetlošću proročke riječi da Krist nije na kraju 2300 dana, to jest 1844. godine, došao na zemlju, već je ušao u svetinju nad svetinjama nebeske svetinje da izvrši konačno djelo očišćenja kao pripremu za svoj dolazak. {VB 343.1}

Razumjeli su i to da je žrtva za grijeh ukazivala na Krista kao žrtvu; da je poglavar svećenički predstavljao Krista kao posrednika, dok je azazel predstavljao sotonu, uzročnika zla, na koga će na kraju biti stavljeni grijesi iskrenih pokajnika. Kad je poglavar svećenički putem krvi žrtve za grijeh odstranio grijehe iz svetinje, položio ih je na azazela. Kada Krist, na kraju svoje službe bude svojom krvlju odstranio grijehe svoga naroda iz nebeske svetinje, položit će ih na sotonu koji će morati da podnese konačnu kaznu. Jarac za grijeh ili azazel je bio odveden u pustinju da se više nikada ne vrati u društvo Izraelaca. Tako će sotona

zauvijek biti prognan iz blizine Božje i njegovog naroda, i bit će uništen u konačnom uništenju grijeha i grešnika. {VB 343.2}

POGLAVLJE 24.—U SVETINJI NAD SVETINJAMA

Predmet svetinje bio je ključ koji je otvorio tajnu razočaranja 1844. godine. On je otvorio pogled na niz istina, povezanih, i skladnih, koje su pokazivale da je Božja ruka vodila veliki adventni pokret i, objasnivši položaj i zadatak Božjeg naroda, odredila mu njegove sadašnje dužnosti. Kao što su se Isusovi učenici obradovali poslije strašne noći duševnog bola i razačaranja kad su vidjeli Gospoda, tako su se sada radovali i oni koji su u vjeri očekivali njegov drugi dolazak. Oni su očekivali da će Isus doći u slavi da nagradi svoje sluge. Pošto su se prevarili u svojim nadama, izgubili su Isusa iz vida i uzviknuli su kao Marija na grobu: „Uzeše Gospoda iz groba i ne znamo gdje ga metnuše." Sada su opet posmatrali u svetinji nad svetinjama njega, svoga milostivog Poglavara svećeničkog, koji će se uskoro pojaviti kao njihov Car i Oslobodiitelj. Svjetlost iz svetinje rasvijetlila je prošlost, sadašnjost i budućnost. Znali su da ih je vodio Bog svojim nepogrešivim proviđenjem. Mada oni sami nisu razumjeli, kao ni prvi učenici, vijest koju su objavljivali, ona je ipak u svakom pogledu bila ispravna. Svojim objavljivanjem te vijesti ispunili su Božju namjeru, i njihov rad za Gospoda nije bio uzaludan. Nanovo rođeni po velikoj milosti „za živ nad", radovali su se „radošću neiskazanom i proslavljenom." (1. Petr. 1, 3. 8.) {VB 344.1}

Ali Danijelovo proročanstvo 8, 14: „Do dvije tisuće i tri stotine dana i noći, onda će se svetinja očistiti", i prva anđeoska vijest: „Bojte se Boga, i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova" (Otkrivenje 14, 7), upućivali su na Kristovu službu u svetinji nad svetinjama nebeske svetinje, na istražni sud, a ne na Kristov dolazak radi spasenja svoga naroda i uništenja bezbožnika. Greška se nije nalazila u izračunavanju proročkih vremenskih odsjeka, nego u događaju koji je trebalo da se dogodi na kraju 2300 dana. Zbog ove greške vjerni su doživjeli razočaranje, ali sve to bilo je prorečeno u proročanstvu. Sve što su po Pismu mogli očekivati ispunilo se u ono vrijeme. U isto vrijeme kada su oni jadikovali zbog svojih neispunjenih nada, desio se događaj koji je prorečen u ovoj vijesti, a koji se morao dogoditi prije nego što Gospod može doći da nagradi svoje sluge. {VB 344.2}

Krist je došao, ali ne na zemlju, kako su oni to očekivali, nego kako je to bilo objavljeno u predslici, u svetinju nad svetinjama Božjega hrama na nebu. Prorok Danijel ga vidi kako u to vrijeme dolazi pred Starca. „Vidjeh u utvarama noćnim, i gle, kao Sin čovječji iđaše sa oblacima nebeskim, i dođe" — ne na zemlju — već „do Starca i stade pred njim." Danijel 7, 13. Ovaj dolazak opisuje nam i prorok Malahija: „I iznenada će doći u crkvu svoju Gospod, kojega vi tražite, i anđeo zavjetni, kojega, vi želite, evo doći će, veli Gospod nad vojskama." Malahija 3, 1.. Dolazak Gospodnji u njegov hram bio je njegovom narodu nešto iznenadno, neočekivano. Nisu ga tražili tamo; očekivali su da će doći na zemlju „u ognju plamenom, koji će dati osvetu onima koji ne poznaju Boga i ne slušaju evanđelja ..." (2. Solunjanima 1, 8.) {VB 345.1}

Ali narod nije još bio spreman da sretne svoga Gospoda. Za. njegovu pripremu moralo se izvršiti još jedno djelo. Morao je primiti svjetlost koja će njegove misli upraviti na Božji

hram na nebu, i ako bude u vjeri slijedio svoga Poglavara svećeničkog u njegovoj službi, onda će mu biti otkrivene nove dužnosti. Crkvi je trebalo da bude data još jedna vijest opomene i pouke. {VB 345.2}

Prorok veli: „Ali tko će podnijeti dan dolaska njegova? I tko će se održati, kad se on pokaže? Jer je on kao oganj livčev i kao cijeđ bjeljarski. I sjedit će kao onaj koji lije i čisti srebro, i očistit će sinove Levijeve, i pretopit će ih kao zlato i srebro, i oni će prinositi Gospodu prinose u pravdi." Malahija 3, 2. 3. Oni koji budu živjeli na zemlji u vrijeme kada se Kristovo posredovanje gore u svetinji bude završilo, morat će stajati pred svetim Bogom bez posrednika. Njihove haljine će morati biti čiste, a njihov karakter očišćen od grijeha kropljenjem krvlju. Božjom milošću i svojim marljivim nastojanjem moraju biti pobjednici u borbi sa zlom. Dok se na nebu vrši istražni sud i dok se grijesi pokajanih vjernih uklanjaju iz svetinje, u Božjem narodu na zemlji mora da se obavi naročito djelo čišćenja, odstranjivanje grijeha. Ovo djelo je jasnije opisano u vijestima Otkrivenja 14. glave. {VB 345.3}

Kad ovo djelo bude dovršeno, Kristovi sljedbenici bit će spremni za njegov dolazak. Tada „ugodan će biti Gospodu prinos Judin i jeruzalemski kao u staro vrijeme". (Malahija 3, 4.) Tada će crkva koju će Gospod prilikom svoga dolaska uzeti k sebi biti „slavna crkva, koja nema mane ni mrštine, ili takoga čega". (Efežanima 5, 27.) Ona će se onda pojaviti „kao zora, lijepa kao mjesec, čista kao sunce, strašna kao vojska sa zastavama". (Pjesma nad pjesmama 6, 9.) {VB 346.1}

Osim Gospodnjeg dolaska u njegov hram, prorok Malahija proriče i njegov drugi dolazak da izvrši sud ovim riječima: „I doći ću k vama na sud, i bio ću brz svjedok protiv vračara i protiv preljubočinaca, i protiv onih koji se kunu krivo, i protiv onih koji zakidaju najam najamniku, i udovici i siroti i došljaku krivo čine i ne boje se mene, veli Gospod nad vojskama." Malahija 3, 5. Juda upućuje na isti prizor kada kaže: „Gle, ide Gospod sa hiljadama svetih anđela svojih da učini sud svima, i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela kojima bezbožnost činiše, i za sve ružne riječi njihove koje bezbožni grešnici govoraše na nj." Juda 14, 13. Ovaj dolazak i dolazak Gospodnji u njegov hram dva su određena i sasvim različita događaja. {VB 346.2}

Dolazak Krista kao našega Poglavara svećeničkog u svetinju nad svetinjama da očisti svetinju, predskazan u Danijelu 8, 14; dolazak Sina čovječjega k Starcu, opisan u Danijelu 7, 13; i dolazak Gospodnji u njegov hram, proročen u Malahiji — sve to su opisi jednog istog događaja; taj događaj predstavljen je i ženikovim dolaskom na svadbu, kao što je to opisao Krist u priči o deset djevojaka u Matej 25 glavi. {VB 346.3}

U ljeto i jesen 1844. godine objavljivala se vijest: „Eto ženika gdje ide!" Tada su se pojavile dvije grupe ljudi, predstavljene mudrim i ludim djevojkama — prva grupa, koja je sa radošću očekivala dolazak Gospodnji i ozbiljno se pripremala da .ga dočeka, i druga grupa, koja se pod utjecajem straha, gonjena nagonom, zadovoljila teorijom istine, ali joj je nedostajalo Božje milosti. U priči, kad je ženik došao, „gotove uđoše s njim na svadbu".

Ovdje pomenuti ženikov dolazak dogodio se prije svadbe. Svadba predstavlja Kristovo preuzimanje njegovog carstva. Sveti grad, Novi Jeruzalem, koji je glavni grad carstva, nazvan je „nevjesta, Jagnjetova žena". Anđeo je rekao Ivanu: „Hodi da ti pokažem nevjestu, Jagnjetovu ženu!" „I odvede me u duhu", kaže prorok, „i pokaza mi grad veliki, sveti Jeruzalem, gdje silazi s neba od Boga." Otkrivenje 21, 9. 10. Prema tome očigledno je da nevjesta predstavlja sveti grad, a djevojke koje izlaze ženiku na susret predstavljaju crkvu. Prema Otkrivenju, Božja djeca će biti gosti na večeri svadbe Jagnjetove. (Otkrivenje 19, 9.) Ako su gosti, ne mogu biti u isto vrijeme predstavljeni kao nevjesta. Krist će, kako nam to iznosi prorok Danijel, primiti od Starca „vlast, slavu i carstvo". On će primiti Novi Jeruzalem, glavni grad svoga carstva, koji će biti „kao nevjesta ukrašena mužu svojemu". (Danijel 7, 14; Otkrivenje 21, 2.) Pošto bude primio carstvo, doći će u svojoj slavi kao „car nad carevima i gospodar nad gospodarima" na spasenje svome narodu, koji će „sjesti za trpezu s Abrahamom i Izakom i Jakobom u carstvu nebeskom" (Matej 8, 11; Luka 22, 30) da uzme učešća u večeri svadbe Jagnjetove. {VB 346.4}

Vijest: „Eto ženika gdje ide!", koja se objavljivala u ljeto 1844. godine, dala je povoda hiljadama da očekuju neposredni Kristov dolazak. U određeno vrijeme ženik je došao, ali ne na zemlju, kako je to očekivao njegov narod, nego k Starcu na nebu, na svadbu, da preuzme svoje carstvo. „Gotove uđoše s njim na svadbu, i zatvoriše se vrata." Nije trebalo da budu lično pri-sutni na svadbi, jer se ona obavlja na nebu, dok se oni još nalaze na zemlji. Kristovi sljedbenici treba da „čekaju gospodara svojega kad se vrati sa svadbe ..." (Luka 12, 36.) Ali oni moraju razumjeti njegovo djelo i slijediti ga vjerom kad stupi pred Boga. U tom smislu može se o njima reći da su ušli na svadbu. {VB 347.1}

U priči ušle su na svadbu one djevojke koje su imale ulja u sudovima sa žišcima. Oni koji su pored poznavanja istine iz Svetoga pisma imali i Duha i milost Božju; koji su u noći svoga gorkog iskušenja strpljivo čekali i u Bibliji tražili jasnije vidjelo, razumjeli su istinu u pogledu svetinje na nebu i promjenu u Spasiteljevoj službi, i vjerom su ga slijedili u njegovom djelu u nebeskoj svetinji. Svi koji kroz svjedočanstvo Svetoga pisma prihvate ove istine i slijede Isusa Krista vjerom kad stupa pred Boga da obavi posljednje posredovanje i da poslije toga primi svoje carstvo — svi ovi prikazani su kao da idu na svadbu. {VB 347.2}

U priči u Mateju 22. glavi pomenuta je ista slika svadbe, i jasno je prikazano da će se istražni sud održati prije svadbe. Prije svadbe dolazi car da vidi goste (Matej 22, 11.) — da li su svi obučeni u svadbeno ruho, u čiste haljine, čist karakter, i da li „su oprali svoje haljine i ubijelili ih u krvi Jagnjetovoj". (Otkrivenje 7, 14.) Onaj koji ne bude obučen u takvu haljinu, bit će izbačen napolje, a oni koji prilikom ispitivanja budu pronađeni da imaju svadbeno ruho, bit će primljeni od Boga i smatrani dostojni da uzmu učešća u njegovom carstvu i da dijele s njime prijesto. Ovo djelo ispitivanja karaktera, odlučivanja tko je spreman za Božje carstvo, jeste istražni sud, kojim se završava Kristovo djelo u nebeskoj svetinji. {VB 347.3}

Kada bude dovršeno djelo istraživanja, kada budu ispitani i riješeni slučajevi onih koji su se kroz sve vjekove priznavali Kristovim sljedbenicima, tada, nikako prije, bit će završeno djelo ispitivanja, i vrata milosti će se zatvoriti. Tako nas ova kratka rečenica: „I gotove uđoše s njim na svadbu, i zatvoriše se vrata" vodi preko posljednje Spasiteljeve službe do vremena kada će biti dovršeno veliko djelo spasenja čovječanstva. {VB 348.1}

U službi zemaljske svetinje koja je, kako smo vidjeli, simbol službe u nebeskoj svetinji, završila se služba u prvome odjeljenju kada je poglavar svećenički na Dan očišćenja ušao u svetinju nad svetinjama. Bog je zapovjedio: „A nitko da ne bude u šatoru od sastanka kad on uđe da čini očišćenje u svetinji, dokle ne izađe." 3. Mojsijeva 16, 17. Tako je Krist, kada je ušao u svetinju nad svetinjama da izvrši posljednje djelo pomirenja, prestao sa službom u prvom odjeljenju. Ali kada se svršila služba u prvome odjeljenju, otpočela je služba u drugome odjeljenju. Kada je poglavar svećenički u simboličkoj službi na Dan očišćenja napustio prvo odjeljenje svetinje, ušao je u drugo odjeljenje pred Boga da prinese krv žrtve za grijeh za sve Izraelce koji su se zaista pokajali za svoje grijehe. Tako je Krist završio samo prvi dio svoje službe kao naš posrednik da bi započeo drugi dio, opravdavajući nas još uvijek pred Ocem svojom krvlju. {VB 348.2}

Ovaj predmet adventisti nisu razumjeli 1844. godine. Poštoje prošlo vrijeme u koje je Spasitelj bio očekivan, oni su i dalje vjerovali da je njegov dolazak blizu; smatrali su da je za njih nastupio kritičan momenat i da je pred Bogom završeno Kristovo posredovanje za čovjeka. Činilo im se da Biblija uči da će se vrijeme milosti završiti prije stvarnog dolaska Gospodnjeg na nebeskim oblacima. To im se činilo da proizlazi iz onih stihova u Svetome pismu koji upućuju na vrijeme kada će ljudi tražiti, kucati i zvati pred vratima milosti, ali im se neće otvoriti. Sada su se pitali ne označuje li vrijeme u koje su očekivali Kristov dolazak početak novog vremenskog odsjeka, koje neposredno ima da prethodi njegovom dolasku. Pošto su objavili opomenu o sudu, smatrali su da su učinili svoju dužnost prema svijetu, i tako im je pao sa duše teret u pogledu spasavanja grešnika, a bogohulno ismjehivanje od strane griješnika izgledalo im je kao još jedan dokaz da se Božji Duh povukao od onih koji su odbacili njegovu milost. Sve to učvrstilo ih je u vjeri da je vrijeme milosti završeno, ili, kako su se oni izražavali, da su „vrata milosti zatvorena". {VB 348.3}

Ali, sa istraživanjem pitanja svetinje pojavilo se i veće vidjelo. Sada su uvidjeli da su bili u pravu kada su vjerovali da svršetak 2300 dana i noći u 1844. godini označava važan datum. Ali, iako je istina da su se zatvorila vrata nade i milosti, kroz koja su ljudi 1800 godina imali pristup Bogu, otvorila su se druga vrata, i ljudima je ponuđen oproštaj grijeha Kristovim posredovanjem u svetinji nad svetinjama. Jedan dio Kristove službe je završen, ali samo zato da učini mjesta drugome. Još uvijek su postojala jedna „otvorena vrata" u nebesku svetinju, gdje Krist vrši službu u korist grešnika. {VB 349.1}

Sada se razumjelo značenje onih Kristovih riječi u Otkrivenju koje su upućene crkvi upravo u ovo vrijeme: „Tako govori Sveti i Istiniti, koji ima ključ Davidov, koji otvori i

nitko ne zatvori, koji zatvori i nitko ne otvori. Znam tvoja djela; gle, dadoh pred tobom vrata otvorena, i nitko ih ne može zatvoriti.” Otkrivenje 3, 7. 8. {VB 349.2}

Svi koji su vjerom slijedili Krista u velikom djelu pomirenja primit će blagodati ovog njegovog posredovanja u njihovu korist; dok oni koji odbacuju vidjelo koje je dato o ovome djelu neće od njega imati nikakve koristi. Jevreji koji su odbacili dato vidjelo prilikom prvog Kristovog dolaska i odbili da vjeruju u njega kao u Spasitelja svijeta, nisu mogli kroz njega dobiti oproštenje. Kad je Isus poslije svoga uznesenja ušao svojom vlastitom krvlju u svetinju, da bi na svoje učenike izlio blagoslov svog posredovanja, Jevreji su bili ostavljeni u potpunoj tami da i dalje nastave sa svojim beskorisnim žrtvama i prinosima. Služba u slici i simbolu bila je završena. Ona vrata kroz koja su ljudi ranije imali pristup Bogu nisu više bila otvorena. Jevreji su odbili da traže Gospoda na jedini način kako su ga tada mogli naći, to jest preko službe u nebeskoj svetinji. Zato nisu ni našli vezu sa Bogom. Za njih su vrata bila zatvorena. Nisu upoznali Krista kao pravu žrtvu i jedinog posrednika kod Boga; zato nisu: ni mogli biti učesnici blagodati njegovog posredovanja. {VB 349.3}

Stanje nevjernih Jevreja prikazuje stanje mnogih bezbrižnih i nevjernih, koji se nalaze među onima koji tvrde da su kršćani, a koji hotimice neće da znaju o službi našega milostivoga Poglavara svećeničkog. Kada je u simboličkoj službi poglavar svećenički ulazio u svetinju nad svetinjama, tražilo se od svih Izraelaca da se skupe oko svetinje i da tako na najsvečaniji način ponize svoje duše pred Gospodom da bi dobili oproštenje grijeha i da ne bi bili isključeni iz zbora vjernih. Koliko je važnije da mi na ovaj pravi Dan očišćenja razumijemo službu našeg Poglavara svećeničkog i znamo kakve dužnosti se od nas traže. {VB 350.1}

Ljudi ne mogu nekažnjeno odbacivati opomene koje im Bog, šalje u svojoj milosti. U Nojevo vrijeme nebo je svijetu poslalo vijest, i njegovo je spasenje zavisilo od toga kako će primiti tu vijest. Ali pošto su oni odbacili ovu opomenu, Duh Božji se povukao od onog grešnog pokoljenja, i ono je propalo u potopu.. U Abrahamovo vrijeme prestala je milost za grešne stanovnike Sodoma. Osim Lota, njegove žene i dviju kćeri, svi su ostali uništeni ognjem koji je pao sa neba. Tako je bilo i u Kristovim danima. Božji Sin je rekao nevjernim Jevrejima onoga pokoljenja: „Eto će vam se ostaviti vaša kuća pusta.” Matej 23, 38. Gledajući u posljednje dane, ta ista neizmjerna Sila je izjavila o onima Roji „ljubavi istine ne primiše da bi se spasli„: „Zato će im. Bog poslati silu prijevare, da vjeruju laži; da prime sud svi koji ne vjerovaše istini, nego volješe nepravdu.” 2. Solunjanima 2, 10-12. Pošto su odbacili nauku njegove Riječi, Bog im je oduzeo svoga Duha i prepustio ih prijevarama koje su njima drage.. {VB 350.2}

Ali Krist još uvijek posreduje u korist čovjeka, i svjetlost će biti data onima koji je budu tražili. Mada adventisti u početku nisu ovo razumjeli, to im je ipak kasnije postalo jasno kada su počeli da razumijevaju stihove u Pismu koji su određivali njihov pravi stav. {VB 350.3}

Po isteku utvrđenog vremena, 1844. godine, nastalo je vrijeme velike nevolje za one koji su se još uvijek držali adventne vjere. Njihova jedina pomoć koja ih je učvrstila u njihovom pravom stavu, bila je svjetlost koja je njihovu pažnju svratila na nebesku svetinju. Neki su se odrekli svoga vjerovanja u svoje ranije računanje proročkog vremenskog odsjeka i pripisivali su onaj moćni utjecaj Svetoga Duha, koji je pratio adventni pokret, ljudskoj ili sotonskoj sili. Drugi su nepokolebljivo vjerovali da ih je Bog vodio u njihovom prošlom iskustvu; i dok su čekali, stražili i molili se da bi doznali Božju volju, vidjeli su da je njihov Poglavar svećenički otpočeo drugi dio službe i, prateći ga u vjeri, mogli su da razumiju konačni zadatak crkve. Sada su jasno razumjeli prvu i drugu anđeosku vijest, i tako su bili spremni da prihvate i objave svijetu svečanu opomenu trećeanđeoske vijesti iz Otkrivenja 14. glave. {VB 350.4}

POGLAVLJE 25.—BOŽJI ZAKON JE NEPROMJENLJIV

„I otvori se crkva Božja na nebu, i pokaza se kovčeg zavjeta njegova u crkvi njegovoj.” Otkrivenje 11, 19. Kovčeg zavjeta nalazi se u svetinji nad svetinjama, u drugome odjeljenju svetinje. U službi zemaljske svetinje, koja je služila „slici i sjeni nebeskih stvari” (Jevrejima 8, 5), ovo se odjeljenje otvaralo samo na veliki Dan očišćenja da bi se očistila svetinja. Nagovještenje da je na nebu otvoren Božji hram i da se u njemu vidio kovčeg zavjeta ukazuje na otvaranje svetinje nad svetinjama u nebeskoj svetinji 1844. godine, kamo je Krist ušao da izvrši konačno djelo očišćenja. Oni koji su u vjeri slijedili svoga velikog Poglavara svećeničkog kada je otpočeo svoju službu u svetinji nad svetinjama, mogli su da posmatra ju kovčeg njegovog zavjeta. Pošto su proučili predmet svetinje, shvatili su da je Spasitelj promijenio svoju službu. Razumjeli su da On sada obavlja svoju službu pred Božjim kovčegom i da tamo, pozivajući se na svoju krv, zastupa grešnike. {VB 352.1}

U kovčegu, u zemaljskoj svetinji, bile su dvije kamene ploče, na kojima su bile ispisane zapovijesti Božjeg zakona. Kovčeg je bio mjesto gdje su bile smještene zapovijesti zakona, i prisutnost ovih Božjih zapovijesti davala mu je vrijednost i svetost. Kad se na nebu otvorila Božja crkva, vidio se kovčeg njegovog zavjeta. U svetinji nad svetinjama nebeskog hrama čuva se zakon Božji — zakon koji je sam Bog izgovorio usred groma na Sinaju i napisao ga svojim prstom na kamene ploče {VB 352.2}

Božji zakon u nebeskoj svetinji je uzvišen original, čiji su vjeran prijepis bile zapovijesti napisane na kamenim pločama i zabilježene u pet Mojsijevih knjiga. Oni koji su razumjeli ovu važnu istinu mogli su također da shvate svetost i nepromjenljivost božanskog zakona. Kao nikada ranije, osjetili su silu Spasiteljevih riječi: „Dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slova ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši.” Matej 5, 18. Božji zakon, kao otkrivenje njegove volje i izraz njegovog karaktera, mora vječno postojati kao „vjeran svjedok na nebu”. Nijedna zapovijest nije ukinuta; nije promijenjeno ni najmanje slovo ili titla. Psalmista kaže: „Dovijeka je, Gospode, riječ tvoja utvrđena na nebesima.” Vjerne su sve zapovijesti njegove, tvrde su za uvijek vijeka.” Psalam 119, 89; 111, 7. 8. {VB 352.3}

U samoj sredini dekaloga nalazi se četvrta zapovijest, kao što je bila objavljena u početku: „Sjećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi, i svršuje sve poslove svoje. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu. Tada nemoj raditi nijednoga posla, ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živinče tvoje, ni stranac koji je među vratima tvojim. Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima; a u sedmi dan počinu; zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.” 2. Mojsijeva 20, 8-11. {VB 353.1}

Božji Duh je utjecao na one koji su istraživali njegovu Riječ. Oni su došli do uvjerenja da su u neznanju prestupali ovu zapovijest time što nisu poštovali Stvoriteljev dan od odmora. Počeli su ispitivati razloge za svetkovanje prvoga dana sedmice na mjesto dana koji je Bog

posvetio. Oni nisu mogli naći u Svetom pismu nikakav dokaz da je četvrta zapovijest ukinuta, ili da je subota promijenjena. Blagoslov kojim je u početku bio posvećen sedmi dan, nikad mu nije oduzet. Iskreno su tražili da upoznaju Božju volju da bi je izvršavali. Sada kada su uvidjeli da su prestupnici njegovog zakona, dubok bol je ispunio njihova srca, i oni su svoju vjernost prema Bogu dokazali time što su počeli svetkovati subotu. {VB 353.2}

Mnogi i ozbiljni napori su činjeni da poruše njihovu vjeru. Svaki je mogao uvidjeti ako je zemaljska svetinja bila slika ili kopija nebeske, onda je i zakon koji se čuvao u kovčegu zavjeta na zemlji bio tačan prijepis zakona koji se nalazio u kovčegu na nebu; pa kad su prihvatili istinu o nebeskoj svetinji, priznali su time i zahtjeve Božjeg zakona, a i obavezu prema suboti kao četvrtoj zapovijesti. To je bio uzrok ogorčenog i od-lučnog otpora protiv skladnog tumačneja Svetog pisma, koje je otkrivalo Kristovu službu u nebeskoj svetinji. Ljudi su pokušali da zatvore vrata koja je Bog otvorio, i da otvore ona koja je Bog zatvorio. Ali onaj „koji otvori, i nitko ne zatvori, koji zatvori, i nitko ne otvori", rekao je: „Gle, dadoh pred tobom vrata otvorena, i nitko ih ne može zatvoriti." Otkrivenje 3, 7. 8. Krist je otvorio vrata, tj. otpočeo službu u svetinji nad sve-tinjama. Svjetlost je zasvijetlila kroz otvorena vrata nebeske svetinje, i onda se vidjelo da se i četvrta zapovijest nalazi u zakonu koji se ondje čuva. Ono što je Bog postavio, nijedan čovjek nije mogao da ukine. {VB 353.3}

Oni koji su primili svjetlost o Kristovom posredovanju i o nepromjenljivosti Božjeg zakona, pronašli su da su te istine iznesene u Otkrivenju 14. glave. Vijesti u ovoj glavi sadrže trostruku opomenu koja treba da pripremi stanovnike zemlje za drugi Gospodnji dolazak. (Vidi Hist. dodatak.) Vijest: „Dođe čas suda njegova" ukazuje na završni dio Kristove službe za spasenje ljudi. Ona objavljuje istinu koja se mora propovijedati sve dok Spasitelj ne završi svoje posredovanje i ne dođe ponovo na zemlju da uzme k sebi svoj narod. Sud koji je započeo 1844. godine, mora se nastaviti dok se ne odluči slučaj svakoga čovjeka, kako živih tako i mrtvih; zato će on trajati sve do svršetka vremena milosti. Da bi ljudi bili spremni da se održe na sudu, vijest im zapovijeda: „Bojte se Boga, i podajte mu slavu", „i poklonite se onome koji je stvorio nebo i zemlju, i more i izvore vodene". Kakav rezultat će donijeti prihvatanje ove vijesti, naznačeno je u riječima: „Ovdje su koji drže zapovijesti Božje i vjeru Isusovu." Da bi čovjek bio pripravan za sud, potrebno je da drži Božje zapovijesti. Ovaj zakon bit će mjerilo karaktera na sudu. Apostol Pavao izjavljuje: „Koji u zakonu sagriješiše, po zakonu će se osuditi... na dan kad Bog uzasudi tajne ljudske po evanđelju mojemu preko Isusa Krista." Dalje kaže da će se „oni opravdati koji ga tvore". Rimljanima 2, 12-16. Vjera je potrebna da bi se držao Božji zakon; jer „bez vjere nije moguće ugoditi Bogu". „A što god nije po vjeri, grijeh je." Jevrejima 11, 6; Rimljanima 14, 23. {VB 354.1}

Prvi anđeo poziva ljude da se „boje Boga i da mu daju slavu", i da mu se poklone kao Stvoritelju neba i zemlje. Da bi to činili, moraju slušati njegov zakon. Propovjednik kaže: „Boga se boj, i zapovijesti njegove drži, jer to je sve čovjeku." Propovjednik 12, 13.

Bez poslušnosti njegovim zapovijestima, Bogu nije ugodna nikakva služba. „Jer je ovo ljubav Božja da zapovijesti njegove držimo.” „Tko odvraća uho svoje da ne čuje zakona, i molitva je njegova mrska.” 1. Ivanova 5, 3; Priče 28, 9. {VB 354.2}

Dužnost da slavimo Boga zasniva se na činjenici što je on Stvoritelj i što mu sva stvorenja duguju život. Gdje god se u Bibliji ističe da on ima veće pravo na poštovanje i slavljenje od bogova mnogobožaca, navode se dokazi njegove stvaralačke moći. „Jer su svi bogovi u naroda ništa, a Gospod je nebesa stvorio.” Psalam 96. 5. „S kim ćete me, dakle, izjednačiti da bih bio kao on? veli Sveti. Podignite gore oči svoje i vidite, tko je to stvorio?” „Jer ovako veli Gospod, koji je stvorio nebo, Bog, koji je sazdao zemlju:... ja sam Gospod i nema drugoga.” Izaija 40, 25; 45, 18. Psalmista veli: „Poznajte Gospod da je Bog. On nas je stvorio, i mi smo dostojanje njegovo.” Psalam 100, 3. „Hodite, poklonimo se... kleknimo pred Gospodom Tvorcem svojim.” Psalam 95, 6. I sveta bića na nebu slave Boga, te navode kao razlog svoga klanjanja: „Dostojan si, Gospode, da primiš slavu i čast i silu; jer si ti sazdao sve...” Otkrivenje 4, 11. {VB 355.1}

U Otkrivenju 14. glavi ljudi se pozivaju da slave Stvoritelja, a proročanstvo nam skreće pažnju na grupu vjernih koji, kao rezultat objavljivanja trostruke vijesti, drže Božje zapovijesti. Jedna od ovih zapovijesti upućuje neposredno na Boga kao Stvoritelja. Četvrta zapovijest kaže: „A sedmi je dan subota Gospodu Bogu tvojemu ... Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima; a u sedmi dan počinuj_zato je blagoslovio Gospod dan subotni i posvetio ga.” 2. Mojsijeva 20, 10. 11. U pogledu subote Gospod dalje kaže da je ona „znak, da znate da sam ja Gospod Bog vaš”. Ezehijel 20, 20. A razlog ovome je taj: „Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, a u sedmi dan počinu i odmori se.” 2. Mojsijeva 31, 17. {VB 355.2}

„Važnost, subote kao uspomene na stvaranje je u tome što nas stalno podsjeća na pravi razlog zašto Bogu pripada obo-žavanje — zato što je On Stvoritelj, a mi njegova stvorenja.” Subota je zbog toga temelj cijelog bogosluženja jer ona najizrazitije iznosi ovu veliku istinu, što se ne može reći ni za jednu drugu uredbu. Pravi razlog zašto obožavamo Boga, ne samo sedmoga dana nego uopće, nalazi se u razlikovanju između Stvoritelja i njegovih stvorenja. Ova velika činjenica nikad ne može zastarjeti i ne smije se nikada zaboraviti. Bog je ustanovio subotu u Edemu da bi nas uvijek podsjećala na tu veliku istinu. Dokle god činjenica da je on naš Stvoritelj postoji kao razlog da ga slavimo, dotle će i subota biti njegov znak i spomen. Da su svi ljudi subotu svetkovali, njihove misli i osjećanja bili bi upravljeni na Stvoritelja kao na predmet strahopoštovanja i obožavanja, i ne bi nikada postojao nijedan idolopoklonik, ateist ili nevjernik. Držanje subote je znak vjernosti prema pravom Bogu, koji je „stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene”. Vidimo dakle da vijest koja ljudima zapovjeda da slave Boga i drže njegove zapovijesti naročito ih poziva da drže Četvrtu zapovijest. {VB 355.3}

Na suprot onima koji drže Božje zapovijesti i vjeru Isusovu, treći anđeo ukazuje na druge, protiv čijih prijevara je izrekao svečanu i strašnu opomenu: „Tko se god pokloni zvijeri i ikoni njezinoj, i primi žig na čelo svoje ili na ruku svoju, i on će piti od vina gnjeva Božjega." Otkrivenje 14, 9. 10. Da bismo ovu vijest razumjeli, potrebno je da ispravno tumačimo upotrebljene simbole. Šta se podrazumijeva pod zvijeri, ikonom i žigom? {VB 356.1}

Proročki lanac u kome se nalaze svi simboli počinje u Otkrivenju 12. glavi sa aždahom, koja je htjela da ubije Krista poslije njegovog rođenja. Sotona je aždaha (Otkrivenje 12. 9.), jer je on Heroda nagonio da ubije Spasitelja. Njegovo glavno oruđe, kojim je u prvim vjekovima kršćanskog doba ratovao protiv Krista i njegovog naroda, bilo je Rimsko carstvo sa svojom pretežno mnogobožačkom religijom. I dok aždaha, u prvom redu, predstavlja sotonu, ona je, u širem smislu, i simbol mnogobožačkog Rima. {VB 356.2}

U 13. glavi (stihovi 1-10) opisana je druga zvijer, koja „bješe kao ris", kojoj aždaha dade „silu svoju, i prijesto svoj, i vlast veliku". Ovaj simbol, kako je to vjerovala većina protestanata, predstavlja papstvo, koje je naslijedilo silu, prijesto i moć starog Rimskog carstva. O zvijeri sličnoj risu kaže se: „I dana joj biše usta koja govore velike stvari i huljenja I otvori usta svoja za huljenje na Boga, da huli na ime njegovo, i na kuću njegovu, i na one koji žive na nebu. I dano joj je da se bije sa svetima, i da ih pobijedi. I dana joj bi vlast nad svakim koljenom i narodom i jezikom i plemenom." Ovo proročanstvo koje je skoro jednako opisu maloga roga u Danijelu 7, nesumnjivo ukazuje na papstvo. {VB 356.3}

„I dana joj bi vlast da čini četrdeset i dva mjeseca." Prorok dalje kaže: „I vidjeh jednu od glava njezinih kao ranjenu na smrt"; zatim nastavlja: „Tko u ropstvo vodi, bit će u ropstvo odveden; tko nožem ubija, valja da on nožem bude ubijen." Ona četrdeset i dva mjeseca imaju isto značenje kao i „za vrijeme, za vremena i za po vremena", — tri i po godine ili 1260 dana iz Danijela 7. glave — to jest označavaju vrijeme za koje će papska vlast ugnjetavati Božji narod. Ovo vremensko razdoblje, kako je izneseno u prethodnim poglavljima, otpočelo je sa papskom prevlašću 538. godine poslije Krista, a završilo se 1789. godine. U to vrijeme francuska vojska zarobila je papu; papska vlast je zadobila smrtnu ranu, i ispunilo se proročanstvo; „Tko u ropstvo vodi, bit će u ropstvo odveden." {VB 357.1}

U tom poglavlju pojavljuje se još jedan simbol. Prorok veli: „I vidjeh drugu zvijer gdje izlazi iz zemlje, i imaše dva roga kao u jagnjeta." Otkrivenje 13, 11. Pojavljivanje ove zvijeri i njen izgled pokazuju da je narod koji ona predstavlja drukčiji od naroda koji su predstavljani prethodnim simbolima. Velika svjetska carstva predstavljana su u proroku Danijelu kao zvijeri koje su se pojavile pošto se „četiri vjetra nebeska udariše na velikom moru". Danijel 7, 2. U Otkrivenju 17. glavi anđeo je objasnio da su vode „ljudi i narodi, plemena i jezici", (Otkrivenje 17, 15.) Vjetrovi su simboli sukoba. Četiri nebeska vjetra koja

su duvala na velikom moru predstavljaju strašne prizore osvajanja i prevrata, pomoću kojih carstva dolaze do vlasti. {VB 357.2}

Ali zvijer sa rogovima sličnim jagnjetovim viđena je „gdje izlazi iz zemlje". Umjesto da sruši druge vlasti i sama uspostavi svoju, ovaj ovako predstavljeni narod mora da se pojavi na jednom do sada nenaseljenom području i da se postepeno i mirno razvija. Zato on nije mogao izići iz naroda Staroga Svijeta kojih je bilo mnogo i koji su se borili među sobom, tj. iz onoga nemirnoga mora „naroda i koljena i plemena i jezika". Njega moramo tražiti na zapadnom kontinentu. {VB 357.3}

Koji se narod 1798. godine počeo javljati kao sila u Novome Svijetu i postojao sve veći i jači, tako da je privukao na sebe pažnju svijeta? Primjena ovoga simbola nije nikakvo teško pitanje. Samo jedan jedini narod odgovara podacima ovoga proročanstva. Ono jasno upućuje na Sjedinjene Države Amerike. Često su govornici i historičari nesvjesno upotrebljavali misao, a ponekad i same riječi proroka, pri opisivanju postanka i razvoja ovoga naroda. Zvijer je viđena „gdje izlazi iz zemlje". Riječ „izlazi" može da se prevede sa „niknuti ili izrasti kao biljka". Ali, kao što smo vidjeli, narod se morao pojaviti na do tada nenaseljenom području. Jedan ugledni pisac, koji opisuje postanak Sjedinjenih Država, govori o „tajni njihovog postanka iz nezauzetog područja."286 On kaže: „Kao tiha šibljika narasli smo do države." Jedan evropski dnevnik pisao je 1850. godinen o Sjedinjenim Državama kao o nekoj neobičnoj državi, koja je „nikla" i „u tišini zemlje povećava neprekidno svoju moć i ponos".287 Edvard Evert, u svome govoru o pobožnim osnivačima ovoga naroda, rekao je: „Tražili su usamljeno mjesto, bezazleno zbog svoje nepoznanosti i sigurno zbog svoje zabačenosti, gdje bi mala crkva iz Lejadena mogla uživati slobodu savjesti. Posmatrajte ogromna područja preko kojih su, mirnim osvajanjem ... nosili zastave križa."288 {VB 358.1}

„I imaše dva roga kao u jagnjeta." Rogovi slični jagnjetovim predstavljaju mladost, nevinost i blagost, što tačno odgovara karakteru Sjedinjenih Država u vrijeme kada ih je prorok vidio kako se podižu, 1798. godine. Među kršćanskim izagnanicima koji su prvi pobjegli u Ameriku i potražili utočište pred ugnjetavanjem kraljeva i netrpeljivošću svećenika bili su mnogi koji su odlučili da osnuju državu na širokom temelju građanske i vjerske slobode. Njihovi ideali su bili unijeti u Deklaraciju o nezavisnosti, koja naglašava veliku istinu da su „svi ljudi rođeni jednaki i obdareni neotuđivim pravom na život, slobodu i sticanje sreće." Ustav osigurava narodu pravo na samoupravljanje, što znači da od naroda izabrani predstavnici stvaraju zakone i staraju se o njihovoj pravilnoj primjeni. Zagarantirana je vjerska sloboda, i svakome je bilo dozvoljeno da Bogu služi po svojoj savjesti. Republički oblik vladavine i protestantizam bili su osnovna načela nacije. Ova načela su tajna njihove moći i napretka. Ugnjetavani i gaženi širom cijelog kršćanstva krenuli su u ovu zemlju sa velikim očekivanjem i puni nade. Milioni su se iskrcali na njene obale, i Sjedinjene Države su se uzdigle u red najmoćnijih država na svijetu. {VB 358.2}

Ali zvijer sa rogovima kao u jagnjeta „govoraše kao aždaha". „I svu vlast prve zvijeri činjaše pred njom; i učini da se zemlja i koji žive na njoj poklone prvoj zvijeri, kojoj se iscijeli rana smrtna ... govoreći onima što žive na zemlji da načine ikonu zvijeri koja imaše ranu smrtnu i osta živa." Otkrivenje 13, 11-14. {VB 359.1}

Rogovi kao u jagnjeta i glas aždahin u ovom simbolu ukazuju na upadljivu protivrječnost između načela i postupanja ovako predstavljenog naroda. „Govor" jednoga naroda su odluke njegovih zakonodavnih i sudskih vlasti. Ovim odlukama će poricati slobodoumna i miroljubiva načela koja je postavio kao osnov svoje državne politike. Proročanstvo da će govoriti „kao aždaha" i činiti „svu vlast prve zvijeri" jasno predskazuje razvoj duha netrpeljivosti i progonstva, koji su pokazali i narodi predstavljeni aždahom i zvijerju sličnom risu. A izjava da zvijer sa dva roga čini „da se zemlja i koji žive na njoj pokloni prvoj zvijeri" pokazuje da će ovaj narod svoju vlast upotrijebiti na to da nametne držanje nečega čime će se ukazivati čast papstvu. {VB 359.2}

Ovakav postupak protivio bi se načelima ove države, duhu njenih slobodnih institucija, direktnim i svečanim garancijama, Deklaracije o nezavisnosti i samome Ustavu. Osnivači države radili su mnogo na tome da spriječe upotrebu svjetovne vlasti od strane crkve, sa njenim neizbježnim posljedicama — netrpe-ljivosti i progonstvom. Ustav propisuje: „Kongres ne smije izdati zakon kojim se uspostavlja neka religija ili zabranjuje slobodno ispovijedanje bilo koje religije"; „također vjera ne smije nikad biti uvjet za dobivanje ma koje povjerljive javne službe u Sjedinjenim Državama." Samo očiglednim odbacivanjem ovih čuvara nacionalne slobode mogla bi državna vlast nametnuti poštovanje nekog vjerskog propisa. Ali nedosljednost ovakvog postupka neće biti veća nego što je prikazana u simbolu. Zvijer sa rogovima kao u jagnjeta — po svojim uvjeravanjima čista, plemenita i bezopasna — govori kao aždaha. {VB 359.3}

„Govoreći onima što žive na zemlji da načine ikonu zvijeri." Ovdje se jasno iznosi da je u državnom uređenju te zemlje zakonodavna vlast u rukama naroda. Ovo je jak dokaz da su Sjedinjene Države narod označen u ovom proročanstvu. {VB 360.1}

Ali šta znači „ikona zvijerina", i kako ona treba da bude načinjena? Ikonu će zvijer sa dva roga načiniti prvoj zvijeri. Zato se ona i naziva ikona zvijerina. Da bismo doznali šta je ta ikona i kako treba da bude načinjena, moramo proučiti obilježje same zvijeri, papstva. {VB 360.2}

Kad se crkva u početku pokvarila zastranivši od jednostavnosti evanđelja i prihvativši neznabožačke običaje i obrede, ona je izgubila Božjeg Duha i njegovu silu. Da bi mogla vladati nad savješću ljudi, tražila je potporu državne vlasti. Rezultat toga bilo je papstvo — pojavila se crkva koja je vladala nad državom i upotrebljavala je nju za postizavanje svojih ciljeva, naročito za kažnjavanje „jeresi". Da bi Sjedinjene Države mogle načiniti ikonu zvijeri, mora crkvena vlast tako da kontrolira građansku vlast da crkva može upotrijebiti državnu vlast za postizavanje svojih vlastitih ciljeva. {VB 360.3}

Kad god je crkva imala u svojim rukama državnu vlast, ona ju je upotrebljavala da kažnjava odstupanje od svoga učenja. Protestantske crkve, koje su slijedile stopama Rima, sjedinjujući se sa svjetovnim vlastima, pokazale su sličnu želju da ograniče slobodu savjesti. Primjer za to je anglikanska crkva, koja je dugo vremena progonila one koji se nisu slagali s njenim učenjem. Za vrijeme šesnaestog i sedamnaestog vijeka hiljade nonkonformističkih propovjednika (koji su drukčije vjerovali) bili su primorani da ostave svoje crkve, i mnogi pastori i vjerni pretrpjeli su razne kazne, zatvor, mučenje i mučeničku smrt. {VB 360.4}

Otpad je crkvu doveo dotle da je tražila pomoć države, a to je pripravilo put razvitku papstva, zvijeri. Pavao je rekao: „Jer neće doći dok ne dođe najprije otpad, i ne pokaže se čovjek bezakon ja." 2. Solunjanima 2, 3. Prema tome će otpad u crkvi pripraviti put ikoni zvijerinoj. {VB 360.5}

Biblija kaže da će prije Gospodnjeg dolaska nastati stanje vjerskog opadanja, slično onome u prvim vjekovima. „Ali ovo znaj da će u posljednje dane nastati vremena teška. Jer će ljudi, postati samoživi, srebroljupci, hvališe, ponositi, hulnici, nepokorni roditeljima, neblagodarni, nepravedni, bez ljubavi, neprimirljivi, opadači, neuzdržljivi, bijesni, nedobroljubivi, izdajnici, nagli, naduveni, koji više mare za slasti nego za Boga, koji imaju obličje pobožnosti, a sile su se njezine odrekli." 2. Timoteju 3, 1-5. „A Duh razgovjetno govori da će u posljednja vremena otstupiti neki od vjere slušajući lažne duhove i nauke đavolske." 1. Timoteju 4, 1. {VB 361.1}

Sotona će djelovati „sa svakom silom, i znacima i lažnim čudesima, i sa svakom prijevarom nepravde". A svi koji „ljubavi istine ne primiše da bi se spasili", bit će prepušteni sami sebi da prihvate „silu prijevare, da vjeruju laži". 2. Solunjanima 2, 9-11. Kada nastupi ovo stanje bezbožnosti, onda će nastupiti iste posljedice kao i u prvim vjekovima. {VB 361.2}

Veliku vjersku razliku koja vlada u protestantskim crkvarna mnogi smatraju jakim dokazom da se nikada neće moći postići prinudno vjersko jedinstvo. Pa ipak već godinama postoji u protestantskim crkvama sve jača težnja da se ujedine na temelju načela koja su svima zajednička. Da bi se jedinstvo postiglo, mora se izbjeći pretresan je svih predmeta u kojima nisu svi složni pa bili oni ma kako važni sa biblijskog gledišta. {VB 361.3}

Karlo Bičer, ugledni američki govornik, rekao je u jednom govoru 1846. godine da svećenstvo „evangelističkih protestant-skih zajednica od početka stoji ne samo pod velikim pritiskom isključivo ljudskog straha, nego da ono živi, diše i kreće se u potpuno pokvarenim prilikama i poziva se uvijek na niže elemente svoje prirode da bi ušutkalo istinu i pokleklo pred silom otpada. Zar ovim putem nije išao i Rim? Zar nećemo i mi to doživjeti? I šta vidimo upravo pred sobom? Novi sveopći sabori Jedan svjetski sastanak! Evangelistički savez i sveopći simbol vjere!"289 Kada se to jednom postigne, onda će u nastojanju da se postigne potpuno jedinstvo biti samo jedan korak do primjenjivanja sile. {VB 361.4}

Kad se vodeće crkve u Sjedinjenim Državama slože u tačkama nauke koje su im zajedničke i počnu utjecati na državu da nametne njihove propise i podupre njihove ustanove, tada će protestantska Amerika načiniti sliku rimskoj svećeničkoj vlasti, a neizbježna posljedica toga bit će nametanje građanskih kazni onima koji drukčije vjeruju. {VB 362.1}

Zvijer sa dva roga „učini sve, male i velike, bogate i siromašne, slobodnjake i robove, te im dade žig na desnoj ruci njihovoj ili na čelima njihovim, da nitko ne može ni kupiti ni prodati osim tko ima žig, ili ime zvijeri, ili broj imena njezina". Otkrivenje 13, 16. 17. Opomena trećega anđela glasi: „Tko se god pokloni zvijeri i ikoni njezinoj, i primi žig na čelo svoje ili na ruku svoju, i on će piti od vina gnjeva Božjega." „Zvijer" koja se ovdje spominje, čije obožavanje će iznuditi „zvijer sa dva roga", jeste prva zvijer, slična risu, iz Otkrivenja 13. glave — pap-stvo. „Ikona zvijerina" predstavlja onaj oblik otpaloga protestantizma koji će se razviti kada protestantske crkve budu tražile pomoć od države da prinudno nametnu svoju nauku. Sada još ostaje da opišemo „žig zvijerin". {VB 362.2}

Poslije opomene da se ne klanjamo zvijeri i ikoni njezinoj, proročanstvo kaže: „Ovdje je trpljenje svetih, koji drže zapovijesti Božje i vjeru Isusovu." Pošto se oni koji drže Božje zapovijesti ovdje ističu nasuprot onima koji se klanjaju zvijeri i njenoj ikoni i primaju njen žig, to je jasno da poštovanje Božjeg zakona, s jedne strane, i njegovo prestupanje s druge strane, sačinjavaju razliku između onih koji se klanjaju Bogu i onih koji se klanjaju zvijeri. {VB 362.3}

Naročito obilježje zvijeri, a time i njene ikone, jeste gaženje Božjih zapovijesti. Danijel kaže o malome rogu, tj. papstvu: „I pomišljat će da promijeni vremena i zakone" (Danijel 7, 25.). Pavao je istu vlast nazvao „čovjekom bezakonja", koji se uzdiže iznad Boga. Jedno proročanstvo dopunjuje drugo. Samo mijenjanjem Božjeg zakona se papstvo moglo podići iznad Boga. Tko svjesno drži ovako promijenjen zakon, odaje time najvišu čast vlasti koja ga je promijenila. Ovakva poslušnost papskim zakonima je znak vjernosti papi, a ne Bogu. {VB 362.4}

Papstvo je pokušalo da promijeni Božji zakon. Druga zapovijest, koja zabranjuje obožavanje ikona, uklonjena je iz zakona, a četvrta zapovijest je tako promijenjena da naređuje svetkovanje prvoga dana mjesto sedmoga dana u sedmici. A pristalice papstva tvrde da je druga zapovijest zato uklonjena što je, po njihovom mišljenju, sadržana u prvoj, i prema tome suvišna, i da oni daju zakon tačno u onom obliku kako je Bog htio da zakon bude shvaćen. Ali to ne može biti ona promjena koju je prorekao prorok. Ovdje je riječ o namjernoj i dobro promišljenoj promjeni: „I pomišljat će da promijeni vremena i zakone." Promjena izvršena u četvrtoj zapovijesti tačno ispunjava proročanstvo. Crkva tvrdi da samo ona ima vlast da učini tu promjenu. Time se papska vlast otvoreno uzdigla iznad Boga. {VB 363.1}

Dok se poštovaoci Boga naročito poznaju po svom držanju četvrte zapovijesti — jer je ona znak Božje stvaralačke moći i svjedok da samo On kao Stvoritelj ima pravo na poštovanje od strane ljudi — pristalice zvijeri će se poznavati po svom nastojanju da obore dan sjećanja na Stvoritelja, da bi uzdigli ustanovu Rima. U korist nedjelje je papstvo najprije istupilo sa svojim drskim zahtjevima, i prvi put pozvalo državu u pomoć kad je htjelo da prisili narod na svetkovanje nedjelje kao „dana Go-spodnjeg". (Vidi Hist. dodatak). Ali Biblija upućuje na sedmi dan kao na dan Gospodnji, a ne na prvi. Krist je rekao: „Dakle je gospodar Sin čovječji i od subote." Četvrta zapovijest veli: „A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu." Preko proroka Izaije sam Gospod naziva ovaj dan: „Moj sveti dan." (Marko, 2, 28; 2. Majsijeva 20, 10; Izaija 58, 13.) {VB 363.2}

Tako često isticano tvrđenje da je Krist promijenio subotu opovrgnuto je njegovim vlastitim riječima. U svojoj propovijedi na gori On veli: „Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke, nisam došao da pokvarim, nego da ispunim. Jer vam zaista kažem: dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slovca ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši. Ako tko pokvari jednu od ovih najmanjih zapovijesti i nauči tako ljude, najmanji nazvat će se u carstvu nebeskome; a tko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati u carstvu nebeskome." Matej 5, 17-19. {VB 363.3}

Nepobitna je činjenica koju općenito priznaju svi protestanti da Sveto pismo ne odobrava promjenu subote. To se jasno vidi iz najpoznatijih spisa protestanata. Jedno od ovih djela priznaje da „Novi zavjet šuti što se tiče izričite zapovijesti da se svetkuje nedjelja ili u pogledu propisa za njeno svetkovanje".290 {VB 364.1}

Jedan drugi veli: „Sve do Kristove smrti nije učinjena nikakva promjena u pogledu dana", i, „prema postojećim izvještajima, apostoli nisu dali nikakvu zapovijest za napuštanje subote kao sedmoga dana i za svetkovanje prvoga dana u nedjelji kao sedmoga."291 {VB 364.2}

Rimokatolici priznaju da je promjenu subote izvršila njihova crkva i izjavljuju da protestanti svetkovanjem nedelje priznaju njihovu vlast. U knjizi „Katolički katekizam kršćanske vjere", na pitanje: Koji dan treba da se svetkuje po četvrtoj zapovijesti? nalazi se odgovor: „Za vrijeme staroga zakona, subota je bila posvećeni dan; ali je crkva, poučena od Isusa Krista i pod vodstvom Svetoga Duha, zamijenila subotu nedjeljom, tako da mi sada svetkujemo prvi, a ne sedmi dan. To znači da je nedjelja sada dan Gospodnji." {VB 364.3}

Kao znak papskog autoriteta katolički pisci navode upravo „ovu promjenu subote u nedjelju, koju odobravaju i protestan-ti ... jer svetkovanjem nedjelje oni priznaju vlast crkve da određuje praznike, i da je prestupanje tih praznika grijeh".292 Prema tome, šta je drugo promjena subote nego žig ili znak moći rimske crkve — „žig zvijerin"? {VB 364.4}

Rimska crkva nije se odrekla svoga zahtjeva za prevlašću, i kada svijet i protestantske crkve prihvate njenu nedjelju za subotu, a odbace biblijsku subotu, onda oni, u stvari,

priznaju njenu vlast. Oni se mogu pozivati na autoritet otaca i predanja za ovu promjenu, ali čineći to, poriču upravo ono načelo koje ih odvaja od Rima — da je „Biblija, i samo Biblija, vjera protestanata". Svaki pristalica Rima može vidjeti da protestanti varaju sami sebe i da namjerno zatvaraju, u ovom slučaju, oči pred činjenicama. Kad pokret u korist svetkovanja nedjelje nailazi na odobravanje, pristalice Rima se raduju znajući da će vremenom cio protestantski svijet doći pod zastavu Rima. {VB 364.5}

Pristalice Rima izjavljuju da je „svetkovanje nedjelje od strane protestanata poštovanje autoriteta katoličke crkve, ma i protiv njihove vlastite volje."293 Primoravanje od strane protestantskih crkava da se svetkuje nedjelja znači prisiljavanje na poštovanje papstva — zvijeri. Oni koji razumiju zahtjeve četvrte zapovijesti, pa ipak radije svetkuju lažnu subotu mjesto prave subote, klanjaju se time onoj vlasti koja je naredila tu promjenu. Ali upravo time što crkve pomoću svjetovne vlasti hoće da primoraju ljude na vršenje vjerskih dužnosti, one same čine ikonu zvijeri; prema tome, primoravanje na svetkovanje nedjelje je primoravanje na poštovanje zvijeri i njene ikone. {VB 364.6}

Ali kršćani prošlih vjekova su svetkovali nedjelju misleći da svetkuju biblijsku subotu. Ima još i danas pravih kršćana u raznim kršćanskim crkvama, pa i u rimokatoličkoj, koji iskreno vjeruju da je nedjelja od Boga određena subota. Bog prima njihovu iskrenu namjeru i njihovo poštenje. Ali kada svetkovanje nedjelje bude zakonom nametnuto i svijet bude potpuno upućen i prosvijetljen u pogledu dužnosti prema pravoj suboti, onda će svi koji budu prekršili Božju zapovijest, da bi poslušali naredbu koja se ne temelji na većem autoritetu nego što je Rim, time dati veće poštovanje papstvu nego Bogu. Oni poštuju Rim i vlast koja naređuje da se drži ustanova koju je uveo Rim. Oni se klanjaju zvijeri i njenoj ikoni. Kada ljudi odbace ustanovu o kojoj je Bog rekao da je znak njegove moći, a mjesto nje poštuju onu koju je Rim izabrao da bude znak njegove vrhovne vlasti, oni će time primiti znak vjernosti Rimu — „žig zvijerin". Tek onda kada sve to bude jasno ljudima, i oni se nađu u položaju da biraju između Božjih i ljudskih zapovijesti, tada će oni koji budu ostali u svome prijestupu primiti „žig zvijerin". {VB 365.1}

Najstrašnija prijetnja koja je ikada upućena smrtnome čovjeku, nalazi se u trećoj anđeoskoj vijesti. Mora da je to strašan grijeh zbog koga se izliva na glave krivaca Božji gnjev nepomiješan sa milošću. Ljudi ne smiju ostati u tami u pogledu ovog vrlo važnog predmeta. Opomena protiv ovog grijeha treba da se objavi svijetu još prije dolaska Božjih sudova da bi svi mogli znati zašto oni treba da dođu, i da bi im se pružila prilika da ih izbjegnu. Proročanstvo kaže da prvi anđeo objavljuje svoju vijest „svakome plemenu i jeziku i koljenu i narodu". Opomena trećeg anđela, koja sadrži dio iste trostruke vijesti, mora da se također objavi cijelome svijetu. Prema proročanstvu, ova će opomena biti objavljena „glasom velikim" od strane jednog anđela koji leti posred neba, i koji će privući na sebe pažnju cijeloga svijeta. {VB 365.2}

Na kraju borbe cijelo kršćanstvo će biti podijeljeno na dva velika dijela — na one koji drže Božje zapovijesti i vjeru Isusovu, i na one koji se klanjaju zvijeri i njenoj ikoni i primaju njen žig. Mada će crkva i država sjediniti svoju moć da primoraju „male i velike, bogate i siromašne, slobodnjake i robove", da prime žig zvijerin" (Otkrivenje 13, 16), ipak, Božji narod ga neće primiti. Prorok je već na Patmosu vidio „one koji pobijediše zvijer i ikonu njezinu, i žig njezin, i broj imena njezina, gdje stoje na moru staklenome i imaju gusle Božje; i pjevahu pjesmu Mojsija sluge Božjega, i pjesmu Jagnjetovu". (Otkrivenje 15, 2. 3.) {VB 366.1}

POGLAVLJE 26.—POTREBA REFORME

Prorok Izaija je prorekao reformu subote koja treba da se izvrši u posljednjim danima: „Ovakvo veli Gospod: pazite na sud, i tvorite pravdu, jer će skoro doći spasenje moje, i pravda će se moja objaviti. Blago čovjeku koji tako čini, i sinu čovječjemu koji se drži toga, čuvajući subotu da je ne oskvrni, i čuvajući ruku svoju da ne učini zla." „A tuđine koji pristanu uz Gospoda da mu služe i da ljube ime Gospodnje, da mu budu sluge, koji god drže subotu da je ne oskvrne i drže zavjet moj, njih ću dovesti na svetu goru svoju i razveselit ću ih u domu svojem molitvenom; žrtve njihove paljenice i druge žrtve bit će ugodne na oltaru mom, jer će se dom moj zvati dom molitve svim narodima." Izaija 56, 1. 2. 6. 7. {VB 367.1}

Ove riječi se odnose na kršćansko doba, kao što se to vidi iz ovih riječi: Gospod Gospod govori, koji sabira prognanike Izraelove: još ću mu sabrati osim onih koji su sabrani." Izaija 56, 8. Ovdje se objavljuje prikupljanje mnogobožaca pomoću evanđelja. Nad onima koji će tada poštovati subotu, izriče se blagoslov. Tako se obaveza četvrte zapovijesti proteže preko vremena Kristovog razapinjanja na križ, njegovog uskrsnuća i uznesenja; ona obuhvaća vrijeme kada njegove sluge treba da propovijedaju radosnu vijest svima narodima. {VB 367.2}

Preko istog proroka Gospod zapovijeda: „Sveži svjedočanstvo, zapečati zakon mojim učenicima." Izaija 8, 16. Pečat Božjeg zakona se nalazi u četvrtoj zapovijesti. Samo ova zapovijest, od svih deset, iznosi, osim imena, i titulu zakonodavca. Ona ga označava kao Stvoritelja neba i zemlje, i time pokazuje da samo On ima pravo na proslavljanje i obožavanje. Osim ove zapovijesti, nema ništa u Dekalogu što bi pokazivalo čijim autoritetom je dan ovaj zakon. Kada je papska moć promijenila subotu, skinut je i pečat sa zakona. Kristovi učenici su pozvani da ga opet uspostave time što će subotu uzdignuti na njeno pravo mjesto, kao dan uspomene^ na Stvoritelja i znak njegovog autoriteta. {VB 367.3}

„Zakon i svjedočanstvo tražite." Ima mnogo nauka i teorija, ali Božji zakon je jedino nepogrešivo mjerilo po kome treba da se prosuđuju sva mišljenja, nauke i teorije. Prorok veli: „Ako li tko ne govori tako, njemu nema zore." (Izaija 8,20.) {VB 368.1}

Zatim je data zapovijest: „Viči iz grla, ne usteži se, podigni glas svoj kao truba, i objavi narodu mojemu bezakonja njegova i domu Jakovljevu grijehe njihove." Izaija 58, 1. To nije bezbožni svijet, nego su to oni koje Bog naziva „moj narod", a koji će zbog svojih prijestupa biti kažnjeni. On kaže dalje: „Premda me svaki dan traže i radi su znati putove moje, kao narod koji tvori pravdu i ne ostavlja suda Boga svojega; ištu od mene sudove pravedne, žele približiti se Bogu." Izaija 58, 2. Ovdje se govori o ljudima koji misle da su pravedni i koji pokazuju na izgled veliko interesiranje za Božju službu; ali ozbiljan i svečan ukor od Onoga koji ispituje srca dokazuje im da oni gaze Božje propise. {VB 368.2}

Prorok ovako ukazuje na naredbu koja je bila zanemarena: „I tvoji će sazidati stare pustoline, i podignut će temelje koji će stajati od koljena do koljena, i prozvat će se: koji sazida razvaline i opravi putove za naselje. Ako odvratiš nogu svoju od subote da ne činiš što je tebi drago na moj sveti dan, i ako prozoveš subotu milinom, sveti dan Gospodnji slavnim, i budeš ga slavio ne idući svojim putovima i ne čineći što je tebi drago, ni govoreći prazne riječi, tada ćeš se veseliti u Gospodu.” Izaija 58, 12-14. Ovo proročanstvo se odnosi i na današnje vrijeme. Kada je papska vlast promijenila subotu, onda je u Božjem zakonu nastala pukotina. Ali došlo je vrijeme kada ova božanska ustanova treba da bude obnovljena. Pukotina treba da se opravi i stari temelji da se podignu. {VB 368.3}

Adam je u svojoj nevinosti, u edemskom vrtu, svetkovao subotu, posvećenu Stvoriteljevim odmorom i blagoslovom; svetkovao ju je i onda kada je zbog svoga pada, koji je gorko oplakao, bio istjeran iz svoje sretne domovine. Svipatrijarsi — od Abela pa do pravednoga Noja, Abrahama i Jakova — svetkovali su subotu. Kada je izabrani narod bio u egipatskom ropstvu, mnogi su izgubili poznanje Božjeg zakona zbog idolopoklonstva koje je tamo vladalo. Ali kada je oslobodio Izraela, Gospod je objavio svoj zakon na veličanstveni način pred sakupljenim narodom da bi svi saznali njegovu volju, bojali ga se i bili mu uvijek poslušni. {VB 368.4}

Otada pa sve do danas sačuvano je na zemlji poznanje o božanskom zakonu, i subota kao četvrta zapovijest se svetkovala. Iako je „čovjeku bezakonja” uspjelo da pogazi Božji sveti dan, ipak su i za vrijeme papske prevlasti vjerne duše na skrivenim mjestima svetkovale subotu. Od vremena reformacije, u svakom pokoljenju bilo je ljudi koji su je svetkovali. I pored čestih poruga i progonstava, uvijek je bilo ljudi koji su svjedočili o vječnosti Božjeg zakona i o svečanoj obavezi prema suboti kao uspomeni na stvaranje. {VB 369.1}

Ove istine, prikazane u Otkrivenju 14. glavi u vezi sa „vječnim evanđeljem”, bit će obilježje Kristove crkve u vrijeme njegovog dolaska. Kao posljedica objavljivanja trostruke vijesti pojavljuje se narod za koji se kaže: „Ovdje je trpljenje svetih, koji drže zapovijesti Božje i vjeru Isusovu.” A ova vijest je posljednja koja treba da se objavi prije Gospodnjeg dolaska. Odmah poslije njenog objavljivanja prorok je vidio kako Sin čovječji dolazi u slavi da prikupi žetvu svijeta. {VB 369.2}

Svi koji su prihvatili svjetlost o svetinji i nepromjenljivosti Božjeg zakona, bili su ispunjeni radošću i čuđenjem kada su vidjeli ljepotu i suglasnost istina koje su im postale jasne. Željeli su da svjetlost koja im je izgledala tako dragocjena obasja i druge kršćane. Pouzdano su vjerovali da će je i oni radosno prihvatiti. Ali istine po kojima su se razlikovali od svijeta nisu bile drage mnogima koji su se smatrali Kristovim sljedbeni-cima. Biti poslušan četvrtoj zapovijesti tražilo je žrtvu od koje se većina ustezala. {VB 369.3}

Kada su iznijeti zahtjevi o suboti, mnogi su o njima prosuđivali sa svjetskog gledišta i govorili: „Mi smo uvijek svetkovali nedjelju, svetkovali su je i naši očevi; i mnogi dobri i pobožni ljudi su umrli blaženom smrću svetkujući nedjelju. Ako su oni bili u pravu, onda

smo i mi. Svetkovanje ovog novog dana odmora dovelo bi nas u sukob sa svijetom, i mi ne bismo mogli utjecati na njega. Šta može učiniti mala grupa onih koji svetkuju sedmi dan nasuprot cijelom svijetu koji svetkuje nedjelju?" Sličnim izgovorima pokušavali su i Jevreji da opravdaju svoje odbacivanje Krista. Bog je primio njihove očeve koji su prinosili žrtve; pa zašto se ne bi mogla spasiti djeca ako idu istim putem? Isto tako u Luterovo vrijeme, pristalice Rima su tvrdili da su vjerni kršćani umirali u katoličkoj vjeri, i da je stoga ova vjera dovoljna za spasenje. Ovakvo shvatanje je velika prepreka svakom napretku u vjeri i životu. {VB 369.4}

Mnogi su tvrdili da je svetkovanje nedjelje utvrđena dogma i veoma rasprostranjen običaj crkve mnogih vjekova. Ali na-suprot tom tvrđenju može se dokazati da su subota i njeno svetkovanje mnogo stariji, što više, stari kao i sam svijet, i potvrđeni od Boga i anđela. Kada su položeni temelji zemlje, i kada su pjevale zajedno sve zvijezde jutarnje i svi sinovi Božji klicali od radosti, onda su položeni temelji subote. (O Jobu 38, 6. 7; 1. Mosjijeva 2, 1-3.) Zato ova ustanova ima prava na naše poštovanje. Nju nije uspostavio ljudski autoritet, i ona se ne temelji na ljudskim predanjima; nju je Vječni osnovao i naredio svojom vječnom riječju. {VB 370.1}

Kada je pažnja ljudi bila skrenuta na reformu subote, popularni propovjednici izvrtali su Božju Riječ i tumačili je na takav način kako bi što uspješnije umirili probuđene savjesti. Oni koji nisu sami istraživali Sveto pismo zadovoljavali su se mišljenjem koje se slagalo sa njihovim željama. Mnogi su pokušavali da pobiju istinu raznim tvrđenjima, lukavošću, predanjima otaca i autoritetom crkve. Ali njeni branitelji uzeli su u ruke Bibliju da bi dokazali važnost četvrte zapovijesti. Krotki ljudi, naoružani samo Božjom Riječju, oduprli su se napadajima učenih ljudi koji su, izenađeni i gnjevni, uvidjeli da je sva njihova dovitljivost nemoćna nasuprot jednostavnom i iskrenom tumačenju ljudi, koji su bolje poznavali Sveto pismo nego ljudsku filozofiju. {VB 370.2}

Nemajući pogodne biblijske dokaze, mnogi koji su zaboravili da su isti prigovori izneseni protiv Krista i njegovih učenika, sa neumornom istrajnošću su postavljali pitanje: „Zašto naši veliki ljudi ne razumiju ovo pitanje subote? Malo njih vjeruju kao vi. Ne može biti da vi imate pravo, a svi učeni ljudi svijeta da su u zabludi." {VB 370.3}

Da bi se pobili takvi dokazi, bilo je samo potrebno navesti učenje Svetoga pisma i ukazati na to kako je Gospod u svim vremenima postupao sa svojim narodom. Bog radi preko onih koji čuju njegov glas i koji su mu poslušni, i po potrebi iznose i neprijatne istine, i ne boje se da kore opće grijehe. Razlog zašto Bog češće ne uzima učene i ugledne ljude za vođe reformatorskih pokreta je taj što se oni uzdaju u svoje dogme, teorije i teološke sisteme, i ne osjećaju potrebu da ih Bog poučava. Samo su oni sposobni da razumiju i objasne Sveto pismo koji imaju ličnu vezu sa Izvorom mudrosti. Ponekad su ljudi manjeg školskog obrazovanja pozvani da propovijedaju istinu, ne zato što nisu učeni, nego zato što se ne oslanjaju odviše na sebe i dopuštaju da ih Bog poučava. Oni uče u Kristovoj školi, i njihova

poniznost i poslušnost čine ih velikima. Pošto im je Bog povjerio poznavanje svoje istine, ukazuje im takvu čast prema kojoj zemaljske časti i veličine nisu ništa. {VB 370.4}

Većina adventista odbacila je istine o svetinji i Božjem zakonu, mnogi su izgubili povjerenje u adventni pokret i prihvatili pogrešna i protivrječna mišljenja o proročanstvima koja se odnose na ovo djelo. Neki su pali u zabludu te su ponovo utvrđivali vrijeme drugog Kristovog dolaska. Vidjelo koje je sada obasjavalo pitanje svetinje moglo im je pokazati da nijedno proročko vrijeme ne dopire do drugog Kristovog dolaska, i da nije prorečeno tačno vrijeme ovog događaja. Ali, odvrativši se od vidjela, nastavili su i dalje da utvrđuju vrijeme Gospodnjeg dolaska, i svaki put su se razočarali. {VB 371.1}

Kada je crkva u Solunu prihvatila pogrešna mišljenja o Kristovom ponovnom dolasku, apostol Pavao im je savjetovao da svoje nade i očekivanja pažljivo ispitaju prema Božjoj Riječi. Uputio ih je na proročanstva o događajima koji treba da se dogode prije Kristovog dolaska, i pokazao im je da nemaju razloga da očekuju Spasitelja u svoje vrijeme. „Da vas nitko ne prevari nikakvim načinom!" (2. Solunjanima 2, 3), glasila je i njegova opomena. Ako bi gajili očekivanja koja nemaju biblijskog temelja, to bi ih navelo na pogrešan put. Razočaranje bi ih izložilo ruganju nevjernih; izložili bi se opasnosti da se obeshrabre i da padnu u iskušenje da posumnjaju u osnovne istine koje se odnose na njihovo spasenje. Apostolova opomena Solunjanima sadrži važnu pouku za one koji žive u posljednjim danima. Mnogi adventisti su vjerovali da ne mogu biti marljivi i revni u djelu pripremanja ako svoju vjeru ne uprave na određeno vrijeme ponovnog Kristovog dolaska. Ali ako su se njihove nade stalno uzbuđivale, samo zato da bi ponovo bile uništene, njihova je vjera time pretrpjela takav udar da je bilo skoro nemoguće da na njih utječu velike istine proročanstava. {VB 371.2}

Propovijedanje određenog vremena za sud u vrijeme prve anđeoske vijesti bilo je po Božjoj naredbi. Neosporno ostaje računanje proročkog vremena, koje je bilo temelj ove vijesti, a koje određuje svršetak 2300 dana u jesen 1844. godine. Uzastopni pokušaj da se pronađu novi datumi za početak i svršetak proročkog vremena, kao i neosnovana tvrđenja koja su bila potrebna da bi se potvrdio ovakav stav, ne samo da skreću misli od sadašnje istine nego i izlažu preziru svaki pokušaj da se objasne proročanstva. Sto se god češće određuje datum za ponovni dolazak, i što se širem krugu takva nauka propovijeda, to toliko bolje odgovara Sotoninim ciljevima. Jer kada prođe vrijeme, on izlaže potsmjehu i preziru pristalice tog dolaska, i tako nanosi sramotu velikom adventnom pokretu od 1843. i 1844. godine. Oni koji istra ju u ovim zabludama najposlije će utvralti datum Kristovog dolaska koji će biti i suviše daleko u buduć-nosti. Na taj način bit će zavedeni da se oslanjaju na lažnu sigurnost, i mnogi će tek onda uvidjeti da su u zabludi kad sve bude prekasno. {VB 371.3}

Historija starog Izraela je najbolja ilustracija iskustava kroz koja su prošli adventisti. Bog je vodio svoj narod u adventnom pokretu kao što je vodio i Izraelce iz Egipta. U velikom

razočaranju okušana je njihova vjera, kao što je bila okušana vjera Jevreja kod Crvenog mora. Da su se i dalje povjerili ruci koja ih je vodila u njihovim prošlim iskustvima, vidjeli bi Božje spasenje. Da su svi koji su zajednički radili u pokretu go-dine 1844. prihvatili treću anđeosku vijest i objavljivali je silom Svetoga Duha, Gospod bi moćno djelovao preko njih, i val svjetlosti poplavio bi svijet. Stanovnici zemlje bi bili opomenuti već prije mnogo godina, djelo bi bilo dovršeno, i Krist bi već došao da izbavi svoj narod. {VB 372.1}

Božja volja nije bila da Izrael luta četrdeset godina po pustinji; On ga je htio pravo dovesti u Hanansku zemlju i tamo ga nastaniti kao svoj sveti i sretni narod. Ali mi vidimo „da ne mogoše ući za nevjerstvo". (Jevrejima 3, 19.) Zbog svog nevjerstva i stalnog otpadan ja izginuli su u pustinji, a drugi su bili podignuti da uđu u obećanu zemlju. Tako isto nije bila Božja volja da se ponovni Kristov dolazak toliko odugovlači i da njegov narod toliko godina ostane na ovome svijetu punom grijeha i nevolja. Ali nevjerstvo ih je rastavilo od Boga. Kad su odbili da izvrše djelo koje im je povjereno, drugi su bili pozvani da propovijedaju ovu vijest. Iz milosrđa prema svijetu Krist odlaže svoj dolazak da bi grešnici imali priliku da čuju opomenu i da u njemu nađu utočište prije nego što se bude izlio Božji gnjev. {VB 372.2}

Danas kao i nekada, objavljivanje istine koja žigoše grijehe i zablude svoga vremena izaziva otpor. „Jer svaki koji čini zlo, mrzi na svjetlost i ne ide k svjetlosti, da ne pokara ju djela njegovih." Ivan 3, 20. Mnogi kad vide da svoja tvrđenja ne mogu da opravdaju Svetim pismom, odlučuju da ih po svaku cijenu brane i zlobno napadaju karakter i pobude onih koji ustaju u odbranu nepopularnih istina. Ovako je bilo u sva vremena. Ilija je bio optužen da zavodi Izraelce; Jeremija, da ih izdaje; Pavao, da skvrni hram. Od onoga vremena pa sve do danas oni koji su htjeli da ostanu vjerni istini žigosani su kao buntovnici, krivovjerci i otpadnici. Mnogi koji imaju suviše slabu vjeru da bi mogli prihvatiti sigurnu proročku riječ, lako povjeruju optužbi protiv onih koji se usuđuju da žigošu narodne grijehe. Taj duh će stalno rasti. Biblija nas jasno uči da se približava vrijeme kada će državni zakoni doći u takvu suprotnost sa Božjim zakonima da će svatko tko bude htio držati sve Božje propise morati biti spreman da pretrpi sramotu i kaznu kao zločinac. {VB 373.1}

A šta je s obzirom na sve ovo dužnost glasnika istine? Zar da zaključi da se istina ne smije propovijedati, samo zato što je često njeno jedino djelovanje da ljude podstiče da izbjegavaju njene zahtjeve ili da im se odupru? Ne, nema prava da zadržava svjedočanstvo Božje Riječi zato što ona izaziva protivljenje, kao što to nisu smjeli da čine ni raniji reformatori. Priznanje vjere koju su posvjedočili mučenici i sveti bilo je od koristi kasnijim pokoljenjima. Živi primjeri svetosti i nepokolebljive čestitosti sačuvani su da uliju hrabrost u one koji su sada pozvani da ustanu kao svjedoci za Gospoda. Oni nisu primili milost i istinu samo za sebe nego da preko njih i zemlja bude rasvijetljena poznanjem Boga. Da li je Bog u ovome naraštaju dao vidjelo svojim slugama? — Onda neka oni dozvole da ono svijetli svijetu. {VB 373.2}

U staro vrijeme Gospod je rekao jednome koji je govorio u njegovo ime: „Ali dom Izraelov neće te poslušati, jer neće mene da poslušaju.” Ali, on je rekao i ovo: „Nego im kaži riječi moje, poslušali ili ne poslušali.” Ezehijel 3, 7; 2, 7. Na Božje sluge u našem vremenu odnosi se ova zapovijest: „Viči iz grla, ne usteži se, podigni glas svoj kao truba, i objavi narodu mojemu bezakonja njegova i domu Jakovljevu grijehe njihove.” Izaija 58, 1. {VB 373.3}

Koliko god mu dozvoljavaju prilike, svaki koji je upoznao svjetlost istine nalazi se pod istom svečanom i strašnom odgovornošću kao što je to bio Izraelov prorok kome je bila upućena Gospodnja riječ: „Tebe, sine čovječji, tebe postavih stražarem domu Izraelovu; slušaj dakle riječi iz mojih usta i opominji ih od mene. Kad rečem bezbožniku: bezbožniče, poginut ćeš; a ti ne progovoriš i ne opomeneš bezbožnika da se prođe puta svojega, taj će bezbožnik poginuti za svoje bezakonje, ali ću krv njegovu iskati iz tvoje ruke. Ako li ti opomeneš bezbožnika da se vrati sa svoga puta, a on se ne vrati sa svoga puta, on će poginuti za svoje bezakonje, a ti ćeš sačuvati dušu svoju.” Ezehijel 33, 7-9. {VB 374.1}

Ono što najviše smeta prihvaćanju i širenju istine jeste činjenica da je ono skopčano sa neugodnostima i ruganjem. To je jedini dokaz protiv istine koju njeni branioci nisu mogli nikada opovrgnuti. Ali to ne smeta pravim Kristovim sljedbenicima. Oni ne čekaju da istina postane popularna. Uvjereni u svoju dužnost, oni svi jesno primaju na sebe križ i misle sa apostolom Pavlom da „naša laka sadašnja briga donosi nam vječnu i od svega pretežniju slavu” (2. Korinćanima 4, 17), i zato drže kao jedan od starih proroka „sramotu Kristovu za veće bogatstvo od svega blaga misirskoga.” (Jevrejima 11, 26.) {VB 374.2}

Ma kakvo bilo njihovo vjerovanje, sluge su svijeta oni koji postupaju u vjerskim stvarima po svjetskoj mudrosti a ne po pravim načelima. Mi treba da biramo ono što je pravo zato što je pravo, a posljedice prepustimo Bogu. Za svoje velike reforme svijet ima da zahvali ljudima od načela, vjere i hrabrosti. I u naše vrijeme će djelo reforme voditi ovakvi ljudi. {VB 374.3}

Tako govori Gospod: „Poslušajte me koji znate pravdu, narode, kojemu je u srcu zakon moj. Ne bojte se ruženja ljudskoga i od huljenja njihova ne plašite se. Jer će ih moljac izjesti kao haljinu, i kao vunu izjest će ih crv; a pravda moja ostaje do Vijeka, i spasenje moje od koljena na koljeno.” Izaija 51, 7. 8. {VB 374.4}

POGLAVLJE 27.—BUĐENJA U NOVIJE DOBA

Gdje god se nekada Božja Riječ vjerno propovijedala, pojavljali su se rezultati koji su posvjedočavali njeno božansko porijeklo. Božji Duh je pratio vijest svojih slugu, i riječ je snažno utjecala. Grešnici su osjećali da ih savjest kori za njihove prijestupe. „Vidjelo koje obasjava svakoga čovjeka koji dolazi na svijet" rasvijetlilo je skrivene odaje njihovih duša i otkrilo sakrivena djela tame. Duboka žalost je; obuzela njihove duše i srca. Osvjedočili su se o grijehu, pravdi i sudu koji dolazi. Shvatili su Jehovinu pravednost i osjećali strah zato što će se morati pojaviti pred Istraživačem srca sa svojom krivicom i nečistotom. U strahu svoje duše uzviknuli su: „Tko će me izbaviti od tijela smrti ove?" Kada im je bio otkriven križ na Golgoti sa svojom neizmjernom žrtvom za grijehe čovječanstva, uvidjeli su da samo Kristove zasluge mogu da uklone njihove prijestupe. Samo to može pomiriti čovjeka sa Bogom. Sa vjerom i poniznošću primili su Božje Jagnje koje nosi grijehe svijeta. Kristovom krvlju dobili su „oproštenje prošavših grijeha". {VB 375.1}

Ove duše su donijele rodove dostojne pokajanja. Povjerovale su, zatim se krstile i počele živjeti novim životom — kao nova stvorenja u Kristu Isusu; ne da se upravljaju po svojim ranijim željama, nego da vjerom u Božjega Sina idu njegovim stopama, da odsjaj uju njegov karakter i da se čiste kao što je On čist. Što su nekada mrzili, sada vole, a što su nekada voljele, sada mrze. Nekad oholi i puni samopouzdanja, postali su krotki i ponizna srca. Sujetni i drski, postali su skromni i ozbiljni. Hulnici — postali su puni strahopoštovanja, pijanice — trijezveno a razvratnici — moralni. Odbacili su taštu modu ovoga svijeta. Kao pravi krišćani, oni nisu tražili „vanjsko ukrašavanje u pletenju kose i u udaranju zlata i oblačenju haljina", nego je njihov ukras bio u „tajnome čovjeku srca, s neraspadljivim nakitom krotkoga i tihoga duha, što je pred Bogom mnogo cijenjeno." (1. Petrova 3, 3. 4.) {VB 375.2}

Probuđenja su dovela do temeljitog ispitivanja samoga sebe i do poniznosti. Ona su se odlikovala svečanim i ozbiljnim pozivom grešnicima, iskrenom samilošću prema onima koji su otkupljeni Kristovom krvlju. Ljudi i žene su se molili i borili sa Bogom za spasenje duša. Plodovi ovakvih probuđenja mogli su se vidjeti kod duša koje se nisu plašile samoodricanja i žrtava, nego su se radovale što su nađene dostojne da radi Krista trpe sramotu iskušenja. U životu onih koji su priznavali Isusovo ime opažala se promjena. Njihov utjecaj oživljavao je njihovu okolinu. Oni su sabirala sa Kristom i sijali u Duhu da bi požnjeli vječni život. {VB 376.1}

O njima se moglo reći: „Nego se ožalostiste na pokajanje." „Jer žalost koja je po Božjoj volji donosi za spasenje pokajanje, za koje se nikad nitko ne kaje; a žalost ovoga svijeta smrt donosi. Jer, gle, ovo samo što se po Bogu ožalostite, koliku dobru volju stvori u vama? Kakvo opravdavanje, kakvu revnost, kakav strah, kakve žarke želje, kakvo takmičenje, kakvu osudu. XX svemu pokazaste da ste bili čisti u tom djelu." 2. Korićanima 7, 10. 11. {VB 376.2}

To je rezultat rada Božjeg Duha. Samo preobraženje je dokaz o istinitom pokajanju. Ako grešnik ispuni obećanje, povrati što je oteo; ako prizna svoje grijehe, ljubi Boga i svoje bližnje, onda može biti siguran da je našao mir sa Bogom. To su bili rodovi koji su u ranijim godinama pratili vjerska probuđenja. Sudeći po tim rodovima, vidjelo se da je Bog blagoslovio ta probuđenja radi spasenja ljudskih duša i uzdizanja čovječanstva. {VB 376.3}

Ali mnoga probuđenja novoga vremena vidljivo se razlikuju od ispoljavanja božanske milosti koja je u prošlim vremenima pratila rad Božjih slugu. Istina, primjećuje se na sve strane veće interesiranje, mnogi priznaju da su se obratili, povećava se broj članova crkve, ali ipak rezultati nisu takvi da bi mogli opravdati vjerovanje da je nastao odgovarajući porast pravog duhovnog života. Svjetlost koja zasvijetli i brzo se ugasi ostavlja za sobom gušću tamu nego što je bila ranije. {VB 376.4}

Probuđenje se često izaziva na taj način što se budi mašta, uzbuđuju osjećanja i zadovoljava želja za onim što je novo i uzbudljivo. Oni koji se obraćaju na ovaj način malo žele da slušaju o biblijskim istinama i ne pokazuju naročito interesiranje za svjedočanstva proroka i apostola. Ako bogosluženje ne sadrži

ništa uzbudljivo, onda ih ne privlači. Vijest koja se obraća na zdrav razum ne nailazi ni na kakav odziv. Jasne opomene Božje Riječi koje se odnose na njihovo vječno dobro, ostaju nezapažene. {VB 377.5}

Za svaku istinski obraćenu dušu je odnos prema Bogu i prema stvarima vječnosti veliko životno pitanje. Ali gdje se u današnjim velikim crkvama može naći duh posvećenja Bogu? Obraćeni se ne odriču ni svoje oholosti ni ljubavi prema svijetu. Oni nisu više voljni da se odreknu sami sebe, da uzmu na sebe svoj križ i da pođu za blagim i krotkim Isusom nego prije svog obraćenja. Religija je postala predmetom podsmjeha nevjernih i skeptika, jer toliki od onih koji nose njeno ime ne poznaju njena načela. Sila pobožnosti je u mnogim crkvama gotovo izumrla. Izleti, crkvene predstave, crkvene lutrije, lijepe kuće, lična ukrašavanja — sve je to potislo misli o Bogu. Imanja, bogatstva i svjetski poslovi zaokupili su misli, a stvari od vječne vrijednosti samo se uzgred spominju. {VB 377.1}

Ali usprkos veoma rasprostranjenom opadanju vjere i pobožnosti, ipak u ovim crkvama ima pravih Kristovih sljedbenika. Prije nego što Bog bude pohodio svijet svojim sudovima, pojavit će se u njegovom narodu takvo probuđenje prave pobožnosti kakvo se nije vidjelo od vremena apostola. Na Božju djecu će se izliti njegov Duh i sila. U to će se vrijeme mnogi odvojiti od crkava u kojima je ljubav prema svijetu zauzela mjesto ljubavi prema Bogu i njegovoj Riječi. Mnogi od propovjednika i vjernih radosno će prihvatiti one velike istine koje će Bog dati da se u to vrijeme objavljuju da bi pripravile narod za drugi Gospodnji dolazak. Neprijatelj duša će htjeti da spriječi ovo djelo; i prije nego što dođe vrijeme takvog pokreta, pokušat će da ga osujeti podizanjem svojih lažnih pokreta. U onim crkvama koje će sotona moći da pokori pod svoju lažnu moć izazvat će uvjerenje da je na njih izliven naročiti Božji blagoslov; u njima će se pokazati veliko religiozno probuđenje. Mnogi će klicati od

radosti što Bog tako divno radi za njih a, u stvari, to djelo potječe od sasvim drugog duha. Sotona će pokušati da pod plaštom vjere proširi svoj utjecaj na cio kršćanski svijet. {VB 377.2}

U mnogim probuđenjima koja su se pojavila za vrijeme posljednjih pedeset godina bili su na djelu, manje više, isti utjecaji koji će se u budućnosti pokazati u većim pokretima. Uzbuđivat će se osjećanja, istina će se pomiješati sa lažju, što će ljude lako zavesti. Ali nitko ne mora da se prevari. U svjetlosti Božje Riječi neće biti teško da se utvrdi kakvog su karaktera ovi pokreti. Gdje se zanemaruje svjedočanstvo Biblije i gdje se god preziru jasne istine koje traže samoodricanje i odvajanje od svijeta, možemo biti sigurni da tu Bog neće dati svoj blagoslov. A prema pravilu koje nam je dao sam Krist: „Po rodovima njihovim poznat ćete ih!" (Matej 7, 16), lako će se utvrditi da ovi pokreti nisu djelo Božjeg Duha. {VB 377.3}

U istinama svoje Riječi Bog je otkrio ljudima samoga sebe, i svima onima koji ih prime, one su štit protiv sotoninih prijevara. Zanemarivanjem ovih istina otvaraju se vrata zlu koje se danas tako proširilo u vjerskom svijetu. Priroda i važnost Božjeg zakona gube se u velikoj mjeri iz vida. Krivo shvatanje o karakteru, trajanju i obaveznosti Božjeg zakona dovelo je do zabluda u pogledu obraćenja i posvećenja, a to je i uzrok niskog stanja pobožnosti u crkvama. Ovdje se nalazi tajna zašto u probuđenjima našega vremena nedostaje Duha i Božje sile. {VB 378.1}

U raznim vjerskim zajednicama ima ljudi koji se odlikuju pobožnošću. Oni priznaju ovu činjenicu i žale je. Profesor Edvards Park veli slijedeće o općim vjerskim prilikama Amerike: „Jedan od izvora opasnosti je nemarnost da se sa propovjedaonice ističe Božji zakon. U ranijim danima bila je propovjedaonica odjek glasa savjesti... Naši najbolji propovjednici dali su svojim propovjedima divno dostojanstvo time što su sli-jedili Spasiteljev primjer i isticali zakon, njegove zapovijesti i prijetnje. Često su ponavljali dva velika načela: da je zakon odraz božanskog savršenstva i da čovjek koji ne ljubi zakon ne ljubi ni evanđelje, jer je zakon, kao i evanđelje, ogledalo koje odsjajuje istinski Božji karakter. — Ova opasnost vodi drugoj, a to je da se potcjenjuje zlo grijeha, njegova rasprostranjenost i njegova kazna. Kao što je zakon pravedan, tako je neposlušnost nepravedna . . . {VB 378.2}

Slična ovim već spomenutim opasnostima jeste i opasnost potcjenjivanja Božje pravednosti. Moderni propovjednik naginje da božansku pravednost odvoji od božanske dobrote i da njegovu dobrotu više svede na osjećanje negoli da je uzdigne do načela. Nova teološka prizma rastavlja ono što je Gospod sastavio. Da li je božanski zakon nešto dobro ili zlo? — On je nešto dobro. Onda je i pravednost dobra, jer je ona naklonost volje da izvrši zakon. Iz navike potcjenjavanja božanske pravde i zakona, rasprostranjenosti i neminovnosti kažnjavanja ljudske neposlusnosti, lako se pada u naviku potcjenjivanja milosti koja je

donijela pomirenje za grijen." l\a ovaj način evanđelje u srcima ljudi gubi svoju vrijednost i važnost, i oni su uskoro spremni da odbace i samu Bibliju. {VB 378.3}

Mnogi vjerski učitelji tvrde da je Krist svojom smrću ukinuo zakon i da su od sada ljudi oslobođeni od njegovih obaveza. Ima i takvih koji ga prikazuju kao težak jaram i, nasuprot robovanju zakonu, ističu neograničenu slobodu koju mogu da uživaju pod evanđeljem. {VB 379.1}

Proroci i apostoli gledali su sasvim drukčije na sveti Božji zakon. David je rekao: „Hodit ću slobodno jer tražim zapovijesti tvoje." Psalam 119, 4b. Apostol Jakov, koji je pisao poslije Kristove smrti, ukazivao je na deset zapovijesti kao na „carski zakon", „savršen zakon slobode". (Jakob 2, 8; 1, 25.) A pisac Otkrivenja, više od pola vijeka poslije Kristovog raspeća, izgovorio je blagoslov nad onima „koji tvore zapovijesti njegove, da im bude vlast na drvo život, i da uđu na vrata u grad". (Otkrivenje 22, 14.) {VB 379.2}

Tvrđenje da je Krist svojom smrću ukinuo zakon svoga Oca jeste bez ikakvog temelja. Da se zakon mogao promijeniti ili ukinuti, onda Krist ne bi morao umrijeti da spasi čovjeka od kazne zbog grijeha. Kristova smrt, umjesto da je zakon ukinula, dokazala je da je on nepromjenljiv. Božji Sin je došao da „učini zakon velikim i slavnim". (Izaija 42, 21.) On je rekao: „Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke." „Dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjeg slovca ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši." Matej 5, 17. 18. A o sebi samome veli: „Hoću činiti volju tvoju, Bože moj, i zakon je tvoj meni u srcu." Psalam 40, 8. {VB 379.3}

Božji zakon je nepromjenljiv već po svojoj prirodi. On je otkrivenje volje i karaktera svoga Tvorca. Bog je ljubav, i njegov zakon je ljubav. Njegova dva velika načela su ljubav prema Bogu i ljubav prema čovjeku. „Dakle je ljubav izvršenje zakona." Rimljanima 13, 10. Bog je pravda i istina; to je osobina i njegovog zakona. Psalmista kaže: „Zakon je tvoj istina", „jer su sve zapovijesti tvoje pravedne." Psalam 119, 142. 172. A apostol Pavao izjavljuje: „Tako je dakle zakon svet, i zapovijest sveta i pravedna i dobra." Rimljanima 7, 12. Ovakav zakon, koji je izraz Duha i Božje volje, mora da je isto tako vječan kao i njegov Tvorac. {VB 379.4}

Obraćenje i posvećenje znači pomirenje sa Bogom, koje se zbiva na taj način što čovjek dolazi u suglasnost sa načelima Božjeg zakona. U početku čovjek je bio stvoren po Božjem obličju. On je bio u potpunom skladu sa prirodom i Božjim zakonom, a načela pravde bila su upisana u njegovom srcu. Ali grijeh ga je otuđio od njegovog Stvoritelja. U njemu se nije više ogledalo Božje obličje. Njegovo je srce bilo u neprijateljstvu sa načelima Božjeg zakona. „Jer tjelesno mudrovanje neprijateljstvo je Bogu, jer se ne pokorava zakonu Božjemu niti može." Rimljanima 8, 7. Ali „Bogu tako omilje svijet da je i Sina svoga jedinorodnoga dao", da bi se čovjek mogao pomiriti sa Bogom. Kristovom zaslugom čovjek može da bude doveden u jedinstvo sa svojim Stvoriteljem. Njegovo srce mora biti

obnovljeno božanskom milošću. On mora da dobije nov život odozgo. Ta promjena je novorođen je, bez kojega, kaže Isus, čovjek „ne može vidjeti Božje carstvo." {VB 380.1}

Prvi korak ka pomirenju sa Bogom jeste osvjedočenje o grijehu. „Grijeh je bezakonje." „Kroz zakon dolazi poznanje grijeha." 1. Ivanova 3, 4; Rimljanima 3, 20. Da bi uvidio svoju krivicu, grešnik mora da ispituje svoj karakter prema božjem velikom mjerilu pravde. Zakon je ogledalo koje pokazuje savršenstvo jednog ispravnog karaktera i osposobljava čovjeka da otkrije greške u sebi samome. {VB 380.2}

Zakon otkriva čovjeku njegove grijehe, ali ne daje nikakav lijek. Dok poslušnima obećava život, u isto vrijeme objavljuje da je smrt plata prijestupnicima. Samo Kristovo evanđelje može grešnika da spasi od grijeha i prokletstva. On se mora pokajati pred Bogom, čiji je zakon prestupio, i pokazati čvrstu vjeru u Krista kao veliku žrtvu pomirenja. Time dobiva „oproštenje pređašnih grijeha" i postaje učesnikom božanske prirode. On je Božje dijete, jer je primio Duha posinaštva kojim viče: „Aba, Oče!" {VB 380.3}

Da li mu je sada dozvoljeno da prestupa Božji zakon? Pavao pita: „Kvarimo li dakle zakon vjerom?" Zatim odgovara: „Bože sačuvaj, nego ga još utvrđujemo." „Jer koji umrijesmo grijehu, kako ćemo još živjeti u njemu?" Rimljanima 3, 31; 6, 2. A Ivan veli: „Jer je ovo ljubav Božja da zapovijesti njegove držimo; i zapovijesti njegove nisu teške." 1 Ivanova 5, 3. Novorođenjem srce dolazi u suglasnost sa Bogom i u sklad sa njegovim zakonom. Kada se u grešniku dogodi ova velika promjena, onda je on prešao iz smrti u život, iz grijeha u svetost, od prijestupa i bune u poslušnost i vjernost. Prestao je stari život otuđivanja od Boga; započeo je nov život pomirenja, vjere i ljubavi. Tada se u nama ispunjava „pravda zakona" jer „ne živimo po tijelu, nego po duhu". Rimljanima 8, 4. Tada duša govori: „Kako ljubim zakon tvoj! Vas dan mislim o njemu." Psalam 119, 97. {VB 380.4}

„Zakon Gospodnji je savršen, krijepi dušu." Psalam 19, 7. Bez zakona čovjek nema pravoga pojma o Božjoj svetosti i čistoti i o svojoj ličnoj krivici i nečisto ti. On nema pravo osvjedočenje o grijehu i ne osjeća potrebu za pokajanjem i obraćenjem. Pošto se ne osjeća izgubljenim kao prijestupnik Božjeg zakona, nije ni svjestan da mu je potrebna Kristova krv pomirenja. Takav se nada u spasenje bez potpune promjene srca i života. Otuda ima mnogo površnih obraćenja, i mnogi se priključuju crkvi, a da se nikada nisu sjedinili sa Kristom. {VB 381.1}

Pogrešne teorije o posvećenju, koje se javljaju zbog zanemarivanja ili odbacivanja Božjeg zakona zauzimaju značajno mjesto u današnjim vjerskim pokretima. Ove teorije su lažne u nauci i opasne u svojim praktičnim rezultatima; a činjenica da su one naišle na opći ,odziv, ističe još više potrebu da svi treba da jasno razumiju šta Sveto pismo uči u pogledu ovog pitanja. {VB 381.2}

Pravo posvećenje je biblijska nauka. Apostol Pavao veli u svojoj poslanici crkvi u Solunu: „Jer je ovo volja Božja da budete sveti.” I on ih moli: „A sam Bog mira da posveti vas cijele u svačemu.” 1. Solunjanima 4, 3; 5, 22. Biblija jasno uči šta je posvećenje i kako se ono može postići. Spasitelj je molio za svoje učenike: „Posveti ih istinom svojom; riječ je tvoja istina.” Ivan 17, 17. 19. I Pavao uči da će vjerni biti posvećeni Svetim Duhom (Rimljanima 15, 16). Šta je rad Svetoga Duha? Isus je rekao svojim učenicima: „A kad dođe On, Duh istine, uputit će vas na svaku istinu.” Ivan 16, 13.1 psalmista veli: „Sve su zapovijesti tvoje istina.” Psalam 119, 86. Božjom Riječju i Božjim Duhom otkrivaju se čovjeku velika načela pravde koja su utjelovljena u Božjem zakonu. Pošto je Božji zakon „svet, pravedan i dobar”, a on je odraz božanskog savršenstva, to znači da će i karakter koji se razvija poslušnošću ovome zakonu biti svet. Krist je savršen primjer ovakvog karaktera. On je kazao: „Ja sam održao zapovijesti svoga Oca.” „Jer ja svagda činim što je njemu ugodno.” Ivan 15, 10; 8, 29. Kristovi sljedbenici treba da su slični njemu — Božjom milošću treba da izgrade karakter koji će biti u skladu sa načelima njegovog svetog zakona. To je biblijsko posvećenje. {VB 381.3}

Ovo djelo može se izvršiti jedino vjerom u Krista i silom Božjeg Duha. Pavao savjetuje vjerne: „Gradite spasenje svoje sa stranom i drhtanjem. Jer je Bog što čini u vama da hoćete i učinite kao što mu je ugodno.” Filipljanima 2, 12. 13. Kršćanin će osjećati podsticanje na grijeh, ali će biti stalno u borbi protiv njega. Ovdje je potrebna Kristova pomoć. Ljudska slabost se udružuje sa božanskom silom, i vjera kliče: „A Bogu hvala koji nam dade pobjedu kroz Gospoda našega Isusa Krista.” 1. Korin-ćanima 15, 57. {VB 382.1}

Sveto pismo jasno pokazuje da je djelo posvećenja postepeno. Kada grešnik obraćenjem nađe mir sa Bogom kroz krv očišćenja, tada je tek započeo krišćanski život. Sad on mora da se da „na savršenstvo”, da naraste do savršenog čovjeka, „u mjeru rasta visine Kristove”. (Efežanima 4, 13.) Apostol Pavao piše: „Jedno velim: što je ostrag zaboravljam, a za onim što je naprijed sežem se, i trčim k bilježi, i daru gornjega zvanja Božjega u Kristu Isusu.” Filipljanima 3, 13. 14. A Petar navodi stepenice po kojima se dolazi do biblijskog posvećenja: „Baš zato upotrebite svu dobru volju i pokažite u vjeri svojoj vrlinu, u vrlini znanje, u znanju uzdržanje, u uzdržanju trpljenje, u trpljenju pobožnost, u pobožnosti bratoljubije, a u bratoljublju ljubav... jer, ako to činite, nećete nikada pogriješiti.” 2. Petrova 1, 5-10. {VB 382.2}

Oni koji su na sebi iskusili pravo biblijsko posvećenje pokazat će u svemu ponizan duh. Kao i Mojsije, i oni su ugledali divno veličanstvo svetosti i uvidjeli svoju ličnu nedostojnost u poređenju sa čistotom i uzvišenom savršenošću Vječnoga. {VB 382.3}

Prorok Danijel je bio primjer pravog posvećenja. Njegov dug život bio je ispunjen plemenitom službom Gospodu. On je bio nebu „mili čovjek”. (Danijel 10, 11.) Ali, umjesto da tvrdi da je svet i čist, ovaj poštovani prorok ubraja sebe u stvarno grešni Izrael kada je kod Boga posredovao za svoj narod: „Jer ne pravde svoje radi, nego radi velike milosti tvoje

padamo pred tobom moleći se ...” „Zgriješismo i bezbožni bismo.” Dalje nastavlja: „A dok ja još govorah i moljah se i ispovijedah grijeh svoj i grijeh naroda svojega Izraela.” A kad mu se drugom prilikom pojavio Božji Sin, rekao je: „Ljepota mi se nagrdi i ne imah snage.” Danijel 9, 18. 15. 20; 10, 8. {VB 382.4}

Kada je Job čuo iz oluje glas Gospodnji, uzviknuo je: „Zato poričem, i kajem se u prahu i pepelu.” O Jobu 42, 6. Kada je Izaija u svoje vrijeme vidio slavu Gospodnju i herubime koji su klicali: „Svet, svet, svet je Gospod nad vojskama”, uzviknuo je: „Jaoh meni, pogiboh!” Izaija 6, 3. 5. Kada je Pavao bio odnesen do trećega neba i čuo neizrecive riječi, koje ne može izgovoriti ni jedan čovjek, govorio je o samome sebi kao o „najmanjem od sviju svetih”. (2. Korićanima 12, 2-4.) (Efežanima 3, 8.) A omiljeni Ivan, koji je ležao na Isusovim grudima i vidio njegovu slavu, pao je kao mrtav pred noge anđela. (Otkrivenje 1, 17.) {VB 383.1}

U onih koji žive u sjenci križa Golgote nema samouzvišenja i hvalisavog tvrđenja da su bez grijeha. Oni su svjesni da je njihov grijeh prouzrokovao duševni strah koji je slomio srce Božjeg Sina; i ta pomisao vodi ih poniznosti. Oni koji žive u uskoj zajednici sa Isusom najbolje poznaju slabosti i grijehe čovječanstva, a njihova jedina nada počiva na zaslugama razapetoga i uskrslog Spasitelja. {VB 383.2}

Posvećenje koje se sada javlja u kršćanskom svijetu nosi u sebi duh samouzvišenja i ravnodušnosti prema Božjem zakonu, koji ga prikazuje nečim stranim u odnosu na biblijsku vjeru. Njegove pristalice uče da je posvećenje djelo kojim se, jedino vjerom, odjednom postiže savršena svetost. „Samo vjeruj”, vele oni, „i primit ćeš blagoslov.” Nisu potrebni nikakvi dalji napori od strane primaoca blagoslova. Oni u isto vrijeme poriču važnost Božjeg zakona i tvrde da su oslobođeni od obaveza da drže zapovijesti. Ali zar je moguće da ljudi postanu sveti i da budu u suglasnosti sa voljom i karakterom Božjim, bez prihvatanja načela koja su izraz Božje prirode i volje, i koja pokazuju što je njemu ugodno? {VB 383.3}

Zelja za jednom lakom religijom koja ne traži nikakav napor, samosavlađivanje ni napuštanje ludosti svijeta, — načinila je nauku o vjeri, pa i samu vjeru, popularnom. Ali šta kaže Božja Riječ? Apostol Jakov veli: „Kakva je korist, braćo moja, ,ako tko reče da ima vjeru, a djela nema? Zar ga može vjera spasiti?” „Ali hoćeš li razumjeti, o čovječe sujetni, da je vjera bez djela mrtva? Abraham, otac naš; ne opravda li se djelima kad prinese Izaka, sina svojega, na oltaru? Vidiš da vjera pomože djelima njegovim, i kroz djela savrši se vjera?” „Vidite li, dakle, da se djelima pravda čovjek, a ne samom vjerom?” Jakov 2, 14-24. {VB 383.4}

Svjedočanstvo Božanske riječi protivi se ovoj opasnoj nauci o vjeri bez djela. Zahtijevati naklonost neba, a ne ispunjavati uvjete pod kojima možemo postići milosrđe, to nije vjera nego drskost; jer prava vjera ima svoj temelj u obećanjima i propisima Svetoga pisma. {VB 384.1}

Neka se nitko ne vara vjerujući da može postati svet ako hotimice prestupa neku Božju zapovijest. Grijeh koji svjesno činimo ušutkuje glas Svetoga Duha i odvaja čovjeka od Boga. Grijeh je prestupanje zakona, a „koji god griješi (prestupa zakon), ne vidje ga niti ga pozna" (1. Ivanova 3, 6.) Iako Ivan u tvojim poslanicama tako opširno govori o ljubavi, on se ipak ne ustručava da otkrije pravi karakter onih koji tvrde da su sveti, a žive u prijestupu božanskog zakona. „Koji govori: poznajem ga, a zapovijesti njegovih ne drži, laža je, i u njemu istine nema; a koji drži riječ njegovu, u njemu je zaista ljubav Božja savršena; po tom poznajemo da smo u njemu." 1. Ivanova 2, 4. 5. Ovdje je kamen probe svake čovjekove vjere. Mi ne možemo nijednoga čovjeka smatrati svetim dok ga nismo izmjerili jedinim božanskim mjerilom svetosti na nebu i na zemlji. Ako ljudi ne priznaju važnost moralnog zakona, ako omalovažavaju Božje zapovijesti i olako ih uzimaju, ako prestupaju ma i najmanju od ovih zapovijesti, i tako uče druge, Bog će ih smatrati nedostojnima, i onda možemo znati da je njihovo tvrđenje da su sveti neosnovano. {VB 384.2}

Onaj koji tvrdi da je bez grijeha, time dokazuje da je daleko od svetosti. On nema pravoga pojma o Božjoj neizmjernoj čistoti i svetosti i o onome što treba da postanu oni koji žele da budu u suglasnosti sa Njegovim karakterom; on nema pravoga pojma o čistoti i uzvišenoj nježnosti Isusovoj, a ni o zloći grijeha, i zato on smatra samog sebe svetim. Što je dalje od Krista, što su netačniji njegovi pojmovi o karakteru i Božjim zahtjevima, to će u svojim očima izgledati pravedniji. {VB 384.3}

Posvećenje koje ističe Sveto pismo obuhvata cijelo biće — duh, dušu i tijelo. Pavao se molio za Solunjane da se cio njihov „duh i duša i tijelo sačuvaju bez krivice za dolazak Gospoda našega Isusa Krista". (1. Solunjanima 5, 23.) Na drugom mjestu on piše vjernima: „Molim vas, dakle, braćo, milosti Božje radi, da date tjelesa svoja u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu." Rimljanima 12, 1. U vrijeme staroga Izraela svaka žrtva koja se prinosila Gospodu bila je pažljivo ispitana. Ako se pronašla bilo kakva mana na životinji za žrtvu, ona je bila odbijena, jer je Bog odredio da žrtva mora biti „bez mane". Tako je kršćanima naređeno da dadu svoja tijela u „žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu". Da bi to mogli činiti, sve njihove snage moraju da budu sačuvane u najboljem stanju. Svaki postupak koji slabi čovjekovu tjelesnu ili duševnu snagu onesposobljava ga za službu njegovom Stvoritelju. Može li Bogu biti ugodno kada mu žrtvujemo nešto što nije najbolje? Krist je rekao: „Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim." Oni koji ljube Gospoda svim srcem svojim nastojat će da mu posvete najbolju službu svoga života i stalno će se truditi da svaku sposobnost svoga bića dovedu u sklad sa određenim zakonima, što će usavršiti njihove sposobnosti, da čine njegovu volju. Oni neće popuštanjem prohtjevima i strastima slabiti ili pogani ti žrtvu koju prinose svome nebeskom Ocu. {VB 384.4}

Petar veli: „Da se čuvate od tjelesnih želja, koje vojuju na dušu." 1. Petrova 2, 11. Svako grešno zadovoljavanje otupljuje umne snage i slabi duševne i duhovne sposobnosti, tako da Božja Riječ ili Sveti Duh mogu slabo da utječu na srce. Pavao je pisao Korinćanima: „Da očistimo sebe od svake poganštine tijela i duha i da tvorimo svetinju u strahu Božjemu." 2.

Korinćanima 7, 1. A plodovima Duha koji su: „ljubav, radost, mir, trpljenje, dobrota, milost, vjera, krotost", dodaje i „uzdržanje". (Galaćanima 5, 22. 23.) {VB 385.1}

A koliko njih koji se zovu kršćanima, usprkos ovih nadahnutih opomena, slabe svoje snage u potjeri za raznim dobicima i klanjanjem modi! Koliko njih ponižava ju svoje ljudsko dostojanstvo žderanjem, pijanstvom i zabranjenim uživanjima! A crkva, umjesto da žigoše ovo zlo, još ga i ohrabruje podavajući se i sama uživanjima, želji za dobitkom i raznim zadovoljstvima, da bi napunila svoju blagajnu, što ljubav prema Kristu ne može da im osigura. Kada bi Isus ušao u današnje crkve i tamo vidio ono nesveto ponašanje i nesvetu trgovinu koja se čini u ime vjere, zar ne bi istjerao ove oskvrnitelje kao što je nekada istjerao mjenjače novca iz hrama? {VB 385.2}

Lako se život kršćanina odlikuje poniznošću, ne bi trebalo da se na njemu vidi tuga i potištenost. Na nama je da tako živimo da se to Gospodu svidi i da nas može blagosloviti. Naš ne- {VB 385.3}

Apostol Jakov veli da je mudrost koja dolazi odozgo „najprije čista". (Jakov 3, 17.) Kada bi Jakov sreo one koji uzimaju sveto ime Isusovo u svoja duhanom zaprljana usta, čija su tijela i dah prožeti ovim odvratnim mirisom i koji njime truju nebeski zrak i sve oko sebe primoravaju da udišu taj otrov — zar apostol čistoga evanđelja ne bi osudio ovako odvratni običaj kao zemaljski, čulni i đavolski? Robovi duhana mogu tvrditi da su sveti, mogu govoriti o svojoj nadi na nebo, ali Božja Riječ kaže: „Neće u njega ući ništa pogano." Otkrivenje 21, 27. {VB 386.1}

„Ili ne znate da su tjelesa vaša crkva Svetoga Duha koji živi u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji? Jer ste kupljeni skupo. Proslavite dakle Boga u tjelesima svojim i u dušama svojim, što je Božje." 1. Korinćanima 6, 19. 20. Onaj čije je tijelo crkva Svetoga Duha neće nikada biti rob neke štetne navike. Njegove snage pripadaju Kristu koji ga je otkupio svojom krvlju. Sve što ima pripada Bogu. Kako može da bude bez krivice ako rasipa ovo povjereno mu dobro? Mnogi kršćani troše svake godine ogromne svote na nekorisna i štetna uživanja, dok duše propadaju zbog nedostatka hljeba života. Bog biva zakidan u prinosima i darovima zato što ljudi više troše na oltar štetnih uživanja nego što daju za pomaganje siromašnih ili za širenje evanđelja. Kada bi svi koji govore da su Kristovi sljedbenici zaista bili posvećeni, onda bi njihova sredstva, umjesto da budu potrošena na nekorisna i štetna zadovoljstva, ušla u Gospodnju haznu i kršćani bi bili primjer umjerenosti, samoodricanja i samopožrtvovanja. Onda bi oni bili vidjelo svijetu. {VB 386.2}

Svijet se odao zadovoljavanju svojih prohtjeva. „Tjelesna želja, i želja očiju, i ponos života" vladaju svijetom. Ali Kristovi sljedbenici imaju svetiji poziv: „Zato izađite između njih i odvojite se, govori Gospod, i ne dohvatajte se do nečistote, i ja ću vas primiti." 2. Korinćanima 6, 17. U svjetlosti Božje riječi slobodno možemo izjaviti da posvećenje ne

može biti pravo ako ne donosi potpuno odricanje od grešnih želja i tjelesnih zadovoljstava. {VB 386.3}

Onima koji ispunjavaju uvjete: „Zato izađite između njih i odvojite se, i ne dohvatajte se do nečistote", Bog obećava: „I bit „Kad dakle vi, zli budući, umijete dobre dare davati djeci svojoj, koliko će više Otac nebeski dati Duha Svetoga onima koji ištu od njega?" Luka 11, 13. „I ako što zatražite u ime moje, ja ću učiniti." „Do sada ne iskaste ništa u ime moje; tražite i primit ćete, da radost vaša bude ispunjena." Ivan 14, 14; 16, 24. ću vam otac, i vi ćete biti moji sinovi i kćeri, govori Gospod Svedržitelj." 2. Korinćanima 6, 17. lb. Preimućstvo je i dužnost svakoga kršćanina da ima bogato iskustvo u Božjim stvarima. „Ja sam vidjelo svijetu", rekao je Spasitelj, „tko ide za mnom, neće hoditi po tami, nego će imati vidjelo života." Ivan 8, 12. „A put je pravednički kao svijetlo vidjelo, koje sve većma svijetli dok ne bude pravi dan." Priče 4, 18. Svaki korak vjere i poslušnosti dovodi dušu u užu vezu sa Vidjelom svijeta, u „kome nema nikakve tame". Sjajni zraci Sunca pravde sjaje na Božje sluge, i oni treba da odsjajivaju njegovom svjetlošću. Kao što nam zvijezde govore da na nebu postoji veliko vidjelo čiji ih sjaj obasjava, tako isto i kršćani moraju da znaju da na prijestolu svemira sjedi Bog čiji je karakter dostojan hvale i podražavanja. Rodovi njegovog Duha, čistota i svetost njegovog karaktera otkrit će se u njegovim svjedocima. {VB 386.4}

U poslanici Kološanima Pavao opisuje bogate blagoslove koji su obećani Božjoj djeci: „Toga radi... ne prestajemo za vas moliti se Bogu i iskati da se ispunite poznavanjem volje njegove u svakoj premudrosti i razumu duhovnome, da živite pristojno Bogu na svako ugađanje i u svakome dobrom djelu da budete plodni, i da rastete u poznanju Božjemu, jačajući svakom snagom po sili slave njegove, i u svakom trpljenju i dugom podnošenju s radošću." Kološanima 1, 9-11. {VB 387.1}

Pavao ponovo piše o svojoj želji da braća u Efezu sasvim upoznaju uzvišenost kršćanskih preimućstava. Najjasnijim izrazima otkriva im divnu moć i saznanje koje bi mogli imati kao sinovi i kćeri Svevišnjega. Njihovo je preimućstvo da se mogu utvrditi „Duhom njegovim za unutrašnjeg čovjeka", da budu „ukorijenjeni i utemeljeni u ljubavi" da bi mogli „razumjeti sa svima svetima šta je širina i dužina i dubina i visina, i poznati pretežniju od razuma ljubav Kristovu." Apostolova molitva dostiže vrhunac preimućstva kad se moli: „Da se ispunite svakom puninom Božjom". Efežanima 3, 16-19. {VB 387.2}

Ovdje nam se pokazuje uzvišeni cilj, koji i mi možemo postići vjerom u obećanja našeg nebeskog Oca ako ispunimo od njega postavljene zahtjeve. Kristovom zaslugom imamo pristup prijestolu neizmjerne Sile. „Koji dakle svoga Sina ne poštedje, nego ga predade za sve nas, kako dakle da nam s njim sve ne daruje?" Rimljanima 8, 32. Otac je dao svome Sinu svoga Duha bez mjere, i mi možemo biti učesnici njegove punine. Isus veli: beski Otac ne želi da uvijek osjećamo da smo pod osuđenjem i u tami. Nije dokaz prave poniznosti ako hodamo spuštene glave, a srce nam je ispunjeno mislima o sebi. Možemo doći Isusu da nas

On očisti; tada ćemo biti bez stida i grižnje savjesti pred zakonom. „Nikakva sad nema osuđenja onima koji su u Kristu Isusu i ne hode po tijelu nego po Duhu.” (Rimljanima 8, 1.) {VB 387.3}

Isusovom zaslugom otpali Adamovi sinovi postaju „djeca Božja”. „Jer i onaj koji posvećuje, i oni koji se posvećuju, svi su od jednoga; zaradi toga uzroka ne stidi se nazvati ih braćom.” Jevrejima 2, 11. Život kršćanina treba da je život vjere, pobjede i radosti u Bogu. „Jer svaki koji je rođen od Boga, pobjeđuje svijet; i vjera je naša ova pobjeda koja pobijedi svijet.” 1. Ivanova 5, 4. Pravo je rekao Božji sluga Nehemija: „Jer je radost Gospodnja vaša sila.” Nehemija 8, 10. A Pavao piše: „Radujte se svagda. Molite se Bogu bez prestanka. Na svačemu zahvaljujte; jer je ovo volja Božja u Kristu Isusu za vas.” 1. Solunjanima 5, 17. 18. {VB 388.1}

To su plodovi biblijskog obraćenja i posvećenja; ali pošto se kršćanski svijet tako ravnodušno odnosi prema velikim načelima pravde otkrivenim u Božjem zakonu, zato se ti plodovi tako rijetko vide. To je razlog zašto se tako malo pokazuje ono duboko i stalno djelovanje Božjega Duha, koje je karakteriziralo buđenja u ranijim godinama. {VB 388.2}

Gledajući na Gospoda, mi se preobražavamo. Ali pošto su zanemareni oni sveti propisi u kojima je Bog ljudima otkrio savršenstvo i svetost svoga karaktera, a pažnju ljudi privlače ljudske nauke i teorije, onda nije ni čudo što se u crkvama pojavilo opadanje prave pobožnosti. Gospod je rekao: „Jer dva zla učini moj narod: ostaviše mene, izvor žive vode, i iskopaše sebi studence, studence isprovaljivane, koji ne mogu da drže vode.” (Jeremija 2, 13.) {VB 388.3}

„Blago čovjeku koji ne ide na vijeće bezbožničko ... nego mu je omilio zakon Gospodnji i o zakonu njegovu misli dan i noć! On je kao drvo usađeno kraj potoka, koje rod svoj donosi u svoje vrijeme, i kojemu list ne vene: što god radi, u svemu napreduje.” Psalam 1, 1-3. Samo ako se Božjem zakonu vrati nje-govo pravo mjesto, moći će doći do probuđenja prvobitne vjere i prave pobožnosti među onima koji se smatraju Božjim narodom. „Gospod reče ovako: stanite na putovima i pogledajte, i pitajte za stare staze, koji je put dobar, pa idite po njemu, i naći ćete mir duši svojoj.” Jeremija 6, 16. {VB 388.4}

POGLAVLJE 28.—ISTRAŽNI SUD

Prorok Danijel piše: „Gledah dokle se postaviše prijestoli, i Starac sjede, na kome bješe odijelo bijelo kao snijeg, i kosa na glavi kao čista vuna, prijesto mu bješe kao plamen ognjeni, točkovi mu kao oganj razgorio. Rijeka ognjena izlažaše i tecijaše ispred njega, tisuće tisuća služahu mu, i deset tisuća po deset tisu-ća stajahu pred njim; sud sjede, i knjige se otvoriše." Danijel 7, 9-10. {VB 389.1}

Tako je proroku u viđenju pokazan veliki i svečani dan, u koji će Sudac cijelog svijeta pregledati karakter i život svakoga čovjeka i kada će svakome biti dano po njegovim djelima. Starac je Bog Otac. Psalmista veli: „Prije nego se gore rodiše i sazda se zemlja i vasiljena, i od vijeka i do vijeka ti si Bog." Psalam 90, 2. Onaj koji je začetnik svega života i izvor svih zakona predsjedavat će na ovome sudu. Kao sluge i svjedoci prisustvovat će ovom velikom sudu sveti anđeli, na broju „tisuće tisuća, i deset tisuća po deset tisuća". {VB 389.2}

„I gle, kao Sin čovječji iđaše s oblacima nebeskim, i dođe do Starca i stade pred njim. I dade mu se vlast i slava i carstvo da mu služe svi narodi i plemena i jezici; vlast je njegova vlast vječna, koja neće proći, i carstvo se njegovo neće rasuti." Danijel 7, 13. 14. Ovdje opisani Kristov dolazak nije njegov drugi dola-zak na zemlju. On dolazi pred „Starca" na nebu da primi vlast, slavu i carstvo koje će mu biti dano na kraju njegove posredničke službe. Ovaj dolazak, a ne njegov drugi dolazak na zemlju, dogodio se prema proročanstvu na kraju 2300 godina, to jest 1844. godine. U pratnji nebeskih anđela, naš Poglavar svećenički ušao je u svetinju nad svetinjama i došao tamo pred Boga da izvrši posljednji dio svoje službe za ljude — da obavi djelo istražnoga suda i izvrši pomirenje za sve one koji su nađeni dostojni njegove milosti. {VB 389.3}

U simboličkoj službi na Dan očišćenja imali su pravo da uzmu učešća samo oni koji su pred Bogom priznali svoje grijehe i pokajali se, i čiji su grijesi krvlju žrtve za grijeh bili preneseni u svetinju. Tako su i na veliki dan konačnog očišćenja i istražnog suda uzeti u obzir samo slučajevi onih koji pripadaju Božjem narodu. Sud nad bezbožnicima je posebno i odvojeno djelo, koje će se kasnije vrsiti. „Jer je vrijeme da počne sud od kuće Božje; ako li se najprije od vas počne, kakav će biti posljedak onima što se protive Božjemu evanđelju?" 1. Petrova 4, 17. {VB 390.1}

Nebeske knjige, u kojima su zabilježena imena i djela ljudi, bit će mjerodavne za donošenje odluke na sudu. Prorok Danijel veli: „Sud sjede, i knjige se otvoriše." Danijel 7, 10. Pisac Otkrivenja, opisujući isti događaj, dodaje: „I druga se knjiga otvori, koja je knjiga života; i sud primiše mrtvaci, kao što je napisano u knjigama, po djelima svojim." Otkrivenje 20, 12. {VB 390.2}

Knjiga života sadrži imena svih onih koji su ikada bili u Božjoj službi. Isus je rekao svojim učenicima: „Nego se radujte što su vaša imena zapisana na nebesima." Luka 10, 20.

Pavao govori o svojim vjernim pomagačima, „kojih su imena u knjizi života”. (Filipljanima 4, 3.) Danijel, gledajući na „žalosno vrijeme kakvog nikada nije bilo”, kaže da će Božji narod biti izbavljen, „svaki koji se nađe zapisan u knjizi”. (Danijel 12, 1.) A Otkrivenje govori da će samo oni smjeti da uđu u Božji grad čija su imena „napisana u životnoj knjizi Jagnjeta”. (Otkrivenje 21, 27.) {VB 390.3}

„Knjiga za spomen” je napisana pred Gospodom, i u njoj su zabilježena dobra djela onih „koji se boje Gospoda i misle o imenu njegovu”. (Malahija 3, 16.) Njihove riječi vjere, njihova djela ljubavi — sve je to zapisano na nebu. Nehemija misli na ovu knjigu kad kaže: „Pomeni me, Bože moj, za to, i nemoj izbrisati dobara mojih koja učinih domu Boga svojega i službi njegovoj.” Nehemija 13, 14. U ovoj knjizi za spomen ovjekovječeno je svako pravedno djelo. Tu je tačno zapisano svako pobijeđeno iskušenje, svako nadvladano zlo i svaka riječ nježnog saučešća. Tu se nalazi zapisano svako požrtvovano djelo, svaki bol ili patnja pretrpljeni radi Krista. Psalmista veli: „U tebe je izbrojeno moje potucaanje, suze se moje čuvaju u sudu kod tebe; one su u knjizi tvoj oj.” Psalam 56, 8. {VB 390.4}

Tamo se vodi i izvještaj o ljudskim grijesima. „Jer će svako djelo Bog iznijeti na sud i svaku tajnu, bila dobra ili zla.” Propovjednik 12, 14. Spasitelj je rekao: „A ja vam kažem da će za svaku praznu riječ koju reku ljudi dati odgovor u dan strašnoga suda. Jer ćeš se svojim riječima opravdati, i svojim ćeš se riječima osuditi.” Matej 12, 36. 37. Tajne namjere i pobude nalaze se u nepogrešivom izvještaju, jer će Bog „iznijeti na vidjelo što je sakriveno u tami, i objavit će namjere srca.” (1. Korinćanima 4, 5.) „Eto, napisano je preda mnom, za bezakonja vaša i za bezakonja otaca vaših, veli Gospod.” Izaija 65, 6. 7. {VB 390.5}

Svako ljudsko djelo će biti podvrgnuto ispitivanju i bit će ubilježeno kao vjernost ili nevjernost. Pored svakog imena u nebeskim knjigama bit će zapanjujućom tačnošću upisana svaka rđava riječ, svaki sebičan postupak, svaka neispunjena dužnost, svaki tajni grijeh, kao i svako licemjerstvo. Zanemarene opomene i ukori koje nam nebo šalje, uzalud potrošeno vrijeme, neiskorišćene prilike, naš utjecaj na dobro ili zlo, sa svojim dalekosežnim posljedicama — sve je to vjerno zapisao anđeo zapisničar. {VB 392.1}

Božji zakon je mjerilo po kome će se na sudu mjeriti život i karakter svakog čovjeka. Propovjednik kaže: „Boga se boj i zapovijesti njegove drži, jer to je sve čovjeku. Jer će svako djelo Bog iznijeti na sud i svaku tajnu, bila dobra ili zla.” Propovjednik 12, 13. 14. Apostol Jakov opominje svoju braću: „Tako govorite i tako tvorite kao oni koji će zakonom slobode biti suđeni.” Jakov 2, 12. {VB 392.2}

Oni koji na sudu budu pronađeni dostojnima imat će udjela u uskrsenju pravednika. Isus je rekao: „A koji se udostoje dobiti onaj svijet i uskrsenje iz mrtvih.. . jesu kao anđeli; i sinovi su Božji kad su sinovi uskrsenja.” Luka 20, 35. 36. I opet veli: „I izići će koji su činili dobro u uskrsenje života.” Ivan 5, 29. Umrli pravednici neće uskrsnuti dok se ne završi sud na kome će biti proglašeni dostojnima „uskrsenja života”. Prema tome, oni neće biti prisutni

lično na sudu kada se bude ispitivao izvještaj o njihovom životu i rješavao njihov slučaj. {VB 392.3}

Isus će doći kao njihov zastupnik pred Boga da se zauzme za njih. „Ako tko sagriješi, imamo zastupnika kod Oca, Isusa Krista pravednika." 1. Ivanova 2, 1. „Jer Krist ne uđe u rukotvorenu svetinju, koja je slika prave, nego u samo nebo, da se pokaže sad pred licem Božjim za nas." „Zato i može uvijek spasti one koji kroza nj dolaze Bogu, kad svagda živi da se može moliti za njih." Jevrejima 9, 24; 7, 25. {VB 392.4}

Kad se sudske knjige budu otvorile, pred Bogom će se ispitati život svakoga koji je vjerovao u Isusu. Naš Zastupnik će početi prvo sa onima koji su u početku živjeli na zemlji, zatim će ići dalje od pokoljenja do pokoljenja, i napokon će završiti sa živima. Svako ime će biti spomenuto, slučaj svakog pojedinca bit će tačno ispitan. Neka imena će biti primljena, a neka odbačena. Ako se u knjigama nađu nečiji grijesi, koji nisu ni priznati ni oprošteni, njihova će imena biti izbrisana iz knjige života, a izvještaj njihovih dobrih djela izbrisat će se iz „knjige za spomen". Gospod je rekao Mojsiju: „Tko mi je zgriješio, onoga ću izbrisati iz knjige svoje." 2. Mojsijeva 32, 33. {VB 393.1}

A prorok Ezehijel veli: „Ali kad bi se pravednik odvratio od pravde svoje i činio nepravdu ... hoće li on živjeti? pravedna djela njegova, što god je činio, neće se spomenuti. Ezehijel 18, 24. {VB 393.2}

Pored imena onih koji su se istinski pokajali za svoje grijehe i koji su vjerom priznali Isusovu krv kao svoju žrtvu očišćenja, bit će zabilježeno oproštenje u nebeskim knjigama. Pošto su postali učesnici Kristove pravde, i njihov karakter pronađen da je u skladu sa Božjim zakonom, njihovi grijesi će biti izrisani, a oni sami proglašeni dostojnima vječnoga života. Gospod kaže preko proroka Izaije: „Ja, ja sam brišem tvoje prijestupe sebe radi, i grijeha tvojih ne pominjem." Izaija 43, 25. Isus je rekao: „Koji pobijedi, on će se obući u haljine bijele, i neću izbrisati imena njegova iz knjige života, i priznat ću ime njegovo pred Ocem svojim i pred anđelima njegovima." „A koji god prizna mene pred ljudima, priznat ću i ja njega pred Ocem svojim koji je na nebesima. A tko se odreče mene pred ljudima, odreći ću se i ja njega pred Ocem svojim koji je na nebesima." Otkrivenje 3, 5; Matej 10, 32. 33. {VB 393.3}

Živo interesiranje ljudi pri donošenju odluka u zemaljskim sudovima predstavlja samo slabu sliku ogromnog interesiranja koje vlada na nebeskom sudu kada se pred Sucem cijeloga svijeta iznesu na ispitivanje imena u knjizi života. Božanski Zastupnik posreduje da svi koji su pobijedili vjerom u njegovu krv prime oproštenje svojih prijestupa i da budu opet vraćeni u Edem i da kao sunasljednici „prve vlasti" budu krunisani sa Njime. (Mihej 4, 8.) Svojim nastojanjima da ljude iskuša i prevari, sotona je namjeravao da osujeti božanski plan pri stvaranju čovjeka, ali sada se Krist moli da ovaj bude ostvaren kao da čovjek nije nikada pao. On za svoj narod ne traži samo potpuno oproštenje i opravdanje nego i učešće u svojoj slavi i mjesto na svome prijestolu. {VB 393.4}

Dok Isus zastupa podanike svoje milosti, sotona ih pred Bogom optužuje kao prijestupnike. Veliki varalica nastoji da ih navede na sumnju, da ih podstrekne da izgube povjerenje u Boga, da se odvoje od njegove ljubavi i da prekrše njegov zakon. On sada pokazuje na izvještaj o njihovom životu, na nesavršenost njihovog karaktera, na njihovu nesličnost sa Kristom, čime su nanijeli sramotu svome Otkupitelju, i na sve grijehe na koje ih je naveo da ih učine i, pozivajući se na sve to, traži da oni postanu njegovi podanici. {VB 394.1}

Isus ne opravdava njihove grijehe, ali pokazuje na njihovo pokajanje i vjeru, i traži oproštenje za njih, podižući svoje ranjene ruke pred Ocem i pred svetim anđelima govoreći: „Poznajem ih po imenu, napisao sam ih na dlanovima svojih ruku." „Žrtva je Bogu duh skrušen, srca skrušena i poništena ne odbacuješ, Bože." Psalam 51, 17. A opadaču svoga naroda odgovara: „Gospod da te ukori, sotono, Gospod da te ukori, koji izabra Jeruzalem. Nije li on glavnja istrgnuta iz ognja?" Zaharija 3, 2. Krist će svoje vjerne obući u svoju vlastitu pravdu da ih može pokazati svome Ocu kao „crkvu koja nema mane ni ljage, ili takoga čega". (Efežanima 5, 27.) Njihova imena su upisana u knjizi života, i o njima je napisao: „Hodit će sa mnom u bijelim haljinama, jer su dostojni." Otkrivenje 3, 4. {VB 394.2}

Tako će biti ostvareno potpuno ispunjenje obećanja novoga zavjeta: „Jer ću im oprostiti bezakonja njihova, i grijeha njihovih neću više pominjati." Jeremija 31, 34. „U one dane i u ono vrijeme, govori Gospod, tražit će se bezakonje Izraelovo, ali ga neće biti; i grijesi Judini, ali se neće naći, jer ću oprostiti onima koje ostavim." Jeremija 50, 20. „U ono vrijeme bit će klica Gospodnja na slavu i čast, i plod zemaljski na krasotu i diku ostatku Izraelovu. I tko ostane u Sionu i tko još bude u Jeruzalemu, zvat će se svet, svaki tko bude zapisan za živo i; u Jeruzalemu." Izaija 4, 2. 3. {VB 394.3}

Istražni sud i brisanje grijeha mora biti dovršeno prije drugog dolaska Gospodnjeg. Pošto će mrtvima biti suđeno prema onome što je zapisano u knjigama, nemoguće je da grijesi ljudi budu izbrisani prije svršetka suda na kome će se ispitivati njihov život; apostol Petar jasno izjavljuje da grijesi vjernih treba da budu izbrisani da bi došla „vremena odmaranja od lica Gospodnjega, i da pošalje naprijed određenoga vam Krista Isusa". (Djela 3, 19. 20.) Kad istražni sud bude završen, Krist će doći i donijet ce sa sobom platu svakome po njegovim djelima. {VB 394.4}

Kada je poglavar svećenički u simboličkoj službi izvršio očišćenje za Izraela izašao je i blagoslovio narod. Tako će se i Krist pojaviti na svršetku svoje posredničke službe „bez grijeha na spasenje onima koji ga čekaju." (Jevrejima 9, 28.) Kao što je svećenik uklonio iz svetinje grijehe ispovijedivši ih na glavu jarca za grijeh, tako će i Krist sve priznate grijehe staviti na sotonu, uzročnika i podstrekača grijena. Jarac koji je nosio grijehe Izraelove bio je odveden „u pustinju" (3. Mojsijeva 16, 22.) Tako će i sotona, na koga će pasti krivica za sve grijehe na koje je naveo Božji narod, biti zatočen hiljadu godina na ovoj zemlji, koja će tada

biti pusta i bez stanovnika, i napokon će pretrpjeti potpunu kaznu za grijeh u ognju, koji će uništiti sve bezbožnike. Tako će veliki plan spasenja biti potpuno ostvaren konačnim uklanjanjem grijeha i oslobođenjem svih onih koji su se dobrovoljno odrekli zla. {VB 395.1}

U vrijeme određeno za sud — na kraju 2300 dana — započelo je djelo istraživanja i brisanja grijeha. Svi koji su ikada priznali Kristovo ime bit će predmet istrage. Živi i mrtvi bit će suđeni „kao što je napisano u knjigama, po djelima svojima". (Otkrivenje 20, 12.) {VB 395.2}

Grijesi za koje se nismo pokajali i koje nismo napustili, neće biti oprošteni i izbrisani iz knjige, nego će na dan Božjega suda biti svjedoci protiv grešnika. Učini li čovjek svoja zla djela u svjetlosti dana ili u tamnoj noći, ona su otkrivena pred Onim kome svi moramo položiti račun. Božji anđeli vidjeli su svaki učinjeni grijeh i zapisali ga u nepogrešive knjige. Grijeh se može poreći, sakriti pred ocem, majkom, ženom, djecom i prijateljima. Možda nitko osim grešnika ni najmanje nema pojma o krivici, ali pred nebeskim bićima bit će sve otkriveno. Tama najtamnije noći, tajanstvenost najvještije prijevare ne može da sakrije jednu jedinu misao pred znanjem Vječnoga. Bog ima tačan izvještaj o svakoj nepravdi i o svakome nepoštenom djelu. Njega ne možemo prevariti vanjskim izgledom pobožnosti. On se ne vara u ocjenjivanju karaktera. Ljudi pokvarenog srca mogu prevariti čovjeka, ali Bog prozire svako licemjerstvo i poznaje cio unutrašnji čovjekov život. {VB 395.3}

Svečane li pomisli! Dan za danom gube se u vječnosti i pune nebeske knjige izvještajima. Jednom izgovorene riječi, jednom učinjena djela ne možemo više nikada povratiti. Anđeli su zabilježili i dobro i zlo. Najmoćniji osvajač na zemlji ne može poništiti izvještaj o samo jednom jedinom danu. Naša djela, naše riječi, čak i naše najtajnije pobude — sve to utječe na donošenje odluke o našoj sudbini, za život ili za smrt. Iako ih mi zaboravljamo, to će ipak svjedočiti za naše opravdanje ili osudu. {VB 396.1}

Kao što fotografija tačno reproducira crte lica, tako će tačno biti zabilježen i karakter u nebeskim knjigama. Ali kako se malo brinemo o izvještaju koji mora da dođe pred oči nebeskih bića. Kad bi se mogao otkloniti veo koji odvaja vidljivi svijet od nevidljivoga; i kada bi ljudi mogli vidjeti anđele koji bilježe svaku riječ i svako djelo sa kojim će se morati sresti na sudu, kolike riječi koje svaki dan izgovaramo ne bismo izgovorili, i kolika djela ne bismo učinili! {VB 396.2}

Na sudu će se tačno ispitati kako smo upotrebili povjerene darove. Kako smo upotrebljavali sredstva koja nam je nebo povjerilo? Hoće li Gospod kada se bude pojavio uzeti svoje sa dobitkom? Da li smo usavršili snage koje nam je Bog dao — fizičke, umne i duševne — na slavu Bogu i svijetu na blagoslov? Kako smo upotrebili svoje vrijeme, svoje pero, svoj glas, novac i utjecaj? Šta smo učinili za Krista u osobi siromaha, nevoljnih, udovica i siročadi? Bog nas je postavio čuvarima svoje svete riječi. Šta smo učinili sa vidjelom istine koje nam je povjereno da ljude poučimo o spasenju? Nije dovoljno da

kažemo da vjerujemo u Krista; samo ljubav praćena djelima je prava ljubav. Ljubav je ono što u očima neba daje vrijednost našim djelima. Sto god je učinjeno iz ljubavi, pa izgledalo to u očima ljudi ma kako neznatno, bit će od Boga priznato i nagrađeno. {VB 396.3}

Sakrivena sebičnost ljudi otkrivena je u nebeskim knjigama. Ondje se nalazi izvještaj o neispunjenim dužnostima prema na-šim bližnjima i o zanemarivanju naših obaveza prema Spasitelju. Tu će se vidjeti koliko puta su ljudi dali sotoni svoje vrijeme, svoje misli i snage koje su pripadale Kristu. Žalostan je izvještaj koji anđeli nose na nebo. Razumna stvorenja, tobožnji Kristovi sljedbenici, potpuno su obuzeti željom za sticanjem bogatstva ili uživanjem zemaljskih zadovoljstava. Novac, vrijeme i snage upotrebljavaju se za ukrašavanje i uživanje; malo vremena se posvećuje molitvi, istraživanju Svetoga pisma, ispitivanju samog sebe i ispovijedanju grijeha. {VB 396.4}

Sotona izmišlja bezbroj planova da zaokupi naše misli da se ne bismo bavili onim što bi trebalo najbolje da poznajemo. Stari varalica mrzi velike istine koje nam ukazuju na žrtvu pomirenja i na moćnog Posrednika. On zna da je njegov uspjeh u tome da odvrati misli od Isusa i njegove istine. {VB 397.1}

Oni koji žele da budu učesnici blagodati Kristovog posredovanja ne smiju se ničim dati odvratiti od svoje dužnosti da u strahu Božjem grade svoje posvećenje. Mjesto da dragocjene trenutke vremena posvete uživanjima, ukrašavanju ili težnji za dobitkom treba da se posvete ozbiljnom i revnom proučavanju riječi istine. Predmet svetinje i istražnog suda Božji narod treba da razumije jasno i pravilno. Svi bi trebalo da steknu lično poznanje o položaju i djelu našeg velikog Poglavara svećeničkog; inače će im biti nemoguće da u ovom vremenu imaju pravu vjeru ili da zauzimaju položaj koji Bog želi da imaju. Sva-ko ima da spasi ili izgubi svoju dušu. Svako predstavlja na Božjem sudu poseban predmet. Svako mora stupiti pred lice velikog Suca. Zato je veoma važno da svaki pojedinac često razmišlja o svečanom prizoru kada sud bude sjeo i knjige se otvorile; kada će svako morati, kao Danijel, ustati za nasljeđe svoje na kraju dana" (Danijel 12, 13.) {VB 397.2}

Svaki koji je o ovim predmetima primio svjetlost, mora svjedočiti o velikim istinama koje mu je Bog povjerio. Svetinja na nebu je središte Kristovog djela za ljude. Ona ima značaja za svako ljudsko biće na zemlji. Ona nam otvara pogled na plan spasenja, vodi nas sve do svršetka vremena i ujedno nam otkriva slavan svršetak borbe između pravde i grijeha. Od najveće je važnosti da ove stvari temeljito istražujemo i da smo spremni da svakome tko nas pita damo odgovor za naše nadanje. {VB 397.3}

Kristovo posredovanje za čovjeka u nebeskoj svetinji isto je tako važno u planu spasenja kao i njegova smrt na križu. Svojom smrću Krist je otpočeo djelo koje je poslije svoga uskrsnuća otišao da dovrši na nebu. Mi moramo vjerom ući iza zavjese gdje „Isus uđe naprijed za nas", (Jevrejima 6, 20.) Tamo blistavo odsjaj iva svjetlost križa sa Golgote. Tamo možemo dobiti jasnije razumijevanje o tajni spasenja. Spasenje ljudi je izvojevano neizmjernom žrtvom neba; prinesena žrtva zadovoljava sve zahtjeve Božjeg prekršenog

zakona. Isus je otvorio put ka prijestolu svoga Oca. Preko njega mogu iznijeti pred Boga iskrene želje svi oni koji njemu dolaze sa vjerom. {VB 397.4}

„Tko krije prijestupe svoje, neće biti sretan; a tko ih priznaje i ostavlja, dobit će milost." Priče 28, 13. Kad bi oni koji svoje pogreške skrivaju i opravdavaju mogli vidjeti kako se sotona tome raduje, kako se ruga Kristu i svetima navodeći njihove postupke, požurili bi da priznaju svoje grijehe i da ih odbace. Sotona pokušava da pomoću mana njihovog karaktera zavlada cijelim bićem i zna da će mu to uspjeti ako oni gaje te mane. Zato se neprestano trudi da prevari Kristove sljedbenike svojim kobnim lukavstvom, tvrdeći im da ne mogu nadvladati zlo. Ali za njih Isus posreduje svojim ranjenim rukama i slomljenim tijelom, i on kaže svakome koji hoće da ga slijedi: „Dosta ti je moja blagodat." 2. Korinćanima 12, 9. „Uzmite jaram moj na sebe, i naučite se od mene; jer sam ja krotak i smjeran u srcu, i naći ćete pokoj dušama svojim. Jer je jaram moj blag, i breme je moje lako." Matej 11, 29. 30. Zato neka nitko ne misli da su njegove mane neizliječive. Bog će nam dati vjeru i milost da ih nadvladamo. {VB 398.1}

Mi sada živimo u vrijeme velikog dana očišćenja. U simboličkoj službi staroga zavjeta, dok je poglavar svećenički vršio očišćenje za Izraelce, svi su morali da „muče" svoje duše ispovijedanjem grijeha i poniženjem pred Gospodom, da ne bi bili istrijebljeni iz naroda. Na isti način oni koji žele da njihova imena ostanu u knjizi života treba sada u još ovo nekoliko preostalih dana vremena milosti,, koje im je dano da se ponize pred Bogom žalošću zbog grijeha i iskrenim pokajanjem. Oni moraju da duboko i savjesno ispitaju svoja srca. Moraju da odbace lakomisleni i tašti duh kome su se mnogi kršćani predali. Sve one koji žele da pobijede zle sklonosti koje hoće da zavladaju njima čeka još teška borba. Djelo pripremanja je lični posao. Mi nećemo biti spaseni grupno. Pobožnost i čistota jednih ne može nadoknaditi nedostatke ovih osobina kod drugih. Iako svi narodi moraju doći na sud pred Boga, on će ipak ispitati slučaj svakoga pojedinca sa takvom tačnošću kao da ne postoji nijedno drugo biće na zemlji. Svako će biti ispitan i mora da bude pronađen bez mane i mrštine ili takoga čega. {VB 398.2}

Događaji koji su u vezi sa završenim djelom očišćenja su veoma svečani. Činjenice u vezi sa njima su od presudnog značaja. Sada zasjeda sud u nebeskoj svetinji. Već mnogo godina obavlja se ovo djelo. Uskoro — nitko ne zna kada — preći će se na slučajeve živih. Naš će se život ispitivati u svetoj prisutnosti Boga. U ovo vrijeme, viš nego ikada, svaka duša treba da prihvati Spasiteljevu opomenu: „Pazite, Stražite i molite se Bogu; jer ne znate kad će vrijeme nastati." Marko 13, 33. „Ako li ne uzastražiš, doći ću na tebe kao lupež, i nećeš čuti u koji ću čas doći na tebe." Otkrivenje 3, 3. {VB 398.3}

A kad se bude završio istražni sud, tada će sudbina svih biti zapečaćena za život ili smrt. Vrijeme milosti će isteći kratko vrijeme prije Spasiteljevog dolaska na nebeskim oblacima. U Otkrivenju nam Krist govori misleći na ovo vrijeme: „Tko čini nepravdu, neka čini još nepravdu; tko je pogan, neka se još pogani; i tko je pravedan, neka još čini pravdu; i tko je

svet, neka se još sveti. I evo ću doći skoro, i plata moja sa mnom, da dam svakome po djelima njegovim.” Otkrivenje 22, 11. 12. {VB 399.1}

Pravednici i grešnici će tada još živjeti na zemlji u svome smrtnom stanju — sijat će i graditi, jesti i piti, nesvjesni da je gore u svetinji izgovorena posljednja i neopoziva odluka. Prije potopa, pošto je Noje ušao u kovčeg, Bog je za njim zatvorio vrata i onemogućio bezbožnima da uđu. Još sedam dana su ljudi nastavili da vode bezbrižan i razvratan život, rugajući se opomenama prijetećeg suda, a nisu ni znali da je njihova sudbina već odlučena. „Tako će”, veli Spasitelj, „biti i dolazak Sina čovječjeg.” Matej 24, 39. Tiho i neprimjetno, kao lupež u ponoći, doći će sudbonosni čas, koji će odlučiti sudbinu svakoga čovjeka i oduzeti za uvijek grešnim ljudima ponuđenu milost. {VB 399.2}

„Stražite dakle . . . da ne dođe iznenada, i da vas ne nađe, a vi spavate.” Marko 13, 35. 36. Opasno je stanje onih koji su se umorili od straženja i predali privlačnostima svijeta. Dok se trgovac sasvim predao svojoj trci za dobitkom, dok ljubitelj zabava traži uživanja i dok kćerka mode stavlja na sebe svoj nakit — Sudac cijeloga svijeta će izreći presudu: „Izmjeren si na mjerila, i našao si se lak. Danijel 5, 27. {VB 399.3}

POGLAVLJE 29.—PORIJEKLO ZLA

Mnogim ljudima je porijeklo zla i uzrok njegovog postojanja razlog velike zbunjenosti. Oni vide grijeh sa njegovim strašnim posljedicama bola i pustošenja i pitaju se kako sve ovo može da postoji pod vladavinom Onoga koji je neizmjeran u svojoj mudrosti, sili i ljubavi. To je tajna koju oni ne mogu da shvate. U svojoj neizvjesnosti i sumnji oni su slijepi za tako jasne i za spasenje važne istine koje su nam otkrivene u Božjoj Riječi. Ima ljudi koji se trude da doznaju u pogledu postojanja grijeha ono što Bog nije nikada otkrio, i zato ne mogu da nađu rješenje za svoje teškoće. A oni koji su skloni sumnji i kritikovanju uzimaju to kao opravdanje za odbacivanje Svetoga pisma. Drugi, opet, ne mogu da nađu rješenje ovog velikog problema jer su predanja i pogrešna tumačenja potamnjela biblijsku nauku o Božjem karakteru, o prirodi njegove vladavine i o načelima njegovog postupanja sa grijehom. {VB 400.1}

Nemoguće je dati takvo objašnjenje o porijeklu grijeha kojim bi se moglo opravdati njegovo postojanje. Ali o porijeklu i konačnoj sudbini grijeha možemo ipak toliko razumjeti da nam bude jasna pravda i Božja dobrota u svem njegovom postupanju sa zlom. Sveto pismo jasno uči da Bog ni u kom pogledu nije odgovoran za pojavu grijeha, i nikakvo samovoljno uskraćivanje božanske milosti niti ikakva nesavršenost u božanskom vladanju nisu dali povoda stvaranju pobune. Grijeh je uljez za čije se postojanje ne može navesti razlog. On je tajanstven, neobjašnjiv i opravdavati ga značilo bi braniti ga. Kada bi se za nj moglo naći opravdanje ili razlog njegovog postojanja, onda bi on prestao biti grijeh. Naše jedino tumačenje grijeha je ono koje je dato u Božjoj Riječi: grijeh je „prijestup zakona”; on je utjelovljenje načela koje je u suprotnosti sa velikim zakonom ljubavi na kome se zasniva božanska vladavina. {VB 400.2}

Prije nego što se pojavilo zlo, u cijelom svemiru je vladao mir i radost. Sve je bilo u potpunoj suglasnosti sa Stvoriteljevom voljom. Ljubav prema Bogu bila je iznad svega, a ljubav jednog prema drugome nepristrana. Krist, Riječ i jedinorodni Božji Sin, bio je jedno sa vječnim Ocem — jedno po prirodi, karakteru i namjerama — jedino biće u cijelom svemiru koje je moglo da zna sve Božje planove i odluke. Otac je preko Krista stvorio sva nebeska bića. „Jer kroz njega bi sazdano sve što je na nebu i što je na zemlji, što se vidi i što se ne vidi, bili prijestoli ili poglavarstva ili gospodstva, ili vlasti.” Kološanima 1, 16. I Kristu, kao i Ocu, ukazivalo je cijelo nebo odanost. {VB 401.1}

Pošto je zakon ljubavi temelj Božje vladavine, blaženstvo svih stvorenih bića zavisilo je od njihove potpune suglasnosti sa njegovim načelima pravde. Bog očekuje od svih svojih stvorenja službu ljubavi, poštovanje koje se temelji na pravom razumijevanju Božjeg karaktera. On ne voli iznuđenu vjernost, zato daje svim bićima slobodnu volju da bi mu dragovoljno služili. {VB 401.2}

Ali bio je jedan koji je odlučio da zloupotrebi slobodu. Grijeh se pojavio u onome koji je, pored Krista, bio najviše poštovan od Boga i koji je među nebeskim stanovnicima bio najviši po moći i časti. Prije svoga pada Lucifer je bio herubim zaklanjač, svet i čist. „Ovako veli Gospod Gospod: ti si pečat savršenstva, pun si mudrosti, i sasvim si lijep... Ti si bio herubim, pomazan da zaklanjaš; i ja te postavih; ti bješe na svetoj gori Božjoj, hodaše posred kamenja ognjenoga. Savršen bješe na putovima svojim od dana kad se rodi dokle se ne nađe bezakonje na tebi.” Ezehijel 28, 12. 15. {VB 401.3}

Lucifer je mogao sačuvati Božju naklonost, mogao je biti voljen i poštovan od sve nebeske vojske, a sve svoje plemenite sposobnosti mogao je upotrebiti na blagoslov i na proslavljanje svoga Stvoritelja. Ali, prorok veli: „Srce se tvoje ponese ljepotom tvojom, ti pokvari mudrost svoju svjetlošću svojom.” Ezehijel 28, 17. Lucifer je dozvolio da se postepeno razvija njegova sklonost za uzvišenjem samoga sebe. Bog ga je ukorio: „Što izjednačuješ srce svoje sa srcem Božjim.” Ezehijel 28, 6. „A govorio si u srcu svom: izaći ću na nebo, više zvijezda Božjih podignut ću prijesto svoj, i sjest ću na gori zbornoj, na strani sjevernoj; izaći ću u visine nad oblake, izjednačit ću se s Višnjim.” Izaija 14,, 13. 14. Umjesto da se trudio da iznad svega uzdigne Boga u mislima i srcima Božjih stvorenja, Lucifer je težio da njihovu službu i poštovanje pridobije za sebe. I pošto je poželio čast koju je neizmjerni Otac dao svome Sinu, ovaj knez anđela težio je za vlašću na koju je imao pravo samo Krist. {VB 401.4}

Cijelo se nebo radovalo što odsjajuje Stvoriteljevu slavu i objavljuju njegovu pravdu. I dok je Bog na ovaj način bio poštovan, svuda su vladali mir i radost. Ali jedan ton nesklada poremetio je nebesku harmoniju. Uzdizanje samoga sebe i služba sebi, što je u suprotnosti sa Stvoriteljevim planom, probudio je mračna predosjećanja kod anđela kojima je proslavljanje Boga bila najviša dužnost. Nebeski savjet je raspravljao sa Luciferom. Božji Sin mu je ukazao na veličinu, dobrotu i pravednost Stvoriteljevu i na svetu i nepromjenljivu prirodu njegovog zakona. Sam Bog je utvrdio red na nebu, a Lucifer bi odstu-panjem od njega prezreo svoga Stvoritelja i sam sebe survao u propast. Ali opomena, učinjena jedino iz neizmjerne ljubavi i milosrđa, izazvala je još više duh protivljenja. Lucifer je dopustio da njime zavlada zavist prema Kristu, i postajao je sve uporniji. {VB 402.1}

Ponosan na svoju slavu, on je težio za prevlašću. Visoke časti koje su Luciferu bile ukazivane nije on cijenio kao Božji dar, i one nisu u njemu probudile zahvalnost prema Stvoritelju. On se hvalio svojom slavom i uzvišenim položajem, i težio je da se izjednači sa Bogom. Nebeske čete su ga voljele i poštovale. Anđeli su se radovali što su mogli izvršavati njegove naredbe, a on je više od svih bio obdaren mudrošću i slavom. Ipak, Božji Sin bio je priznat kao vladar neba, silom i vlašću jednak sa Ocem. Krist je učestvovao u svim savjetovanjima sa Ocem, dok Luciferu nije bilo dozvoljeno da bude upućen u sve Božje namjere. Ovaj moćni anđeo se pitao: zašto da Krist ima vrhovnu vlast? Zašto da ga poštuje i Lucifer? {VB 402.2}

Napustivši svoje mjesto u neposrednoj Božjoj blizini, Lucifer je otišao među anđele da sije duh nezadovoljstva. Vršeći svoj posao potajno, i krijući svoje prave namjere pod izgledom strahopoštovanja prema Bogu, trudio se da izazove nezadovoljstvo prema zakonima po kojima se upravljaju sva nebeska bića. Tvrdio je da su oni nepotrebno ograničenje. Sotona je dokazivao da anđeli, pošto su po prirodi sveti, treba da slušaju glas svoje vlastite volje. Težio je da u njima izazove saučešće prema sebi, prikazujući sve tako da je Bog nepravedno postupao sa njime time što je Kristu ukazao najvišu čast. Tvrdio je da tražeći veću vlast i čast ne ide za uzvišenjem samoga sebe, nego hoće da osigura slobodu svim stanovnicima neba, da bi time mogli postići viši stupanj života. {VB 402.3}

Bog je u svom velikom milosrđu Lucifera dugo trpio. Nije ga odmah uklonio sa njegovog visokog položaja kada je počeo da izaziva duh nezadovoljstva, pa čak ni onda kada je počeo da širi svoje buntovničke zahtjeve među anđelima. Dugo mu je bilo dopušteno da ostane na nebu. Cesto mu je bilo nuđeno oproštenje pod uvjetom pokajanja i pokornosti. Učinjeni su takvi napori kakve je mogla da zamisli samo neizmjerna ljubav i mudrost da ga odvrati od njegovih zabluda. Nikada do tad na nebu nije se znalo za nezadovoljstvo. Lucifer nije ni sam u početku znao kuda ga vode njegove misli; nije razumio pravu prirodu svojih osjećanja. Ali kada je bilo dokazano da je njegovo nezadovoljstvo neopravdano, uvjerio se da nije bio u pravu, da su božanski zahtjevi pravedni, i da treba da ih kao takve prizna pred cijelim nebom. Da je to učinio, spasao bi ne samo sebe nego i mnoge anđele. U to vrijeme nije još sasvim pokazao svoju nevjernosti prema Bogu. Iako se odrekao svog položaja kao anđeo zakla-njač, on bi ipak opet mogao biti postavljen u svoju službu da se vratio Bogu, priznavši Stvoriteljevu mudrost i zadovoljivši se da zauzima mjesto koje mu je po velikom Božjem planu bilo određeno. Ali oholost ga je spriječavala da se pokori. Tvrdoglavo je branio svoje postupke tvrdeći da mu nije potrebno pokajanje, i otvoreno je stupio u veliku borbu protiv svoga Stvoritelja. {VB 403.1}

Upotrebio je sve sile svoga jakog duha da obmanom zadobije simpatije anđela koji su bili pod njegovim zapovjedništvom. Čak je i činjenicu da ga je Krist opomenuo i savjetovao tako izopačio da bi mogla da posluži njegovim izdajničkim namjerama. Onima sa kojima ga je vezivalo najsrdačnije povjerenje govorio je da je nepravedno osuđen, da se njegov položaj ne cijeni i da se radi na tome da mu se ograniči sloboda. Pošto nije bio zadovoljan samo iskrivljavanjem Kristovih riječi, počeo je da izvrće istine i da otvoreno širi laži, optužujući Božjeg Sina da hoće da ga ponizi pred stanovnicima neba. Pokušavao je također da lažno optuži anđele koji su ostali vjerni Bogu. Sve one koje nije mogao zavesti i pridobiti na svoju stranu optužio je da su ravnodušni prema interesima neba. Upravo za ona djela koja je sam činio optuživao je one koji su Bogu ostali vjerni. Da bi podupro svoje optužbe da je Bog nepravedan prema njemu, lažno je predstavljao Stvoriteljeve riječi i djela. Njegov cilj bio je da zbuni anđele vještim iskrivljavanjem Božjih namjera. Sve što je bilo jednostavno, uvio je u tajanstvenost, a vještim iskrivljavanjem činjenica izazvao je sumnju prema najjasnijim Gospodnjim izjavama. Njegov visoki položaj, u tako tijesnoj vezi sa božanskom

vladavinom, dao je njegovom predstavljanju još veću snagu, i mnogi su bili zavedeni da mu se priključe u pobuni protiv nebeskog autoriteta. {VB 403.2}

Bog u svojoj mudrosti dopustio je sotoni da nastavi svoje djelo dok se duh nezadovoljstva nije pretvorio u otvorenu bunu. Sotonine namjere trebalo je da se sasvim otkriju da bi svi mogli upoznati njihovu pravu prirodu i svrhu. Lucifer, kao pomazani herubim, bio je veoma uzvišen; nebeska bića su ga vrlo voljela, i on je imao veliki utjecaj na njih. Božja vladavina obuhvatala je ne samo stanovnike neba nego i sve druge svjetove koje je On stvorio. Sotona je mislio ako bude mogao da uvuče nebeske anđele u bunu, onda će to moći učiniti i sa stanovnicima drugih svjetova. Sa velikom vještinom objasnio im je svoj stav, i upotrebio je lukavstvo i laž da bi postigao svoj cilj. Njegova sila obmanjivanja bila je vrlo jaka, a ogrnuvši se plaštom laži imao je veći uspjeh. Ni vjerni anđeli nisu sasvim mogli prozreti njegov karakter i vidjeti kuda ih vodi njegovo djelo. {VB 404.1}

Sotona je bio tako visoko cijenjen, a svi njegovi postupci su bili uvijeni u takvu tajanstvenost da je anđelima bilo teško da otkriju pravu prirodu njegovog rada. Sve dok se nije potpuno razvio, grijeh nije mogao izgledati tako opasan kao što je u stvari bio. Sve do tada grijeh nije imao mjesta u Božjem svemiru, a sveta bića nisu ništa znala o njegovoj prirodi i strahoti. Ona ne bi mogla razumjeti strašne posljedice koje bi nastupile uklanjanjem božanskog zakona. Sotona je u početku prikrivao svoje djelo priznajući prividno svoju vjernost Bogu. Tvrdio je da želi uz visi ti Božju čast, utvrditi postojanost njegovog carstva i unaprediti blagostanje svih stanovnika neba. Izazivajući nezadovoljstvo kod anđela koji su mu bili potčinjeni, znao je vrlo vješto da se pretvara kao da hoće da ukloni to nezadovoljstvo. Kada je zahtijevao da se učine promjene u zakonu i sistemu Božje vladavine, to je činio pod izgovorom da su ove potrebne da bi se sačuvalo jedinstvo neba. {VB 404.2}

U svom postupanju sa grijehom, Bog se mogao poslužiti samo pravdom i istinom. Sotona je upotrebljavao ono što Bog nije mogao upotrebiti — laskanje i prijevaru. Pokušavao je da iskrivi Božju riječ, a plan Božje vladavine pogrešno je predstavljao anđelima, tvrdeći da Bog nije pravedan, jer stanovnicima neba postavlja zakone i propise, i hoće da uz visi samoga sebe tražeći od njih pokornost i poslušnost. Zato se pred stanovnicima neba, kao i pred svim svjetovima, moralo dokazati da je Božja vladavina pravedna i njegov zakon savršen. Sotona je nastojao da pokaže kao da on sam želi da unapredi blagostanje svemira. Pošto je trebalo da svi razumiju pravi karakter ovoga buntovnika i njegov pravi cilj, sotoni je moralo biti dato vrijeme da se potpuno otkrije kroz svoja bezbožna djela. {VB 405.1}

Sotona je neslogu koju je izazvao svojim ličnim ponašanjem na nebu pripisivao Božjem zakonu i njegovoj vladavini. Objavio je da je sve zlo samo posljedica božanske vladavine. Tvrdio je da je njegov cilj da usavrši Božje uredbe. Zato je bilo potrebno da ima priliku da pokaže prirodu svojih zahtjeva i praktični plod svojih predloženih promjena u božanskom

zakonu. Sama njegova djela trebalo je da ga osude. Sotona je od početka tvrdio da on nije buntovnik. Zato je cio svemir trebalo da vidi da je varalica raskrinkan. {VB 405.2}

Čak kada je odlučeno da sotona ne može više ostati na nebu, neizmjerna Božja mudrost nije sotonu uništila. Pošto Bogu može biti ugodna samo služba iz ljubavi, vjernost njegovih stvorenja mora se temeljiti na osvjedočenju o njegovoj pravičnosti i dobroti. Stanovnici neba i drugih svjetova, pošto nisu bili pripremljeni da razumiju prirodu i posljedice grijeha, ne bi mogli razumjeti pravdu i Božje milosrđe ako bi sotona odmah bio uništen. Da je odmah bio uništen, oni bi služili Bogu više iz straha nego iz ljubavi. Utjecaj varalice ne bi bio sasvim uništen, niti bi duh pobune bio sasvim iskorijenjen. Moralo se dopustiti da zlo sazri. Za dobro cijelog svemira kroz sva vremena bilo je potrebno da sotona potpunije razvije svoja načela, da bi sva stvorenja mogla vidjeti u pravoj svjetlosti njegove optužbe protiv božanske vladavine, i da pravda, Božja milost i nepromjenljivost Božjeg zakona ne bi više nikada bili dovedeni u sumnju. {VB 405.3}

Sotonina pobuna trebalo je da bude pouka cijelom svemiru kroz sva buduća vremena i vječno svjedočanstvo o prirodi i strašnim posljedicama grijeha. Sotonina načela i njihov utjecaj na ljude i anđele trebalo je da pokaže kakvi su plodovi uklanjanja božanskog autoriteta i da posvjedoči da je sa postojanjem božanske vladavine i njegovog zakona povezano blagostanje svih bića koja je On stvorio. Tako je historija ove strašne pobune trebalo da bude stalna zaštita svim svetim bićima; da ih sačuva od pogrešnog shvatanja o tome šta znači prijestup i da ih zaštiti od grijena i njegove kazne. {VB 405.4}

Sve do samog svršetka pobune na nebu, veliki nasilnik se stalno opravdavao. Kada je objavljeno da sa svim svojim pristalicama mora da bude izagnan iz stanova blaženstva, vođa zavjere je drsko pokazao svoj prezir prema Stvoriteljevom zakonu. Stalno je ponavljao da anđelima nije potreban nikakav nadzor, nego treba da budu slobodni, da čine svoju vlastitu volju koja će ih uvijek ispravno voditi. Kritikovao je božanske zakone kao neko ograničenje njihove slobode, i izjavio je da je njegova namjera da ukine zakon da bi nebeska vojska, oslobođena ovog jarma, mogla da dospije do uzvišenog i slavnijeg života. {VB 406.1}

Jednodušno su sotona i njegove čete svalile svu odgovornost za svoju pobunu na Krista tvrdeći da se nikad ne bi pobunili da nisu bili ukoreni. Pošto su bili uporni i prkosni u svome nevjerstvu i uzaludno pokušavali da obore Božju vladavinu, predstavljajući se bogohulno kao nevine žrtve nasilničke vlasti, buntovnik i sve njegove pristalice bili su napokon prognani sa neba. {VB 406.2}

Isti duh koji je otpočeo bunu na nebu još uvijek podstrekava bunu na zemlji. Sotona je nastavio da se kod ljudi služi istim sredstvima kao i kod anđela. Njegov duh vlada sada i u djeci nepokornosti. Kao on, tako i oni pokušavaju da obore ograde Božjeg zakona i obećavaju ljudima slobodu prestupanjem njegovih propisa. Karanje grijeha izaziva još uvijek duh mržnje i otpora. Kada Božje opomene utječu na svijest ljudi, sotona ih nagoni da se opravdavaju i da za svoj grešni život traže odobravanje drugih. Mjesto da svoje zablude

napuste, izazivaju neraspoloženje prema onome koji ih kara, kao da je on jedini uzrok njihovih teškoća. Od dana pravednog Abela pa sve do našega vremena, ovaj se duh dizao protiv onih koji su se usudili da kore grijeh. {VB 406.3}

Kao što se sotona na nebu poslužio lažnim predstavljanjem Božjeg karaktera, prikazujući Boga strogim i nasilnikom, tako je i na zemlji zaveo ljude na grijeh. A kada je u tome uspio, tvrdio je da su Božja nepravedna ograničenja dovela do čovjekovog pada, kao što su bila razlog i njegovoj pobuni. {VB 406.4}

Ali Vječni je sam objavio svoj karakter: „Gospod, Bog milostiv i žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrđem i istinom; koji čuva milost tisućama; prašta bezakonja i nepravde i grijehe; koji ne pravda krivoga." (2. Mojsijeva 34, 6. 7.) {VB 407.1}

Istjeravši sotonu sa neba, Bog je pokazao svoju pravdu i potvrdio čast svoga prijestola. Ali kada je čovjek sagriješio, naveden prijevarama svog otpalog duha, Bog je svoju ljubav pokazao time što je dao da njegov jedinorodni Sin umre za pali ljudski rod. U pomirenju se otkrio Božji karakter. Križ je moćan dokaz cijelom svemiru da Luciferov put prijestupa ni na koji način ne može da se pripiše Božjoj vladavini. {VB 407.2}

U borbi između Krista i sotone otkriven je za vrijeme Spasiteljevog rada na zemlji karakter velikog varalice. Ništa nije moglo tako potpuno da odvoji sotonu od ljubavi nebeskih anđela i cijelog vjernog svemira kao njegova okrutna borba protiv Otkupitelja svijeta. Drsko huljenje kojim se sotona usudio tražiti da mu se Krist pokloni; njegova drska smjelost kojom ga je odnio na visoku goru i na vrh hrama; podmukla namjera koja se vidjela u podsticanju da skoči sa ogromne visine; njegova neumorna zloba koja ga je progonila od mjesta do mjesta i podstrekava^ srca naroda i svećenika da odbace Kristovu ljubav i napokon da viču: „Raspni ga! Raspni!" — Sve je to izazivalo čuđenje i gnušanje svemira. {VB 407.3}

Sotona je nagnao svijet da odbaci Krista. Knez zla je upotrebio svu svoju moć i lukavstvo da uništi Isusa, jer je vidio da Spasiteljeva ljubav i milosrđe, njegovo sažaljenje i nježnost otkrivaju svijetu Božji karakter. Sotona je pobijao sve što je Božji Sin tvrdio, i za svoja oruđa upotrebio je ljude da bi Spasiteljev život ispunio nevoljama i brigama. Lukavstva i laži kojima je pokušavao da spriječi Isusovo djelo, mržnja koju su pokazivali sinovi neposlušnosti; njegove strašne optužbe protiv Onoga čiji je život bio besprimjerna služba dobrote — sve je to poticalo iz duboke želje za osvetom. Razbuktana vatra zavisti i zloće, mržnje i osvete plamsala je na Golgoti protiv Božjeg Sina dok je cijelo nebo u nijemom užasu gledalo na ovaj prizor. {VB 407.4}

Pošto je prinio veliku žrtvu, Krist se uznio na nebo, ali nije htio da primi obožavanje anđela dok nije zamolio Oca: Oče, hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam i ja." Ivan 17, 24. Tada je sa Božjeg prijestola došao odgovor sa neizmjernom ljubavlju i silom: „I da mu se poklone svi anđeli Božji." Jevrejima 1, 6. Nikakva mrlja nije bila na

Isusu. Pošto je podnio poniženja i žrtvu, dato mu je ime koje je iznad svakog imena. {VB 407.5}

Sada je sotonina krivica bila bez opravdanja. On se pokazao onakav kakav je: varalica i ubica. Jasno je bilo da bi isti duh kojim je vladao nad sinovima čovječjim, koji su bili pod njegovom vlašću, otkrio i na nebu da mu je bilo dopušteno da vlada nad njegovim stanovnicima. On je tvrdio da će prijestup Božjeg zakona donijeti slobodu i napredak, a mjesto toga donio je ropstvo i poniženje. {VB 408.1}

Sotonina lažna optuživanja protiv božanskog karaktera i njegove vladavine pokazala su se u svojoj pravoj svjetlosti. Optuživao je Boga da traženjem pokornosti i poslušnosti od svojih stvorenja hoće da se uz visi, i izjavio je da Stvoritelj primoravajući sve druge na samoodricanje ne pokazuje sam samoodricanja niti prinosi ikakvu žrtvu. Sada se vidjelo da je za spasenje palog i grešnog čovjeka Vladar svemira dao najveću žrtvu, koju može samo ljubav da učini, „jer Bog bješe u Kristu, i svijet pomiri sa sobom". (2. Korinćanima 5, 19.) Dalje se vidjelo da je Lucifer, težeći za čašću i prevlašću, otvorio vrata grijehu, a Krist se, da bi uništio grijeh, ponizio i bio poslušan do same smrti. {VB 408.2}

Bog je jasno pokazao svoje zgražanje prema načelima bune. Cijelo nebo je vidjelo u sotoninoj osudi i u spasenju čovjeka otkrivenje Božje pravednosti. Lucifer je tvrdio: ako je Božji zakon nepromjenljiv i njegova kazna neizbježna, onda svaki prijestupnik mora za uvijek da izgubi Božju naklonost. Tvrdio je da grešno čovječanstvo ne može biti spaseno i da je ono njegov zakoniti plijen. Ali Kristova smrt je bila neoboriv dokaz u prilog čovjeka. Kazna zakona pala je na Onoga koji je bio jednak Bogu, a čovjek je mogao da prihvati Kristovu pravdu, i da pokajanjem i poniznim životom pobijedi sotonu, kao što ga je pobijedio i Božji Sin. Tako je Bog pravedan i opravdava sve one koji vjeruju u Isusa. {VB 408.3}

Ali Krist nije došao na ovu zemlju da strada i umre samo zato da bi spasao čovjeka. On je došao da „učini zakon velikim i slavnim". Došao je ne samo da stanovnici ovoga svijeta poštuju zakon kao što treba nego da i svim svjetovima dokaže da je Božji zakon nepromjenljiv. Da se zakon mogao ukinuti, Božji Sin ne bi morao da žrtvuje svoj život da bi okajao prijestup zakona. Kristova smrt je dokaz o nepromjenljivosti zakona; žrtva koju je prinijela neizmjerna ljubav Oca i Sina da bi grešnici mogli biti spaseni — što je jedino ovaj plan spasenja mogao učiniti — pokazuje cijelom svemiru da su pravda i milosrđe temelj božanskog zakona i Božje vladavine. {VB 408.4}

Na završetku suda vidjet će se da za grijeh nije postojao razlog. Kada Sudac cijele zemlje bude zapitao sotonu: „Zašto si se digao protiv mene i otimao podanike moga carstva?" Začetnik grijeha neće moći dati nikakvo opravdanje. — Sva će usta biti zatvorena, — buntovničke čete stajat će nijeme. {VB 409.1}

Križ Golgote je dokaz da je zakon nepromjenljiv. On također svijetu objavljuje da je plata za grijeh smrt. U Spasiteljevom posljednjem uzviku: „Svršeno je!" odzvonilo je sotoni posmrtno zvono. Velika borba koja je tako dugo trajala bila je tada odlučena, i konačno je osigurano istrebljenje grijeha. Božji Sin je prošao kroz vrata groba" da smrću šatre onoga koji ima državu smrti, to jest đavola". Jevrejima 2, 14. Luciferova težnja za samouzvišenjem navela ga je da kaže: „Podignut ću prijesto svoj više zvijezda Božjih ... izjednačit ću se s Višnjim." A Bog kaže: „Zato .. . obratit ću te u pepeo na zemlji... i neće te biti do vijeka." Izaija 14, 13. 14; Ezehijel 28, 18. 19. „Jer, gle, ide dan, koji gori kao peć, i svi će ponositi i svi koji rade bezbožno biti strnjika, i upalit će ih dan koji ide, veli Gospod nad vojskama, i neće im ostaviti ni korijena ni grane." Malahija 4, 1. {VB 409.2}

Cijela vasiona će biti svjedok o prirodi i posljedicama grijeha. A njegovo potpuno uništenje koje bi, da je bilo odmah u početku izvršeno, uplašilo anđele i Bogu nanijelo sramotu, sada će opravdati njegovu ljubav i uzdignuti njegovu čast pred svim bićima svemira, kojima je najveća radost da vrše njegovu volju i u čijim je srcima upisan njegov zakon. Zlo se neće više nikada pojaviti. Božja riječ veli: „Neće se dva puta podignuti pogibao." Nahum 1, 9. Božji zakon, koji je sotona prezirao kao jaram ropstva, bit će poštovan kao zakon slobode. Oprobana i okušana stvorenja neće više nikada otpasti od svoje podaničke vjernosti prema Onome čiji se karakter otkrio pred njima kao nedokučiva ljubav i beskrajna mudrost. {VB 409.3}

POGLAVLJE 30.—NEPRIJATELJSTVO IZMEĐU ČOVJEKA I SOTONE

„I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene, i između sjemena tvojega i sjemena njezina; ono će ti na glavi stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati." (1. Mojsijeva 3, 15.) Božanska presuda izrečena nad sotonom poslije čovjekovog pada bila je također proročanstvo koje obuhvata sve vjekove do svršetka ovoga svijeta. Ono ukazuje na veliku borbu u kojoj će sudjelovati sva ljudska pokoljenja koja budu živjela na zemlji. {VB 410.1}

Bog veli: „Mećem neprijateljstvo." Ovo neprijateljstvo nije nešto prirodno. Kad je čovjek prestupio Božji zakon, njegova je priroda postala zla, i on je došao u suglasnost sa sotonom a ne u neprijateljstvo sa njime. Po prirodi ne postoji neprijateljstvo između grešnog čovjeka i začetnika grijeha. Obojica su postali zli zbog otpada. Otpadnik nema mira dok ne nađe razumijevanje i podršku onih koje je uspio zavesti da pođu njegovim primjerom. Iz ovoga razloga udružuju se pali anđeli i bezbožni ljudi u jednu očajnu zajednicu. Da se Bog nije umiješao, sotona i ljudi bi sklopili savez protiv neba; i mjesto da gaji neprijateljstvo prema sotoni, cijela ljudska obitelj bi se sjedinila u pobuni protiv Boga. {VB 410.2}

Sotona je naveo čovjeka na grijeh, kao što je anđele naveo na pobunu, da bi time sebi osigurao pomagače u ratu protiv neba. Što se tiče njihove mržnje prema Kristu, postojalo je potpuno jedinstvo između sotone i palih anđela. Mada je u svim drugim tačkama vladala nesloga, svi su bili čvrsto sjedinjeni u svome otporu protiv vrhovne vlasti Gospodara svemira. Ali kada je sotona čuo izjavu da će postojati neprijateljstvo između njega i žene, i između njegovog potomstva i njenog potomstva, znao je da će biti osujećeni njegovi napori da pokvari ljudsku prirodu i da će nekim sredstvom čovjek biti osposobljen da se odupire njegovoj sili. {VB 410.3}

Sotonino neprijateljstvo prema ljudskom rodu nastalo je zato što su ljudi kroz jurista postali predmet .božje ljubavi i milosti. On nastoji da osujeti božanski plan o spasenju čovjeka i da nanese Bogu sramotu time što će izopačiti i opoganiti djelo Božjih ruku. On bi rado prouzrokovao patnje na nebu, a zemlju ispunio bolom i pustošenjem, i onda bi pokazivao na sve to kao na posljedicu što je Bog stvorio čovjeka. {VB 411.1}

Milost koju Krist usađuje u čovjekovu dušu budi u njemu neprijateljstvo prema sotoni. Bez ove milosti koja čovjeka preporađa i obnavlja, čovjek bi ostao Sotonin rob — sluga koji je uvijek spreman da izvršava njegove zapovijesti. Ali novi princip u duši stvara borbu ondje gdje je do sada vladao mir. Snaga koju Krist daje osposobljava čovjeka da se odupre nasilniku i uzurpatoru. Tko pokazuje da prezire grijeh mjesto da .ga voli; tko se odupire i pobjeđuje strasti koje hoće da zavladaju njime, pokazuje da u njemu djeluje princip koji dolazi odozgo. {VB 411.2}

Neprijateljstvo koje postoji između Kristovog Duha i duha sotoninog najjasnije se pokazalo u načinu kako je svijet primio Krista. Jevreji ga nisu odbacili zbog toga što je

došao bez svjetskog bogatstva, raskoši i veličine. Oni su vidjeli da On ima silu koja može da nadoknadi nedostatak ovog vanjskog preimućstva. Ali Kristova čistota i svetost izazvali su protiv njega mržnju bezbožnika. Njegov život samoodricanja i savršenog posvećenja bio je stalni ukor oholom i pohotljivom narodu. To je izazvalo neprijateljstvo protiv Božjeg Sina. Sotona i zli anđeli sjedinili su se sa zlim ljudima. Sve snage otpada urotile su se protiv Borca istine. {VB 411.3}

Protiv Kristovih sljedbenika pokazao se isti duh neprijateljstva kao i protiv njihovog Učitelja. Onaj koji vidi odvratan karakter grijeha i koji se snagom odozgo odupire iskušenju, sigurno će izazvati gnjev sotone i njegovih pristalica. Mržnja protiv čistih načela istine, izrugavanje i gonjenje njenih branilaca postojat će sve dotle dok bude grijeha i grešnika. Kristovi sljedbenici i sluge sotonine ne mogu se složiti. Još nije prestala sablazan križa. „A svi koji pobožno hoće da žive u Kristu Isusu, bit će gonjeni.” 2. Timoteju 3, 12. {VB 411.4}

Sotonina oruđa neprestano rade pod njegovom upravom da učvrste njegov autoritet i podignu njegovo carstvo nasuprot Božjem carstvu. U tu svrhu pokušavaju da prevare Kristove sljedbenike i da ih odvrate od njihove vjernosti Bogu. Kao njihov vođa, i oni izvrću Sveto pismo da bi postigli svoj cilj. Kao šta je sotona pokušavao da na Boga baci sramotu, tako i njegova oruđa pokušavaju da oklevetaju Božji narod. Duh koji je Krista prikovao na križ goni bezbožnike da unište njegove sljedbenike. Sve je to unaprijed istaknuto u prvom proročanstvu: „I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene, i između potomstva tvojega i potomstva njezina.” To neprijateljstvo trajat će sve do posljednjeg vremena. {VB 411.5}

Sotona upotrebljava sva svoja oruđa i bori se svom svojom snagom. Zašto on ne nailazi na veće protivljenje? Zašto su Kristovi vojnici tako uspavani i ravnodušni? — Zato što gaje tako slabu vezu sa Kristom; zato što im nedostaje njegovog Duha. Njima nije grijeh užasan i dostojan preziranja kao što je bio njihovom Učitelju. Oni mu se ne odupiru čvrsto i odlučno, kao što mu se Krist odupirao. Ne uviđaju veliko zlo i pokvarenost grijeha, te su zaslijepljeni kako u pogledu karaktera tako i u pogledu sile kneza tame. Postoji samo malo neprijateljstvo protiv sotone i njegovih djela zato što vlada veliko neznanje u pogledu njegove moći i zlobe, kao i u pogledu univerzalnosti njegove borbe protiv Krista i njegove crkve. U ovome su mnogi zavedeni. Oni ne znaju da je njihov neprijatelj moćni vojskovođa, koji gospodari nad umom zlih anđela, i sa dobro promišljenim planovima i vještim spljetkama vodi rat protiv Krista da bi spriječio spasavanje duša. Među tobožnjim kršćanima, pa čak i među samim slugama evanđelja, malo se spominje sotona, osim možda uzgredno sa propovjedaonice. Oni ne vide znake njegove stalne aktivnosti i njegovog uspjeha; zanemaruju mnoge opomene o njegovom lukavstvu, i izgleda da se i ne osvrću na njegovo postojanje. {VB 412.1}

Dok ljudi i ne poznaju njegove lukave napade, ovaj budni neprijatelj uvijek ih prati u stopu. Ulazi u svaki dom, u svaku ulicu naših gradova, u crkvu, u skupštine i sudove; on

zbunjuje, obmanjuje i zavodi, upropašćuje svugdje duše i tijela ljudi, žena i djece, razara obitelj, sije mržnju, neslogu, svađe, bune i ubistva, a kršćanski svijet izgleda da na sve to gleda kao na nešto što je Bog odredio i mora tako da bude. {VB 412.2}

Sotona se neprestano trudi da nadvlada Božji narod uklanjanjem ograda koje ga dijele od svijeta. Stari Izrael je bio naveden na grijeh kada se usudio da stupi u nedozvoljene veze sa mnogobošcima. Na sličan način sotona zavodi i Izraela novoga doba. „U kojima je Bog ovoga svijeta oslijepio misli da ne vide svjetlost evanđelja o slavi Kristovoj, koji je slika Božja.” 2. Korinćanima 4, 4. Svi oni koji nisu odlučni Kristovi sljedbenici, sluge su sotonine. U preporođenom srcu ne vlada ljubav prema grijehu i sklonost da se grijeh gaji i opravdava. U obnovljenom srcu se nalazi mržnja prema grijehu i odlučan otpor protiv njega. Kada se kršćani kreću u društvu bezbožnika i nevjernika, sami se izlažu iskušenju. Sotona se prikriva i tajno im navlači pokrivalo preko očiju. Oni ne mogu da vide da je svrha takvog društva jedino da im naškodi; i postajući sve sličniji svijetu u karakteru, riječima i djelima sve više i više bivaju slijepi. {VB 412.3}

Time što se crkva prilagođava svjetskim običajima, sve više postaje slična svijetu; na taj način se svijet nikada neće obratiti Kristu. Prijateljstvo sa grijehom neminovno će učiniti da grijeh izgleda manje odvratan. Tko voli da bude u vezi sa Sotoninim slugama, uskoro će prestati da se boji njihovog gospodara. Kad na putu dužnosti dođemo u iskušenje, kao Danijel na carevom dvoru, možemo biti sigurni da će nas Bog štititi. Ali ako se sami stavimo pod silu iskušenja, tada ćemo sigurno pasti, prije ili kasnije. {VB 413.1}

Kušač vrlo često radi uspješno preko onih na koje se najmanje sumnja da se nalaze pod njegovom vlašću. Oni koji su daroviti i odgojeni poštuju se i cijene kao da ove osobine mogu da zamijene strah Božji ili da daju čovjeku pravo na Božju milost. Darovi i odgoj sami su po sebi Božji darovi, ali kad se oni stavljaju na mjesto pobožnosti, kada oni umjesto da dušu dovedu bliže Bogu još više je od njega udaljuju, tada oni postaju zlo i zamka. Mnogi misle da sve što izgleda kao učtivost i otmjenost mora, u izvjesnom smislu, da je od Krista. Nikada nije bilo veće zablude. Ove bi osobine trebalo da krase karakter svakog kršćanina, jer one imaju veliki utjecaj u korist prave religije; ali one moraju da budu posvećene Bogu, inače će biti sila na zlo. Mnogi obrazovani ljudi i uglađenog ponašanja, koji se ne bi ponizili da učine ono što se u javnosti smatra nemoralnim, samo su uglađena oruđa u rukama sotone. Lukavi i varljivi karakter njihovog utjecaja’ i primjera čini ih opasnijim neprijateljem Kristovog djela od onih koji su bez znanja i obrazovanja. {VB 413.2}

Ozbiljnom molitvom i povjerenjem u Boga postigao je Salamun mudrost koja je začudila i zadivila cio svijet. Ali kada se odvojio od Izvora svoje sile i oslonio se na samoga sebe, postao je plijen iskušenja. Divne sposobnosti dane ovome caru, najmuodvojio od Izvora svoje sile i oslonio na samoga sebe, postao duša. {VB 413.3}

Sotona neprestano nastoji da vjerne zaslijepi u pogledu ove činjenice, i zato kršćani ne bi nikada smjeli da zaborave da se oni ne bore sa tijelom i krvlju, „nego s poglavarima i vlastima, i s upraviteljima tame ovoga svijeta, s duhovima pakosti ispod neba". Efežanima 6, 12. Već vjekovima Božji Duh opominje: „Budite trijezni i pazite, jer suparnik vaš, đavo, kao lov ričući hodi i traži koga da proždere." 1. Petrova 5, 8. „Obucite se u sve oružje Božje, da biste se mogli održati protiv lukavstva đavolskoga." Efežanima 6, 11. {VB 414.1}

Od Adamovih dana pa sve do našega vremena pokazivao je naš veliki neprijatelj svoju moć ugnjetavanja i rušenja. Sada se on priprema za posljednju veliku borbu protiv prave crkve. Svi oni koji hoće da se ugledaju na Isusa doći će u sukob sa ovim upornim neprijateljem. U koliko kršćani više nastoje da se ugledaju na božanski Primjer, u toliko će sigurnije biti cilj sotonskih napadaja. Svi koji su zaposleni u Božjem djelu i trude se da otkriju sotonske prijevare i da ljude upoznaju sa Kristom, moći će sa apostolom Pavlom reći da su služili Gospodu „sa svakom poniznošću, sa suzama i usred napasti". (Djela 20, 19.) {VB 414.2}

Sotona je napadao Krista najoštrijim i najlukavijim iskušenjima, ali je u svakom sukobu bio odbijen. Ove bitke su vođene radi nas; ove pobjede omogućavaju nam da i mi pobijedimo. Krist hoće da dade istinu svima koji je traže. Sotona ne može nadvladati ni jednog čovjeka bez njegovog pristanka. Kušač nema vlast nad ljudskom voljom niti može da dušu primora na grijeh. On može mučiti, ali ne uprljati. On može prouzrokovati duševni strah, ali ne može opoganiti. Činjenica; da ga je Krist pobijedio treba da ohrabri Kristove sljedbenike da se muški bore u borbi protiv grijeha i sotone. {VB 414.3}

POGLAVLJE 31.—DJELOVANJE ZLIH DUHOVA

Veza vidljivog svijeta sa nevidljivim, služba Božjih anđela i djelovanje zlih duhova jasno su otkriveni u Bibliji i nerazdvojivo povezani sa historijom ljudskog roda. Postoji sve veća sklonost da se sumnja u postojanje sotone, a s druge strane, na svete anđele koji su „poslani na službu onima koji će naslijediti spa-senje" (Jevrejima 1, 14) gleda se kao na duhove preminulih. Ali Sveto pismo nas ne uči samo o postojanju dobrih i zlih anđela nego nam donosi neosporne dokaze da to nisu bestjelesni duhovi umrlih ljudi. {VB 415.1}

Anđeli su postojali i prije stvaranja čovjeka, jer kada su polagani temelji zemlje, „pjevale su zajedno zvijezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu". (O Jobu 38, 7.) Poslije čovjekovog pada U grijeh, anđeli su bili poslani da čuvaju drvo života, a tada još nije umrlo ni jedno ljudsko biće. Anđeli su po svojoj prirodi viša bića od čovjeka, jer psalmista kaže da je Bog načinio čovjeka „malo manjim od anđela". (Psalam 8, 5.) {VB 415.2}

Sveto pismo nas izvještava o broju, sili i slavi nebeskih bića, o njihovom odnosu prema Božjoj vladavini i o njihovoj vezi sa planom spasenja. „Gospod nad vojskama postavi prijesto svoj, carstvo njegovo svim vlada." A prorok veli: „Čuh glas anđela mnogih oko prijestola." Oni stoje u prisutnosti Cara nad carevima — „silni krijepošću, koji izvršuju riječ njegovu, slušajući glas riječi njegove". (Psalam 103, 19-21; Otkrivenje 5, 11.) Deset hiljada po deset hiljada i hiljade hiljada bilo je nebeskih glasnika koje je vidio prorok Danijel. (Danijel 7, 10.) Apostol Pavao veli da ima „mnogo hiljada anđela". (Jevrejima 12, 22.) Kao Božji glasnici, oni lete „kao munja", sjajni u svojoj slavi i brzi u svome letu. (Ezehijel 1, 14.) Anđeo koji se pojavio kod Kristovog groba bio je po izgledu „kao munja, a odijelo njegovo kao snijeg", tako da su stražari od straha drhtali, „i postali kao mrtvi". (Matej 28, 3. 4.) Kad je Senaherib, oholi Asirac, hulio na Boga i rugao mu se, i prijetio Izraelu propašću, „iste noći anđeo Gospodnji izađe i pobi u okolu asirskom sto i osamdeset i pet hiljada". „I posla Gospod anđela, koji pobi sve junake i vojvode i knezove u vojsci cara asirskog, te se vrati sa sramotom u svoju zemlju." 2. Carevima 19, 35; 2. Dnevnika 32, 21. {VB 415.3}

Bog šalje svojoj djeci anđele sa porukom milosti; Abrahamu, sa obećanjima blagoslova; na vrata Sodoma da spasu pravednoga Lota od uništenja vatrom; Iliji u pustinji kada je od umora i gladi skoro iznemogao; Elizej u sa ognjenim kolima u malome gradu, u koji su ga zatvorili njegovi neprijatelji; Danijelu kada je na dvoru mnogobožačkog cara molio za božansku mudrost i kada je bio predan da postane plijen lavovima; Petru kada ga je Herod osudio na smrt; sužnjima u Filipi; Pavlu i njegovim pratiocima u burnoj noći na moru; Korneliju da bi ga osposobili da primi evanđelje; Petru da bi ga poslali neznabošcu sa viješću spasenja. Na taj način su sveti anđeli služili Božjem narodu u svim vremenima. {VB 416.1}

Svaki Kristov sljedbenik ima svog anđela čuvara. Ovi nebeski čuvari štite pravednike od sile zloga. To je uvidio sam sotona kad je rekao: „Eda li se uzalud Job boji Boga? Nisi li ga

ogradio i sve što ima svuda unaokolo.” O Jobu 1, 9. 10. Psalmista opisuje kako Gospod štiti svoj narod: „Anđeli Gospodnji stanom stoje oko onih koji se njega boje, i izbavljaju ih.” Psalam 34, 7. Spasitelj, govoreći o onima koji u njega vjeruju, rekao je: „Gledajte da ne prezrete jednoga od malih ovih; jer vam kažem da anđeli njihovi na nebesima jednako gledaju lice Oca mojega nebeskoga.” Matej 18, 10. {VB 416.2}

Tako je Božji narod, iako je izložen sili prijevare i vječno budnoj zlobi kneza tame, i nalazi se u borbi sa svim vlastima zla, osiguran stalnom zaštitom nebeskih anđela. Ova zaštita mu nije data bez potrebe. Bog je dao svojoj djeci milost i zaštitu zato što se ona moraju susretati sa moćnim oruđima zla — mnogo-brojnim oruđima, odlučnim i neumornim, čiju je zloću i silu svako imao priliku da upozna i osjeti. {VB 416.3}

Zli duhovi, u početku stvoreni bezgrešni, bili su po prirodi, moći i slavi jednaki nebeskim bićima koja su sada Božji vjesnici. Ali kad su pali zbog grijeha, udružili su se da ruže Boga i upropašćuju ljude. Sjedinjeni sa sotonom u njegovoj pobuni i sa njime prognani sa neba, oni su kroz sva vremena surađivali sa njime u njegovoj borbi protiv božanskog autoriteta. Sveto pismo nam govori o njihovom savezu, vlasti i raznim redovima, o njihovim sposobnostima, o njihovoj podmuklosti kao i njihovoj zavjeri protiv mira i sreće ljudi. {VB 416.4}

Starozavjetna historija povremeno spominje postojanje i djelovanje zlih duhova; ali kada je Krist živio na zemlji, oni su svoju moć pokazali veoma upadljivo. Krist je došao da izvrši plan o spasenju čovjeka, a sotona je odlučio da osigura svoje tobožnje pravo da vlada svijetom. Njemu je uspjelo da uvede idolopoklonstvo u svim krajevima zemlje, osim u Palestini. Isus je došao u ovu jedinu zemlju koja se nije sasvim predala sotoninoj vlasti da izlije na narod svjetlost neba. Tu su se borile dvije sile koje su polagale pravo na vrhovnu vlast. Isus je širio svoje ruke ljubavi i pozivao sve koji su htjeli da u njemu nađu oproštenje i mir. Cete tame su uvidjele da nemaju neograničenu vlast i shvatile su da će njihova vlast uskoro prestati ako Kristova misija uspije. Sotona je bijesnio kao vezani lav i prkosno pokazivao svoju moć nad tjelesima i dušama ljudi. {VB 417.1}

Činjenica da su ljudi bili opsjednuti od zlih duhova jasno se iznosi u Novom zavjetu. Ljudi mučeni na ovaj način nisu patili samo od bolesti koje dolaze od prirodnih uzroka. Krist je potpuno razumio sa kime ima posla: prepoznao je neposrednu prisutnost i djelovanje zlih duhova. {VB 417.2}

Biblijski izvještaj o isceljenju opsjednutih u zemlji Gadarinskoj daje nam jasan dokaz o njihovom broju, moći i zlobi, kao i o Kristovoj sili i milosrđu. Ovi nesretni bjesomučni, koje ništa nije obuzdavalo, škrgutali su zubima, bacali pjenu iz usta, bijesnili i ispunjavali zrak svojom vikom, sami su sebe sakatili i predstavljali opasnost za one koji su htjeli da im se približe. Njihova krvava i iznakažena tijela, i njihov pomućeni razum pružali su knezu tame ugodan prizor. Jedan zao duh koji je vladao nad ovim patnicima rekao je: „Legion mi je ime; jer nas je mnogo.” Marko 5, 9. U rimskoj vojsci legija se sastojala od tri do pet hiljada

ljudi. I sotonina vojska je podijeljena u manje odrede, i jedna četa kojoj su pripadali ovi demoni nije brojala manje od jedne legije. {VB 417.3}

Na Isusovu zapovijest zli duhovi su napustili svoje žrtve, ostavivši ih da mirno sjede kraj Kristovih nogu, pokorni, razumni i blagi. Demonima je bilo dopušteno da uđu u krdo svinja i da se stropoštaju u more; za stanovnike one okoline bio je ovo veći gubitak od blagoslova koji im je donio Isus, i oni su zamolili božanskog Liječnika da ode odande. To je upravo bio uspjeh koji je sotona želio da postigne. Bacivši krivicu zbog njihovog gubitka na Isusa, pobudio je kod ljudi sebični strah i spriječio ih da slušaju Spasiteljeve riječi. Sotona neprestano optužuje kršćane da su uzrok gubitaka, nesreća i nevolja, umjesto da dopusti da prijekor padne na onoga kome pripada: na samog njega i njegova oruđa. {VB 417.4}

Ali Isusove namjere nisu bile osujećene. On je dopustio zlim duhovima da unište krdo svinja kao prijekor Jevrejima koji su ove nečiste životinje gajili radi dobitka. Da Krist nije zadržao demone, oni bi bacili u more ne samo svinje nego i njihove čuvare i gospodare. Što se to nije desilo, trebalo je da zahvale samo Kristovoj milostivoj sili, koju je pokazao radi njihovog oslobođenja. Pored toga, ovo se dogodilo i zato da bi učenici bili svjedoci strašne sotonine moći ne samo nad ljudima nego i nad životinjama. Spasitelj je želio da njegovi sljedbenici upoznaju neprijatelja sa kime se moraju susresti, da ih ne bi prevario i nadvladao svojim lukavstvima. Želio je da i narod onoga kraja upozna njegovu moć koja može slomiti sotonine okove i osloboditi njegove zatočenike. Iako je sam Isus otišao odande, ostali su ljudi, oslobođeni na tako divan način, da objavljuju milosrđe svoga Dobrotvora. {VB 419.1}

Sveto pismo navodi i druge slične primjere. Kćerku jedne Sirofeničanke teško je mučio đavo koga je Isus istjerao svojom riječju. (Marko 7, 26-30.) Jedan „bijesni, koji je bio nijem i slijep" (Matej 12, 22); mladić koga je mučio nijemi duh, koji ga je „mnogo puta bacao u vatru i u vodu da ga pogubi" (Marko 9, 17-27); luđak koga je mučio „nečisti duh đavolski", tako da je remetio subotni mir u sinagogi u Kapernaumu — sve je njih izliječio milostivi Spasitelj. Skoro u svakom slučaju Isus je govorio zlom duhu kao razumnom biću zapovjedivši mu da izađe iz njegove žrtve i da je više ne muči. Kada su ljudi u Kapernaumu vidjeli Njegovu silnu moć, „u sve uđe strah, i govorahu jedan drugome govoreći: kakva je to riječ, da vlašću i silom zapovjeda nečistim duhovima, i izlaze?" (Luka 4, 36.) {VB 419.2}

Ljudi opsjednuti od đavola obično izgledaju kao oni koji mnogo pate; ali ima i izuzetaka. Da bi postigli natprirodnu moć, neki su se dragovoljno predali sotoninom utjecaju. Oni se, naravno, nisu borili protiv zlih duhova. Među ove su spadali i oni koji su imali vračarski duh — Simon vračar, Elima vračar i djevojka koja je u Filipi išla za Pavlom i Silom. {VB 420.1}

Nitko nije u većoj opasnosti od utjecaja zlih duhova nego oni koji ne obraćaju pažnju na jasna i mnogobrojna svjedočanstva Svetoga pisma i koji poriču postojanje i rad đavola i zlih anđela. Dokle god ne upoznamo njihovo lukavstvo, zli duhovi imaju veliko preimućstvo. Mnogi prihvataju njihova došaptavanja misleći da čine ono što ih uči njihova vlastita

mudrost. Pošto se približavamo posljednjem vremenu, kada će sotona raditi većom silom da prevari i uništi, on svuda širi vjerovanje da i ne postoji. Njegova je namjera da sakrije sebe i način svoga rada. {VB 420.2}

Veliki varalica ničega se toliko ne boji koliko toga da mi upoznamo njegove planove. Da bi bolje sakrio svoj pravi karakter i svoje namjere, on voli da ga tako prikazuju da njegovo ime ne izaziva neko uzbuđenje, nego samo smijeh i prezir. Milo mu je kada sebe vidi naslikanog kao smiješno ili odvratno biće, unakaženog — pola životinja a pola čovjek. Milo mu je kad čuje da njegovo ime spominju u šali i podrugivanju oni koji sebe smatraju pametnim i dobro upućenim. {VB 420.3}

Sotona se tako vješto pretvara da se često postavlja pitanje: „Zar zbilja postoji takovo biće?" Dokaz njegovog uspjeha je to što su teorije koje poriču najjasnija svjedočanstva Svetoga pisma tako opće prihvaćene u religioznom svijetu. I zato što sotona najlakše vlada nad onima koji nisu svjesni njegovog utjecaja, Božja Riječ nam daje tako mnogo primjera njegovog zlog rada, otkrivajući nam njegove tajne sile, i tako nas opominje da se čuvamo njegovih napada. {VB 420.4}

Sila i zloba sotonina i njegovih četa mogla bi nas s pravom uznemiravati kad ne bismo imali zaštitu i oslobođenje u nadmoćnoj sili našega Izbavitelja. Mi osiguravamo svoje kuće rezama i bravama da bismo sačuvali svoje vlasništvo i svoj život od zlih ljudi, ali rijetko mislimo na zle anđele koji neprestano pokušavaju da nam se približe, a protiv čijih napada smo nemoćni da se branimo svojom snagom. Kad bi im bilo dopušteno, oni bi poremetili naše misli, pokvarili naše zdravlje, uništili naš imetak i naš život. Njihova jedina radost jeste da donesu nevolju i propast. Strašno je stanje onih koji se odupiru Božjem utjecaju i popuštaju Sotoninim iskušenjima dok ih Bog ne prepusti vlasti zlih duhova. Oni, pak, koji idu za Kristom, uvijek su sigurni pod njegovom zaštitom. Moćni anđeli poslati su sa neba da ih štite. Sotona ne može da probije stražu koju je Bog postavio oko svoga naroda. {VB 420.5}

POGLAVLJE 32.—SOTONINE ZAMKE

Velika borba između Krista i sotone, koja traje već skoro šest hiljada godina, uskoro će biti završena; i zato sotona udvostručuje svoje napore da osujeti Kristovo djelo u korist ljudi i da zaplete duše u svoje zamke. Njegov je cilj da ljude drži u tami i nepokajanju dok se ne završi Kristova posrednička služba i ne bude više žrtve za grijeh. {VB 422.1}

Ako se ne učine naročiti napori da se ovoj sili suprotstavimo, ako u crkvi i svijetu vlada ravnodušnost, onda je sotona bezbrižan, jer nema opasnosti da će izgubiti one koje je zarobio i koje vodi po svojoj volji. Ali ako ljudi počnu da obraćaju pažnju na vječne stvari i pitaju: „Šta mi valja činiti da se spasim?", onda se on javlja i pokušava da svoju silu suprotstavi Kristovoj moći i da suzbije utjecaj Svetoga Duha. {VB 422.2}

Sveto pismo govori da jednom prilikom kad su anđeli Božji došli da stanu pred Gospodom, među njima je došao i Sotona (O Jobu 1, 6.), ne zato da se pokloni vječnom Caru, nego da ostvari svoje zle planove protiv pravednika. Sa istim ciljem on prisustvuje uvijek tamo gdje se ljudi sastaju na bogosluženje. Iako sakriven od ljudskog pogleda, on ipak radi svom silom da bi zavladao mislima onih koji se mole Bogu. Kao svaki vješt vojskovođa, on unaprijed stvara svoje planove. Vidi li da Božji vjesnik istražuje Sveto pismo, on se upoznaje sa predmetom o kome će se propovijedati; zatim upotrebljava svu svoju vještinu i podmuklost da tako podesi okolnosti da vijest ne dopre do onih koje želi da zadrži u zabludi baš u toj tačci. Onaj kome je najviše potrebna ta opomena biva zauzet nekim hitnim poslom koji traži njegovu prisutnost, ili je na neki drugi način spriječen da čuje riječi koje bi za njega mogle biti „miomiris životni za život". {VB 422.3}

Sotona, takođe, vidi Božje sluge kada su žalosni zbog duhovne tame koja pokriva narod. On čuje njihove ozbiljne molitve za božansku milost i snagu da pobijede ravnodušnost, bezbrižnost i nemarnost. Tada sa novom revnošću izvodi svoje planove. Navodi ljude da zadovoljavaju svoje prohtjeve za jelom ili da se predaju kakvom drugom grešnom uživanju, i tako otupljuje njihovu moć shvatanja da ne čuju upravo ono što im je najpotrebnije da saznaju. {VB 422.4}

Sotona dobro zna da će svi oni koje bude uspio da navede da zanemaruju molitvu i istraživanje Svetoga pisma podleći njegovim napadima. Zato stvara sve moguće planove da bi zaposlio čovjekov um. Uvijek je bilo ljudi koji su se gradili pobožnima, ali umjesto da napreduju u poznavanju istine smatraju da je njihova dužnost da traže bilo kakvu grešku u karakteru ili zabludu u vjeri onih sa kojima se ne slažu. Ovakvi ljudi su glavni sotonini pomagači. Opadača braće ima mnogo, i oni su uvijek revni kad Bog radi i kad mu njegove sluge ukazuju pravo poštovanje. Oni uvijek predstavljaju u lažnoj svjetlosti riječi i djela onih koji ljube istinu i koji su joj poslušni. Oni će i najozbiljnije i najrevnije Kristove sluge, koji su puni samoodricanja, prikazivati kao prevarene ili varalice. Njihov je posao da krivo predstave pobude svakog istinitog i plemenitog djela, da šire svoje laži i da izazivaju

podozrenje u dušama neiskusnih. Na sve moguće načine nastoje da se ono što je čisto i pravedno smatra kao iskvareno i lažno. {VB 423.1}

Ali nitko ne treba da se vara u pogledu njih. Lako se može vidjeti čija su oni djeca, čiji primjer slijede i čija djela čine. „Po rodovima njihovim poznat ćete ih." Matej 7, 16. Njihovo ponašanje je slično sotoninom, otrovnom klevetniku, „opadaču braće naše". (Otkrivenje 12, 10.) {VB 423.2}

Veliki varalica ima mnogo oruđa, spremnih da iznesu razne vrste zabluda, da bi uhvatio duše u svoju mrežu — kao što su razne jeresi, koje su prilagođene raznovrsnim sklonostima i ukusu onih koje želi da upropasti. Njegov je plan da u crkvu dovede neiskrene i nepreporođene, koji šire sumnju i nevjerstvo i smetaju onima koji žele da unaprede Božje djelo i da sami s njime napreduju. Mnogi koji u stvari ne vjeruju u Boga i njegovu Riječ pristaju uz izvjesna načela istine i važe kao kršćani, te su na taj način u mogućnosti da uvode svoje zablude, kao da je to prava biblijska nauka. {VB 423.3}

Tvrđenja da nije važno šta ljudi vjeruju je jedna od najuspješnijih sotoninih zabluda. On zna da istina, ako je prihvaćena s ljubavlju, posvećuje dušu onoga koji je prihvata; zato uvijek pokušava da istinu zamijeni lažnim teorijama, pričama — drugim evanđeljem. Božje sluge su se od početka borile protiv lažnih učitelja, ne samo kao sa poročnim ljudima nego i kao sa onima koji šire zablude koje upropašćuju dušu. Ilija, Jeremija i Pavao protivili su se odlučno i neustrašivo onima koji su ljude odvraćali od Božje Riječi. Ono slobodno mišljenje koje pravu biblijsku vjeru smatra nevažnom nije naišlo na odobravanje ovih svetih branilaca istine. {VB 423.4}

Prazna i nastrana tumačenja Svetoga pisma, kao i mnoge protivrječne teorije o biblijskoj nauci, koje postoje u kršćanskom svijetu, djelo su našeg velikog neprijatelja, koji hoće da duše tako zbuni da ne mogu razlikovati pravu istinu. Nesloga i razdor koji postoje u kršćanskim zajednicama treba da se u velikoj mjeri pripišu običaju izvrtanja Svetoga pisma da bi se poduprla neka omiljena teorija. Umjesto da Božju Riječ proučavaju brižljivo i poniznim srcem da bi stekli poznavanje Božje volje, mnogi je istražuju samo zato da bi u njoj otkrili nešto neobično ili originalno. {VB 424.1}

Da bi poduprli lažne nauke ili nekršćanske običaje, neki uzimaju izvjesne tekstove Pisma iz njihove sredine i navode samo polovinu jednog tako izdvojenog stiha da bi dokazali svoje tvrđenje, mada ostali dio stiha ima sasvim suprotni smisao. Sotoninim lukavstvom ušančili su se iza nepovezanih izraza, iskonstruisanih tako da odgovaraju njihovim tjelesnim željama. Tako namjerno izvrću Božju Riječ. Drugi, koji imaju bujnu maštu, uzimaju slike i simbole Svetoga pisma i tumače ih kako to odgovara njihovoj fantaziji, ne obaziruć se na Božju Riječ, koja sama sebe tumači, i poslije iznose svoje zaključke kao učenja Biblije. {VB 424.2}

Ako se Sveto pismo proučava bez molitve i krotkog i poniznog duha, izvrnut će se pravi smisao kako onih najjednostavnijih i najjasnijih mjesta tako i onih najtežih. Papski velikodostojnici biraju takve dijelove Svetoga pisma koji najbolje odgovaraju njihovom cilju, tumače ih kako im to odgovara, i onda ih iznose narodu oduzimajući mu pravo da sam proučava Bibliju i da sam razumije njene svete istine. Cijela Biblija treba da se da narodu onako kako je napisana. Bolje bi bilo da mu se uopće i ne daje nikakvo biblijsko poučavanje negoli da se učenje Svetog pisma falsificira na ovako grub način. {VB 424.3}

Biblija je određena da bude vođa svima koji žele da upoznaju volju svoga Stvoritelja. Bog je dao ljudima pouzdanu proročku riječ. Anđeli, pa i sam Krist, došli su da Danijela i Ivana upoznaju sa stvarima koje treba uskoro da se ispune. Ono što je važno za naše spasenje nije ostalo nikakva tajna, niti je otkriveno na takav način da bi moglo zbuniti iskrenog istraživača istine ili ga dovesti u zabludu. Gospod je rekao preko proroka Habakuka: „Piši utvaru, i da bude razgovjetno na pločama, da se lako čita.” Habakuk 2, 2. Božja Riječ je jasna svima koji je proučavaju s iskrenom molitvom. Svaka iskrena duša primit će svjetlost istine. „Svjetlost se prosipa na pravednika.” Psalam 97, 11.I nijedna crkva ne može napredovati u svetosti ako njeni članovi ne traže istinu kao sakriveno blago. {VB 424.4}

Pozivom na slobodoumlje zasljepljuju se ljudi da prihvate planove svoga neprijatelja, koji stalno radi da postigne svoj cilj. Uspije li mu da pomoću ljudskih mišljenja izvrne Bibliju, tada će Božji zakon biti uklonjen, a crkve će ostati u ropstvu grijeha dok će u isto vrijeme smatrati da su slobodne. {VB 425.1}

Mnogima je naučno istraživanje postalo prokletstvo. Bog je dozvolio da se velika svjetlost izlije na svijet kroz otkrića nauke i umjetnosti; ali i najveći umovi, ako ih u njihovom istraživanju ne vodi Božji Duh, padaju u zablude kad pokušavaju da ispitaju odnos između nauke i Božjeg otkrivenja. {VB 425.2}

Ljudsko saznanje, kako u materijalnim tako i u duhovnim stvarima, djelimično je i nepotpuno, i zato mnogi nisu u stanju da svoje naučne poglede dovedu u suglasnost sa biblijskim objašnjenjima. Neki prihvataju obične teorije i spekulacije kao naučne činjenice i misle da Božja Riječ mora da je u suglasnosti sa „lažno nazvanim razumom”. (1. Tim. 6, 20.) Stvoritelj i njegova djela nadmašuju njihovo svaćanje; i pošto ne mogu da ih razjasne prirodnim zakonima, smatraju biblijsku historiju nepouzdanom. Oni koji sumnjaju u izvještaje Staroga i Novoga zavjeta često idu jedan korak dalje i sumnjaju u postojanje Boga, a prirodi pripisuju beskonačnu moć. Pošto su odbacili svoj lenger, prepušteni su da se razbijaju o stijene nevjerstva. {VB 425.3}

Tako se mnogi udalje od vjere, i sotona ih lako prevari. Ljudi su nastojali da postanu mudriji od svoga Stvoritelja. Ljudska je mudrost pokušavala da ispita i objasni tajne koje neće biti otkrivene ni u vječnosti. Kad bi ljudi htjeli da istražuju i razumiju ono što im je Bog objavio o sebi i svojim namjerama, dobili bi takvo otkrivenje o Gospodnjoj slavi,

veličanstvu i moći da bi uvidjeli svoju ličnu neznatnost i bili bi zadovoljni sa onim što je njima i njihovoj djeci otkriveno. {VB 425.4}

Najveća sotonska prijevara sastoji se u tome da podržava ljudske umove u istraživanju i nagađanju onoga što Bog nije otkrio i ne želi da mi razumijemo. Na taj način je Lucifer izgubio svoje mjesto na nebu. On je bio nezadovoljan što mu nisu bile povjerene sve tajne Božjih planova, a nimalo nije mario za ono što mu je bilo otkriveno o njegovom ličnom djelu u njegovom visokom položaju. Izazvavši isto nezadovoljstvo u srcima anđela koji su mu bili podređeni, on je prouzrokovao njihov pad. Sada pokušava da ljude nadahne istim duhom i da ih isto tako navede da prezru jasne Božje zapovijesti. {VB 426.1}

Oni koji nisu voljni da prihvate jasne i očigledne istine Svetoga pisma traže uvijek ugodne priče koje umiruju njihovu savjest. Što su nauke koje se propovijedaju manje duhovne, što traže manje samoodricanja i smjernosti, to se prihvataju sa većom naklonošću. Takvi ljudi ponižavaju umne sposobnosti da bi ugodili svojim željama. I suviše mudri u svojim očima da bi Sveto pismo istraživali smjernim srcem i ozbiljnom molitvom za božansko vodstvo, oni nemaju nikakvu zaštitu koja bi ih štitila od zablude. Sotona je spreman da zadovolji težnje njihovog srca i svoje prijevare stavlja na mjesto istine. Na ovaj način je papstvo zadobilo moć nad ljudima; a protestanti, odbacivši istinu jer ona u sebi sadrži križ, idu istim putem. Svi oni koji zanemaruju Božju Riječ i teže za svjetskom udobnošću da se ne bi razlikovali od svijeta, prihvatit će krivovjerstvo dostojno osude mjesto istine. Oni koji hotimice odbacuju istinu prihvatit će svaki oblik zablude koji se uopće može zamisliti. Makar da netko sa užasom gleda na jednu prijevaru, prihvatit će drugu drage volje. Apostol Pavao „govori o onim ljudima koji „ljubavi istine ne primiše da bi se spasli", i kaže o njima: „I zato će im Bog poslati silu prijevare, da vjeruju laži; da budu osuđeni svi koji ne vjerovaše istini, nego volješe nepravdu." 2. Solunjanima 2, 11. 12. Pošto su nam date takve opomene, treba da budemo na oprezu kakve nauke primamo. {VB 426.2}

Najuspješnija oruđa velikog varalice su lažne nauke i lažna čudesa spiritizma. Prerušen u anđela svjetlosti, sotona razastire svoje mreže tamo gdje se najmanje očekuje. Kada bi ljudi proučavali Božju Knjigu sa ozbiljnom molitvom da shvate njenu nauku, ne bi ostali u tami i ne bi primili lažne nauke. Ali pošto odbacuju istinu, postaju plijen prijevara. {VB 426.3}

Druga opasna zabluda je nauka koja poriče Kristovo božanstvo i tvrdi da Krist nije postojao prije svoga dolaska na ovaj svijet. Ovu nauku blagonaklono primaju mnogi koji tvrde da vjeruju u Bibliju. No ova nauka je u suprotnosti sa jasnim Spasiteljevim izjavama u pogeldu njegovog odnosa prema Ocu, njegovog božanskog karaktera i njegovog postojanja prije nego što je došao u tijelu. Oni koji ovu nauku podupiru izvrću Sveto pi-smo na najneopravdaniji način. Ona ne samo da snižava čovjekovo shvatanje o planu spasenja nego potkopava i vjeru u Bibliju kao Božje otkrivenje. Ona je u toliko opasnija u koliko ju je teže opovrgnuti. Ako ljudi odbacuju svjedočanstvo Svetoga pisma o Kristovom božanstvu, uzaludno će biti da se s njima raspravlja o ovoj tačci jer nijedan dokaz, ma kako bio

uvjerljiv, neće ih moći uvjeriti. „A tjelesni čovjek ne razumije što je od Duha Božjega, jer mu se čini ludost, i ne može da to razumije, jer treba duhovno da se razgleda.” 1. Korinćanima 2, 14. Nitko tko vjeruje u ovu zabludu ne može imati pravo razumijevanje o Kristovom karakteru i o njegovom djelu, niti o velikom Božjem planu spasenja. {VB 426.4}

Jedna još lukavija i štetni ja zabluda je vjerovanje koje se brzo širi da sotona uopće ne postoji kao ličnost i da se to ime u Bibliji upotrebljava samo zato da predstavi čovječje zle misli i želje. {VB 427.1}

Nauka koja odjekuje sa propovjedaonica: da je ponovni Kristov dolazak njegov dolazak svakome lično u trenutku smrti, jeste izmišljotina koja ima cilj da odvrati misli ljudi od Kristove lične pojave na oblacima. Već godinama sotona govori: „Evo ga u sobama”! Matej 24, 23-26. Mnoge su duše propale jer su prihvatile ovu prijevaru. {VB 427.2}

Dalje svjetska mudrost uči da molitva nije od bitne važnosti. Ljudi nauke tvrde da nema stvarnog odgovara na molitvu; da bi on značio povredu prirodnih zakona, čudo, a čudesa ne postoje. Svemirom, kažu oni, upravljaju nepromjenljivi zakoni a sam Bog ne čini ništa što bi bilo u suprotnosti sa tim zakonima. Na taj način predstavljaju Boga kao biće koje je vezano svojim vlastitim zakonima, kao da djelovanje božanskih zakona isključuje božansku slobodu. Ovakvo učenje se protivi svjedočanstvu Svetoga pisma. Zar nisu Krist i njegovi apostoli činili čudesa? Isti milostivi Spasitelj živi još i danas. On je i sada isto tako voljan da usliši molitve vjere kao nekad kada je hodao vidljivo među ljudima. Prirodno sarađuje sa nadprirodnim. Dio je Božjeg plana da nam da, kao odgovor na našu molitvu vjere, ono što nam ne bi dao da ga za to nismo molili. {VB 427.3}

Nebrojene su lažne nauke i fanatična shvaćanja koja postoje u kršćanskim crkvama. Nemoguće je ocijeniti zle posljedice uklanjanja makar samo jednog graničnog kamena postavljenog Božjom riječju. Malo njih koji su se usudili da to učine se zaustavljaju pri odbacivanju samo jedne istine. Većina nastavljaju da odbacuju jedno načelo istine za drugim dok ne postanu sasvim nevjerni. {VB 428.1}

Zablude opće priznate teologije bacile su mnoge ljude u naručje sumnje, koji bi inače mogli vjerovati u Sveto pismo. Njima je nemoguće da prihvate nauke koje vrijeđaju njihovo shvatanje o pravednosti, milosti i dobroti, a pošto su one dio biblijskog učenja, oni se protive da ih priznaju kao Božju riječ. {VB 428.2}

To je upravo cilj koji sotona hoće da postigne. On ništa toliko ne želi koliko želi da uništi pouzdanje u Boga i njegovu riječ. Sotona stoji na čelu velike vojske onih koji sumnjaju, i radi svim silama da duše privuče u svoje redove. Sumnjati počinje da biva moda. Jedna velika grupa ljudi gleda sa nepovjerenjem na Božju Riječ iz istog razloga kao i na njenog Autora: zato što ona osuđuje i kažnjava grijeh. Oni koji nisu voljni da ispunjavaju njene zahtjeve nastoje da odbace njen autoritet. Oni čitaju Bibliju ili slušaju njene nauke kad se iznose sa propovjedaonice, samo da bi pronašli neku grešku u Svetom pismu ili u

propovijedi. Mnogi postaju nevjerni da bi se opravdali ili izgovorili zbog zanemarivanja svojih dužnosti. Drugi opet sumnjaju iz oholosti i lijenosti. I suviše skloni udobnom životu da bi izvršili nešto dostojno časti, ili pak nešto što bi tražilo napor i samoodricanje, oni teže da se istaknu kao mudriji time što kritikuju Bibliju. A pošto u njoj ima mnogo stvari koje razum, neprosvijetljen božanskom mudrošću, ne može da razumije, oni nalaze povod da kritikuju. Mnogi, izgleda, misle da je vrlina stajati na strani nevjerstva i sumnje. Ali pokazat će se da su takvi ljudi, tobože iskreni, u stvari prožeti samopouzdanjem i ohološću. Mnogi uživaju kada u Svetom pismu pronađu nešto što druge dovodi u zabunu. Neki kritikuju i pristaju uz nepravdu iz same želje za prepiranjem. Oni ne primjećuju da se na taj način sami zapliću u ptičarevu zamku. Ali pošto su otvoreno izrazili svoje nevjerstvo, oni misle da sada moraju da brane svoje stanovište. Tako se sjedinjuju sa bezbožnicima i sami sebi zatvaraju vrata raja. {VB 428.3}

Bog je u svojoj Riječi dao dovoljno dokaza o njenom božanskom karakteru. Velike istine koje se odnose na naše spasenje jasno su iznesene. Pomoću Svetoga Duha, koji je obećan svima koji ga iskreno traže, svako može sam da razumije te istine. Bog je dao ljudima čvrst temelj na kome mogu da grade svoju vjeru. {VB 429.1}

Ali ograničen ljudski razum ne može da potpuno shvati planove i ciljeve beskonačnoga Boga. Boga ne možemo dokučiti istraživanjem. Ne smijemo se osmjeliti da drskom rukom podignemo zavjesu kojom je On obavio svoje veličanstvo. Apostol uzvikuje: „Kako su neispitljivi njegovi sudovi i neistražljivi njegovi putovi!” Rimljanima Ii, 33. Mi možemo da shvatimo njegovo postupanje sa nama i pobude koje ga rukovode toliko da bismo mogli vidjeti njegovu neograničenu ljubav i milost, sjedinjene sa njegovom neizmjernom silom. Naš nebeski Otac naređuje sve mudro i pravedno, i mi ne smijemo da budemo nezadovoljni i nepovjerljivi, već treba da mu se klanjamo i potčinjavamo sa strahopoštovanjem. On će nam otkriti toliko od svojih namjera koliko je potrebno za naše dobro, a za ostalo treba da se povjerimo Ruci koja je svemoguća i Srcu koje je puno ljubavi. {VB 429.2}

Bog daje dovoljno dokaza u prilog vjere, ali on nikada ne otklanja sve što bi moglo da posluži kao izgovor za nevjerovanje. Oni koji traže podršku za sumnju, naci će je. A oni koji odbijaju da prihvate riječ Božju i da je ispunjavaju dok ne bude uklonjena i najmanja primjedba, tako da nema više razloga za sumnju, nikada neće primiti svijetlost. {VB 429.3}

Nepovjerenje prema Bogu je prirodna pojava nepreporođenog srca koje je u neprijateljstvu sa Bogom. Ali vjeru daje Sveti Duh, i ona će se razvijati samo onda kad se gaji. Nitko ne može biti jak u vjeri ako ne ulaže odlučne napore za to. Nevjerovanje se povećava kad ga podupiremo. Ako ljudi, umjesto da se bave dokazima koje im je Bog dao za utvrđivanje njihove vjere, dopuste da sumnjaju i kritikuju, nalazit će sve više dokaza za svoju sumnju. {VB 429.4}

Ali oni koji sumnjaju u Božja obećanja i ne vjeruju u njegovu milost oduzimaju mu čast; i njihov utjecaj, umjesto da druge privlači Kristu, još više ih udaljuje od njega. Oni su

nerodna drveta, koja pružaju svoje suhe grane nadaleko i široko, i time oduzimaju sunčevu svjetlost drugim biljkama, te one venu i ginu u hladnoj sjenci. Život i rad ovakvih je stalno svjedočanstvo protiv njih. Oni siju sjeme sumnje i nevjerstva, koje će neminovno donijeti svoju žetvu. {VB 429.5}

Postoji samo jedan put za one koji žele da se oslobode sumnje: umjesto da sumnjaju i kritikuju ono što ne razumiju, treba da paze na svjetlost koja ih već obasjava, i tada će primiti veću svjetlost. Neka ispunjavaju svaku dužnost koju su dobro razumjeli, i bit će osposobljeni da razumiju i ispune i one dužnosti u koje sada još sumnjaju. {VB 430.1}

Sotona može da podmetne nešto što je slično istini da bi prevario one koji dozvoljavaju da budu prevareni i koji žele da izbjegnu samoodricanje i žrtvu koje traži istina, ali njemu je nemoguće da drži pod svojom vlašću dušu koja iskreno želi da na svaki način upozna istinu. Krist je istina i „vidjelo istinito, koje obasjava svakoga čovjeka koji dolazi na svijet". (Ivan 1, 9.) Duh istine je poslan da ljude uputi u svaku istinu. A po nalogu Božjeg Sina napisano je: „Tražite, i naći ćete." „Tko hoće da njegovu volju tvori, razumjet će je li ova nauka od Boga." Matej 7, 7; Ivan 7, 17. {VB 430.2}

Kristovi sljedbenici malo znaju o zavjerama koje sotona i njegova vojska kuju protiv njih. Ali Onaj koji živi na nebesima preokrenut će sve te planove za ispunjenje svojih dubokih namjera. Gospod dopušta da njegov narod prođe kroz peć nevolja, ne zato što nalazi zadovoljstvo u njegovim mukama i nevoljama, već zato što je to iskustvo neophodno potrebno za njegovu konačnu pobjedu. Njegova vlastita slava ne dopušta da ih zaštiti od svih iskušenja, jer je svrha iskušenja upravo da ih pripravi, da se odupru svim sotonskim zavođenjima. {VB 430.3}

Ni bezbožni ljudi ni đavo ne mogu spriječiti Božje djelo niti ukloniti Božju prisutnost od njegovog naroda ako on poniznim i skrušenim srcem prizna svoje grijehe i ostavi ih, i ako se u vjeri drži njegovih obećanja. Oni se mogu uspješno oduprijeti svakome iskušenju i svakom neprijateljskom utjecaju, bio javni ili tajni, „ne silom ni krijepošću, nego Duhom mojim, veli Gospod nad vojskama". (Zaharija 4, 6.) {VB 430.4}

„Jer oči Gospodnje gledaju na pravednike, i uši njegove na molitvu njihovu ... I tko može vama nauditi ako uzidete za onim što je dobro?" 1. Petrova 3, 12. 13. Kada se Balam, primamljen obećanjem bogate nagrade, poslužio vraćanjem protiv Izraela, i kad je prinio žrtvu Gospodu pokušavši da navuče prokletstvo na Božji narod, Božji Duh je otklonio zlo koje je on trebalo da izgovori, a Balam je bio prinuđen da uzvikne: „Kako bih kleo onoga koga ne kune Bog? ili kako bih ružio onoga koga Gospod ne ruži?" „Da bih ja umro smrću pravedničkom, i kraj moj da bi bio kao njihov!" Kada je ponovo prinosio žrtvu, bezbožni prorok je rekao: „Gle, primih da blagoslovim; jer je on blagoslovio, a ja neću poreći. Ne gleda na bezakonje u Jakovu ni na nevaljalstvo u Izraelu; Gospod je njegov s njim, i graja u njemu kao car kad nadvlada." „Jer nema čini na Jakova ni vraćanja na Izraela; u ovo doba govorit će se o Jakovu i Izraelu, šta je učinio Bog." 4. Mojsijeva 23, 8. 10. 20. 21. 23. Ipak,

po treći put podignut je oltar, i Balam je opet pokušao da izgovori prokletstvo. Ali preko prorokovih usana, i protiv njegove volje, Božji Duh je objavio napredak svojih izabranika i kaznio ludost i zlobu njihovih neprijatelja: „Tko tebe blagosilja, bit će blagosloven; a tko tebe kune, bit će proklet.” 4. Mojsijeva 24, 9. {VB 430.5}

U to vrijeme Izrael je bio vjeran Bogu. Dok je bio poslušan njegovom zakonu, nije ga mogla nadvladati nijedna zemaljska ni paklena sila. Ali Balam je napokon ipak uspio da na Izraela navuče prokletstvo, koje nije smio izreći protiv njih, time što ih je naveo na grijeh. Kada su Izraelci prestupili Božje zapovijesti, odvojili su se od Boga i bili ostavljeni da osjete rušilačku vlast neprijatelja. {VB 431.1}

Sotona je dobro znao da se i najslabija duša koja je u Kristu može suprotstaviti svim silama tame, i da on, ako javno radi protiv nje, ne može izvojevati pobjedu, već će biti pobijeđen. Zato on pokušava da borce križa izmami iz njihove sigurne tvrđave, dok sa svojim borbenim snagama sjedi u zasjedi, spreman da uništi sve one koji bi se usudili da stupe na njegovo područje. Mi možemo biti sigurni samo ako se ponizno uzdamo u Boga, i ako smo poslušni svim njegovim zapovijestima. {VB 431.2}

Nitko nije siguran ni za jedan dan, pa ni za jedan čas bez molitve. Naročito treba da molimo Gospoda za mudrost da bismo razumjeli njegovu Riječ. U riječi Božjoj se otkrivaju sotonine zamke kao i sredstva kojima ih možemo uspješno izbjeći. Sotona je vješt u navođenju tekstova iz Biblije, kojima daje svoje tu-mačenje da bi nas doveo do pada. Mi treba da proučavamo Bibliju sa poniznim srcem i nikada ne smijemo izgubiti iz vida svoju Zavisnost od Boga. Uvijek treba da smo na oprezu pred zamkama sotone i neprekidno treba da se molimo sa vjerom: „Ne navedi nas u napast.” {VB 431.3}

POGLAVLJE 33.—PRVA VELIKA PRIJEVARA

Još u samom početku ljudske historije sotona je počeo da ulaže svoje napore da bi prevario naš rod. Onaj koji je na nebu izazvao bunu želio je da navede i stanovnike zemlje da se udruže sa njime u borbi protiv Božje vladavine. Adam i Eva su bili potpuno sretni u poslušnosti prema Božjem zakonu, i ova činjenica bila je nepobitan dokaz protiv sotoninog tvrđenja na nebu da je Božji zakon nasilan i da se protivi sreći Božjih stvorenja. Osim toga sotonina zavist je bila izazvana kada je vidio lijepu domovinu koja je bila pripravljana za bezgrešan par. On je odlučio da prouzrokuje njihov pad da bi mogao, kad ih bude rastavio od Boga i podvrgnuo pod svoju vlast, da uzme zemlju u svoje vlasništvo i tu uspostavi svoie carstvo nasuprot Svevišnjemu. {VB 432.1}

Da se sotona otkrio u svome pravom karakteru, on bi bio odmah odbijen, jer su Adam i Eva bili upozoreni na ovog opasnog neprijatelja. Ali on je potajno radio, prikrivajući svoju namjeru da bi što uspješnije postigao svoj cilj. Upotrebivši kao svoje oruđe zmiju, koja je tada bila jedno od najdivnijih stvorenja, obratio se Evi sa pitanjem: „Je li istina da je Bog kazao da ne jedete sa svakoga drveta u vrtu?" 1. Mojsijeva 3, 1. Da se Eva uzdržala da stupi u razgovor sa kušačem, sigurno bi se sačuvala od sotonine zamke. Ali ona se usudila da stupi u vezu sa njim, i pala je kao žrtva njegovog lukavstva. Tako bivaju još i danas mnogi savladani. Oni sumnjaju i kritikuju Božje zahtjeve i, mjesto da slušaju božanske propise, prihvaćaju ljudska shvaćanja, iza kojih se kriju samo sotonini planovi. {VB 432.2}

„A žena reče zmiji: mi jedemo roda sa svakog drveta u vrtu; samo roda sa onoga drveta usred vrta, kazao je Bog, ne jedite i ne dirajte u nj, da ne umrete. A zmija reče ženi: nećete vi umrijeti; nego zna Bog da će vam se u onaj dan kada okusite s njega otvoriti oči, pa čete postati kao bogovi i znati što je dobro što li zlo." 1. Mojsijeva 3, 2-5. On je tvrdio da će oni postati kao Bog, da će biti obdareni većim znanjem nego ranije i osposobljeni za viši život. Eva je popustila iskušenju, a pod njenim utjecajem i Adam je bio naveden na grijeh. Oni su povjerovali riječima zmije da Bog nije mislio onako kako je rekao. Posumnjali su u svoga Stvoritelja i uobrazili da On ograničava njihovu slobodu i da prijestupom njegovog zakona mogu postići veću mudrost i viši položaj. {VB 432.3}

Ali, da li je Adam poslije pada u grijeh doznao šta je smisao riječi: „Jer u koji dan okusiš s njega, umrijet ćeš"? 1. Mojsijeva 2, 17. Da li je njihovo značenje odgovaralo onome što je sotona naveo Adama da vjeruje: da će postići uzvišeni je stanje života? U tom slučaju, prijestup bi bio veliko dobro, a sotona bi se po-kazao kao dobrotvor našeg roda. Međutim, Adam je saznao da to nije bio smisao božanske osude. Bog je rekao da će zbog grijeha čovjek morati opet da se vrati u zemlju iz koje je uzet: „Jer si prah, i u prah ćeš se vratiti." 1. Mojsijeva 3, 19. Sotonine riječi: „Nego zna Bog da će vam se ... otvoriti oči", pokazale su se istinite jedino u onome: pošto Adam i Eva nisu ostali poslušni, otvorile su im se oči da uvide svoju ludost. Upoznali su zlo i okusili gorak plod svoga prijestupa. {VB 433.1}

Usred vrta raslo je drvo života, čiji je rod imao silu da stalno obnavlja život. Da je Adam ostao poslušan Bogu, on bi i dalje uživao slobodan pristup tome drvetu i vječno bi živio. Ali kada je zgriješio, nije više smio da jede sa drveta života, i tako je postao podložan smrti. Božanska presuda: „Jer si prah, i u prah ćeš se vratiti", ukazuje na potpuno gašenje života. {VB 433.2}

Svojim prijestupom Adam je izgubio besmrtnost, koja mu je bila obećana pod uvjetom poslušnosti. On nije mogao prenijeti svome potomstvu ono što nije imao; a za pali rod ne bi bilo nade da nije Bog žrtvovanjem svoga Sina omogućio čovjeku besmrtnost. Dok „smrt uđe u sve ljude, jer svi sagriješiše," dotle Krist „obasja život i neraspadljivost evanđeljem". Rimljanima 5, 12.; 2. Timoteju 1, 10. Samo u Kristu se može postići besmrtnost. Isus je rekao: „Tko vjeruje Sina, ima život vječni; a tko ne vjeruje Sina, neće vidjeti života." Ivan 3, 36. Svaki čovjek može dobiti ovaj neprocjenjiv blagoslov ako ispuni uvjete. Svi „koji ustrajući u dobrim djelima traže slavu, čast i neraspadljivost", primit će „život vječni". Rimljanima 2, 7. {VB 433.3}

Jedino biće koje je obećalo Adamu život u neposlušnosti bio je veliki varalica. A zmijine riječi, upućene Evi u raju: „Nećete vi umrijeti", bila je prva održana propovijed o besmrtnosti duše. Pa ipak ova izjava, koja se temelji jedino na sotoninom autoritetu, ponavlja se sa kršćanskih propovjedaonica i prihvaća od većine ljudskog roda isto tako brzo kao što je bila prihvaćena od naših praroditelja. Božanska presuda: „Koja duša zgriješi, ona će umrijeti" (Ezehijel 18, 20), tumači se kao da znači: Duša koja zgriješi, neće umrijeti, nego će vječno živjeti. Mi možemo samo da se čudimo neobičnoj zaslijepljenosti, koja čini ljude tako lakovjernim prema riječima sotone, a tako nepovjerljivim prema Božjim riječima. {VB 434.1}

Da je čovjeku poslije njegovog pada bio dozvoljen slobodan pristup drvetu života, on bi živio vječno, i tako bi grijeh postao besmrtan. Ali herubim sa plamenim mačem čuvao je „put ka drvetu života" (1. Mojsijeva 3, 24), i nitko od Adamove obitelji nije smio ni da prekorači tu granicu i uzme od roda koji daje život. Zato nema besmrtnog grešnika ... {VB 434.2}

Ali poslije čovjekovog pada sotona je zapovjedio svojim anđelima da učine naročite napore da se rasprostrani vjerovanje u urođenu čovjekovu besmrtnost; i posto su naveli ljude da prihvate ovu zabludu, nastojali su da ih dovedu do zaključka da će grešnici živjeti u vječnom stradanju. Sada knez tame, preko svojih oruđa, predstavlja Boga kao tiranina punog osvete i tvrdi da On sve one koji mu nisu po volji baca u pakao, gdje oni moraju da podnose vječno Njegov gnjev; i dok oni trpe neizrecive muke i previjaju se od bola u vječnom ognju, njihov Stvoritelj gleda odozgo na njih sa zadovoljstvom. {VB 434.3}

Na ovaj način zakleti neprijatelj pripisuje Stvoritelju i Dobrotvoru ljudskog roda one osobine koje on sam ima. Okrutnost je osobina sotone. Bog je ljubav; i sve što je stvorio bilo je čisto, sveto i savršeno, dok prvi veliki buntovnik nije donio grijeh. Sam sotona je

neprijatelj koji čovjeka navodi na grijeh, i onda nastoji da ga uništi ako može. A kada je siguran u svoju žrtvu, raduje se propasti koju je prouzrokovao. Kad bi mu bilo dopušteno, on bi cio ljudski rod uhvatio u svoju mrežu. Da se nije umiješala božanska moć, nijedan sin ni kćer Adamova ne bi mu mogli utećі. {VB 434.4}

I danas se sotona trudi da pobijedi ii ude kao što je pobijedio naše prve roditelje na taj način što je pokolebao njihovo povjerenje u Stvoritelja i podstakao ih da sumnjaju u mudrost njegove vladavine i pravednost njegovog zakona. Sotona i njegovi izaslanici prikazuju Boga gorim nego što su oni sami, samo da bi opravdali svoju vlastitu zloću i pobunu. Veliki varalica nastoji da svoj grozni i okrutni karakter podmetne našem nebeskom Ocu, a sam da se pokaže kao biće kome je zbacivanjem s neba učinjena velika nepravda jer nije htio da se pokori jednom tako nepravednom gospodaru. On ističe pred svijetom slobodu koju oni mogu da uživaju pod njegovom blagom vladavinom u suprotnosti sa ropstvom koje donose stroge naredbe Jehove. Na ovaj način uspijeva da odvrati duše od njihove vjernosti Bogu. {VB 434.5}

Kako se svakom osjećaju ljubavi i milosrđa, kao i našem smislu za pravednost, suproti nauka da se mrtvi zli muče ognjem i sumporom u vječnom paklu, i da se zbog grijeha počinjenih u toku kratkog zemaljskog života moraju mučiti sve dotle dok Bog postoji! Pa ipak ova se nauka tako mnogo propovijedala i još danas je uče mnoge kršćanske vjeroispovijesti. Jedan ugledni doktor teologije je rekao: „Pogled na paklene muke uvijek će povećavati blaženstvo svetih. Gledajući druge, koji su iste prirode i rođeni pod istim okolnostima, gdje su bačeni u takvu strahotu, dok su oni tako visoko počašćeni, shvatit će koliko su sretni.” Jedan drugi je rekao: „Dok se odluka prokletstva bude vječno izvršavala nad sudovima gnjeva, dim njihovog mučenja će se vječno dizati u prisutnosti sudova milosti koji, umjesto da i sami suosjećaju sa ovim nesretnima, reći će: „Amen, Aleluja! Hvalite Gospoda!” {VB 435.1}

Gdje se u Božjoj Riječi može naći takvo učenje? Zar će spaseni na nebu biti lišeni svih osjećanja saučešća i sažaljenja, pa čak i osjećanja obične čovječnosti? Zar će ona biti zamijenjena ravnodušnošću stojika ili okrutnošću divljaka? — Ne, ne! Ovo nije učenje Božje knjige! Oni koji su napisali citirane riječi mogu biti učeni, pa čak i iskreni ljudi, ali oni su prevareni sotonskom lažnom naukom. On ih podstrekava da izvrnu teške izraze Svetoga pisma i da riječima daju obilježje gorčine i zloće, što je svojstveno sotoni, a ne našem Stvoritelju. „Tako bio ja živ, govori Gospod, Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik, nego da se vrati bezbožnik sa svoga puta i bude živ; vratite se, vratite se sa zlih puteva svojih, jer zašto da mrete?” Ezehijel 33, 11. {VB 435.2}

Kakve bi koristi imao Bog ako prihvatimo da se on naslađuje gledajući vječne muke i da uživa u jecanju, vici i preklinjanju mučenih stvorenja, koja drži u vatri pakla? Zar bi ovi strašni jecaji mogli da budu muzika u ušima neizmjerne Ljubavi? Tvrdi se da se kažnjavanjem grešnika vječnom mukom pokazuje Božja mržnja prema grijehu koji je

poremetio mir i red svemira. O, strašnog li bogohuljenja! Kao da Božja mržnja prema grijehu opravdava da se on ovjekovječi! Prema učenju ovih teologa, neprekidno mučenje, bez ikakve nade na milost, raspaljuje gnjev jadnih žrtava, a kako se taj gnjev izražava u kletvama i bogohuljenju, to one neprestano povećavaju teret svoje krivice. Božja slava ne postaje veća ovim neprekidnim, stalnim povećavanjem grijeha kroz beskonačne vjekove. {VB 436.1}

Nemoguće je da opišemo zlo koje je prouzrokovano lažnom naukom o vječnim mukama. Vjera Biblije, puna ljubavi i dobrote, i bogata milosrđem, pomračena je sujevjerjem i zastrta užasom. Kad pomislimo kakvim je lažnim bojama sotona naslikao Božji karakter, zar da nas čudi što se ljudi boje i straše našega Stvoritelja koji je pun milosrđa, pa čak ga i mrze? Užasni pojmovi o Bogu, raširenі po svijetu učenjem sa propovjedaonica, stvorili su hiljade i čak milione sumnjalica i nevjernika. {VB 436.2}

Učenje o vječnim mukama je jedna od lažnih nauka koje sačinjavaju vino mrzosti duhovnog Babilona, kojim on opija narode. (Otkrivenje 14, 8; 17, 2.) Kako su Kristovi propovjednici mogli da prihvate i propovijedaju ovu lažnu nauku sa posvećenog mjesta, zaista je tajna! Oni su je dobili iz Rima, kao i nedjelju. Istina, propovijedali su je istaknuti i dobri ljudi; ali svjetlost o ovom predmetu nije doprla do njih kao što je doprla do nas. Oni su bili odgovorni samo za svjetost koja je svijetlila u njihovo vrijeme; a mi smo odgovorni za svjetlost koja svijetli u našem vremenu. Ako se odvratimo od svjedočanstva Božje riječi i prihvatimo lažne nauke, zato što su tako učili i naši oci, onda padamo pod osudu izrečenu nad Babilonom; pijemo od vina njegove mrzosti. {VB 436.3}

Veliki broj ljudi koji se bune protiv nauke o vječnim mukama padaju u drugu zabludu. Oni vide da Sveto pismo predstavlja Boga kao biće puno ljubavi i samilosti, i ne mogu da vjeruju da će On dopustiti da njegova stvorenja budu bačena u vječni oganj pakla. Ali vjerujući da je duša sama po sebi besmrtna, dolaze do zaključka da će na kraju svi ljudi biti spaseni. Mnogi smatraju da su prijetnje Biblije određene samo zato da strahom privole ljude na poslušnost, a ne da doslovno budu izvršene. Na ovaj način grešnik može da živi u sebičnim zadovoljstvima, da prezire Božje zahtjeve, pa ipak da očekuje da će na kraju biti milostivo primljen. Takva nauka koja uzdiže Božju milost a potcenjuje njegovu pravednost dopada se tjelesnom srcu i ohrabruje grešnike u njihovoj nepravdi. {VB 436.4}

Da bi se pokazalo kako oni koji vjeruju u opće spasenje izvrću Bibliju da bi poduprli svoju kobnu nauku, dovoljno će biti da navedemo njihove vlastite izjave. Pri pogrebu jednog mladog čovjeka koji nije vjerovao, a koji je nesretnim slučajem poginuo, jedan univerzalistički svećenik izabrao je kao tekst iz Biblije izvještaj koji se odnosi na Davida: „Jer se utješi za Amnonom što pogibe.” 2. Samuelova 13, 39. {VB 437.1}

„Cesto me pitaju”, rekao je govornik, „kakva će biti sudbina onih koji napuštaju ovaj život u grijesima, umiru možda u stanju pijanstva, odlaze u smrt sa crvenim mrljama zločina, koje nisu oprane sa njihovih haljina, ili poginu kao ovaj mladi čovjek, a koji nisu

nikada prihvatili neku vjeru ili iskusili njen blagoslov. Mi smo zadovoljni sa Svetim pismom. Njegov odgovor rješava teški problem. Amnon je bio prekomjerno grešan; on se nije pokajao; on se opio, i kao pijan bio je ubijen. David je bio Božji prorok; on mora da je znao da li će na drugom svijetu Amnonu biti dobro ili zlo. Kakva su bila osjećanja njegovog srca? ‚Potom zaželje car David otići k Apsalomu, jer se utješi za Amnonom što pogibe'. St. 39. {VB 437.2}

Kakav zaključak možemo da izvedemo iz ovih riječi? Zar nije taj da vječne muke nisu činile dio njihovog vjerovanja? Tako vjerujemo i mi, i ovdje otkrivamo pobjedonosan dokaz u korist ugodnijih, prosvjećenijih i plemenitijih shvatanja o konačnoj općoj čistoti i miru. On se utješio što je njegov sin bio mrtav. A zašto? Jer je proročkim okom mogao da gleda u divnu budućnost i da vidi da će njegov sin, odvojen od svih iskušenja, oslobođen od ropstva i očišćen od pokvarenosti grijehe, a pošto se bude dovoljno očistio i prosvijetlio, biti primljen u skup uznesenih i sretnih duhova. Njegova je jedina utjeha bila što je njegov mili sin bio uzet iz sadašnjeg stanja grijeha i nevolja i otišao onamo gdje će se izlivati najuzvišeniji utjecaj Svetoga Duha u njegovu pomračenu dušu; gdje će se njegov duh razvijati pod utjecajem nebeske mudrosti i divnog zanosa besmrtne ljubavi, i na ovaj način, postavši svetim, moći će uživati mir i društvo nebeskih nasljednika. {VB 437.3}

Želimo da nas razumijete da mi vjerujemo da blaženstvo neba ne zavisi ni od čega što možemo učiniti u ovome životu, niti od neke sadašnje promjene srca, niti od naše sadašnje vjere ili vjeroispovijesti." {VB 438.1}

Tako ovaj tobožnji Kristov propovjednik ponavlja laž koju je izrekla zmija u raju: „Nećete vi umrijeti... nego će vam se u onaj dan kad okusite s njega otvoriti oči, pa ćete postati kao bogovi." On tvrdi da će najveći grešnici — ubice i brakolomnici — biti spremni da poslije smrti uđu u besmrtno bla-ženstvo. {VB 438.2}

A odakle ovaj izopačitelj Svetoga pisma izvodi svoj zaključak? Iz jedne jedine rečenice koja izražava Davidovu pokornost volji Proviđenja. Njegova duša „zaželje otići k Apsalomu, jer se utješi za Amnonom što pogibe". Pošto je oštrina njegovog bola vremenom bila ublažena, njegove misli su se obratile od mrtvog sina ka živome, koji je pobjegao u tuđu zemlju iz straha pred pravednom kaznom zbog svoga zločina. I ovo je za njega dokaz da je bludni i pijani Amnon prenijet u mjesto blaženstva odmah poslije smrti, da bi se tamo očistio i pripremio za zajednicu sa bezgrešnim anđelima! Ovo je zaista ugodna priča, pogodna da zadovolji tjelesno srce! Ovo je sotonina nauka, i ona ima mnogo uspjeha. Zar da nas onda čudi što sa ovakvim učenjem raste i pokvarenost? {VB 438.3}

Učenje ovog lažnog učitelja ilustruje učenje mnogih drugih. Iz danog teksta se odvoji nekoliko riječi Svetoga pisma, koje bi u mnogo slučajeva pokazale da je njihov smisao sasvim suprotan tumačenju koje im se daje; i ti odvojeni stihovi se izvrću i upotrebljavaju kao dokaz za nauku koja nije zasnovana na Božjoj riječi. Svjedočanstvo navedeno kao dokaz da je pijani Amnon na nebu je zaključak koji je u očiglednoj protivrječnosti sa jasnim

i određenim izjavama Svetoga pisma da nijedan pijanica neće naslijediti Božje carstvo. (1. Korinćanima 6, 10.) Na ovaj način nevjernici i skeptici pretvaraju Božju istinu u laž, a mnogi, prevareni njihovim lažnim učenjem, uspavani su u kolijevci tjelesne sigurnosti. {VB 438.4}

Kad bi bilo istina da duše svih ljudi u času smrti odlaze odmah na nebo, onda bismo radije željeli smrt nego život. Mnogi, zavedeni ovim vjerovanjem, učinili su kraj svome životu. Kad ih savladaju brige, teškoće i razočarenja, izgleda im lakše da prekinu slabu nit života i da se vinu u milinu vječnog svijeta. {VB 438.5}

Bog je u svojoj Riječi dao jasne dokaze da će kazniti prijestupnike svoga zakona. Oni koji se tješe mišlju da je Bog i suviše milostiv da bi nad grešnikom izvršio svoju pravdu, treba samo da pogledaju na križ na Golgoti. Smrt bezgrešnoga Božjeg Sina svjedoči da je „plata za grijeh smrt", i da svaki prijestup Božjeg zakona mora stići pravedna kazna. Krist koji nije imao grijeha uzeo je naše grijehe na sebe. On je podnio krivicu prijestupa, lišen je bio prisutnosti Očevog lica dok se njegovo srce nije slomilo i život njegov ugasio. Cijela ova žrtva je prinijeta da bi grešnik mogao biti otkupljen. Ni na jedan drugi način čovjek nije mogao biti oslobođen od kazne grijeha. Svaka duša koja odbija da ima udjela u tako skupo kupljenom pomirenju mora sama lično da snosi krivicu i kaznu za svoj prijestup. {VB 439.1}

Da vidimo šta nas dalje uči Biblija o grešnicima i nepokajanima, koje ovaj univerzalista premješta na' nebo kao svete i sretne anđele. {VB 439.2}

„Ja ću žednome dati iz izvora žive vode za badava." Otkrivenje 21, 6. Ovo obećanje važi samo za one koji su žedni. Samo oni koji osjećaju potrebu za vodom života, i traže je po svaku cijenu, dobit će je. „Koji pobijedi, dobit će sve, i bit ću mu Bog, i on će biti moj sin." Otkrivenje 21, 7. I ovdje su također postavljeni uvjeti. Da bismo naslijedili sve, moramo se protiviti grijehu i pobijediti ga. {VB 439.3}

Gospod kaže preko proroka Izaije: „Recite pravedniku da će mu dobro biti.. . Teško bezbožniku! zlo će mu biti, jer će mu se naplatiti ruke njegove." Izaija 3, 10. 11. „Neka grešnik sto puta čini zlo i odgađa mu se", kaže propovjednik, „ja ipak znam da će biti dobro onima koji se boje Boga, koji se boje lica njegova; a bezbožniku neće biti dobro." Propovjednik 8, 12. 13. A Pavao svjedoči da grešnik sam sebi sabira „gnjev za dan gnjeva, u koji će se pokazati pravedni sud Boga, koji će dati svakome po djelima njegovim"; „a onima koji se usprkos suprote istini, a pokoravaju se nepravdi, nemilost i gnjev." Rimljanima 2, 5. 6. 8. {VB 439.4}

„Nijedan bludnik, ili nečist, ili tvrdica, koji je idolopoklonik, neće imati udjela u carstvu Krista i Boga." Efežanima 5, 5. „Mir imajte sa svima i težite za svetošću, jer bez ovoga nitko neće vidjeti Gospoda." Jevrejima 12, 14. „Blago onima koji tvore zapovijesti njegove da im bude vlast na drvo života i da uđu na vrata u grad. A napolju su psi, i vračari, i

bludnici, i krvnici, i idolopoklonici, svaki koji ljubi i čini laž.” Otkrivenje 22, 14. 15. {VB 439.5}

Bog je objavio ljudima svoj karakter i postupak sa grijehom; „Gospod, Gospod, Bog milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrđem i istinom. Koji čuva milost tisućama, prašta bezakonja i nepravde i grijehe, koji ne pravda krivoga.” 2. Mojsijeva 24, 6. 7. „Gospod će bezbožnike sve istrijebiti.” „A bezakonika će nestati sasvim; natražje će se bezbožničko zatrti.” Psalam 145, 20; 37, 38. Vlast i autoritet božanske vladavine bit će upotrebljeni da uguše pobunu* ali ipak će svi sudovi pravde biti u potpunoj suglasnosti sa karakterom Boga, koji je milostiv, pun strpljenja i dobrote. {VB 440.1}

Bog ne prinuđava ničiju volju ili shvatanje. On ne voli ropsku poslušnost. On želi da ga stvorenja njegovih ruku ljube, jer je dostojan ljubavi. On hoće da ga slušaju, zato što cijene njegovu mudrost, pravednost i velikodušnost. I svi koji pravilno shvaćaju njegove osobine, ljubit će ga jer su ljepotom njegovog karaktera bili privučeni k njemu. {VB 440.2}

Načela ljubaznosti, milosrđa i ljubavi, kako ih je naš Spasitelj učio i pokazao u svome životu, slika su Božje volje i Njegovog karaktera. Krist je rekao da on ne propovijeda ništa drugo nego što je primio od svoga Oca. Načela božanske vladavine u potpunom su skladu sa Spasiteljevim nalogom: „Ljubite neprijatelje svoje.” Bog vrši svoju pravdu nad zlima za dobro svemira, pa čak i za dobro onih nad kojima se vrše njegovi sudovi. On bi ih rado usrećio kad bi to mogao učiniti u skladu sa zakonima svoje vladavine i pravdom svoga karaktera. On ih okružava znacima svoje ljubavi. Pruža im poznanje svoga zakona i prati ih ponudama svoje milosti. Ali oni preziru njegovu ljubav, gaze njegov zakon i odbacuju njegovu milost. Neprestano primaju njegove darove, ali sramote svoga Darodavca. Mrze Boga jer znaju da se on gnuša na njihove grijehe. Gospod dugo trpi njihovu izopačenost, ali jednom će sigurno doći čas kada se mora riješiti njihova sudbina. Hoće li on tada ove buntovnike privezati za sebe? Hoće li ih primorati da čine njegovu volju? {VB 440.3}

Oni koji su izabrali sotonu za svoga vođu i dozvolili da ih on nadvlada nisu spremni da stupe u Božju prisutnost. Oholost, prijevara, razvrat i okrutnost ukorijenili su se u njihovom karakteru. Zar oni mogu ići u nebo da vječno žive sa onima koje su na zemlji mrzili i prezirali? Istina neće nikada biti ugodna varalici; krotost neće nikada zadovoljiti ohole i ponosite; čistota ne godi bludniku, a nesebična ljubav nije privlačna sebičnome. Kakvu bi radost moglo pružiti nebo onima koji su potpuno obuzeti zemaljskim i sebičnim pobudama. {VB 441.1}

Kad bi oni koji su svoj život proveli u buni protiv Boga bili iznenada preseljeni na nebo da posmatra ju visoko i sveto stanje savršenosti koje tamo uvijek vlada; kad bi vidjeli da je svaka duša ispunjena ljubavlju i svako lice odsjajuje radošću; da se divna muzika u melodičnim zvucima diže u čast Bogu i Jagnjetu, a sa lica Onoga koji sjedi na prijestolu neprestano izlazi i izliva se rijeka svjetlosti na otkupljene — zar bi se oni čija su srca ispunjena mržnjom prema Bogu, prema istini i svetosti mogli pomiješati sa nebeskim

četama i pridružiti se njihovom slavopoju? Zar bi mogli podnijeti slavu Božju i Jagnjetovu? — Ne, ne! Godine milosti bile su im poklonjene da razviju svoj karakter za nebo, ali oni se nikada nisu trudili da ljube čistotu. Nikada nisu učili nebeski jezik — a sada je prekasno. Bun-tovnički život prema Bogu načinio ih je nesposobnim za nebo. Njegova čistota, svetost i mir bili bi za njih samo muka, a Bažja slava oganj koji proždire. Oni bi željeli da pobjegnu sa svog svetog mjesta. Rado bi primili uništenje samo da bi se mogli sakriti pred licem Onoga koji je umro da ih spase. Sudbina grešnika zapečaćena je njihovim ličnim izborom. Njihovo isključenje sa neba je njihova hotimična odluka, a od strane Boga pravedna i milosrdna. {VB 441.2}

Kao nekada vode potopa, tako oganj velikog dana objavljuje Božju presudu da su, grešnici nepopravljivi. Oni ne žele da se potčine božanskom autoritetu. Njihova se volja navikla na protivljenje, i kad je njihov život pri kraju, suviše je kasno da se tok njihovih misli upravi u suprotnom pravcu, suviše je kasno da se od prijestupa okrenu poslušnosti i od mržnje ka ljubavi. {VB 441.3}

Time što je ostavio u životu Kaina kao ubicu, Bog je dao svijetu primjer šta bi se dogodilo kad bi grešniku bilo dopušteno da živi neprekidno u neobuzdanoj pokvarenosti. Utjecajem Kainove nauke i njegovog primjera, hiljade njegovih potomaka bilo je navedeno na grijeh, dok „nevaljalstvo ljudsko nije postalo veliko na zemlji, i sve misli srca njihova bile su svagda samo zle". „A zemlja se pokvari pred Bogom, i napuni se zemlja bezakonja". 1. Mojsijeva 6, 5. 11. {VB 441.4}

Iz milosti prema svijetu, Bog je u Nojevo vrijeme uništio njegove pokvarene stanovnike. Iz milosti je uništio bezbožne stanovnike Sodome. Prevarljivom sotoninom moći prijestupnici zadobivaju saučešće i divljenje, i tako stalno navode druge na bunu. Tako je bilo u danima Kaina i Noja, kao i u vrijeme Abrahama i Lota. Tako je i u našim danima. Samo iz milosti prema svemiru će Bog na kraju uništiti one koji odbacuju njegovu milost. {VB 442.1}

„Jer je plata za grijeh smrt, a dar Božji je život vječni u Kristu Isusu Gospodu našemu." Rimljanima 6, 23. Dok je život nasljedstvo pravednika, smrt je plata grešnicima. Mojsije je rekao Izraelu: „Gle, iznesoh danas preda te život i dobro, smrt i zlo". 5, Mojsijeva 30, 15. Smrt spomenuta u ovome stihu nije ona koja je izrečena nad Adamom, koju svi ljudi podnose kao kaznu zbog njegovog prijestupa, nego je to „druga smrt", koja se ističe kao suprotnost vječnom životu. {VB 442.2}

Kao posljedica Adamovog grijeha, smrt je prešla na cio ljudski rod. Svi bez razlike odlaze u grob. A zahvaljući planu spasenja, svi će izaći iz svojih grobova. Jer „će biti uskrsnuće mrtvima, i pravednicima i grešnicima". Djela 24, 15. „Jer kako po Adamu svi umiru, tako će i po Kristu svi oživjeti." 1. Korinćanima 15, 22. Ali između dvije klase uskrslih bit će vidljiva razlika. „Jer ide čas u koji će svi koji su u grobovima čuti glas Sina Božjega, i izići će koji su činili dobro u uskrsenje života, a koji su činili zlo u uskrsenje

suda.” Ivan 5, 28. 29. Oni koji se budu našli dostojni uskrsenja života bit će „blaženi i sveti”. „Nad njima druga smrt nema oblasti.” (Otkrivenje 20, 6.) Ali oni koji nisu pokajanjem i vjerom primili oproštenje morat će da prime kaznu za prijestup, „platu za grijeh”. Oni će trpjeti kaznu, različitu po trajanju i jačini, „prema djelima svojim”, koja će se konačno završiti u drugoj smrti. Pošto je Bogu nemoguće, u suglasnosti sa njegovom pravdom i milošću, da spase grešnika sa njegovim grijesima, On ga lišava života koji je ovaj izgubio zbog svoga prijestupa i za koji se pokazao nedostojan. Jedan nadahnuti pisac kaže: „Još malo, pa neće biti bezbožnika; pogledat ćeš na mjesto njegovo, a njega nema.” Psalam 37, 10. A drugi opet kaže: „I bit će kao da ih nije bilo.” Abdija 16. Pokriveni sramotom, oni će potonuti, bez nade, u vječni zaborav. {VB 442.3}

Tako će grijeh konačno biti uništen sa svim patnjama i strahotama koje je prouzrokovao. Psalmista kaže: „Rasrdio si se i ubio bezbožnika, ime si im šatro do vijeka, za svagda ... pogibe spomen njihov.” Psalam 9, 5. 6. Ivan, u Otkrivenju, gledajući blaženu vječnost čuje sveopći slavopoj, koji nije poremećen nikakvim neskladom. Sva stvorenja na nebu i na zemlji slave Boga. (Otkrivenje 5, 13.) Neće biti izgubljenih duša koje bi hulile na Boga savijajući se u vječnim mukama, niti bijednih stvorenja u paklu, koja bi svoje bolne uzvike pomiješala sa pjesmama spašenih. {VB 443.1}

Na velikoj zabludi o urođenoj besmrtnosti zasniva se nauka o svjesnom stanju mrtvih poslije smrti, — nauka koja se, kao i ona o vječnim mukama, protivi učenju Svetoga pisma, logici, razumu i našim osjećanjima čovječnosti. Prema vjerovanju koje je raširenо u narodu, spašeni na nebu su upoznati sa svime što se događa na zemlji, a osobito sa životom prijatelja koje su ostavili za sobom. Ali kako bi mrtvima moglo biti izvor radosti saznanje da njihovi mili na zemlji pate, da griješe, da podnose boli, razočaranja i životne brige? Koliko bi nebeske sreće mogli da uživaju oni koji bi stalno lebdjeli nad svojim prijateljima na zemlji? A kako je užasno vjerovanje da se duša nepokajanog, čim dah napusti tijelo, predaje paklenom ognju! Kakav užasan strah mora da trpe oni koji vide svoje prijatelje kako nepripremljeni odlaze u grob da bi ušli u vječnost bola i grijeha! Ove mučne misli otjerale su mnoge u ludilo. {VB 443.2}

Šta kaže Sveto pismo o ovim stvarima? David kaže da čovjek nije u svjesnom stanju za vrijeme smrti: „Iziđe iz njega duh, i vrati se u zemlju svoju: taj dan propadnu sve pomisli njegove.” Psalam 146, 4. Salamun svjedoči isto: „Jer živi znaju da će umrijeti, a mrtvi ne znaju ništa, niti im ima plate, jer im se spomen zaboravio. I ljubavi njihove, i mržnje njihove, i zavisti njihove nestalo je; i više nemaju dijela ni u čemu što biva pod suncem.” „Jer nema rada, ni mišljenja, ni znanja, ni mudrosti u grobu u koji ideš.” Propovjednik 9, 5. 6. 10. {VB 443.3}

Kad je caru Ezekiji na njegovu molbu bio produžen život za petnaest godina, zahvalni car je hvalio Boga za njegovu milost. U svojoj zahvalnoj pjesmi on nam kaže razlog zašto se tako raduje: „Jer neće grob tebe slaviti, neće te smrt hvaliti, i koji siđu u grob ne nadaju

se tvojoj istini. Živi, živi, oni će te slaviti kao ja danas: otac će sinovima javljati istinu tvoju." Izaija 38, 18. 19. U narodu rasprostranjeno vjerovanje uči da se mrtvi pravednici nalaze na nebu gdje u blaženstvu slave Boga besmrtnim jezikom. Ali Ezekija nije vidio u smrti takvu divnu mogućnost. Sa njegovim riječima se slaže svjedočanstvo Psalmiste: „Jer mrtvi ne spominju tebe; u grobu tko će te sla-viti? Neće te mrtvi hvaliti, Gospode, niti oni koji siđu onamo gdje se muči." Psalam 6, 5; 115, 17. {VB 443.4}

Petar je na dan Duhova rekao o patrijarhu Davidu „da umrije, i ukopan bi, i grob je njegov među nama do ovoga dana". „Jer David ne iziđe na nebesa." Djela 2, 29. 34. Činjenica da David ostaje u grobu sve do uskrsenja dokazuje da pravednici ne idu na nebo u času smrti. Samo uskrsenjem, i zahvaljujući Kristovom uskrsenju, moći će David konačno sjesti s desne strane Bogu. {VB 444.1}

Pavao je rekao: „Jer ako mrtvi ne ustaju, ni Krist ne usta. A ako Krist ne usta, uzalud vjera vaša: još ste u grijesima svojim. Dakle i oni koji pomriješe u Kristu, izgiboše." 1. Korinćanima 15, 16-18. Da su za vrijeme četiri hiljade godina pravednici išli u nebo odmah u času smrti, kako bi Pavao mogao reći da ako nema uskrsenja, onda i „oni koji pomriješe u Kristu, izgiboše"? Tada uskrsenje uopće ne bi bilo potrebno. {VB 444.2}

Mučenik Tindal je rekao o stanju mrtvih: „Ja otvoreno priznajem da nisam uvjeren da oni već žive u slavi u kojoj živi Krist ili u kojoj su izabrani anđeli Božji. To nije moja vjera. Jer ako bi pravedni već bili na nebu, onda ja smatram da bi propovijedanje o uskrsenju tijela bilo bez svrhe." (Predgovor Novom zavjetu, 1534.) {VB 444.3}

Nepobitna je činjenica da je nada u vječno blaženstvo u trenutku smrti dovela do općeg zanemarivanja biblijske nauke o uskrsnuću. Ovo je primijetio i Dr. Adam Klarke, koji je rekao: „Izgleda da su prvi kršćani smatrali nauku o uskrsenju mnogo važnijom nego što je mi smatramo danas! Zašto je to tako? Apostoli su je neprestano naglašavali i njime pođsticali Božju djecu na marljivost, poslušnost i radosnu revnost. A njihovi sljedbenici u današnjem vremenu rijetko je spominju! Tako su propovijedali apostoli, i tako su vjerovali prvi kršćani; tako propovijedamo i mi, i tako vjeruju i naši slušaoci. U Evanđelju nema ni jedne nauke koja je jače istaknuta; a nema nijedne nauke u sadašnjem sistemu propovijedanja koja je toliko zanemarena!" Tumačenje Novoga zavjeta; 1. Korinćanima 15. {VB 444.4}

Ovo stanje se produžilo dok slavna istina o uskrsenu nije sasvim potamnjela i gotovo sasvim se izgubila iz vida u kršćanskom svijetu. Tako jedan istaknuti vjerski pisac, u svojim primjedbama o Pavlovim riječima u 1. Solunjanima 4, 13-18, kaže: „Zbog praktičnog cilja utjehe, nauka o blaženoj besmrt-nosti pravednika zamjenjuje sumnjivu nauku o drugom Kristovom dolasku. U trenutku naše smrti dolazi Gospod po nas. To je ono što mi treba da čekamo i za čim treba da težimo. Mrtvi su već ušli u slavu. Oni ne čekaju na trubu da prime svoj sud i blaženstvo." {VB 445.1}

Međutim, kada je Isus trebao da ostavi svoje učenike, On im nije kazao da će oni skoro doći k njemu: „Idem da vam pripravim mjesto", — rekao je On. „I kad otidem i pripravim vam mjesto, opet ću doći, i uzet ću vas k sebi da i vi budete gdje sam i ja." Ivan 14, 2-3. A Pavao dalje govori da će „sam Gospod sa zapovješću, s glasom arhanđelovim i s trubom Božjom sići s neba; i mrtvi u Kristu uskrsnut će najprije; a potom mi živi, koji smo ostali, zajedno s njima bit ćemo uzeti u oblake na susret Gospodu na nebo, i tako ćemo svagda s Gospodom biti." I onda dodaje: „Tako utješavajte jedan drugoga ovim riječima." 1. Solunjanima 4, 16-18. Kako je velika razlika između ovih riječi utjehe i onih navedenih od strane propovjednika univerzaliste. Onaj je tješio žalosne prijatelje uvjeravanjima da je umrli, ma koliko bio grešan, čim je izdahnuo bio primljen među anđele. Pavao upućuje svoju braću na budući Kristov dolazak, kada će okovi groba biti razbijeni, i kada će „mrtvi u Kristu" ustati na vječni život. {VB 445.2}

Prije nego itko može da stupi u stanove blaženih, njegov slučaj mora biti ispitan, a njegov karakter i njegova djela moraju doći na ispit pred Boga. Svima će se suditi prema izvještaju napisanom u knjigama, i svako će primiti platu prema djelima svojim. Ovaj se sud ne vrši u času smrti. Obratimo pažnju na Pavlove riječi: „Jer je postavio dan u koji će suditi vasionome svijetu po pravdi preko Čovjeka koga odredi, i dade svima vjeru uskrsnuvši ga iz mrtvih." Djela 17, 31. Ovdje apostol jasno kaže da je za sud svijetu određen jedan dan, koji je tada bio događaj budućnosti. {VB 445.3}

Juda upućuje na isto vrijeme: „I anđele koji ne držaše svojega starješinstva nego ostaviše svoj stan čuva u vječnim oko-vima pod mrakom za sud velikog dana", a zatim navodi riječi Enoha: „Gle, ide Gospod s hiljadama svetih anđela svojih da učini sud svima." Juda 6. 14. 15. Ivan kaže da je vidio „mrtvace male i velike gdje stoje pred Bogom, i knjige se otvoriše. I sud primiše mrtvaci, kao što je napisano u knjigama, po djelima svojim". Otkrivenje 20, 12. {VB 446.1}

Ali, ako mrtvi već uživaju blaženstva neba ili se previjaju u ognju pakla, zašto je potreban budući sud? Nauka Božje riječi o ovim važnim pitanjima nije ni nejasna niti protivrječna. Nju mogu razumjeti i neuki ljudi. Ali koja iskrena duša može da vidi iole mudrosti i pravednosti u raširenom vjerovanju o nagrađivanju odmah poslije smrti? Hoće li pravednici poslije ispitivanja njihovog slučaja na sudu primiti pohvalu: „Dobro, slugo dobri i vjerni!... uđi u radost gospodara svojega", (Matej 25, 21), ako se nalaze u njegovoj prisutnosti možda već mnogo vjekova? Hoće li grešnici biti pozvani sa mjesta gdje se muče da prime presudu Sudije cijele zemlje: „Idite od mene prokleti u oganj vječni?" (Matej 25, 41.) Kakvog li strašnog ruganja! Sramne li optužbe protiv mudrosti i pravednosti Božje! {VB 446.2}

Teorija o besmrtnosti duše je jedna od onih lažnih nauka koju je Rim uzeo od neznaboštva i unio u kršćansku vjeru. Martin Luter je stavlja u grupu „čudovišnih izmišljotina, koje sačinjavaju blato dekretalija". (Petavel, Pitanje besmrtnosti, str. 255). U

svojim primjedbama o Salamunovim riječima u Pro-povjedniku, da mrtvi ništa ne znaju, reformator kaže: „Ovo je još jedan dokaz da su mrtvi besvjesni. Tamo, kaže Salamun, nema rada, ni mišljenja, ni znanja ,ni mudrosti. Salamun vjeruje da mrtvi spavaju i da uopće ništa ne znaju. Oni tamo leže ne računajući ni dane ni godine. Ali kada se probude, izgledat će im kao da su spavali jedva jedan trenutak." (Luter, „Izlaganje Salamunove knjige Propovjednik", str. 152.) {VB 446.3}

Nigdje u Svetom pismu ne piše da pravednici primaju svoju nagradu ili grešnici kaznu u trenutku smrti. Patrijarsi i proroci nisu ostavili ovakvo tvrđenje. Krist i njegovi apostoli nisu o tome dali nikakav nagovještaj. Biblija jasno uči da mrtvi ne idu neposredno u nebo, nego da oni spavaju do uskrsnuća (1. Solunjanima 4, 14; O Jobu 14, 10-12.) Istoga dana kada se prekine srebrno uže i čaša se zlatna razbije (Propovjednik 12, 6), prestaju sve misli čovjekove. Oni koji silaze u grob su u miru. Oni ne znaju više ni o čemu što se događa pod suncem. (O Jobu 14, 21.) Blaženog li mira za umrle pravednike! Za njih je vrijeme, bilo kratko ili dugo, samo jedan trenutak. Oni spavaju, i Božja truba će ih probuditi u slavnu besmrtnost. „Jer će zatru-biti, i mrtvi će ustati neraspadljivi... A kad se ovo raspadljivo obuče u neraspadljivost, i ovo1 se smrtno obuče u besmrtnost, onda će se zbiti ona riječ što je napisana: pobjeda proždrije smrt. Gdje ti je, smrti žalac?" „Gdje ti je grobe, pobjeda?" (1. Korinćanima 15, 52-55.) Kada umrli pravednici budu pozvani iz svog dubokog sna. nastavit će da misle upravo tamo gdje su njihove misli bile prekinute. Posljednje osjećanje bio je smrtni strah, posljednja misao da podliježu sili groba. Kad budu uskrsli iz groba, njihova prva radosna misao bit će izražena u pobjedonosnom uskliku: „Gdje ti je, smrti, žalac? Gdje ti je, grobe, pobjeda?-" 1. Korinćanima 15, 55. {VB 446.4}

POGLAVLJE 34.—MOGU LI MRTVI RAZGOVARATI S NAMA?

Služba svetih anđela, kako je prikazana u Svetom pismu, veoma je utješna i dragocjena istina za svakog Kristovog sljedbenika. Ali biblijska nauka o ovom predmetu izopačena je i pomračena zabludama opće raširenog vjerovanja. Nauka o prirodnoj besmrtnosti, uzajmijena od mnogobožačke filozofije i uvedena u kršćansku vjeru za vrijeme mraka velikog otpada, zamijenila je istinu koju Sveto pismo tako jasno uči, a to je da „mrtvi ne znaju ništa". Hiljade njih vjeruju da su duhovi umrlih oni „službeni duhovi koji su poslani na službu onima koji će naslijediti spasenje". A ovo se protivi nauci Svetoga pisma koje uči da su nebeski anđeli postojali i bili povezani sa historijom čovječanstva prije smrti ijednog ljudskog bića. {VB 448.1}

Nauka o čovjekovoj svjesnosti za vrijeme smrti, naročito vjerovanje da se duhovi umrlih vraćaju da bi služili živima, pripravila je put modernom spiritizmu. Ako se mrtvi nalaze u prisutnosti Boga i svetih anđela, i imaju daleko više znanja nego što su imali ranije, zašto se ne bi vratili na zemlju da prosvjetljuju i poučavaju žive? Ako duhovi umrlih, kao što uče ugledni teolozi, lebde nad svojim prijateljima na zemlji, zašto im ne bi bilo dozvoljeno da se sa njima druže, da ih opominju da ne griješe i da ih tješe u nevoljama? Kako mogu oni koji vjeruju da je čovjek za vrijeme smrti svjestan da odbijaju ono što im dolazi kao božansko vidjelo od strane ovih proslavljenih bića? Evo jednog sredstva koje se smatra svetim, a kojim se sotona služi da bi postigao svoje ciljeve. Pali anđeli, koji izvršavaju njegove zapovijesti, javljaju se kao vjesnici iz svijeta duhova. Tvrdeći da žive dovodi u vezu sa mrtvima, knez zla vrši na njih koban utjecaj. {VB 448.2}

On ima moć da pred ljudima imitira lik njihovih preminulih prijatelja. Imitacija je savršena: isti izgled, riječi, glas — sve se oponaša sa izvanrednom tačnošću. Mnogi su utješeni uvjeravanjem da njihovi mili uživaju blaženstvo neba i, ne shvatajući opasnost, slušaju „lažne duhove i nauke đavolske" (1. Timoteju 4, 1). {VB 448.3}

Kada su navedeni da vjeruju da se mrtvi stvarno vraćaju i razgovaraju sa njima, sotona čini da im se pojave oni koji su nespremni otišli u grob. Oni tvrde da su sretni na nebu, i da tamo čak zauzimaju visoke položaje. Na ovaj način širi se zabluda da nema razlike između pravednih i grešnika. Tobožnji posjetioci iz duhovnog svijeta daju katkada opomene i upozorenja koja se pokažu tačna. Ali, kada zadobiju povjerenje, oni iznose takve nauke koje direktno potkopavaju vjeru u Sveto pismo. Pod izgovorom da se mnogo interesiraju za blagostanje svojih prijatelja na zemlji, zavode ih na najopasnije zablude. Činjenica da oni kažu neke istine, i da nekada proreknu i buduće događaje, daje njihovim tvrđenjima izgled vjerodostojnosti, i veliki broj ljudi prihvata njihovo lažno učenje tako brzo, i vjeruje tako slijepo, kao da su to najsvetije biblijske istine. Božji zakon se odbacuje, Duh milosti se prezire, a krv zavjeta se smatra kao nešto nesveto. Duhovi poriču Kristovo božanstvo, pa čak i samog Stvoritelja izjednačuju sa sobom. Na ovaj način veliki buntovnik, pod novom

maskom, nastavlja protiv Boga svoju bunu, koja je otpočela na nebu i koja traje skoro šest hiljada godina na zemlji. {VB 449.1}

Mnogi pokušavaju da spiritističke pojave objasne kao prijevare i vješte čarolije samog medijuma. Ali, iako je istina da se trikovi mađioničarske vještine često podmeću kao istinite pojave, bilo je i pravih manifestacija jedne natprirodne sile. Tajanstveno kucanje, kojim je otpočeo moderni spiritizam, nije bilo proizvod ljudske obmane i vještine, nego neposredno djelo zlih anđela, koji su na ovaj način uveli jedno od najuspješnijih obmana koje upropašćuju dušu. Mnogi će se uhvatiti u zamku vjerujući da je spiritizam samo jedna ljudska obmana. Kada se budu suočavali sa pojavama koje će morati da smatraju natprirodnima, bit će prevareni i prinuđeni da ih prihvate kao veliku Božju silu. {VB 449.2}

Ovi ljudi ne mare za svjedočanstvo Svetoga pisma o čudesima koja čine sotona i njegovi anđeli. Sotoninom moći su faraonovi čarobnjaci imitirali Božje djelo. Pavao svjedoči da će pred drugi Kristov dolazak biti sličnih otkrivenja sotonine sile. Gospodnjem dolasku će prethoditi „djelovanje sotonino sa svakom silom i znacima i lažnim čudesima, i sa svakom prijevarom nepravde". (2. Solunjanima 2, 9.) A apostol Ivan, opisujući čudotvornu silu koja će se pojaviti u posljednjim danima, kaže: „I učini čudesa velika, i učini da i oganj silazi s neba na zemlju pred ljudima. I vara one koji žive na zemlji znacima koji joj biše dani da čini." Otkrivenje 13, 13. 14. Ovdje nije riječ o običnim prijevarama. Ljudi će biti prevareni stvarnim čudesima, koja će sotonska oruđa moći da čine, a ne koja izgleda da čine. {VB 449.3}

Knez tame, koji toliko vremena posvećuje sve snage svoje velike inteligencije djelu prijevare, spretno prilagođava svoja iskušenja ljudima svih staleža i položaja. Obrazovanima predstavlja spiritizam u njegovim finijim i intelektualnim vidovima, i tako mu uspijeva da mnoge uvuče u svoju zamku. Mudrost koju daje spiritizam, po riječima apostola Jakova, ne „dolazi odozgo", nego je „zemaljska, ljudska, đavolska". (Jakov 3, 15.) Ovo, međutim, veliki varalica vješto krije uvijek kada to može uspješno da posluži njegovom cilju. Onaj koji je imao silu da se pojavi u pustinji kušanja pred Kristom, ogrnut sjajem nebeskog serafima, pojavljuje se i ljudima u najprivlačnijem vidu kao anđeo svjetlosti. On laska razumu otkrivajući mu uzvišene predmete, oduševljava ljudsku maši,u veličanstvenim prizorima i osvaja osjećanja svojim rječitim opisima ljubavi i dobrote. On daje mašti uzvišen polet, i podstiče ljude da imaju tako visoko mišljenje svojoj vlastitoj mudrosti da u svojim srcima preziru Vječnoga. Ovo moćno biće, koje je imalo silu da odvede Otkupitelja svijeta na najvišu goru i da mu pokaže sva zemaljska carstva i njihovu slavu, iznijet će i ljudima svoja iskušenja, kojima će izopačiti razum svima onima koji nisu pod zaštitom božanske sile. {VB 450.1}

Sotona sada obmanjuje ljude laskanjem kao što je obmanuo Evu u Edemu; budi u njima želju da traže zabranjeno znanje podstrekava u njima častoljubivu težnju za samouzvišenjem. Popuštanje ovim zlim željama prouzrokovalo je njegov pad, a sada nastoji

da time prouzrokuje i propast ljudi. „Pa ćete postati kao bogovi”, izjavljuje on, „i znati šta je dobro što li zlo”. (1. Mojs. 3, 5.) Spiritizam uči „da je čovjek biće napretka i da mu je određeno da se neprestano, od rođenja pa sve do vječnosti, približava Božanstvu.” I dalje: „Svako razumno biće sudit će samo sebi, a ne drugo.” „Sud će biti pravedan, jer je to vlastiti sud. .. Prijesto je u tebi samome.” Jedan spiritistički učitelj je rekao kada se ova „duhovna svijest” probudila u njemu: „Svi moji bližnji su polubogovi koji nisu pali.” A jedan drugi je izjavio: „Svako pravedno i savršeno biće je Krist.” {VB 450.2}

Tako je sotona na mjesto pravde i savršenstva vječnoga Boga, pravog predmeta poštovanja; i na mjesto savršene pravednosti Božjeg zakona, pravog mjerila ljudskih ideala, postavio grešnu i nestalnu ljudsku prirodu, kao jedini predmet poštovanja, jedino pravilo suda i mjerilo karaktera. To je napredak, ali ne unaprijed, nego unazad. {VB 451.1}

Zakon je naše intelektualne i duhovne prirode da se mi mijenjamo onim što posmatramo. Naš um je prožet onim čime se bavi. Mi postajemo slični onome što smo navikli da volimo i poštujemo. Čovjek se nikada neće uzdići više nego što je njegovo shvatanje o čistoti, dobroti i istini. Ako je njegovo „ja” njegov najviši ideal, on neće nikada postići nešto uzvišeni je. Naprotiv, on će padati sve niže i niže. Samo Božja milost ima silu da čovjeka uzdigne. Prepušten sam sebi, on će neminovno padati sve dublje. {VB 451.2}

Ljudima koji popuštaju svojim strastima, koji su željni uživanja, tjelesnima, spiritizam se javlja u manje prefinjenom vidu nego onima koji su obrazovani i kulturni; u njegovim grubljim oblicima oni nalaze upravo ono što odgovara njihovim sklonostima. Sotona proučava svaki znak slabosti ljudske prirode, vodi računa o grijesima koje je svaki pojedinac sklon da čini, i onda se trudi da ne propusti nijedne prilike da zadovolji njihove sklonosti ka zlu. On navodi ljude da pretjeruju u onome što je samo po sebi dozvoljeno, i da neumjerenošću oslabe svoju fizičku, duševnu i moralnu snagu. On je uništio i još uništava hiljade njih putem zadovoljavanja niskih strasti, kojima čini ljudsku prirodu grubom. I kao vrhunac svog djela, on tvrdi preko duhova da „pravo znanje uzdiže čovjeka iznad svih zakona”; da je „sve što postoji dobro”; da „Bog nikoga ne osuđuje”; i da su „svi grijesi koje činimo nevini”. Kada su ljudi ovako zavedeni da vjeruju da je želja najviši zakon, da sloboda znači razuzdanost, i da čovjek ima samo sebi da polaže račun, treba li se onda čuditi što svuda vlada tolika pokvarenost i moralna izopačenost? Mnogi požudno prihvataju nauku koja im daje slobodu da ugađaju sklonostima svoga telesnoga srca. Uzde samosavlađivanja prepuštaju se požudama, duhovne i duševne snage se potčinjavaju životinjskim nagonima, a sotona likujući uvlači u svoju mrežu hiljade onih koji kažu da su Kristovi sljedbenici. {VB 451.3}

Ali nitko ne bi trebalo da bude zaveden lažnim tvrđenjima spiritizma. Bog je dao svijetu dovoljno svjetlosti da može da otkrije zamke. Kao što smo već vidjeli, teorija koja čini stvarni temelj spiritizma je u protivrječnosti sa jasnim tvrđenjima Svetoga pisma. Biblija uči da mrtvi ništa ne znaju; da su njihove misli prestale; da oni nemaju udjela ni u čemu što se

događa pod suncem niti išta znaju o radostima i nevoljama onih koji su im najmiliji na svijetu. {VB 452.1}

Štaviše, Bog je izričito zabranio svaku tobožnju vezu sa duhovima preminulih. Među Jevrejima su postojali ljudi koji su tvrdili, kao i spiritisti danas, da održavaju vezu sa mrtvima. Ali „duhovi pogađački" (Djela 16, 16.), kako su nazvani ovi posjetioci sa drugoga svijeta, nazivaju se u Bibliji „duhovi đavolski". (Uporedi 4. Mojsijeva 25, 1-3; Psalam 106, 28; 1. Korinćanima 10, 20; Otkrivenje 16, 14.) Gospod je kazao da je gad i zabranio pod smrtnom kaznom održavanje veze sa ovakvim duhovima. (3. Mojsijeva 19, 31; 20, 27.) Već samo ime „vraćanje" izaziva danas preziranje. Tvrđenje da ljudi mogu da stupe u vezu sa zlim duhovima smatra se kao priča mračnog srednjeg vijeka. Ali spiritizam, koji broji stotine hiljada, pa čak i milione pristalica; koji je prodro u naučne krugove; koji se uvukao u crkve i naišao na naklonost u zakonodavnim tijelima, pa čak i u kraljevskim dvorovima, — ova silna obmana samo je oživljavanje, u novom ruhu, onog u staro doba osuđenog i zabranjenog vračarstva. {VB 452.2}

Kad ne bismo imali drugih dokaza o pravom karakteru spiritizma, za kršćane trebalo bi da je dosta što ovi duhovi ne prave razliku između pravde i grijeha, između najčistijih i najplemenitijih Kristovih apostola i veoma pokvarenih sotoninih slugu. Time što sotona najniže ljude uzdiže kao da su na nebu, i daje im tamo počasna mjesta, on kaže svijetu: „Nije važno koliko ste zli, nije važno da li vjerujete u Boga i Bibliju ili ne. Živite kako hoćete. Nebo je vaša domovina." Učitelji spiritizma, u stvari, tvrde: „Tko god čini zlo, po volji je Gospodu, i takvi su mu mili; ili gdje je Bog koji sudi?" Malahija 2, 17. Božja Riječ kaže: „Teško onima koji zlo zovu dobro, a dobro zlo, koji prave od mraka svjetlost, a od svjetlosti mrak." Izaija 5, 20. {VB 452.3}

Ovi lažni duhovi javljaju se u obliku „apostola" koji protivrječe onome što su pisali apostoli nadahnuti Svetim Duhom dok su bili na zemlji. Oni poriču božansko porijeklo Biblije, i tako ruše temelj nade kršćanina i gase svjetlost koja pokazuje put u nebo. Sotona čini da svijet vjeruje da je Biblija samo jedna bajka ili knjiga koja odgovara dobu djetinjstva ljudskog roda, ali na koju sada treba drukčije gledati, ili je potpuno odbaciti kao zastarjelu. A kao zamjenu za Božju Riječ, on ističe spiritističke pojave. To je sredstvo koje je potpuno pod njegovom kontrolom. Ovim sredstvom on može postići da svijet vjeruje u ono što on hoće. Knjigu koja treba da osudi njega i njegove sljedbenike, odbacuje; a Spasitelja svijeta prikazuje kao običnog čovjeka. Kao što je rimska straža, koja je čuvala Isusov grob, proširila lažne glasove, kako su je naučili svećenici i starješine da bi pobili njegovo uskrsenje, tako i pristalice spiritističkih pojava pokušavaju da dokažu da u životu našeg Spasitelja nema ničega čudesnog. Pošto su tako Isusa stavili u pozadinu, oni skreću pažnju na svoja vlastita čudesa tvrdeći da ona daleko nadmašuju Kristova djela. {VB 452.4}

Istina je da spiritizam danas mijenja svoj oblik i, prikrivajući neke svoje najgrublje crte, poprima kršćansko ruho. Ali njegove izjave sa govornice i preko štampe su se objavljivale

mnogo godina, i u njima je otkriven njegov pravi karakter. Ovo učenje ne može se poreći ni sakriti. {VB 453.1}

Cak i u svome današnjem obliku, daleko od toga da bi bio manje opasan nego ranije, on je, u stvari, još opasniji jer je prepredeniji. Dok se ranije odricao Krista i Biblije, sada izjavljuje da oboje prihvaća. Ali Biblija se tumači na takav način koji se sviđa nepreporođenom srcu, a njene svečane i važne istine se smatraju bezvrijednim. Ljubav se ističe kao glavna Božja osobina, ali ona se prikazuje kao raznježena sentimentalnost, koja ne pravi razliku između dobra i zla. Božja pravednost, njegovo gnušanje na grijeh, zahtjevi njegovog svetog zakona — sve se to smatra nevažnim. Narod se uči da Deset zapovijesti smatra mrt-vim slovom. Privlačne i očaravajuće priče djeluju na čula i navode ljude da odbace Bibliju kao temelj svoje vjere. Krista se i sada odriču kao i nekada. Ali sotona je toliko ljudima zaslijepio oči da ne primjećuju prijevare. {VB 453.2}

Malo je njih koji imaju pravi pojam o zavodničkoj moći spiritizma i o opasnosti koja prijeti onima koji dolaze pod njegov utjecaj. Mnogi se bave njime samo da bi zadovoljili svoju radoznalost. Oni, u stvari, ne vjeruju u njega, i sa užasom bi odstupili natrag pri pomisli da bi mogli pasti pod vlast duhova. Ali oni se usuđuju stupiti na zabranjeni teren, a moćni neprijatelj vrši nad njima svoju moć i protiv njihove volje. Ako se samo jedanput potčine njegovom utjecaju, on ih zarobljava. Nemoguće je da se svojom vlastitom snagom otrgnu od njegovog zavodljivog i primamljivog čaranja. Ništa osim Božje sile, darovane kao odgovor na ozbiljnu molitvu vjere, ne može da oslobodi ove duše uhvaćene u zamku. {VB 453.3}

Svi oni koji popuštaju grešnim sklonostima ili svjesno gaje neki poznati grijeh, navlače na sebe sotonina iskušenja. Oni se odvajaju od Boga i od zaštite njegovih anđela; i kada im sotona iznosi svoje obmane, oni su bez odbrane i postaju lako njegov plijen. Oni koji se na ovaj način predaju njegovoj sili ni ne slute gdje će završiti. Pošto ih savlada, kušač će ih upotrebiti kao svoja oruđa da bi i druge namamio u propast. {VB 454.1}

Prorok Izaija kaže: „I ako vam reku: pitajte vračare i gatare, koji šapću i mrmljaju, recite: ne treba li narod da pita Boga svojega? ili će pitati mrtve mjesto živih? Zakon i svjedočanstvo tražite. Ako li tko ne govori tako, njemu nema zore.” Izaija 8, 19. 20. Da su ljudi htjeli da prihvate u Svetom pismu tako jasno iznesenu istinu o čovječjoj prirodi i o stanju mrtvih, oni bi u tvrđenjima i pojavama spiritizma vidjeli djelovanje sotone sa njegovom silom, znacima i lažnim čudesima. Ali umjesto da odbace lažnu slobodu, tako dragu tjelesnom srcu, i da se odreknu grijeha koji im je omilio, mnogi zatvaraju oči pred svjetlošću i, ne mareći za opomene, i dalje tako čine, dok sotona plete svoje mreže oko njih, te oni postaju njegov plijen. „Jer ljubavi istine ne primiše da bi se spasli”, zato „će im Bog poslati silu prijevare da vjeruju laži”. 2. Solunjanima 2, 10. 11. {VB 454.2}

Oni koji su ustali protiv učenja spiritizma napadaju ne samo ljude nego i sotonu i njegove anđele. Oni su se upustili u borbu sa vlastima i silama tame ispod neba. Sotona neće ustupiti

ni stope svoga terena, osim ako bude potisnut silom nebeskih vjesnika. Božji narod treba da bude sposoban da mu se odupre kao naš Spasitelj riječima: „Pisano je.” Sotona može i danas, kao i u Isusovo vrijeme, da citira mjesta iz Svetog pisma, i on izopačava njegovo učenje da bi podupro svoje obmane. Oni koji žele u ovo vrijeme opasnosti čvrsto da stoje, moraju lično dobro razumjeti svjedočanstvo Svetoga pisma. {VB 454.3}

Mnogi će se suočiti sa đavolskim duhovima koji će im se pojaviti u obliku njihovih dragih rođaka i prijatelja, objavi jujući im najopasnije zablude. Ovi posjetioci će utjecati na naša najnježnija osjećanja i činit će čudesa da bi poduprli svoja tvrđenja. Moramo biti spremni da im se suprotstavimo biblijskom istinom — da mrtvi ništa ne znaju i da su oni koji se tako javljaju đavolski duhovi. {VB 454.4}

Upravo pred nama je „čas iskušenja koji će doći na sav vasioni svijet da iskuša one koji žive na zemlji”. Otkrivenje 3, 10. Svi oni čija vjera nije čvrsto utemeljena na Božjoj Riječi, bit će prevareni i nadvladani. Sotona radi „sa svakom prijevarom nepravde” da bi sinove čovječje potčinio svojoj vlasti, i nje-gove će se prijevare sve više povećavati. Ali on može svoj cilj da postigne samo onda ako čovjek dobrovoljno pristane na njegova iskušenja. Oni koji ozbiljno traže poznanje istine i bore se da poslušnošću očiste svoje duše, i čine sve što je u njihovoj moći da se pripreme za borbu, naći će u Bogu istine sigurnu zaštitu. „Jer si održao riječ trpljenja mojega, i ja ću tebe sačuvati” (Otkrivenje 3, 10.) jeste Spasitelj evo obećanje. On će prije poslati sve anđele sa neba da zaštiti njegov narod nego što će dopustiti sotoni da nadvlada i jednu dušu koja se u Njega uzda. {VB 455.1}

Prorok Izaija iznosi strašnu obmanu koja će doći na grešnike i koja će učiniti da se osjećaju sigurnim od osude Božjeg suda: „Uhvatismo vjeru sa smrću i ugovorismo s grobom; kad zađe bič kao povodanj, neće nas dohvatiti, jer od laži načinismo sebi utočište i za prijevaru zaklonismo se.” Izaija 28, 15. {VB 455.2}

U ovu grupu ljudi ubrajaju se oni koji se u svojoj tvrdoglavoj nepokajanosti tješe uvjeravanjem da za grešnika neće biti kazne, da će svi ljudi, ma kako bili pokvareni, otići na nebo gdje će biti kao Božji anđeli. Ali još sigurnijima se smatraju oni koji čine zavjet sa smrću i ugovor sa grobom, koji odbacuju istine koje je nebo predvidjelo kao zaštitu za pravednike u danima nevolje, a traže utočište u lažima koje im sotona pruža u vidu primamljive obmane spiritizma. {VB 455.3}

Više nego zapanjujuća je zasljepljenost ljudi našeg naraštaja. Hiljade odbacuju Božju Riječ kao nedostojnu vjerovanja, a sa velikim povjerenjem prihvaćaju sotonine prijevare. Skeptici i rugači napadaju kao vjerske fanatike one koji se bore za vjeru proroka i apostola, i nalaze zadovoljstvo u ismjehivanju svečanih izjava Svetoga pisma o Kristu, planu spasenja i sudu koji će pohoditi sve one koji odbacuju istinu. Oni pokazuju duboko sažaljenje prema onima koji su po njihovom mišljenju tako ograničeni, slabi i praznovjerni da mogu priznati Božja prava i biti poslušni zahtjevima njegovog zakona. Oni pokazuju takvu sigurnost kao da su zaista sklopili zavjet sa smrću i sa grobom, kao da su podigli neprelaznu, neprobojnu

ogradu između sebe i Božje osvete. Ništa ne može da probudi njihov strah. Oni su se tako potpuno predali kušaču, tako su se tijesno sjedinili sa njime i toliko ispunili njegovim duhom da nemaju snage ni želje da se otrgnu iz njegove zamke. {VB 455.4}

Sotona se dugo pripremao za svoj posljednji napor da obmane svijet. On je postavio temelj svome radu obećanjem koje je dao Evi u Edemu: „Nećete vi umrijeti, nego će vam se u onaj dan kad okusite s njega otvoriti oči, pa ćete postati kao bogovi i znati šta je dobro što li zlo." 1. Mojsijeva 3, 4. 5. Malo po malo je pripravio put za svoje najveće djelo prijevare u razvoju spiritizma. Još nije postigao potpuno ostvarenje svojih namjera; ali će ih ostvariti u posljednjem ostatku vremena. Prorok kaže: „I vidjeh... tri nečista duha kao žabe. Jer su ovo duhovi đavolski koji čine čudesa i izlaze carevima svega vasionoga svijeta da ih skupe na boj za onaj veliki dan Boga svedržitelja." (Otkrivenje 16, 13. 14.) Izuzev onih koje će Božja sila vjerom u njegovu Riječ sačuvati, cio svijet će biti uvučen u ovu prijevaru. Narod uljuljan u kobnu sigurnost probudit će se tek onda kada se na nj bude počeo izlivati Božji gnjev. {VB 456.1}

Gospod kaže: „I izvršit ću sud po pravilu i pravdu po mjerilima; i grad će potrti lažno utočište, i voda će potopiti zaklon. I vjera vaša sa smrću uništit će se, i ugovor vaš sa grobom neće ostati; a kad zađe bič kao povodanj, potlačit će vas." Izaija 28, 17. 18. {VB 456.2}

POGLAVLJE 35.—SLOBODU SAVJESTI

Protestanti danas gledaju na katolicizam mnogo povoljnije nego u prošlosti. U zemljama gdje je katolicizam u manjini, i gdje katolici zauzimaju pomirljiv stav da bi zadobili utjecaj, primjećuje se sve veća ravnodušnost u pogledu nauka koje rastavljaju protestantske crkve od papske hijerarhije. Sve više preovlađuje mišljenje da razlike o važnim pitanjima nisu tako velike kao što se smatralo, i da samo malo popuštanja od strane protestanata može dovesti do boljih odnosa sa Kimom. Bilo je vrijeme kada su protestanti visoko cijenili slobodu savjesti, koja je bila skupo plaćena. Učili su svoju djecu da se gnušaju papstva I smatrali su svaku težnju za prijateljstvom sa Rimom nevjerstvom prema Bogu. Ali, koliko su drukčija osjećanja koja se sada ispoljavaju! {VB 457.1}

Branioci papstva tvrde da je katolička crkva oklevetana, i protestantski svijet je sklon da prihvati ovo tvrđenje. Mnogi smatraju da je nepravedno što se današnja rimska crkva procjenjuje po strahotama i bezumnosti, koje su obilježavale njenu vlast za vrijeme vjekova neznanja i tame. Oni opravdavaju njenu strašnu okrutnost prikazujući je kao rezultat divljaštva onog vremena i tvrde da je utjecaj moderne prosvjećenosti promijenio njena osjećanja. {VB 457.2}

Zar su ovi ljudi zaboravili zahtjev Rima na nepogrešivost, koji je ova ponosita vlast isticala u toku osam stotina godina? Daleko od toga da napusti svoj zahtjev, ona ga — u devetnaestom vijeku — ističe sa još većom odlučnošću nego ikada ranije. Rim tvrdi da katolička crkva „nije nikada pogriješila niti će, pre-ma Svetom pismu, ikada pogriješiti”!294 Kako se onda ona može odreći načela koja su u toku prošlih vjekova njome upravljala? {VB 457.3}

Papska crkva neće nikada odstupiti od svoga zahtjeva na nepogrešivost. Ona smatra da je imala pravo u svemu što je učinila kad je progonila one koji su odbacili njene dogme. Zar ona ne bi ponovila ista djela kada bi joj se pružila prilika za to? Neka samo budu uklonjena ograničenja koja sada postavljaju svjetovne vlasti, i neka Rim ponovo zadobije svoju nekadašnju vlast, ubrzo će oživjeti njegovo nasilje i progonstvo. {VB 457.4}

Jedan poznati pisac ovako govori o stavu papske vlasti prema slobodi savjesti i opasnostima koje naročito prijete Sjedinjenim Državama, ako bi ona uspjela da sprovede svoje ciljeve. {VB 458.1}

„Mnogi u Sjedinjenim Državama smatraju strah od katolicizma za ograničenost ili djetinjariju. Oni ne vide u karakteru i stavu katolicizma ništa što bi bilo u protivrječnosti sa našim slobodarskim ustanovama, niti u njegovom jačanju nalaze išta što bi bilo opasno. Zato uporedimo najprije neka od glavnih načela američke državne uprave sa načelima katoličke crkve. {VB 458.2}

Ustav Sjedinjenih Država garantira slobodu savjesti. To je nešto najdragocjenije i najvažnije. Papa Pije IX je rekao u svojoj poslanici od 15. kolovoza 1854. godine: ‚Besmislena i pogrešna učenja i prazno naklapanje o odbrani slobode savjesti je krajnje pogubna zabluda, — kuga koja najviše prijeti jednoj dr-žavi'. Isti papa u svojoj poslanici od 8. prosinca 1864. godine izriče prokletstvo nad ‚onima koji brane slobodu savjesti i vjere', kao i nad svima onima koji podupiru mišljenje da crkva ne smije upotrebljavati silu'. {VB 458.3}

Miroljubivi ton Rima u Sjedinjenim Državama nikako ne znači promjenu duha. Rim je tolerantan kada je nemoćan. Biskup O' Konor kaže: ‚Sloboda vjeroispovijesti samo se trpi dok se ne može drukčije postupati bez opasnosti po katolički svijet..., Nadbiskup Sv. Luja rekao je jednom prilikom: ‚Krivovjerstvo i nevjerovanje su zločini, i u kršćanskim zemljama, kao na primjer u Italiji i Španiji, gdje je čitavo stanovništvo katoličko i gdje je katolička religija bitni dio državnih zakona, oni se kažnjavaju kao svaki drugi prijestup ... {VB 458.4}

Svaki kardinal, nadbiskup i biskup u katoličkoj crkvi polaže papi zakletvu vjernosti, koja sadrži ove riječi: ‚Obećavam da ću progoniti svim svojim silama krivovjerce, otpadnike i buntovnike protiv našeg gore imenovanog gospodara (pape) ili njegovih pomenutih nasljednika i da ću im se najenergičnije suprotstav-ljati."295 {VB 458.5}

Istina je da i u rimokatoličkoj crkvi ima pravih kršćana. Hiljade njih služe Bogu prema svjetlosti koju imaju. Njima nije dopušteno da čitaju Božju Riječ, i zato ne mogu upoznati istinu. Oni nisu nikada uočili razliku između žive službe srca i niza uobičajenih formi i obreda. Bog gleda sa nježnim saosjećanjem na ove duše koje su odgajane u vjeri koja je puna obmana i koja ne može zadovoljiti dušu. On će učiniti da zraci svjetlosti prodru kroz gustu tamu koja ih okružava. Otkrit će im istinu kakva je u Isusu, i mnogi će se još priključiti njegovom narodu. {VB 458.6}

Katolicizam kao vjerski sistem nije ni danas bliži Kristovom evanđelju nego što je bio ma u kome ranijem odsjeku svoje .historije. Protestantske su crkve u velikoj tami, jer bi inače primijetile znake vremena. Rimska crkva ima dalekosežne planove. Ona se služi svim sredstvima da proširi svoj utjecaj i poveća svoju silu; ona se priprema, za žestoku i odlučnu borbu da ponovo zadobije prevlast u svijetu, da opet uvede progonstvo i da sruši sve što je protestantizam sagradio. Katolicizam zadobija teren na sve strane. Pogledajte na sve veći broj njegovih crkava i kapela u protestantskim zemljama. Vidite kolika je u Americi popularnost njegovih visokih škola i seminara koje protestanti posjećuju u velikom broju. Vidite kako u Engleskoj napreduje ritualizam i kako su česta prelaženja u redove katolicizma. (Ritualizam je jedna vjerska stranka osnovana u Oksfordu 1833. .godine koja se trudi da englesku crkvu približi katoličkoj.) Ovo treba da uznemiri sve one koji cijene čista načela evanđelja. {VB 459.1}

Protestanti su stupili u vezu sa papstvom i štite ga. Učinili su sporazume i ustupke koji iznenađuju i same katolike, koji to ne mogu da shvate. Zatvaraju oči pred pravim karakterom rimske crkve i opasnostima koje im prijete od njene prevlasti. Narod treba da ustane i da se odupre jačanju ovog najopasnijeg neprijatelja građanskih i vjerskih sloboda. {VB 459.2}

Mnogi protestanti misle da je katolička religija bez privlačnosti i da je njeno bogosluženje dosadna i besmislena ceremonija. Oni se varaju. Iako je katolicizam osnovan na obmanama, prijevara nije sasvim gruba i nevješta. Bogosluženje rimske crkve, svojim ceremonijama, ostavlja najdublji utisak. Njen blistav raskoš i svečani obredi očaravaju čula i ušutkavaju glas razuma i svijesti. Oko je očarano. Raskošni hramovi, veličanstvene procesije, zlatni oltari, dragim kamenjem ukrašeni kovčezi sa relikvijama svetaca, odabrane slike i umjetnički kipovi, — sve to probuđuje estetsko čuvstvo. I uho je očarano. Muzika je nenadmašiva. Kada zazvuče bogati tonovi orgulja, pomiješani sa melodijama mnogih glasova, i odjeknu kroz visoke kupole i kolonade veličanstvenih katedrala, duša se ispunjava strahom i poštovanjem. {VB 459.3}

Ovaj vanjski sjaj, raskoš i ceremonije, koje samo obmanjuju težnju duša opterećenih grijehom, dokaz su unutrašnje po-kvarenosti. Kristovoj vjeri nije potrebna ovakva raskoš da bi joj služila kao preporuka. U svjetlosti koja sija sa križa, pravo kršćanstvo izgleda tako čisto i privlačno da nikakva vanjska ukrašavanja ne mogu povećati njegovu pravu vrijednost. Krotki i mirni duh, koji je pred Bogom mnogo cijenjen, jeste ona sveta ljepota. {VB 460.1}

Sjajni stil nije neophodan znak čistih i uzvišenih misli. Smisao za umjetnost i prefinjen ukus često mogu biti i u jednoj zemaljskoj i čulnoj duši. Sotona se često time služi da navede ljude da zaborave na potrebe svoje duše, da izgube iz vida budući, vječni život, da se odvrate od svoga moćnog Pomagača i da žive isključivo za ovaj svijet. {VB 460.2}

Religija puna ceremonija i vanjskog sjaja privlačna je za nepreporođene srce. Raskoš i ceremonije katoličkog bogosluženja imaju zavodnu, očaravajuću silu, koja je mnoge prevarila, tako da gledaju na katoličku crkvu kao na prava nebeska vrata. Samo oni koji čvrsto stoje na temeljima istine, čija su srca obnovljena Božjim Duhom, zaštićeni su od njenoga utjecaja. Hiljade onih koji nemaju živog iskustva sa Kristom bit će zavedeni da prihvate obličje pobožnosti koje je bez ikakve sile. Takva religija je upravo ono što mnogi žele. {VB 460.3}

Pošto crkva tvrdi da ima pravo da oprašta grijehe, mnogi katolici smatraju da mogu slobodno da griješe. Ispovijest, bez koje crkva ne daje oproštenje, također mnogo pomaže zlu. Onaj koji priklanja svoja koljena pred grešnim čovjekom, i u ispovijesti mu otkriva svoje tajne misli i pobude srca, ponižava svoje ljudsko dostojanstvo i izopačava svako plemenito osjećanje svoje duše. Otkrivajući svoje grijehe svećeniku, — grešnom i smrtnom čovjeku, koji se često odaje piću i porocima, — čovjek slabi i kvari svoj karakter. Njegovo

shvaćanje o Bogu svedeno je na lik palog čovjeka, jer se tu svećenik javlja kao Božji namjesnik. Ovo ponižavajuće ispovijedanje čovjeka čovjeku je tajni izvor iz koga izlaze mnoga zla koja pogane svijet i pripremaju ga za konačno uništenje. Ali onome koji je popustljiv prema samome sebi ugodnije je da se ispovijedi smrtnom čovjeku nego da svoje srce otvori Bogu. Ljudskoj prirodi više odgovara da čini pokoru nego da se odrekne grijeha. Lakše je mučiti svoje tijelo koprivama i oštrim lancima negoli razapeti tjelesne želje. Tjelesno srce više voli da nosi teške okove nego da primi Kristov jaram. {VB 460.4}

Postoji upadljiva sličnost između rimske crkve i jevrejske crkve u vrijeme Kristovog prvog dolaska. Dok su Jevreji tajno gazili svako načelo Božjeg zakona, izvana su bili vrlo strogi u pogledu držanja njegovih propisa. Narod su opterećivali raznim propisima i predanjima koja su činila poslušnost mučnom i dosadnom. Kao što su Jevreji tvrdili da obožavaju zakon, tako i katolici tvrde da obožavaju križ. Oni uzdižu simbol Kristovih muka, a u svome životu se odriču Onoga koga taj križ predstavlja. {VB 461.1}

Katolici stavljaju križ na svoje crkve, na oltare i svećenička odijela. Svuda se vide križevi koji se javno poštuju i uzdižu, ali Kristova nauka je sahranjena pod mnoštvom besmislenih predanja, lažnih tumačenja i strogih propisa. Kristove riječi upućene fanatičkim Jevrejima mogu se još više primijeniti na vođe rimokatoličke crkve: „Oni vežu bremena teška za nošenje.” Matej 23, 4. Savjesne duše u krilu katoličke crkve stalno strahuju bojeći se gnjeva jednog osvetničkog Boga, dok mnogi do-stojanstvenici ove crkve žive u raskoši i čulnim zadovoljstvima. {VB 461.2}

Klanjanje slikama i relikvijama, prizivanje svetaca i uzvisivanje pape su sotonine zamke koje imaju za cilj da odvrate pažnju naroda od Boga i njegovog Sina. Da bi upropastio duše, sotona se trudi da skrene njihovu pažnju sa Onoga u kome jedino mogu naći spasenje. Zeli da njihovu pažnju skrene na nešto što bi zamijenilo Onoga koji je rekao: „Hodite k meni svi koji ste umorni i natovareni, i ja ću vas odmoriti.” Matej 11, 28. {VB 461.3}

Sotona se stalno trudi da pogrešno predstavi Božji karakter, prirodu grijeha i pravi ishod velike borbe. Njegove izmišljotine slabe osjećanje obaveze prema božanskom zakonu i dopuštaju ljudima da griješe. U isto vrijeme sotona im pomaže da gaje pogrešna shvatanja o Bogu, tako da gledaju na Boga više sa strahom i mržnjom nego sa ljubavlju. Okrutnost, koja je svojstvena njegovom karakteru, pripisuje sotona Stvoritelju. Ona je utjelovljena u vjerskim sistemima i ogleda se u načinu bogosluženja. Tako ljudske duše postaju pomračene, i sotona ih upotrebljavaj a kao svoja oruđa da ratuje protiv Boga. Zbog izopačenih pojmova o božanskim osobinama mnogobožački su narodi bili navedeni da vjeruju da su ljudske žrtve potrebne za sticanje naklonosti božanstva. Tako su počinjene strašne surovosti od. strane idolopoklonstva u raznim njegovim oblicima. {VB 461.4}

Rimokatolička crkva, koja je sjedinila mnogoboštvo sa kršćanstvom i, slično mnogoboštvu, pogrešno predstavila Božji karakter, pribjegavala je takođe okrutnim i strašnim postupcima. U vrijeme prevlasti papskog Rima postojala su razna sredstva za

mučenje, pomoću kojih su ljudi bili prinuđivani da se slože sa njegovim naukama. Oni koji se nisu saglasili sa njegovim zahtjevima osuđeni su bili na lomaču. Bilo je mnogo pokolja a kojima se neće nikada doznati, dok ne budu otkriveni na dan suda. Dostojanstvenici crkve naučili su od sotone, svog učitelja,, da izmisle takva sredstva koja će prouzrokovati najveće muke,, a da pri tome njihove žrtve ipak ostanu u životu. U mnogim slučajevima pakleni postupak se ponavljao do krajne granice čovjekove izdržljivosti, sve dok ljudska priroda nije popustila u borbi, a mučenik pozdravljao smrt kao dragog osloboditelja. {VB 462.1}

Takav je bio udes onih koji su se opirali Rimu. Na svoje pristalice Rim je primjenjivao po potrebi strogost biča, gladovanje i sve moguće tjelesne kazne. Da bi stekli naklonost neba,, pokajnici su, prekršavajući prirodne zakone, kršili Božje zakone. Bili su poučavani da raskinu veze koje je Bog dao čovjeku da bi uljepšao i blagoslovio njegov život na zemlji. Po grobljima se nalaze milioni žrtava koje su provele svoje živote u uzaludnom nastojanju da uguše svoje prirodne težnje, da potisnu,, kao nešto grešno pred Bogom, sve misli i osjećanja naklonosti prema svojim bližnjima. {VB 462.2}

Ako želimo da razumijemo strašnu sotoninu surovost, koja se jasno otkrivala vjekovima, i to ne među onima koji nisu nikada čuli o Bogu, nego u samoj sredini kršćanstva, treba samo da čitamo historiju katoličke crkve. Pomoću svog velikog sistema obmane, knez zla je ostvario svoju namjeru da osramoti Boga i da zada bol čovjeku. I kad vidimo kako on uspijeva da se preruši i ostvari svoj cilj preko vođa ove crkve, onda možemo bolje da razumijemo zašto on ima tako veliku odvratnost prema Bibliji. Onome koji čita Bibliju Bog će otkriti svoju milost i ljubav. On će vidjeti da Bog ne stavlja na ljude nijedan od ovih teških tereta, Sve što On traži jeste smjerno i ponizno srce, skrušen i poslušan duh. {VB 462.3}

Krist nam u svome životu nije dao primjer da ljudi treba da se zatvore u samostane da bi se tako osposobili za nebo. Nikada nije učio da ljubav i saosjećanje treba da se ugušuju. Spasitelj evo srce je bilo puno ljubavi. Što se čovjek više približi moralnome savršenstvu, to su njegova osjećanja jača, njegovo zapažanje grijeha oštrije, a njegovo saučešće prema nevoljnima dublje. Papa tvrdi da je Kristov zamjenik, ali kako se njegov karakter može uporediti sa karakterom našeg Spasitelja? Da li je Krist ikada osuđivao ljude na zatvor ili mučenje zato što ga nisu htjeli poštovati kao nebeskog cara? Da li je on ikada zahtijevao da se osude na smrt oni koji ga nisu primili? Kad su stanovnici jednog samarićanskog sela odbili da prime Isusa, apostol Ivan, pun gnjeva, upitao ga je: „Gospode! Hoćeš li da rečemo da oganj siđe s neba i da ih istrijebi, kao i Ilija što učini?" Isus je sažaljivo pogledao na svoga učenika i ukrotio je njegov nemilostiv duh, rekavši: „Sin čovječji nije došao da pogubi duše čovječje, nego da ih sačuva." Luka 9, 54. 56. Kakve li razlike između duha koji je pokazao Krist i duha njegovog samozvanog zamjenika? {VB 463.1}

Rimska se crkva sada prikazuje svijetu kao miroljubiva^ ona pokušava da opravda izvještaj o svojim surovostima. Obukla se u obličje pobožnosti, ali se nije promijenila.

Svako načelo kojim se papstvo rukovodilo u prošlim vjekovima postoji i danas. Ono se još uvijek drži nauke koja je uvedena u mračnom srednjem vijeku. Neka se nitko ne vara! Papstvo koje su protestanti sada spremni da poštuju je ono isto koje je vladalo svijetom u danima reformacije, kada su Božji ljudi ustali, po cijenu svoga života, da objave njegovo bezakonje. Ono se odlikuje ohološću i drskim zahtjevom da vlada nad carevima i knezovima, i prisvaja prava koja ima samo Bog. Njegov duh je isto tako surov i despotski sada kao kad je gazio ljudsku slobodu i predavao na smrt svece Višnjega. {VB 463.2}

Papstvo je upravo ono što je proroštvo objavilo da će bitu otpad posljednjeg vremena. (2. Solunjanima 2, 3. 4.) Njegov je plan i taktika da pokaže prirodu koja će najbolje odgovarati njegovom cilju. Ali, pod raznim izgledom kameleona, ono uvijek zadržava nepromjenljiv otrov zmije. „Ne treba da se drži riječ data jeretiku i osumnjičenima za jeres", kaže ono.296 Da li će se ova sila, čija se historija u toku hiljadu godina pisala krvlju svetaca, sada priznati kao dio Kristove crkve? {VB 463.3}

Ne ističe se bez razloga u protestantskim zemljama da se sada katolicizam ne razlikuje toliko od protestantizma kao u ranijim vremenima. Dogodila se promjena, ali ne u papstvu. Katolicizam je, u stvari, vrlo sličan današnjem protestantizmu, zato što se ovaj veoma izopačio od vremena reformatora. {VB 464.1}

Pošto protestantske crkve traže naklonost svijeta, njihove oči zasljepljuje lažno čovjekoljublje. Zašto ne bi bilo dobro, govorile su one, da se vjeruje da iz svakoga zla može izaći dobro? I, kao neizostavna posljedica toga, one napokon počinju da zaključuju da iz svakog dobrog izlazi zlo. Umjesto da brane vjeru „koja je jednom data svetima", oni se sada gotovo izvinjavaju pred Rimom zbog svog nepovoljnog mišljenja o njemu i mole za oproštenje zbog svoje slijepe revnosti. {VB 464.2}

Veliki broj ljudi, čak i onih koji nemaju povoljno mišljenje o papstvu, ne boje se njegove sile i utjecaja. Mnogi ističu da je duhovna i moralna tama, koja je vladala za vrijeme srednjeg vijeka, povoljno utjecala na širenje njegovih dogmi, njegovih sujevjerja i ugnjetavanja, i da veća prosvjećenost novoga doba, sveopća raširenost znanja i sve veća sloboda u vjerskim stvarima čine nemogućim da ponovo zavlada netrpeljivost i ti-ranija. Sama pomisao da bi se ovakvo stanje moglo opet vratiti izlaže se podsmjehu. Istina je da ovom pokoljenju svijetli velika duhovna, moralna i vjerska svjetlost. Sa otvorenih stranica svete Božje riječi izliva se na zemlju nebeska svjetlost. Ali ne treba zaboraviti da što je veća svjetlost, to je veća i tama onih koji je izopačuju ili odbacuju. {VB 464.3}

Proučavanje Biblije uz molitvu pokazalo bi protestantima pravi karakter papstva, i to bi učinilo da se zgražaju nad njim i da ga izbjegavaju. Ali mnogi se smatraju tako mudrima da ne osjećaju potrebu da ponizno traže od Boga da ih vodi u istinu. Iako se hvale svojom prosvjećenošću, ipak ne poznaju ni Svetog pisma ni sile Božje. Želeći da nečim umire svoju savjest, oni traže ono što je najmanje duhovno i što iziskuje najmanje poniženja. Ono što oni žele jeste da zaborave na Boga, ali da izgleda kao da ga se još sjećaju. Papstvo je vrlo

pogodno da zadovolji želje takvih ljudi. Ono odgovara težnjama dviju grupa ljudi koje obuhvaćaju skoro cio svijet: onima koji žele da budu spaseni svojim ličnim zaslugama i onima koji hoće da budu spaseni u svojim grijesima! Tu je tajna njegove moći. {VB 464.4}

Historija dokazuje da je vrijeme velike duhovne tame bilo povoljno za uspjeh papstva. Ali budućnost će pokazati da je vrijeme velike duhovne svjetlosti isto tako povoljno za njegov uspjeh. U prošlim vjekovima, kada su ljudi bili bez Božje Riječi i bez poznavanja njegove istine, njihove oči su bile zaslijepljene, i hiljade njih su pali u mreže, jer nisu vidjeli zamke koje su im bile postavljene. U ovome pokoljenju ima mnogo njih čije su oči zaslijepljene bljeskom ljudskih teorija, takozvanim „lažnim znanjem". Oni ne opažaju zamku, i padaju u nju kao da su zaslijepljeni. Bog hoće da umne sposobnosti smatramo Stvoriteljevim darom i da ih upotrebljavamo u službi pravde i istine. Ali kada se gaje oholost i častoljubije, i kad ljudi uzdižu svoje lične teorije iznad Božje riječi, onda razum moze da učini veću štetu nego neznanje. Tako će se lažna nauka našeg doba, koja potkopava vjeru u Bibliju, pokazati vrlo uspješna u pripremanju puta za prihvaćanje papstva, sa svim njegovim privlačnim ceremo-nijama, kao sto je ograničavanje znanja u srednjem vijeku doprimijelo njegovom uzdizanju. {VB 465.1}

U pokretima koji se razvijaju u naše vrijeme u Sjedinjenim Državama, a koji nastoje da ustanove i crkveni običaji cio bij u potporu države, protestanti idu stopama katolika. Šta više, oni otvaraju vrata papstvu da bi ono u protestantskoj Americi ponovo zadobilo vrhovnu vlast, koju je izgubilo u Starom Svijetu. A to što ovome pokretu daje još veći značaj jeste činjenica da je njegov glavni cilj da nametne svetkovanje nedjelje, — običaj koji potječe od Rima i koji je, prema njegovom vlastitom tvrđenju, znak njegove moći. Duh papstva — duh prilagođavanja svjetskim običajima i poštovanja ljudskih predanja umjesto Božjih zapovijesti — prodire u protestantske crkve i goni ih da uzdižu nedjelju kao što je i papstvo radilo prije njih. {VB 465.2}

Ako čitalac želi da razumije sile koje će djelovati u borbi koja će uskoro izbiti, on treba samo da prouči izvještaj o sredstvima koja je Rim upotrebljavao u istu svrhu u prošlosti. Ako želi da zna kako će katolici i protestanti zajednički postupati sa onima koji odbacuju njihove dogme, neka obrati pažnju na duh koji je Rim pokazao protiv subote i njenih branitelja. {VB 465.3}

Carski edikti, opći sabori i crkvene naredbe poduprte od strane svjetovnih vlasti, bile su stepenice pomoću kojih ie ovaj mnogobožački praznik podignut na svoj počasni položaj u kršćanskom svijetu. Prva javna naredba koja je nalagala svetkovanje nedjelje bio je Konstantinov zakon, od godine 321. poslije Krista. Ovaj edikt je tražio od stanovnika gradova da se odmaraju u „časni dan sunca", ali seljacima je dopuštao da obavljaju svoje poljske radove. Iako je ovo bio prvenstveno mnogobožački zakon, car ga je sproveo poslije svoga formalnog prihvaćanja kršćanstva. {VB 465.4}

Pošto se carska naredba nije pokazala dovoljno jakom da zamijeni božanski autoritet, biskup Euzebije, koji je tražio naklonost knezova i bio veliki Konstantinov prijatelj i laskavac, tvrdio je da je Krist subotu prenio na nedjelju. Kao dokaz za ovu novu nauku nije navedeno ni jedno jedino mjesto iz Biblije. Sam Euzebije nehotice priznaje da je njegovo tvrđenje lažno i ukazuje na stvarne autore ove promjene: „Sve što je trebalo činiti u subotu", kaže on, „mi smo prenijeli na dan Gospodnji."297 Ali ovaj dokaz u prilog nedjelje, ma koliko da je bio bez osnova, poslužio je ljudima da ih ohrabri da pogaze subotu Gospodnju. Svi koji su htjeli da ih svijet poštuje prihvatili su ovaj opće priznati praznik. {VB 466.1}

Sa učvršćenjem papstva učvrstio se i autoritet nedjelje. Neko vrijeme narod je obavljao zemljoradničke poslove u vrijeme kad nije prisustvovao bogosluženju, dok se subota još uvijek smatrala kao dan odmora. Ali postepeno se dešavala promjena. Svima koji su imali crkvene dužnosti bilo je zabranjeno da se nedjeljom bave građanskim sporovima. Uskoro je izdata zapovijest za ljude svih staleža pod prijetnjom novčane kazne za slobodne, a kaznom šiban ja za robove, da se nedjeljom uzdržavaju od svakodnevnog posla. Kasnije je naređeno da se bogati kažnjavaju konfiskacijom polovine svoga imanja, a ako ostaju uporni u prestupanju nedjelje, da se proglase robovima. Niži staleži trebalo je da se kažnjavaju doživotnim ropstvom. {VB 466.2}

Govorilo se o čudesima koja su se događala u korist te zapovijesti. Između ostalog govorilo se i to da se jednom seljaku, koji je u nedjelju htio da ore njivu, komad gvožđa čvrsto zabio u ruku kada je njime čistio plug, i morao ga je nositi svugdje sa sobom dvije godine, „na svoju veliku bol i sramotu".298 {VB 466.3}

Kasnije je papa naredio da svećenik u svojoj župi opominje one koji prestupaju nedjelju i da traži od njih da idu u crkvu da se mole, da ne bi navukli veliku nesreću na sebe i svoje susjede. Jedan crkveni sabor iznio je dokaz, koji se od toga vremena tako često navodio, čak i od strane protestanata, da nedjelja mora da bude taj dan odmora, jer ljudi koji su radili tog dana bili su pogođeni gromom. „Očigledno je", govorili su biskupi, „da se Bog veoma gnjevi na one koji preziru taj dan." Tada je upućen poziv da svećenici, propovjednici, kraljevi, knezovi i svi vjernici „ulože najveće napore i svu brigu da se ovome danu ponovo vrati čast i da u buduće bude revnije svetkovan za dobro kršćanstva".299 {VB 466.4}

Pošto su se odluke crkvenih sabora pokazale nedovoljnim, zatraženo je od svjetovnih vlasti da izdaju naredbu koja će u narod utjerati strah i primorati ga da se nedjeljom uzdrži od rada. Prilikom jednog sinoda održanog u Rimu ponovo su potvrđene sa još većom silom i svečanošću sve ranije odluke, zatim su priključene crkvenim zakonima i pomoću građanske vlasti nametnute cijelom kršćanskom svijetu.300 {VB 467.1}

Pored svega toga, nedostatak biblijskih dokaza u prilog svetkovanja nedjelje bio je uzrok velike zabune. Narod je osporavao pravo svojim učiteljima da odbace jasnu Gospodnju izjavu: „A sedmi dan je subota Gospoda Boga tvojega", da bi svetkovah dan sunca. Da bi se popunila praznina zbog nedostatka biblijskih dokaza, bila su potrebna druga sredstva. Jedan

revni branilac nedjelje, koji je krajem dvanaestog vijeka posjetio crkve u Engleskoj naišao je na otpor kod vjernih svjedoka istine. Njegov je trud bio bezuspješan, te je za neko vrijeme napustio Englesku da bi pronašao neki bolji dokaz kojim bi potkrijepio svoje učenje. Kad se vratio, imao je ono što mu je bilo potrebno. Sada je u svome radu imao veći uspjeh, jer je donio sa sobom svitak papira za koji je tvrdio da je pao s neba, a koji je sadržavao željene propise u pogledu svetkovanja nedjelje kao i strašne prijetnje upućene nepokornima. Ovaj „dragocjeni" spis — isto tako bijedni falsifikat kao i sama ustanova koju je podupirao, — tvrdilo se da je pao s neba i da je bio nađen u Jeruzalemu, na oltaru svetoga Simeuna, na Golgoti. U stvari, papska palata u Rimu bila je mjesto odakle je on proizašao. Da bi se povećala snaga i uspjeh crkve, papska hijerarhija je u sva vremena smatrala dozvoljenim da se služi lažima i prijevarama. {VB 467.2}

Ovaj spis zabranjuje svaki rad od devetoga sata, tj. od tri sata u subotu poslije podne, pa sve do izlaska sunca u ponedjeljak. Tvrdilo se da je istinitost ovog spisa potvrđena mnogim čudesima. Pričalo se da su ljudi koji su radili poslije zabranjenog vremena bili oduzeti. Jedan mlinar koji je pokušao da melje svoje žito vidio je da mjesto brašna teče krv, a mlinarski točak nije se okretao usprkos jake vodene struje. Jedna žena koja je stavila tijesto u peć, našla ga je nepečenog kada ga je izvadila, iako je peć bila jako užarena. Jedna druga žena koja je spremila tijesto da ga peče u subotu u tri sata poslije podne, ali je ipak odlučila da ga ostavi do ponedjeljka, našla je, slijedećeg dana, da je Božja sila učinila od tijesta hljebove i ispekla ih. Jedan čovjek koji je u subotu po podne poslije tri sata pekao kruh primijetio je, kada ga je idućeg jutra presjekao, da iz njega teče krv. Ovakvim apsurdnim i sličnim praznovjernim izmišljotinama nastojali su branioci nedjelje da dokažu njenu svetost.301 {VB 468.1}

U Škotskoj i Engleskoj osigurano je veće poštovanje nedjelje time što se s njom sjedinio dio stare subote. Ali vrijeme koje je trebalo da se svetkuje uzimalo se različito. Jednom naredbom škotskog kralja naređeno je „da se subota ima smatrati svetom od dvanaest sati u podne", i da nitko ne smije od toga časa pa sve do ponedjeljka ujutro obavljati svjetovne poslove.302 {VB 468.2}

Ali i pored svih ovih napora da se utvrdi svetost nedjelje, same papske pristalice su javno potvrđivale božanski autoritet subote i ljudsko porijeklo ustanove koja ju je zamijenila. U šesnaestom vijeku je jedan papski sabor jasno izjavio: „Svi kršćani treba da se sjete da je sedmi dan Bog posvetio, i da su ga prihvatili i svetkovali ne samo Jevreji nego i svi koji su tvrdili da poštuju Boga. Što se tiče nas, kršćana, mi smo njihovu subotu promijenili u dan Gospodnji."303 Oni koji su se usudili da promijene božanski zakon bili su zaista svjesni ozbiljnosti svoga djela. Oni su se svjesno uzdigli iznad Boga. {VB 468.3}

U krvavim i dugim progonstvima valdenžana, od kojih su neki svetkovali subotu, došla je jasno do izražaja politika Rima protiv onih koji nisu bili u suglasnosti sa njime. Drugi su podnosili slična stradanja zbog svoje vjernosti prema četvrtoj zapovijesti. U tom pogledu

karakteristična je historija kršćanske crkve u Etiopiji. (Vidi dodatak). Usred mraka srednjeg vijeka svijet je izgubio iz vida ove kršćane centralne Afrike. Svijet je na njih zaboravio, i oni su više vjekova uživali slobodu vjere. Ali, napokon, Rim je doznao za njihovo postojanje, i etiopski car je uskoro bio primoran da prizna papu kao Kristovog namjesnika. Došlo je i do drugih ustupaka. Izašla je naredba koja je pod prijetnjom najstrožih kazni zabranjivala svetkovanje subote.304 Papska tiranija uskoro je postala tako težak jaram da su Etiopljani odlučili da ga stresu sa svog vrata. Poslije strašne borbe pristalice Rima su bile prognane sa svojih posjeda, i stara vjera je ponovo uspostavljena. Crkve su opet uživale svoju slobodu, i nikada više nisu zaboravili iskustvo koje su stekle u pogledu prijevare, fanatizma i nasilja Rima. Bile su zadovoljne svojom usamljenošću, i željele su da ostanu nepoznate ostalom kršćanskom svijetu. {VB 468.4}

Afričke crkve su svetkovale subotu kao što ju je svetkovala rimska crkva prije svog potpunog otpada. Iako su afričke crkve svetkovale sedmi dan u skladu sa Božjim zakonom, uzdržavale su se od rada i u nedjelju u suglasnosti sa običajima crkve. Kad je zadobio vrhovnu vlast, Rim je pogazio Božju subotu da bi uzvisio svoj dan odmora. Ali ove crkve u Africi, skrivene skoro hiljadu godina, nisu učestvovale u ovom otpadu. Kada su došle pod vlast Rima, bile su primorane da napuste pravu subotu i da svetkuju lažni dan odmora. Ali čim su postigle svoju nezavisnost, opet su se vratile poslušnosti četvrtoj zapovijesti. {VB 469.1}

Ovi događaji iz prošlosti jasno pokazuju neprijateljstvo Rima prema suboti i njenim braniocima, kao i sredstva koja je on upotrebljavao da bi nametnuo poštovanje ustanove koju je sam uspostavio. Božja riječ nas uči da će se ovi prizori ponoviti kada se budu katolici i protestanti udružili da uzdignu nedjelju. {VB 469.2}

Proročanstvo 13. glave Otkrivenja objavljuje da će sila koja je prikazana u simbolu zvijeri sa dva roga kao u jagnjeta učiniti da se „zemlja i koji žive na njoj" poklone papstvu — koje je prikazano kao „ris". Zvijer sa dva roga reći će onima „što žive na zemlji, „da načine ikonu zvijeri". Dalje, ona će učiniti da „svi, mali i veliki, bogati i siromašni, slobodnjaci i robovi" prime „žig zvijerin". (Otkrivenje 13, 11-16.) Već je bilo spomenuto da zvijer „sa dva roga kao u jagnjeta" predstavlja Sjedinjene Države, i da će se ovo proročanstvo ispuniti kada Sjedinjene Države budu silom nametale svetkovanje nedjelje, što Rim smatra osobitim priznanjem svoje prevlasti. Ali u ovom poštovanju papstva Sjedinjene Države neće biti same. Utjecaj Rima u zemljama koje su nekada priznavale njegovu vlast još nije uništen. I proročanstvo proriče obnavljanje njegove vlasti: „I vidjeh jednu od glava njezinih kao ranjenu na smrt, i rana smrti njezine izliječi se. I čudi se sva zemlja iza zvijeri." Otkrivenje 13, 3. Zadobivanje smrtne rane ukazuje na pad papstva 1798. godine. Ukazujući na ovo vrijeme, prorok kaže: „I rana smrti njezine izliječi se, i čudi se sva zemlja zvijeri." Pavle jasno tvrdi da će „čovjek bezakonja" postojati sve do drugog Kristovog dolaska. (2. Solunjanima 2, 3. 8.) On će nastaviti svoje varanje sve do samog posljednjeg vremena. Pisac Otkrivenja kaže: „I pokloniše joj se svi koji žive na zemlji, kojima imena nisu zapisana u

životnoj knjizi Jagnjeta.” Otkrivenje 13, 8. Papstvu će biti ukazano poštovanje u Novom kao i u Starome Svijetu uspostavljanjem svetkovanja nedjelje, jer se ona zasniva jedino na autoritetu rimske crkve. {VB 469.3}

Od sredine devetnaestog vijeka istraživači proročanstava u Sjedinjenim Državama objavljuju svijetu ovo svjedočanstvo. U događajima koji se sada odigravaju jasno se vidi brzi napredak u ispunjavanju proročanstava. I protestantski učitelji ističu božanski autoritet nedjelje iako nemaju nikakav biblijski dokaz za to, kao ni papske vođe koje izmišljaju čudesa da bi zamijenile Božju zapovijest. Tvrđenje da će Božji sud pohoditi ljude zbog prestupanja nedjelje koja je postavljena na mjesto subote, ponovit će se. Već se pojavljuje pokret koji radi na tome da prisili ljude da svetkuju nedjelju. Taj pokret sve više raste. {VB 470.1}

Rimska crkva se naročito ističe svojim lukavstvom i prepredenošću. Ona može da predskaže šta će biti. Videći da je protestantske crkve poštuju time što prihvataju lažnu subotu i da se spremaju da je nametnu istim onim sredstvima koja je ona upotrebila u prošlosti, ona može mirno da čeka svoj čas. Oni koji odbijaju svjetlost istine, tražit će pomoć od ove samozvane nepogrešive sile da bi uzvisili ustanovu koju je ona sama osnovala. Nije teško naslutiti kako će spremno katolička crkva pružiti pomoć protestantima u ovom poslu. Tko zna bolje od papskih vođa kako da se postupa sa onima koji nisu poslušni crkvi? {VB 470.2}

Rimska crkva, sa svojim ograncima po cijelome svijetu, sačinjava ogromnu organizaciju, koja se nalazi pod nadzorom papske stolice i treba da služi njenom interesu. Milioni njenih članova u svim zemljama svijeta poučavaju se da su dužni da pokažu podaničku pokornost papi. Ma kojoj narodnosti pripadali i ma kakav bio oblik njihove vlade, oni treba da smatraju autoritet crkve većim od svakog drugog. Iako se zaklinju državi na vjernost, ipak iznad svega stoji zavjet poslušnosti Rimu, koji ih oslobađa svake obaveze koja nije u suglasnosti sa interesima Rima. {VB 471.1}

Historija nam svjedoči o vještim i upornim naporima papstva da se uvuče u poslove država i, zadobivši oslonac, da radi na ostvarenju svojih ciljeva, čak po cijeni propasti prinčeva i naroda. Godine 1204. iznudio je papa Inocentije III od Petra II, kralja Aroganskog, da položi ovu neobičnu zaklet-, „Ja, Petar, kralj Aragonski, priznajem i obećavam mome gospodaru, papi Inocentiju, njegovim katoličkim nasljednicima i rim-skoj crkvi stalnu vjernost i poslušnost. Vjerno ću čuvati svoje kraljevstvo u poslušnosti prema njemu, skupocjenu vjeru ću braniti, a krivo vjersku pokvarenost goniti.”305 Ovo se slaže sa tvrđenjima u pogledu moći rimskog prvosvećenika da on ima „zakonsko pravo da obara careve” i da „može da oslobodi podanike od njihove zakletve vjernosti prema nepravednim vla-darima”.306 {VB 471.2}

Neka se ne zaboravi da se Rim hvali upravo time što se nikada ne mijenja. Principi Grgura VII i Inocentija III su još uvijek principi rimokatoličke crkve. Kada bi imala silu,

crkva bi te principe sprovodila istom energijom kojom je to činila u prošlim vjekovima. Protestanti malo znaju šta rade kada prihvaćaju pomoć Rima da bi uzvisili nedjelju. Dok oni gledaju da postignu svoj cilj, Rim teži da učvrsti svoju silu da bi povratio svoju izgubljenu vlast. Neka Sjedinjene Države usvoje princip po kome crkva može da kontrolira državu; neka se vjerski propisi nameću od strane građanskih zakona; ukratko, neka autoritet crkve i države ima vlast nad savješću, i pobjeda Rima u ovoj zemlji bit će osigurana. {VB 471.3}

Božja riječ je upozorila na neposrednu opasnost koja se približava; ako se ova opomena odbaci, protestantski svijet će iskusiti kakve su stvarne namjere Rima, ali onda će biti prekasno da se izbjegne njegova zamka. Moć Rima neprimjetno raste. Njegova učenja imaju veliki utjecaj na zakonodavne skupštine, na crkve i na ljudska srca. On podiže svoje visoke i ogromne građevine, u čijim će se tajnim podzemnim prostorijama ponoviti njegova predašnja progonstva. Tajno i neprimjetno učvršćuje on svoje snage da bi ostvario svoje ciljeve i izvršio napad kad dođe odlučni čas. Sve što on želi jeste da ima pogodniji položaj, a taj mu se već pruža. Mi ćemo uskoro vidjeti i osjetiti šta je namjera Rima. Tko bude htio da vjeruje i da bude poslušan Božjim riječima, navući će time na sebe ruganje i progonstvo. {VB 471.4}

POGLAVLJE 36.—SUKOB KOJI JE PRED NAMA

Još od samog početka velike borbe na nebu, sotonina stalna namjera je bila da sruši Božji zakon. Da bi ovo postigao, pobunio se protiv Stvoritelja i, premda je bio zbačen sa neba, nastavio je istu borbu na zemlji. Da ljude obmane i da ih tako navede na prijestup Božjeg zakona, jeste cilj za kojim je stalno išao. Bilo da ovo postigne odbacivanjem cijelog zakona, ili uklanjanjem pojedinih njegovih propisa, posljedice će na kraju biti iste. Onaj koji „sagriješi u jednome", pokazuje preziranje prema cijelome zakonu; njegov utjecaj i primjer je na strani prijestupa; on „je kriv za sve". (Jakov 2, 10.) {VB 473.1}

Nastojeći da izazove preziranje prema božanskim uredbama, sotona je izopačio nauku Biblije, i tako su se zablude uvukle u vjeru hiljade njih koji kažu da vjeruju u Sveto pismo. Posljednji veliki sukob između istine i zablude je samo završna bitka vjekovne borbe protiv Božjeg zakona. Mi ulazimo u ovaj sukob — sukob između ljudskih zakona i propisa Jehove, između vjere Biblije i vjerovanja u ljudske izmišljotine i predanja. {VB 473.2}

Oruđa koja će se udružiti u ovoj borbi protiv istine i pravde već su na poslu. Sveta Božja Riječ, koja nam je sačuvana po cijenu tolikog stradanja i krvi, malo se cijeni. Biblija je svima na dohvatu, ali je malo njih koji je stvarno prihvataju kao vođu svoga života. Nevjerstvo preovladava ne samo u svijetu nego i u crkvi. Mnogi poriču nauke koje su glavni stubovi kršćanske vjere. Djelo stvaranja, kako nam ga iznose nadahnuti pisci, pad čovjeka, pomirenje i vječna vrijednost Božjeg zakona, u suštini se odbacuju, bilo u cijelosti ili djelomično, od strane velikog dijela onih koji se smatraju kršćanima. Hiljade njih koji se diče svojom mudrošću i nezavisnošću smatraju znakom slabosti ako se netko potpuno oslanja na Bibliju. Oni smatraju dokazom veće darovitosti i učenosti ako kritikuju Sveto pismo, simbolički ga tumače i osporavaju njegove najvažnije istine. Mnogi propovjednici uče svoje crkve, a mnogi profesori i učitelji svoje učenike, da je Božji zakon promijenjen ili ukinut, i da oni koji vjeruju da njegovi zahtjevi još uvijek važe, i da se moraju doslovno ispunjavati, zaslužuje samo preziranje i porugu. {VB 473.3}

Odbacivanjem istine ljudi odbacuju njenog Autora. Kada gaze Božji zakon, time poriču autoritet Zakonodavca. Isto je tako lako načiniti idola od lažnih nauka i lažnih teorija kao i od drveta ili od kamena. Lažnim predstavljanjem Božjih osobina, sotona stvara kod ljudi pogrešan pojam o karakteru njihovog Stvoritelja. Mnogi mjesto Boga postavljaju na prijesto nekog filozofskog idola, dok živi Bog, koji nam je otkriven u njegovoj Riječi, u Kristu i u djelima stvaranja, ima mali broj obožavalaca. Hiljade njih obožavaju prirodu, dok se Boga prirode odriču. U današnjem kršćanskom svijetu vlada idolopoklonstvo isto tako kao i u starom Izraelu za vrijeme proroka Ilije, samo u drugom obliku. Bog mnogih koji se smatraju mudrima, bog filozofa, pjesnika, državnika, novinara, bog otmjenih krugova, mnogih visokih škola i univerziteta, pa čak i nekih teoloških ustanova malo je bolji od Bala, feničanskog boga sunca. {VB 474.1}

Nijedna zabluda prihvaćena od kršćanskog svijeta ne podiže se smjelije protiv autoriteta neba, nijedna se neposredni je ne suproti zdravome razumu, i nijedna nije opasnija po svojim posljedicama nego nauka novoga doba, koja se tako brzo širi, a to je da Božji zakon nije više obavezan za ljude. Svaka zemlja ima svoje zakone, koji zahtijevaju poštovanje i poslušnost. Nijedna država ne bi mogla postojati bez njih. Zar se onda mo-že zamisliti da Stvoritelj neba i zemlje nema nikakvog zakona za svoja stvorenja? Pretpostavimo da ugledni propovjednici javno propovijedaju da zakoni koji vladaju u njihovoj zemlji i štite prava građana nisu obavezni — da oni ograničavaju slobodu naroda i da ih zato ne treba poštovati; dokle bi se ovakvi ljudi trpjeli na propovjedaonici? A zar je veća uvreda prezirati zakone država i zemalja nego gaziti božanske propise koji su temelj svih država? {VB 474.2}

Bilo bi mnogo razumljivije da države ukinu svoje propise i dopuste ljudima da rade što hoće negoli da Gospodar svemira poništi svoj zakon i ostavi svijet bez mjerila za suđenje krivaca ili opravdanje poslušnih. Da li želimo da saznamo kakve bi bile posljedice ukidanja Božjeg zakona? Ovaj eksperiment je već učinjen. Strašni su bili prizori koji su se odigrali u Francuskoj kada je zavladalo nevjerstvo. Tada je svijetu bilo pokazano da otkloniti ograničenja koja je Bog postavio znači prihvatiti vladavinu najokrutnijih tirana. Kada se odbaci mjerilo pravednosti, tada je knezu zla otvoren put da uspostavi svoju vlast na zemlji. {VB 474.3}

Gdje god se odbace božanski propisi, grijeh prestaje da izgleda grešan a pravda poželjna. Oni koji odbijaju da se pokore Božjoj vladavini potpuno su nesposobni da vladaju sami sobom. Njihovim opasnim naukama usađuju se duh nepokornosti u srca djece i omladine, koja po svojoj prirodi ne podnose ograničenja, a posljedica toga je da se u društvu širi bezakonje i razuzdanost. Iako se mnogi rugaju lakovjernosti onih koji se pokoravaju Božjim zahtjevima, oni sami rado prihvataju sotonine obmane. Oni popuštaju tjelesnim željama i čine grijehe koji su navukli Božje sudove na neznabošce. {VB 475.1}

Oni koji uče narod da omalovažavaju Božje zapovijesti siju neposlušnost da kasnije požnju ono što su posijali. Neka se uklone ograde postavljene božanskim zakonom, i ubrzo će se pojaviti nepoštovanje prema ljudskim zakonima. Pošto Bog zabranjuje nepoštena djela, lakomost, laži i prijevare, ljudi su spremni da gaze njegove propise kao smetnju svome svjetskom napretku; ali posljedice odbacivanja ovih propisa bit će strašnije nego što mogu da zamisle. Ako zakon ne bi bio na snazi, zašto da se čovjek boji da ga prestupa? Lična svojina ne bi više bila sigurna, ljudi bi nasiljem otimali imanja svojih bližnjih, i najjači bi postali najbogatiji. Ni sam život ne bi se cijenio. Bračni zavjet ne bi više bio sveti zakon, koji štiti obitelj. Onaj koji bi imao vlast, mogao bi, ako bi htio, da na silu otme ženu svome bližnjemu. Peta zapovijest bi se uklonila zajedno sa četvrtom. Djeca se ne bi ustručavala da oduzmu život svojim roditeljima ako bi time mogla da ostvare želje svoga pokvarenog srca. Civilizovani svijet bi postao horda razbojnika i ubica, a sigurnost, mir i sreća bi iščezli sa svijeta. {VB 475.2}

Već sama nauka da su ljudi oslobođeni poslušnosti Božjim zahtjevima je oslabila silu moralne obaveze i svijetu otvorila brane nepravde. Bezakonje, rasipnost i pokvarenost navaljuju na nas kao opasna poplava. U obitelji sotona uveliko radi. Njegova zastava se vije i na domovima onih koji tvrde da su kršćani. Tu je zavist, sumnjičenje, licemjerstvo, otuđivanje, raspre, svađe, izdavanje povjerenih tajni i zadovoljavanje tjelesnih želja. Cijeli sistem vjerskih načela i nauka, koji bi trebalo da sačinjava temelj i okvir društvenog života, izgleda da se ljulja, gotov da se raspadne. Najdrskiji zločinci, kada padnu u zatvor zbog učinjenih zločina, često su obasipani darovima i poklanja im se pažnja kao da su učinili neko plemenito djelo. Njihovoj ličnosti i njihovim zločinima daje se velik publicitet. Štampa objavljuje uzbuđujuće pojedinosti o zločinu i time navodi i druge na prijevare, razbojništva i ubistva, a sotona se raduje uspjehu svojih paklenih planova. Uživanje u porocima, bezobzirno oduzimanje života, strašno umnožavanje neumjerenosti i bezakonja u svim oblicima i stepenima trebalo bi da podstreknu sve one koji se boje Boga da se pitaju šta mogu da učine da se zaustavi poplava zla. {VB 475.3}

Sudovi su izopačeni. Ljudi na vodećim mjestima rukovode se željom za dobitkom i ljubavlju za čulnim uživanjima. Neumjerenost je oslabila sposobnost mnogih, tako da sotona ima nad njima gotovo potpunu vlast. Pravnici su iskvareni, podmitljivi, neistiniti. Pijanstvo, orgije, strast, zavist i nepoštenje svake vrste nalaze se među onima koji primjenjuju zakone. „Zato sud odstupi natrag, i pravda stoji daleko; jer istina pade na ulicu, i pravda ne može da prođe.” Izaija 59, 14. {VB 476.1}

Bezakonje i duhovna tama, koje su vladale pod prevlašću Rima, bile su neizbježna posljedica njegovog odbacivanja Svetoga pisma; ali gdje da se nađe uzrok za to tako široko rasprostranjivanje bezboštva, za odbacivanje Božjeg zakona i za pokvarenost koja iz toga proizilazi, pri punoj svjetlosti evanđelja i u doba vjerske slobode? Sada kada sotona više ne može da drži svijet pod svojom vlašću oduzimanjem Svetoga pisma, on pribjegava drugim sredstvima da bi postigao isti cilj. Uništiti vjerovanje u Bibliju služi njegovoj namjeri isto tako kao i uništiti samu Bibliju. Pošto je raširio vjerovanje da Božji zakon nije obavezan, sotona isto tako uspješno navodi ljude da ga prestupaju kao i kada uopće ne bi poznavali njegove propise. Sada, kao i nekada, on radi preko crkve da bi ostvario svoje planove. Današnje vjerske zajednice su odbile da slušaju nepopularne istine jasno iznesene u Svetom pismu i, boreći se protiv njih, prihvatile su tumačenje i zauzele takve stavove koji su svuda posijali sjeme bezvjerja. Time što su prihvatile papsku laž o urođenoj besmrtnosti i svi jesnom stanju ljudi za vrijeme smrti, odbacile su jedinu odbranu od obmana spiritizma. Nauka o vječnim mukama navela je mnoge da ne vjeruju u Bibliju. {VB 476.2}

I kada se zahtjevi četvrte zapovijesti jasno iznesu, mnogi uviđaju da Bog zahtijeva da svetkujemo sedmi dan, subotu. A kao jedini izlaz da se oslobode dužnosti koju nisu voljni da ispune, mnogi učitelji izjavljuju da Božji zakon više ne važi. Na ovaj način odbacuju zakon a sa njime i subotu. Što se rad na reformi subote bude više širio, to će ovo odbacivanje božanskog zakona, da bi se izbjegli zahtjevi četvrte zapovijesti, postati gotovo

sveopće. Nauke ovakvih vjerskih vođa otvorile su vrata nevjerstvu, spiritizmu i preziranju Božjeg svetog zakona. Na ovim vođama leži strašna odgovornost za bezakonje koje vlada u kršćanskom svijetu. {VB 477.1}

Pa ipak, baš ove vođe tvrde da se pokvarenost koja se naglo širi ima uglavnom pripisati oskvrnjivanju takozvane „kršćanske subote", i da bi obavezno svetkovanje nedjelje u velikoj mjeri popravilo društveni moral. Ovo tvrđenje se naročito ističe u Americi, gdje se najviše propovijeda nauka o pravoj suboti. Tamo se reforma u pogledu umjerenosti, jedna od najistaknutijih i najvažnijih moralnih reformi, vrlo često sjedinjuje sa pokretom o svetkovanju nedjelje, čiji se zastupnici predstavljaju kao oni koji rade za najveće dobro društva, a oni koji se protive da se sjedine sa njima proglašavaju se neprijateljima umjerenosti i reforme. Ali, činjenica da se jedan pokret koji širi zabludu povezuje sa djelom koje je samo po sebi dobro nije dokaz u prilog same zablude. Mi možemo da sakrijemo otrov ako ga pomiješamo sa zdravom hranom, ali time ne mijenjamo njegovu prirodu. Naprotiv, on postaje još opasniji jer ga time gotovo nesvjesno uzimamo. Jedno od sotoninih lukavstava jeste da sa lažju sjedinjuje upravo toliko istine koliko je potre ono da bi ona izgledala vjerojatna. Vođe nedjeljnog pokreta mogu zastupati reforme koje su potrebne narodu, načela koja su u skladu sa Biblijom; ali sve dotle dok su sa ovim vezani zahtjevi koji se protive Božjem zakonu, Božje sluge se ne mogu sjediniti sa njima. Ništa ih ne može opravdati što uklanjaju Božje zapovijesti radi ljudskih propisa. {VB 477.2}

Dvjema velikim zabludama, zabludom o besmtrnosti duše i zabludom o dužnosti svetkovanja nedjelje, sotona će uspjeti da obmane ljude. Dok prva zabluda postavlja temelj spiritizmu, druga stvara vezu prijateljstva sa Rimom. Protestanti Sjedinjenih Država će biti prvi koji će preko ponora pružiti ruku da bi prihvatili ruku spiritizma. Oni će prihvatiti ruku rimske vlasti, i pod utjecajem ovog trostrukog saveza ova će zemlja poći stopama Rima time što će gaziti prava savjesti. {VB 477.3}

Pošto spiritizam neobično vjerno podražava današnje kršćanstvo po imenu, on ima veću moć prijevare i zavođenja. Sam sotona se obratio na moderan način. On će se pojaviti kao anđeo svjetlosti. Posredstvom spiritizma činit će se mnoga čudesa; bolesni će biti izliječeni i dešavat će se mnoga nepobitna čuda. I pošto će se zli duhovi graditi da vjeruju u Bibliju i pokazivat će poštovanje prema propisima crkve, njihovo djelo će biti primljeno kao otkrivenje Božje sile. {VB 478.1}

Razlika između onih koji kažu da su kršćani i nevjernika jedva se može sada primijetiti. Pripadnici crkava vole ono što svijet voli i spremni su da se s njime sjedine; a sotona je odlučio da ih poveže u jedno tijelo, i tako ojača svoju stvar okupljajući ih sve u redove spiritista. Katolici koji se hvale čudesima kao sigurnim znakom crkve koja je od Boga, bit će lako prevareni od ove sile koja čini čudesa, a protestanti, odbacivši štit istine, bit će isto tako obmanuti. Katolici, protestanti i svjetovni ljudi prihvatit će oblik pobožnosti bez njene

sile, i u ovom sjedinjenju će vidjeti veliki pokret za obraćenje svijeta i uspostavljanje dugoočekivanog hiljadugodišnjeg carstva. {VB 478.2}

Pomoću spiritizma sotona se pojavljuje kao dobrotvor ljudskog roda; on liječi bolesti ljudi i predstavlja se kao onaj koji donosi novu i uzvišeni ju religiju, a u isto vrijeme radi kao rušilac. Njegova iskušenja vode mnoge u propast. Neumjerenost otupljuje razum; ovome slijede čulna zadovoljenja, svađe i krvoprolića. Sotona uživa u ratu, jer rat probuđuje najgore strasti duše, i onda baca u vječnu propast svoje žrtve utonule u porok i krv. Njegov je cilj da narode razdraži da ratuju jedan protiv drugoga, jer ovako može da odvrati misli ljudi od pripreme da opstanu u dan Božjeg pohođenja. {VB 478.3}

Sotona također radi preko prirodnih sila da prikupi nespremne duše za svoju žetvu. On je proučio tajne laboratorija prirode i upotrebljava svu svoju moć da njima zavlada koliko mu to Bog dopušta. Kad mu je bilo dozvoljeno da pohodi Joba, kako su brzo bila uništena stada, sluge, kuće i djeca; nesreća za nesrećom se nizala kao u jednom trenutku. Bog je taj koji čuva svoja stvorenja i štiti ih od sile uništenja. Ali kršćanski svijet je pokazao preziranje prema Božjem zakonu, i Gospod će učiniti ono što je rekao da će učiniti. On će zemlji uskratiti svojeblagoslove i povući svoju zaštitu od onih koji ustaju protiv njegovog zakona, uče tako druge i primoravaju ih da to isto čine. Sotona ima vlast nad svima koje Bog naročito ne štiti. On će nekima pomoći i usrećiti ih da bi uspješnije izveo svoje namjere, dok će na druge navući nevolje i navesti ih da vjeruju da je Bog onaj koji ih muči. {VB 478.4}

Dok se sotona predstavlja ljudima kao veliki liječnik, koji može da izliječi sve njihove bolesti, u isto vrijeme on će svaliti na njih bolesti i nesreće, i čitave gradove pretvoriti u ruševine i pustoš. Cak i sada je on na djelu. U nesrećama i katastrofama na vodi i kopnu, u velikim požarima, u strašnim olujama i padanju grada, u burama, poplavama, ciklonima, visokim plimama i zemljotresima, na svakom mjestu i u hiljadu oblika vrši sotona svoju moć. On uništava dozrelu žetvu, i tada dolaze glad i nevolja. Ispunjava zrak smrtnim zarazama, i hiljadu njih umiru od epidemije. Ove nesreće će biti sve češće i sve kobnije. Propast će naići kako na ljude tako i na životinje. „Tužit će zemlja i opasti, iznemoći će glavari... Jer se zemlja oskvrni pod stanovnicima svojim, jer prestupiše zakone, izmijeniše uredbe, raskidoše zavjet vječni.” Izaija 24, 4. 5 . . . {VB 479.1}

I tada će veliki varalica uvjeriti ljude da su oni koji služe Bogu uzrok ovih zala. Oni koji su izazvali negodovanje neba svalit će sav teret na one čija je poslušnost prema Božjim zapovijestima stalni prijekor prijestupnicima. Tvrdit će se da ljudi nepoštovanjem nedjelje vrijeđaju Boga; da ovaj grijeh navlači nevolju koja neće prestati sve dotle dok svi ne budu primorani da svetkuju nedjelju, i da oni koji propovijedaju držanje četvrte zapovijesti, i time potkopavaju poštovanje nedjelje, bune narod sprečavajući ga da ne može ponovo dobiti božansku milost i postići zemaljsko blagostanje. Tako će se ponoviti nekadašnje optužbe protiv Božjih slugu, i to za isti uzrok: „A kad vidje Ahab Iliju, reče mu Ahab: Je si li ti onaj što nesreću donosiš na Izraela? A on reče: Ne donosim ja nesreću na Izraela, nego ti, i dom

oca tvojega, ostavivši zapovijesti Gospodnje i pristavši za Balima." 1. Carevina 18, 17. 18. Kada lažne optužbe budu izazvale gnjev ljudi, oni će protiv Božjih izaslanika primijeniti postupak vrlo sličan onome koji je otpali Izrael primijenio protiv Ilije. {VB 479.2}

Sila koja čini čuda, a koja se otkriva preko spiritizma, upotrebit će svoj utjecaj protiv onih koji izaberu da slušaju Boga radije nego ljude. U svojim porukama duhovi će izjavljivati da ih je Bog poslao da uvjere protivnike nedjelje da su u zabludi i da potvrde da se zemaljski zakoni treba da poštuju kao Božji zakon. Oni će izražavati žaljenje zbog velike pokvarenosti koja vlada u svijetu i tvrdit će, zajedno sa vjerskim uči-teljima, da je nisko stanje morala prouzrokovano oskvrnjivanjem nedjelje. Veliko će biti negodovanje svijeta protiv onih koji budu odbili da vjeruju njihovim riječima. {VB 480.1}

Sotonin postupak sa Božjim narodom u ovom posljednjem sukobu je isti kao što je bio na početku velike borbe na nebu. On se pretvarao kao da hoće da učvrsti božansku vladavinu, dok je, u stvari, potajno poduzimamo sve da bi je oborio. I baš djelo koje je on na ovaj način nastojao da izvrši pripisivao je anđelima koji su ostali vjerni. Isto ovakvo lukavstvo obilježava historiju rimske crkve. Ona tvrdi da djeluje kao namjesnik neba, dok u stvari nastoji da se uzdigne iznad Boga i da promijeni njegov zakon. Oni koji su zbog svoje vjernosti evanđelju pod vladavinom Rima pretrpjeli smrt, bili su žigosani kao zločinci. Oni su bili proglašeni da su u savezu sa sotonom. Sva moguća sredstva bila su upotrebljena da bi bili optuženi i da u očima naroda, pa čak i u svojim vlastitim, izgledaju kao najgori zločinci. Tako će biti i sada. U nastojanju da unište one koji poštuju Božji zakon, sotona će prouzrokovati da oni budu op-tuženi kao prijestupnici zakona, kao ljudi koji ne poštuju Boga i time navlače na svijet njegove sudove. {VB 480.2}

Bog nikada ne primorava volju ili savjest ljudi, dok se sotona, naprotiv, uvijek služi najgrubljim nasiljem da pod svoju vlast dovede one koje ne može na drugi način da zavede. On pokušava da strahom i nasiljem zavlada nad savješću ljudi i da iznudi njihovu poslušnost. Da bi postigao ovaj cilj, on radi kako preko duhovnih tako i preko svjetovnih vlasti, podstrekavajući ih da nametnu ljudske zakone, koji su u suprotnosti sa Božjim zakonom. {VB 480.3}

Oni koji poštuju biblijsku subotu bit će optuženi kao neprijatelji zakona i reda, kao oni koji ruše moralne ograde društva, kao uzročnici anarhije i pokvarenosti, i kao oni koji navlače na zemlju Božje sudove. Njihovo savjesno držanje Božjeg zakona proglasit će se kao upornost, tvrdoglavost i preziranje vlasti. Oni će biti optuženi da ne poštuju vlasti. Propovjednici koji poriču obaveznost božanskog zakona propovijedat će sa propovjedaonice o dužnosti da se građanske vlasti kao od Boga određene moraju slušati. Oni koji drže Božje zapovijesti bit će u zakonodavnim tijelima i sudskim dvoranama lažno predstavljeni i osuđeni. Njihovim riječima će se dati lažni smisao, a njihovim postupcima bit će pripisane najgore pobude. {VB 480.4}

Pošto protestantske crkve odbacuju jasne biblijske dokaze u prilog Božjeg zakona, one će težiti da ušutkaju sve one čiju vjeru ne mogu Biblijom da obore. Iako zatvaraju oči pred činjenicom, one ipak prihvataju postupak koji će dovesti do progonstva onih koji se svjesno protive da čine ono što čini ostali kršćanski svijet i koji ne pristaju da poštuju papski dan odmora. {VB 481.1}

Crkveni i svjetovni dostojanstvenici udružit će se da podmite, nagovore ili primoraju sve ljude da svetkuju nedjelju. Nedostatak božanskih dokaza bit će zamijenjen prisilnim mjerama. Politička pokvarenost uništit će ljubav prema pravdi i poštovanje prema istini. Cak i u slobodnoj Americi, vodeće ličnosti i zakonodavci, da bi sebi osigurali naklonost javnosti, popustit će opštoj želji da se izda jedan zakon o obaveznom svetkovanju nedjelje. Sloboda savjesti, koja je stajala toliko mnogo žrtava, neće se više poštovati. U sukobu koji će uskoro nastati vidjet ćemo ispunjenje riječi proroka: „I razgnjevi se zmija na ženu, i otide da se pobije s ostalim sjemenom njezinim, koje drži zapovijesti Božje i ima svjedočansto Isusa Krista.” Otkrivenje 12, 17. {VB 481.2}

POGLAVLJE 37.—BIBLIJA NAŠA ZAŠTITA

„Zakon i svjedočanstvo tražite. Ako li tko ne govori tako, njemu nema zore.” Izaija 8, 20. Božji narod je upućen na Sveto pismo kao zaštitu protiv utjecaja lažnih učitelja i zavodljivih sila duhova tame. Sotona primjenjuje svako lukavstvo da ljude spriječi da steknu znanje iz Biblije, jer njeno jasno učenje otkriva njegove obmane. Svako oživljavanje Božjeg djela podstiče kneza zla na veću aktivnost. On sada ulaže posljednje napore za završnu borbu protiv Krista i njegovih sljedbenika. Uskoro će se pred nama pokazati posljednja velika prijevara. Antikrist će pred našim očima činiti čudesa. Ono što će on imitirati bit će toliko slično istinskome da će biti nemoguće razlikovati jedno od drugoga, osim pomoću Svetoga pisma. Svjedočanstvima Pisma mora da se ispita svako tvrđenje i svako učinjeno čudo. {VB 482.1}

Oni koji se trude da drže Božje zapovijesti bit će omrznuti i ismijavani. Oni mogu samo u Bogu da opstanu. Da bi mogli da izdrže iskušenja koja će doći, moraju da razumiju Božju volju onako kako je otkrivena u njegovoj Riječi. Oni mogu Boga da poštuju samo onda ako imaju pravilno shvaćanje o njegovom karakteru, o njegovoj vladavini i o njegovim namjerama, i ako žive u suglasnosti sa njima. Samo oni koji su svoje duše ojačali istinama Biblije moći će da podnesu posljednju veliku borbu. Svaki pojedinac će stajati pred pitanjem: hoću li većma slušati Boga ili čovjeka? Odlučan čas je sada pred vratima. Da li su naše noge utemeljene na stijeni nepromjenljive Božje riječi? Jesmo li spremni da čvrsto stanemo u odbranu Božjih zapovijesti i vjere Isusove? {VB 482.2}

Prije svoga raspeća Spasitelj je rekao svojim učenicima da će biti ubijen i da će uskrsnuti iz groba; anđeli su bili prisutni da bi njegove riječi utisnuli u srca i duše učenika. Ali učenici su očekivali oslobođenje od rimskog jarma i nisu mogli podnijeti pomisao da će Onaj u koga su polagali sve svoje nade morati da pretrpi tako sramnu smrt. Riječi na koje je trebalo da se podsjete izgubile su se iz njihovog sjećanja, i vrijeme iskušenja našlo ih je nespremne. Isusova smrt je tako potpuno razorila njihove nade kao da im On nije nikada na nju ukazao. Tako je i nama u proročanstvima otkrivena budućnost isto tako jasno kao što je bila otkrivena učenicima Kristovim riječima. Događaji koji su u vezi sa svršetkom vremena milosti i sa djelom pripremanja za vrijeme nevolje jasno su nam izneseni. Ali hiljade njih nemaju razumijevanja za ove važne istine kao da im nisu nikada bile otkrivene. Sotona budno pazi da bi otklonio od njih svaki utjecaj koji bi mogao da ih urazumi na spasenje; tako će ih vrijeme nevolje naći nespremne. {VB 482.3}

Kada Bog šalje svijetu tako važne opomene da su predstavljene anđelima koji lete posred neba i objavljuju ih, onda on zahtijeva od svakog razumnog bića da budno pazi na vijest. Strašni sudovi koji će biti izrečeni protiv onih koji se klanjaju zvijeri i njenoj slici (Otkrivenje 14, 9-11.), treba sve da podstreknu na marljivo proučavanje proročanstava da bi doznali šta je žig zvijerin i kako mogu izbjeći da ga prime. Ali većina ljudi odvraćaju uši da ne čuju istinu i obraćaju se ka pričama. Apostol Pavao je rekao za posljednje dane: „Jer će

doći vrijeme kad zdrave nauke neće slušati.” 2. Timoteju 4, 3. To je vrijeme već došlo. Ljudi ne žele biblijsku istinu jer se ona suprotstavlja željama grešnog srca, koje ljubi svijet, a sotona im pruža obmane koje oni vole. {VB 483.1}

Ali Bog će imati na zemlji svoj narod, koji će paziti na Bibliju, i samo na Bibliju, kao mjerilo svih nauka i temelj svake reforme. Ni mišljenja učenih ljudi, ni tvrđenja nauke, ni vjerske dogme ili odluke crkvenih sabora, tako mnogobrojne i suprotne kao i crkve koje ih zastupaju, niti glas većine — ni jedno od ovoga, niti sve zajedno, ne može se smatrati dokazom za ili protiv ma koje tačke vjere. Prije nego što primimo ma koju nauku ili propis, treba da se uvjerimo da ih podupire ono jasno: „Tako govori Gospod.” {VB 483.2}

Sotona stalno nastoji da obrati pažnju na čovjeka mjesto na Boga. On zavodi ljude da gledaju na biskupe, svećenike i profesore teologije kao na svoje vođe, umjesto da istražuju Sveto pismo da bi sami za sebe doznali svoju dužnost. Tada, upravljajući razumom ovih vođa, on može po svojoj volji da utječe na narod. {VB 483.3}

Kada je Krist došao da propovijeda Riječ života, običan narod ga je rado slušao, pa čak i mnogi svećenici i starješine su ga vjerovali. Ali poglavar svećenički i vođe naroda odlučili su da prezru i odbace njegovu nauku. Iako im je propao sav trud da nađu protiv njega razloge za optužbu, iako su osjećali utjecaj božanske sile i mudrosti kojom su bile nadahnute njegove riječi, ipak su podlegli svojim predrasudama; odbacili su najjasnije dokaze njegove mesijanske službe, jer bi inače bili primorani da postanu njegovi učenici. Ovi Isusovi protivnici su bili ljudi koje je narod od djetinjstva bio naučen da poštuje i bezuslovno da se klanja njihovom autoritetu. „Kako to”, pitali su oni, „da naše starješine i mudri književnici ne vjeruju Isusa? Zar ga ovi pobožni ljudi ne bi primili kad bi on stvarno bio Krist?” Samo utjecaj ovakvih učitelja zaveo je jevrejski narod da odbaci svoga Otkupitelja. {VB 484.1}

Duh koji je pokretao ove svećenike i starješine prožima još uvijek mnoge koji se hvale svojom pobožnošću. Oni odbijaju da ispituju svjedočanstvo Svetoga pisma o naročitim istinama za ovo vrijeme. Oni ukazuju na svoju mnogobrojnost, bogatstvo i ugled, a sa omalovažavanjem gledaju na mali broj branilaca istine kao na neznatne, siromašne i neugledne ljude, koji imaju vjeru koja ih rastavlja od svijeta. {VB 484.2}

Krist je unaprijed vidio da oholo prisvajanje vlasti koje su pokazivali književnici i farizeji neće prestati sa rasijavanjem Jevreja. Svojim proročkim pogledom gledao je uzdizanje ljudske vlasti, koja će htjeti da vlada nad savješću, što je za crkvu u svim vremenima bilo strašno prokletstvo. Njegova teška optužba protiv književnika i farizeja, kao i njegove opomene narodu da ne ide za ovim slijepim vođama, zabilježene su kao sav-jet budućim pokoljenjima. {VB 484.3}

Rimska crkva ograničava pravo tumačenja Svetoga pisma samo na svećenstvo. Oslanjajući se na to da je samo crkva sposobna da tumači Božju riječ, ona oduzima Bibliju

običnom narodu. Iako je reformacija dala svima Sveto pismo, ipak ovo samovoljno načelo, koje potječe od Rima, zadržava mnoge od protestanata da proučavaju Sveto pismo za sebe. Od njih se traži da njegovo učenje prihvate onako kako ga crkva tumači. Hilja-de je onih koji se ne usuđuju da prihvate bilo šta što je protivno njihovom vjerovanju ili utvrđenom učenju njihove crkve, ma kako bilo jasno izneseno u Svetome pismu. {VB 484.4}

Lako je Biblija puna opomena protiv lažnih učitelja, ipak su mnogi spremni da povjere spasenje svojih duša svećenstvu. Danas ima hiljade kršćana po imenu koji ne mogu da navedu nikakav drugi razlog za svoje vjerovanje, osim da su tako naučeni od svojih vjerskih vođa. Oni prolaze kraj Spasiteljeve nauke ne obraćajući nikakvu pažnju na nju, a imaju bezuslovno povjerenje u riječi svojih svećenika. A da li su oni nepogrešivi? Kako možemo svoje duše da povjerimo njihovome vodstvu, osim ako iz Božje riječi doznamo da su oni stvarno nosioci vidjela? Nedostatak moralne hrabrosti da skrenu sa ugažene staze svijeta zavodi mnoge da idu stopama učenih ljudi. Pošto ne vole da sami istražuju, bit će konačno uhvaćeni u mreže zabluda. Oni vide da je istina za ovo vrijeme jasno iznijeta u Bibliji i osjećaju moć Svetoga Duha koji prati njeno propovijedanje, pa ipak dopuštaju, zbog protivljenja svećenstva, da budu odvojeni od svjetlosti. Iako su razum i savjest osvjedočeni, ipak se ove zaslijepljene duše ne usuđuju da misle drukčije nego što misle njihove duhovne vođe, i svoje lično mišljenje, svoje vječno dobro žrtvuju nevjerstvu, oholosti i predrasudama drugih. {VB 485.1}

Mnogo je načina kojima se sotona služi da pomoću ljudskog utjecaja veže svoje robove. On zadržava hiljade njih vezujući ih finim vezama ljubavi prema neprijateljima Kristovog križa. Ma kakva da je ova veza, bilo da je roditeljska, sinovska, bračna ili prijateljska, posljedice su iste. Protivnici istine upotrebljavaju svoju silu da bi vladali nad savješću, a duše držane pod njihovom vlašću nemaju dovoljno hrabrosti ili samostalnosti da slušaju svoje lično osjećanje dužnosti. {VB 485.2}

Istina i pravo proslavljanje Boga su nerazdvojni. Nemoguće je da čovjek, koji se drži Svetog pisma, poštuje Boga na pogrešan način. Mnogi tvrde da nije važno šta netko vjeruje, samo ako je njegov život ispravan. Ali život se formira onim što vjerujemo. Ako su istina i vidjelo nama na dohvatu, a mi zanemarujemo da ih slušamo i razumijemo, onda ih stvarno odbacujemo. Mi biramo radije tamu nego svjetlost. {VB 485.3}

„Neki se put čini čovjeku prav, a kraj mu je put ka smrti.” Priče 16, 25. Neznanje ne opravdava zabludu ili grijeh kad nam je data svaka prilika da upoznamo Božju volju. Čovjek putuje i dolazi do mjesta gdje se razilaze putevi, ali putokaz mu pokazuje kuda vodi svaki od njih. Ako on ne mari za putokaz i pođe putem koji mu se čini pravim, ipak će se ma kako bio iskren, zacijelo naći na pogrešnom putu. {VB 485.4}

Bog nam je dao svoju Riječ da bismo se upoznali sa njenim učenjem i sami doznali šta On traži od nas. Kada je jedan književnik pristupio Isusu sa pitanjem: „Šta ću činiti da dobijem život vječni?” Spasitelj ga je uputio na Pismo riječima: „Šta je napisano u zakonu?

Kako čitaš?" Luka 10, 25. 26. Neznanje neće opravdati ni staro ni mlado, niti će ih osloboditi od kazne koju prijestup Božjeg zakona povlači sa sobom, jer imaju vjernu sliku ovog zakona, njegovih načela i zahtjeva. Nije dovoljno da imamo dobre namjere; nije dovoljno da činimo ono što se smatra ispravnim ili što onaj koji propovijeda kaže da je pravo. U pitanju je spasenje naše duše, i zato svako mora za sebe da istražuje Sveto pismo. Ma koliko bilo jako naše uvjerenje, ma koliko bili sigurni da onaj koji propovijeda zna šta je istina, to sve ne smije da bude naš temelj. Mi imamo kartu na kojoj su označeni svi putokazi na putu ka nebu, i ne treba ništa da nagađamo ili pretpostavljamo. {VB 486.1}

Prva i najveća dužnost svakog razumnog bića je da sazna iz Svetog pisma šta je istina, i onda da živi po toj svjetlosti i druge da hrabri da i oni pođu njegovim primjerom. Mi treba iz dana u dan da Bibliju marljivo proučavamo, da se udubljujemo u svaku njenu misao i upoređujemo stih sa stihom. Božjom pomoću mi moramo sami da formiramo svoje mišljenje, jer ćemo pred Bogom odgovarati sami za sebe. {VB 486.2}

Najjasnije otkrivene istine u Bibliji zavili su učeni ljudi u sumnju i tamu. Gradeći se da imaju veliku mudrost, oni uče da Sveto pismo ima mistično, tajanstveno i duhovno značenje koje nije jasno izraženo našim jezikom. Ovi ljudi su lažni učitelji. Ovakvim ljudima je Isus rekao: „Ne znate Pisma ni sile Božje." Marko 12, 24. Jezik Biblije treba da se tumači prema njegovom očevidnom značenju, osim ako su upotrebljeni neki simboli ili slike. Krist je dao obećanje: „Tko hoće njegovu volju tvoriti, razumjet će je li ova nauka od Boga." Ivan 7, 17. Kada bi ljudi htjeli da prime Bibliju onako kako ona glasi, kada ne bi bilo lažnih učitelja da zavode i zbunjuju njihove misli, izvršilo bi se djelo koje bi anđele obradovalo, a hiljade i hiljade onih koji lutaju u zabludama došli bi u Kristovo stado. {VB 486.3}

Mi treba pri proučavanju Biblije da upotrebimo sve svoje duhovne snage i napregnemo razum da bismo shvatili duboke nebeske stvari, koliko je to moguće smrtnim ljudima. Ali ne smijemo zaboraviti da su djetinja poslušnost i pokornost istinska obilježja učenika. Biblijske teškoće ne mogu se nikada savladati na isti način kojim se služimo pri ispitivanju filozofskih problema. Mi se ne smijemo upustiti u proučavanje Biblije sa onim samopouzdanjem sa kojim mnogi prilaze proučavanju u oblasti nauke, nego sa molitvom i povjerenjem u Boga, i sa iskrenom željom da upoznamo njegovu volju. Moramo doći sa poniznim i poslušnim duhom da bismo postigli poznanje velikog „JA SAM". U protivnom slučaju, zli duhovi će tako zaslijepiti naš razum i otvrdnuti naše srce da istina neće moći da učini na nas nikakav utisak. {VB 486.4}

Mnogi dijelovi Svetoga pisma koje učeni ljudi smatraju tajnom ili prelaze preko njih kao preko nečeg beznačajnog, puni su utjehe i pouka za onoga koji ih poučava u Kristovoj školi. Jedan od razloga zašto mnogi teolozi nemaju jasnije shvaćanje o Božjoj riječi jeste što zatvaraju oči pred istinama koje ne žele da sprovode u svome životu. Razumijevanje biblijskih istina ne zavisi toliko od intelektualne moći onoga koji proučava koliko od iskrenosti namjera i ozbiljne želje za pravednošću. {VB 488.1}

Biblija se nikada ne smije proučavati bez molitve. Samo Sveti Duh nam može pomoći da shvatimo važnost onih stvari koje se lako mogu razumjeti i da nas sačuva od izvrtanja onih tačaka istine koje se teško shvaćaju. Služba je nebeskih anđela da pripreme naša srca da bismo razumjeli Božju riječ, tako da budemo oduševljeni njenom ljepotom, opomenuti njenim savjetima, ohrabreni i ojačani obećanjima koja se u njoj nalaze. Molba psalmiste: „Otvori oči moje da bih vidio čudesa zakona tvojega" (Psalam 119, 18.), treba da bude i naša molba. Iskušenja često izgledaju neodoljiva zato što se zanemaruje molitva i proučavanje Biblije, i što se onaj koji je podvrgnut kušanju ne može odmah sjetiti Božjih obećanja, da bi dočekao sotonu biblijskim oružjem. Ali, anđeli su stalno oko onih koji su voljni da budu poučeni u božanskim stvarima i, u času velike potrebe, oni će ih podsjetiti upravo na one istine koje su im potrebne. Tako „kada neprijatelj navali kao rijeka, Duh će Gospodnji podignuti zastavu suprot njemu". Izaija 59, 19. {VB 488.2}

Isus je obećao svojim učenicima: „A utješitelj, Duh Sveti, kojega će Otac poslati u ime moje, on će vas naučiti svemu i napomenut će vam sve što vam rekoh." Ivan 14, 26. Ali Kristova nauka mora ranije da se utisne u naše sjećanje da bi nas Božji Duh mogao u času opasnosti podsjetiti na nju. „U srce svoje zatvorio sam riječ tvoju", rekao je David, „da ti ne griješim." Psalam 119, 11. {VB 488.3}

Svi koji cijene svoje vječno dobro treba da se čuvaju da ne padnu u sumnju. Napadi će biti upravljeni na osnovne stubove istine. Nemoguće je da ostanemo pošteđeni od ruganja, mudrolija, i lažnih primamljivih nauka modernog nevjerstva. Sotona podešava svoja iskušenja svim staležima. Na neobrazovane napada ruganjem i ismjehavanjem, dok protiv obrazovanih istupa sa naučnim primjedbama i filozofskim umovanjem, jednako proračunatim da izazove nepovjerenje ili preziranje Svetoga pisma. Cak se i omladina koja ima malo iskustva, usuđuje da sumnja u osnovna načela kršćanstva. I ovo nevjerovanje mladih, ma koliko bilo površno, ima svoj utjecaj. Mnogi su na ovaj način tako zavedeni da se rugaju vjerovanju svojih roditelja i preziru Duh milosti. (Jevrejima 10, 29.) Mnogi životi onih koji su obećavali da će biti Bogu na čast i svijetu na blagoslov uništeni su zatrovanim dahom bezbožnosti. Svi koji se uzdaju u hvalisave zaključke ljudskog razuma i uobražavaju da mogu protumačiti božanske tajne, i bez pomoći Božje mudrosti saznati istinu, zapleli su se u mrežu sotonskih zamki. {VB 489.1}

Mi živimo u najsvečanijem odsjeku historije ovoga svijeta. Sudbina ljudi koji su prepunili zemlju treba uskoro da se odluči. Naše vlastito buduće dobro, a također i spasenje drugih duša, zavisi od puta kojim ćemo sada poći. Potrebno je da nas vodi Duh istine. Svaki Kristov sljedbenik treba ozbiljno da se pita: „Gospode, šta hoćeš da činim?" Mi treba da se ponizimo pred Bogom u postu i molitvi, i da mnogo razmišljamo o njegovoj Riječi, a naročito o događajima na sudu. Sada treba da tražimo duboka i živa iskustva sa Bogom. Ne smijemo da izgubimo nijedan trenutak. Oko nas se zbivaju događaji od najveće važnosti; mi se nalazimo na sotoninom začaranom tlu. Ne spavajte, Božji stražari! Neprijatelj je blizu i

vreba, spreman svakoga trenutka da skoči na vas i učini vas svojim plijenom, samo ako klonete i zadrijemate. {VB 489.2}

Mnogi su obmanuti u pogledu svoga stvarnog položaja pred Bogom. Oni su zadovoljni sobom što nisu učinili zla djela, a za-boravljaju na dobra i plemenita djela koja Bog traži od njih, a koja su zanemarili da učine. Nije dovoljno da su oni drveta u Božjem vrtu. Bog očekuje od njih da donesu rod. On ih čini odgovornima za sva dobra koja su njegovom milošću mogli da učine a nisu učinili. Oni su upisani u nebeskim knjigama kao oni koji zemlji smetaju. Ali čak i slučaj ovih ljudi nije sasvim bez nade. Za one koji ne cijene Božju ljubav i zloupotrebljavaju njegovu milost, srce Ljubavi koje dugo trpi još uvijek se moli. „Zato govori: ustani ti koji spavaš, i uskrsni iz mrtvih, i obasjat će te Krist. Gledajte, dakle, da uredno živite, ne kao nemudri, nego kao mudri, pazite na vrijeme, jer su dani zli." Efežanima 5, 14-16. {VB 489.3}

Kad dođe vrijeme probe, pokazat će se oni koji su prihvatili Božju riječ kao svoje pravilo života. U ljeto se ne vidi razlika između zimzelenog i drugog drveća; ali kad dođu zimske oluje, zimzeleno drveće ostaje nepromijenjeno, dok drugo drveće gubi svoje lišće. Tako se i sada tobožnji kršćani ne mogu da razlikuju od pravih kršćana, ali vrijeme je upravo pred nama kada će se razlika pokazati. Neka se podignu protivnici, neka se vjerski fanatizam i netrpeljivost opet raspale, neka nastanu progonstva, — polukršćani i licemjeri će se pokolebati i odreći svoje vjere, ali pravi kršćani će stajati čvrsto kao stijena, sa jačom vjerom i svjetlijom nadom nego u danima blagostanja. {VB 490.1}

Psalmista kaže: „Razmišljam o tvojim otkrivenjima." „Od zapovijesti tvojih postadoh razuman; toga radi mrzim na svaki put lažni." Psalam 119, 99. 104. {VB 490.2}

„Blago čovjeku koji nađe mudrost." „Jer će biti kao drvo usađeno kraj vode, i koje niz potok pušta žile svoje, koje ne osjeća kad dođe pripeka, nego mu se list zeleni, i sušne godine ne brine se i ne prestaje rađati rod." Priče 3, 13; Jeremija 17, 8. {VB 490.3}

POGLAVLJE 38.—POSLJEDNJA OPOMENA

„I poslije ovoga vidjeh drugoga anđela gdje silazi s neba, koji imaše oblast veliku; i zemlja se zasvijetli od slave njegove. I povika jakim glasom govoreći: pade, pade Babilon, grad veliki, i posta stan đavolima, i tamnica svakome duhu nečistome, i tamnica sviju ptica nečistih i mrskih; jer otrovnim vinom bluda svojega napoji sve narode. I Čuh glas drugi s neba koji govori: iziđite iz nje, narode moj, da se ne pomiješate u grijehe njezine i da vam ne naude zla njezina.” (Otkrivenje 18, 1. 2. 4.) {VB 491.1}

Ovo mjesto u Pismu ukazuje na vrijeme kada treba da se ponovi vijest o padu Babilona, koju je objavljivao drugi anđeo (Otkrivenje 14, 8.), sa napomenama pokvarenosti koje su prodrle u razne vjerske zajednice koje sačinjavaju Babilon otkad je ova vijest prvi put objavljena u ljeto 1844. godine. Ovdje se opisuje strašno stanje na vjerskom polju. Sa svakim odbacivanjem istine postaje duh ljudi mračniji, a njihovo srce tvrđe, dok ne postanu otvoreni nevjernici. Usprkos opomenama koje je Bog dao, oni će nastaviti da preziru jednu od deset zapovijesti, dok ne budu dotle zavedeni da će progoniti one koji smatraju sve Božje zapovijesti svetima. Preziranje Božje riječi i njegovog naroda znači preziranje Krista. Kada crkve budu prihvatile spiritističko učenje, onda će biti otklonjene ograde koje su bile nametnute tjelesnom srcu, a vjeroispovijedanje će postati ogrtač koji će pokrivati najpodlije bezakonje. Vjera u spiritistička otkrivenja otvara vrata lažnim duhovima i đavolskim naukama, i tako će se u crkvama osjetiti utjecaj zlih anđela. {VB 491.2}

O Babilonu, za vrijeme kad se o njemu govori u ovom proročanstvu, kaže se slijedeće: „Jer grijesi njezini dopriješe tja do neba, i Bog se opomenu nepravde njezine.” (Otkrivenje 18, 5.) Babilon je napunio mjeru svoje krivice, i propast će ga brzo snaći. Ali Gospod ima još svoj narod u Babilonu, i prije nego što Babilon bude pohođen Božjim sudovima, vjerni treba da budu pozvani da izađu iz njega, da se ne pomiješaju u grijehe njegove, i da im „ne naude zla njezina”. Zato je ovdje riječ o pokretu koji je predstavljen anđelom koji silazi s neba, rasvjetljava zemlju svojom slavom i objavljuje velikim glasom grijehe Babilona. U vezi sa njegovom viješću čuje se poziv: „Iziđite iz nje, narode moj!” Ovaj poziv, u vezi sa trećom anđeoskom viješću, sačinjava posljednju opomenu, koja će biti data stanovnicima zemlje. {VB 491.3}

Strašan je svršetak kome svijet ide u susret. Sile zemaljske, koje se udružuju u borbi protiv Božjih zapovijesti, izdat će naredbu da se „svi mali i veliki, bogati i siromašni, slobodnjaci i robovi” (Otkrivenje 13, 16.) moraju prilagoditi običaju crkve svetkujući nedjelju. Svi koji se budu tome usprotivili bit će kažnjeni, a napokon će biti određeno da zaslužuju smrt. Sa druge strane, Božji zakon koji nalaže počivanje u Stvoriteljev dan odmora zahtijeva poslušnost i prijeti gnjevom protiv svih prijestupnika tog zakona. {VB 492.1}

Kada se ovo pitanje Božjeg zakona jasno iznese ljudima, onda će svako tko bude gazio Božji zakon da bi poslušao ljudske naredbe primiti žig zvijerin. On prima znak vjernosti prema vlasti koju želi da sluša mjesto Boga. Opomena neba glasi: „Tko se god pokloni zvijeri i ikoni njezinoj, i primi žig na čelo svoje ili na ruku svoju, i on će piti od vina gnjeva Božjega, koje je nepomiješano utočeno u čašu gnjeva njegova." (Otkrivenje 14, 9. 10.) {VB 492.2}

Ali nikoga neće stići gnjev Božji prije nego što istina bude iznesena njegovom srcu i savjesti, i on je odbaci. Ima mnogo ljudi koji nikada nisu imali prilike da čuju naročite istine za ovo vrijeme. Obaveznost četvrte zapovijesti nije im nikada bila iznesena u pravoj svjetlosti. Bog koji čita svako srce i ispituje svaku pobudu neće ostaviti ni jednoga od onih koji traže poznanje istine da bude prevaren u pogledu ishoda borbe. Naredba neće biti narodu slijepo nametnuta. Svako će imati dovoljno svjetlosti da na osnovu zdravog razuma donese svoju odluku. {VB 492.3}

Subota će biti probni kamen vjernosti, jer ona je tačka istine koja je naročito izložena napadima. Kada na ljude bude došla posljednja velika nevolja, onda će biti povučena granična linija između onih koji služe Bogu i onih koji mu ne služe. Dok će svetkovanje nedjelje, u suglasnosti sa zemaljskim zakonima, ali nasuprot četvrtoj zapovijesti, biti znak vjernosti onoj sili koja se protivi Bogu, dotle će svetkovanje prave subote, u suglasnosti sa Božjim zakonom, biti dokaz vjernosti Stvoritelju. Dok će jedna grupa ljudi, primanjem znaka pokornosti zemaljskim vlastima, primiti žig zvijerin, dotle će druga, izabravši znak vjernosti božanskom autoritetu, primiti Božji pečat. {VB 492.4}

Ranije su oni koji su propovijedali istine treće anđeoske vijesti često smatrani samo izazivačima uzbune. Njihova predskazivanja da će u Sjedinjenim Državama zavladati vjerska netrpeljivost, da će se crkva i država sjediniti da progone one koji drže Božje zapovijesti, smatrana su kao neosnovana i smiješna. Tvrdi se da ta zemlja ne može da bude drugo nego što je bila: branilac vjerske slobode. Ali kada se o pitanju prinudnog svetkovanja nedjelje bude naveliko raspravljalo, vidjet će se da se približava događaj u koji se tako dugo sumnjalo i u koji se nije vjerovalo, a treća anđeoska vijest će proizvesti takav utisak kakav nije mogla ranije da ima. {VB 493.1}

Bog je u sva vremena slao svoje sluge da žigošu grijeh, kako u svijetu tako i u crkvi. Ali narod želi da mu se govore mile stvari, jer mu čista i neizvještačena istina nije ugodna. Mnogi reformatori su u početku svoga rada odlučili da budu vrlo oprezni u žigosanju grijeha crkve i naroda. Oni su se nadali da će primjerom kršćanskog života vratiti narod biblijskoj nauci. Ali na njih je došao Božji Duh kao što je došao na Iliju, goneći ga da žigoše grijehe bezbožnog cara i otpalog naroda. Nisu se mogli uzdržati a da ne objavljuju jasne riječi Biblije — nauke koje su se u početku ustezali da propovijedaju ... Božji Duh ih je pokrenuo da revno objavljuju istinu i opasnost koja je prijetila dušama. Govorili su riječi koje im je Bog dao bez straha od posljedica, i narod je bio primoran da sluša opomene. {VB 493.2}

Tako će se objavljivati i treća anđeoska vijest. Kada bude došlo vrijeme da se ona propovijeda sa najvećom silom, Bog će se poslužiti poniznim oruđima, i vodit će um onih koji se budu posvetili njegovoj službi. Propovjednici će biti više osposobljeni pomazanjem Svetoga Duha negoli obrazovanjem u školama. Ljudi vjere i molitve bit će podstreknuta da pođu sa svetom revnošću da propovijedaju riječi koje im Bog bude dao. Grijesi Babilona bit će razotkriveni. Strašne posljedice toga što su crkvene svetkovine nametane od strane građanskih vlasti, prodiranje spiritizma, tajni, ali brzi razvoj papske vlasti — sve će to biti raskrinkano. Ove svečane opomene će protresti narod. Hiljade i hiljade slušat će takve riječi kakve još nisu čuli. Sa čuđenjem će slušati svjedočanstvo da je Babilon crkva koja je pala zbog svojih zabluda i grijeha, i zbog odbacivanja istine koja joj je poslata sa neba. Kad se narod ,bude obratio svojim ranijim učiteljima radoznalim pitanjem: Zar je to tako? tada će njihovi propovjednici pričati priče, govorit će im mile stvari da bi tako umirili njihovu zabrinutost i utišali njihovu probuđenu savjest. Ali, pošto će mnogi odbiti da se zadovolje samo autoritetom čovjeka i tražit će biblijsko načelo — „Ovako veli Gospod", većina će propovjednika, kao i farizeji u staro doba kad je došao u pitanje njihov autoritet, gnjevno reći da je ova vijest od sotone, i pobunit će grešno mnoštvo da ruži i progoni one koji je objavljuju. {VB 493.3}

Sotona se ljuti kad se borba proširuje na nova područja i pažnja naroda obraća na pogaženi Božji zakon. Sila koja prati vijest razgnjevit će one koji joj se protive. Svećenici će upotrebiti gotovo natprirodne napore da zaklone svjetlost da ne bi svijetlila njihovom stadu. Trudit će se svim sredstvima koja im stoje na raspolaganju da spriječe raspravljanje o svim važnim pitanjima. Crkva će se osloniti na jaku ruku građanske vlasti, i u tome će se katolici i protestanti sjediniti. Kada pokret za opće svetkovanje nedjelje bude smjeliji i odlučniji, onda će i zakon biti pozvan u pomoć protiv onih koji svetkuju subotu. Prijetit će im novčanim kaznama i zatvorom, a nekima će ponuditi utjecajna mjesta i položaje, kao i druge nagrade i preimućstva, da bi ih privoljeli da se odreknu svoje vjere. Ali njihov odlučni odgovor će glasiti: „Dokažite nam Božjom riječju našu zabludu." Ovaj isti zahtjev je izrekao Luter kad se nalazio u sličnim prilikama. Oni koji budu dovedeni pred sudove odbranit će istinu jasnim izlaganjem, i neki od onih koji ih budu čuli bit će potaknuti da se odluče da drže sve Božje zapovijesti. Ovako će svjetlost doći do mnogo hiljada onih koji inače nikada ne bi doznali nešto o ovim istinama. {VB 494.1}

Savjesna poslušnost prema Božjoj riječi smatrat će se bunom. Zaslijepljeni od sotone, roditelji će postupati strogo i surovo sa svojom djecom koja su vjerna Božjim zapovijestima; gospodari će mučiti svoje sluge koji drže Božje zapovijesti. Ljubav će ohladnjeti. Djeca će biti lišena nasljedstva i tjerana od kuće. Pavlove riječi: „A svi koji pobožno hoće da žive u Kristu Isusu, bit će gonjeni" (2. Timoteju 3, 12.), doslovno će se ispuniti. Pošto će se branioci istine protiviti da poštuju nedjelju umjesto subote, neki od njih bit će bačeni u zatvor, neki će biti prognani, a sa nekima će se postupati kao sa robovima. Ljudskom razumu se sve ovo sada čini nemogućim, ali kad se Božji Duh bude povukao od ljudi, i oni

dođu pod vlast sotone koji mrzi božanske propise, dogodit će se čudnovate stvari. Srce može biti vrlo okrutno ako se od njega oduzme ljubav i strah Božji. {VB 494.2}

Čim se bude približavala oluja, mnogi koji su vjerovali u treću anđeosku vijest, ali nisu bili posvećeni poslušnošću prema istini, napustit će svoje položaje i preći će u redove protivnika. Sjedinjujući se sa svijetom i učestvujući u njegovom duhu, počeli su da stvari posmatraju gotovo u istoj svjetlosti, a kad bude došlo iskušenje, bit će spremni da izaberu lakšu, popularniju stranu. Daroviti i riječiti ljudi, koji su se nekada radovali istini, upotrijebit će svoje sile da duše prevare i zavedu. Postat će najveći neprijatelji svoje nekadašnje braće. Kad oni koji drže subotu budu dovedeni pred sudove da odgovaraju zbog svoje vjere, ovi će otpadnici biti najbolje sotonino oružje da ih kleveta ju i optužuju, i da tako lažnim izvještajima i sumnjičenjima izazivaju gnjev vladara protiv njih. {VB 495.1}

U ovo vrijeme progonstva bit će ispitana vjera Božjih slugu. Oni će vjerno objavljivati opomene, gledajući jedino na Boga i njegovu Riječ. Božji Duh koji djeluje na njihova srca, nagnat će ih da govore. Podstreknuta svetom revnošću i gonjeni silom Božjega Duha, poći će da izvrše određene dužnosti, ne gledajući na posljedice objavljivanja narodu Riječi koju im je Bog povjerio. Neće misliti na svoje zemaljske interese, niti će pokušavati da sačuvaju svoj ugled ili život. Ali kada na njih bude došla oluja protivljenja i poruge, neki će nadvladani strahom biti spremni da uz viknu: „Da smo znali kakve će biti posljedice naših riječi, mi bismo šutjeli.” Oni će biti okruženi teškoćama. Sotona će jurišati na njih groznim iskušenjima. Djelo koje su preduzeli izgledat će da nadmašuje njihove sposobnosti da ga izvrše. Prijetit će im opasnost da budu uništeni. Oduševljenje koje ih je krijepilo nestat će. Vratiti se neće moći. Tada, svjesni svoje nemoći, pribjeći će Svemogućemu tražeći snage. Sjećat će se da riječi koje su govorili nisu bile njihove, nego Onoga koji im je zapovjedio da objave opomenu. Bog je u njihova srca usadio istinu, i oni nisu mogli a da je ne objave. {VB 495.2}

Ista iskušenja su preživjeli i Božji ljudi u prošlim vremenima. Viklif, Luter, Tindal, Bakster i Veslej zahtijevali su da se sve nauke moraju ispitati pomoću Biblije, i izjavili su da će se odreći svega što ona osuđuje. Protiv ovih ljudi bijesnilo je progonstvo neumoljivim gnjevom, pa ipak nisu prestali da propovijedaju istinu. Svaki odsjek crkvene historije odlikuje se razvojem neke naročite istine, koja je odgovarala potrebama Božjeg naroda u ono vrijeme. Svaka nova istina morala je sebi da krči put usprkos mržnji i protivljenju. Oni koji su primili blagoslov njenom svjetlošću, morali su proći kroz iskušenja i nevolje. Uvijek kada je to potrebno, Bog daje narodu naročitu istinu. Tko se usuđuje da spriječi njeno objavljivanje? On zapovijeda svojim slugama da objave svijetu posljednji poziv milosti. Oni mogu šutati samo po cijenu opasnosti za svoju vlastitu dušu. Božji vjesnici ne smiju nikada da misle na posljedice. Oni moraju da ispune svoju dužnost, a posljedice da prepuste Bogu. {VB 495.3}

Kad bude nastalo žešće protivljenje, Božje sluge će biti ponovo zbunjene, jer će im se činiti da su oni izazvali ovu nevolju. Ali savjest i Božja riječ uvjerit će ih da je njihov postupak bio ispravan; a ako se iskušenja i dalje produže, bit će ipak ojačani da ih podnesu. Borba će biti odlučnija i oštrija, ali sa nevoljom će rasti i njihova vjera i hrabrost. Njihovo svjedočanstvo će biti: Mi se ne usuđujemo protiviti Božjoj riječi niti dijeliti Božji zakon na jedan bitni dio, i na drugi, beznačajni, da bismo tako zadobili naklonost svijeta. Gospod kome služimo može da nas oslobodi. Krist je nadvladao zemaljske sile; pa zar da se plašimo jednoga već pobijeđenog svijeta? {VB 496.1}

Progonstvo u svojim raznim oblicima je odražaj jednog principa koji će postojati sve dok sotona bude postojao i dok kršćanstvo bude imalo životnu snagu. Nijedan čovjek ne može služiti Bogu a da ne izazove protiv sebe otpor četa tame. Zli anđeli jurišat će na njega uznemireni da on svojim utjecajem ne otme plijen iz njihovih ruku. Zli ljudi, pokarani njegovim primjerom, udružit će se sa zlim anđelima samo zato da bi ga primamljivim iskušenjima odvojili od Boga. Ako ovim sredstvima ne uspiju, tada će upotrijebiti silu da primoraju njegovu savjest. {VB 496.2}

Ali dok se Isus nalazi u svetinji kao čovjekov posrednik, osjećat će se kod vladara i naroda utjecaj Svetoga Duha, koji zadržava gnjev. Sveti Duh još uvijek utječe u izvjesnoj mjeri na zemaljske zakone. Da nema ovih zakona, stanje svijeta bi bilo mnogo gore nego što je sada. Dok su mnogi vladari sotonina aktivna oruđa, Bog ima i svoja oruđa među vođama naroda. Neprijatelj inspirira svoje sluge da predlažu mjere koje će mnogo smetati Božjem djelu; ali državnici koji se boje Gospoda stoje pod utjecajem svetih anđela, da se takvim prijedlozima usprotive nepobitnim dokazima. Na ovaj način će nekoliko ljudi zadržati moćnu struju zla. Protivljenje neprijatelja istine bit će obuzdano da bi treća anđeoska vijest mogla izvršiti svoje djelo. Kada bude objavljena posljednja opomena, ona će na sebe privući pažnju ovih vodećih ljudi, kroz koje Gospod sada radi, i neki od njih će primiti ovu opomenu, te će stati uz Božji narod u vrijeme nevolje. {VB 496.3}

Anđeo koji se pridružuje objavljivanju treće anđeoske vijesti rasvijetlit će cijelu zemlju svojom slavom. Ovdje je proročeno djelo ogromnog obima i neobične sile. Adventni pokret od 1840-1844. godine bio je divno otkrivenje Božje moći; prva anđeoska vijest bila je odnesena do svake misionarske stanice na svijetu, i u nekim zemljama nastalo je takvo vjersko probuđenje kakvo se nije vidjelo ni u jednoj zemlji od vremena reformacije u šesnaestom vijeku, ali sve će to nadmašiti silan pokret u toku posljednje opomene trećeg anđela. {VB 497.1}

Ovo djelo će biti slično onome za vrijeme Duhova. Kao što je „rani dažd" bio dat prilikom izlivanja Svetoga Duha u po-četku širenja evanđeoske vijesti, da izazove klijanje dragocjenog sjemena, tako će se „pozni dažd" izliti pri njenom svršetku, da žetva dozri. „Tada ćemo poznati Gospoda, i sve ćemo ga više poznavati; jer mu je izlazak uređen kao zora, i doći će nam kao dažd, kao pozni dažd koji natapa zemlju." (Ozej 6, 3.) „I vi sinovi

sionski, radujte se i veselite se Gospodu Bogu svojemu, jer će vam dati dažd na vrijeme, i spustit će vam dažd rani i pozni na vrijeme.” (Joel 2, 23.) „I bit će u posljednje dane, govori Gospod, izlit ću od duha svojega na svako tijelo.” „I bit će da će se svaki spasti koji prizove ime Gospodnje.” (Djela 2, 17. 21.) {VB 497.2}

Veliko djelo evanđelja neće se završiti manjim otkrivenjem Božje sile od one koja je pratila njegov početak. Proročanstva koja su se ispunila u izlivanju ranog dažda u početku evanđelja opet će se ispuniti u poznom daždu pri njegovom završetku. To je vrijeme „odmaranja” kome se nadao apostol Petar kada je rekao: „Pokajte se, dakle, i obratite se, da se očistite od grijeha svojih, da dođu vremena odmaranja od lica Gospodnjega; i da pošalje naprijed obećanog vam Krista Isusa.” (Djela 3, 19. 20.) {VB 497.3}

Božje sluge, ozarena lica svetim posvećenjem, žurit će iz mjesta u mjesto da objave vijest sa neba. Hiljade glasova, širom cijele zemlje, nosit će opomenu. Činit će se čuda, bolesni će ozdravljati, a znaci i čudesa pratit će vjerne. I sotona će činiti lažna čudesa; učinit će da i oganj padne s neba pred ljudima. (Otkrivenje 13, 13.) Na ovaj način će stanovnici zemlje biti prinuđeni da se odluče uz koga će se opredijeliti. {VB 498.1}

Vijest se neće širiti toliko dokazivanjem koliko dubokim svjedočenjem Božjeg Duha. Dokazi su izneseni. Sjeme je posijano, a sada će niknuti i donijeti rod. Spisi koje su rasprostranili evanđeoski suradnici izvršili su svoj utjecaj, ali mnogi na koje je evanđeoska istina imala dubok utisak bili su spriječeni da istinu potpuno razumiju ili da je poslušaju. Zraci svjetlosti sada svuda prodiru, istina se pokazuje u svoj svojoj ja-snoći, a iskrena Božja djeca kidaju veze koje su ih do sada zadržavale. Porodične i crkvene veze ne mogu više da ih zadrže. Istina im je dragocjenija od svega drugog. Usprkos Sotoninim udruženim silama, koje će ustati protiv istine, velik je broj onih koji će stati na stranu Gospodnju. {VB 498.2}

POGLAVLJE 39.—VRIJEME VELIKE NEVOLJE

„A u to će se vrijeme podignuti Mihailo, veliki knez, koji brani tvoj narod; i bit će žalosno vrijeme, kakvoga nije bilo od kako je naroda do tada; i u to će se vrijeme izbaviti tvoj narod, svaki koji se nađe zapisan u knjizi.” (Danijel 12, 1.) {VB 499.1}

Kad se treća anđeoska vijest bude svima objavila, milost neće više posredovati za grešne zemaljske stanovnike. Božji narod je završio svoje djelo. On je primio „pozni dažd”, „osvježenje od lica Gospodnjega”, i spreman je za čas iskušenja koji dolazi. Anđeli na nebu žure amo tamo. Jedan anđeo, vrativši se sa zemlje, odbjavljuje da je njegovo djelo izvršeno. Posljednje kušanje je došlo na svijet, i svi koji su se pokazali vjerni Božjim propisima primili su „pečat Boga živoga”. Tada Isus prestaje sa svojom posredničkom službom u svetinji. On podiže svoje ruke i glasno izgovara: „Svršeno je!”, a sve anđeoske čete skidaju svoje krune dok Isus svečano objavljuje: „Tko čini nepravdu, neka još čini nepravdu, i tko je pogan, neka se još pogani; i tko je pravedan, neka još čini pravdu; i tko je svet, neka se još sveti.” Otkrivenje 22, 11. Svaki slučaj je odlučen, bilo za život ili za smrt. Krist je izvršio pomirenje za svoj narod i izbrisao sve njegove grijehe. Broj njegovih podanika ispunjen je; „carstvo i vlast i veličanstvo pod svim nebom” bit će dato nasljednicima spasenja, a Isus će vladati kao Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima. {VB 499.2}

Kad Isus napusti svetinju, zemaljske stanovnike pokrit će tama. U to strašno vrijeme pravednici moraju da žive bez Po-srednika pred svetim Bogom. Sila koja je do sada zadržavala zle je uklonjena, i sotona ima potpunu vlast nad grešnicima koji se nisu pokajali. Božje strpljenje je pri kraju. Svijet je odbacio njegovu milost, prezreo njegovu ljubav i pogazio njegov zakon. Zli su prekoračili granice vremena milosti koje im je bilo dato. Božji Duh kome su se tako uporno protivili napokon se povukao od njih. Nezaštićeni Božjom milošću, oni su bez zaštite pred nečastivim. Tada će sotona baciti zemaljske stanovnike u posljednju veliku nevolju. Kad Božji anđeli prestanu zadržavati strašne oluje ljudskih strasti, svi elementi sukoba bit će odriješeni. Cio svijet će biti uvučen u propast koja će biti strasnija od one koja je nekada zadesila Jeruzalem. {VB 499.3}

Jedan jedini anđeo pobio je sve prvence Misiraca i napunio zemlju jaukom. Kada je David zgriješio Bogu prebrojavši narod, jedan anđeo je prouzrokovao ono strašno opustošen je kojim je kažnjen njegov grijeh. Istu razornu moć koju su pokazali sveti anđeli kad je Bog to zapovjedio, pokazat će i zli anđeli kad On to dopusti. Te sile su sada spremne, i samo čekaju na božansko dopuštenje da svuda siju pustošenje. {VB 500.1}

Oni koji poštuju Božji zakon bit će okrivljeni da su prouzrokovali kazne koje su se izlile na svijet, i bit će smatrani uzročnicima strašnih poremećaja u prirodi, svađa i krvoprolića među ljudima, što ispunjava zemlju jaukom. Sila koja je pratila posljednju opomenu razgnjevila je zle. Njihov gnjev se raspalio protiv svih koji su prihvatili vijest; i sotona će sa još većom žestinom raspirivati duh mržnje i progonstva. {VB 500.2}

Kada se Božje prisustvo konačno povuklo od jevrejskog naroda, ni svećenici ni narod to nisu znali. Iako pod sotoninom vlašću i prožeti najstrašnijim i najgorim strastima, oni su još uvijek sebe smatrali Božjim izabranicima. Služba u hramu se i dalje vršila. Na oskvrnjenim oltarima prinošene su žrtve, i božanski blagoslov je prizivan na narod koji je bio kriv za krv Božjeg dragog Sina i pokušavao da ubije njegove sluge i apostole. Tako kada bude izrečena neopoziva odluka u nebeskoj svetinji i sudbina svijeta zauvijek zapečaćena, zemaljski stanovnici neće o tome ništa znati. Narod koga je Duh Božji konačno napustio, nastavit će da održava vjerske formalnosti, a sotonska revnost kojom će ih knez zla oduševiti da izvrše njegove paklene namjere, bit će nalik na revnost za Božju stvar. {VB 500.3}

Pošto je subota u cijelom kršćanstvu postala naročiti predmet borbe, a svjetovne i crkvene vlasti su se udružile da prinude ljude na svetkovanje nedjelje, uporno protivljenje malog broja vjernih da popuste tom zahtjevu učinit će ih predmetom opće mržnje. Isticat će da ovaj malobrojni narod, koji se opire jednoj ustanovi crkve i državnom zakonu, ne smije da se trpi; da je bolje da on strada negoli da čitavi narodi budu bačeni u zbrku i nezakonitost. Istim dokazivanjem su se poslužile jevrejske starješine protiv Krista prije devetnaest vjekova. Lukavi Kaifa je rekao: „Nama je bolje da jedan čovjek umre za narod nego da sav narod propadne.” Ivan 11, 50. Ovakvo dokazivanje bit će odlučujuće; i napokon će protiv onih koji po četvrtoj zapovijesti svetkuju subotu biti izdat dekret, kojim će biti objavljeno da zaslužuju najtežu kaznu i dopušteno narodu da ih poslije određenog vremena pobije. Katolicizam u Evropi i otpali protestantizam u Americi poduzet će podjednake mjere prema onima koji poštuju sve Božje propise. {VB 500.4}

Tada će na Božji narod doći žalost i nevolja koje prorok opisuje kao vrijeme muke Jakovljeve: „Jer ovako veli Gospod: čusmo viku od prepadanja, straha, a mira nema ... U svih se promijenila lica i poblijedila. Jaoh! jer je veliki ovaj dan, nije bilo takvoga, i vrijeme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaviti iz nje.” Jeremija 30, 5-7. {VB 501.1}

Jakovljeva noć straha, kada se u molitvi borio za izbavljenje od Ezavove ruke (1. Mojsijeva 32, 24-30.), predstavlja iskustvo Božjeg naroda u vrijeme velike nevolje. Zbog prijevare koju je izvršio da bi dobio blagoslov svoga oca, koji je bio određen za Ezava, Jakov, uplašen smrtnim prijetnjama svoga brata, pobjegao je da bi spasio svoj život. Pošto je mnogo godina živio kao iznanik, krenuo je po Božjoj zapovijesti na put da bi se sa svojim ženama, djecom i stadima vratio u svoj rodni kraj. Došavši na granicu zemlje, strašno se uplašio kad je čuo da se Ezav približava sa četom ratnika, bez sumnje u namjeri da mu se osveti. Izgledalo je da će Jakovljeva nenaoružana i nezaštićena pratnja pasti kao bespomoćna žrtva nasilja i pokolja. Ovim brigama i strahovanju dodato je i teško breme saznanja o vlastitoj krivici, jer je njegov lični grijeh navukao ovu opasnost. Njegova jedina nada bila je u Božjoj milosti. Njegova jedina odbrana bila je molitva. Ipak, on sa svoje strane nije ništa propustio da popravi učinjenu nepravdu svome bratu i da odvrati opasnost koja mu je prijetila. Tako treba i Kristovi sljedbenici, dok se približavaju vremenu nevolje,

sve da učine da bi se pred narodom pokazali u pravoj svjetlosti, da razoružaju predrasude i odvrate opasnost koja prijeti slobodi savjesti. {VB 501.2}

Pošto je poslao svoju obitelj na drugu stranu potoka da ne vidi njegovu muku, Jakov ostaje sam da se moli Bogu. On ispovijeda svoje grijehe i priznaje sa zahvalnošću Božju milost prema sebi, pozivajući se u dubokoj poniznosti na zavjet učinjen sa njegovim očevima i na obećanje koje mu je dato one noći u utvari u Betelu i u zemlji progonstva. Došao je čas odluke u njegovom životu; sve je stajalo na kocki. U mraku i samoći on nastavlja da se moli i da se ponizuje pred Bogom. Iznenada netko spusti ruku na njegovo rame. On pomisli da neki neprijatelj hoće da mu oduzme život i svom očajničkom snagom poče da se bori sa napadačem. Kada je počelo da sviće, stranac je upotrebio svoju nadčovječansku snagu. Pri njegovom dodiru jaki čovjek izgledao je kao paraliziran i, plačući kao nemoćni molilac, pao je oko vrata svome tajanstvenom protivniku. Jakov je sada saznao da je onaj s kime se borio Anđeo zavjeta. Iako je bio nesposoban za borbu i trpio jake bolove, on nije napuštao svoju namjeru. Dugo vremena je podnosio nemir, grižnju savjesti i bol zbog svog grijeha. Sada je morao da dobije uvjerenje da mu je oprošteno. Izgledalo je kao da nebeski posjetilac hoće da ode, ali Jakov ga je čvrsto držao moleći ga za blagoslov. Anđeo je navaljivao: „Pusti me, zora je." Ali patrijarh je uzviknuo: „Neću te pustiti dok me ne blagosloviš." Kakvo pouzdanje, kakva odlučnost i istrajnost se ovdje otkrivaju! Da je to bio hvalisav i drski zahtjev, Jakov bi odmah bio uništen. Ali on je govorio sa takvom sigurnošću kakvu može da ima samo onaj koji priznaje svoju slabost i nedostojnost, a ipak se uzda u milost Boga koji drži svoj zavjet. {VB 501.3}

„Bori se sa anđelom, i nadjača." Ozej 12, 5. Poniznošću, pokajanjem i predanjem samoga sebe, ovaj grešni zabludjeli smrtnik pobijedio je Veličanstvo neba. On se držćući oslonio na Božja obećanja, a srce neizmjerne Ljubavi nije moglo odbiti grešnikovu molbu. Kao dokaz njegove pobjede i za ohrabren je drugih da se ugledaju na njegov primjer, njegovo ime, koje je podsjećalo na njegov grijeh, promijenjeno je u drugo, koje podsjeća na njegovu pobjedu. A činjenica da se Jakov borio sa Bogom i pobijedio bila je jamstvo da će i ljude pobijediti. On se više nije bojao gnjeva svoga brata, jer je Gospod bio njegova zaštita. {VB 502.1}

Sotona je optužio Jakova pred Božjim anđelima, ističući da ima pravo da ga uništi zbog njegovog grijeha. On je utjecao na Ezava da pođe protiv njega; i dok se patrijarh borio cijelu noć, sotona je nastojao da pojača u njemu osjećanje krivice, da bi ga obeshrabrio i slomio njegovo pouzdanje u Boga. Jakov je bio doveden skoro do očajanja; znao je da bez pomoći s neba mora propasti. Iskreno se pokajao zbog svog velikog grijeha i pouzdao se u Božju milost. Nije dopustio da ga sotona odvrati od cilja, nego je čvrsto držao anđela i nastavio je da iznosi svoju molbu ozbiljno, sa bolnim vapajem, dok nije pobijedio. {VB 502.2}

Kao što je sotona utjecao na Ezava da pođe protiv Jakova, tako će on u vrijeme velike nevolje podstrekavati zle da unište Božji narod. I kao što je optužio Jakova, tako će optuživati i Božji narod. On smatra svijet svojim podanicima, ali mala grupa, koja drži

Božje zapovijesti, protivi se njegovoj prevlasti. Kada bi je mogao zbrisati sa zemlje, njegova bi pobjeda bila potpuna. On vidi da ih sveti anđeli čuvaju, i razumije da su njihovi grijesi oprošteni, ali ne zna da su njihovi slučajevi odlučeni u nebeskoj svetinji. On tačno poznaje grijehe na koje ih je naveo i iznosi ih pred Boga u preuveličanoj svjetlosti tvrdeći da taj narod zaslužuje da bude lišen Božje naklonosti kao i on sam. On tvrdi da Gospod ne može u svojoj pravednosti da im oprosti grijehe, a njega i njegove anđele da uništi. On polaže pravo na njih kao na svoj plijen i zahtijeva da budu predani u njegove ruke da ih uništi. {VB 503.1}

Dok sotona optužuje Božji narod zbog njegovih grijeha, Gospod mu dopušta da ih kuša do krajnosti. Njihovo pouzdanje u Boga, njihova vjera i odlučnost bit će teško okušani. Kada gledaju u prošlost, njihova nada klone, jer u cijelom svom životu mogu da vide malo dobra. Potpuno su svjesni svoje slabosti i nedostojnosti. Sotona se trudi da ih uplaši mišlju da je njihov slučaj beznadan, i da se mrlja njihove nečistote ne može nikada oprati. Nada se da će toliko uništiti njihovu vjeru da će oni popustiti njegovim iskušenjima i da će se odreći svoje odanosti Bogu. {VB 503.2}

Lako će Božji narod biti okružen neprijateljima, koji će raditi o njegovoj propasti, ipak strah koji on podnosi nije strah od progonstva zbog istine; on se boji da se nije pokajao za svaki grijeh i da zbog neke svoje greške neće doživjeti ispunjenje Spasiteljevog obećanja da će ga „sačuvati od časa iskušenja, koji će doći na sav vasioni svijet". Kada bi pouzdano znali da su im grijesi oprošteni, ne bi se plašili od mučenja i smrti; ali ako budu nedostojni i izgube svoj život zbog neke greške u svom karakteru, onda će Gospodnje sveto ime biti osramoćeno. {VB 503.3}

Svuda čuju urotnička dogovaranja i vide djelovanje pobune; i u njima se javlja jaka želja, ozbiljna težnja duše da se svrši taj veliki otpad i da se učini kraj zlоći zlih. Ali dok se mole Bogu da spriječi djelo pobune, oni sami sebi prebacuju što nemaju sile da se usprotive moćnoj struji zla i da je zaustave. Osjećaju da su sve svoje sposobnosti bili upotrebili u Kristovoj službi i da su napredovali iz sile u silu, sotonine sile ne bi imale toliko moći da ih napadaju. {VB 504.1}

Oni muče svoje duše pred Bogom ukazujući na ranije pokajanje za mnoge svoje grijehe i pozivajući se na Spasitelj evo obe-ćanje: „Neka se uhvati za silu moju da učini mir sa mnom; učinit će mir sa mnom." Izaija 27, 5. Njihova se vjera ne koleba što njihove molitve nisu odmah uslišene. Iako podnose najveći strah, užas i nevolju, ipak ne prestaju da se mole. Oni se hvataju za Božju silu kao što se Jakov čvrsto držao Anđela, a riječi njihove duše su: „Neću te pustiti, dokle me ne blagosloviš." {VB 504.2}

Da se Jakov nije pokajao za svoj grijeh što je prijevarom zadobio prvenstvo, Bog ne bi uslišio njegovu molitvu i ne bi milostivo sačuvao njegov život. Tako bi i Božji narod u vrijeme velike nevolje bio pobijeđen kada bi imao nepokajanih grijehova iz prošlosti, koji bi izlazili pred njega za vrijeme dok ga muče strah i zebnja. Očajanje bi ugušilo njihovu vjeru,

i oni ne bi imali pouzdanja da se sa Gospodom bore za izbavljenje. Ali, iako su duboko svjesni svoje nedostojnosti, ipak ne nalaze da otkriju nijedan sakriveni grijeh. Njihovi grijesi su već ranije bili iznijeti pred sud i izbrisani, zato ih se oni više i ne sjećaju. {VB 504.3}

Sotona navodi mnoge da vjeruju da Bog ne obraća pažnju na njihovo nevjerstvo u malim stvarima; ali Gospod pokazuje u svome postupanju sa Jakovom da On ni na koji način ne odobrava niti trpi zlo. Svi koji se trude da svoje grijehe opravdavaju ili prikrivaju, i dopuštaju da oni stoje u nebeskim knjigama nepriznati i neoprošteni bit će nadvladani od sotone. Što se smatraju pobožnijima i što je viši položaj koji zauzimaju, to je teži njihov slučaj u Božjim očima, i sigurnija pobjeda njihovog velikog neprijatelja. Onaj koji odgađa svoje pripremanje za Gospodnji dan, ne može to postići u vrijeme velike nevolje i ni u koje kasnije vrijeme. Njegov je slučaj beznadan. {VB 504.4}

Kršćani po imenu, koji će ući nespremni u onu strašnu posljednju borbu, priznat će u svom očajanju svoje grijehe riječima velikog straha, dok će se zli radovati njihovoj muci. Ova priznanja su slična Ezavovim i Judinim. Oni koji ih čine plaču zbog posljedica prijestupa, a ne zbog svoje krivice. Oni ne osjećaju nikakvo pravo pokajanje niti odvratnost prema grijehu. Oni priznaju svoj grijeh iz straha od kazne, ali, kao faraon nekada, oni bi se opet protivili Bogu kada bi kazne bile povučene. {VB 504.5}

Jakovljev slučaj je također dokaz da Bog neće odbaciti one koji su bili prevareni, iskušani i navedeni na grijeh, ali su se obratili Bogu sa iskrenim kajanjem. Dok sotona pokušava da uništi ove ljude, Bog šalje svoje anđele da ih tješe i zaštite u vrijeme opasnosti. Sotonini napadi su oštri i odlučni, i njegove obmane strašne, ali oko Gospodnje bdi nad njegovim narodom, i njegove uši slušaju njihovu viku. Njihova nevolja je velika; plamen ognjenih peći izgleda da će ih progutati; ali Bog će ih provesti kroz oganj, kao što se skupocjeno zlato čisti u vatri. Božja ljubav prema njegovoj djeci za vrijeme njihovog najtežeg kušanja je isto tako snažna i nježna kao i u dane njihovog najvećeg blagostanja, ali je njih radi potrebno da prođu kroz ognjenu peć. Sve što je zemaljsko u njima mora izgorjeti, da bi mogli potpuno odsjajivati Kristov lik. {VB 505.1}

Vrijeme nevolje i straha koje je pred nama iziskivat će vjeru koja može da podnosi muke, odricanja i glad — vjeru koja se neće pokolebati iako će biti teško iskušana. Vrijeme milosti daje se svima da bi se prepremili za ono vrijeme. Jakov je pobijedio jer je bio istrajan i odlučan. Njegova pobjeda je dokaz sile istrajne molitve. Svi koji se oslanjaju na Božja obećanja kao što se on oslanjao, i koji su ozbiljni i istrajni kao što je on bio, imat će uspjeha kao što je on imao. Onaj koji nije voljan da se odrekne samoga sebe, da se ponizi pred Bogom i da se dugo i ozbiljno moli za njegov blagoslov, neće ga primiti. Boriti se sa Bogom — kako malo njih znaju što je to! Kako je malo njih stajalo pred Bogom sa silnom čežnjom ulažući do krajnosti sve snage svoga bića. Kako se malo njih sa nepokolebljivom vjerom držalo Božjih obećanja kad su valovi očajanja, koje nijedan jezik ne može da opiše, navaljivali na onoga koji se molio! {VB 505.2}

Oni koji sada imaju samo malo vjere nalaze se u najvećoj opasnosti da podlegnu sili sotonskih obmana i nasilja nad savješću. Pa čak ako izdrže iskušenja, ipak će u vrijeme velike nevolje trpjeti duboku žalost i strah, jer nisu navikli da se pouzdaju u Boga. Lekcije vjere koje su zanemarili morat će učiti pod strašnim pritiskom obeshrabrenja. {VB 505.3}

Sada treba da se upoznamo sa Bogom i da okušamo njegova obećanja. Anđeli zapisuju svaku ozbiljnu i iskrenu molitvu. Radije treba da se odreknemo sebičnih zadovoljstava, nego da zanemarimo zajednicu sa Bogom. Najveće siromaštvo i samoodrica nje sa Njime bolji su nego sva bogatstva, časti, udobnost i prijateljstva bez Njega. Moramo naći vremena za molitvu. Ako dopustimo da svjetski interesi zaokupe naš duh, Bog će nam možda dati vremena time što će nam oduzeti naše idole koji se sastoje od zlata, kuća i plodne zemlje. {VB 506.1}

Omladina ne bi bila zavedena na grijeh ako bi odbila da pođe bilo kojim putem osim onim na kome može tražiti Božji blagoslov. Kad bi vjesnici koji svijetu objavljuju posljednju svečanu opomenu tražili Božji blagoslov — ne hladno, ravnodušno i nemarno, nego srdačno i sa vjerom kao Jakov — onda bi često imali priliku da kažu: „Boga vidjeh licem k licu, i duša se moja izbavi.” 1. Mojsijeva 32, 30. Nebo bi ih smatralo knezovima, jer bi imali sile da pobijede u svojoj borbi sa Bogom i sa ljudima. {VB 506.2}

„Žalosno vrijeme, kakvo nikada nije bilo”, skoro će nastupiti, i nama će tada biti potrebno iskustvo koje sada nemamo, a koje mnogi zanemaruju da steknu. Često je slučaj da očekivanu nevolju smatramo većom nego je u stvari, ali to nije slučaj sa nevoljom koja je pred nama. Najživlja mašta ne može da zamisli koliko će teško biti iskušenje. U ono vrijeme iskušenja morat će svaka duša stajati za sebe pred Bogom. „Ako bi Noje, Danijel i Job bili u njoj (zemlji), tako ja bio živ, govori Gospod Go-spod, neće izbaviti ni sina ni kćeri, nego će svoje duše izbaviti pravdom svojom.” Ezehijel 14, 20. {VB 506.3}

Sada, dok naš Poglavar svećenički vrši pomirenje za nas, mi treba da nastojimo da budemo savršeni u Kristu. Čak ni jednom jedinom mišlju nije naš Spasitelj mogao da bude naveden da popusti iskušenju. Sotona nalazi u ljudskim srcima neko mjesto koje može da iskoristi kao svoje uporište. Poneka grešna naklonost se gaji, u kojoj njegova iskušenja pokazuju svoju silu. Ali Krist je rekao o sebi: „Jer ide knez ovoga svijeta, i u meni nema ništa njegovo.” Ivan 14, 30. Sotona nije mogao naći u Božjem Sinu ništa što bi mu omogućilo da izvojuje pobjedu nad njim. Isus je držao zapovijesti svoga oca, i u njemu nije bilo grijeha kojim bi se sotona mogao poslužiti u svoju korist. To je stanje u kojem se moraju naći svi oni koji žele da se održe u vrijeme velike nevolje. {VB 506.4}

Već u sadašnjem životu moramo vjerom u Kristovu krv pomirenja odstraniti od nas grijeh. Naš dragocjeni Spasitelj nas poziva da se s njime sjedinimo, da udružimo svoje slabosti s njegovom snagom, svoje neznanje sa njegovom mudrošću, svoju nedostojnost sa njegovim zaslugama. Božje proviđenje je škola u kojoj moramo naučiti Kristovu krotost i poniznost. Gospod uvijek stavlja pred nas pravi životni cilj, a ne put koji bismo mi htjeli da

izaberemo, koji nam izgleda lakši i ugodniji. Naša je dužnost da surađujemo sa oruđima koja nam nebo stavlja na raspoloženje da bismo naš karakter izgradili prema Kristovom. Tko god ovo djelo zanemari ili odlaže, dovodi svoju dušu u strašnu opasnost. {VB 507.1}

Apostol Ivan je čuo u utvari jedan glas na nebu koji je uzviknuo: „Teško vama koji živite na zemlji i moru, jer đavo siđe k vama i vrlo se rasrdio, znajući da vremena malo ima." Otkrivenje 12, 12. Strašni su prizori koji su izazvali ovaj uzvik. Sotonin gnjev sve više raste u koliko se njegovo vrijeme skraćuje, a njegovo djelo obmane i razaranja će doseći svoj vrhunac u vrijeme velike nevolje. Uskoro će se na nebu vidjeti strašne pojave natprirodnog karaktera, kao znak moći demona koji čine čuda. Duhovi đavolski će ići zemaljskim carevima i cijelome svijetu da ih obmanu i podstreknu da se udruže sa sotonom u njegovoj posljednjoj borbi protiv nebeske vladavine. Tako će pomoću ovih oruđa vladari i podanici biti prevareni. Podići će se ljudi koji će tvrditi da su Krist i tražiti čast i obožavanje koje pripada Spasitelju svijeta. Oni će izvršiti čudotvorna liječenja i tvrdit će da su sa neba dobili otkrivenja koja protivrječe svjedočanstvima Svetoga pisma. {VB 507.2}

U završnom činu velike obmane sam sotona će se prikazivati kao Krist. Crkva je dugo tvrdila da čeka na Spasiteljev dolazak kao na ispunjenje svojih nada. Sada će veliki varalica stvoriti utisak kao da je Krist već došao. U raznim krajevima svijeta sotona će se pojaviti među ljudima kao veličanstveno biće blistavog sjaja, koje će biti slično opisu Božjeg Sina u Ivanovom Otkrivenju. (Otkrivenje 1, 13-15.) Slava koja će ga okružavati nadmašivat će sve što je ikada vidjelo smrtno oko. Poklič pobjede će se prolamati zrakom: „Krist je došao! Krist je došao!" Narod će padati ničice pred njim, obožavajući ga, a on će podići ruke i blagoslovit će ih kao što je Krist blagosiljao svoje učenike kada je živio na zemlji. Njegov glas će biti mek i prigušen, ali melodičan. Blagim i saosjećajnim glasom iznosit će neke divne nebeske istine o kojima je Spasitelj govorio. Liječit će bolesti naroda i tvrdit će, gradeći se Kristom, da je subotu promijenio u nedjelju i svima zapovjedio da svetkuju dan koji je on blagoslovio. Reći će da oni koji su uporni u svetkovanju sedmoga dana obešćašćuju njegovo ime, jer odbijaju da slušaju njegove anđele koje je poslao k njima sa svjetlošću i istinom. Ovo će biti silna, skoro neodoljiva obmana. Kao Samarjani koje je prevario Simon vračar, narod će, od maloga do velikog, povjerovati ovoj prijevari i govoriti: „Ovo je velika sila Božja." Djela 8, 10. {VB 507.3}

Ali Božji narod neće biti zaveden. Nauke ovog lažnog Krista nisu u suglasnosti sa Svetim pismom. Njegov blagoslov će biti izrečen nad poštovaocima zvijeri i njene ikone — upravo nad onim ljudima o kojima Biblija kaže da će na njih biti izliven nepomiješani gnjev Božji. {VB 508.1}

Međutim, sotoni neće biti dopušteno da podražava način Kristovog dolaska. Spasitelj je svoj narod opomenuo u ovom pogledu, i tačno opisao svoj dolazak: „Jer će izići lažni kristi i lažni proroci, i pokazat će znake velike i čudesa da bi prevarili ako bude moguće i izabrane ... Ako vam dakle reku: evo ga u pustinji, ne izlazite; evo ga u sobama, ne vjerujte. Jer kao

što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, takav će biti i dolazak sina čovječjega." (Matej 24, 24-27. 31; 25, 31; Otkrivenje 1, 7; 1. Solunjanima 4, 16. 17.) Nemoguće je imitirati ovaj dolazak. On će biti sveopće poznat — svi će ga vidjeti. {VB 508.2}

Samo oni koji revno istražuju Sveto pismo i koji imaju ljubav prema istini, bit će zaštićeni od velike prijevare, koja će zarobiti sav svijet. Pomoću svjedočanstva Svetoga pisma otkrit će oni prerušenog varalicu. Vrijeme probe će doći na sve. Pravi kršćani će se otkriti rešetanjem koje će izazvati ovo iskušenje. Da li je Božji narod danas tako čvrsto utemeljen na njegovoj Riječi da se neće osloniti na svoja čula? Da li će se u ovakvom času odluke oslanjati na Bibliju, samo na Bibliju? Sotona će pokušavati da ih spriječi da se pripreme da bi se mogli održati u onaj dan. On će sve tako udesiti da Božjoj djeci zatvori put, da ih zarobi zemaljskim blagom, natovari teškim u mučnim teretom, da bi srce pretovarili brigama ovoga života i da bi ih dan iskušenja zatekao kao lupež. {VB 508.3}

Pošto će zakon, izdat od raznih kršćanskih vladara protiv onih koji drže Božje zapovijesti, uskratiti im zaštitu vlasti i prepustiti ih onima koji žele njihovu propast, Božji narod će napustiti gradove i sela, skupljat će se po grupama i stanovat će u usamljenim mjestima. Mnogi će naći utočište u brdima. Kao kršćani pijemontskih dolina, učinit će visoke gore svojim svetištima i zahvaljivat će Bogu za utočišta „na stijenama". (Izaija 33, 16.) Ali mnogi iz svih naroda i svih staleža, veliki i mali, bogati i siromašni, crni i bijeli bit će bačeni u najnepravednije i najokrutnije ropstvo. Božji ljubimci će provoditi teške dane, vezani u lance, u zatvoru, osuđeni na smrt, a neki u mračnim i odvratnim ćelijama, prividno prepušteni smrti od gladi. Nijedno uho neće htjeti da čuje njihove vapaje, nijedna ljudska ruka neće biti spremna da im pomogne. {VB 508.4}

Hoće li Bog zaboraviti svoj narod u ovome času iskušenja? Da li je zaboravio vjernoga Noja kada je pretpotopni svijet bio pohođen kaznama? Da li je zaboravio Lota kada je oganj pao s neba da spali gradove u ravnici? Da li je zaboravio Josipa, okruženog neznabošcima u Egiptu? Da li je zaboravio Iliju kada mu je Jezabela zaprijetila sudbinom Balovih proroka? Je li zaboravio na Jeremiju u mračnoj i strašnoj jami? Je li zaboravio na tri hrabra mladića u ognjenoj peći? Ili na Danijela u lavovskoj jami? {VB 509.1}

„Ali Sion reče: Ostavi me Gospod, i zaboravi me Gospod. Može li žena zaboraviti porod svoj da se ne smiluje na čedo utrobe svoje? A da bi ga i zaboravila, ja neću zaboraviti tebe. Gle, na dlanovima sam te izrezao." Izaija 49, 14-16. Gospod nad vojskama je rekao: „Jer tko tiče u vas, tiče u zjenicu oka njegova." Zaharija 2, 8. {VB 509.2}

Iako ih neprijatelji mogu baciti u tamnice, zidovi tamnice, ipak, ne mogu prekinuti vezu između njihovih duša i Krista. Jedan koji poznaje svaku njihovu slabost, koji je upoznat sa svim njihovim iskušenjima, viši je od svih zemaljskih sila; i anđeli će ih posjetiti u njihovim usamljenim ćelijama i donijet će im nebesku svjetlost i mir. Zatvor će biti kao palata jer tu će boraviti oni koji su bogati vjerom, i mračni zidovi će biti osvijetljeni nebeskom svjetlošću

kao tada kad su se Pavao i Sila molili i pjevali pjesme hvale usred noći u tamnici u Filibi. {VB 509.3}

Božji sudovi će pohoditi one koji budu pokušavali da tlače i unište njegov narod. Božje veliko trpljenje prema zlima osmjelilo je ljude da čine zlo, ali njihova kazna, iako tako dugo odgađana, neće zato biti manje sigurna i strašna. „Jer će Gospod ustati kao na gori Ferazimu, razgnjevit će se kao u dolu Gabaonskom, da učini djelo svoje, neobično djelo svoje, da svrši posao svoj, neobičan posao svoj." Izaija 28, 21. Našem milostivom Bogu je kažnjavanje nešto tuđe. „Tako bio ja živ, govori Gospod Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik." Ezehijel 33, 11. Gospod je „milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrđem i istinom. On prašta „bezakonje i nepravde i grijehe". Ipak on ne ostavlja krivca bez kazne. „Gospod je spor na gnjev i velike je moći; ali nikako ne pravda krivca." 2. Mojsijeva 34, 6. 7; Nahum 1, 3. Sa strašnom pravednošću će odbraniti autoritet svog pogaženog zakona. Stroga kazna koja čeka prijestupnike vidi se iz Gospodnjeg oklijevanja da izvrši sud. Narod sa kojim je imao toliko strpljenja, i kojega neće udariti dok on ne bude navršio mjeru nepravde pred Bogom, napokon će morati ispiti čašu gnjeva, nepomiješanog sa milošću. {VB 509.4}

Kada Krist bude završio svoju posredničku službu u svetinji, izlit će se nepomiješani gnjev na one koji se klanjaju zvijeri i slici njenoj i koji su primili njen žig. (Otkrivenje 14, 9. 10.) Zla koja su se izlila na Misir, kada je Bog namjeravao da oslobodi Izrael, slična su po karakteru onim strašnijim i većim kaznama koje će snaći svijet upravo pred konačno oslobođenje Božjeg naroda. Pisac Otkrivenja veli, opisujući ove strašne kazne: „I postaše rane zle i ljute na ljudima koji imaju žig zvijerin i koji se klanjaju slici njezinoj." More je postalo kao „krv od mrtvaca, i svaka duša živa umrije u moru ..." Rijeke i izvori vodeni „postadoše krv". Ma kako da su strašni ovi sudovi, ipak je Božja pravda potpuno opravdana. Božji anđeo kaže: „Pravedan si, Gospode, .. . što si ovo sudio; jer proliše krv svetih i proroka, i krv si im dao da piju, jer su zaslužili." Otkrivenje 16, 2-6. Osuđujući Božji narod na smrt, navukli su na sebe krivicu za njihovu krv, kao da su je prolili svojim rukama. Na isti način Krist je proglasio Jevreje svoga vremena krivima za svu krv svetih, koja je prolivena od Abelovih dana, jer oni su imali isti duh kao i te ubice proroka i htjeli su da izvrše isto djelo. {VB 510.1}

U kazni koja slijedi, suncu će biti data sila „da žeže ljude ognjem. I opališe se ljudi od velike vrućine". Otkrivenje 16, 8. 9. Evo kako proroci opisuju stanje zemlje u to strašno vrijeme: „Opustje polje, tuži zemlja, jer je potrveno žito." „Sva drveta poljska posahnuše, jer nesta radosti između sinova ljudskih." „Sjeme istruhnu pod grudama svojim, puste su žitnice." „Kako uzdiše stoka, kako su se smela goveda, jer nemaju paše ... Usahnuše potoci vodeni, i oganj sažeže paše u pustinji." „I pjesme će crkvene biti ridanje u onaj dan, govori Gospod, bit će mnoštvo mrtvih tjelesa, koja će se svuda šuteći pobacati." Joel 1, 10-12. 17-20; Amos 8, 3. {VB 510.2}

Ova zla neće biti sveopća, jer bi inače svi zemaljski stanovnici bili istrijebljeni. Ipak, ona će biti najstrašniji bič koji je ikada bio poznat smrtnim ljudima. Sve kazne koje su snalazile ljude prije svršetka vremena milosti bile su pomiješane milošću. Kristova krv štitila je grešnike da ne prime punu mjeru kazne za svoje krivice. Ali na posljednjem sudu Božji gnjev će se izliti nepomiješan s milošću. {VB 511.1}

U onaj dan mnogi će poželjeti zaštitu božanske milosti, koju su tako dugo prezirali. „Gle, idu dani, govori Gospod Gospod, kada ću pustiti glad na zemlju, ne glad kruha ni žeđ vode, nego slušanja riječi Gospodnje. I potucat će se od mora do mora, i od sjevera i istoka trčat će tražeći riječ Gospodnju, i neće je naći." Amos 8, 11. 12. {VB 511.2}

Božji narod neće biti pošteđen od stradanja. Ali iako će biti progonjen i zlostavljen, iako će oskudijevati i stradati zbog nestašice hrane, ipak neće izginuti. Bog koji se postarao za Iliju neće mimoići ni jedno od svoje požrtvovne djece. Onaj koji je izbrojio kosu na njihovoj glavi brinut će se za njih, i za vrijeme gladi neće oskudijevati. Dok će zli umirati od gladi i kuge, anđeli će štititi pravedne i zadovoljavati sve njihove potrebe. Onome „tko hodi u pravdi", dato je obećanje: „Hljeb će mu se davati; voda njegova neće nikada presušiti." „Siromahe i uboge, koji traže vode a nje nema, kojima se jezik osušio od žeđi, njih ću uslišiti ja Gospod, ja Bog Izraelov neću ih ostaviti." Izaija 33, 15. 16; 41, 17. {VB 511.3}

„Jer smokva neće cvasti, niti će biti roda na lozi vinovoj; rod će maslinov prevariti, i njive neće dati hrane, ovaca će nestati iz tora, i goveda neće biti u oboru. Ali ću se ja radovati u Gospodu, veselit ću se u Bogu spasenja svojega." Habakuk 3, 17. 18. {VB 511.4}

„Gospod je čuvar tvoj, Gospod je sjen tvoj, on ti je s desne strane. Danju te neće sunce ubiti ni mjesec noću. Gospod će te sačuvati od svakoga zla, sačuvat će dušu tvoju Gospod." „On će te izbaviti iz zamke ptičareve i od ljutoga pomora; perjem svojim osjenit će te, i pod krilima njegovim zaklonit ćeš se; istina je njegova štit i ograda. Nećeš se bojati strahote noćne, strijele koja leti danju, pomora, koji ide po mraku, bolesti, koja u podne mori. Past će pored tebe tisuća i deset tisuća s desne strane tebi, a tebe se neće dotaći. Samo ćeš gledati očima svojim i vidjet ćeš platu bezbožnicima. Jer si ti, Gospode, pouzdanje moje. Višnjega si izabrao sebi za utočište. Neće te zlo zadesiti, i udarac neće dosegnuti do kolibe tvoje." Psalam 121, 5-7; 91, 3-10. {VB 511.5}

Ipak će po ljudskom shvaćanju izgledati da Božji narod mora uskoro zapečatiti svoje svjedočanstvo krvlju, kao što su to nekada učinili mučenici. Sam Božji narod počet će da se plaši da ga je Bog ostavio da padne u ruke svojih neprijatelja. To je vrijeme užasnog duševnog straha. Danju i noću vikat će Bogu za izbavljenje. Zli će likovati i prezrivo im dovikivati: „Gdje je sada vaša vjera? Zašto vas sada Bog ne oslobodi iz naših ruku ako ste stvarno njegov narod?" Ali oni koji čekaju sjetit će se kako su poglavari svećenički i starješine podrugljivo dovikivali Isusu kada je umirao na križu na Golgoti: „Drugima pomaže, a sebi ne može pomoći. Ako je car Izraelov, neka siđe sad s križa pa ćemo ga vjerovati." Matej 27, 42. Kao Jakov, svi će se oni boriti sa Bogom. Njihova lica će

izražavati unutrašnju borbu. Sva lica će poblijediti. Ali oni neće prestajati sa svojim ozbiljnim molitvama. {VB 512.1}

Kad bi ljudi mogli gledati nebeskim pogledom vidjeli bi čete silnih anđela koji okružuju one koji su održali riječ Kristova trpljenja. Sa nježnošću punom saosjećanja gledaju anđeli njihove nevolje i slušaju njihove molitve. Oni čekaju na riječ svoga zapovjednika da ih istrgnu iz opasnosti. Ali treba da čekaju još malo. Božji narod mora da ispije čašu i da bude kršten krštenjem stradanja. Upravo ovo mučno odugovlačenje je najbolji odgovor na njihove molitve. Dok se trude da sa pouzdanjem čekaju na Gospoda da On radi, oni time jačaju svoju vjeru, nadu i trpljenje, što su u svom religioznom životu premalo činili. Ali izabranih radi, skratit će se vrijeme nevolje. „A kamoli Bog neće odbraniti izabranih svojih koji ga mole dan i noć? Kažem vam, da će ih odbraniti brzo." Luka 18, 7. 8. Kraj će doći brže nego što ga ljudi očekuju. Pšenica će se sabrati i vezati u snopove za Božje žitnice, a kukolj će biti prikupljen za oganj uništenja. {VB 512.2}

Vjerni svojoj dužnosti, nebeski stražari i dalje straže. Iako je sveopćom naredbom utvrđeno vrijeme kada treba da se pobiju svi koji drže Božje zapovijesti, ipak će njihovi neprijatelji u nekim slučajevima i prije vremena pokušati da im oduzmu život. Ali nitko neće moći da prođe pored moćnih čuvara koji čuvaju svaku vjernu dušu. Neki će u svom bježanju iz gradova i sela biti napadnuti, ali mačevi koji se budu podignuli protiv njih slomit će se i past će na zemlju kao slamke. Druge će anđeli štititi u obliku ratnika. {VB 512.3}

Bog je u sva vremena pomagao svome narodu i oslobađao ga preko svojih svetih anđela. Nebeska bića su uvijek imala živo učešće u životu i radu ljudi. Anđeli su se pojavljivali u odijelima koja su blistala kao munja ili su dolazili obučeni kao putnici. Anđeli su se javljali u ljudskom obliku Božjim ljudima. U podne su se odmarali pod hrastovima kao da su umorni, prihvatali su gostoljubivost ljudskih domova. Noću su kao vodiči služili zakašljelim putnicima. Svojim rukama su palili vatru na oltaru. Otvarali su tamnička vrata i izvodili na slobodu Božje sluge. Ogrnuti nebeskim sjajem, došli su da odvale kamen sa Spasiteljevog groba. {VB 513.1}

Anđeli se često nalaze na skupovima pravednika u obliku ljudi, i posjećuju skupove zlih, kao što su otišli u Sodom da bi načinili izvještaj o njihovim djelima i utvrdili da li su prekoračili granicu Božjeg strpljenja. Gospod voli milost; i radi nekoliko njih koji mu zaista služe uklanja nesreću i produžuje mir mnoštvu. Koliko malo onih koji griješe protiv Boga znaju da za svoj život imaju da zahvale malom broju vjernih koje oni vole da ismijevaju i ugnjetavaju! {VB 513.2}

Iako vladari ovoga svijeta to ne znaju, ipak na njihovim savjetovanjima anđeli su često vodili riječ. Ljudske su ih oči vidjele; ljudske uši su slušale njihove molbe; ljudska su se usta usprotivila njihovim prijedlozima i ismjehavala njihove savjete; ljudske su ih ruke vrijeđale i zlostavljale. U vjećnicama i sudnicama ovi nebeski vjesnici pokazivali su tačno poznanje ljudske historije; oni su bolje zastupali potlačene negoli njihovi najsposobniji i

najrječitiji zastupnici. Oni su osujetili mnoge namjere i zadržavali zla koja bi mnogo ometala Božje djelo i prouzrokovala mnoga stradanja njegovom narodu. U trenutku opasnosti i nevolje, „anđeli Gospodnji stanuju oko onih koji se njega boje i izbavljuju ih". (Psalam 34, 7.) {VB 513.3}

Sa velikom čežnjom Božji narod očekuje znak dolaska svoga Cara. Kad straže budu upitane: „Stražaru, koje je vrijeme noći?" dat će jasan odgovor: „Dolazi jutro, ali i noć!" Izaija 21, 11. 12. Na oblacima iznad vrhova gora bliješti svjetlost. Uskoro će se otkriti Njegova slava. Sunce pravde uskoro će sinuti. Jutro i noć su već tu — svitanje beskrajnog dana za pravedne i početak vječne noći za zle. {VB 513.4}

Dok oni koji se bore šalju Bogu svoje molitve, zavjesa koja ih dijeli od nevidljivog svijeta izgleda da je skoro uklonjena. Nebesa plamte od svitanja vječnog dana i, slično melodiji anđeoskog zbora, do ušiju dopiru ove riječi: „Stojte čvrsto u svojoj vjernosti! Pomoć dolazi!" Krist, svemoćni Pobjednik, daje svojim umornim borcima krune neprolazne slave, a njegov glas odzvanja sa poluotvorenih vrata: „Gle, ja sam s vama! Ne bojte se! Ja poznajem sve vaše nevolje; nosio sam vaše brige. Vi se ne borite protiv nepobjedivih neprijatelja. Ja sam izvojevao pobjedu vas radi, i u moje ime vi ste više nego pobjednici!" {VB 514.1}

Spasitelj će nam poslati pomoć upravo onda kad nam ona bude potrebna. Put u nebo posvećen je njegovim stopama. Svaki trn koji ranjava našu nogu, ranio je i njegovu. Svaki križ koji smo pozvani da nosimo, nosio je On prije nas. Gospod dopušta borbe da bi dušu pripremio za mir. Vrijeme velike nevolje je strašno ognjeno kušanje za Božji narod; ali to je vrijeme za svakog pravog vjernika da podigne pogled, i vjerom će vidjeti dugu obećanja koja je nad njim. {VB 514.2}

„Tako oni koje iskupi Gospod neka se vrate i dođu u Sion pjevajući, i veselje vječno neka bude nad glavom njihovom; radost i veselje neka zadobiju, a žalost i uzdisanje neka bježi. Ja, ja sam utješitelj vaš; tko si ti da se bojiš čovjeka smrtnoga i sina čovječjega, koji je kao trava? I zaboravio si Boga, Tvorca svojega ... i jednako se bojiš svaki dan gnjeva onoga koji te pritešnjuje kad se sprema da zatire? a gdje je gnjev onoga koji pritješnjuje? Brzo će se oprostiti sužanj, neće umrijeti u jami, niti će biti bez hljeba. Jer sam ja Gospod Bog tvoj, koji raskidam more, da valovi njegovi buče: Gospod nad vojskama ime mi je. Ja ti metnuh u usta riječi svoje i sjenom ruke svoje zaklonih te ..." {VB 514.3}

„Zato, čuj ovo, nevoljni, i pijani, ne od vina. Ovako veli Gospod tvoj, Gospod i Bog tvoj, koji brani svoj narod: evo, uzimam iz tvoje ruke čašu strašnu, talog u čaši gnjeva svojega; nećeš više piti. Nego ću je dati u ruke onima koji te muče, koji govoriše duši tvojoj: sagni se da prijeđemo, i ti si im podmetao leđa svoja da budu kao zemlja i kao ulica onima koji prelaze." Izaija 51, 11-16. 21-23. {VB 514.4}

Božje oko, koje gleda kroz vjekove, bilo je upravljeno na čas odluke koji Božji narod mora da preživi, kad će se zemaljske sile ustremiti protiv njih. Slično prognanim zarobljenicima oni će se bojati smrti od gladi i nasilja. Ali Bog, koji je pred Izraelcima rastavio Crveno more, pokazat će i sada svoju moćnu silu i ukinuti njihovo ropstvo. „Ti će mi biti blago, veli Gospod nad vojskama, u onaj dan kad ja učinim, i bit ću im milostiv, kao što je otac milostiv svome sinu koji mu služi.” Malahija 3, 17. Kad bi krv vjernih Kristovih svjedoka bila prolivena u ovo vrijeme, ona ne bi mogla, kao krv mučenika nekada, biti sjeme koje je posijano da donosi rod za žetvu na Božju slavu. Njihova vjernost ne bi bila svjedočanstvo koje bi druge uvjerilo o istini, jer su se valovi milosti odbili od okorjelih srca da se više nikad ne povrate. Kad bi pravedni sada pali kao plijen svojih neprijatelja, to bi značilo pobjedu za kneza tame. Psalmista veli: „Jer bi me sakrio u kolibi u zlo doba; sklonio bi me pod krovom šatora svojega.” Psalam 27, 5. Krist je rekao: „Hajde, narode moj, uđi u klijeti svoje, i zaključaj vrata svoja za sobom, prikrij se za čas, dokle prođe gnjev. Jer, gle, Gospod izlazi iz mjesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonja njihova.” Izaija 26, 20. 21. Slavno će biti oslobođenje onih koji su strpljivo čekali njegov dolazak i čija su imena zapisana u knjizi života! {VB 515.1}

POGLAVLJE 40.— VELIKO IZBAVLJENJE

Kada zaštita ljudskih zakona bude uskraćena onima koji poštuju Božje zapovijesti, pojavit će se istovremeno u raznim zemljama pokret za njihovo uništenje. Kada se vrijeme označeno u naredbi bude približilo, ljudi će se zavjeriti da istrijebe omraženu sektu. Odlučit će da preko noći izvrše odlučni napad, koji će zauvijek ušutkati glas neslaganja i prijekora. {VB 516.1}

Božji narod — neki u tamničkim ćelijama, a drugi sakriveni u usamljenim skloništima po šumama i gorama — još uvijek vapi za Božjom zaštitom, dok se svuda grupe oružanih ljudi, podstrekavane od četa zlih anđela, pripremaju za smrtonosno djelo. I upravo sada, u času krajnje opasnosti, umiješat će se Bog Izraelov da izbavi svoje izabrane. Gospod je rekao: „Pjevat ćete kao noću uoči praznika, i veselit ćete se od srca kao onaj koji ide... na goru Gospodnju, k stijeni Izraelovoj. I Gospod će pustiti da se čuje slava glasa njegova, i pokazat će kako maše rukom svojom s ljutim gnjevom i plamenom ognjenim koji proždire, s raspom i sa silnijem daždom i s gradom.” Izaija 30, 29. 30. {VB 516.2}

Sa usklicima pobjede, sa ruganjem i proklinjanjem polaze čete zlikovaca da se bace na svoj plijen; ali, gle, na zemlju pada gusti mrak, tamniji od najtamnije noći. Tada se preko cijelog neba pojavljuje duga, odsjajujući slavom sa Božjeg prijestola, i kao da okružuje svaku grupu onih koji se mole. Razbješnjele gomile odjednom se zaustavljaju. Njihovi podrugljivi uzvici umukoše. Oni zaboravljaju na svoje žrtve. Sa strašnim predosjećajem gledaju u simbol Božjega zavjeta i žele da se što prije uklone od njegovog silnog sjaja. {VB 516.3}

Božji narod čuje jasan, zvučan glas, koji kaže: „Pogledajte!” Podigavši oči prema nebu, oni vide dugu obećanja. Crni, prijeteći oblaci, koji su prekrivali nebeski svod rastavljaju se i kao nekada Stjepan, oni gledaju netremice u nebo i vide Božju slavu i Sina čovječjega gdje sjedi na svome prijestolu. Na njegovoj Božanskoj pojavi primjećuju tragove njegovog poniženja, a sa njegovih usana čuju molbu koju upućuje svome Ocu pred svetim anđelima: „Hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja.” Ivan 17, 24. I opet se čuje zvučan, pobjedonosan glas, koji govori: „Evo ih! dolaze! sveti, nevini i čisti. Oni su održali riječ moga trpljenja; oni će živjeti među anđelima”, a blijede drhtave usne onih koji su se čvrsto držali svoje vjere izgovaraju uzvik pobjede. {VB 516.4}

Upravo je ponoć kada Bog otkriva svoju moć da oslobodi svoj narod. Sunce se pojavljuje u svom punom sjaju. Znaci i čudesa redaju se brzo jedno za drugim. Grešnici gledaju sa strahom i zaprepaštenjem na ove prizore, dok pravednici sa svečanom radošću posmatraju znake svoga oslobođenja. U prirodi izgleda kao da je sve izvan svoga reda. Rijeke prestaju da teku. Mračni, teški oblaci penju se i sudaraju. Usred gnjevnog neba vidi se jedno mjesto neopisive slave, odakle dolazi Božji glas kao glas mnogih voda, govoreći: „Svrši se!” Otkrivenje 16, 17. {VB 517.1}

Ovaj glas potresa nebesa i zemlju. Događa se strašan zemljotres, kakav „nikad ne bi otkako su ljudi na zemlji, toliko tresenje, tako veliko”. (Otkrivenje 16, 17. 18.) Izgleda kao da se nebo otvorilo i zatvorilo. Slava sa Božjeg prijestola čini se da odsijeva kao munja. Gore se tresu kao trska na vjetru, a odva-ljene stijene padaju na sve strane. Čuje se tutnjava bure koja dolazi. More udara pomamno. Čuje se urlanje oluje kao glas demona kada kreću na uništavanje. Cijela zemlja se diže i nadima kao morski valovi. Njena površina puca. Izgleda da njeni temelji popuštaju. Planinski lanci tonu. Nastanjeni otoci iščezavaju. Morske luke koje su po zlu postale kao Sodoma nestaju u razbješnjelim valovima. Babilon veliki spomenu se pred Bogom „da mu da čašu vina ljutoga gnjeva svojega”. (Otkrivenje 16, 19. 20.) Strašan grad, „veliki kao glava”, dovršava ovo razaranje. (Stih 20). Najponosniji gradovi na zemlji postaju gomila ruševina. Raskošne palate, na koje su velikani ovoga svijeta rasipali svoja bogatstva da se proslave, raspadaju se pred njihovim očima. Zidovi tamnica se ruše, a Božji narod, koji [je zbog svoje vjere bio tamo zatvoren, oslobođen je. {VB 517.2}

Grobovi se otvaraju, i „mnogi od onih koji spavaju u prahu zemaljskom ustaju, jedni za život vječni, a drugi na sramotu i prijekor vječni”. (Danijel 12, 2.) Svi koji su umrli sa vjerom u treću anđeosku vijest izlaze proslavljeni iz svojih grobova, da čuju zavjet Božjeg mira, zajedno sa onima koji drže njegov zakon. A i oni „koji ga probodoše” (Otkrivenje 1, 7), kao i oni koji su se rugali Kristovim samrtnim mukama i ismijavali ga, i najogorčeniji protivnici njegove istine i njegovog naroda ustaju da ga vide u njegovoj slavi i da vide počasti koje će se dati vjernima i poslušnima. {VB 518.1}

Gusti oblaci još pokrivaju nebo, ali tu i tamo probija sunce kao Jehovino oko osvete. Razjarene munje paraju nebo uvijajući zemlju u plameni ogrtač. Iznad strašne tutnjave gromova, tajanstveni i strašni glasovi objavljuju sudbinu grešnika. Svi neće razumjeti izgovorene riječi, ali lažni učitelji će ih dobro razumjeti. Oni koji su do maločas bili još tako bezbrižni, tako hvalisavi i prkosni, koji su likovali u svojoj okrutnosti prema narodu koji drži Božje zapovijesti, sada su preneraženi, savladani i drhte od straha. Njihova kuknjava se čuje iznad huke elemenata. Demoni priznaju Kristovo božanstvo i drhću pred njegovom moći, dok ljudi preklinju za milost i od straha puze po prahu. {VB 518.2}

Proroci su u staro doba uskliknuli kada su u svetom viđenju posmatrali dan Gospodnji: „Ridajte, jer je blizu dan Gospodnji; doći će kao pustoš od Svemogućega.” Izaija 13, 6. „Uđi u stijenu i sakrij se u prah od straha Gospodnjega i od slave veličanstva njegova. Ponosite oči čovječje ponizit će se, i visina ljudska ugnut će se, a Gospod će sam biti uzvišen u onaj dan. Jer će doći dan Gospoda nad vojskama na sve ohole i ponosite i na svakoga koji se podiže, te će biti poniženi.” „Tada će baciti čovjek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne, koje načini sebi da im se klanja, krticama i slijepim miševima, i ulazit će u rasjeline kamene i u pećine kamene od straha Gospodnjega i od slave veličanstva njegova, kad ustane da potre zemlju.” Izaija 2, 10-12. 20. 21. {VB 518.3}

Kroz pukotinu u oblacima blista zvijezda čiji je sjaj četvorostruko jači zbog tame koja je okružuje. Ona vjernima obećava nadu i radost, a prijestupnicima Božjeg zakona strogost i gnjev. Oni koji su za Krista sve žrtvovali sada su sigurni, skriveni kao u sjenci Gospodnjoj. Oni su okušani, i pred svijetom i protivnicima istine dokazali su svoju vjernost prema Onome koji je umro za njih. Divno preobraženje se dogodilo na onima koji su do same smrti sačuvali svoju čistotu. Oni su iznenada oslobođeni od mračnog i strašnog gnjeva ljudi pretvorenih u demone. Njihova lica, nedavno još blijeda, zabrinuta i iscrpljena, sada su ozarena divljenjem, vjerom i ljubavlju. Njihovi glasovi se podižu u radosnoj i pobjedonosnoj pjesmi: „Bog nam je utočište i sila, pomoćnik koji se u nevoljama brzo nalazi. Zato se nećemo bojati ako bi se i zemlja uskolebala, i gore se prevalile u srce morima. Neka buči i kipi voda njihova; nek se planine tresu od vala njihovih." Psalam 46, 1-3. {VB 518.4}

Dok se ove riječi svetog povjerenja dižu ka Bogu, oblaci se povlače i ukazuje se zvjezdano nebo u neizrecivoj ljepoti na-suprot mračnom i gnjevnom svodu na objema stranama. Slava nebeskoga grada blista kroz otvorena vrata. Tada se na nebu pojavljuje ruka koja drži dvije sastavljene ploče. Prorok kaže: „I nebesa oglasiše pravdu njegovu, jer je taj sudija Bog." Psalam 50, 6. Ovaj sveti zakon, Božja pravda, koji je usred grmljavine i plamena objavljen sa Sinaja da bude vodič života, sada se otkriva ljudima kao mjerilo suda. Ruka otvara ploče, i vide se propisi Deset zapovijesti, kao da su pisani plamenim perom. Riječi su tako jasne da ih svi mogu čitati. Sjećanje se budi, tama nevjerovanja i krivovjerstva iščezava iz svakog srca, a deset kratkih, razumljivih, značajnih Božjih riječi stoji pred očima svih stanovnika zemlje. {VB 519.1}

Nemoguće je opisati strah i očajanje onih koji su gazili svete Božje propise. Gospod im je dao svoj zakon; oni su mogli sa njime da usporede svoj karakter i upoznaju svoje grijehe dok je još bilo prilike za pokajanje i popravljanje. Ali oni su, da bi stekli naklonost svijeta, uklonili njegove propise i učili druge da ih prestupaju. Nastojali su da prisile Božji narod da oskvrni njegovu subotu. Sada su oni osuđeni onim zakonom koji su prezirali. Sa strašnom sigurnošću uviđaju da nemaju nikakvog opravdanja. Sami su izabrali kome će služiti i kome će se klanjati. „Tada ćete se obratiti, i vidjet ćete razliku između pra-vednika i bezbožnika, između onoga koji služi Bogu i onoga koji mu ne služi." Malahija 3, 18. {VB 519.2}

Neprijatelji Božjeg zakona, od svećenika pa sve do najmanjeg među njima, imaju sada novi pojam o istini i dužnosti. Suviše kasno uviđaju da je subota četvrte zapovijesti pečat živoga Boga. Suviše kasno postaju svjesni prave prirode svog lažnog dana odmora i pjeskovitog tla na kome su zidali. Sada im je jasno da su se borili protiv Boga. Vjerski učitelji su vodili duše u propast tvrdeći da ih vode vratima raja. Ne ranije, nego tek na dan konačnog obračuna moći će shvatiti kako je velika odgovornost ljudi u svetoj službi i kako su strašne posljedice njihove nevjernosti. Samo u vječnosti moći ćemo pravilno da procijenimo gubitak ma i jedne jedine duše. Strašna će biti sudbina onoga kome će Bog reći: „Idi od mene, zli slugo!" {VB 519.3}

Božji glas čuje se sa neba, objavljujući dan i čas Kristovog dolaska i proglašava vječni zavjet sa svojim narodom. Kao udarci najjačeg groma prolamaju se njegove riječi nad zemljom. Božji Izrael stoji i sluša sa očima uprtim gore. Njihova lica su rasvijetljena njegovom slavom i sijaju kao lice Mojsijevo kada je silazio sa Sinaja. Grešnici ne mogu u njih gledati. I kada bude izrečen blagoslov nad onima koji su poštovali Gospoda svetkovanjem njegove subote, čuje se snažan uzvik pobjede. {VB 520.1}

Ubrzo se na istoku pojavljuje mali crni oblak, veličine kao pola čovječjeg dlana. To je oblak koji okružava Spasitelja i koji iz daleka izgleda kao da je uvijen u mrak. Božji narod zna da je to znak Sina čovječjega. U svečanoj tišini oni netremice gledaju u njega kako se približava zemlji i postaje sve jasniji i ljepši, dok ne postane kao veliki bijeli oblak, čija je osnovica nalik na oganj koji proždire, a nad kojim lebdi duga zavjeta. Isus ide naprijed kao moćni pobjednik. On sada ne dolazi kao čovjek patnje, da ispije gorku čašu sramote i muka, nego kao pobjednik na nebu i na zemlji, da sudi živima i mrtvima. „Vjeran i istinit, i sudi po pravdi svojoj." „I vojske nebeske prate ga." Otkrivenje 19, 11. 14. Sa himnama nebeskih melodija, sveti anđeli, ogromno i nebrojeno mnoštvo, prate ga na njegovom putu. Nebeski svod izgleda kao da je prepun bića koja svijetle, „deset hiljada po deset hiljada, i hiljade hiljada". Nijedno ljudsko pero ne može da opiše ovaj prizor; nijedan um smrtnoga čovjeka nije sposoban da shvati njegovu slavu. „Slava njegova pokri nebesa, i zemlja se napuni hvale njegove. Svjetlost mu bijaše kao sunce." Habakuk 3, 3. 4. Kad živi oblak dođe bliže, svako oko vidi Kneza života. Trnov vijenac ne ruži više njegovu uzvišenu glavu; na njegovom svetom čelu počiva dijadem slave. Njegovo lice svijetli jače od blistavog podnevnog sunca. „I ima na haljini, na bedru svome, ime napisano: Car nad carevima L Gospodar nad gospodarima." Otkrivenje 19, 16. {VB 520.2}

Pred njegovom prisutnošću „sva su lica poblijedjela". One koji su odbacili Božju milost obuzima strah vječnog očajanja. Srce se rastopi, koljena udaraju jedno o drugo ... i lica su svima, pocrnjela." Jeremija 30, 6; Nahum 2, 10. Pravednici uzvikuju drhćući: „I tko može opstati?" Pjesma anđela prestaje, i nastaje vrijeme svečane tišine. Tada se čuje Isusov glas koji govori: „Dosta ti je moja blagodat." Lica pravednika se ozaruju, i radost ispunjava svako srce, a anđeli približavajući se sve više zemlji opet počinju da pjevaju sve glasnije i glasnije. {VB 521.1}

Car nad carevima se spušta na oblaku, okružen ognjenim plamenom. Nebesa se uvijaju kao svitak, zemlja drhti pred Njim, a sve gore i otoci se pokreću sa svoga mjesta. „Ide Bog naš, i ne šuti; pred njim je oganj koji proždire, oko njega je bura velika. Doziva nebo ozgo i zemlju, da sudi narodu svome." Psalam 50, 3. 4. {VB 521.2}

„I carevi zemaljski i bol jari, i bogati i vojvode, i silni, i i svaki rob, i svaki slobodnjak sakriše se po pećinama i kamenjarima gorskim; i govorahu gorama i kamenju; padnite na nas i sakrijte, nas od lica Onoga što sjedi na prijestolu i od gnjeva Jagnjetova. Jer dođe veliki dan gnjeva njegova, i tko može ostati?" Otkrivenje 6, 15-17. {VB 521.3}

Podrugljivo ismije van je je prestalo. Ušutjele su usne koje su lagale. Umukla je zveka oružja i ratna vika" u graji, i odi-jelo u krv uvaljano". (Izaija 9, 5.) Ništa se sada ne čuje osim glas molitve i jauk plača i naricanja. Sa usana onih koji su se malo prije rugali otima se uzvik: „Jer dođe veliki dan gnjeva njegova, i tko može ostati?" Grešnici više vole da na njih padnu gorske stijene nego da sretnu lice Onoga koga su prezirali i odbacili. {VB 521.4}

Oni poznaju taj glas koji prodire do ušiju mrtvih. Koliko^ puta ih je njegov blagi i nježni glas pozivao na pokajanje! Koliko puta su ga čuli u dirljivim molbama prijatelja, brata, Otkupitelja! Onima koji su odbacili njegovu milost neće biti nijedan drugi glas tako težak i pun osude kao onaj koji je tako dugo preklinjao: „Vratite se, vratite se sa zlih puteva svojih, jer zašto da mrete?" Ezehijel 33, 11. 9. O, kad bi to njima bio glas. tuđinca! Isus kaže: „Što zvah, ali ne htjeste, pružah ruku svoju, ali nitko ne mari, nego odbaciste svaki savjet moj i karanja mojega ne htjeste primiti." Priče 1, 24. 25. Ovaj glas budi sjećanja koja bi oni htjeli rado da izbrišu — prezrene opomene, odbijene pozive i necijenjena preimućstva. {VB 521.5}

Tu su oni koji su se rugali Kristu u njegovom poniženju. Sa neodoljivom snagom dolaze im na pamet riječi Mučenika kada je na zaklinjanje poglavara svećeničkog svečano izjavio: „Odsele ćete vidjeti Sina čovječjega gdje sjedi s desne strane Sile, i ide na oblacima nebeskim." Matej 26, 64. Sada ga oni .gledaju u njegovoj slavi, i još će ga vidjeti kada sjedi sa desne strane Veličine. {VB 522.1}

Oni koji su se rugali njegovim riječima da je Božji Sin, sada su nijemi. Tu je oholi Herod koji se podsmijevao njegovom carskom imenu i zapovjedio vojnicima koji su se rugali da ga krunišu za cara. Tu su oni isti ljudi koji su bezbožničkim rukama navukli na njega crvenu haljinu, na njegovo sveto čelo stavili trnjev vijenac, a u njegove ruke podrugljivu palicu, i koji su se pred njim klanjali izgovarajući bogohulne riječi. Ljudi koji su udarali i pljuvali Cara života sada se kriju od njegovog prodirućeg pogleda i žele da pobjegnu od velike slave njegove prisutnosti. Oni koji su njegove ruke i noge prikovali klinovima, i vojnik koji je probo njegova rebra; gledaju ove znake sa strahom i grižnjom savjesti. {VB 522.2}

Sa užasnom jasnoćom sjećaju se svećenici i starješine događaja na Golgoti. Sa jezom i užasom sjećaju se kako su sotonskom radošću vrtjeli glavama i dobacivali mu: „Drugima pomože, a sebi ne može pomoći. Ako je car Izraelov, neka siđe sad s križa, pa ćemo ga vjerovati. On se uzdao u Boga: neka mu pomogne sad, ako mu je po volji." Matej 27, 42. 43. {VB 522.3}

Živo se sjećaju Spasiteljeve priče o vinogradarima koji su odbili da predaju svome gospodaru rod vinograda, koji su zlostavljali njegove sluge i njegovog Sina ubili. Sjećaju se također i riječi koje su sami izgovorili: Gospodar vinograda „zločince će zlom smrti pomoriti". (Matej 21, 41.) U grijehu i kazni tih nevjernih ljudi svećenici i starješine vide svoj vlastiti postupak i svoju ličnu pravednu osudu. I sada se čuje uzvik samrtnog straha. Glasnije od uzvika: „Raspni ga! Raspni ga!" koji je od-zvanjao ulicama Jeruzalema,

odjekuje strašan i očajnički jauk: „On je Sin Božji! On je pravi Mesija!” Oni gledaju da pobjegnu od prisutnosti Cara nad carevima. Uzalud pokušavaju da se sakriju u dubokim pećinama zemlje, koje su se stvorile uslijed poremećaja elemenata u prirodi. {VB 522.4}

U životu svih onih koji odbacuju istinu ima trenutaka kada se savjest probudi, kada sjećanje iznosi mučne uspomene života punog licemjerstva, a dušu muči uzaludno kajanje. Ali šta je to sve prema grižnji savjesti onoga dana, kada „dođe čega se bojite”, kada „pogibao vaša kao oluja dođe”. (Priče 1, 27.) Oni koji su odlučili da ubiju Krista i njegov vjeran narod, sada vide slavu koja je na njima. Usred svoje strahote oni čuju glasove svetih u radosnom slavopoju: „Gle, ovo je Bog naš, njega čekasmo, i spasit će nas.” Izaija 25, 9. {VB 523.1}

Usred ljuljanja zemlje, sijevanja munja i tutnjave gromova glas Božjega Sina poziva svete koji spavaju. On baca pogled na grobove pravednika i tada, podižući svoje ruke prema nebu, uzvikuje: „Probudite se, probudite se, probudite se, vi koji spavate u prahu, i ustanite!” Po cijeloj zemlji mrtvi će čuti ovaj glas, i oni koji ga čuju oživjet će. I cijela zemlja odzvanja od koraka ogromnog mnoštva iz svakog plemena, koljena, jezika i naroda. Oni dolaze iz tamnice smrti, obučeni besmrtnom slavom, kličući: „Gdje ti je, smrti, žalac? Gdje ti je, pakle, pobjeda?” 1. Kor. 15, 55. A živi pravednici i uskrsli sveti sjedinjuju svoje glasove u dug, radostan poklič pobjede. {VB 523.2}

Svi izlaze iz svojih grobova isti po rastu kao kad su bili sahranjeni. Adam, koji stoji u sredini uskrslog mnoštva, naročito je visok i veličanstvenog izgleda, po rastu samo malo niži od Božjega Sina. Njegov stas pokazuje upadljivu suprotnost prema ljudima kasnijih pokoljenja; tu se vidi koliko se ljudski rod degenerirao. Ali svi ustaju u svježini i snazi vječne mladosti. U početku čovjek je bio stvoren po Božjem obličju, ne samo po karakteru nego i po obliku i izgledu. Grijeh je izopačio božansku sliku u čovjeku i skoro je izbrisao. Ali Krist je došao da opet uspostavi ono što je izgubljeno. On će preobraziti naše poniženo tijelo i učinit će ga sličnim svome proslavljenom tijelu. Smrtno, propadljivo tijelo, lišeno ljepote, nekada opoganjeno grijehom postaje savršeno, lijepo i besmrtno. Sve mane i nedostaci su ostali u grobu. Pošto će imati pristup ka drvetu života u za dugo izgubljenome Edemu, otkupljeni će rasti do pune visine ljudskoga roda u njegovoj prvobitnoj slavi. Posljednji preostali tragovi prokletstva grijeha bit će uklonjeni, a Kristovi vjerni će se pojaviti u slavi Gospoda, našega Boga, po duhu, duši i tijelu odsjajujući savršenu sliku svoga Gospoda. O divnoga li otkupljenja o kome se mnogo govorilo, koje se dugo očekivalo, mnogo željelo, ali nikada potpuno razumjelo! {VB 523.3}

Živi pravednici su „ujedanput, u trenuću oka” preobraženi. Na Božji glas oni su proslavljeni; sada su postali besmrtni i sa uskrslim svetima su uzeti u susret Gospodu na nebo. Anđeli sakupljaju „izabrane svoje od četiri vjetra, od kraja zemlje do kraja neba”. (Marko 13, 27.) Malu djecu sveti anđeli odnose u naručje njihovim majkama. Prijatelji koje

je smrt dugo rastavljala, opet su sjedinjeni da se više ne rastanu, i sa pjesmama radosti penju se zajedno u Božji grad. {VB 524.1}

Sa svake strane kola od oblaka nalaze se krila, a pod njima su živi točkovi, i čim se kola krenu, točkovi viču: „Svet", i krila, dok se okreću, viču: „Svet", i pratnja anđela viče: „Svet", svet, svet je Gospod Bog Svedržitelj!" I dok se kola kreću ka Novome Jeruzalemu, izbavljeni kliču: „Aleluja!" {VB 524.2}

Prije ulaska u sveti grad Spasitelj daje svojim sljedbenicima pobjednička odlikovanja i odijeva ih znacima njihovog carskog dostojanstva. Sjajni redovi su postavljeni u obliku otvorenog četverokuta oko Njihovog cara, čiji je veličanstveni stas mnogo viši od stasa svetih i anđela, a lice mu zrači neiskazanom ljubavlju. Svaki je pogled ovog nebrojenog mnoštva spasenih uprt u Njega; svako oko gleda slavu Onoga „koji bješe nagrđen u licu mimo svakoga čovjeka i u stasu mimo sinove čovječje." (Izaija 52, 14.) Na glave pobjednika Isus stavlja svojom vlastitom desnicom krunu slave. Za svakog ima jedna kruna, koja nosi njegovo lično „novo ime" (Otkrivenje 2, 17), i natpis: „Svet Gospodu!" Svakoj ruci se daje pobjednička palma i blistava harfa. A onda, na znak anđela koji daje ton, svaka ruka vješto udara u žice harfe izmamljujući iz njih slatku muziku, bogate melodične akorde. Svako srce podrhtava od neizrecive miline, svaki glas se podiže u pjesmi zahvalnost: „Onome koji nas ljubi i umi nas od grijeha naših krvlju svojom; i učini nas careve i svećenike Bogu i Ocu svome, tome slava i država u vijek vijeka, Amen!" Otkrivenje 1, 5. 6. {VB 524.3}

Pred spasenima stoji sveti grad. Isus širom otvara biserna vrata, i narod koji je održao istinu ulazi u njega. Tamo oni vide Božji raj, Adamovu domovinu dok još nije zgriješio. Tada se čuje glas divniji od svake glazbe koju je ikada čulo smrtno uho: „Vaša borba je završena!" „Hodite, blagosloveni Oca mojega, primite carstvo koje vam je pripravljeno od postanja svijeta." {VB 524.4}

Sada se ispunjava Spasiteljeva molitva za svoje učenike: „Hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja." Krist predstavlja Ocu otkupljene svojom krvlju, „bez grijeha i bez mane... pred slavom svojom u radosti" i govori „Evo mene i djece koju si mi dao." „One koje si mi dao sačuvah!" O, divne li spasonosne ljubavi! O kakve li radosti kada vječni Otac, gleda-jući otkupljene, bude opet vidio svoje obličje, kada bude vidio da je uklonjena neskladnost koju je grijeh prouzrokovao, njegovo prokletstvo izbrisano, i čovjek opet doveden u potpuni sklad sa Bogom! {VB 525.1}

Sa neizrecivom ljubavlju Isus pozdravlja svoje vjerne u „radosti njihovog Gospodara". Spasiteljeva radost je u tome što u carstvu slave1 vidi duše koje su spasene njegovim stradanjem i poniženjem. A otkupljeni će učestvovati u njegovoj radosti kada među spasenima ugledaju one koje su svojim molitvama, svojim radom i požrtvovanom ljubavlju zadobili za Krista. Sakupljeni oko velikog bijelog prijestola, njihova će srca biti ispunjena neiskazanom radošću kada budu ugledali one koje su zadobili za Krista i kada budu vidjeli

da su oni zadobili druge, a ovi opet druge, tako da su svi dovedeni u luku mira da tu polože svoje krune pred Isusove noge i da ga slave u beskrajna vremena vječnosti. {VB 525.2}

Kad spaseni budu pozdravljeni dobrodošlicom u Božjem gradu, zrakom se prolama radostan uzvik ushićenja i slavljenja Boga. Sada se susreću prvi i drugi Adam. Božji Sin stoji sa raširenim rukama da dočeka oca našeg roda — biće koje je On stvorio, koje je sagriješilo protiv svoga Stvoritelja, i zbog čijeg grijeha Spasitelj nosi znake raspeća. Kada Adam ugleda tragove strašnih klinova, on ne pada na grudi svoga Gospoda, nego se ponizno baca pred njegove noge kličući: „Dostojno, dostojno je Jagnje što je zaklano!" Spasitelj ga nježno podiže i poziva ga da opet baci svoj pogled na Edem iz kojega je tako dugo bio izagnan. {VB 525.3}

Poslije njegovog izgnanstva iz Edema, Adamov život na zemlji bio je ispunjen tugom. Svaki uveli list, svaka prinešena žrtva, svako nesavršenstvo u prirodi koja je nekad bila tako lijepa, svaka mrlja u čovjekovom karakteru podsjećala ga je stalno na njegov grijeh. Strašan je bio bol kajanja kada je vidio kako se bezakonje umnožava, i kada je na svoje opomene dobijao kao odgovor samo prebacivanje da je on prouzrokovao grijeh. Sa strpljivom poniznošću podnosio je, skoro hiljadu godina, kaznu svoga prijestupa. Iskreno se kajao za svoj grijeh i uzdao se u zasluge obećanog Spasitelja, i tako je umro u nadi ha uskrsenje. Božji Sin je otkupio čovjekov neuspjeh i pad, i sada Adam, kroz djelo očišćenja, opet dobiva svoju prvu vlast. {VB 525.4}

Izvan sebe od radosti, on posmatra drveće koje mu je nekada pružalo radost — isto drveće sa kojega je brao rod u da-nima svoje nevinosti i sreće. Vidi loze koje su njegovale njegove vlastite ruke, isto cvijeće koje je nekada sa ljubavlju gajio. Njegov duh shvaća svu stvarnost prizora. Razumije da je ovo zbilja obnovljeni Edem, samo sada još mnogo ljepši nego kada je bio iz njega izagnan. Spasitelj ga vodi drvetu života, uzabira divan plod i nudi mu da jede. On gleda oko sebe i vidi mnoštvo iz svoje spasene porodice u Božjem raju. Tada polaže svoju sjajnu krunu pred Isusove noge i, bacivši se na njegove grudi, zagrli Otkupitelja. Uzima u ruke zlatnu harfu i nebeskim svodom odjekuje pobjedonosna pjesma: „Dostojno, dostojno, dostojno je Jagnje što je zaklano, i opet živi!" Adamova porodica prihvaća melodiju i, polažući svoje krune pred Spasiteljeve noge, svi se klanjaju pred Njim dajući mu slavu. {VB 526.1}

Ovo ponovno sjedinjenje posmatraju anđeli koji su plakali kada je Adam pao i radovali se kada se Isus, poslije svoga uskrsnuća, uznio na nebo, otvorivši izlaz iz groba svima koji će vjerovati u Njega. Sada oni vide djelo spasenja dovršeno i sjedinjuju svoje glasove u pjesmi zahvalnosti. {VB 526.2}

Na kristalnome moru pred prijestolom — na tom staklenom moru, koje tako odsjajuje slavom Božjom da izgleda kao da je pomiješano ognjem — stoji sakupljeno mnoštvo onih „što pobijediše zvijer i ikonu njezinu, i žig njezin, i broj imena njezina". Sto četrdeset i četiri hiljade, koji su otkupljeni od ljudi, stoje na gori Sionu sa Jagnjetom, „imajući harfe Božje", i

kao glas mnogih voda, kao glas velike grmljavine čuje se „glas svirača harfi kad udaraju u harfe svoje". „I pjevahu novu pjesmu" pred prijestolom, pjesmu koju nitko ne može naučiti, osim onih sto i četrdeset i četiri hiljade. To je pjesma Mojsijeva i Jagnjetova, pjesma oslobođenja. Nitko osim onih sto i četrdeset i četiri hiljade ne može naučiti tu pjesmu, jer je to pjesma njihovog iskustva — takvoga iskustva kakvog nijedna druga grupa nije nikada imala. „Oni idu za Jagnjetom kud god ono pođe." Uzeti sa zemlje između živih, oni se računaju kao „prvenci Bogu i Jagnjetu". (Otkrivenje 15, 2. 3; 14, 1-5.) „Ovo su koji dođoše od nevolje velike"; oni su pretrpjeli vrijeme nevolje kakvo nikada nije bilo na zemlji otkako je ljudi; pretrpjeli su strah Jakovljevih muka. Za vrijeme posljednjeg izlijevanja Božjih sudova bili su bez Posrednika. Ali oni su oslobođeni, jer „opraše haljine svoje i ubijeliše haljine svoje u krvi Jagnjetovoj". „I u njihovim ustima ne nađe se prijevara, jer su bez mane pred Bogom." (Otkrivenje 14, 5.) „Zato su pred prijestolom Božjim i služe mu dan i noć u crkvi njegovoj; i Onaj što sjedi na prijestolu uselit će se u njih." Oni su vidjeli zemlju opustošenu glađu, kugom i suncem koje je silnom žegom peklo ljude, a i sami su pretrpjeli patnje, glad i žeđ. Ali „više neće ogladnjeti ni ožednjeti, i neće na njih pasti sunce, niti kakva vrućina. Jer Jagnje, koje je nasred prijestola, past će ih, i uputit će ih na izvore žive vode; i Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovih." Otkrivenje 7, 14-17. {VB 526.3}

U sva vremena su Spasiteljevi izabranici bili odgajani i poučavani u školi nevolja. Oni su na zemlji hodili uskom stazom. Očistili su se u peći nevolje. Radi Isusa su podnosili napade, mržnju i klevete. Išli su za njim kroz žestoke borbe; podnosili su samoodricanje i preživljavali gorka razočaranja. Iz svog vlastitog mučnog iskustva upoznali su zlo grijeha, njegovu moć i njegove kobne posljedice i sa odvratnošću su gledali na nj. Svijest o neizmjernoj žrtvi koja je prinesena za njihovo ozdravljenje čini ih malim u njihovim vlastitim očima i ispunjava njihova srca zahvalnošću i hvalom koju oni koji nisu nikada zgriješili ne mogu razumjeti. Oni mnogo ljube jer im je mnogo oprošteno. Pošto su bili učesnici Kristovih muka, sada mogu da učestvuju u njegovoj slavi. {VB 527.1}

Božji nasljednici su došli iz zatvora, sa lomača, iz šupa, podzemnih pećina, sa gubilišta, sa planina, iz pustinja, i morskih dubina. Na zemlji su hodili „u sirotinji, u nevolji, u sramoti". Milioni su sišli u grob žigosani sramotom, zato što su se odlučno protivili da popuste obmanjivim zahtjevima sotone. Ljudski sudovi su ih ubrajali u najgore zločince. Ali sada je „sudija Bog". (Psalam 50, 6.) Sada su zemaljske presude oborene. „Sramotu naroda svojega ukinut će." Izaija 25, 8. „I oni će se prozvati narod sveti, iskupljenici Gospodnji." Izaija 62, 12. On je odredio da im da „nakit mjesto pepela, ulje radosti mjesto žalosti, odijelo za pohvalu mjesto duha tužnoga". (Izaija 61, 3.) Oni nisu više bijedni, mučeni, rasuti i ugnjetavani. Od sada će uvijek biti sa Gospodom. Sada stoje pred prijestolom, odjeveni u skupocjene haljine, kakve nikada nisu nosili ni najugledniji ljudi na zemlji. Ukrašeni su divnim krunama, kakve nisu nikada stavljene na čela zemaljskih vladara. Dani bola i plača za uvijek su prošli. Car slave je obrisao suze sa svih lica; uklonjen je svaki uzrok bola. Pod lelujavim palminim granama odjekuju sada jasne, milozvučne i skladne pjesme zahvalnosti.

Svi glasovi prihvaćaju melodiju, i uskoro pod nebeskim svodom zaori himna: „Spasenje Bogu našemu, koji sjedi na prijestolu, i Jagnjetu!” A svi nebeski stanovnici odgovaraju u zboru: „Amen, blagoslov i slava i premudrost i hvala i čast i sila i jačina Bogu našemu u vijek vijeka!” Otkrivenje 7, 10. 12. {VB 527.2}

U ovome životu samo počinjemo razumijevati divno djelo .spasenja. Našim ograničenim razumom možemo najpažljivije posmatrati sramotu i slavu, život i smrt, pravednost i milost koje su se susrele na križu, pa ipak ni najvećim naporom naših duševnih snaga ne možemo shvatiti njegovo potpuno značenje. Dužinu i širinu, visinu i dubinu spasonosne ljubavi čovjek može samo donekle razumjeti. Plan spasenja neće otkupljeni potpuno shvatiti ni onda kada budu gledali kao što su viđeni, i kada budu poznali kao što su poznati; kroz vječna vremena njihovom zadivljenom i ushićenom duhu neprestano će se otkrivati nove istine. Iako je došao kraj zemaljskim brigama, patnjama i iskušenjima, i iako su svi uzroci za njih uklonjeni, Božji narod će uvijek imati jasno i pravo razumijevanje o visokoj cijeni koja je plaćena za njihovo otkupljenje. {VB 528.1}

Kristov križ će biti glavni predmet proučavanja i pjesma otkupljenih kroz svu vječnost. U proslavljenom Kristu gledat će raspetog Krista. Nikada neće zaboraviti da je Onaj čija je moć stvorila i održava nebrojene svjetove u svemiru; Božji dragi Sin, Veličanstvo neba, onaj kome su se klanjali herubimi i svijetli serafimi, — ponizio sebe da bi podigao palog čovjeka; da je uzeo na sebe krivicu i sramotu grijeha, i podnio da se Očevo lice sakrilo od njega, dok bol za jednim izgubljenim svijetom nije slomila njegovo srce na križu na Golgoti. Saznanje da je Onaj koji je stvorio sve svjetove i koji je Sudac svih ljudi, napustio svoju slavu i ponizio se iz ljubavi prema čovjeku, uvijek će pobuđivati čuđenje i divljenje svemira. Kada spaseni budu vidjeli svoga Izbavitelja i kad na njegovom licu ugledaju vječnu slavu Očevu; kada budu gledali njegov prijesto, koji je osnovan od vječnosti, i kad pomisle na to da njegovom carstvu nema kraja, oduševljeno će zapjevati pjesmu: „Dostojno, dostojno je Jagnje koje je zaklano, te nas je pomirilo sa Bogom svojom dragocjenom krvlju!” {VB 528.2}

Tajna križa objašnjava sve druge tajne. U svjetlosti koja sija sa Golgote, Božje osobine koje su nas ispunjavale strahom i poštovanjem izgledat će tako lijepe i privlačne. Milost, nježnost i očinska ljubav sjedinjene su sa svetošću, pravednošću i istinom. Posmatrajući veličanstvo njegovog visokog i uzvišenog prijestola, vidimo njegov karakter u njegovoj najnježnijoj ljubavi i shvaćamo, kao nikada ranije, značaj ovog dragog oslovljavanja: „Oče naš!” {VB 529.1}

Vidjet će se da Onaj koji je neizmjeran u mudrosti nije mogao da načini nijedan drugi plan za naše spasenje osim da žrtvuje svoga Sina.^Nagrada za ovu žrtvu jest radost što će zemlju naslijediti otkupljena, sveta, sretna i besmrtna bića. Posljedica borbe našega Spasitelja sa silama tame je radost otkupljenih, koja odjekuje u Božju slavu kroz svu

vječnost. Vrijednost samo jedne ljudske duše je tako velika da je Otac dobio zadovoljenje za plaćenu cijenu a i sam Krist je zadovoljan gledajući plodove svoje velike žrtve. {VB 529.2}

POGLAVLJE 41.—ZEMLJA OPUSTOŠENA

„Jer grijesi njezini dopriješe do zemlje, i Bog se opomenu nepravde njezine... Kojom čašom zahvati vama, zahvatite joj po dvaput onoliko. Koliko se proslavi i nasladi, toliko joj podajte muka i žalosti; jer govori u srcu svojemu: sjedim kao carica, i nisam udovica, i žalosti neću vidjeti. Zato će u jedan dan doći zla njezina: smrt i plač, i glad, i sažet će se ognjem; jer je jak Gospod Bog koji joj sudi. I zaplakat će i zajaukati za njom carevi zemaljski koji sa njom blud provodiše i bjesniše,... govoreći: jaoh! jaoh! grade veliki Babilone, grade tvrdi, jer u jedan čas dođe sud tvoj!" {VB 530.1}

„Trgovci zemaljski", koji se „obogatiše od bogatstva slasti njezine", „trgovci koji se ovim tovarima obogatiše od nje stat će izdaleka od straha mučenja njezina, plačući i jaučući i govoreći: jaoh! jaoh! grade veliki, obučeni u svilu i porfiru i skerlet, i nakićeni zlatom i kamenjem dragim i biserom; jer u jedan čas pogibe toliko bogatstvo!" Otkrivenje 18, 5-10. 3. 15-17. {VB 530.2}

Ovo su sudovi koji padaju na Babilon na dan Božjeg gnjeva. On je napunio mjeru svoje nepravde; njegovo vrijeme je došlo; on je sazreo za uništenje. {VB 530.3}

Kada Božji glas oslobodi njegov narod od ropstva, tada nastaje veliko probuđenje kod onih koji su izgubili sve u velikoj borbi života. Dok je trajalo vrijeme milosti bili su zaslijepljeni Sotoninim obmanama i opravdavali su svoj život grijeha. Bogati su se ponosili svojim bogatstvom pred onima koji su bili siromašni i bijedni; ali oni su stekli svoje bogatstvo prestupanjem Božjeg zakona. Propustili su da nahrane gladne, da obuku gole, da postupaj u pravedno i da ljube milosrđe. Stalno su nastojali da se uzvise i da postignu naročito poštovanje kod svojih bližnjih. Sada su lišeni svega što ih je činilo velikim i stoje bijedni i nemoćni. Sa strahom gledaju na uništenje svojih idola, koje su više cijenili nego svog Stvoritelja. Oni su svoje duše prodali za zemaljska bogatstva i radosti, i nisu se trudili da se obogate u Bogu. Posljedica toga je da je njihov život promašen; njihova uživanja pretvorena su u gorčinu, a njihovo blago u trulost. Dobici njihovog cijelog života iščezli su u jednom trenutku. Bogati jadikuju što su razorene njihove raskošne kuće i rastureno njihovo srebro i zlato. Ali njihovo jadikovanje je ušutkano zbog straha da će i sami propasti sa svojim idolima. {VB 530.4}

Grešnici osjećaju žalost, ali ne zbog zanemarivanja svojih dužnosti prema Bogu i bližnjima, već zato što je Bog pobijedio. Jadikuju zbog posljedica koje su nastale, a ne kaju se zbog svojih grijeha. Upotrebili bi svako sredstvo da pobijede, samo kada bi mogli. {VB 531.1}

Svijet vidi upravo one kojima se rugao i ismjehivao, i koje je htio da uništi, kako nepovrijeđeni prolaze kroz epidemije, orkane i zemljotrese. Onaj koji je prijestupnicima svoga zakona oganj koji proždire, svome je narodu sigurni zaklon. {VB 531.2}

Propovjednik koji je napustio istinu da bi stekao naklonost ljudi, sada uočava karakter i utjecaj svoga učenja. Sad mu je jasno da ga je pratilo oko Svemogućega kada je stajao na propovjedaonici, hodao ulicama i kada je u raznim okolnostima dolazio u vezu sa ljudima. Svaki pokret duše, svaki napisani redak, svaka izgovorena riječ, svaki postupak koji je ljude uspavljivao u zaklonu laži — sve je to bilo posijano sjeme; a sada u jadnim izgubljenim dušama oko sebe gleda žetvu. {VB 531.3}

Gospod kaže: „Jer liječe rane kćeri naroda mojega ovlaš govoreći: mir, mir, a mira nema." „Jer žalostiste lažju srce pravedniku kojega ja ne ožalostih, i krijepiste ruke bezbožniku da se ne vrati sa svoga zloga puta da se sačuva u životu." Jeremija 8, 11; Ezehijel 13, 22. {VB 531.4}

„Teško pastirima koji potiru i razmeću stado paše moje ... Evo, ja ću vas obići za zloću djela vaših." „Ridajte, pastiri, i vičite i valjajte se po prahu, glavari stadu, jer se navršiše vaši dani da budete poklani, i da se razaspete ... I neće biti utočišta pastirima, ni izbavljenja glavarima od stada." Jeremija 23, 1. 2; 25, 34. 35. {VB 531.5}

Propovjednici i narod vide da nisu imali pravilan odnos prema Bogu. Uviđaju da su se bunili protiv Tvorca svih dobrih i pravičnih zakona. Uklanjanje božanskih propisa dalo je povoda hiljadama zala: svađi, mržnji, nepravednosti, tako da je zemlja postala jedno ogromno poprište sukoba, baruština pokvarenosti. To je slika koja se sada pruža pred onima koji su odbacili istinu i izabrali laž. Nijedan jezik ne može izraziti čežnju koju neposlušni i nevjerni osjećaju za onim što su zauvijek izgubili — za vječnim životom. Ljudi koje je svijet obožavao zbog njihovih sposobnosti i rječitosti sada vide sve ovo u pravoj svjetlosti. Uviđaju šta su prestupanjem izgubili i, padajući pred noge onih čiju su vrijednost prezirali i ismijavali, priznaju da ih je Bog ljubio. {VB 531.6}

Narod uviđa da je bio obmanut. Jedni druge optužuju da su ih vodili u propast; ali svi se sjedinjuju u najogorčenijem proklinjanju propovjednika. Nevjerni pastiri su proricali samo mile stvari. Oni su svoje slušaoce pođsticali da odbace Božji zakon i da progone one koji su ga htjeli držati. Sada, u svome očajanju, ovi učitelji priznaju pred svijetom svoju prijevaru. Narod pun gnjeva viče: „Mi smo izgubljeni, a vi ste uzrok našoj propasti!" Oni ustaju protiv svojih lažnih pastira. Upravo oni koji su im se nekada najviše divili, izgovorit će protiv njih najstrašnije kletve. Iste ruke koje su ih nekada krunisale lovori-kama, podignut će se da ih unište. Mačevi koji su trebali da pobiju Božji narod, sada su upotrebljeni protiv njegovih neprijatelja. Na sve strane nastaje sukob i krvoproliće. {VB 532.1}

„Proći će graja do kraja zemlje, jer raspru ima Gospod s narodima, sudi se sa svakim tijelom, bezbožnike će dati pod mač." Jeremija 25, 31. Šest hiljada godina traje velika borba. Božji Sin i njegovi nebeski vjesnici bili su u sukobu sa silom zla da bi opomenuli, prosvijetlili i spasili sinove čovječje. Sada je pala konačna odluka za sve; grešnici su se sasvim sjedinili sa sotonom u njegovoj borbi protiv Boga. Došlo je vrijeme da Bog opravda

autoritet svoga pogaženog zakona. Sada se ne vodi borba samo sa sotonom nego i sa ljudima. „Raspru ima Gospod s narodima", „bezbožnike će dati pod mač". {VB 532.2}

Znak oslobođenja je stavljen na one „koji uzdišu i ridaju radi svih gadova što se čine". Sada izlazi anđeo smrti koji je u Ezehijelovoj utvari predstavljen kao ljudi sa smrtnim oružjem u ruci, kojima je zapovijeđeno: „Starce i mladiće, i djevojke i djecu i žene pobijte da se istrijebe; ali na kome god bude znak, k njemu ne pristupajte; i počnite od moje svetinje." Prorok kaže: „I počeše od starješina što bjehu pred domom." Ezehijel 9, 1-6. Uništenje počinje od onih koji su se izdavali za duhovne čuvare naroda. Lažni čuvari su prvi koji će pasti. Nikoga neće sažaljevati ili poštedjeti. Ljudi, žene, djevojke i djeca — svi će izginuti. {VB 532.3}

„Jer, gle, Gospod izlazi iz mjesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo; i zemlja će otkriti krvi svoje, niti će više pokrivati pobijenih svojih." Izaija 26, 21. „A ovo će biti zlo kojim će Gospod udariti sve narode koji bi vojevali na Jeruzalem: tijelo će svakom posahnuti dok još stoji na nogu, i oči će svakom posahnuti u rupama svojim, i jezik će svakom posahnuti u ustima. I u to će vrijeme biti velika smetnja među njima od Gospoda, i hvatat će jedan drugoga ;za ruku, i ruka će se jednoga podignuti na ruku drugoga." Zaharija 14, 12. 13. U užasnoj borbi, raspaljeni svojim strastima i uslijed strašnog izlivanja Božjeg nepomiješanog gnjeva, padat će zli stanovnici zemlje — svećenici, starješine i narod, bogati i siromašni, veliki i mali. „I u onaj će dan biti od kraja do kraja zemlje pobijeni od Gospoda, neće biti oplakani, niti će se pokupiti i pogrepsti." Jeremija 25, 33. {VB 533.1}

O Kristovom dolasku grešnici će biti istrijebljeni sa lica zemlje — ubijeni duhom usta njegovih i uništeni slavom njegovog dolaska. Krist će povesti svoj narod u Božji grad, i zemlja će ostati bez svojih stanovnika. „Gle, Gospod će isprazniti zemlju i opustiti je, prevmut će je i rasi jat će stanovnike njezine." „Sasvim će se isprazniti zemlja, i sasvim će se oplijeniti. Jer Gospod reče ovu riječ." „Jer se zemlja oskvrni pod stanovnicima svojim, jer prestupiše zakone, izmijeniše uredbe, raskidoše zavjet vječni. Zato će prokletstvo proždrijeti zemlju, i zatrt će se stanovnici njezini; zato će izgorjeti stanovnici zemaljski." Izaija 24, 1. 3. 5. 6. {VB 533.2}

Cijela zemlja poprima izgled ogoljele pustinje. Ruševine gradova i sela razorenih od zemljotresa, iščupano drveće, stijene izbačene iz mora ili odvaljene od brda leže razbacane po površini zemlje, dok ogromni bezdani obilježavaju mjesta gdje su stajale gore. {VB 533.3}

I sada počinje događaj koji je simbolički bio predstavljen posljednjom svečanom službom na Dan očišćenja. Pošto je služba u svetinji nad svetinjama bila dovršena, a grijesi Izraela uklonjeni iz svetinje krvlju žrtve za grijeh, doveden je bio živi jarac pred Gospoda i, u prisustvu naroda, poglavar svećenički je ispovjedio nad njime „sva bezakonja sinova Izraelovih i sve prijestupe njihove u svim grijesima njihovim" (3. Mojsijeva 16, 21), i prenio

ih na glavu živoga jarca. Isto tako kada bude dovršeno djelo pomirenja u nebeskoj svetinji, u prisutnosti Boga, svetih anđela i mnoštva otkupljenih, grijesi Božjeg naroda bit će prenijeti na sotonu. On će biti proglašen odgovornim za sva zla na koja ih je naveo. I kao što je živi jarac bio odveden u pustinju, tako će i sotona biti prognan na opustošenu zemlju, nenastanjenu i golu pustinju. {VB 533.4}

Pisac Otkrivenja proriče sotonino progonstvo kao i stanje kaosa i pustoši u kome će biti zemlja, i kaže da će ovo stanje trajati hiljadu godina. Poslije opisivanja Gospodnjeg drugog dolaska i propasti grešnika, proročanstvo nastavlja: „I vidjeh anđela gdje silazi s neba, koji imaše ključ od bezdana i verige velike u ruci svojoj. I uhvati aždahu, staru zmiju, koja je đavo i sotona, i sveza je na hiljadu godina, i u bezdan baci je, i zatvori je, i zapečati nad njom, da više ne prelašćuje naroda, dok se ne navrši hiljadu godina; i potom valja da bude odriješena na malo vremena.” Otkrivenje 20, 1-3. {VB 534.1}

Da izraz „bezdan” označava zemlju u stanju zbrke i tame, potvrđuju druga mjesta u Svetom pismu. U pogledu stanja zemlje „u početku”, biblijski izvještaj kaže da ona „bješe bez obličja i pusta, i bješe tama nad bezdanom”. (1. Mojsijeva 1, 2.) Proročanstvo nas uči da će se zemlja, bar djelimično, vratiti u takvo stanje. Gledajući unaprijed na veliki Božji dan, prorok Jeremija kaže: „Pogledah na zemlju, a gle, bez obličja je i pusta; i na nebo, a svjetlosti njegove nema. Pogledah na gore, a gle, tresu se i svi humovi drmaju se. Pogledah, a gle, nema čovjeka, i sve ptice nebeske odletjele. Pogledah, a gle, Karmel je pustinja, i svi gradovi njegovi oboreni.” Jeremija 4, 23-26. {VB 534.2}

Tu će biti stan sotone i njegovih zlih anđela za vrijeme hiljadu godina. Ograničen samo na zemlju, on neće imati pristupa na druge svjetove da kuša i uznemirava one koji nikada nisu zgriješili. U ovom smislu je on svezan; nema više nikoga nad kime bi mogao vladati. Njemu je potpuno nemoguće da vara i upropašćuje, što je vjekovima bila njegova jedina radost. {VB 534.3}

Prorok Izaija, gledajući dan sotoninog pada, uzvikuje: „Kako pade s neba, zvijezdo Danice, kćeri zorina! Kako se obori na zemlju, koji si gazio narode! A govorio si u srcu svom: izaći ću na nebo, više zvijezda Božjih podignut ću prijesto svoj ... Izjednačit ću se s Višnjim. A ti se u pakao svrže, u dubinu grobnu. Koji te vide pogledat će na te, i gledat će te govoreći: to li je onaj koji je tresao zemlju, koji je drmao carstva, koji je vasiljenu obraćao u pustinju i gradove njezine raskopao, koji roblje svoje nije otpuštao kući?” Izaija 14, 12-17. {VB 534.4}

Šest hiljada godina tresla se zemlja od sotoninih pobuna. On je onaj „koji je vasiljenu obraćao u pustinju i gradove njezi-ne raskopavao”. I on „roblje svoje nije otpuštao kući”. Šest hiljada godina je njegova tamnica primala Božji narod, i on bi ga zauvijek držao u zarobljeništvu da Krist nije razbio njihove okove i oslobodio sužnje. {VB 535.1}

Cak i grešnici su sada izvan sotonine moći. Sam sa svojim zlim anđelima, sotona može da konstatira posljedice prokletstva koje je grijeh donio „Svi carevi naroda, da, svi, leže slavno, svaki u svom grobu. A ti se izbaci iz groba svojega, kao gadna grana ... Nećeš se združiti s njima pogrebom, jer si zemlju svoju zatro, narod si svoj ubio.” Izaija 14, 18-20. {VB 535.2}

POGLAVLJE 42.—BORBA JE ZAVRŠENA

Na završetku hiljadu godina Krist se ponovo vraća na zemlju u pratnji mnoštva otkupljenih i hiljade anđela. Dok silazi sa ozbiljnom veličanstvenošću, zapovijeda mrtvim grešnicima da ustanu i prime svoju osudu. Oni izlaze iz zemlje u velikim masama, bezbrojni kao morski pijesak. Kakva razlika prema onima koji su ustali u prvom uskrsenju! Pravednici su obučeni u besmrtnu mladost i ljepotu. Grešnici nose na sebi tragove bole-sti i smrti. {VB 537.1}

Svako oko ove ogromne množine obazire se da vidi slavu Sina Božjega. Jednoglasno ogromne mase grešnika uzvikuju: „Blagosloven koji dolazi u ime Gospodnje!" Oni to ne uzvikuju iz ljubavi prema Isusu. Sila istine ih nagoni da izgovore ove riječi preko svoje volje. Kakvi su zli otišli u svoje grobove, takvi i izlaze iz njih: sa istim neprijateljstvom prema Isusu i sa istim duhom protivljenja. Njima se više neće dati novo vrijeme u kojem bi mogli da isprave pogreške svoga prošlog života. Time se ništa ne bi postiglo. Cio njihov život, pun prijestupa, nije omekšao njihova srca, i kada bi se dalo jedno drugo vrijeme milosti, oni bi ga, isto kao i prvo, proveli u preziranju Božjih zapovijesti i u izazivanju bune protiv Boga. {VB 537.2}

Isus silazi na Maslinsku goru odakle se poslije svoga uskrsenja uznio na nebo i gdje su anđeli ponovili obećanje o njegovom povratku. Prorok kaže: „I doći će Gospod Bog moj, i svi će sveti biti s tobom." „I noge će njegove stati u taj dan na gori Maslinskoj, koja je prema Jeruzalemu sa istoka, i gora će se Maslinska raspasti posrijedi... da će biti prodol vrlo velika." „I Gospod će biti car nad svom zemljom; u taj dan će Gospod jedini Gospod biti i njegovo će ime jedno ime biti." Zaharija 14, 5. 4. 9. Kada se Novi Jeruzalem u svome blistavome sjaju bude spustio sa neba, postavit će se na očišćenom i za to pripravljenom mjestu, a Krist sa svojim narodom i anđelima ući će u sveti grad. {VB 537.3}

Sada se sotona sprema za posljednju veliku bitku za prevlast. Dok mu je bila oduzeta moć i bio lišen mogućnosti da vara, knez zla je bio jadan i potišten. Ali čim su se probudili mrtvi grešnici, i on na svojoj strani vidi ovoliko mnoštvo, njegove nade opet oživljuju, i on odlučuje da ne napusti veliku borbu. On će sakupiti pod svoju zastavu svu vojsku izgubljenih da sa njima pokuša da ostvari svoje namjere. Grešnici su robovi sotone. Odbacivanjem Krista oni su prihvatili vlast buntovničkog vođe. Oni su spremni da prihvate njegove prijedloge i izvrše njegove naredbe. Ali, vjeran svome ranijem lukavstvu, on ne priznaje da je sotona. On tvrdi da je knez koji je pravi vlasnik svijeta, kome je oduzeto nasljedstvo na nezakoniti način. On se svojim zavedenim podanicima predstavlja kao

izbavitelj uvjeravajući ih da ih je njegova moć podigla iz grobova, i da on sada hoće da ih oslobodi od okrutnog nasilja. Pošto je Krist odsutan, sotona čini čudesa da bi podupro svoje tvrđenje. On slabe čini jakima i sve ih ispunjava svojim vlastitim duhom i energijom. Predlaže da ih povede da napadnu svete i da zauzmu Božji grad. Sa neprijateljskim likovanjem ukazuje na bezbrojne milione koji su se probudili iz mrtvih i tvrdi da je on kao njihov vođa sposoban da osvoji grad i opet zadobije svoj prijesto i državu. {VB 538.1}

U ovoj ogromnoj množini nalazi se veliki broj iz naraštaja ljudi prije potopa koji su dugo živjeli; ljudi visokoga rasta i silnog razuma, koji su predavši se vlasti palih anđela posvetili svu svoju sposobnost i znanje proslavljanju sebe samih; ljudi čija su divna umjetnička djela navela svijet da obožava njihovu genijalnost, ali čija su okrutnost i pronalasci na zlo dali Gospodu povoda da ih ukloni sa područja svoga stvaranja, jer su pokvarili zemlju i izopačili Božju sliku. Tu su carevi i vojskovođe koji su pobjeđivali narode; hrabri ljudi, koji nisu nikada izgubili bitku; ponositi i častoljubivi ratnici, od čijeg su približavanja drhtala carstva. Oni se ni u smrti nisu promijenili. Kad su izašli iz groba, nastavili su tok svojih misli upravo tamo gdje je prestao. Ista strast za osvajanjem koja je vladala nad njima kada su pali, pokrenula ih je i sada. {VB 538.2}

Sotona se dogovara sa svojim anđelima, a zatim i sa ovim carevima, osvajačima i moćnim ljudima. Oni gledaju na snagu i broj na svojoj strani i izjavljuju da je vojska u gradu malena u poređenju sa njihovom i da može biti savladana. Stvaraju planove kako da se dočepaju bogatstva i slave Novog Jeruzalema. Svi se odmah počinju pripremati za borbu. Čuveni majstori izrađuju ratna oruđa. Vojskovođe, slavne zbog svojih uspjeha, organiziraju ovu ogromnu masu ratnika u bataljone i čete. {VB 538.3}

Napokon se izdaje zapovijest za pokret i bezbrojno mnoštvo polazi, — vojska kakvu zemaljski osvajači nisu nikada sakupili, kakvoj ne bi bile ravne sjedinjene sile svih vremena otkako je na zemlji počeo rat. Sotona, najmoćniji ratnik, predvodi, a njegovi anđeli udružuju svoje snage za ovu posljednju bitku. Carevi i ratnici okružuju sotonu, a množina ide za njima u ogromnim formacijama, svaka pod svojim određenim vođom. Sa vojničkom tačnošću kreću se zbijeni redovi preko ispucane i neravne zemljine površine prema Božjem gradu. Na Isusovu zapovijest zatvaraju se sva vrata Novog Jeruzalema, a sotonina vojska opkoljava grad i sprema se za napad. {VB 539.1}

Sada se Krist ponovo pokazuje svojim neprijateljima. Visoko iznad grada, na temelju od blistavoga zlata stoji prijesto, veličanstven i uzvišen. Na ovom prijestolu sjedi Božji Sin, a oko njega su podanici njegovog carstva. Silu i veličanstvenost Kristovu ne može da opiše nijedan jezik, nijedno pero. Slava vječnoga Oca okružuje njegovog Sina. Sjaj njegova prisustva ispunjava Božji grad i razliva se izvan vrata preplavljujući cijelu zemlju svojim blistavim zracima. {VB 539.2}

Najbliže prijestolu su oni koji su nekada bili revni za sotoninu stvar, ali koji su, kao glavnje istrgnute iz ognja, išli za Spasiteljem u svojoj dubokoj, iskrenoj odanosti. Pored njih

nalaze se oni koji su, usred prijevara i nevjerstva, izgradili savršeni kršćanski karakter, koji su poštovali Božji zakon kada ga je kršćanski svijet proglasio bezvrijednim i beznačajnim, i milioni, iz svih vremena, koji su zbog svoje vjere pretrpjeli mučeničku smrt. A iza njih je „narod mnogi, kojega ne može nitko izbrojati, od svakog jezika i koljena i naroda i plemena, ... pred prijestolom i pred Jagnjetom, obučen u haljine bijele, i palme u rukama njihovim". Otkrivenje 7, 9. Njihova borba je završena i pobjeda izvojevana. Oni su završili trku i primili nagradu. Palmova grančica u njihovim rukama označava simbol njihove pobjede, a bijela haljina je znak savršene Kristove pravde, koja je sada i njihova. {VB 539.3}

Otkupljeni podižu svoje glasove u pjesmi hvale koja odjekuje i odzvanja nebeskim svodom: „Spasenje Bogu našemu, koji sjedi na prijestolu, i Jagnjetu." Otkrivenje 7, 10. Anđeli i serafimi sjedinjuju svoje glasove u proslavljanju. Pošto su se otkupljeni osvjedočili u sotoninu moć i zlobu, svjesni su, kao nikada ranije, da ih nijedna sila osim Kristove ne bi mogla učiniti pobjednicima. U ovom cijelom svijetlom mnoštvu spasenih nema nijednoga koji spasenje pripisuje sebi, kao da je pobijedio svojom snagom i dobrotom. Ništa se ne govori o tome šta su oni učinili ili prepatili, već glavna misao svake pjesme i sadržina svake himne jeste: „Spasenje Bogu našemu i Jagnjetu!" {VB 540.1}

U prisustvu sakupljenih stanovnika neba i zemlje obavlja se konačno krunisan je Božjeg Sina. I sada, odjeven uzvišenim veličanstvom i silom, Car nad carevima izriče presudu nad buntovnicima i izvršuje pravdu nad onima koji su prestupali njegov zakon i tlačili njegov narod. Božji prorok kaže: „I vidjeh veliki bijeli prijesto i Onoga što sjedaše na njemu, od čijega lica bježaše nebo i zemlja, i mjesta im se ne nađe. I vidjeh mrtvace male i velike gdje stoje pred Bogom, i knjige se otvoriše: i druga se knjiga otvori, koja je knjiga života; i sud primiše mrtvaci, kao što je napisano u knjigama, po djelima svojim." Otkrivenje 20, 11. 12. {VB 540.2}

Čim se otvore knjige izvještaja, i Isusovo oko pogleda grešnike, oni će biti svjesni svih svojih grijeha koje su u svom životu učinili. Oni sada jasno vide kuda ih je odvelo skretanje sa staze čistote i svetosti, i kako ih je daleko odvela oholost i pobuna u prestupanju Božjeg zakona. Zavodnička iskušenja kojima su popustili i pali u grijeh, zloupotrebljeni blagoslovi, preziranje Božjih vjesnika, odbačene opomene, valovi milosrđa odbijeni od strane tvrdoglavih i nepokajanih srca — sve je to sada pred njima kao da je napisano plamenim slovima. {VB 540.3}

Iznad prijestola se pojavljuje križ; i kao u panorami se prikazuju događaji Adamovog iskušenja i pada, i redom sve što se događalo u velikom planu spasenja. Spasitelj evo rođenje u poniznosti; njegova jednostavnost i poslušnost u mladosti; krštenje na Jordanu; post i kušanje u pustinji; njegova javna služba, koja otkriva ljudima skupocjene blagoslove neba; dani ispunjeni djelima ljubavi i milosrđa, noći molitve i bdenja u samoći brda; zavjere iz zavisti, mržnje i pakosti kao nagrada za njegova dobročinstva; strašna i tajanstvena duševna borba u Getsemaniji pod pritiskom tereta grijeha cijeloga svijeta; izdajstvo i predaja

u ruke zlikovačkoj rulji; strašni događaji one noći užasa kada je mirni Zatočenik, napušten od svojih voljenih učenika, bio nasilno vučen po jeruzalemskim ulicama; izvođenje Božjeg Sina pred Anu i na sud u palači poglavara svećeničkog, zatim u sudnicu Pilatovu i pred kuka vičnog i okrutnog Heroda; kako ga ismijavaju, ruže, zlostavljaju i napokon na smrt osuđuju, — sve je to živo prikazano kao na platnu. {VB 540.4}

I sada se pred mnoštvom koje drhti prikazuje posljednji događaj: Mučenik klecajući, pun strpljenja, korača stazom na Golgotu; Knez neba visi na križu; oholi svećenici i zlurada rulja rugaju se njegovoj samrtnoj borbi; natprirodna tama; zemljotres, odvaljene stijene i otvoreni grobovi označavaju trenutak kada je Iskupitelj svijeta izdahnuo. {VB 541.1}

Strašni prizori pojavljuju se upravo onako kako su se odigrali. Sotona, njegovi anđeli i njegovi podanici nemaju sile da se okrenu da ne bi posmatrali sliku vlastitog djela. Svako od prisutnih sjeća se onoga šta je učinio. Herod, koji je naredio da se pobiju nevina betlehemska djeca da bi tako ubio izraelskog cara; podla Herodijada, na čijoj grešnoj duši je mrlja zbog krvi Ivana Krstitelja; malodušni Pilat, bijedni rob okolnosti, vojnici koji se rugaju; svećenici, starješine i podivljala masa koja viče: „Krv njegova na nas i na našu djecu!” — svi sada vide strahotu svoje krivice. Uzalud nastoje da se sakriju pred božanskim veličanstvom njegovog lica koje sija kao sunce, dok otkupljeni stavljaju svoje krune pred Spasiteljeve noge i kliču: „On je umro za mene!” {VB 541.2}

Među iskupljenima se nalaze i Kristovi apostoli: hrabri Pavao, revni Petar, omiljeni i ljubazni Ivan i njihova vjerna braća, i s njima veliki broj mučenika, dok se izvan zidova nalaze oni koji su ih progonili, stavljali u tamnice i ubijali. Tu je Neron, čudovište okrutnosti i zločina, koji sada posmatra radost i uzvišen je onih koje je nekada mučio i u čijim je najtežim mukama nalazio sotonsko zadovoljstvo. Tu je njegova majka, da se osvje-doči u posljedice svoga vlastitog grijeha; da vidi zao otisak karaktera koji je prenijela na svoga sina i plod strasti koje je svojim utjecajem i primjerom podstrekavala i razvijala u njemu — zločinstva od kojih se svijet grozio. {VB 541.3}

Tu su papski svećenici i crkveni velikodostojnici, koji su tvrdili da su Kristovi poslanici, a upotrebljavali su sprave za mučenje, tamnice i lomače da bi vladali savješću Božjeg naroda. Tu su ohole pape, koji su se uzdizali iznad Boga i usudili se da izmijene zakon Svevišnjega. Ovi takozvani crkveni oci mora da polože račun Bogu što bi oni rado htjeli da izbjegnu. Suviše kasno uviđaju da Svemogući revnuje za svoj zakon i da neće nikoga da oslobodi krivice. Sada uviđaju da Krist izjednačuje svoje interese sa interesima svoga izmučenog naroda; osjećaju silu njegovih riječi: „Kad učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste.” Matej 25, 40. {VB 541.4}

Svi grešnici svijeta stoje na sudu Božjem okrivljeni za najvišu izdaju protiv vladavine neba. Nemaju nikoga da ih brani; oni su bez opravdanja, i nad njima se izriče osuda vječne smrti. {VB 542.1}

Sada je svima jasno da plata za grijeh nije željena nezavisnost i vječni život, nego robovanje, propast i smrt. Grešnici uviđaju šta su izgubili svojim životom pobune. Oni su prezreli nenadmašivu i vječnu vrijednost slave kada im je bila ponuđena; a kako bi je sada željeli! „Sve ovo”, uzvikuje grešnik, „mogao sam da imam; ali sam sve odbacio. O, strašne li zaluđelosti! Dao sam mir, sreću i slavu u zamjenu za nesreću, sramotu i očajanje.” Svi uviđaju da je njihovo isključenje sa neba pravedno. Svojim životom oni su izjavili: „Nećemo da nad nama vlada ovaj Isus!” {VB 542.2}

Kao izvan sebe, grešnici posmatraju krunisanje Božjeg Sina. Vide u njegovim rukama ploče božanskog zakona, zapovijesti koje su prezirali i prestupali. Gledaju izlive radosnog čuđenja, ushićenja i hvalospjeve spasenih; i dok zvuci melodije dopiru do ogromnog mnoštva koje je izvan grada, svi jednoglasno uzvikuju: „Velika su i divna tvoja djela, Gospode Bože Svedržitelj u; pravedni su i istiniti putevi tvoji, Care svetih!” (Otkrivenje 15, 3) i, padajući ničice, klanjaju se Knezu života. {VB 542.3}

Sotona izgleda kao da je zanijemio dok posmatra slavu i veličanstvo Krista. On koji je nekada bio anđeo zaklanjač sjeća se odakle je pao. Sjajni serafim, „sin zore”, kako se promijenio, kako se pokvario! On je zauvijek isključen iz nebeskog savjeta gdje je nekada bio poštovan. Sada vidi drugoga gdje stoji blizu Oca zaklanjajući njegovu slavu. Gleda kako ruka jednoga anđela uzvišene pojave i veličanstvenog izgleda polaže krunu na Kristovu glavu, i zna da je on mogao da vrši visoku službu ovog anđela. {VB 542.4}

On se podsjeća na domovinu svoje nezavisnosti i čistote, mira i zadovoljstva, što je sve imao dok nije počeo da mrmlja, protiv Boga i zavidi Kristu. Njegove optužbe, njegova pobuna L prijevare da bi zadobio saosjećanje i podršku anđela, njegova uporna tvrdoglavost da išta učini da popravi svoju grešku kada je Bog htio da mu oprosti, — sve to živo izlazi pred njega. On gleda unatrag svoj rad među ljudima i njegove posljedice: neprijateljstvo čovjeka prema svome bližnjemu, strašno uništavanje života, uzdizanje i propadanje carstava, obaran je prijestola, niz ustanaka, borbi i revolucija. Sjeća se svojih stalnih napora da se suprotstavi Kristovom djelu i da svijet uvali u grijeh sve dublje i dublje. Uviđa da su njegovi pakleni napadi bili uzaludni da unište one koji su se predali Kristu. Dok posmatra područje svoga carstva i plodove svoga rada, vidi samo neuspjeh i propast. On je zaveo ovo mnoštvo da vjeruje da će Božji grad lako osvojiti, ali zna da to nije istina. Stalno je i uvijek u toku velike borbe bio pobjeđivan i prisiljavan na povlačenje. On i suviše dobro poznaje moć i veličanstvo Vječnoga. {VB 543.1}

Veliki buntovnik se uvijek trudio da se sam opravda i da božansku vladavinu predstavi kao odgovornu za pobunu. U tu svrhu je upotrebio sve sile svog moćnog razuma. Radio je promišljeno, sistematski i sa velikim uspjehom, zavodeći velike mase da prihvate njegovo objašnjenje velike borbe koja je tako dugo trajala. Hiljadama godina je ovaj vođa zavjere podmetao zabludu na mjesto istine. Ali je sada došlo vrijeme da se pobuna konačno uguši, a historija i karakter Sotonin otkriju. U svome posljednjem velikom naporu da Krista svrgne

sa prijestola, uništi njegov narod i zauzme Božji grad, veliki varalica je pot-puno raskrinkan. Oni koji su se s njim udružili uviđaju potpuni neuspjeh njegovog pothvata. Kristovi sljedbenici i vjerni anđeli razumiju pravi smisao njegovih lukavih podmetanja protiv Božje vladavine, i on je sada predmet općeg prezira. {VB 543.2}

Sotona uviđa da ga je njegova svojevoljna pobuna onesposobila za nebo. On je vježbao svoje snage da ratuje protiv Boga. Čistota, mir i jedinstvo neba sada bi mu bili najveća muka. Njegove optužbe protiv Božje milosti i pravednosti sada su umukle. Prijekor koji je htio da baci na Jehovu pao je u cijelosti na njega. I sada sotona pada pred Bogom i priznaje pravednost svoje osude. {VB 543.3}

„Tko se neće pobojati tebe, Gospode, i proslaviti ime tvoje? Jer si ti jedini svet; jer će svi neznabošci doći i pokloniti se pred tobom; jer se tvoji sudovi javiše." Otkrivenje 15, 4. Sada je razjašnjeno svako pitanje o istini i zabludi koje je bilo predmet tako duge borbe. Posljedice pobune, plodovi prestupanja božanskih propisa sada su izloženi pogledima svih stvorenih bića. Utjecaj vlasti sotone koji se suprotio Božjoj vladavini, prikazan je cijelom svemiru. Sotonu su osudila njegova vlastita djela. Božja mudrost, njegova pravednost i dobrota sada su potpuno opravdani. Sada se jasno vidi da su svi njegovi postupci u velikom broju bili učinjeni u interesu vječnog dobra njegovog naroda i svih svjetova koje je stvorio. „Neka te slave, Gospode, sva djela tvoja, i sveti tvoji neka te blagosilja ju." Psalam 145, 10. Historija grijeha će kroz svu vječnost stajati kao svjedok da je sreća svih stvorenja koja je Bog stvorio vezana za postojanje Božjeg zakona. Imajući pred očima sve činjenice velike borbe, cio svemir — kako oni koji su ostali vjerni, tako i oni koji su pali — jednoglasno kliče: „Pravedni su i istiniti putovi tvoji, Care svetih!" Otkrivenje 15, 3. {VB 544.1}

Cijelom svemiru će biti jasno pokazana velika žrtva, koju su' Otac i Sin prinijeli radi čovjeka. Došao je čas kada Krist zauzima svoje pravo mjesto i biva proslavljen nad svim carstvima, silama i svakim imenom. Samo zbog radosti koja mu je bila obećana — da će mnogu djecu dovesti u slavu — pretrpio je On križ i podnio sramotu. Iako su bol i sramota bili neshvatljivo veliki, ipak su radost i slava još veći. On posmatra otkupljene koji su obnovljeni prema njegovom obličju, čija srca nose savršeni otisak božanskog, i svako lice odsjajuje obličjem svoga Cara. Vidi u njima uspjeh rada svoje duše i zadovoljan je. Tada glasom koji čuju sakupljeni pravednici i mase bezbožnika progovara: „Evo otkup moje krvi! Za njih sam patio, za njih sam umro da bi oni mogli vječno da prebivaju u mojoj blizini." I pjesma hvale diže se od obučenih u bijele haljine oko prijestola: „Dostojno je Jagnje zaklano da primi silu i bogatstvo i premudrost i jačinu i čast i slavu i blagoslov." Otkrivenje 5, 12. {VB 544.2}

Lako je sotona bio prisiljen da prizna Božju pravednost i da se pokloni Kristovoj sili, njegov karakter ostaje nepromijenjen. Duh pobune ponovo probija kao silna poplava. Ispunjen gnjevom on odlučuje da ne odustane od velike borbe. Došlo je vrijeme za posljednju očajnu bitku sa Carem neba. On žuri među svoje podanike i pokušava da ih

zapali svojim gnjevom i da ih oduševi da odmah krenu u bitku. Ali od svih bezbrojnih miliona koje je navodio na pobunu nema više nijednoga koji sada priznaje njegovu vlast. Njegova moć je na kraju. Grešnici su ispunjeni istom mržnjom protiv Boga kao i sotona. Ali, oni uviđaju da je njihov slučaj bez nade i da se ne mogu boriti protiv Boga. Njihov gnjev se sada raspaljuje protiv sotone i onih koji su bili njegovo oruđe u prijevarama, i sa demonskom razjarenošću okreću se sada protiv njih. {VB 544.3}

Gospod kaže: „Što izjednačuješ srce svoje sa srcem Božjim, zato, evo, ja ću dovesti na tebe inostrance najljuće između naroda, oni će istrgnuti mačeve svoje na ljepotu mudrosti tvoje, i ubit će svjetlost tvoju, svalit ćete u jamu." „Zatre ću te između kamenja ognjenoga, herubime zaklanjaču! ... Bacit ću te na zemlju, pred narode ću te položiti da te gledaju. I obratit ću te u pepeo na zemlji pred svima koji te gledaju. Bit ćeš strahota, i neće te biti do vijeka." Ezehijel 28, 6-8. 16-19. {VB 545.1}

„Jer će obuća svakoga ratnika koji se bije u graji i odijelo u krv uvaljeno izgorjeti i biti hrana ognju." „Jer se Gospod razgnjevio na sve narode, i razljutio se na svu vojsku njihovu, zatrt će ih, predat će ih na pokolj." „Pustit će na bezbožnike dažd od živoga ugljevlja, ognja i sumpora; i ognjeni vjetar bit će im dio iz čaše." Izaija 9, 5; 34, 2; Psalam 11, 6. Oganj silazi od Boga sa neba. Zemlja se otvara. Oružje sakriveno u njenoj dubini izbacuje se napolje. Plamen koji proždire izbija iz svake otvorene provalije. Same stijene se zapaljuju. Došao je „dan koji gori kao peć". Elementi se tope od žestoke vrućine, a tako isto i zemlja, i sve što je na njoj gori. Malahija 4, 1; 2. Petrova 3, 10. Površina zemlje izgleda kao rastopljena masa, — ogromno ognjeno more koje vri. Došlo je vrijeme suda i propasti za grešnike — „dan osvete Gospodnje, godina plaćanja, da bi se osvetio Sion". Izaija 34, 8. {VB 545.2}

Grešnici primaju svoju platu na zemlji. (Priče 11, 31.) Oni će biti „Strnjika, i upalit će ih dan koji ide, veli Gospod nad vojskama". Malahija 4, 1. Neki će biti uništeni u jednom trenutku, dok će se drugi mučiti više dana. Svi će biti kažnjeni „po djelima svojim". Pošto su grijesi pravednika pali na sotonu, on mora da ispašta ne samo za svoje lične grijehe nego i za sve grijehe na koje je naveo Božji narod. Njegova kazna će biti daleko veća od kazne onih koje je prevario. Kada budu uništeni svi oni koji su podlegli njegovim prijevarama, on ima i dalje da živi i da se muči. Svi će grešnici biti napokon istrijebljeni vatrom koja čisti, i korijen i grane — sotona kao korijen, i njegovi sljedbenici kao grane. Primijenjena je puna zakonska kazna, zahtjevi zakona su zadovoljeni, a nebo i zemlja posmatrajući sve to priznaju Gospodnju pravednost. {VB 545.3}

Sotonino razorno djelo zauvijek je završeno. Šest hiljada godina je sprovodio svoju volju ispunjavajući zemlju mukom i nanoseći bol cijelom svemiru. Sva stvorenja su stenjala i uzdisala u muci — Sada su Božja stvorenja zauvijek oslobođena njegove prisutnosti i kušanja. „Sva zemlja počiva i mirna je; pjevaju iza glasa." Izaija 14, 7. Pjesme hvale i radosti dižu se iz cijelog vjernog svemira. „Glas mnogoga naroda, kao glas mnogih voda, i

kao glas silnih gromova" čuje se gdje govori: „Aleluja, jer caruje Gospod Bog Svedržitelj!" Otkrivenje 19, 6. {VB 546.1}

Dok je zemlja bila oba vijena vatrom uništenja, pravednici su bili sigurni u svetom gradu. Nad onima koji su imali dio u prvom uskrsenju, druga smrt nema vlasti. Dok je Bog grešnicima oganj koji proždire, svome narodu je On „sunce i štit". (Otkrivenje 20, 6; Psalam 84, 11.) {VB 546.2}

„I vidjeh nebo novo i zemlju novu; jer prvo nebo i prva zemlja prođoše." (Otkrivenje 21, 1.) Vatra koja uništava grešnike očišćava zemlju. Uklonjen je svaki trag prokletstva. Nikakav vječni pakao neće podsjećati otkupljene na strašne posljedice grijeha. {VB 546.3}

Ostaje samo jedan spomenik: naš Otkupitelj će uvijek nositi ožiljke svoga raspeća; na njegovoj nekad ranjenoj glavi, na njegovim rebrima, rukama i nogama nalaze se jedini tragovi okrutnog djela koje je prouzrokovao grijeh. Prorok kaže gledajući Krista u njegovoj slavi: „Zraci izlažahu mu iz ruku, i ondje bješe sakrivena sila njegova." Habakuk 3, 4. Na onoj strani koja je bila probodena, iz koje je tekao crveni mlaz koji je čovjeka pomirio sa Bogom, leži slava Spasitelja, tamo je „sakrivena sila njegova". Bio je „moćan da spasi" žrtvom otkupljenja, i zato je bio isto tako silan i da sudi onima koji su prezreli Božju milost. Znaci njegovog poniženja su njegova najveća čast; kroz svu vječnost rane sa Golgote isticat će njegovu veličinu i objavljivat će njegovu moć. {VB 546.4}

„I ti, kulo stadu, stijeno kćeri Sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast." Mihej, 4, 8. Došlo je vrijeme na koje su sveti ljudi gledali sa čežnjom otkako je plameni mač izagnao prve ljude iz raja — vrijeme „za izbavljenje otkupljenih". (Efežanima 1, 14.) Zemlja, koja je u početku bila data čovjeku kao njegovo carstvo, i njegovim izdajstvom prešla u ruke sotone i tako dugo ostala pod vlašću ovog moćnog neprijatelja, vraćena je čovjeku velikim planom otkupljenja. Sve što je grijehom izgubljeno, ponovo je otkupljeno. „Jer ovako veli Gospod. . . koji je sazdao zemlju i načinio je i utvrdio, i nije je stvorio na prazno, nego je načinio da se na njoj nastava . .." Izaija 45, 18. Božja prvobi-tna namjera pri stvaranju je ispunjena pošto je zemlja učinjena vječnim stanom otkupljenih. „Pravednici će naslijediti zemlju i živjet će na njoj do vijeka." Psalam 37, 29. {VB 547.1}

Iz straha da ne bi buduće nasljedstvo izgledalo odviše materijalno, mnogi simbolički predstavljaju baš one istine koje nam omogućavaju da ovo nasljedstvo smatramo našom pravom domovinom. Krist je uvjeravao svoje učenike da On ide da im pripremi stanove u kući Oca. Oni koji prihvate učenje Božje riječi neće biti u pogledu nebeske domovine sasvim u neznanju. Pa ipak, „što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srcu čovjeku ne dođe, ono ugotovi Bog onima koji ga ljube". 1. Korićanima 2, 9. Ljudskom jeziku je nemoguće da opiše nagradu pravednika. To će biti moguće samo onima koji je budu vidjeli. Nijedan ograničeni razum nije u stanju da shvati slavu Božjega raja. {VB 547.2}

U Bibliji se nasljedstvo spasenih naziva domovinom. (Jevrejima 11, 14-16.) Tamo nebeski pastir vodi svoje stado na izvore žive vode. Drvo života daje svoj rod svakoga mjeseca, a lišće drveća služi za zdravlje naroda. Tamo su potoci koji vječno žubore, bistri kao kristal, na čijim obalama lelujavo drveće baca svoje sjenke na staze koje je Gospod pripravio otkupljenjima. Tamo se prostrane ravnice nastavljaju u divne brežuljke, a Božje gore uzdižu svoje uzvišene vrhove. Na ovim tihim proplancima, pokraj onih živih potoka, Božji narod, koji je bio tako dugo putnik i hodočasnik, naći će svoju domovinu. {VB 547.3}

„I moj će narod sjedjeti u mirnom stanu i šatorima pouzdanim, na počivalištima tihim." „Neće se više čuti nasilje u tvojoj zemlji, ni pustošenje i potiranje na međama tvojim; nego ćeš zvati zidove svoje spasenjem i vrata svoja hvalom." „I oni će graditi kuće i sjedjet će u njima; i sadit će vinograde i jest će rod njihov. Neće oni graditi a drugi se naseliti, neće saditi a drugi jesti... i izabranici moji uživat će djelo ruku svojih." Izaija 32, 18; 60, 18; 65, 21. 22. {VB 547.4}

„Radovat će se tome pustinja i zemlja sasušena, veselit će se pustoš i procvjetat će kao ruža", „mjesto trnja niknut će jela, mjesto koprive niknut će mirta." Izaija 35, 1; 55, 13. „I vuk će boraviti s jagnjetom, i ris će ležati s jaretom ... i malo dijete vodit će ih." „Neće uditi ni potirati na svoj svetoj gori mojoj", veli Gospod. Izaija 11, 6. 9. {VB 549.1}

U nebeskoj atmosferi nema patnji. Tamo više neće biti suza, ni pogreba niti ikakvoga znaka žalosti. „I smrti neće biti više, ni plača, ni vike . .. jer prvo prođe." Otkrivenje 21, 4. 11. „I nitko od stanovnika neće reći: bolestan sam. Narodu koji živi u njemu oprostit će se bezakonje." Izaija 33, 24. {VB 549.2}

Tu je Novi Jeruzalem, prijestonica divne nove zemlje, „krasan vijenac u ruci Gospodnjoj i carska kruna u ruci Boga svojega". Izaija 62, 3. „I svjetlost njegova bješe kao dragi kamen, kao kamen jaspis svijetli." „I narodi koji su spaseni hodit će u vidjelu njegovu, i carevi zemaljski donijet će slavu i čast svoju u njega." Otkrivenje 21, 11. 24. {VB 549.3}

Gospod kaže: „I ja ću se veseliti radi Jeruzalema, i radovat ću se radi naroda svojega." Izaija 65, 19. „Evo šatora Božjeg među ljudima, i živjet će s njima, i oni će biti narod njegov, i sam Bog bit će s njima Bog njihov." Otkrivenje 21, 3. {VB 549.4}

U Božjem gradu „noći neće biti". Nitko neće trebati ili zaželjeti odmor. Nitko se neće umarati u izvršavanju Božje volje i proslavljanju njegovog imena. Mi ćemo stalno osjećati svježinu jutra, i ona neće nikada prestati. „I neće trebati vidjela od žiška, ni vidjela sunčanoga, jer će ih obasjavati Gospod Bog." Otkrivenje 22, 5. Svjetlost sunca će biti zamijenjena sjajem čija blještavost neće smetati očima, a ipak daleko nadmašuje svjetlost sunčevog podneva. Slava božja i Jagnjetova ispunjava sveti grad svjetlošću koja nikada neće utrnuti. Otkupljeni će živjeti u slavi vječnoga dana i bez sunčane svjetlosti. {VB 549.5}

„I crkve ne vidjeh u njemu: jer je njemu crkva Gospod Bog Svedržitelj, i Jagnje. Otkrivenje 21, 22. Božji narod uživa preimućstvo neposredne zajednice sa Ocem i Sinom.

„Tako sad vidimo, kao kroz staklo u zagonetki.” 1. Korinćanima 13, 12. Mi sada vidimo Božju sliku kao u nekom ogledalu: u djelima prirode i njegovom postupanju sa ljudima; ali onda ćemo Ga vidjeti licem k licu, bez tamne koprene među nama. Stajat ćemo pred Njim i gledati slavu njegovog lica. {VB 549.6}

Tamo će iskupljeni „upoznati kao što su sami poznati”. Osjećanja ljubavi i saučešća, koja je sam Bog usadio u dušu, naći će tamo najbolju i najljepšu primjenu. Čista veza sa svetim bićima, skladan društveni život sa uzvišenim anđelima i sa vjernima iz svih vremena, koji su oprali svoje haljine i ubijelili ih u krvi Jagnjetovoj; sveta veza, koja međusobno sjedinjuje svu „čeljad i na nebesima i na zemlji” — sve ovo doprinosi sreći otkupljenih. (Efežanima 3, 15.) {VB 550.1}

Tamo će besmrtni umovi sa neumornim oduševljenjem proučavati čudesa stvaralačke moći i tajne ljubavi koja spasava. Tamo neće biti okrutnog i lukavog neprijatelja da nekog zavede da zaboravi na Boga. Svaka sposobnost će se razvijati, svaki dar povećavati. Sticanje znanja neće umarati um niti iscrpljivati životnu snagu. Tamo se najveći pothvati mogu da izvrše, najuzvišenije težnje da ostvare, najviše želje da ispune, i još uvijek će postojati novi ciljevi da se postignu, nova čuda koja će biti predmet divljenja, nove istine da se shvate, novi predmeti da pokrenu snage razuma, duše i tijela na razvijanje. {VB 550.2}

Sva blaga svemira će otkupljenima stajati na raspoloženju za istraživanje. Oslobođeni smrtnosti vinut će se neumornim letom u daleke svjetove, — svjetove koji su, gledajući ljudske jade, bili obuzeti bolom, a odzvanjali pjesmama radosti na radosnu vijest o nekoj spasenoj duši. Sa neizrecivom milinom upoz-nat će se zemaljska djeca sa radostima i znanjem onih bića koja nikada nisu pala. Oni će uzeti učešća u bogatstvu nauke i znanja koja su ova bića stekla tokom vjekova proučavanjem Božjih djela. Posmatrat će slobodno slavu stvaranja — sunca, zvijezda i njihovih sistema, kako svi po određenom redu kruže oko Božjeg prijestola. Na svemu, od najmanjeg do najvećeg, napisano je ime Stvoritelja, i na svima se vidi bogatstvo njegove moći. {VB 550.3}

Kako godine vječnosti promiču donosit će sve bogatija i divnija otkrivenja Boga i Krista. Sa uveličavanjem znanja rast će njihova ljubav, strahopoštovanje i sreća. U koliko će ljudi više znati o Bogu, u toliko će biti veće njihovo divljenje njegovom karakteru. A kada Isus bude otkrivao pred njima bogatstvo otkupljenja i zapanjujuće rezultate u velikoj borbi sa sotonom, srca otkupljenih će plamtjeti sve većom ljubavlju. Sa ushićenom radošću uzimat će svoje zlatne harfe, i deset hiljada puta deset hiljada i hiljade hiljada glasova udružit će se i zaoriti u silan zbor hvale. {VB 550.4}

„I svako stvorenje, što je na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i što je na moru, i što je u njima, sve Čuh gdje govore: Onome što sjedi na prijestolu, i Jagnjetu blagoslov i čast i slava i država za vijek vijeka.” Otkrivenje 5, 13. {VB 551.1}

Velika borba je završena. Grijeha i grešnika više nema. Cio svemir je čist. Potpuni sklad i radost vladaju u cijelom neizmjernom svemiru. Od Onoga koji je sve stvorio teče život, svjetlost i radost kroz sve svjetove beskrajnog prostranstva. Od najmanjeg atoma do najvećeg svijeta, sve stvari, i živa i neživa priroda u svojoj nepomućenoj ljepoti i savršenoj radosti govore da je Bog ljubav. {VB 551.2}

U Iščekivanja Kraja